

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of
HOVSEP ARSLANIAN
given in his memory
by his wife
Arshak Arslanian

ԳՍԱՎԻԷ ՏՐ ՄՕՆԹԷՐԷՆ

18 ՆՕՄԷՐՈՒՄ

Ա. Բ Ա Պ Ա

ՃԻՆՏԻ ՍԱՆԻ

Ե Է Թ Ի Մ Է

Միջերնի
Մ. Գ. Արապանեան

Նաչրի
Կարապետ Պիպերեան

معارف نظارت جلیه سنک ۱۲۵۰ نومبر دی رخصتہ طبع اولشده

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱՌԱՐ:

Ո Ր Ա Ն Գ Օ Ը

Չագմագճրչար հոգուշու Չիմպիլլի իւան Ն. 18-19

(1894)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

13 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ

Ա Ր Ա Պ Ա

ՃԻԼՏԻ ՍԱՆԻ

Ե Է Թ Ի Մ Է

1

Բընէ Մուլէն, քէնտիսինի այլոց կեօթիւրմէք իւզրէ կէլմիշ օլան Թէֆէրի տէրհայ թանըտը, գաշլարընը չաթըպ զայէթ թահգիրամիզ պիր նազար իլէ սիւզերէք.

— Եինէ սիգմիսինիզ միւսիւ, խանէմի թահարրիյէ սիգի մի մէմուր իթտիլէր, տէմէսի իլէ, Թէֆէր, միւսթահգիւյանէ կիւլէրէք.

— Եֆէթ, պէն մէմուր օլտում, տէտի.

— Իէք կիւզէլ, պու իշէտէ սիզի մէմուր իթտիլէրինտէն աօլայը ամիրլէրինիզի թէպրիւր իտէրիմ, սօղրուսը բէք իսապէթ իթմիլէր տիր . . .

— Պու իշէ պիզզաթ վուգու պուլան թալէպիմ իւզէրինէ մէմուր օլտում. շիւնքի սիզի թէվզըֆ իթտիլիմ զէման բէք սէրպէսթ սէօյլէյօր իտինիզ . . . պաղայլմ խանէնիզտէ նէ Եօլտա տալրանաճագսրնըզ, պուներտա կէօրմէք իսթէյօր իտիմ. նէ հալ իսէ վագթիմիզին միւսաատէտի Եօգտըր, էլլէրինիղի ուզատընըզ . . .

— Եւ Եւրաճագ սընըդ .

— (Նէ պինտէն պիր քէլէրճէ շրգարարագ .) Գանունէ թէ վիճիկն պու պիլեղիտ . . . էլինիկէ թապ աճաղարմ, օ պէ- ման սիպտէ ֆիրար սէվաաւընտան ֆէրաղաթ իտէրսինիկ, պիլոտէ Եւր օյու բուգ .

Բըճէ պու սէօյլէրի իշխարի իշխմէզ մօս մօր քէսիլտի, մի թէ ազը պէն զըղարար պօղարար վէ պիր գ աչ աաղմ կէրի շէքիլէրէք .

— Խրրսըզ կիպի պանա տա մը քէլէրճէ թապ աճագ սը- նըզ, տէտի .

— Եւ Եւրարմ, պէօյլէ էմր օյունմա շ տրր .

— Ձաղաթ պու հարարթթինիկ բէք զայիմանէ տիր, պու խուսուստա բրօթէսթօ իտէրիմ .

— Աիկ իսթէտիլինիկ գ աաար բրօթէսթօ իտինիկ, ֆաղ- լա սէօզ լազըմ տէ յիւ շիմտի պանա իթաաթ իտէճէքսի- նիկ, պիրա գանուն պէօյլէ հիքմ իտէր .

Բըճէ Մուլէն, Թէֆէրին թապ ու հարարթթինտէն սէօղի ու զաթմապ պէյհուտէ օյտու գունը վէ պիլ ախիլէ քէնտիսինի մի շկիւ պիր մէվգրաս պու լունտու բաճագընըր աւլայարագ սիքիթ իթտի, պաշընը կէօյսինէ տօղրու էյաթ վէ էլլէրինի պաթար, Թէֆէրին էլինտէ թու թմաղ- տա օյտու գու քէլէրճէ ու զաարլան էլլէրէ թապըլար, պա- տէհու տրապայա պինտիլէր .

Բըճէ Մուլէն արապանըն պիր քէօչէսինէ պիլ գիլէրէք էսնայի բահտէ Թէֆէր իլէ հիչ պիր սէօզ թէաթի իթմէ- տիլէր, սաաթ սէքիկ պուչուգ բաաուէլէրինտէ արապա Բա- յայ մէյտանընտա Չէ նօւէրօյր իսանէնին էօնիւտէ տուր- սու . աաայիչ բէյիսի, բէֆաղ աթրնտա մէրքէք բօյիս գօ- միսէրի օյտու գու հայտէ գարուճը գաարընը օաաարնա կիր- միչ իտի, պունար մէվգու ֆրն վիրուտինէ ինթիգար իտիյօր- լար իտի .

Եւրուճըլըզ իրաճէթինի իյֆա իտէն մաաաթ Գիթօ, Բըճէ Մուլէնին պիր գ աչ կիւնտէն պէրի զայպուպէթ իթ-

տիլինէ վազրֆի իտի, ֆաղաթ էօյլէ քէնտի հայինտէ կլօ- բիւնէն քիտմիլ պիր աաէմին թէվգրֆի Թիլէ Ելինի աալա իաթար ու իտէյալինէ կէթիլմէմիչ իտի, պու ճիհէթլէ աա- լիլէ մէմա բլարընը կլօրիւնէ, էվվէլ էմիրտէ բէք զիյաաէ իսկֆի ու իհթիլարպէ տիւչար օյաա . գարուճը պիր գ աչ սէօզ թէաթի իլլէտիքտէն սօնրա պու մէմա բլարըն սէպէպը զի- յարէթլէրինի աւրատըր, լարին Բըճէ Մուլէնին մայի մի օյան հալ ու թապըր իլէ թէվգրֆի արաարնտա պիր մինաաիպէթ կէօրէմէյինէ հայրէթի աւ պէ աւն թէգայիս իլլէմէքտէ ի- տի, աաայիչ բէյիսիտէ պունըն ֆարգընտա օյարագ .

— Եմինիմ քի պու միսթէթիլինիկ խըրսըզ տէյիլ տիր . . . տէտի .

— Աման հա Բապպիմ, խրրսըզ օյաաըզը հայտէ նի- շին հարս իտիլիյօր, Եօգսա պիրլաինի մի գաթլ իթտի .

— Գու աաէմ նէ խըրսըզ վէ նէ տէ գաթիլ տիր .

— Մաաէմ էօյլէ իտէ նիշին հարս իտիյօրսուներզ .

— Չիւնքի քէնտիսինտէն պազը ճիհէթլէ շիպհէ ի- տիլիյօր .

— Եւ սինտէն շիպհէ իտիլիյօր .

— Աէրսէրի մազ ու լէսինտէն պու լունմաար մի հթէմէլ տիր տէ . . .

Գու սէրսէրի քէլինէսի մաաաթ Գիթօյր օ տէրէճէ գօր- գու թար քի, իսանէլէրինտէ պէօյլէ թէհիլքէլի աաէմէրին պու լունմաար, պիչարէ գաարընը էվլէլ էմիրտէ թէլէսի ֆինի մուճիպ օյտու, Գաղաթ Բըճէ Մուլէնին շէք ու սիմաարնը օ աւտէ կէօզ էսնիւնէ կէթիլէրէք, պու հայիմ վէ սէլիմ գաթըն հիչ պիր հալ ու թապըրնտա ֆէնա ֆիթիլի պիր շէյ օյաաու գունա աէլայլէթ իտէճէք պիր իմարէ կէօրմէյինէ, աաայիչ բէյիսինին պու Եօյաապի սէօյլէրինէ գարչը բրրօ- թէսթօ իթմէլէ գալըրչաճագ իրէն, հէման օ սըրաաա թէ- ֆէրլէ արգաաաչարըր գարուսան իշէրի Գիթօյր ինի սիլաթ իթտի, աաայիչ բէյիսի իլէ բօլիս մէրքէզի գօմիսէ- լի պունար իլէ պիրլէշէրէք մէրաթվէնլէրտէն շըզ մազա տապ-

րանտըլար . մատամ Պիժօ տա պու զաթլարը թէազըպ իթ-
տի . Բընէնին թահտէլ հըֆզ կէթիւրիւտիյնի կէօրիւնճէ
թէէսիւֆի իյմա իտէր պիր սէս իլէ .

— Ահ զավալը միւսիւ Բընէ , սիգին օ սէրսէրիլէրին
իչինէ գարըշմագ նէ վագիֆէնիզ իտի , տօղլուսը պունա բէք
զիյատէ թէէսիւֆ իտիյօրում , պու հարաքէթինիզ
սիգի իչթէ պու պէլալարա կիրիֆթար իթտի , տէմէսի իւ-
զէրինէ , Բընէ ասլա միւ թէէսիւր օյմայարագ վէ կիւլէրէք
գարուճը գատրնրն էլինի սրգտըգ տան սօնրա .

— Ինանմայրնրգ մատամ , պու մէմուրլար թէվգրֆրմ-
տա խաթա իթմիչլէր տիր , շիմտի իգամէթ կեահրմ թահար-
րի իտիլէճէք տիր . պիր շէյ պուլամայաճագլարրնա գա-
թիլէն էմին օլտուղում իչին պու կիւն եարըն սէպիլիմ թախ-
լիյէ իտիլէճէք տիր , տէտի .

Բընէնին , մատամ Պիժօնրն էլինի սըգմագ իւզրէ քէն-
տի էլինի ուզաթմասը , էլպիսէսի ալթընտա կիզլէնմիչ օլան
քէլէթճէլի մէյտանէ չըգարտը , մատամ Պիժօ պունը կէօ-
րիւնճէ պիր իքի ատըմ կէրի շէքիլէրէք .

— Աման եա Բասպպիմ , քէլէթճէ . . . տէյու հայգըրտը .
Բընէ իսէ մահգունանէ պիր նազարլա ասայիչ րէյիսինին
եիւզիւնէ պագպագ .

— Էվվէթ գաթիլէրէ , իըրսըզլարա թագըլան քէլէթճէ ,
տէտիքտէն սօնրա , ասայիչ րէյիսի իլէ մէրքէզ բօլիս գօմի-
սէրրնէ իըթապէն .

— Էֆէնտիլէր , րէճա իտէրիմ պու մուճիպի ար օլան
ալաթը էլլէրիմտէն չըգարընըզ , նամուսըմ իւզէրինէ եէմին
իտէրիմ քի ֆիրար իթմէյէճէյիմ , տէտի .

Ասայիչ րէյիսի , Բընէնին էթրաֆընը իհաթա իթմիչ
օլան բօլիս նէֆէրաթընա իթտիյի իչարէթ իւզէրինէ էլլէ-
րիտէքի քէլէթճէ չըգարըլտը . բօլիս գօմիսէրի գարուճու
գատընա իըթապէն .

- Նիվարտա շիլինկիր վար մը տըր , տէյու սօրտու .
- Նէ եարըլաճագ էֆէնտիմ . . .

— Մէվգուֆրն իգամէթ իյլէտիյի տայիրէնին գարու-
սընը աչտրրաճաղըզ . . .

- Ծագաթ օտանըն անահտարը վար տըր .
- Անահտար գայպ օյմուչ տըր .
- Անահտար պիր տէյիլ իքի թանէ տիր .
- Պիրիտէ օտասընտա իմիչ . . .

— Թէֆէր , հէման եանընտա պուլունանլարտան պիրի-
նէ շիլինկիր կէթերմէք իւզրէ էմի վէրմիչ օլտուղունտան ,
իւչ պէշ տագըգ սօնրա շիլինկիր արզը վիճուտ իթտի , պա-
տէհու հէրսի պէրապէր մէրտիվէնլէրտէն չըգմաշա պաշլա-
տրլար . տէօրտիւնճի գաթա վասըլ օլունճա շիլինկիր , Բընէ-
նին իրայէ իթտիյի գարույը մայմունճըգ վասէթասը իլէ ա-
չը վէրինճէ իչերի կիրտիլէր .

Թէֆէր պիր քէրրէ էթրաֆրնա կէօզ կէգտիրտի . Բը-
նէ Մուլէնտէ այնի հարաքէթտէ պուլունարագ . միսաֆիր
օտասը արասընտա պուլունան գարուսընըն եարը աչըգ պիր
հայտէ պուլունտուղունը կէօրիւր կէօրմէզ , մէքթուպըն
պուլունտուղու եէրտէն այրըլտըղընա էմիլիլէթ հասըլ ի-
տուպ նիհայէթ տէրէճէտէ մէմնուն օլտու . Թէֆէր , մէվ-
գուֆրն հալ ու . հարաքէթինի նազարը տըգգաթտան տուր
թուլթմատըղը ճիհէթլէ , եիւզիւնտէ բէյտա օլան ալաթիմի
մէրտարիլիլէթի ֆարգ իթտի . հէնուզ պագի օլան իւմիտինի
մահվ իթմէք վէ գալպինի ճէրիհէտար իյլէմէք մագսատը
խայինանէսի իլէ .

— Միւսիւ , մէմայիքի էմնէպիլէտէ թէէսիս իտէն սէր-
սէրիլէրէ մէնսուպ պիր ատէմ օլտուղունըզ , պիր գաշ քի-
չինին մալինի սըրգաթ իթմէք վէ հանընը եազմագ մագսա-
տը իլէ պուրայա կէլտիլինիզ մալիւմ տիր . . . պիզի պէյ-
հատէ իւզմէյինիգտէ իտիլէտիլիլիզ կիպի թահարիլաթտա
պուլունմագլըղըմըգ սիգտէ մապլէնէթ իտինիզ տէյիլէճէ ,
Բընէ քէմալի հիտտէթ վէ թէհավվուր իլէ ճէվապ օլարագ
չու սէօզլէրի սէօյլէտի .

- Էֆէնտի , նէ տէյօրսուճըզ , պէնի տիւն միւսթան .

— Էվրագրերդ ձե՛րեւեւ տիր, աէտի .

— Եւթադ օտտամաքի Եազրխանէտէ տիր, սաղտաքի գարուստան կիրինից .

Ասայիչ բէյխի իյէ բօլխ գօմիսէրի, Բընէնին աէտիյի գարույա տօղրու երիբի տիւլէր, Թէֆէր իտէ քէնտի քէնտինէ .

— Շիմաի հայինի կէօրէճէր, սաղայրտ աիդիւն պրբազ միչ օլտուդա մէքթու պա նէ մանա վէրէպիլէճէր տիր, աէյօր իտի .

Բընէ, Եւթադ օտտարնա կիրէն բօլխ գօմիսէրի իյէ սայիչ բէյխի իյէ թէազրպ իթտի, օտայա կիրինճէ հէր թաբաֆա պիր կէօզ կէգաիւտի, Եազրխանէնին կէօզլէրի — շէք իտի, իւզէրինտէ Թէֆէրլէ տիւզ ճէնասլլէրինին պրբազ տրգրար իրբարց ֆէճէրթ սալտույօր իտի, Բընէ պուճը կէօրինճէ մէքթու պրնտա էվրագր նադ տիլէնինտէ պրնրպ կէօթիբի յաիւյինէ գանաաթը քէսամիլէ հասըլ իտէրէք, տահա զիյասաէ մէմնուն վէ մէսրուր օլտու .

Թէֆէր իլէրլէյէրէք Եազրխանէյի մուայէնէ իթտի, էվվէյճէ կէօրաիւյի ալթունյար իյէ պանպա գայիմէրթի կէօրէմէյինճէ ֆէվգ էյասաէ մէյուս օլտու, ալնրնտան սօուգ սօուգ իլէրլէր ազմադա պաշխատը, օ էսնատէ օլտտան էվրագր նադ տիլէյի աշըրան մէճնունէնին, իւզէրինտէ « Ատալէթ » քէլլիմէթ մու հարլէր օլան պարֆտան շրգարբան մէքթու պրտա ալրպ կէօթիբի քէօլլէճէյինի տիւչիւնաի .

Բօլխ գօմիսէրի Եազրխանէյի աշրգ կէօրինճէ, Բընէյլ .

— Պու նէտէն սլօյլէ աշրպ սլուրունույօր, Եօզսա սիյ մի աշըգ պրբադ տրնրգ, աէմէտի իյէ, Բընէ պու սիւայէ գարչը ապա սրգրբնայարազ, սօու պ զան իյէ .

— Էվվէթ, պէն աշրգ պրբազ միչ իտիմ, աէյինճէ, Թէֆէրին ճանը սրգրլրպ հիտտէթինի մու ճիւզ օլտու վէ պիւշարէյի մու զլթարլպ իթմէր մուգ սատը իյէ .

— Նիֆէ Եայան սէօլլէյօրտունըլ, ինտան Եազրխանէ-

Թիզ Էֆենտիլէ սէօյլէտիյիմ սէօզլէրի թէքրար իթմէք մէճ-
 պուրիյէթիստէ պուլունտուրմայրնըզ, էսասէն թէվզըֆրմըն
 պիր սէհվէ միւպթէնի օլտուղունտան էմինիմ, իշթէ իզա-
 մէթկեանըմ պուրասը տըլը: սիզ արզունըզ վէճՆ իլէ հէր
 քէօշէսինի թէհարրի իտէպիլիւսինիզ. . . պանա խանատ իյլէ-
 տիյինիզ սէրսէրի:իյի ասլա դատուլ իթմէմ, շիմտիյէ գա-
 տար նամու սրմ իլէ եաչատըմ, Էարիզէ ռավտէթիմ ֆէնա
 պիր մագ սատէ միւսթէնիտ տէյիլ տիլ, ֆէնա պիր ֆիլիւր-
 տէ պուլունմատըզրմա ճէնասլը շագզ շահիսի ասիլ տիր,
 օն սէքիզ սէնէտէն պէրի ինկիլթէրատա, տօղուպ պէօյի-
 մէտիյիմ պիր մէճէքէթտէ շայրշտըմ, ինսան տօղտուղու
 մէճէքէթէ կէլմէյէ արզու իթմէ՞զ մի, գուշար պիլէ եա-
 վալարընը արարլար, իշթէ պէնտէ վաթանըմը կէօրմէք վէ
 պունտան պէօյլէ նամու սրեարանէ պիր էօմը կէչիլուպ շա-
 լըշմագ իշին Էարիզէ կէլտիմ. . . էլհասըլ իշթէ խանէմտէ
 պաւլունտույօրսունըզ, իթէտէթիլիզ գատար արայընըզ, ա-
 րամատըզ հիշ պիր քէօշէ պուճագ պրրագմայընըզ, օ սէր-
 սէրիլէ իլէ մինասիպէթիմ օլտուղունա տայրը պիր իտէթ
 պուլունտուր իսէնիզ, օ զէման պու սէօզլէրի սէզլէմէյէ,
 րասթ կէթիլտիյինիզ ատէմի իթհամէ հագզ գազանմըշ օ-
 լտըրսունըզ. . . եօզ սա պիր բօլիս մէմուրը սրֆաթընը հայրզ
 օլմագլա հէր լասթ կէթիլտիյինիզ ատէմի թահգիլ, իթ-
 համէ սէլասէքէթիլիզ սօզ տրը սանըրըմ, միւսթանթիզ սի-
 զէ թահարիլտիլ իճրասընը էմը իտիլօր, նէ՞ տուրսույօրսու-
 նըզ, իշթէ խանէմէ կէլտիլիզ, տէրհալ վազիֆէնիզի իճրա
 իթմէք լազըմ կէլիլ իրէն պէնի նէ՞ հագզ ու սէլահիլէթլէ
 թահգիլ իտիլօրսունըզ, սէօզիւ միւ թէքրար իտէրիմ, արա-
 յընըզ. . . ֆագաթ սիզ շիմտիսէն խապէր վէրէյիմ քի հիշ
 պիր շէյ պուլամայաճագ սընըզ:

Ասայիշ բէյիսի, Թէֆէրին հատտինի թէճալուպ իյլէ-
 տիլինէ ճանը սըզըլարագ միւթէհապիլիւսանէ պիր նազար իլէ
 եիւղիւնէ պագտը, Թէֆէր սիւքիլթ իթտի, բօլիս մէրքէզ
 գօմիսէրի իսէ սէօզիւ գըսա քէսմէք իշին:

սինի աչըղ պրրագըր մը , հայտէ պունըտա գապուլ իտէլիմ , եա պու ֆէնէրէ նէ՞ տէ յէճէքսինիզ , տէսիլի սրրատա , բուլիս գօմիսէրի էլէ կէյիբէպիլտիլի էվրագը ալըպ ասայիչ բէյիսի իլէ պիրլիքտէ մուայէնէյէ պաշլամըշլար իտի :

Որնէ Մուլէն , Թէֆէրին մագսատընը անյատը . օտա մուգապէլէյի պիլիսլ գայիտէպնէ բայէթ իթմիչ օլմագ , վէ տահա տօյրուսը Թէֆէրի թահգիր իթմէք էմէլի իլէ իլիթիյարը սիլիլիթ իտուպ , մուայէնէ իտիլէն էվրագը նագսլտան տուր թուլթմայօր իտի . էվրագ մուայէնէ իտիլուպ տա պիր շէյ գուհուր իթմէյինճէ սօն տէրէճէ մէմնու օլտու , եիլգիւնտէ ալայիլի մէսէրրէթ բարլամաղա պաշլատը :

2

Պիր գաշ տէֆա թաստիզ իյլէտիլիմիզ վէճէ իլէ . Թէֆէր բէք գէքի պիր ատէմ իտի . խուսուսի իլէ պու իչին , մէնաֆիլիլի դաթիլէսինէ թէայիլի գի օլմագ հասէպի իլէ մէվգուֆըն հէր հայինէ տըզգաթ իտիյօր իտի . Որնէնին եիլգիւնտէ բարլայան ալայիլը մէսէրրէթ ֆէվզէլլատէ ճանընը սըզմըշ օլմաղըլա , յէնտի յէնտինէ .

— Սէճնունէնին պու էվրագը աչրրտըղը անլաշըլըյօր սագըն պու չարգըն օգատըն իլէ միլթթէֆիզ օլմասըն պագ , բարանըն էլտէն շըզտըղընա ասլա թէէսիլիլ իթմէյօր , միլթլագա անընլա միլշթէրէք տիր , պու պիլաքիս պիլիմ իչին բէք ֆէնա տըր . ահ տիլզ հագրէթլէրի բէք աճէլէ իթտի , օգատընը պուրատա սրրագըրըմըզ բէք ֆէնա օլտու , նէ պէօլիլիլ թէտպիրսիլլիք . էվլէթ տիլզ հագրէթլէրինի պու ֆէլաքէթտէն խապէրտար իթմէլիլիմ , իլիլիլիզ պաշ պաշա վէրիսլ չարէսինէ պագ մալըլըզ , շիւնպի պիլիլիմլէ թասապիլլարաթըմըզ ալթ իսլթ օլույօր , պու պիլիլիլ իլին իլէրուտէ մուճիլիլ խէճալէթ օլաճուզ տըր . . . պէն

լէմին գարշըսընա նէ եիւզ իլէ չըգարըմ. պէն հէր շէյի տիւշիւնիւր իտիմ, ֆագաթ պու իշ տէ ազըճըզ տէմիւ, պիւսպիւթիւն աիվանէճէ վէ քէօր քէօրունա հարաքէթ իթ-տիմ. ահ պու տա թամա պէյասը տրր . . . տէտի :

Պու էսնատէ բոյիս գօմիսէրի էվրագը քեամիլէն կէօզ-տէն կէշիւրմիշ վէ մաթլու պէ մուվաֆըզ պիւր նէթիճէյէ տէս-թըրէս օլմամըշ իտի :

Նագրիսանէնիւն աիկէր կէօզլէրի աէ մուսյէննէ իտիլտի, անլէրատէ տէ պիւր շէյ գուհուր իթմէտի. Բընէ Մուլէնիւն ու-ֆագ թէֆէք վէ զաթրնա մախսուս էվրագ տան պաշգա պիւր շէյ էլէ կէշիւրիլէմէտի. հէր նէ վար իսէ պիւրէր պիւրէր քէ-մալի տըզ գաթլու էյտէն կէշտիլի հալտէ, Խէֆէրճէ մալիւմ օլան մահուտ մալի գարֆի կէօրիւնմէյօր իտի. Թէֆէր հիտ-տէթինտէն տուտագլարիւնը ըսրբարագ քէնտի քէնտիւննէ :

— Շիմտի իշ էյիճէ անլաշըլտը, օ մէճնունէ մէկէր թէհլիպէլի պիւր տիւշմէն իմիշ, էվէթ միւթլագա պու գա-տրն Բընէ Մուլէնիւն շէրիքի տիւր, պիզ տէ օ գատար տհ-մագ տէյիլիզ միսիւ լը տիւզ իլէ եիննէ կէլիլիզ, տէտիլի սրբատա, գօմիսէր աէ նագրիսանէնիւն կէօզլէրիւնի քեամիլէն տըզ գաթլու մուսյէննէ իտուպ պիւր շէյ պուլամայընճա բէ-յիսէ խիթապէն :

— Իլք թահարրիմիզտէ արատըղըմիզ էվրագ գուհուր իթմէտի, տէմէք օլույօր քի մահիր պիւր աքթէօր իլէ ուզ-րաչաճաղըզ, տէտիլըտէն սօնրա Բընէյէ խիթապէն :

— Հալա ըսրար իտէճէ քմիսինիզ, տէյինճէ, Բընէ, գօ-միսէրիւն պու սիւսլինէ լագայտանէ պիւր սուրէթտէ ճէվապ օլարագ :

— Էֆէնտիլէր, սիզէ պիւր տահա թէքրար իտէրիմ քի, տիւնեատէ մալիւր օլտուղում շէյլէր իշթէ շու կէօզլէրի-նիղին էօնիւնտէ պուլունան էվրագ տրր. պաշգա պիւր քեա-ղըտըմ օլմատըղը կիպի պէնի պու տէրէճէ թաղիլիզ իթմէ-յէ հագգընըզ եօզ տըր, պուրայա նիշիւն կէլտիլիզ, թէ-հարրի իշին տէյիլ մի, վազիֆէնիզի իճրա իտինիզ, եօզսա

պէնի թաղելից խոստայ տա իրթիքեապ իթմէտիյխմ պիր ֆիլի-
լի մէզմու մը թաճմիլէ , պէնի պու սարբէթէ ճէպրէն իթհա-
մէ մէմուր իտիլմէտիմից պանն իտէրթմ . . . տէմէտի ի զէրինէ ,
ասայիլ ըէյիտի քէլամէ տպաղ իլէ .

— Այլ հոգրոց սիգի իճպարէ հոգրոմրդ եօղ արը ,
ֆաղ աթմ հէր թարաֆը տրդդ աթմյա արաչտրմաղ վաչքէճէ-
մից տիր , պաղ ալրմ հոգրոգ աթմ իֆաաէնից կիպի մի զու-
հար իտէր , եօղ սա արտարդրմրդ շէյիլէրէ էլէ կէչիրիմիլից .
. . . աէյէրէր . հէր թարաֆըն տրդդ աթմյա արանրմաւրնը
էմր իթմաի , ըէնտիտի աէ ըէր տայկըն պիր հալտէ գարչը-
տան սէյր իթմէյէ պաչյատը .

Թէֆէր պաչյատրնտա օլտու զու հօքաճ ասայիլ մէմուր-
լարը վէ մէրքէյ գօմիսէրի հէր թարաֆը լայրգը իլէ արա-
տրլար , ֆաղ աթմ պիր սաաթմ գատար պէյհուտէ վաղրթ
կէչիրմէքաէն պաչգա պիր իչ կէօրէմէտիլէր .

Բօյխ գօմիսէրի , Բրնէնին իղ աթմէթ կեաճընտա շիւպէնէ
վէրիճի պիր շէյ գու հար իթմէտիյինէ սօն աէրէճէ ճանր սը-
գրլար . մէզգու ֆրն իէքրար հարբսխանէյէ կէօնաէրիլմէսի-
նի էմր իթմաի . հէրքէս չրդարգ տան սօնրա օտանըն գարա-
սընր գարաչըյ անահատրընը ետերնա ալար , պատէհու Ատ-
լիլէ նէղարէթմինէ կիտէրէր թաճարբիյաթմը վաղ սանըն նէ-
թիճէսիսի չիֆաճէն միսիսի Գամուս սըր Գրրէսօյա պիլաիլաի .

Նիմաի պից նաղարմրդը ևօթըր ճամ ալ նան ճատ-
աէսինաէ բեային ԱՅ նօմէրօյր խանէյէ սէվք իտէճէյից պիր
գաչ կիւտաէն պէրի քէյլի գրյաֆէթմինաէ կէյիպ իտանէճէ
գարուճը գատրըն պիրաաէրի թանրլմրչ օլտն աաթմ , ար-
թմրց մահալի մէմուրիլէթմինէ կիթմիլ օլտու զու կիպի , գա-
րանըն էօնիտաէ հէր կիւն տօլաչան սրմապտա կէօյիլմէ-
յօր իտի .

Տօղ թօր Էթիլէն Լօրիյօ , օ կիճէյի սապտհա գատար ըէք
մու պիտաչրոյ բէր բէրիչան հալտէ կէչիրմիլ իտի . սապտհ օ-
լար օլմուպ եաթմպրնտան ֆրրլատար , կէնճ աչըզ օ կիճէ
սէվկիլի Պէրթմինի կէօրմէք , եանընտա պուլունաղ արգու-

սընտա իտի . հալ պու քի պունար լիսանը հալ իլէ զիյարէ-
թմինի գատար իթմէ ը իթմէմէմիլ օլտու գարրնտան , պիչա-
րէ տօղ թօր իլին պունտան պէօյիլք պիր Գէրքէթ թատաթ-
վուր օլունապիլիլ մի . եա Պէրթմ օրէ պաչգատրնա կէօնիլ
վէրիպաէ աւը պէրքէյօր իտէ , իլթմէ պու ֆիլիլիլէր , պու
թատաթվուրլար կէնճ տօղ թօրը ըէք ֆէնա հալտէ մու զթա-
րըպ իթմաիլէր .

Տօղ թօր սաաթմընա պաղրպ վաղ թըն հէնուց ըէք էր-
քէն օլտու զուճը անլամաղլա , օտաաը իլինաէ էնինէ պօյու-
նա տօլաչմուպա պաչլատը , օ զէման Պէրթմ իլէ վալիտէսինին
պիր կիւն Էվկէլքի թիլաչլարը ֆէչիւնին էօնիտէ կէլտի ,
քէնաիսինաէնմիստհիլ պիր սրլարն մէրթուճ թու թուլմա-
սընը խաթմրլատը , հէման գալղըպ սէվալիլինին նէղաթնէ
կիթմէք իաթմէթ , ֆաղ աթմ պիր կիւն Էվկէլքի թէպէտաիւլ
ի զէրինէ աճէպա պու զիյարէթի սէվալիլինի մէմուսն իտի-
պիլէճէք մի իտի .

Գիլճէ մալիւճ օլտու զու վէճէ իլէ , իճթիլար Լօրիլօճըն
պիրաաէրլատէսի ըէք պէյհուտէ շիւպէլէրէ աիւշմիւշ , օ
կիճէյի էնաիլէ վէ թէրէտաիտ իլէ կէչիրմիլ իտի . օ կիճէրի
զիյարէթի , վաղ աա մտտամ Մօնաթիլէ իլէ Պէրթմ մու աղ-
ղապ իտէճէք հալլէրաէ իտէ տէ , արթըզ օլտու յանլարմրդ
ճա մալիւճ օլտն մահուա մէրթուպ մէսէյէսի պէրթմարաֆի
իտիլմիլ օլտու զունտան , Էթիլէն Լօրիլօյը կէրէք Պէրթմ վէ
կէրէք վալիտէսի Էվկէլքի կիպի ֆէվկէլատէ պիր մէսէր-
րէթէ իաթիլգ պալ իտէճէ ըլէր իտի .

Հէր նէ հալ իտէ , Էթիլէն արթըզ գալղըպ կիթմէյէ
գարար վէրէրէք սօղապա չըգտը . մատամ լա Բէվիլայէնին
իղ աթմէթ իլլէտիլի ԱՅ նօմէրօլը խանէնին էօնիտաէ եապ-
լաչարք ճա , գալպի շիտաթմիլ շարմաղա պաչլատը . պու
էանաաէ ճատաէնին բիլատէ գալարըմը քէնարընտա պիր
արապանըն կիթմէքաէ օլտու զունը կէօրաիւ .

Տօղ թօր պիր գաչ աարթ տահա իլէրլէյիպ պու արա-
պանըն ԱՅ նօմէրօլը արապա օլտու զունը վէ արապաճըսընըն-

տա թանրտրղըմըզ գաթ , եանի ամուճասը օլան ալիճէնապ
իհթիյար Թիյէր Լօրիյօ պուլունտուղունը անլայրնճա , հայ-
րէթլէ հէման եանընա եազլաչըպ էլինի ուղատարագ .

— Ամուճաճըղըմ , սիդի պու գատար էրբէն շըզմադա
մէճպուր իտէն շէյ նէ տիր տէյու սօրմասը իւղէրինէ , իհ-
թիյար .

— Գարու գարու տօլաչըյօրում . հիչ սէվմէտիյիմ պիր
շէյ , տէտի .

— Գիրիսինի մի արայօրսունըզ .

— Էվվէթ , մինի մինի պիր հանըմճըզ արայօրըմ .

— Իւճրէթինիդի վէրմէտի մի .

— Խայրը , իւճրէթիմի վէրտիքտէն սօնրա միւքէմմէլ
պիր տէ պախշիչ ալտըմ . . .

— Ո հայտէ պու միւշթէրինիգտէն նէ իսթէյօրսունըզ .

— Տիւն ագչամ տրապամտա պըրագմըչ օլտուղու պիր
շէյի քէնտիսինէ իատէ իթմէք իսթէյօրում .

— Կէօթիւրտիւյինիզ եէրի պիւմէյօ՞րմուսընըզ .

— Գէն օ եարամազը ԿՅ նօմէրօլը խանէնին էօնիւնտէ
լէնտիրմիչ իտիմ , ֆագաթ հլյլէքեար օրայա կիրմէտի , գանն
իտէրիմ քի ԿԷ նօմէրօլը խանէյի տէ գէչտի , ԿԳ նօմէրօլը
խանէյէ կիրտի գանն իտիյօրում . . .

— Նա . . .

— Էսէֆ իթմէմ , թահգըզ իտէր անլարըմ , էյ պագա-
ըմ սէն նէ հայտէսին .

— Բէք էյիյիմ . . .

— Գէնդին պիր ազ սարարմըչ , զալիպա շօգ շալըշըյօ՞ր-
սուն . . .

— Խայրը , շօգ շալըշըյօրում , ֆագաթ պու կիճէ պիր
ազ բահաթսըզ իտիմ .

— Վիճուտճա պիր ըզթըրապըճը մը վար .

— Խայրը ամուճաճըղըմ . . .

— Հէր ճէ հալ իսէ , քէնտինի էյի պագ օղլում . էյ
սէօլլէ պագալըմ սէն պէօյլէ նէ՞րէյէ կիտէյօրսուն .

— Ամուճաճըղըմ, պէն տէ սիգին կիպի 19 նօմէրօլը
խանէյէ կիտէյօրում. . .

— Օրատա խասթանըզ մը վար :

— Էվվէթ, խասթա պիր գատրնա պագրյօրում. . .

— Պուրայա շօգ տան պէրի մի կէլիյօրսունըզ :

— Իւշ այտան պէրի . . . պէլքի տահա զիյատէ . . .

— Օ հալտէ տիւն կիճէ արապամա ալտըղըմ օ գիւլի
հանըմա տայրը մալիւմաթ վէրէպիլիբսին սանըղըմ. . .

— Էվէլ էմիրտէ պու խանէտէ իզամէթ իյլէտիլինի
գաթիլէն պիլիյօրմուսընըզ :

— Օ տա վար, Փագաթ պու խանէնին գարուսընը շալ-
տըղընը էլիճէ խաթըրլայօրըմ :

— Արապանըզա նէրէտէ բարիպ օլտու :

— Բէն ճատտէսինտէ, նէ գատար տա կիզէլ իտի .
Թագրիզն օն սէքիզ եաշլարընտա սարը կիզէլի պիր գըզ,
արգասընտա տա մաթէմ էլպիտէպ պուլունույօր իտի :

— Սարը կիզէլի, կէնճ, սիյահ մաթէմ էսվապարը
կիլմիշ պիր գըզ հա' . . .

— Էվվէթ . . .

— Սիզ պու գըզա Բէն ճատտէսինտէ բասթ կէլտինիզ
էօյլէ՞ մի :

— Էվվէթ, պունը շիմտի տէ սէօյլէմիշ իտիմ. . .

— Սասթ գաշտա բասթ կէլտինիզ :

— Սէքիզ պուշուգ սուլարընտա, հէվա պիրտէն պիրէ
գարարմըշ իտի, շիտտէթի պիր Փուրթունանըն զուհուրինի
իյմա իտիյօր իտի, պէն տէ պիւթիւն կիւն շալըշան պէյ-
կիլէրիմի ախըրա կէօթիւրմէք իւզրէ իտիմ :

— Հալ պու քի կէօթիւրմէմիշսինիզ :

— Սանրի նէ տէմէք իսթէյօրսուն, էօյլէ կիզէլ պիր
գըզըք Փուրթունայր պիր հէվատէ սիզէ թէսատի Փիլյ-
լէրտէ, պիր եէրէ կէօթիւրիւմէսինի թալէպ իտէճէք օլուր-
սա բէրտ մի իտէրսինիզ, պունտան պաշղա պէն թէաշի գ
նէ տէմէք օլտուղունը պիլիբիմ. . . պու կէնճ գըզ աշըղընը

կէօրէճէք խախ . . . իյթիրաֆ խախիմ քի պէն սէփտարեար-
յարա մու ամէնէթտէ պու լու նմայր սէվերիմ, տնրն իչին ըէտա
խախիմ. յաթիֆէ պիր թարաֆ պու կիւղէլ գըղըն աչըգը
հէր քիմսէ, տօղրուսը բէք էյի պիր ավ եաղարամըչ . . .

Արապածընըն հէր սէօպիւ Էթիլէնին ճիլէրկեհահընա պի-
րէր օղ կիպի սարյանըյօր խի, գարիպէն վուզու պուլա-
ճաղ ֆէլաքէթի տի շիւնէրէք .

— Պու կիւղէլ գըղը նէրէյէ կէօթիլ լուսիւնիւզ, տէյու
սօրուս .

— Բարիզին օ պիր ու ճուհա . . . Բօայալ մէյտանընտա
18 նօմէրօյը խանէնին Էօնիւնէ գատար կէօթիլ րաիւմ . . . օ-
րատա արապատուան Էնտի, ֆաղաթ 2է նօմէրօյու խանէյէ
կիրաիլինի կէօրտիւմ .

— Արատա բէք չօղ գարտը մը .

— Հէմ օ գատար չօղ գարտը քի պիր տահա ավտէթ
իթմէյէճէք զանն իթմիչ իտիւմ, էյի ամա պու գըզա նէտէն
պու գատար էհէմիլէթ վէրիյօրսուներզ .

— Հիչ, էմին օլուներզ քի պու հէքեայէնիզին պանա
թէայի գի եօղ տըր, խօշումա կիթտի տէ անըն իչին սօրու-
յօրում. էյ պու հանրիը սօնրատա պուլայա կէթիլ րաիւնիզ,
էօյլէ մի .

— Էվիլէթ, հաթաու Բօայալ մէյտանընտա եարտըզը
կիպի պուլատա տա 15 նօմէրօյը խանէնին Էօնիւնտէ արա-
պայը աուլտուրու պ 19 նօմէրօյը խանէյէ կիրաի, ֆաղաթ
պէն պուներ ֆարգ խախիլաիւմ .

— Պու հանըմ արապանըզտա պիր շէյ մի ունութտը .

— Էվիլէթ, կիւղէլ պիր տէլիպ անընըն ֆօթօղրաֆընը
հալի պիր մէտայեօն, կէօրմէք իտիլէրիսին .

— Պիլիլաիւնիլ քի պէօյլէ շէյլէրէ պիւնիւմ բէք զիյատէ
մէրաղըմ վար տըր, Էլպէթտէ կէօրմէք իտիլէրիւմ .

Իհիթիյար Լօրիյօ, էլինի ճէպինէ սօղարաղ Պէրթին ա-
րապատա տի շիլ րմիչ օյտու պու մէտայեօնը չըգարտը, տէր-
հալ Ապէլին բէսմի կէօրիւնտիւ, Էթիլէն պուներ կէօրիւր

կէօրմէք զայլէթ մահգու նանէ պիր նաղար իլէ ամու ճասընըն
եիւղիւնէ պաղըպ .

— Հայտէ ամու ճաճըղըմ արթըզ կիտէլիւմ, տիւն տղ-
չամքի բահաթմար շըղըմըն հիլմէթինի շիւմտի անլատըմ. Պէր-
թի սէվէյօր իտիւմ, շիւնքի քէնտիտինի մէլէրիւր կիպի սաֆ
վէ բաղ զանն իտիյօր իտիւմ, արթըզ իչ անլաչըլտը. մէկէր
Պէրթ աչըզը իլէ պիրլէշմէք իչին գօշուպ կիտիյօր իմիչ, պէ-
նիւմ մու հապէթիմի ըէտտ իթտի, ահ, պու բէք ճանկիւ-
տաղ պիր տարսէ տիր, տէմէսի իւղէրինէ, իհիթիյար Լօրիյօ
աղիւմ պիր թէէսիւր իլէ եէկէնինին եիւղիւնէ պաղտըզտան
սօնրա .

— Հայ Սիլահ ճէղասընը վէրսին, սաղըն մու զատտէմա
պանա սլահա իթտիլին սէվտիլին կիւղէլ գըզ պու սօնրա .
հանի շու պիրատէրի վէֆաթ իտուպ վալիտէսիտէ խասթա
պուլունան վէ տահա տօղրուսը սէնին քէմալի արզու վէ
խահիչ իլէ զէվիլէթ գապուլ իթմէք իտիլէտիլին գըզ տէ-
յիլ մի, տէտի .

— Էվիլէթ, թա՛ քէնտիլի .

— Էօյլէ իսէ տուր պաղարմ, արթըզ նըչան քէյֆիլիյէ-
թինի թէէսիւր իթմէք լաղըմ կէլտի, շիւնքի վալիտէսի
խասթա պուլունտուղու հայտէ, օ ետչտա պուլունան պիր
գըզըն, կիճէ եարըլարընտա եայըներզ պաչընա սօղաղա չըզ-
մասը, հէմտէ Բարիզին օ պիր ու ճընտա տէմէք օլան Բօա-
յալ մէյտանընա կիթմէսի խայրէ ալամէթ տէյիլ տիր սա-
նըրըմ .

— Բէք տօղրու սէօյլէյօրսուներզ .

— Սէնի հաղ գընտա բէվա կէօրիւլէն ալաղ լըզ տան խա-
պէլտար իթտիլիմտէն տօլայը մէմսուն խախ տէ, իւմիւտիլի
մահիլ իլիտիլիւմ իչինտէ օ գատար մու զթարըպըմ, ճէսարէթ
օղլում, ճէսարէթ .

— Ճէսարէթիւմ բէք զիյատէ տիր, ամու ճաճըղըմ .

— Ճէսարէթին վարտըր տա նիլի եինէ չօճուզ կիպի
աղլայօրսուն .

— (Սէօզլէրինի սիւէրէք) Անվկիլի ամուսնաճանճըմ, պու
էմանէթի պանա վէրի՛րմիսին :

— Հայ հայ օղլում, շիւնքի պէն օ գրգր կէօքմիչ
օլսամ, զիհնիմտէն կէշէշէրի պիրէր պիրէր քէնտիփնէ սէօյ-
լէմէք իսթէրիմ. իմտի մատէմ քի օրայա կիտիյօրսունրդ,
պու էմանէթի սիզ թէսլիմ իտինիդ, պէնտէ պիր մինասի-
պէթսիղլիք իթմիչ օլմայըմ, պէնի Նէ գէման կէօրէճէքսին :

— Գուրատան շրգար շրգմազ հէման կէլիր սիգի պու-
լուրում :

Սատըզ վէ ալիճէնապ իհթիյար մէտալիօնը եկէճէքնէ
թէսլիմ իթտիքտէն վէ մէրգումըն էլինի սրգտըզտան սօն-
րա, հէման սանտալեասընա շրգըպ պէյկիլէրի գամըլա-
յարագ ուզագլայտը :

Ճ

Կէնճ տօղթօր եայընըզ գայընճա պուլունտուղու նօզ-
թատա թէվագուֆ իտուպ գայպի իլէ միւճատէլէտէ պու-
լունտու վէ քէնտի քէնտինէ :

— Գու գըղըն իւրյանէթի նաղարըմտա մուհագգագ օլ-
տուղու հայտէ հայա քէնտիսինի սէվէյօրում. ահ, մուհա-
պէթ նէ միւշկիւլ շէյ իմիչ, տէտի :

Էթիլէն Լօրիյօ, նիհայէթ քէնտիինի թօրլայարագ 19նօ-
մէրօլու խանէյէ տօղրուլուպ իչէրիլէ կիլտի, մէրտիվէնիլէրի
շրգմաղա պաշլուտը. էլհասըլ տէօրտիւնճի. գաթտա վազը
մատամ լա Բէվվայէնին իղամէթ իյլէտիլի տայլիլէնին գա-
րուօընր շալտը, գաբույը եինէ Գէրթ աշտը. կէնճ գըղ օ
կիճէքի տէհշէթի վագաա ի ղէրինէ պիթապ գալմըշ վէ կէն
վագըթ եաթմիշ իտի. պունընյա պէրապէր վայիտէսինին
խասթալըղը հասէպի իլէ օ կիւն պէր միւթատ եինէ էր-
քէնճէ գալըպ իւրամէթէ շիթապ իյլէմիշ իտի. վայիտէսի-

նին հայինի բէք էյի կէօրէմէտիլի իչին տէրէճէյի նիհայէտէ
միւքէտտէր օլույօր վէ սապըրսըղըլա կէնճ տօղթօրըն ղի-
յարէթինէ ինթիզար իյլէյօր իտի :

Գէրթ, Էթիլէնին եիւղիւնիւն սօկուսյուղուներ, վէրտի-
յի սէլամընտա բէք պարիտ պիր սէլամ օլտուղուներ Ֆարգ
իտէրէք ճանր սրգըլտը, Ֆուգաթ հայինտէն րէնկ վէրմէ-
մէյէ ճէպըր Նէֆ իտէրէք :

— Ահ, տօղթօր, սիգէ սապահտան պէրի սապըրսըզ-
ըղլա ինթիզար իտիյօրում, տէտի :

— Վայիտէնիլ Նասըլ տրր, մատմազէլ :

— Բէք Ֆէնա, վայիտէմին զաաֆը պէնի գօրգուտու-
յօր :

Տօղթօր, կէնճ գըղա մէղամը թէսլիլէթտէ պիր հարֆ
պիլէ սէօյլէմէքսիղին պասթօնընր պիր թարաֆա պըրագտը,
չապգասընր վէ էլտիվէնիլէրինի պիր սանտալեէ ի ղէրինէ գօ-
յարագ, իքիսի պիրտէն խասթանըն օտասընա կիլտիլէր :

Խասթանըն հայինտէ կէօրտիլի թէպէտտիլաթ կէնճ
տօղթօրըն հայրէթինի մուճիպ օլտու. մատամ լա Բէվվայէ
էլինի տօղթօրա ուզաթտը, սէօզ սէօյլէմէք իսթէտի, Ֆա-
գաթ պօղազընր կըճըղլայան շիտտէթի պիր էօքսիլիլիք
սէօղիւնի քէստի, էյլէրի աթէչէր իչինտէ եանըյօր, նէօվ-
պէթ բէք միւտհիշ պիր սուրէթտէ հիւքմիւնիւ իճրա իտի-
յօր իտի. տօղթօր մատամ լա Բէվվայէնին նապընր մուա-
յէնէ իտուպ բէք Գէթիլի պիր թէպէտտիլ օլտուղուներ
կէօրիւնճէ. Գէրթէ էօյլէ պիր պագըլա պուղտը քի, պու
մանիտար պուղըն Նէ տէմէք օլտուղուներ կէրէք քէն-
տիսի վէ կէրէք վայիտէսի, խասթալըզ հայինտէ օլտուղու
հալտէ անլամաղտա միւշկիլաթ չէքմէտի. էթէն պիր
միւտտէթ Գէրթին եիւղիւնէ պագըպ ճէվապ վէրմէտիլինի
կէօրիւնճէ մէթանէթինի մուհաֆաղայէ շայըշարագ :

— Մատմազէլ, վայիտէնիղին պու կիւնքի հալի, պու
կիճէ պուրատա մուհիմ Գիլ վագաա ղուհուր իյլէտիլինի
իյմա իտիյօր, նէ օլտու սէօյլէյինիլ, տէյինճէ, խասթա

գատըն պու սիւ ալէ մուխաթիւյ օլտան Պերթ ճիլինէ պէլքի տէ մաթլու պէ մուվաֆըզ պիր սուրէթ տէ ճէվապ վէրէ մէյ ճէյինէ դահիպ օլտու , եաթաղընտա տօլրու լմայա սայ ու զայրէթ իտէրէք , զայէթ գախի վէ դուվիլէթ սիլ պիր սէս իլէ .

— Պիր շէյ Եօգ տօղթօր , պու կիճէքի ֆուլթուրուստան բէք շօգ գօրգտու մ տա անըն իչին . . . բէճա իտէրի մ պաշգա պիր ֆիլթիբէ դահիպ օլմայընըզ , տէտի .

— Մատամ , եալան սէօյլէմէյէ հաճէթ Եօգ . . . հալինիզտէքի թէպէտտիւլ պու ֆիլթրիմի սէրահէթէն թէէյիտ իտիյօր .

Էթիյէն պիր միւտտէթ տիւ շիւնտիւ , դիհնինտէն օ Աճէպա վալիտէսի գըղընըն շէրիբը ճինայէթլ՝ մի տիր ո տէյու միւլահազատէ պուլունտուդտան սօնրա , գուլաղընը մատամ լա Բէվիլայէնին կէօյսիւնիւն սօլ թարաֆընա վաղ իտուպ —ինլէյէ վէ քէնտի քէնտինէ .

— Ալտանմայօրու մատամ Մօնթիլյէ պու կիճէ ֆէվգէլատէ պիր խէլէճանէ օղրամըլ տըր , արթըղ պուրատա ֆաճիաէնկիղ պիր հալ վուգու պուլտուղունա հիչ շիւպէմ գալմատը , տէյօր իտի .

Էթիյէն պիր միւտտէթ սիւքիլթ իտուպ տիւ շիւնտիւքտէն սօնրա , մատամ լա Բէվիլայէլ խիթապէն .

— Սէվկիլի մատամ , թօրուղունըղըն եանլարընտա աղըր վէ ըղթըրուպ հրսս իտիյօրմուսընըզ , տէյու սօրտու .

— Էվիլթ , տօղթօր էֆէնտի .

Էթիյէն տէրհայ խասթա գատընըն այաղլարընը մուսայէնէյէ պաչլատոր , այաղլար էսկի հիլէթինի դայոլ իթմիլ վէ բէք գիյատէ շիշմիլ իտի . պու հալի կէօրիւնճէ ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլտու . ֆաղաթ ճէպրի նէֆու իլէ թէէսիւրինի քէթմէ շալըլարաղ . մուսլէմէթմէ տէվամ իթտի .

Էթիյէն Լօրիյօ , Եիրմի տէօրթ սասթտան պէրի Պերթ հազգընտա բէք պէօյիք պիր զաղէպ վէ թէհալիլուր հըսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ , մուսլէնէյի վազաա ի զէրինէ վալիտէսի հազգընտաքի շիտտէթի դայիլ օլտու , օ զաղէպ վէ

թէհալիլուրին եէրինէ մուհապէթ վէ շէֆղաթը ֆէրգէնտանէ գայիմ օլտու . տօղթօր , թէհալիլի իյլէտիյի խասթանըն հայաթընտան դաթի իւմիւտ իտէրէք Եաթաղընըն Եանընտա աղլամասը , միւտհիչ պիր մէնղարէ թէէլքիլ իտէճէյինի նաղարը թէէմիւլէ այըպ , կիւճ հալ իլէ կէօղ Եաչլարընը զասթէ միւթթէտիւր օլապիլիյօր իտի .

Էթիյէն Լօրիյօ , պու վէճհ իլէ հըսսիյաթը դալպիլէսինէ դալէպէ իյլէտիքտէն սօնրա , պիր դէման հաղին վէ լաթիֆ պիր սէպէ խըթապ իյլէտիյի Պերթէ , պու տէֆա զայէթ սյարիտ պիր թավր իլէ .

— Մատուաղէլ , օ պիր օտատա պիր բէչէթա Եազաճաղըմ , լուլթֆէն գալէմ քեաղըտ հաղըրլայընըզ , տէտի .

Կէնճ գըղ օտատան շըղտը ֆազաթ տօղթօրըն հիչ պիր հալինի նաղարը տըղղաթտան տուր թուլթմամըլ վէ վուգույի գարիպ օլտան միւտհիչ ֆէլաթէթի բէչֆ իյլէմիլ իտի , կէօղ Եաչլարընը կիւճ հալ իլէ զասթ իտէպիլիյօր իտի .

Պերթ , միւտտէթը էօմիւնտէ պէօյլէ սյարիտ պիր մուամէլէյէ տիւչար օլմամըլ իտի . խուսուսի իլէ պու մուամէլէնին , ճան ու ալիպէն սէվալիլի կէնճ տօղթօր թարաֆընտան բէվա կէօրիւլմէսի , մուհապէթինին զէվալինէ պիր աէիլ ատա իտէրէք բէք զիյատէ միւքէտտէր օլտու . կէնճ գըղ քէնտի քէնտինէ .

— Աման Եա Բասլայիմ , պէն պու ատէմէ նէ Եաբտըմ քի պանա պու դատար ֆէնա մուամէլէ իտիյօր . միւթլազա տիւն աղչամ քէնտիսինի գապուլ իթմէք իչին պուրատա պուլունմատըղըմա կիւճէնմիլ տիլ . ֆապաթ պուրատա պուլունուպ պուլունմամագ պէնիմ էլիմտէ մի իտի . ահ , պու պէրուտէթ իլէլ էպէտ տէվամ իտէճէք տիլ , շէլքի թէվէճճիւհ վէ իթիմատընա մազհար օլապիլմէք իչին , հէնուզ վաղըֆ օլտուղում օ միւտհիչ սըրըր քէնտիսինէ սէօյլէմէքլիլիմ իղթիղա իտէր . ֆազաթ պէն պունը քէնտիսինէ սէօյլէյէմէյէճէյիմ , օ տա պէնի իթհամ իթմէքտէ տէվամ ի-

տէճէք տիր . . . տէճէք տէճէ վէ սօն տէրէճէ մուղթարըպ օլ-
մագտա իտի .

Պէրթ զիհնէն շու միւթալաատէ պուլունտուղը սըրա-
տա , վալիտէսինին եանընտա գալան սօգթօր Էթիլէն տէ
խասթայա .

— Սէվկիլի մատամ , սիգ պանա իթաաթ իթմէք իչին
արթըգ պու կիւն սէօղ վէրէճէքսինիգ տէյիլ մի , տէտի .

— Էվվէթ սօգթօր , Էմիլինիգ նէ տիր .

— Պու կիւն եաթաղընըգտան հիչ գալգ մայաճագսընըգ ,
պէն սիղտէն պէօյիլք ճէսարէթլէր իւմիւտ իտէր իտիմ , սիգ
թէ ֆուրթունատան գօրգարագ բլթըրպարնըպը արթըր-
թընընըպ . ֆապաթ պիր ազ տա հագգընըգ վար , շիւնքի
պուրատա եալընըպ իտինիգ , մատմալէլ Պէրթ սիլի եալը-
նըգ պըրագմըչ իտի .

— Պէրթ պէնի շօգ վագըթ եալընըգ պըրագմատը ,
ավտէթ իլէտիլի սըրատա պէն տալիլն պիր հալտէ պու-
լունտույօր իտիմ , ալըն զայրէթի իլէ պըլըմ պաշըմա կէլտի .

— (Իէնտի քէնտինէ .) վալիտէսի ույգուտա իմիչ , գը-
ղը տա պունտան պիլ իսթիֆատէ կիտուպ աշըղընըն գու-
ճաղընա աթըլընը , անլաշըտը գըլ վալիտէսինի ալտաթը-
յօր . զէվալը գատըն . (Եիւքսէք սէս իլէ) մատամ , մատ-
մալէլ Պէրթ պու կիճէ սօգապա շըգմապսա կէլիլիմ . . .

— Պէրթ , տիւն կիճէ միւսթէսնա օլտուղու հալտէ պու
եաշընա կէլինճէյէ գատար հիչ պիր կիճէ սըլաթըյա շըգ-
մամըչ տըր , պու կիճէ տէ պուրատա պուլունտուպ սիլի իս-
թիգպալ իտէճէք տիր .

— Էօլէ իտէ իսթիրահաթ իտինիլ մատամ , եինէ կէօ-
րիւշիւրիլ , պէն օպիր օտայա կիտուպ բէչէթանըղը եագայըմ ,
Էթիլէն սէօլիւ տահա զիլատէ ուգաթմայարագ օրա-
տան շըգտը . շըգար իքէն քէնտի քէնտի .

— Զէվալը վալիտէ հիչ պիր շէյտէն խապէրտար տէ-
յիլ , գըղընըն նէ ալիֆթէ պիր շէյ օլտուղունա վագըֆ
օլմագսըլըն էօլիւպ կիտէճէք տիր , տէտի .

Էթիլէն բէք զիլատէ միւթէէսիր վէ միւքէտտէր իտի .
շիւնքի Պէրթի պիր ինսան իչին տիւնեատէ նէ գատար սէվ-
մէք միւմըիւն իտէ . օ տէրէճէ ճիտաթի վէ սամիմի պիր մու-
հապէթլէ սէվմիչ վէ քէնտի զիլիւմինճէ սէվտիլինտէն խը-
յանէթ վէ իհանէթ կէօրմիւչ իտի .

Պէրթէ կէլինճէ , օ տա սօգթօրըն տիւչար օլտուղու
թէէսիւրաթըն այնը պիր թէէսիր իլէ մուղթարըպ օլարագ .
Էթիլէնի կէօրիւնճէ թիթըք սէս իլէ .

— Տօգթօր , ալտանմատըմ տէյիլ մի , վալիտէմին հալի
բէք ֆէնա տըր . . . տէտի .

— Էվվէթ մատմալէլ պիր ազ ալըր տըր , նէ եալան
սէօլէյիմ պունըն մէսուլիլէթը մանէվիլէսի տէ սիլէ այըտ
տըր .

— Պանա մը այըտ տըր .

— Շիւպհէսիլ . . .

— Նէտէն պանա այըտ օլույօր իմիչ .

— վալիտէնիլին տիւչար օլաճաղը էն աթի պիր խէ-
լէճան , հայաթընը թէհտիտ իտէպիլէճէյինի սիլէ պիտ-
տէֆաթ սէօլէմիչ իտիմ , վալիտէնիլ պու կիճէքի ֆուրթու-
նատան բէք զիլատէ գօրգմուչ , Էկէր սիլ եանընտա օլսա
իտինիլ շիւպհէսիլ պու տէրէճէ գօրգմայաճագ իտի .

Պէրթ , սօգթօրըն պու իֆատէսինտէն մագսատը նէ
օլտուղունը լայըղը իլէ անլայըպ սիւքիւթ իթմէք իսթէտի
իտէ տէ , քէնտինի զապթէ միւքթէտիր օլամայարագ .

— Մուհիմմ պիր իչ իչին տըլարը շըգմոգ մէճպուրի-
յէթինտէ պուլունտում , տէտի .

— վալիտէնիլին հայաթընը տիւչիւնսիւրմէյէճէք գա-
տար մուհիմմ պիր իչ հա' , հալ պու քի զայպուպէթինիլ-
տէն թէվէլիւտ իտէճէք ֆէնալըլը պիլիլիօր իտինիլ .

— Միւտաթթը զայպուպէթիմ շօգ սիւրմէտի .

— Էվվէթ , իւչ սաաթտան զիլատէ սիւրմէտի .

Պէրթ , օ կիճէքի հարաքէթինի միւմքիւն օլտուղու
գատար խարգըն նագարընտան կիլլէմէյէ զայրէթ իլէտիլի

հալած, տօգ թօրոն պու տէրէճէ վու գ ու ֆինէ պէ յանը հայ-
րէթ իթմէ քտէ իրէն, Լթիլէն, Պէրթին արասպատա պըրազ-
տըլը մէտալեօնը ճէպինսէն չրդարըպ յէնտիսինէ ուղա-
տարազ .

— Իչինիդին պու տէրէճէ մու հիւմ վէ միսթաճէլ օլ-
տուղու պէտիհի տիր, չիւնքի սիղճէ մուգատտէս պիր եա-
տիկեար տէմէք օյան պու գըլմէթլի մէտալեօնը պիլէ ա-
րասպատա ունու թմուչսընրդ, տէմէսի իլէ, Պէրթ յէնտիսինէ
ուղատըլան մէտալեօնը կէօրիսնճէ աղիւմ պիր հայրէթ իլէ .

— Էվվէթ, պէնիւմ մէտալեօնըմ, թա յէնտիսի, տէտի .

— Տիւն աղչում պէնի պէյհուտէ ալտաթմաղա շայըշ-
տըլընըղա վէ պէնիւմ հէր չէյն վաղըֆ օլտուղու մա գաճի
օլտուտու գ եա, արթըգ հիչ շիւպհէ իթմէլինիլ ջի պէն
էօյլէ գ օլայճա ալտանըր սաէմէրտէն տէյիլիւմ .

— Ահ միւսիւ Լթիլէն բէք վայրմսինիլ, պու կիճէքի
հարաքէթիւմ նէյէ համյ իտիյօրսուներդ .

— Նէյէ համյ իտէճէյիւմ, պու բէք սատէ պիր մէսէյէ
տիր սիլին կիպի կէնճ վէ կիւզէլ պիր գըղ, զաթաէսինի
էօյլէ պիր հէվատէ եայընըպ պրրաղըր տէ սօղաղա չըղար
վէ էօնիւնէ րասթ կէթիւրալի արասպայա աթլայըպ, Բարի-
զին էօթէքի ուճուստա օյան մահալլէրտէն պիրինէ կիտէր,
սօնրա տա իղինի պէլլի իթմէմէք իչին կիտէճէյի մահալլին
գարուսը էօնիւնտէ կնմէղ, անտէն սրաչղա պիր գարու էօ-
նիւնտէ արասպասընը պէյլէտիր, կիթալիյի իտանէտէ պիր Բ-
քի սաաթ տուրուս պահար, յարանէ պիր վաղըթ կէչիրիւսէ,
հէրքէս պունա նէ մանա վէրիւր, պու նտան պահղա ալտէթ
իտէճէյի սըրատա արասպասընա սինէրէք յէնտի մահալլէ-
սինէ կէլիր վէ գարուսընըն էօնիւնտէ կնմէղսէ նէ տէնիր,
սիլ պէնիւմ եէրիտտէ օլտանըղ պունա նէ մանա վէրիւր ի-
տինիլ .

Պէրթ, տօգ թօրըն պու սէօլլէրինի սօնընա գատար ֆէվ-
գէլատէ պիր ըղթըրապ իլէ տինլէյօր իտի, սէօղ պու րա-
լարա միւճէրը օլտանճա, յէնտիսինճէ պիր իտալինէ վէ էն

պէնիւմ պիր չէրէթ տէմէք օլտան էլլէրի ըմէթ վէ իֆֆէ-
թի պահարնտա, աչրգընըն շիւպհէ հասըլ իթալիյինի անլա-
յարադ, աղլընա խըֆֆէթ կէթիւրմէսինէ րէմադ գալմըլ ի-
տի, պիչարէ գըղճըրղաղ պուշընը էլլէրի արասընա ալըօլ
ղարիպ վէ մէճնուսանէ պիր թմուլի իլէ .

— Աման եա Բասպպիւմ, պու նէ միւտհիչ տարպէ, պա-
նա սապր ու մէթանէթ իհասն պույուր եա Բասպպիւմ, պէն-
տէն շիւպհէ օլտուտույօր, իթհամ օլտուտույօրում, խուսուսի
իլէ պէնի իթհամ իտէնտէ օ աչր, տէտի .

Լթիլէն պու գըղըն հաչնէ աճըմադ լաղըմ կէլիր իքէն,
պիւպիս թէհապիւր իլէ սէօղինէ տէվամ իտէրէք .

— Էվվէթ պէն, պէնքի սէնի ճիտաի վէ սամիմի պիր
մուհասպէթլէ սէվմիչ վէ սէնի հայաթըմա թէրճիչ իլլէմիչ ի-
տիւմ, մէսուտիլէթիմի սէնին պիր թէպէսսիւմինտէ պուլմադ,
նամըմը պիլ իֆթիլսար սանա վէրմէք աղաւթը իլէ սուզան
օլմադ տա իտիւմ, սօնի մէլէքլէր գատար բաղիզէ զանն ի-
տիյօր իտիւմ, էյ վահ նէ գատար այտանմըլըմ, . . տէտի .

— Աման եա Բասպպի, աման եա Բասպպի . . .

— Էվվէթ սէօղլէրիւմ սէնի մուղթարըպ իտիյօր, ֆա-
ղաթ պէնտէ պիր սաաթտան պէրի ճէհէննէմ ազապլարը
իչինտէյիւմ, իւզէրիմէ աթէչլէր եայըյօր, անլայօրմուսըն
Պէրթ, սէնի հայա սէվէյօրում, պիր սէօղ իլէ նապարմուտա
պէրայէթ գաղանապիլիւրսին . . . սէօյլէ, պէնի թէէմին էթ .

— (Ձաթֆ պիր սէտա իլէ .) Սիլի նէ եօլտա թէէմին
իտէճէյիւմ .

— Ահ, պու բէք գօլայ տըր, կիտիլինիլին սէպէպինի
սէօյլէյէրէք պէնի թէէմին իտէպիլիւրսինիլ .

Պէրթ, բէք միւչկիւլ պիր մէվղըտա պուլտուտույօր իտի .
տօգ թօրը սամիմի օլարադ սէվտիլի իլլին, Բօայալ մէյտա-
նընտաքի 29 նօմէրօյը խանէյէ կիթմէսինին սէպէպինի հէ-
ման սէօյլէմէք իթմէյօր իտի, ֆաղաթ վայիտէսինէ վէրմիչ
օլտուղը սէօղի տէրիսաթըր իտէրէք, էօլիւնճէյէ գատար օ
միւտհիչ սըրըր սաղլամադ լուլու մընըտա հըսս իտիյօր իտի .

Երբևէ հայինստէ պուլունան սէվկիլի վայրտէսինի մուհա-
պէթ ուղբունա ֆէտայէ, վիճտանը պիր տիրլիլ ըսազը օլմա-
տը. սէվտիլինին իսանընտան նամուսը վէ իֆֆէթի ալէյ-
հինտէ իշիթտիլի սէօզլէրտէ բէք զիյատէ կիւ ճիւնէ կիթտի-
լինտէն, պարիտանէ պիր սուրէթտէ.

— Պէնի իթհամէ ճիւրաթ իտէնլէրէ սէօզիւմ եօզ տըր,
սէմէսի իւզէրինէ, էթիլէն մէճնունանէ սէնէճէք պիր սու-
րէթտէ.

— Նէ տէյօրսուն, մէմնունիլէթիմի մուճիպ օլաճագ
պիր սէօզի պէնտէն սիրիլ իտիլյօրսուն հա, աէյու հայ-
գըլտը.

— Արթըզ սիզին իչին հիշ պիր շէյ էրիմէն կէլմէզ. . .

— Պէրթ, ագընը պաշընա ալ, պիր սէօզ պէնի այագ-
լարընա դարանտրրր, գուսուրընը աֆվ իթտիրէպիլիլ. . .

— Իշիթէ պէնտէ օ սէօզի սէօյլէյէմէյէճէյիմ.

— Պէրթ, պիկիւնահ օլտուղունուզա տայլը պիր եէմին
իտինիլ, պուտա յիֆայէթ իտէր.

— Պէրայէթիմի իսթիհասալ իչին եէմին իթմէք իսթէ-
մէմ. . .

Էթիլէն կէնճ գըզըն գուվլէթ ու ճիտտիլէթինէ պա-
գարագ էլլէրինի կէօյսիւ իւզէրինէ վազ իլէ.

— Արթըզ պէնի սէվմէյօր, պու անէ գատարտա սէվ-
մէմէ տիր, արթըզ մահվ օլտում տէմէք տիր. . . տէյու
մրրըլտանտը.

4

Տօգթօրըն պու վազի մէյուսանէսինտէն Պէրթ օ տէ-
րէճէ միթէէսիր օլմուշ իտի յի, զէվալլը կէնճ գըզ աղ
գալսըն վազիֆէսինի ունուտարագ հէր շէյի էյթիրաֆ ի-

տէճէք իտի. ֆագաթ վալիտէսինի իսթըրլայարագ տէր
հալ քէնտինի թօրլասը վէ պարիտ պիր թավր իլէ.

— Տօգթօր էֆէնտի, պու սուալի պիր տահա թէքրար
իթմէլինիլ, պէնտէն ճէվապ եէրինէ սիւքիթ ալըրսընը.
պիր կիւն կէլէճէք տիր յի վաղիֆէսի պուլունտա սիւքիթ
իտէն պիր գըզըն պիկիւնահ օլտուղը դահիր օլաճագ տըր,
տէտի.

— Արթըզ պիր շէյ սօրմայաճագըմտան վէ հաթթա
սիզի պիր տահա կէօրմէյէճէյիտէն էմին օլունըզ.

— Եա վալիտէմի ունութտունըզ մը.

— (Միթէէսսիւֆանէ) Վալիտէնիզի եալընըզ պը-
րագմագ հա, վալիտէնիզին գայընստան գօրգմայօր մը իտի-
նիլ. պէն վաղիֆէմի պիլիլիմ մատմագէլ. էվլէթ, պէն
մատամ Մօնսթիլէյի տայիմա թէտավի իտէճէյիմ, ֆագաթ
պու թէտավիտէ բէք շօգ սիւրմէյէճէք տիր.

— Նէ տէմէք իսթէյօրսունըզ.

— Տէմէք իսթէյօրում յի, վալիտէնիզին եաշայապի-
լէճէյի սն կիւն վէ տագրգալար բէք ուգագ տէյիլ տիր.

— Խայրը, վալիտէմ օ գատար թէհլիլիլի պիր հալ-
տէ տէյիլ տիր, ֆագաթ սիզ պէնի գօրգմագ իչին
պէօյլէ դատտարանէ պիր հարաքէթտէ պուլունույօրսունըզ.

— Պէրթ պիր հարաքէթտէ պուլունմագտան, էօյլէ
դատտարանէ պիր ինթիգամ ալմագտան, ճէնապը հագ
պէնի մուհաֆագա պուլուրսուն.

— Էօյլէ իսէ պէնի ալտատըյօրսունըզ, յիւնքի պիրա-
տէրիմին վէֆաթընը միթէագըպ վալիտէմին դայպուպէթի,
պէնիմ իչին բէք միտհիշ պիր տարպէ օլաճագ տըր. պէն
պու սէօզլէրինիլէ ինանմագ իսթէմէմ, տիւնեատէ մէտարը
իֆթիլարըմ, եէկեսանէ իմիւտիմ օլան վալիտէճիլիմ էօլ-
մէյէճէք տիր.

— Թէէսիւֆ իտէրիմ յի, հագըգէթ տէ պունտան ի-
պարէթ տիր.

— Աման եա Բապպիմ, աման եա Բապպիմ. հալ պու

քի սկէջ տաղըդ եւ վիճել իւ միւսովար օրտուղանըզը սէօյէ-
յօր խտինիդ . . .

— Էվվէ՛թ , իւ միւսովար խտիմ . հալ պու քի սիզ պէ-
չիմ հէր պիր իւ միւստիմի մահօլ իթտինիդ , մու հապէթիմի
պիլէ բայիմալ վէ թահգիր իյլտինիդ կիպի , վալիտէնիդին
հայաթընա խաթիմէ չէքնէք օլան էսպայըտա թահիլ իյ-
լէտինիդ . . .

Պու տարպէ հաղըզաթմէն բէք միւտհիշ իտի . զէվապը
գրգ , պու մուսմէլէլէ պու սէօյէրէ կիւն հալ իլէ մուգա-
վէմէթ իտէպիլիյօր իտի . դալպինտէն դօրըպ կէլէն հընչ-
գըրըզ բարտան սէօյ սէօյէմէլէ իյ թիտարը գալմամըլ իտի .
Էթիլէն իսէ սէօյիւնէ աէվամ իտէրէք .

— Մատմապէ , վալիտէնիդ իյլէ եաղտըղըմ բէչէթա
իչթէ շու տրր . պու իյանը քէմալի տըղղաթիւ իսթիմալ
թիթմէնիդի թաօլիյէ իտէրիմ . . . տէլէրէք վէ պէրայի նէ-
չպէթ կէնճ գըզա վէտա պիլէ իթմէլէրէք տըշարը շըգ-
ար . Էթիլէն մէրտիլէրէքաէն էնիպ սօղազա շըգտըզ սը-
րատա , պիլա իսթիլար նէմնաք օլան կէօյլէրինի սիլմէքաէ
իտի . օտատա եալընըղ գալան Պէրթ իսէ , բէք զիյատէ
մուզթարըպ օլտուզու հալտէ սիզ չէօրիպ էլլէրթի սէմա-
լէ սօղրու գալարբարապ շու սէօյլէրի մըրըլտանտը .

— Աման եա Բասպիլիմ , նէ գատար մուզթարըպըմ .
ա՛հ , վալիտէնիդիմի դայպ իթմէք , պէնի սէվէն վէ քէնտի-
սինի պին գաթ զիյատէ սէվտիլիմ աաէմին թահգիրինէ հէ-
տէֆ օլմադ կիպի իքի միւտհիշ տարպէլէ թէհամիւլ իտէ-
մէլէնէլիմ . Աֆ , շըլտըրաճաղըմ , եա՛ Բասպիլիմ , սէն մէր-
համէթ էթ աէ պէնի մուհաֆազա պույուր . . .

Պէրթին պու տուտար պիր գաշ տաղըզա աէվամ էթ-
տի . պու էսնատէ մատամ լա Բէվիլայէնին սէսի թէքրար
իչիտիլտի . Պէրթ , կէօլ եաշլարընը սիլէրէք վալիտէնին
օտատընա կիրաի .

Թէֆէր , տիւ գ Տըլաթուր-Վօտիլյօնըն թաօլիյէսինի պիր
տաղըզա խաթըրընտան շըգարմատըղը ճիհէթլէ , Բընէ Մու-
լէնին օտատընտաքի թէհարբիյաթ իսթմամ պուլուր պուլ-
մադ , պու պապտէ քէմալի սապըրսըղըրըլ քէնտիսինի
պէքլմէքտէ օլան տիւզին խանէսինէ կիթտի .

Տիւ գ , Թէֆէրին բէք զէքի , բէք մի թէհէտիւս պիր
ատէմ օլտուզունը պիլտիլի իչին , պիրտէն պիրէ գուհուր ի-
լէ , օ հիհէ քէնտիլէրինի տիւշարը իսթիլ ու թէլաշ իտէն
մէննունէլէ տայըր թահգրղաթ իճրա իտէնէլինիտէ իւ-
միտ իլլէյօր իտի . արթըղ իսթիֆ ու էնտիչէլէ մահէլ գալ-
մատըղընտան միւսթէրիհ պիր հալտէ պուլունույօր իտի .
չիւնքի Բընէ Մուլէնին էլինէ կէչիտիլի օ միւտհիշ սիլան
արթըղ մահօլ օլտուշ վէ աւըն եէրինէ քէնտիսինի գափիլէն
մահպիւմ իտէնէք տիկէր պիր սիլան պըրաղըմըլ իտի .
տիւզ ճէնասիլէրինի , եալընըղ մէննունէնին հէնուզ հայաթ-
տա պուլունմատը , Գըլտիլյա վարնինին գարիպէն Բարիզէ
մուվասըլէթ իտէնէլի քէլիլիլէթի մուզթարըպ իտիյօր իտի .
Խուսու սի իլէ պու Ֆաճիրէ գարընըն եաղտըղը թէհտիտ-
նամէտէն , գարիպէն Բարիզէ մուվասըլէթի վէ ենիտէն մու-
խասէմաթ գարուլարընըն տըրաճաղընը սէրահաթմէն ան-
լաթմազ տա օլմատը , տիւզին թէլաշ ու էնտիչէսինի արթը-
րըյօր իտի . ճամընը վէ շէօհրէթինի գուրթարմադ իչին
եէնիտէն պազը միւէսսիր թէտպիլըլէր իթիլտաղընա մէճպու-
րիլէթ հըսս իտիյօր իտի .

Տիւ գ , Էթիլէրին մէննունէ օլմատը իլէ աւըն պէրհայաթ
պուլունմատընտան օ գատար վազիֆէ իթմէլուպ , մահզա
Գըլտիլյա վարնինին շէրբինտէն գօրղայօր իտի . չիւնքի պու
գարընըն նատըլ պիր ֆաճիրէ , նէ կիպի պիր եատիկեար
օլտուզը , հէր քէտտէն զիյատէ քէնտիսիննէ մալիւմ իտի .

Պիւթիւն կիճէ սապահա գատար Գըլտիլյանըն քէնտի-
սինտէն նէ իսթէլէնէլինի տիւչիւնտի , պուճը պիր տիւրլիւ-
պուլամատը . տիւզ պուլարը տիւչիւնմէքտէ իքէն , Թէֆէ-
րի կէօրիւր կէօրմէլ .

— Կէլ տօսթում կէլ , պիլսէն սէնի նէ գատար սա-
պըրսըզըզա պէրլէյօրուզ . նէ եարտընըզ պագալըմ ,
Բուսյայ մէ տանընա կիթալինիզ մի , տէտի :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , պիզզաթ բօլիա մէրքէզ զօմիսէ-
րի իլէ ասայիշ իէյիսի թահարբիյաթը իճրա իթտիլէր :

— Էյ պու միտաղզըզ տէտիլէր պիր կիճէ էվվէլ պի-
զիմ օրայա կիրմիշ օլտուզու մըզը անլայապիլտիլէր մի :

— Պունըն ասլա ֆարզընա վարամատրլար :

— Էօյլէ իսէ իշ Եօլունտա տըր տէյիլ մի :

— Պու իֆատէնիդի թաստիգէ ճէսարէթ իտէմէյօրում :

— Ոնէ տէմէք տիր :

— Չիւնքի պիզտէն սօնրա օրայա տիկէր պիրիսինին
կիրմիշ օլտուզու սէրահաթէն անլաշըլըյօր :

— Պաշղա պիրիսի մի տէյօրսունըզ , պու մի մքիւն
տէյիլ :

— Էվվէթ տիւզ հազրէթլէրի :

— Պունը նասըլ անլայապիլտինիզ :

— Բէք գօլայ . շիւնքի տիւն աղչամ օտատարի եաղը-
խանէտէ կէօրտիյիմիզ աղճէլէր իլէ պըրագտըղընըզ քեա-
ղըտըն , պու սապահ էսէրի կէօրիւնմէյօր իտի :

— Տէմէք օլտուզու ճի պունլարը օրատան աշըրմըլլար :

— Էվվէթ տիւզ հազրէթլէրի :

— Որթասընտա « Ատալէթ ո քէլիմէսի եազըլըր օլան
զարֆ տա նասլէտիտ օլմուշ , էօյլէ մի :

— Էօյլէ օլտուզունը քէմայի թէկասիֆլէ արղ իտէրիմ ,
հաթտա պու սապահ Բընէ Մուլէն օ քեաղըտ դուհուր իթ-
մէյիւնճէ , նէչէսինտէն , քէյֆինտէն զապընա սըղմայօր իտի :

— Վիմսէտէն շիւպհէ իթմէյօրմուսընըզ :

— Պունը եարան , օրատա զաթը ալինիդէ գաթիլ տէ-
յու խըթապ իտէն զատըն օլաճագ զանն իտէրիմ :

— Խաթա իտիյօրսունըղ Թէֆէր , օ դատըն հազըզա-
թէն պիր մէճնունէ տիր :

— Մէճնունէ հա , օ դատընըն պէնտէն տէ սիզտէն տէ

աղըլըր օլտուզունը պիլիրիմ . հաթտա Բընէ Մուլէնին իթի-
մատընա մագհար պիր գատըն օլտուզունտ եաղընէն վագը-
ֆըմ . շիմաի արղ իտէյիմտէ պագընըզ . Աղչամ օտայա կիր-
տիյիմիզ սըրատա եաղըխանէնին շէքմէխանէսինին գաբալը
օլտուզունը ունու իմամըշսընըզ տըր սանըրըմ :

— Էվվէթ . . .

— Աշըլան կէօզլէրտէն պիրինտէ Բընէնին թէքմիլ սէր-
վէթի տէնէպիլէճէք տէրէճէտէ օլան աղճէնին մէվճուտ
պուլունտու զունրտա տէրիսաթըր իտիյօրսունըղ ա . պունտան
պաշղա աճէլէ չըղտըղըմըղ իշին ֆէնէրի տէ օրատա պըրագ-
տըղըմըզը խաթըրլայօրսունըղ սանըրըմ :

— Էվվէթ . . .

— Պունտան գաթինաղար Բընէ Մուլէն , պու սապահ
օտատընա կիրուպ տա պու գատար էշեասընըն օրթատան
նասլէտիտ օլտուզունը կէօրտիյի հալտէ ասլա մի թէէսիր
օլմատըր . օրթատարի ֆէնէրէ տէ թէաճիպ իթմէմէսինէ
նաղարէն , օրատան Բընէ թարաֆընտան պիրինին կիրտիյի
թէհազըուզ իտիյօր . պինտէն ալէյհ օ կիրէն մէճնունէ
սըֆաթընտարի գատընըն սիզտէն վէ պէնտէն տահա ա-
ղըլըր օլտուզու անլաշըլմայաճագ պիր շէյ մի տիր :

— Հազըլընըզ վար Թէֆէր . . . նէ հալ իսէ շիմոի պու
սէօզլէրի պըրագալըմ տա իշիմիդի տիւ շիւնէլիմ պու շիւպ-
հէլէնտիյինիզ գատընըն իղինի պուլապիլտինիզ մի :

— Շիւպհէսիլ , հաթտա օ իանէտէ վէ Բընէնին արար-
թըմանընըն ալթ գաթընտա , ուզողտան աղրապասըր օլ-
տուզու թախմին իտիլէն պիր գատըն իլէ իզամէթ իթտիյի-
նի թահազըղ իթտիմ . պու իսթիյար գատըն տիւն կիճէ
թէաթթօտա իմիշ . յէնտինի ալէմէ տիվանէ սըֆաթընտա
թանրթտըրան աղըլըր հանըմ , պու մինասիլէթլէ տիւն կի-
ճէ սէրպէսթ օլմաղըլա պու սայլէտէ սուհուլէթլէ վագիֆէ-
սինի իյֆա իթտի . ֆագաթ պու գատըն նէտէ ն քէնտիսինի
տիվանէ թանրթտըլըյօր . իշթէ պուրասընը քէտիլէմէյօ-
րըմ :

— Մէճնունէ իլէ պերլլիրտէ իզ ամէլթ իտէն զ ասորնըն իսմինիտէ էօյրէնէպիլտինիզ մի :

— Իսմի մատամ Ամատիս տիր . . .

— Էվվէլթ իսաթա իթմէմիչիմ, հէօրտիլթ զ ասորն էսթեր իտի . պու թափսիլաթը նէրէ տէն ալտընըզ :

— Գարուհը զ ասորնտան . շիմտի պէնտէ, ես պու մէճնունէ վէ եսիստ Ռընէ թարաֆրնտան կէօնտէրիլմիչ պիրատէմ պու օտայա կիրմիչ տէյօրում :

— Անյաչըլտը . ֆուգաթ Ռընէ թարաֆրնտան կէօնտէրիլէն պաչգա քիմ օլապիլիր :

— Գունը տա սիզ պուլապիլիրսինիզ, բէք չօգ . տիւչմէնյէրինիզ օլապիլիր, տիւչմէնյէրինիզի տէ պէն տէյիլ, սիզ պիլէ պիլիրսինիզ, հայտէ պաղալըմ գուվվէյի հաֆրղանըզա միւրաճաաթլէ պիր քերրէ տիւչմէնյէրինիզին քիմլէր օլապիլէնէ ձիմի պէրլլէրիչ, անտէն սօնրասը քուլլալտը . . . հէր նասըլ իսէ իճապու իճրասընա պաղըլըր . զիրա սիզտէն պաչգա պունա ճէվապ վէրէճէք վէ պանա տէլալէլթ իտէճէք քիմէ եօգ տըր :

— (Գիր աղ տիւչիւնտիլքտէն սօնրա .) Գունյարը օրատան մատամ լա Բէվվայէնին աչըրթմըչ օլմասընա իհթիմալ վէրիլէմէ զ մի :

— (Աճը աճը կիւլէրէք .) Միւմքին տէյիլ, մատամ լա Բէվվայէ ճան իսթիւնտէ տիր . . .

— Ես գըզընը ունու թտունըզ մը :

— Գերթ կիպի պիր շօնուգտա միւմքին տէյիլ պու իչի պէճէրէմէղ . պիր արալըզ պէնտէ պու ֆիքիրտէ պուլունտում, հաթտա օրոյա թային իլլէալիլիմ առէմլէրիմի պիլէ իսթիճվապ իթտիմ, հէրիֆլէր պիր տաղըզա պու զըզընաղարը տըզղաթտան տուր թու թմատըզլարը իչին, տիւն վէ տիւն կիճէ գըզըն տըչալըչա չըզմատըզընը վէ եալընըզ իլաճալմագ իւզրէ պէչ օն տաղըզատան իպարէլթ պիր միտտէլթ զարֆընտա էճղախանէյէ կիտուպ կէլտիլինի իֆատէ իթտիլէր :

— Ահօղէրինից հայրէթիմի մուճիպ օլույօր, սաղըն պու իչի Գլօտիյա վարնի ետրմը՝ օլմասըն, ֆաղաթ պուտա միւճիմ տէյիլ, Գլօտիյա, Բընէ Մուլէն իլէ, սղտը իթիֆաղ իտէմէղ, Մօնթ Բարնաս մէղտրըղընտա տույտու դում սէօղէրտէն, Բընէ Մուլէնին հէնուղ Գլօտիյա վարնիյի թանըմատըղը մէյտանտէ տիր:

— Տիւղ հաղրէթլէրի, պու Գլօտիյայը հն պէօյիւք վէղու վլէթլի տիւշմէնլէրինիգտէն աւտ խիյօրսունուղ սանըրըմ:

— Շիւպհէսիղ, պու գատըն բէք թէհլիբէլի պիր տիւշմէն սայըլապիլիր:

— Պիղիմտէ օղատրնա միւճիմիլէ սուրէթտէ զալէպէ շաղանաղրըրըր վատ իտէրիմ:

— Նէ եօլտա զալէպէ իտէճէյից, իֆատէնիգտէն Գլօտիյայը հէնուղ թանըմատըղընըղ անլաշըրօր, պու մախլիւք զիհնէն գարտրլաշտըրտըղը պիր շէյի միւթլաղա իճրա իտէր, էօնիւնէ հէր նէ գատար միւշթիւլաթ շրգարըլսա հէրսիւնի բայիմալ իթմէյէ մուվաֆիֆաղ օլուր:

Ճ

Տիւղին պու սէօյիւ իղէրինէ Թէֆէր միւսթահղիյանէ կիւլէրէք:

— Տէմէք օլույօրքի պու գատըն ինսան տէյիլ տաթթա պիր շէյիթան տրք, տէտի:

— Եվլէթ, բէք կիւղէլ սէօյլէտինիզ, Գլօտիյա պըղմաղ օտանտաղ պիլմէղ, գայէթ տէսիսէքեար պիր գարը տրը, ֆիբրի մէյուճանէտինի մէվգըրը իճրայէ գօյմաղ իչին հայաթընը պիլէ թէհլիբէլէ իլգա իթմէլաւէն շէթթմէլ, խիյասայի գէլում Գլօտիյա պէնի գօրգուտույօր, Գլօտիյանըն Բարիղէ կէլմէսի պէնիմ իչին բէք ֆէնա տըր, Գլօտիյա

պէնիմ էն թէ հիւրէլի տիւշմէն լէրիմոնէն տիր, անյատընը՝ զ մը .
— (Հայրէթէ մուխաթիպինէ պաղարապ .) Տիւզ հաղ-
րէթիւրէ, վուզույի մուհաղղաղ պիր թէ հիւրէ հրաս պու-
յուրույորսանըղ, սիղէ պիր չէ, թաւսիյէ իտէճէյիմ .

— Աէօյէյինիղ պաղարիմ .
— Պիր միւտտէթ Բարիղտէն զայպուպէթ իտինիղ .
— Բարիղտէն ուզաղլաշայլումտա Գըլօտիյա Ղարնէյէ
մէյտանը աչըղ պրրաղ այլմ էօյլէ՛ մի, պու միւմքիւն տէ-
յիւ տիր .

— Լֆէնտիմ, միւսաատէ պույուրունըղտա ֆիլթրիմի լի-
զահ իտէյիմ, տէմէք իսթէյօրում թի մուֆարէղաթընըղը
իւան իլէ պուրատա զայրրսանըղ, ուզաղտան ուզաղա տիւշ-
մէնինիղին հարաբեաթընը թէ ֆիթիչ իտէր տէ անա կէօրէ
թէրթիպաթտէ պուլունուրըղ .

— Տիւրքիւրէ բէք կիւղէլ, ֆաղաթ օլապիլէճէք պիր
չէյ տէյիւ, շիւնքի հէր կիւն բէք չօղ մէքթուպլար այլօ-
րում վէ ճէվապարընը վէրմէյէ մէճպուրմ, պու հալտէ
քէնտիմի նասըլ կիղլէյէպիլիլիմ .

— Էմնիյէթի պիր տաէմինիղ եօղ մը .
— Խայրը, թիմսէյէ էմնիյէթիմ եօղ տըր .
— Մատէմրի պու գատար միւշկիւլաթէ զալէպէ իտէ-
պիլմէք իչին էօյլէ պիր ստէմ արամաղա իհթիյաճըմըղ վար
տըր . . .

Տիւզ պու սէօղիւն էհէմնիյէթիինի թաղտիր իտէրէք
պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւ, միսթէաղըպէն այաղա գալղա-
րաղ իչ օտատընըն իչինտէ էնինէ պօյունա տօլաշմաղա պաշ-
լաար, Թէֆէր իտէ պուլունտուղու եէրին շիբեսարընը կէօղ-
լէյէն մահիր պիր ալճը կիսի, կէօղ ուճր իլէ տիւղին հէր
հալ ու հարաբէթինի թէտղրղ իտիյօր իտի, տիւզ պիր
միւտտէթ տօլաշարըղտան սօնրա Թէֆէրին էօնիւնտէ տու-
րարաղ .

— Տէտիյինիղի պուլտում, պիլիբիինիղ թի պու գօնս-
ղըն պաղչէսինտէ եալընըղ պիր տիւլարլէ այրըմըղ պիր տի-

կէր պահճէ վար տըր թի, Խնիվէրսիթէ ճատտէսինէ զա-
տար իսթիտատ իտէր, պու պահճէնին օրթատընտա տիկեր
պիր քէօղիւն մէվճուտ պուլունտուղունը ունտիմայրընը .

— Պունը չօղտան պէրի պիլիբիմ, ֆաղաթ հէնուղ պիր
չէյ անյարամաարմ .

— Նիմաի սէօյլէյէճէյիմ, էճտատրամտան պիրի տիպէր
պիր զըղըն իֆիթատէսի օլուր, սէվտիյի իլէ հէմպէղմը վիւ-
սալ օլապիլմէք իչին գէվճէսինտէն կիղլի օ պահճէյի վէ ի-
չինտէքի քէօղիւ սաթըն այլպ, օ էսնատէ զէվճէսինին պիր
միւտտէթ զայպուպէթինտէն պիլ իսթիֆատէ օ քէօղ իլէ
գօնսղ արատընտա կիղլի պիր եպ ինչատընա մուվաֆիֆաղ օ-
լուր, իչթէ օ եօլ էլան մէվճուտ օլտուղու կիսի անահտար-
լարըտա պէնտէ տիր, շիմտի անյամաղա պաշլատընըղ մը .

— Անյատրմ էֆէնտիմ, զաթըր ալինիղ պու քէօղքտէ
իղ սամէթ պուլուրմաղը թասմիմ իտիյօրսոււնըղ .

— Խայրը, իսայրը, Թէֆէր, քէօղիւն գօնաղա եաղըն
օլմասը մինատիպէթի իլէ տէտիյինիղ օլամագսատա, օ քէօղ-
կիւն կիղլի եօլը վասէթասը իլէ, հէր կէճէ պուրայա կիրուպ
նամըմա կէլէն մէքթուպլարը եաղը մասամըն իս գէրինտէն ա-
լապիլիլիմ .

— Բէք կիւղէլ պիր թէտղիւ, շու գատար վար թի մէք-
թուպլարը օրայա զօյանլար իրթէսի կիւնի մէքթուպըն եէ-
րինտէ պուլունտուղընը կէօրիւնճէ հայրէթէ տիւշար օլա-
ճաղար տըր .

— Բէք տօղրու . . . օ հալտէ նէ եարմալը .

— Մատամ թի գօնաղա կիրէճէրսինիղ վէ մէքթուպ-
լարը օղույաճաղ սընըղ, պունլարը եէրինտէն ալմայըպտա
օղուտուղտան սօնրա տրղղաթընտա զարայարաղ ելինէ եէ-
րինէ պրրաղ սանըղ օլմաղ մը, պու եօլտա հարաբէթ իտէր-
սէնիղ զայսպուպէթինիղ հէր թարաֆա շայի օլուր, անտէն
սօնրա Գըլօտիյա իլէ քէրիմէսինին հալլէրինի սուհուլէթ իլէ
նաղարը թէֆիթիչ ալթընտա պուլունտուրապիլիլիղ .

— Պու գարարընըղ բէք կիւղէլ տիր, չիմտի իճրա ո-

Թընա պաշխայաճաղրդ, ախճաղընըդ մախումաթը պաննա կէ-
թիրէճէ. քսինիդ, տէ. յի՛. մի .

— Ս բէ. ք գ օլայ, տրր, . քէօշկիւն մէֆրուշաթը վա՛ր մը .

— Հէմտէ մի. քէմմէշ, հիյնի հաճէթտէ պուրայա շէքի-
լէրէք իշիմիդի գարարաշտրրապիլիլիդ .

— Փազաթ զաթը ալիւնիդ իշին պաշգա պիր իգամէթ
կեահատա յուղում հէօրիւլ. ճէ. ք տիր, պու՛նըտա պէնտէ-
նիդ թէտարիք իթսէմ օլմադ մի .

— Պէնտէ պու՛նը սիդտէն բէճա խտէճէ. ք խտիմ .

— Ս հայտէ պու կիճէ ազիմէթինիզի իշայ պույուրու-
նուգտա, հէման թէտարիք իտէճէ. յիմ եէնի իգամէթ կեահա
թէշրիֆ պույաւրու՛նըդ .

— Է. յի պիր իգամէթ կեահ պուլաճաղընըզը իւմիւտ իյ-
լէրիմ .

— Լ. տի թֆէն սէյահաթընըդ պաննա պիլտիրիբսինիդ
սանրրիմ .

Թէֆէք պու եօլտա պիր լաթիֆէ իթտիրտէն սօնրա
տրւգին նէզտինտէն մուֆարէգաթ իթտի . պիր միւտտէթ
սօնրա տի գ ճէնապլէրի տա ուշաղընը ճէլպ խտէրէք .

— Ֆէրտինանտ, էշեամը հաղըր էթ . . . պիր միւտտէթ
սէյահաթ իտէճէ. յիմ տէյու էմր իթտի .

— Բէֆտդաթ վէ խըտմէթը ալիլէրինտէ պուլունսճադ-
մէլըմ . . .

— Իայրը ֆէրտինանտ, եայրնըդ կիտէճէ. յիմ, եարընա
գատար հէր շէ. յ հաղըր պուլունսճէն .

Տիւ գ, ֆէրտինանտէ պու էմրի վէրտիրտէն սօնրա գօ-
նաղընտան չըգարագ զիք քիրա տրապտարնա բաքիպէն, էվ-
վէլա էօթէտէն պէրի մուամէլէսի պուլունտուղու պանքէրի
զիյարէթ խտուպ պաղը էվրագ թէաթի իյլէտի, վէ սէյա-
հաթ քէ. յֆիլէթինտէն հէրիֆիտէ խապէրտար իթտի . միւ-
թէադըպէն կիւզէլ իդապօնըն բէտէրի օլան գօնթ լ. իյլէյէ-
րին գօնաղընա ազիմէթլէ անլէր իլէ տէ վէտա իյլէտի .

Տիւ գ ճէնապլէրի, գօնթ լ. իյլէյէրին գօնաղընտան չըգ .

տըգտան սօնրա պիւթիւն աշինայերինն խանէլերինի տօ-
լաշտըղընտան , էօյլէ վողթինէ դատար միւրուր խան միւտ-
տէթը դայիլէ դարֆընտա , հէր քէս տիւզ Տըլաթուր-Վատի-
յօնըն քէյֆիլէթը սէյահաթընտան խապէրտար օլմուշ իտի :

Հանրի Տըլաթուր-Վատիյա Կէրֆնէն , պու զէվալը
կէնն , սէնաթընըն մէֆթունը օլտուղու ճիհէթլէ տիւննա-
տէ պաշղա հիշ պիր շէյէ էհէմմիլէթ վէրմէտիլինտէն , պու
քէյֆիլէթտէն պիթթապի հէրքէստէն սօնրա խապէրտար
օլապիլմիշ իտի . պիշարէ Հանրի , բէտէրինն հայինի հէր
քէստէն զիյատէ պիլտիլի իշին , սէպէպը սէյահաթընը պիր
չօգ տի շիւնտի թաշընար իսէ տէ , պիր տիւրյի քէսարէմէ-
տի , էն սօնրա մէմուրէն աղիմէթ իթմէք իհթիմալինի տիւ-
յիւնիւպ պունա դարար վէրտի . Փաղաթը զհարը թէճա-
հիւլ իլէ բէտէրինն .

— Սէվկիլի բէտէրիմ , պէնտէնիզէ մէքթուպ եազանագ
մըսընըզ , տէյու սօրաու :

— Զանն իթմէմ . . . շիւնքի մէշղուլիլէթիմ բէք զի-
յատէ տիր :

— Պէն տէ մէքթուպ եազմայայըմ մը :

— Ստա պէյհուտէ տիր , շիւնքի մէքթուպլարընըզ
իհթիմայ քի պէնի պիր եէրտէ պուլամազ :

— Պաշղալարը իլէ տէ մի մուխապէրէ իթմէյէճէքսի-

Կիշ .
— Իտիլը , հաթտա պանա կէլէճէք մէքթուպլարը
պէրմիթասս եազը մասամըն իւղէրինէ դօյանագլար տըր .
պունլարը քեամիլէն ավտէթիմտէ օգույանազըմ :

Հանրի տահա իլէրիլէ վարմագ իսթէմէյիւպ սիւքիլթ
իթտի , վէ քէնտի քէնտինն :

— Պու իհթիրազտէն սէպէպը սէյահաթընը վէ մէմու-
րիլէթինի կիլլէմէք իսթէտիլինի շօգտան անլամըշ իտիմ ,
տէտի :

Տիւզ ճէնապլերի օ կիճէ Թէֆէրտէն սուրէթի զիյրտէ
միւնտէրին շու մէքթուպը ալտը :

— Խայրը, եարբն սապահ հէր շէյ հազրըլաննաճագ տրը, դարու ճը գատընա լաղըմ կէլէն թէնպիհաթ վէրիլմիշ տիր, թաամընըլը լոգանթատան կէթիլէճէք վէ օտանըղըն խըտմէթինիտէ կէօրէճէք տիր :

— Պու խանէյի նէ նամ իլէ քիրալատընըլ :

— Մէմալիքը էճնէպիլէյէ կէթիլմէք պուրատան իշին էշեայի աթիգա ալան մըրէտէրիք Պէրարտ նամը իլէ քիրալատըմ իսէ տէ, դարու ճը գատըն սիդի բօլիս մէմուրը պիլէճէք տիր :

— Բօլիս մէմուրըմը :

— (Կիւլէրէք) Եվվէթ աիւզ հազրէթլէրի, շիւնքի հէր տիւրլի իհթիմալաթէ դարշը մուգալէմէթ խտէպիլմէք վէ հէր նէվի թահգրգաթը սուհուլէթլէ իյֆա իթմէք իշին, սըգ սըգ թէպտիւր գըլաֆէթ իթմէնիզ լաղըմ կէլիյօր, օ հայտէ դարու ճը գատընըն սիդի բօլիս մէմուրը թանըմասը պէնճէ խայրըլը տըր :

— Բէք ալա, թէպտիլընէրիշի բէք պէյնթիմ, ֆագաթ պէնի պուրայա պու կիճէ կէթիլմէքտէն մազսատընըլ նէ օլտու գունը հայա անլայամատըղ :

— Ստալարընըղը կէօթէրմէք վէ գարու ճը գատընը թագաթիմ իյլէմէք իշին պու գահմէթի իիթիյար պույուրմանըղը բէնա իթմիշ իտիմ, հատտիմ տէյիլ, ֆագաթ ալֆըր ալիլէրինէ մաղրուրէն պուրատա պիր ազ սէմահաթլը տալրանմանըղը խթիլհամ իտէճէյիմ :

— Միսթէրիհ օլունուղ . . .

— Պունտան պաչգա պու մահայտէ իգամէթ պույուրաճաղընըլ միւտտէթ գարֆընտա սիդէ ետըրնըլ «մըրէտէրիգ» վէ եա «Պէրարտ» նամը իլէ խըթապ օլունմասը իշին միւսաատէնիդի թայէպ իտէճէյիմ :

— Իսթէալիլիկ կիպի օլտուն :

— Եշթէ կէլմէք :

Թէֆէրին էօնիւնտէ թէվազուֆ իյլէտլիլի խանէնին գարուսը քեարկիր պիր տիվարտէ մէրպուլթ պիր գարու իտի քի,

« Տի ց հաղթէթլէրի .

« Պու կիճէ սաաթ տօգուգտա գաթը ալիլէրինէ Ռօ-Տըֆէր-Սէնթ-Մարսէլ սօգաղը իլէ , Մուֆէնարտ ճատտէ-լէրինին պիրլէշտիբլէրի յի շէտէ թթիլար իտլյօրում .

« Պէնտէյի գաաիմինիզ
« Թեղէր »

Տի ց , պու թէղրիբէյի ալտրղը չէման պայայը պա-րիտ պիր թալր իլէ սղումուչ իտի , Փապաթ թէտրիճէն թէպաիլի թալր իտերէր յէնտի յէնտիսնէ .

— Թալի նէ՛ դարիս շէյ տիր . . . պիր վազըթ Գրլօ-տիյանըն էսիրի օլմուչ իտիմ . շիմտիտէ Թէֆէրէ մաճրիմ օլտուգ . Փազաթ չարէ նէ , պու առէմ պիլէ խըտմէթ իտիյօր , կիտիս կէօրմէթից , աէտի .

Տի ց , գաղթը մուայէնտէ Թէֆէրին աէտիյի մահալէ կիթտի . բօլիս մի ֆէթթիչի օրատա պիր խանէնին գաբուսը արասընա սօգուլարագ կէլէնլէրի նաղարը տրղաթ վէ թէֆթիչ ալթընտա պուլունտուրմագտա իտի . տիղի կէօրիւնճէ Եանընա թէղարուպ իտերէր .

— Տի ց հաղթէթլէրի , պէնտէնիղի թէազըպ պուլու-րո՛ւրմուսընրղ . . . աէտի .

— Գէմալի մէմնունիլէթլէ .

Թէֆէր , Բօ-Տըֆէր ճատտէսինի թէազըպ իթմէյէ պաչլատր , պուրասը « թարիխտէ շիմտիլի հէյէթտէ տէյիլ իտի . սօգաղարը տար , թէնհա վէ պինալարը բէք էսկի պիր հալտէ պուլունտույօր իտի . տի ց պու սօգաղա կիրինճէ .

— Պիլիմ իչին ինթիխապ իթտիլինիղ խանէ պուրատա օլաճագ տրր սանըրըմ , աէտի .

— Էվլէթ տի ց հաղթէթլէրի , շիւնլի իգամէթ իտէճէ-յինիղ խանէնին գաբուճըսը պէնտէնիղէ միննէթտար տրր , պունտան պաչղա թէնհա օլուպ Եալընըղ սիղ վէ պիր իթ-թիյարտէն պաչղա յիմսէ Եօյ տրր .

— Պու խանէնին մէֆրուչաթը վար մը .

զարուներն տարլորդը վէ բէնչէրէրինն բէք տար օլմասը վէ խանէնին հէյէթը ասլիյէսի քէօհնէ պուլունմասը . իւչ երգ սէնէլիք պիր պինա օլտու գունա սէլալէթ խալյօր խտի .

Թէֆէր զարույր իւչ սէֆա վարտու , պիր ազ սօնրա զարու աչըլարազ զարու զարուն արդը վիճուս խալինճէ , Թէֆէր մերգու մէյէ .

— Մատամ Բօնաի , սիղէ խապէր վէրտիլիմ սօսթուժ միսի Պէրարտ իչթէ պու գաթ ալը , անահտարը այմադա կէլաի , տէտի .

— Թէչէքքիւր խալիւր էֆէնաիմ , լծէէմին օլունուզ միսիւ պուրատա իղամէթ իլլէտիլի միտաէթ զարֆլնտա խօշնուս զալաճագ տրը . խուսուսի իլէ բահաթչարընը սէլոյ խտէճէք միսթէճիլլէրիմիլ հօդ տըր , երսի սէնէտէն պէրի պու խանէտէ գարու ճրլըզ խալյօրում , համտ օլսուն կէլէն միսթէճիլլէրին քեաֆիէսի խօշնուս օլարազ կիթմիչլէք տիլ .

— Իչինիղէ մանի օլմայրմ , ֆազաթ օտայը պիր քէօրէ պիղէ կէսթէրիմիսինիլ .

— Պաշ իսթիւնէ էֆէնաիմ , պուլարըն .

Մատամ Բօնաի , հէման էլինէ պիր ֆէնէր ալարազ տիւզ իլէ Թէֆէրին էօնիւնէ տիւշտի . իւչիւ պիրտէն իքիննի գաթա վասըլ օլուպ պիր զարուներն էօնիւնտէ լծէվազուֆ իլէտիլէր , զարուճը գատըն գարույր աչմագլա իւչ բարչատան միսթէքքիւ պուն արարթրմանա կիրտիլէր . խանէնին տախիլի խարինի մէնդարէսի իլէ ասլա գրչաա գապալ իլթմէյօր խտի . հէր լծարաֆը կիւղէլճէ լծամիր խալիմիչ վէ էն կիւղէլ ճընստան քեաղըտլա տիվարլար-գարունմըչ սլմազըլա , տիւզ ճէնապլէրի մէմնուն օլարազ .

— Սիս , բէք ալա , տազրուսը բէք հազղ իլթաիմ , տէլինճէ , Թէֆէր .

— Էլլիթ , հազչ խալէճէյինիլի պիլտիլիմ իչին սիղի պուրոյա կէթիլտիմ , եարըն էչնանըղ կէլէճէք տիլ . մատամ Բօնաիտէ ասա խըտմէթիլիլի կէօրէճէք , տէմէտի իւ-

զէրինէ զարուճը գատըն լաթիֆ վէ տիլիւվազանէ պիր չիվէ իլէ .

— Բէմալի մէմնունիլէթլէ գապուլ խալիւրմ , էֆէնտի հէր հալտէ մէմնուն օլաճագլար տրը , տէտի .

Տիւզ , հէման էլինի ճէպինէ սօգարազ պիր ալթուն ըղարտը վէ մատամըն էլինէ սըղըչարարազ .

— Մատամ , շիմաիլիք պունը ալընըզ , իլէրուտէ պէնի մէմնուն խալիւրսէնիլ զիլտաէսինտէ ալրարընըզ , տէտի .

Մատամ Մօնաի , միտաէթը էօմիւնտէ պու տէրէճէ լուլթֆրեար պիր գաթա լծէսատիլի իլթմէտիլի ճիհէթլէ շաշըրտը գալտը , պատէհու ալթունը ճէպինէ սօգուպ մէմնունիլէթինի իյմա խալիւր պիր սուրէթաէ .

— Իչթէ սիղէ սօգազ գարուսընըն անահտարընը լծապտիմ խալյօրում , արչու իլթաիլինիլ սաաթտա հիչ պիր քիմսէնին նաղարը տըղգաթընը ճէլալ իլթմէքսիլլին կիրուզ ըղարապիլլիսինիլ , մուսաճիլլ գօնչուլարընըզ օլմասըղը կիպի խանէտէ էմնիլէթի տիլ . էչնաօրչ պուրասը տայիմա տիլիւնէթ իչինտէ վէ ճէննէթ կիպի պիր եէր տիլ , տէտի .

6

Վուգուինի պէյան իլլէտիլիմիլ շու զիյարէթին ֆէրտասը կիւնիւ տիւզին տայիրէսի բէք միսթէմէլ սուրէթաէ լծէլէին վէ լծէֆրիչ խալիմիչ խտի .

Ելինէ եէվմը մէչքիլլաէ սաաթ տէօրլթ սուլարլուտա տիւզ ճէնապլէրի , սէյահաթէ մաֆաուս էչնասընը պիր բօսթա արապաթըն նաղլ իլթաիլուպ օղլունը զոյլէթ պարիլթա սանէ պիր սուրէթաէ գուճազրատը , ուչաղընա եէնիտէն պիր լծաղըմ էմիրլէր վէրէրէք Լիլոն ըսթասիլլոնընա տազրու կէթիլլիլլէք իւղրէ արապաճըլա էմը վէրտի .

Շըմէնտըֆէր ըսթասիլլօնընա մուվասըլէթ խալիւր էչ-

եասընը էնտիրինճէ այապաճընըն ի ճրէթինի վերէրէք սագ-տը , պատէհու հիչ պիր յիմսէնին նաղարը արդգաթընը ճէլպ իթմէքսիցին , եինէ էչեասընը տիկէր պիր արասպայա ելուքլտիպ հարյում սաաթ սօնրա Բօ-Տըֆէր-Սէնթ-Մարսէլ ճիվարընտա թիրայատրղը խանէյէ մուվասըլէթ իյլէտի :

Նիմտիակ էինէ նաղարը տրգգաթըմրղը Սէնթ-Բըլաժի հարըսխանէսինէ աթֆ իտէճէյիպ :

Բօայալ մէյտանընտա պիգճէ մայիւմ օլան թէհարրի-յաթը միթէագրսպ արթըղ Բընէ Մուլէն խթինթագա շաղ-րըմամըչ իտի , վագրթ կէչմէքտէ վէ հիչ պիր իսպէր գու-հուր իթմէմէքտէ իտի :

Բընէ Մուլէն , միսթանթիցին սիւքի թինտէն քէնտի-սինին պէհէմէհալ մուհարէմէսինէ լուղում կէօրիլալիլինի հըսս իտիյօր իտի :

Ժան-Վուտի իլէրուտէ մուհարէմէ իտիլէճէյինի պիլ-տիլի ճիհէթլէ , Բընէնին ալօգաթ մէսէլէսինտէ վաս իյլէ-տիլի մուսվէնթի իթթարտէն կէրի տուրմայօր իտի . կիթ կիտէ պիր ան էվվէլ ալօգաթըն թէտարիլի իչին իճպարէ տէ պաշլասը :

Ժան-Վուտի , քէնտիսինի տայիմա վագթը հայէ կէօրէ իչինի պէճէրիր պիր ատւմ սրֆաթընտա թէլլագղը իթմէք-տէ օլտու գունըն Բընէ Մուլէն ֆիրրինտէ իտէտէ , պէօլէ պիր ատէմին սուլի զաննը հայիղը էհէմիլէթ օլամայաճա-ղընը տիլիլէրէք ալտըրմամըչ վէ ալտըրմայօր իտի . եինէ պիրիլէտէ պուլունմագտա վէ արալարընտաքի տօթլուգ կիւնտէն կիւնէ թէղայիւտ իյլէմէքտէ իտի :

Հէքեայէմիղին պիրինճի ճիտինտէ Բընէ իլէ Ժան-Վու-տի տայիլտա վուգուինի թասվիր իյլէտիլիմիլ մուհավէրէ էսնասընտա , Բընէ Մուլէն իլք ֆըրսաթտա պու սէրսէրի վէ տէսիսէքեար արգատաշընըն ահվալը մագիլէսի հագ-գընտա , սըղուն սըգատըյա իսթիճվապաթտէ պուլունմայա

գիհնէն գայար վերմիշ իտի . պու . քէ . յֆիլյէթ հէնուղ գա-
րիյնլերիմիգիհնաէ խաթըրնըրչանը օլսա կէրէք տիր .

Պիր առէմին մահրէմը էսրարը օլմադ էօլլէ գօլայ պիր
իշ տէ . յիլ տիր . Բընէ Մուլէն աէ . սօրմազ գօլայ օլտուղու-
նը վէ ֆազաթ ճէվապ ալմազ վէ հէմաէ մաթլուպէ մուվա-
ֆըզ պիր ճէվասպ ալմազ մէսէլէսի կիւճ պիր շէյ իտիլինի
թագտիր իտիյօր իտի . սլինաէն ալէ . յհ պու միւթալաատա
պուլունտուղու կիւնտէն պէտտ իլէ . ժան-ժուտիլինին էմնի-
յէթինի դազանմազ իշին թէշէպալիսաթէ պաշլատը . ափօ-
գաթ թէտարիլի մէսէլէսի աէ իշթէ պու միւթալաաթէ
միւսթէնիտ իտի .

Ապիւմ տիւր յի ալօգաթլարըն քեսաֆֆէսի իւճրէթ-
լէրինին թէսվիլէ իտիլէճէլինտէն էմին օլտուղլարը զէման
միւվէքտիլէթէ միւսաֆաա իտէրլէր . հէր մէսէլէքտէ օլ-
տուղու կիպի պու մէսէլէքտէսէ պիր չօգ տաէմլէր պուլու-
նուր յի . մահզա ազվաթը եէվմիլէլէրինի ախշիւնիլլէր .
տէրիհաէ իլլէտիլլէրի իշին հիւսնի նէթիճէպալսշ իտուպ
իթմէմէսի վաղիֆէլէրինտէ պիլէ տէ . յիլ տիր . ֆազաթ պա-
ղաւտը տա վար սըր յի . մաշիշէթլէրի էօլունտա օլտուղու
հալտէ . միւճէրլէտ ինսանիլլէթէ խըտմէթ իթմէք արգուսը
իլէ օ ալի մէսէլէքէ սալիք օլմուշլար տըր .

Իշթէ Բընէ Մուլէն աէ պու ճիհէթլէրի ախշիւնէրէք .
ափօգաթլարը նազարը թէէմիլլէ ալտը վէ Հանրի Տըլաթուր
- Վատիլօ հազգընսաազալպէն պիր մէյլ ու մուհապէթ հա-
սըլ իթտի . ժան-ժուտի լէֆիզը ֆէլաքէթլինին կէօլկէսի
տէնէճէք տէրէճէտէ հիշ պիր վաղըթ էանընսան ալլըլմա-
տըղընսան . Բընէնին ափօգաթ Հանրի Տըլաթուրա միւրա-
ճաաթ իտէճէյի կիւն արգասաշընա .

— Պէնի տէ ունու թմա աէմիշ . վէ մէրգում տախի .

— Միւսթէրիհ օլունուզ . վասա պօրճ տէմէք տիր . տէ-
յու ճէվապ վերմիշ իտի .

Ձաթէն պու պրաստէ Հանրիլլէ մալիսմաթ վերիլմիշ օլ-
մաղըլա . իրթէսի կիւն Բընէ Մուլէնի . մահրուսլարըն ափօ-

գաթարս իլէ իսթիշարէլէրինէ մաստուս օրան օտայա շաղրը-
տըգլայը սըրատա , Հանրի Տըրաթուր-Վ.օտիյօ , Բընէյի կէօ-
րիւննէ .

— Բընէ Մուլէն սիղմիսինիզ , տէյու սօրտու :

— Էլվիէթ միսի :

— Սիդի սյուրայա շաղրմաղտան էվիէլ նէ կիտի պիր
ճինայէթլէ իթհամ իտիլտիյինիդի խասյէր սլաըմ , սիգան
սիլիճի միէ միսթիւնէիմիէր կիտի ինքեար իտէճէ.քսինիզ , տէ-
յիլ մի :

— Էսասէն դասպահաթրմ Եօղ քի ինքեար իտէյիմ ,
Եէմին իտէրիմ քի սիկիւնահըմ էֆէնտիմ . . .

Նասըլ քի պիլիբիզ Հանրի Տըրաթուր-Վ.օտիյօ աղըլ-
ը վէ խայրիսահ սիբ կէնն իտի . քէնտիսինէ միւրահաաթ
իտէն առէմ պիլիֆարդ տէհչէթլի պիր ճանիտէ օլսա , գա-
նուն տարիյէսինտէ քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք միս-
թասը իտի . Բընէնին իֆատէսինտէքի դուվիէթ վէ մէթա-
նէթ քէնտիսինի տիւչարք հայրէթ իթտի . տըղդաթլա Եիւ-
զիւնէ պաղտը , պիր խայրի տիւչիւնտի , մուխաթիպինին ատի
վէ ալչաղ ինսանյարտան օլմատըղլնա գանաաթ հասըլ ի-
տէրէք , պիչարէ մաղլումը թաթԵիպ վէ թէէմին իտէպիլմէք
իչին :

— Արզու իյլէտիյիմ վէճհ իլէ սիդի միւտաֆաա իտէ-
պիլմէք իչին իսթիւնթաղնամէնիդի վէ օլ պասպտէքի էվ-
րաղը լաղըմէյի էթրաֆըլլա վէ տըղդաթլէ միսթալաա իթ-
մէք նէ գատար էլզէմ իսէ , սիդինտէ պանա գաղըլը զէրլէ
գատար քէթմը հաղըգաթ իթմէմէնիզ իզթիզա իտէր .
չիւնքի էսասը միւտաֆասըլ պէն օ հաղըգաթ իզէրլինէ
թէչքիլ իտէպիլէճէլիմ , շիմտի անյատընը գ մը , տէտի :

— Մ.հ էֆէնտիմ , սիդի Եէմին իտէրէք թէէմին իտէ-
րիմ քի սիկիւնահըմ . . . սիդաէն պիր շէյ սաղլաամատըղըմա
նամուսըմ իզէրլինէ Եէմին իտէրիմ :

— (Ո՛րտտի պիր թավր իլէ .) Միսիւ Բընէ , պէն ազօ-
գաթըմ , ֆաղաթ մի ճէրլէթ թէէմինի մայրչէթ իչին իճ-

րայի սէնաթ իտէն ալօգաթլարտան տէյիլիմ , համո օյսուն
սէրվէթիմ Եէրինտէ օլմաղըլա պու սէնաթէ իհթիյահըմ
Եօղ տըր , իհթիմալ քի պու սէնաթ պայիսի նէքպէթիմ
պիլէ օլտպիլիլ , ֆաղաթ պէն հաղսըղ Եէրտէ իթհամ ի-
տիլէճէք պիչարէլէրին մաղլուտիլէթտէն վիզայէսինի տէ-
րիւհտէ իտէճէյիմտէն , պէննէ պայիսի իֆիթիլսար օրան իչ-
թէ պու մէսէլէ տիր . պիր աաէմին միւտաֆասարնը տէ-
րիւհտէ իյլէտիմ մի , օ աաէմին միւթլաղա պիսուչ օլտու-
ղունը իսպութէ միւզթէտիր օլմայըլըմ , Եօղ սա միւտաֆաս-
արնը իւզէրլիմէ ալտըղըմ աաէմին պէրայէթի իսթէր թէ-
հաղգուդ իթսին , իսթէրտէ իթմէսին , միւճէրրէտ պէչ օն
բարա գաթմաղ իչին պու մէսէլէ կիրմէտիմ , իֆատէմին
սըրֆ հաղըգաթ օլտուղունը պիր կիւն վուզուաթ պիլիֆիլի
մէյտանէ գօյաճաղ տըր :

— Հաղըլ պիլինիզ վար էֆէնտիմ , պէնտէնիզ մահղա
պու ուլուվըր ճէնապրնըղա մաղլուրէն միւտաֆաամը տէ-
րիւհտէ պույուրմանըղը իսթիլհամ իթմիչ իտիմ :

— Էօյլէ իսէ պիրաղ մալիւմաթ վէրինիզտէ պէնտէ պիր
Էսաս դուրմաղա մուվաֆիֆապ օլայըմ , հայտէ պաղալըմ ,
ահվայի մաղիլէնիդի հէքեայէ պույուրունուդ :

Բընէ Մուլէն սէրկիլզէչթիւնի մուխաթասարէն նաղլ ու
հէքեայէ իթտի իսէ տէ , Եայրնըղ Բարիղէ նէ մաղսատլա
Կէրտիլնի , վէլհատըլ Բէվիլէլ ֆամիլեասարնա այըտ օրան էս-
րար ճիհէթիւնի սիւքիթ իլէ կէչիչտիրտի :

Չէվալը մարինաճը , սէրկիլզէչթի իթիթամ պուլտուդ-
տա՛ սօնրա Բարիղտէ սուրէթը թէվղըֆընը Վ միւսթան-
թիղէ նէ Եօլտա ճէվապ վէրտիլինի վէ էն սօնրա խանէսին-
տէ վուզու պուլան թահարրիլաթը պէր թաֆսիլ պիլտիրտի :

Բընէ Մուլէնին իֆատաթը վաղաաղընը պիր տըղգա-
թը ֆէվղէլաաթ իլէ աիւլէմիչ օրան Հանրի Տըրաթուր-Վ.օ-
տիյօ , մուխաթիպինին սիւքիթ իթտիլինի կէօրիւննէ .

— Իզամէթ կեահընըղըն անահտարընը զայպ իթտիլի-
նիզ սահիհ մի իտի , տէյու սօրտու :

Բրնէ պէօյլէ պիր սիւ ալէ մուխաթիպ օլաճաղընը էվ-վէլճէ պիլմէտիյի ճիհէթլէ պիրտէն պիրէ շաշըրտը , Ֆաղաթ նիհայէթ տէրէճէտէ իթինա էյլէտիյի բէթմը էսրար վաղի-ֆէսինի օ անտէ տէրխաթըր իտէրէ.ք . տէրհայ .քէնտիսինի թօրլայըպ ճէվապէն .

— Էվվէթ էֆէնտիմ , ֆիլհաղըղա դայպ իթմիշ իտիմ , տէտի .

— Բարիդտէն մուֆարէզաթ իտէլի չօղ օլտու մը .

— Օն սէքիղ սէնէ .

— Օն սէքիղ սէնէնին գըամը աղամընը Բօրթամու թտա կէշիրտինիգ , տէյիլ մի .

— Չաթէն պաշղա եերտէ շալըշմատըմ .քի . . .

— Չալըտըղընըգ ֆասպիղատան հիւսնի հայինիղէ տա-յըր պիր շէհատէթնամէ սյընապիլիբ մի .

— Ինկիլթէրայա միւրաճաաթէ հաճէթ եւզ սանրըմ , շիւնքի Ինկիլթէրատան մուֆարէզաթըմտան էվվէլ պէօյլէ պիր շէհատէթնամէ ալմըշ իտիմ , թահարբիյաթ իտիլտիյի կիւն էվրազըմ միյանընտա դուհուր իթմիշ իտի . ալտըլար , իշ պուճա դալըրսա բէ.ք դօլայ , տիկէրինի կէթիլմէ.քտէ կիւճ պիր շէյ տէյիլ տիր .

— Թահարբիյաթ մուվտճէհէնիղտէ իճրա իտիլտի , դանն իտէրիմ .քի սիզի իթհամէ մէտար օլաճաղ պիր շէյ էլտէ ի-տէմէտիլէր . տէյիլ մի . . .

— Վիճու տի օլմայան պիր շէյի պուլմազ նասըլ գապիլ օլուր . . .

— Էյ , սիղ սյու սուրէթլէ թէվզըֆընըղա նէ մանա վերիդարուշըր .

— Հիշ պիր մանա վերէմէյօրում էֆէնտիմ , պէնտէ հայա հայրէթտէյիմ .

— Թէվզըֆընըղ տիլչմէն շէրբի զարազ էսէրի օլմա-սըն . . .

— Պիլէմէմ , ֆազաթ պիր ինսանըն տիլչմէն դաղան-մաղ իշին չօղ տան պէրի պուրատա վէ հաթտա բէ.ք չօղ

ախողութիւններսէ պուլունմասը լազըմ կէլիր, պէն իսէ Բարիգէ հէնուդ կէլտիմ, պուրատա հիյնի թէվզըֆրմտա օղլունը տէֆին իյլէտիյիմիդ վէ Եալընըդ ճէնադէնին տէֆինի Եանասընտա իլք տէֆա օլմագ ի գրէ թանըմըլ օլտուղում գէվալլը պիր տուլ զատընտան պաշգա հիշ պիր քիմնէլի թանըմայօրում:

— Թէվզըֆ իտիտիյինիդ թարիխտէն գաշ կիւն էվվէլ Բարիգէ կէլմիշ իտինիդ:

— Պիր հաֆթա էվվէլ:

— () հաֆթա նէ՛ իլէ վագըթ կէլիրտինիդ:

— Էվվէլճէ արդ իյլէտիյիմ հէպի, պէնի հիմայէ իտուպ ինսանիյէթին նէ օլտուղունը էօյրէտէն Բոլ լը Բէվվայէ նամընտաքի էֆէնտիմին, ուսթատըմըն տուլ զէվճէսինի, ճէնադէսինի կէօրէպիլտիյիմ՝ օղլունը արամագ իշին պազը Եէրլէրէ միւրաճասի իթտիմ. . .

— Տօլաշտըղընը գազինօլարտա օ սէրսէրիլէրէ տայըր պահս իթտինիդ մի:

— Ասլա, պէնի իթհամ իթմէք արգուսընտա պուլունան մի սթանթիդ էֆէնտէլ տէտիյիմ կիպի, միտտէթը էօմիլի մտէ պէօյլէ պիր ֆիլէրտէ պուլունմատըղըմ իշին օ սէրսէրիլէրէ վէ անլէրին էֆրեսարընտ տայըր հիշ պիր թասավիլուրըմ Եօզ տըր քի, պիր մահալտէ քէնտիլէրինտէն պահսէ գալըրչապիլէլիմ. հաթտա գահվէխտանէլէրէ վէ գազինօլարա կիտէնլէրտէնտէ տէլիլիմ. Եալընը պիր կիճէ օ տէտիլիմ գատընը արամագ ի. գրէ պիրինի թային իթմիշ իտիմ, հէրիֆին թային իյլէտէի ճէր ԱդասԵա ճատտէսինտէ Գանթ-Տարթան տէնիլէն մէլխանէ իտի. ֆիլհաղըղա Եալընը օ կիճէ օրատա իսպաթըր վիճուտ իթտիմ. պիր արալըր րօլիս գօմիսէրի մայէթըր մէվճուտէսի իլէ օրայա կէլտի, տէլուտէսի իթմէք իսթէտիլի ատէմլէրտէն պիրի սիլսհա տավրանարագ աղ գալսըն գօմիսէրի էօլտիլիլիյօր իրէն, պէն օրատա պուլունտում, վէ գօմիսէրին ի գէրինէ հիւճիմ իտէն հայտուտըն էլինտէն սիլահընը ալտըմ, մէկէլ գօմիսէ-

րին հայտնի զուրկութեամբ իշխն օրայս կիթ միշխիմ, նիհա-
յէթ պու հիքմէթ դահիր օլտու :

— Գօմիսէրին իամինի պիլիյօ բօնու սրնրդ :

— Թէէսիֆ իտէրիմ քի իամինի պիլմէմ, ֆաղաթ ճի-
վարտու եագըն գարագ օլտանէյէ մէմուր օլտու զունա եագը-
նէն վաղ րֆըմ :

— Էօյրէնմէլիլիղ, շիւնքի պիլզէ պու նընտու լու զու մը
վար տըր, էվիլէլ էմիրտէ շիմտի կիտիպ էվրագընըղը օգու-
յաճաղըմ, սիղի չօգ զէման ինթիղարտէ սլըրագ մամ եինէ
կէլիլիմ :

— Իէչէքքիւր իտէրիմ էֆէնտիմ, պէնտէնիղ մէվցուֆ
խէմ տէ, պիւսպիս թիւն բարասըղ բուլսըղ պիլր ատէմ տէ
տէյիլիմ, զահմէթիւնիղի պէյհու տէ սարֆ իթմիշ օլմայա-
ճագ սընրդ :

— (Սիւլէքէք .) Օրասրնը սօնրա ախ շիւնիրիղ :

— Իյճապ իտէրսէ շիմտի տէ թէսվիյէ իտէպիլիլիմ :

— Սօնրա տէտիմ ա :

— Սիղ պիլիլիսինիղ էֆէնտիմ, պու սէօղիս պիլր տահա
թէքրար իթմէմ, ֆաղաթ . . .

— Տահա նէ վար :

— Պէնի մահճու պ պույուրտունըղ տա ճէսարէթ իտէ-
մէյօրում . . .

— Սէօղէ շիմիղ պագ սլըմ, չէքինմէյիլիլիղ :

— Սիղտէն պիլր լութֆ տահա թուլէպ իտէճէյիմ, պու-
րատա պիլիսի տահա վար, անըն միւ սաֆաասրնրտա տէ-
րիւհտէ պույուրուրտանըղ հաղըղաթէն քէք զիյտտէ մէմ-
նուն օլաճաղըմ :

— Պու ատէմ սիղին կիպի մի իթհամ իտիլիյօր :

— Խայըր, սըրղաթ իյէ . . .

Հանրինին րէնկի թէզայիւր իթտի, Բընէ Մուլէն պու
հալին ֆարգընտա օլարաղ սիօղաթըն ալու վիլը ճէնասառնը
վէ համիլիլիլիլի թահրիպ իթմէք էմէլի իյէ :

— Հէք իթհամ իտիլիլի ատէմ դապահաթըլը օլմասը լա-

զըմ կէլմէղ, պու ատէմ պիկիւնաս օլտու զունը պիտտէֆաթ
եէմինէր իյէ թէլէմին իտիլյօր, տէտի :

— Սապըղասը վա՛ր մը :

— Օրասրնը պիլմէմ, շու դատար տէյէպիլիլիմ քի
պու ատէմ քէնտինէ իննաս իտիլէն դապահաթըլը իրթի-
քեսապ իթմէմիշ տիլր :

— Ո հալտէ թէվզըֆընա նէ՞ մանա վէրիյօրտունըղ :

— Իֆատէսինէ նագարէն, արգատաշլարընտան պիլրի
քէնտիսինի էլէ վէրմիլ :

— Պու ատէմին իամի նէ՞ տիլր :

— Ժան-ժուտի :

— Պու սաղըն լագապ օլմասըն :

— Խայըր էֆէնտիմ, Սէնթ-ժան եօրթուսընա միւսա-
տըֆի պիլր քէնճէմպիհ կիւնի քէնտինի սօղաղաա պուլուպ
եէթիմսանէյէ կէօթիւրտիւքլէրի իշին օ իամ իյէ հատ օլու-
նույօր, եէթիմսանէ տէֆիթէրինտէ օ նամ իյէ դայտ իտիլմիշ
տիլր :

7

Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ հէր նէ գատար ալի պիլր մէվ-
զըտա պուլունույօր իսէ տէ, հաղըղաթըլը հալտէ քէնտիսի-
տէ պիլր սօղաղ չօճուղը օլտու զունը, կէօրտիլիս հիւսնիս
թէրպիլիյէ սայիսինտէ հիսսէտարը ֆաղիլիլի վէ ինսանիլիլի
օլապիլիլիլիլի տէրիտէքը իթտի : պիլր հիմայէյէ մազհար օլ-
մուշ օլտա իտէ, ման-ժուտիլիլիլիլի միւթլապա քէնտիսի կի-
պի ալի պիլր մէվզըլը իհրաղ իտէպիլիլիլիլի տիւշիւնըքէք :
հայատուտըն հաղըլընտա ճիտտի պիլր մէյլ ալ չէֆղաթ հըսս
իյէտիլի կիպի, Բընէ Մուլէնին պէօյլէ պիլր ատէմին միւ-
տաֆասար իշին իս ճրէթինի թէսվիլիլի իտէճէյի հաղըլընտա-
քի վատինի քէք պիլնա պուլարաղ, պու տա պաշտընտա ըլղ :

զաթ ու մուհապէթինի մուհիպ օլտու , վէ հէման քէլամէ աղաղ իլէ .

— Արգատաշընըզը կէօրէպիլիլիւմիլիւմ , տէտի .

— Պու կիւն մի էֆէնտիւմ .

— (Սաաթընա պագարադ .) Էվիլէթ , եարըմ սաաթ տահա վագթիւմ վար , պու կիւն կէօրէպիլիլիւմէմ բէք էյի օլուր .

— Մի տաֆաա ի ճրէթինի պէնտէնիդ թէսվիլէ իտէճէյիւմ , պունըն դարարը վէրիլմիշ տիւր .

— (Կիւլքէք .) Ալուվիլը ճէնապընըզը թագտիր իտէրիւմ , սըրասը կէլտիլի ղէման պու մէսէլէտէն տէ պահս իտէրիդ . պէն սիդի հէք հալտէ այիճէնապ պիր ատէմ սըֆաթընտա թէլազզը իտիյօրում , սէօղիւմէ իթիմատ իտինիդ .

— Թէլէքքիւր իտէրիւմ էֆէնտիւմ , պէնտէնիդտէ պունը պիլիֆիլիլ իսպաթ իտէճէյիւմ .

Հանրի , կարտիյանլարտան պիրինի ճէլպ իլէ ժան-ժուտիլի կէօրմէք իսթէտիլինի պիլտիրտի . կարտիյան ալօզաթը իհթիրամբեարանէ սէլամլայարագ մահրէս զօղուշընա կիթտի . եարընըզ գալան Բընէ իլէ ալօզաթ պիր միւտտէթտի շիւնտիլէր . Հանրի քէնտի քէնտինէ .

— Էվիլէթ , պու ատէմին պիկիւնահ օլտուղունա վիճտանըմ շէհատէթ իտիյօր , կէլէճէք օլան ժան-ժուտիտէ պիր դամմաղըն սայիդայի զարաղլա վազը օլան իսթարաթընա մէպնի հարս իտիլմիշ տիւր . շու մարինահը իսէ ինկիլթէրատան կէլիլիլ , օրատարի սէրսէրիլէրին բէյիսի պուշունույօր , տէյիլ մի . իթհամընա եէկեանէ սէպէպ ինկիլթէրատան կէլմէսի օլույօր , ֆաղաթ պէն ալօզաթ տէյիլմիլիւմ , իսթէտիլիլմիլ եօլտա միւտաֆապէ հազզըմ վար տըր . էվիլէթ , մի տաֆաա իտէճէյիւմ , տէյօր իտի .

Պու էսնատէ մի քեայէմէ սալօնընըն դարուսը աշըլարագ ժան-ժուտի իշէրիլէ կիրուպ ալօզաթը միւհթէրիգանէ պիր սուրէթտէ սէլամլատը . Հանրի Տըլաթուր-Վօտիլօնըն , եիրմի սէնէ էվիլէլ սապըզ Նօթէր թարաֆընտան իսթինի

Էջլէնէպիլտիլիլ քիպար զաթըն օղու օլմասը մէսէլէսի , ժան-ժուտիլին էսկի իսաթըրէլէրինի ույանտըրմադ տա պուլունտուղունտան , հայտուտըն պու իհթիրաղը թապիլիլի իտի . էլհասըլ օ իսաթըրէլէր թէվաստու իթտիլքճէ , Նէլաթ քէօրբիւսիւ ֆահիասը կէօղիլիլ էօնիւնտէ թէճէսսիւմ իտիյօր իտի .

ժան-ժուտի , քէնտի մի տաֆաասը իշին Հանրի Տըլաթուր-Վօտիլօնըն ինթիլսապընըր Բընէ Մուլէնէ թապիլիլէտէն մազսատըր նէ իտի , աճէպա պու մէսէլէտէ ալօզաթ իլէ միւնասիպէթ բէյտա իտուպ տա սօնրա եիրմի սէնէտէն պէրի գալպինտէ սագլատըզը հըսսը ինթիլգամի ույանտըրմադ մը իսթէյօր իտի . պունը շիմտիտէն թային իտէմէյիլ , իշին պու ճիհէթիլէրինի իլէրուտէ վուզուաթ իսպաթ իտէճէք տիր .

ժան-ժուտի , մի քեայէմէ սալօնընտան իշէրիլէ կիրէճէյի սըրատա , զայէթ տըզզաթլա քէնտիլինի մուայէնէ իթմէքտէ օլան ալօզաթա պագըպ , քէնտի քէնտինէ .

— Պու ատէմ նէ գատար միւտապըզգ պիր շէյ , տէտիլքտէն սօնրա , օլապիլտիլի գատար հիլու Նէգաքէթ իլէ Հանրիլէ .

— Արգատաշըմ միւսիւ Բընէ Մուլէնին թապիլիլէսի իւղէրինէ , հուղուրը մահրէմէտէ պէնտէնիդի միւտաֆաա պուլուրահաղընըզը պու կիւն ճէլպ իթմէնիլ իսպէր վէրիյօր , պունտան տօլայը նէ գատար թէլէքքիւր իթմէմ ազտըր . մամաֆիհ միսիւ Բընէ , զաթը սլինիլէ պիկիւնահ օլտուղումը էլպէթտէ պիլտիլմիշ տիւր քի , պիկիւնահըն միւտաֆաասընը գապուլ պուլուրահաղընը թապիլիլ տիր , տէտի .

— Էվիլէթ , գապուլ իտէրիւմ , ֆաղաթ պիր շարթ իլէ , եանի պանա տօս տօղրու ճէվապ վէրմէնիլի իսթէրիւմ .

— Ահ միսիւ , ելմին իտէրիւմ քի տօղրու ճէվապ վէրէճէյիւմ .

— Այդի սըրգաթլա իթհամ իտիյօրլար տէյիլ մի .

— Էվիլէթ էֆէնտիւմ . . . ֆաղաթ հէնուղ սօղմուշ

պիր մասում նէ գատար րադ իսէ . պէնտէնիդ տէ օ հալ-
տէ յիմ . . .

— Օ հալտէ սիդի նասը թէ վգրֆ իտէ պիլիբուէր :

— Էֆէնտիմ , Ֆիլան-Իաթրր նամ խապիսին պիրի ,
պէնտէն ինթիգամ ալմագ մագ սատը իլէ հագ գըմտա իֆ-
թիրատէ պուլունտուղու իշին թէ վգրֆ իտիլտիմ :

— Պէրայէթինիդի իսպաթ իտէ պիլէճէ քմիսինիդ :

— Էվվէթ իտէճէ յիմ , չիւնքի շահիտյէրիմ վար տըր :

— Էօյլէ իսէ միւտաֆաայէ իհթիյաճընըլ եօգ տըր :

— Աֆվ իտէրսինիդ , րէք պէօյիք իհթիյաճըմ վար
տըր :

— Նի՛չին :

— Էվվէլա սիդէ շունը արդ իտէ յիմ քի , պէնտէնիդ
սապըգալը յըմ . . .

— Օրասը մալիմ :

— Մատէմ քի օրասընը պիլիյօրսունըգ , պէնիմ կիպի
պիր սապըգալընըն տա հուղուրը մահրէմէտէ պիր ալօզա-
թա , հէմտէ սիդին կիպի միւղթէտիր վէ մահիր պիր ալօ-
զաթա իհթիյաճը օլտուղունը թէ սլիմ իտէրսինիդ , չիւնքի
հէր նէ գատար պէրիիգ զիմիլէ իսէմ տէ , հիշ օլմագսա
պիր դաշ այ հապս իլէ միւճագաթ իտիլիբիմ :

— Ֆամիլեանըգ , ադրասլանըգ եօգ մը :

— Խայըր էֆէնտիմ , հիշ քիմնէմ եօգ , սօգագ վէ եա
տահա տօղրուսը նէհր քէնարընտա պուլունմուշ պիր չօճու-
ղըմ , միւտտէթը քօմիլեմտէ պէնի թարիգը ինսանիլէթէ
սէվգ իտէճէք հիշ պիր քիմնէլէ թէ սատիւֆ իթմէտիմ , մու-
հապէթ վէ տէլալէթը միւշֆիդանէտէն մահրում օլարագ
պէօյիլտիմ , րէճա իտէրիմ պէնի թայիպ իթմէլինիդ շու
ֆէլաքէթիմէ աճըլընըլ :

— Խայըր տօսթում , պէն սիդի թայիպ իտէմէմ , սիդի
պու ֆէլաքէթտէն դուրթարմագ իսթէրիմ :

— Աման ալօզաթ էֆէնտի սիդէ րէճա իտէրիմ պու
պապտէ տիրիդի հիմմէթ պուլուրմայընըլ , չիւնքի պու սը-

րատա սէրպէսթ պուլունմաղա րէք յիյատէ իհթիյաճըմ
վար տըր :

— (Հայրէթ իլէ) Սէրպէսլյէթինիդին պու սըրալար-
տա էհէմլյէթի չօգ տըր հա , սէրպէսթ պուլունտուղու-
նուղ սուրէթտէ սիդի էլէ վէրէն ատէմտէն ինթիգամ ալա-
ճագսընըլ , տէլիլ մի :

— Խայըր էֆէնտիմ ֆէնա պիր իշ իշին տէլիլ , պիլա-
քիս էֆալը սապըգամտան տօլալը պիր հըսսընէտամէթ իլէ
պու տէֆա էյի պիր իշ կէօրէճէ յիմ :

— (Տըգդաթլա մուխաթիպինին եիւ զիւնէ պագարագ .)
Սահիհ մի՛ սէօյլէյօրսընըլ :

— Էվվէթ հագըգաթը սէօյլէյօրում :

— Էօյլէ իսէ եարաճաղընըլ պու էյի իշտէն խապէր-
տար օլապիլիբիլիլ :

— Էվվէթ , պունը սիդէ խապէր վէրէպիլիբիմ . ֆագաթ
պիլէմէտիլիմ պաղը շէյլէրի էօյրէնմէք շարթը իլէ :

— Նէ՛ էօյրէնմէք իսթէյօրսունըլ :

— Հէնուղ վագըֆ օլամատըղըմ պաղը ֆըգրաթը
գանունիլյէյի պանա էօյրէթմէնիդ լաղըմ կէլիլօր :

— Սէօյլէյիլիլ , տէվամ իտինիդ միւսիլ :

— Ֆըրանսա ճէղա գանուննամէսի , պիր խայլի սէնէ
մուգատտէմ իճրա օլունմուշ պիր հինայէթ իշին միւճագաթ
էմր իտէր մի :

— Սէնէլէրին ատէթինի վէ ճինայէթին նէվինի պիլմէք
լաղըմ տըր :

— Ճինայէթ իտամ ճէղասընը միւսթէլլէմ օլտուղու
կիպի սէնէլէրին ատէթի տէ եիրմիեէ պալիղ օլար , տէմէք
իսթէրիմ քի եիլմի սէնէ էվվէլ իյգա իտիլմիշ օլան պիր ճի-
նայէթ , քի ճէղասը իտամ տըր , պու կիւն մէյտանա չըգ-
սա , ատլիլյէ մահրէմէլէրի պու մէսէլէյի նէ՛ սուրէթլէ թէ-
լագը իտէր :

— Սիւսիլ , պունը պիլմէյիլինիդէ թէաճիւպ օլու-
նուր , գանունը ճէղանըն պէլինճի ֆասլընըն 68 ինճի մատ-

տեղիցն հիւրմիննէ, իտա՛մ վէ ետխոս միւ էպպէտէն թիւ-
րէք ճէզասընը միւսթէլղէմ էֆայր ճիւղայինն վուգու
պուլտուդու զէմանտան իթիպարէն օն սէնէ իչին մէրի իւ
իճրա տրր. ա՛նճազ թէյագրպաթը ապլիյէ վէ թահզըգաթը
միւ քէմմէլէ իճրա օլունմամրչ իսէ գայտը վար. պու մատ-
տէյէ տայըր թահզըգաթ ճէրէյան իթմիչ մի սիր :

— Խայըր :

— Օ հալտէ ճանի, պու կիւն իյգայի ճինայէթ իթմիչ
կիպի գանուն նաղարընտա միւ թթէհիմ օլամուգ :

— Ո ճանի ապլիյէյէ թէպիմ օլունուրսա . . .

— Նէթիճէսի եինէ պու տրր :

— Եա պու ուղուրտա պիր պիչարէնին պաչը նահագ-
եերէ ճէլլատըն սաթըրընա հէվալէ օլունմուչ իսէ օ զէման
նէ օլուր :

— Գիր շէյ օլմազ, ճանի մուրուրը զէման տավասընը
գազանըր. օ պիչարէ մասու՛մըն նամընա սիրիւլէն լէքէ
թէմիզլէնմիչ օլուր, ճանի տէ սէյն էլ նաս մահճուպ զէ թէ-
զիլ օլարագ. ու թանտըրը սէպէպի իլէ քէնտի քէնտիսինի
էօլտիրէպիլիր. պու սուրէթլէ ամէլինին ճէզայի մանէվիյէ-
սինէ տիւչար օլմուչ օլուր :

— Եա ճանի պէօլիք պիր մէվզը իչղալ իտիյօրսա . . .

— Ո մէվզըլը ալիսէն սուգութ իտէր, իչթէ պու
գատար :

Ժան-ժուտի տիւ շիւնմէյէ պաչլատը, Հանրի իսէ մու-
խաթիպինին սի.քի.թինի կէօրիւննէ :

— Ճագաթ պու սուալլերի իյրատ իթմէքտէն մագսա-
տընըզ նէ իտի, տէտի :

— Արզ իտէյիմ էֆէնտիմ, պէն պիր ճանի թանըյօ-
րում քի պու կիւն ալի պիր մէվզը իչղալ իտիյօր, իյգա իյ-
լէտիյի ճինայէթ ուղուրընտա պիր պիկիւնա՛ զուրպան օլ-
մուչ տրր, շու անտէ սէրպէսթ օլմուչ օլսա իտին շիւպհէ-
սիզ օ պիչարէնին ինթիզ ամընը ալմագ իչիմ պաչգաճա հիմ-
մէթ ու տէլալէթիւնիգի իսթիւհամ իտէճէք իտիմ :

— Իիմ պիլիր պէլքիտէ օ ճանի շիմոի նասիմ օլմուչ
տըր. մամաֆիհ պանա միւրաճաաթ իտէրսէնիզ, պէնտէ սի-
զէ վիճտանըմա միւրաճաաթ իտէրէք ճէվապ վիլմէյէ հա-
ղըր պուլունտուդու՛մը վատ իտէրիմ :

— Շէօհրէթիւնիզ միւսիւ Տըլաթուր-Վօտիյօ տըր սա-
նըրըմ :

— Էվվէթ, պու սուալլինիզ նէտէն իյճապ իտիյօր :

— Հիչ, եալընըզ միւտաֆաամը տէրի հտէ իթմիչ օլան
ալիճէնապ գաթըն նամընը էօյրէնմէք իսթէյօրըմ տա անըն
իչին սօրտում. միւ թէվէֆա տիւզ Սիթ Սիմօնտ Տըլաթուր-
Վօտիյօնըն ագրապասընտան պուլունույօրսունըզ սանը-
րըմ :

— Էվվէթ, միւ թէվէֆա տիւզ ամուճամ իտի :

— Քէնտիլէրինի թանըրըմ . . . հաթտա վէֆաթ իթ-
տիլլէրինի տէ կէօրտիմ :

— (Հայրէթ իլէ .) Տիւգին վէֆաթընը կէօրտիւնիւզ
հա . . .

— Էվվէթ միւսիւ. զէվալլը տիւզ, պէտպահտըղընտան
տուէլլօտա ալտըղը պիր եարէնին թէէսիրի իլէ վէֆաթ իթ-
միչ տիր. պէնտէնիզ օ սըրատա թէսատիւֆէն Վէնսան օր-
մանընտան կէչիյօր իտիմ, եանընա թէգարբուպ իթտիմ,
հէնուզ պիչարէնին հայաթը միւնգաթի օլմամըչ իտի. իյ-
թիրաֆ իտէրիմ քի տիւզ բէք ճէսուր պիր զաթ իտի :

Ժան-ժուտի պիրազ սի.քի.թ իտուպ տիւ շիւնտիւքտէն
սօնրա, Հանրիյէ :

— Ամուճանըզը թանըյօր մը իտինիզ, տէյու սօրտու :

— Խայըր :

— Թախմինէն գաչ եաչընտասընըզ :

— (Մի թէէսիր օլարագ .) Նիրմի իքի եաչընտայըմ :

— Էվվէթ, օ զէման հէնուզ իքի եաչընտա պիր շօճուզ
իտինիզ, տէրիսաթըր իտէմէզսինիզ, ֆագաթ տուէլլօ էսնա-
սընտա բէտէրինիգի կէօրէմէմիչ իտիմ :

— Բէտէրիմ օ զէման իթալեատա իմիչ, ամուճամըն վէ

անը միւթէագըպ պէօյիք վալիտէմին վէֆաթլարընտան պիր ազ սօնրա պուրայա կէլմիչ տիր .

Հանրի քէնտիսինին պիր սօգագ չօծուղու օլտուղունտան խապէրտար իտի . պինաէն ալէյն գրսա գըսա ճէվապլար իլէ պահաս նիհայէթ վէրմէք իսթէյօր իտի . Ժան-Ժուտի իսէ կէնն ալօգաթըն իֆատէսինի հարֆը հարֆընա տինլէյէրէք . քէնտի քէնտիննէ .

— Էկէր տիգին վէֆաթընտա պունըն բէտէրի սահիհէն իթալեատուս պուլունմուչ իսէ . պէնիմ արասըղըմ ատէմ պու աէյիլ տիր . սապըգ Նօթէր խաթա իտիյօր աէմէք օլուր . ֆաղաթ պէն գատընը պուլտում . հէր հալտէ աղիլանէ տալրանըրսամ շէրիքինի աէ պուլաճաղըմ . տէտի .

Հանրի, Ժան-Ժուտինին տալկըն պիր հայտէ օլտուղունը կէօրէրէք .

— Գու ևօլտա պէնի նիչին իսթիհվապ իտիյօրսունուզ . պու մէսէլէնին սիղէ նէ թէալիգի վար . տէյու սօրմասը իլէ . Ժան-Ժուտի .

— Ճէսարէթիլի աֆիլ պույուրունուզ ալօգաթ էֆէնտի . իսմինիլի իչիթտիլիմ կիւնտէն պէրի . էսկիտէն նամընըգա օլան իհթիրամը ֆէվղէլատէ պէնտէնիլի պու քիսթախլըղա սէվգ իթտի . տէտի .

8

Հայտուտ պու սէօղլէրի Հանրիյէ սէօլլէր իրէն կէօղլէրի կէնն ալօգաթըն շապգասընա իլիչտի . մալի միմիղ օլտուղու իւգրէ տիւչէս Տըլաթուր-Վօտիյօնըն վէֆաթը իւկէրինտէն հէնուզ բէք ազ պիր զէման կէլմիչ օլմաղըլա Հանրի . քէնտիսինի Եթիթիսանէտէն չըպարպ պէօյիք պիր սէրվէթէ սահիպ իտէն օ գատընըն վէֆաթընտան տօլայը . ճիտտի պիր հըսսը թէէսիւֆ իլէ միւթէէսիր օլմուչ վէ ա-

լաթը մաթէմ օլան սիյաս գօրտէյայր հայա շապգասընտան չըգարմամը իտի . Ժան-Ժուտի պունը կէօրիւննէ Եէնիտէն պիր մէրագա տիւչար օլտու .

Ժան-Ժուտինին մէրագը ճիւղվի պիր միւլահագա իլէ անլաչըլապիր . շէօյէ քի էկէր տիւգ վէֆաթ իթմիչ իսէ . օ զէման իսէյայինի իչլալ իտէն իւմիւտի իսթիղպալ վէ սէրվէթ տէ մահվ օլմուչ օլմաղ մը . իչթէ Ժան-Ժուտինին մէրագը պունսան իլէրի կէլմէքլէ . Հանրիյէ .

— Թէտէրինիղ տիւգ հաղլէթլէրի պէրհայաթ մը տըր . տէյու սօրտու .

— Էվլէթ . վալիտէմ վէֆաթ իթմիչ տիր .

— Աֆվընըղը իսթիլհամ իտէրիմ միւսիւ . աէրսինիգի թաղէլէյէննէք պիր սիւսլ իլէ հաղըգաթէն քիսթախլըղ իթտիմ .

— Իսայրը էֆէնտիմ . պունըն պիր սէպէպի վար տըր աչը պիլմէք իսթէրիմ .

— Սիղի թէէմին իտէրիմ քի . պունը էօյրէնմէք իչին հիչ պիր սէպէպ Եօգ տրը . ֆաղաթ պէն աճայիպ պիր ատէմիմ . պիր թագըմ էսկի խաթըրէլէր պէնի քիսթախլըղա սէվգ իթտի . թէքրար իտէրիմ քի պաչգա պիր սէպէպ Եօգ տրը . գուսուրումը աֆիլ պույուրունուզ .

Գու սըրատա Հանրի այաղա գալըղպ կարտիյանը շաղըրմապ իւգրէ էլինի չընկըրագ իրի իւկէրիննէ վաղ իթմէքտէ իրէն . Ժան-Ժուտի .

— Էվրագըմը լութֆէն նազարը միւթալատէն կէչիւրէնէքսինիղ . տէյիլ մի . տէտի .

— Հայ հայ . պունը տէմիննէքտէ վատ իթտիմ .

— Սաղընտա սիղի կէօրէպիլէննէքմիլիմ .

— Շիմտի սիգէ պունը վատ իտէրիմ .

Գու էսնատէ կարտիյան իչէրիյէ կիրուպ մէվգուֆլարը ալտը . Հանրի աէ Սէնթ-Իլըտմի հարըսխանէսինտէն չըգտը . ֆաղաթ հայտուտըն սէօղլէրինի պիր տիւրի ունուտամայօր իտի .

Պէրի թարափտան ժան-ժուտի տէ անտէն պին գաթ
գիյատէ տալկըն օլտուդու հալտէ մէվգուֆ պուլու նատու դու
օտայա ավտէթ իտէր իքէն , քէնտի քէնտինէ .

— Վալիտէսի վէֆաթ իթմիշ . սիննիտէ թամ եիրմի իքի .
ամու ճասրնըն վէֆաթընտան սօնրա իթայեատամ կէլմիշլէր .
անկպա պէն անյայամատր՝մ մր , եօգ սա սապրգ նօթէրին
իմպայը տի գ Սիմ Սիմօնու Տըլաթուր-Վօտիյօ տէյու օգու-
մասը եանլըլ մր տըր , պուրալարընը էլիճէ թէտգըգ իթ-
մէլի , շիւնքի Ֆրանսատա իսիմլէրինին իլգ հարֆլարը մէք-
թուպըն իմպասը մէգամընտա եազանլար բէք չօգ տըր . պու
պապտէ բէք չօգ մի շապէհաթ օյապիլիւր . անըն իշին թահ-
գըգ աթըր լազրմէյի մի քէմմէլ սուրէթտէ իճրա իթմէլիլիմ .
ֆազաթ , ահ , թահգըգ աթըմը իճրա իտէպիլմէք իշին սէր-
պէսթ պուլունմազա մէճպուր օլտուդու մր ունու սույօրում .
պունտան մատէ սապրգ նօթէրին , Բէյի ճատտէսինտէ ի-
գամէթ իլլէտիլի օտատա պըրազտըլը մահուտ մէքթու-
պըն գօրեասընրտա էլտէ իթմէք լազրմ , հաթտա բէք զի-
յատէ էլլէմ տիր . հայտէ պազալըմ , իմիւտ , ճէսարէթ ,
տէյօր իտի :

Ժան մուտի , զիհնէն պու միւթալաալարը եիրիւթ-
տիլիւ սըրատա կարտիյանըն սարգատընա տիւ շմիւշ անը թէա-
գրույ իտիյօր իտի . ֆազաթ օ տէրէճէ տալկըն վէ մի թէ-
ֆէքքիւր պիր հալտէ իտի քի , նէրէյէ կիթտիլիլի ապրա ֆէրգ
ու թէմնիգ իտէմէյօր իտի . հաթտա օտանըն իշինէ կիր-
տիքճէ հէր զէման Բընէ Մուլէն իլէ օթուրտուգ լարը մահա-
լէ կիտուպ օթուրտուդու սըրատա , Բընէյի կէօրէմէտի .
զայրէթլի մաքինաճը , մէրգումա .

— Նէ տիւշիւ նիւյօրսունըղ արգատաշ , սփօզաթ էֆէն-
տի լու թֆէն մի տաֆասանըղը տէրիւհտէ պույուրտուլար մր ,
եօգ սա ըէտտ մի իթտիլէր , տէյու սօրտու .

— Մի տաֆաամը տէրիւհտէ իթտի , հէմտէ պու հաֆ-
թա սէպիլիմ թախիլիլէ իտիլէճէք տիր :

— Պու հիւքի նէյէ միւսթէնիտէն վէրիյօրսունըղ ,

— Չիւնքի պիկիւնահրմ , շիւնքի պանա իանատ իտիլէն
սրրգաթտա զիյմէտիսայ տէյիլիմ .

— Ս հալտէ նիշին աիւշիւնիւյօրսունըղ , շիմտի սիղին
սէվինէճէք զէմանլարընըղ սրր :

— Տիւշիւնտիլիւմ պաշգա շէյ տիր . . . իշթէ շիմտի
անըտա խաթըրտան չրգ սրտրմ . . . կիւլէճէյիմ , օյնայաճա-
ղըմ , գըրլարըն սէֆասը շիմտիտէն հրասիլաթը գալլէնէ
թահրիւր իթմէյէ պաշլատը :

Արատան պիր միւտտէթ կէչտի , ժան-ժուտի իլէ բէֆի-
գը ֆէլաքէթի օլան մաքինաճընըն եէվմը մուհաքէմէլէրի
հէնուղ գաթի սուրէթտէ թային իթմէմիշ իտի :

Տիւգ Ժօրմ Տըլաթուր-Վօտիյօ , տայիմի սուրէթտէ իս-
թիճար իլլէտիլի Սէնթ-Մարսէլ ճիւսարընտաքի խանէտէ ի-
գամէթ իտուպ , պիր գաշ տէֆու Սէնթ-Տօմինիգ սօգալըն-
տարի գօնաղընա մահուտ կիլիլի եօլ վասէթասը իլէ տու-
խուլ իտուպ , եապը մասասընըն իղէրինտէ պըրազըլան
մէքթուպլարը գըլլատաթ իթմիշ վէ զարֆլարընը եինէ տըր-
գաթլա գաբատըղտան սօնրա , թէքրար չրգըպ կիթմիշ ի-
տի :

Թէֆէր խանէսինէ կէլինճէ , օտա իսթիգ պայինի թէէ-
մին իլէ տիւգ նազարընտա գըլլմէթինի արթըրմազ վէ տա-
հա տօղրուսը տիւգին էսրարընա մահրէմ օլարագ , հէր վա-
ղըթ բարա գարմազ . հըրս ու թամաը իլէ Գըլօտիյա Վար-
նիլի թէհարիտէն պիր ան խալի գալմամըլ , ֆազաթ սարֆ
իթտիլի էմէքլէր հէպա օլուպ հէնուղ հիշ պիր շէյ անյայա-
մասըլ իւլ :

Թէֆէր , վար գուվլէթի բազույա վէրէրէք իճրա իթ-
տիրտիլի վէ պիղգաթ իճրասընտան խալի գալմատըղը թա-
հարիլաթտէն պիր սէմէրէ իսթիհսայ իտէմէյինճէ , ազիմ
պիր մէյուսիլիլէթ իշինտէ գալտը . հաթտա Գըլօտիյանըն հէ-
նուգ Բարիղէ կէլմէտիլիլիլէ գանի օլմալա պաշլատը :

Բօլլա մի ֆէթթիլի զիւգին պու տէրէճէ իթիմատընա
մազհար օլունճա , արթըղ կիւնտէն կիւնէ հիւսնի թէվէճ-

ճիւհինէ տահա զիյատէ քէսպը իսթիհագ Իտէպիւմէ. Ի-
 յիւ . հիշ պիր շէյի իճրատէն կէրի գալմայօր իտի . հաթտա
 Անժէլ լա Բէվիպայէնին . նօթրր ՏաՄ տը Շան ճատտէսինտէ
 քեային իգամէթ իյլէտիյի խանէ վէ ճիւլարընտա , նէպարէ-
 թէ մէմուր իյլէտիյի աաէմլէրի գալարրմըշ իսէ տէ , եինէ օ
 թարաֆլարտան նազարը սրգ գաթընը սուր թու թմայօր վէ
 ալարըը էն էհէմլիյէթ-իշ հէվատիպէրի պիլէ , տի. գ Տը-
 լաթուր-Վօտիյօյա իյսալ իյլէմէ. Գ խուսուսընտա դուսուր
 իթմէյօր իտի . հաթտա պիր կիւն եինէ տիւզին կիզլէնտիյի
 խանէյէ կիտէրէ. ք . էանայի միւլագաթտէ .

— Տիւզ հազրէթլէրի . սիգի գօրգուտան Անժէլ լա Բէվ-
 վայէ վէֆաթ իթմիշ ատտ իտիլիւր , տէմիշ իտի .

Գու խապէր տիւզ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն օ տէրէճէ մէմ-
 նունիյէթինի մուճիպ օլտու քի . կիւյա իւզէրինէ թահմիլ
 իտիլէն սրգլէթին զըսմը ազամը գալդմըշ գանն իտէրէ. ք
 կէնիշճէ պիր նէֆէս ալտը . զիրա Իօլ լը Բէվիպայէնին պէրա-
 յէթինի իսթիհասալ իշին սօն նէֆէսինէ գատար օլրաշահագ
 անճագ Անժէլ իտի . ֆիլհագըզա մէյտանտէ Գէրթ պու-
 լունույօր իսէ տէ . սլունըն պիրինճի տէրէճէտէ կէնճլիյի վէ
 պունտան պաշղա վուգուֆսուզլըշը . թէհրիւ պէսիգիլիյինի .
 կէօղիւ էօնիւնէ կէթիւրէրէ. ք պու եիւզտէն օ տէրէճէ իհ-
 թիւրաղէ լուգուժ կէօրմէյօր իտի . տահա տօղրուսը հիշ
 գօրգմամաղա գարար վէրտի . շիւնքի օ եթթիւմ գըզը հի-
 մայէսի ալթընտա պուլունտուրու պ էֆրեարը ինթիգամճու-
 յանէսինէ մէյտան վէրէն վէ հէր իշտէ քէնտիսինէ
 րէհպէր օյան վալիտէսի իտի . անըն վիճուտիտէ օրթատան
 գալգմագ իւզրէ իտի .

Պագաթ մէյտանտա պիր տէ Բընէ Աուլէն վար իտի .
 տիւզ անըտա տիւշիւնտիւ . լաքին Բընէտէն իսվի ս իհ-
 թիւրաղէտէ մահէլլ եօգ իտի . շիւնքի հէնուզ քիլիտ ալթըն-
 տա պուլունույօր իտի . . . խուսուսի իլէ քէնտիսինէ էօլլէ
 պիր սուրէթտէ իֆթիւրա իտիլմիշ իտի քի . տիւշտիւյի կիր-
 տապը ֆէլաքէթտէն չըգմագ իհթիմալիւ եիւզտէ պէշ նիս-

պէթինտէ իտի . հաթտա պու ճիհէթտէն տիւզ տէյիլ . էն
 զիյատէ Թէֆէր խապիսի էմիլիյէթ գաղանմըշ իտի .

Բընէ իշին պէլալար եէքտիկէրինի թագըպ իտիյօր իտի .
 շէօյլէ քի , օ սըրատա իթալեալը օլուպ Բօրթամութտա մա-
 քինահընըն թանըտըղընը պէյան իյլէտիյի Որդինի նամընտա
 պիր սէրսէրի Բարիղէ կէլիպ , էֆրեարը միւֆսէտէթքեարա-
 նէսինի օրթայա գօյահաղը սըրատա . նասըլ իսէ եագայը
 գապրթա մէմուրարընըն քէնչէսինէ գարարրմըշ իտի .

Որդինինին թէվգըֆը կէրչի հայիղի էհէմլիյէթ տէյիլ
 իսէ տէ , հիյնի իսթիճիւսպտա , Բընէ . իսթիւնթագնամէսինին
 պաղը նօգթալարընը մալիւմիմիզ օլտուգու . վէճհլէ սիւ-
 քիւթ իլէ կէչիշտիւրմիշ օլտուգու նտան , պու քէյֆիլիյէթ
 վագաա Բընէնին իթհամընա մէտար օլապիլէճէ. ք տէլայիլի
 գավիլէ ատտ օլունամասա պիլէ , շիւպհէտէն խալի գալմա-
 յօր իտի .

Անժէլ լա Բէվիպայէյէ կէլինճէ , հէր նէ գատար կէնճ
 տօղթօր հէր կիւն իքի տէֆա քէնտիսինի զիյարէթ իտիյօր
 վէ միտալաթը հազըղանէտէ գուսուր իթմէյօր իսէ տէ ,
 զէվալըը գատըն կիթտիւրէ ֆէնայաշըյօր իտի .

Լիթիլէն , պու պիշարէ վալիտէ հազըղնտա բէք պէօ-
 յիւ ք պիր մէրհամէթ հըսս իթմէքտէ իտի . կիճէ կիւնտիւզ
 զիհնի , ֆիլրրի անըլա մէշղուլ իտի . ֆագաթ թագտիրի Ի-
 լահիլիյէյէ գարըը թէտպիրին հիշ պիր ֆայիտէպաիւշ իթմէ-
 յէճէյինէ տէլիլ օլմաղ իւզրէ մուվաֆաղըյէթ ալամէթի
 կէօրիւլմէյօր իտի . արթըգ հէր տէֆա զիյարէթ իթտիւքճէ
 մէյուսանէ այրըլըյօր իտի .

Գէրթ , տօղթօրըն պէր միւթատ զիյարէթէ տէվամ
 իթմէսինի մուհապէթինէ տէլիլ ատտ իտէրէ. ք պիւսպիւ-
 թիւն գաթի իւմիւտ իթմէմիշ իսէ տէ , Լիթիլէնին հէր զի-
 յարէթտէ կէօսլէրմէքտէ տէվամ իյլէտիյի ասարը պէրու-
 տէթէ զիհնէն պիր մանա վէրէմէյէրէ. ք , պիր զէման հայ-
 րէթտէն ազատէ գալմայօր իտի . Գիր կիւն Լիթիլէն , պէր
 միւթատ խասթասընը զիյարէթ իտուպ տա հէր վագըթտան

դիպատե մի քէտտէր օլտուդունը կէօրիւնճէ , վախտէսինին իատէյի աֆիլէթ իտէպիլէճէյինտէն իւմիւտինի գաթ իթատի , եիւզի մօսմօր օլտու , տօգթօրա սէօղ սէօյլէմէյէ տաւրանտր . ֆաղաթ կթիւնն օ անէ գատար իասթանըն իլաւլարընա տայրր օլան իմէնպիհաթտէն պաչգա պիր սէօղ սէօյլէմէմիչ օլմասր , իւմիւտինի տէ , ճէսարէթինի տէ պիւսպիւթիւն մահվ իյլէտի . տօգթօր կէնճ գըղը պու տէրէճէ բէրիչան պիր հալտէ կէօրիւնճէ , գալպինտէ բայէտար օլան շիտտէթը սէվտա պիրտէն պիրէ ճօլտը , կվէյի պէրուտէթի վէ ինֆասալի տէրհալ զայիլ օլարագ , կէնճ գըղա հազին պիր սէտա իլէ .

— Մատմուգէլ , արթըգ վալիտէնիզին սըհհէթինտէն պիւսպիւթիւն գաթի իւմիւտ իթմէթ լաղըմ կէյէճէյինթ քէմալի թէէսիւֆ իլէ պէյան իյլէրիմ . . . տէյինճէ , Պէրթ պու տէհչէթի սէօղտէն ֆէվգէյատէ միւթէսիր օլարագ էլլէրինի կէօլիւ իւղէրինէ գափուշտրըրպ վէ մահգունանէ պիր նաղարլա տօգթօրա պագարագ .

— Աման եա Բասպլիմ , վալիտէճիյիմ վէֆաթ իտէճէթ հա , տէյու հայգըրտը .

— Նէ՞ եարայլըմ մատմուգէլ , հիւթի գատէր եէրինի պուլաճաղ տըր . սիղ հաղըգաթէնն օ դէման բէթ պիրէս գալաճաղսընը . համինիղ վէ տօսթլարընըղ եօղ տըր յի սիզի միւթէսէյի իտէպիլսինլէր . սիզէ սաֆ պիր մուհապէթ , պիր գալպ , էպէտի պիր շէֆգաթ արղ իտէնլէրտէ պուլունտու . հայրֆ , սաստ հայրֆ յի , սիղ անլէրի բէտա իթտինիղ . պունտան պիր գաչ կիւն կվկէլ սիղտէն թալէպ էրէտէթ իյզահաթը տիրիղ իթտինիղ . ֆիլ հագըղա պու սիղճէ հիւթիւմսիղ իսէ տէ , սիզի մուդատտէս պիր մուհապէթէ սէվէն պու պիչարէ իչին պէօյիթ պիր ազաս իտի . օ կիւնրի ինատընըրը իչթէ պէն ունութտում . պու կիւն օլտուն Բօայալ մէյտանընտարի օ մէնհուս Չէ նօմէրօլու իանէյէ նէ իչին կիթտիյինիղի սէօյլէյինիղ տէ պէնի իգնա իտինիղ . գալպիմտէ հասըլ օլան շիւ պհէյի իզալէ իյլէյինիղ .

չիւնքի սիգի տիւնեատա նէ գատար սէվմէք միւմքին իսէ ,
 օ տէրէճէ սէվտիյիմ կիպի էլան տէ սէվէյօրում . ինսաֆ ի-
 տինիդ , հայինիդ պէնի մուղթարրայ իտիյօր , սիգի սէվէյօ-
 րում . . . պէնի րէտտ իթտինիդ , զարարը եօզ . . . պէն
 հերսինի ունու թտում , օ պիր գաչ կիւնյիւք ըղթըրապրմա
 արթըզ նիհայէթ վէրմէք իսթէյօրում , պէնի իւղմէյինիդ .

Պէրթ , տօղթօրըն պու սէօղլէրինի նիհայէթինէ գա-
 տար տինլէտի . սիւքիթ իթտիյինի կէօրիւնճէ , պայըր
 գալտրրայ ճէվապ վէրմէթինէ վէ հէր շէյի իյթիրաֆ իթմէ-
 սինէ րէմազ գալմըչ իրէն , եթնէ վալիտէսինէ վէրտիյի սէօ
 զի տէրխաթրր իթտի , վաղիֆէ ուղրունտա մուհապէթինի
 Ֆէտայէ գաթի սուրէթտէ գարար վիրուպ .

— Հայինիդէ սճրյօրում . Ֆաղաթ պէնիմ էյիստէն
 պաչգա պիր շէյ կէլմէդ . մատամ քի պէնի հիւրմէթ ու
 մուհապէթինիդէ լայըզ կէօրմէյօր վէ օ մէնհուս շիւղհէ-
 լէրտէ տէվամ իտիյօրսունըզ , պէնտէ թէրբար իտէրիմ քի
 տայիմա վէրէճէյիմ ճէվապ սիւքիթ տիր .

Լթիյէն . մէմուլինին իսիտֆրնտա պու ճէվապը ալընճա
 պէյհուտէ սէօղիւ ուղաթմագտան իսէ օրատուն սավուչ-
 մազ իսայրըլը օլաճաղընը հիւրմ իյէ . հէման շապգասընը
 պասթօնընը ալտը վէ սէրխօչ կիպի սալլանալագ տըշարը
 չըգտը .

Տօղթօր գարուտան չըգար չըգմազ , Պէրթ տէ տիզ
 շէօրիւպ շօճուզ կիպի հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա
 պաշլատը , նասըլ աղլամասըն , վալիտէսի ճան իսթիւնտէ
 պուլունույօր իտի . տիւնեատէ մէտարը թէսէլլիսի օլան պիր
 վիճուտտէն մահրում օլմագ գօլսւյ մը տըր . խուսուսի իյէ
 Բընէ Մուլէնին իսաթրը իչին միւճէրէտ վալիտէսինէ իթա-
 տթ իթմէք իւղրէ Բօայաչ մէյտանընտա վաղը մահուտ Չէ
 նօմէրօլու խանէյէ կիթմիչ վէ սէվտիյի տօղթօր տա քէյ-
 Ֆիլյէթտէն խապէրտար պէտշ իտի . պիր տիւրյիւ շիւպհէ-
 տէն իյգահաթ թալէպինտէն Ֆարիդ օլմայօր իտի . իյգահա-
 թը մաթլուպէյի վէրմէտիյի սուրէթտէ քէնտիսինտէն եիւզ

չէ վերէնէն յի մուհազ դազ իտի . եա պու տա ազ ֆէլաքէթ մի տիր :

9

Պէրթ էիւ զիւնիւ . էլլերի իլէ սէթը խոռուպ աղլատըղը սըրատա հէր շէյի պիրեր պիրէր կէօզիւ էօնիւնէ կէթիրտի , քէնտիսինի միւթէսէլլի իտէնէք պիր շէյ թասաւվլուր իտէմէյիննէ մէյուսլյէթին սօն տէրէնէսինէ վասրյ օլուպ , քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը .

— եա՛ Բապպիմ , տիւնեատէ համիսիգ , ըհհպէրսիզ գալտըմ , սէվտիրլէրիմ հէր դարա թօրլագլար ալթընտա պուլունույօր , արթըգ պէօյլէ պիր հայաթտէն օսանտըմ . եա՛ Բապպիմ , հայլիմէ մէրհամէթ էթ տէ պէնի տէ պիր սաաթ էվվէլ անլէրէ դավուշտըր . . .

Մշտէր զըղըղազ պու սէօզլէրի մըրըլտանտըր իտէն , հըֆըրնա մէմուր օլտուղու էմանէթի , եանի շու մահուտ կիճէտէ Բլյէր Լօրիյօնըն տրապասը իլէ Բօայսլ մէյտանընա կիտուպ , Ձէ նօմէրօլը խանէտէն ալտըղը վէ Բընէ Մուլէն կիպի պիր տօսթուճըն պիլթիւն սէրվէթի տէմէք օլան խաղինէյի տիւ շիւնտի . Բընէ Մուլէն էկէր օ էսնատէ սէրպէսթ օլմուշ օլսա իտի , շիւպհէսիղ կէլիպ քէնտիլէրինի զիյարէթ իտէնէք իտի . պու թէէլիսիսրտէ զէվալլընըն հէնուգ մահրուս պուլունտուղունը խասլէր վէրիյօր իտի .

Բընէյէ մէքթուպ եաղմող իսթէտի , ֆաղաթ քիմ պիլեր նէ կիպի հըսթիյաթըն իճսլարը իլէ օ ֆիլյիրտէն վաղ կէչտի . կիտուպ քէնտիսի իլէ միւլագաթ իթմէք սրղուսընա տա եինէ օ էսպասպ մանի օլտու .

Պէրթ , եէկեսնէ մէտարը թէսէլլիտի օլան պու իքի վիճուտտէն մահրում օլտուղունտան , վէ տայլիմա պիր ըգթըրապ իչինտէ եաշամագտան իսէ թէրքը հայաթ իթմէյի

խայըլուր կէօրիյօր վէ էօլիւմէ սրղու իլէ ինթիղար իտիյօր իտի . պօշ եէրէ վաղրթ կէչիրմէմէք իչին գարուճը գատընա միւրաճաաթլէ պիր իշ թալէպ իյլէտի . դարուճըր գատըն . Թէֆէր խասիսինին իզվասը իլէ էվէլ էմիրտէ իղֆալ օլունմուշ իսէ տէ , գըղըն պու թահամթիյուսուզ քէտէրլէրինէ տայանամայարագ , էօյլէ պիր առտէմին ալէթի օլտուղունտա ըղհարը նէտամէթլէ խաթասընը թամիրէ գարար վէրմիշ , վէ գըղըն իշ իչին վաղը օլան իլթիմասընըրէտտ իթմէյէրէք թալէպլինտէն զիյատէ իշ պուլմուշ իտի .

Պէրթ , քէտէրինի իղալէ իթմէք վէ դու ճիհէթլէ ագվաթը եէվմիլէտինի թէտարիպ իտէրէք նամէրտէ միւհթամ օլմամագ զայրէթի իլէ , ֆէվղէլատէ տէնէնէք տէրէնէտէ շալընըյօր իտի , պիր թարաֆտանտա հէր կիւն պիրէր կազէթա ալարագ հէվատիս գըսըրլարընտան սարֆը նաղար իլէ , եալընըղ մէհարիմէ այրու օլան սիթուճարընըր նաղարը միւթալաատան կէչիրէրէք Բընէ Մուլէն նամընը թէհարի իտիյօր իտի . ֆաղաթ պիր հաֆթա մուրուր իթտիլի վէ հէր կիւն կազէթալարըր օգուտուղու հալտէ , հիշ պիր շէյ պուլամայընճա եասու քէտէրինի պիր տիւրի թատիլ իտէմէյօր իտի .

Պիր կիւն պէր միւթատ իչլէմէքտէ օլտուղու կիւղէլ պիր գանավա իւզէրինտէ քէմալի տըղգաթընա նաղիք բարմաղլարընըր զնաթմագտա իքիւն , օտասընըն գարուճը շալընարագ գարուճըր գատըն իչէրիլէ կիրտի վէ Պէրթէ պիր մէքթուպ վէրէրէք շէրիլիպ կիթտի .

Կէլէն մէքթուպ մաստաթ Մօնսթիլէ նամընա եաղըմըլ իտի . Պէրթ պու առրէսի կէօրիւննէ վիճուտի սէրաքա թիթրէտի վէ քէնտի քէնտինէ .

— Աճէսլա եէնի պիր ֆէլաքէթ մի վար , տէյէրէք մէքթուպըն զարֆընըր եըրթըպ աթիտէքի սաթըլլարըր օգուտը .

« Ազդեցում մատուցում .

« Եւսրըն սապահ իսթինաֆ ճէղա մահքէմէսինին ևէ-տէնճի շիւպէսինտէ մուհարէմէմ իճրա օլունահաղընտան , պէրայէթիմին սուրէթը իսթիհասալինի կէօրմէք արգուսըն-տա պուլունուր իսէնիգ , եէվմը մէղքիւրտէ սաաթ օն պիր բաաաէլէրինտէ պու մահքէմէյի թէշիթիինիպի իսթիհամ իլէ , իհթիրամաթը ֆայրգամըն գապուլինի ընճա իտէրիմ .

« Բընէ Մուլէն »

Պերթ , մէթուպը օգուտուգտան սօնրա ազիմ պիր մէյուսիյէթ իշինտէ գալտը վէ քէնտի քէնտինէ .

— **Ձէվալը** վալիտէճիյիմ , արթըգ պու սէվտիյին Բընէ Մուլէնին պէրայէթիինի կէօրէպիլէճէթ պիր հալտէ տէյիյ-սին , պէն պիղղաթ կիտուպ պու ալիճէնապ ատէմի կէօրէ-ճէյիմ , սէնտէ պիր ան էվվէլ իսէլաս օլմասը իշին ճէնապը հաղղա տուա էյլէ տէտի .

Ձէվալը եէթիմէ Եինէ իշիլի իլէ իշթիղալէ պաշլա-տը . « սըրատա կէօղլէրինտէն » ազան Եաշլար Եանաղլարը իւզէրինտէ գուրույարսագ , սաֆ վէ միւնէվվէր ալնընտա ալայիմի իսթիս նիւմայան օլմաղա պաշլատը .

Ո կէճէյի թէհասիւր վէ ինթիգար իլէ կէշիրտի . ա-լէսասպահ գալղըպ պիր գաթ մաթէմ էլպիսէսի կիյոթի , սաաթ օնտա Ատիլիէ տայիրէսինէ կիտուպ պէրայի շէհա-տէթ ճէլպ իտիլէն հուղղարըն արասընա գարըշար . ճէրի-յան իտէճէթ մուհարէմէյէ էթրաֆը իլէ վաղըֆ օլապիլ-մէք իշին թա իլէրիտէ օթուրտու .

Ո կիւն սապահլէյին սաաթ տուգուղտա մահրուսիյնէ մարտա օյան պիր արապա , մէվգուֆիյնտէն օն պիր քիշի-յի ալմը վէ ալիլիյէ նէղարէթիինէ կէթիւրէրէք մէվգուֆ-լարըն պուլունտուրլարը մահալէ իյուալ իլլէմիշ իտի . Բընէ Մուլէն իլէ ժան-ժուտի պու օն պիր քիշինին արա-սընտա պուլունույօրլար իտի .

Սէվգուֆիյն քեամիլէն պիր ան էվվէլ մուհարէմէնին

պաշտանաւորնս ինքիցար իտիյօրլար իտի . հէյէ ժան-ժու-տի . հէր շեսանն զիյտան սասլըրսըղըզլա տափթէ ինքի-զար իտիյօր վէ եիւզիւնտ ալայիմի ըշթըրայ կէօրիւլիյօր իտի . Բընէ Մուլէն իսէ , պիւլարիս բէք սաքին վէ միւթէ-րին պիր հայտէ պուլունույօր իտի .

Պու իքի մէվգուֆտան հէր պիրինին հալլերի նազարը տըրգդ աթա ալընտըղը սուրէթտէ . Բընէ Մուլէնին սիւքիւ-նէթի վիճտանէն միւսթէրին օլմասընտան իլերի կէլիլիինի սնլամաղ բէք գօլայ իտի . ման-մուսինին թէլաշ վէ ըր-թըրապը իսէ նասլէճա տէյիլ իտի . պունտան էվվէլ պիր գաշ տէֆա բէնչէյի դանունէ շարթըլտըղընտան , պու Ֆիիլ-տէ հէր նէ դատար մէտխայի եօգ իսէ տէ , պիր քէրրէ թէզթիլէտի պօղուլմուշ օլտուղու իշին , սլթըզ գանուն նա-զարընտա պէրայէթի թահազգուզ իթսէ պիլէ , ումումէ դարշը միւթթէհիմ պուլունահաղընը տի շիւնիպ մուզթա-րըպ օլմազ տա իտի .

Իիւլասայի քէլմ Բընէ Մուլէն , օ կիւն պէրայէթինի իսթիհսայէ մուլիսֆֆաղ օլմահաղընտան էմին պուլունտու-ղու ճիհէթլէ բէք մահղուզ օլուպ , եալընըզ բէֆիղը ֆէ-լաքէթի օլան տըրգտտաշընըն մահղունիլէթինտէն բէք զի-յտտէ միւթէէսիս օլույօր իտի . հաթտա պիր արայըզ էլինի խաֆիֆճէ ումուզը ի զէրինէ գօյարազ .

— Նէ՞ օլույօրսունըզ , գօրգույօ՞րմուսընըզ , տէյու սօր-տու .

— Էվվէթ . . .

— Նէտէն գօրգույօրսունըզ , պէրայէթինիլի գաթիէն ի միւտ իթմէյօրմուսընըզ .

— Արգատաշ , պէն պու կիւն հէր շէյի գարանլըղ ի-շինտէ կէօրիւյօրում .

— Նիւզէլ աւմա , սիզէ իանատ իտիլէն սըրգաթտան խա-պէրտար տէյիլինիլ .

— Օրասը էօյլէ . . . ֆազաթ թալի միւստիտ օլմալուս
• զէման նէ տէյէպիլիլիլ .

— Շահիտներինիզ վար, անլէրին շէհատէթլէրինէ միւրաճաաթ իտիլիւր :

— Էվվէթ, շահիտներում վար, Փաղաթ սապըգայը օլտուղում իչին շահիտներումի տինլէմէղլէրսէ, օ զէման հալիմ նէյէ միւնճէր օլուր :

— Ատամ սէնտէ, մերագ իթմէյինիզ, օ գատար տիւչիւնմէք էյի տէյիլ տիր, հայտէ կէլինիզտէ գարնըմըղը պիր ալա տօյուրալըմ :

— Թէշէքքիւր իտերիւմ, Փաղաթ պէն հալա աճըղ մատըմ :

— Էօյլէ իսէ պիր գատէհ շարապըտա ըէտտ իթմէգսիւնիդ եա :

— Էվվէթ, պունը գապուլ իտերիւմ, շիւնը շէրապ գըլմըղը տըր, իհթիմայ քի սիյահը տէֆ իտեր :

Ատլիլէ նէղարէթինտէ մէվղու Փիլյնին հէյէթը Ատուլ հուղուրընա շըգարըլընճայա գատար պէքլէտիլըլէրի մահայտէ պիր սաթըրը օլտուղունը պիլտիլըմիլ իտիլըր : Բընէ, ժանժուտիլի սլու տիլըրիսնա սօղարագ պիր գաշ գատէհ շէրապ իչիլտի : հայտու սի շէրապըն թէէսիլի իլէ էնտիշէլէրինի ունու տարագ առէթա նէշէլէնտի : ժանժուտիլին պու հայինի կէօրէն մաքիլիաճը, պու Ֆըրսաթտան պիլ իսթիֆատէ հայտուտըն էսրարընա վագըֆ օլմագ սէլտասընա սիւշտի : Փաղաթ հալ ու մէվղըրըն պունա միւսախա օլմատըղընը կէօրէրէք, պատէլ մուհարէմէ եա պէրտըլէթըրին վէ եախա մահքի միլէթլէրինէ գարար վէրիլտիլտէն սօնրա, հուսուլէ կէլէճէք սօրուր վէ քէտէրին թէվլիտ իտէճէյի միւքեալմէ էսնասընա օ էսրարը անլամաղա գարար վէրտի :

Գու սըրատա մահքէմէ միւպաշըլըլարընտան պիրի, էլինտէ մուհարէմէյէ սաթլէթ իտիլէն մէվղու Փիլյնտէն պիր գաշընըն էսամիսի մուհարիլէր օյան բուսուլա օլտուղու հալտէ, գարունըն էչիլի ի գէրինտէ կէօրիւնտի : Ելիլսէք սէս իլէ Բընէ Մուլէն, ժանժուտի վէ տահա պաղը մէվղու Փիլյ-

նին իսիմլէրինի եատ իտէրէր, հէյէթը Ատուլ հուղուրընա շըգաճագըրընը իսթար իյլէտի :

ժանժուտի, եուվարլատըղըր իւշ տէօրիթ գատէհ շէրապըն թէէսիլինտէն քէյֆլէնէրէ, էսկի հիւզն ու քէտէրինտէն աղատէ օլմուշ իտի : կէօլէրինտէ պիր նուրը մէսէրլէթ բարլայարագ :

— Հայտէ պաղալըմ, գու վլէթիմիզ եէրինտէ տիր, միւտուայի ումու միլէ զարըր ճէսուրանէ տավրանալըմ, տէտի :

Ինթիղար գօլու շընտան շըգարըլարը էսնատէ, ժանժուտիլին իլը կէօլիւնէ թէսատիլ Փիլտէն շէյ, Ֆիլան-Դաթըր իսայիլինին էլլէրինտէ քէլէրչէ օլտուղու հայտէ իքի կարտիլանըն թահտը մուհաֆաղասընա օյարագ կէթիլիլմէքտէ օլմասը իտի : ժանժուտի պու սէֆիլ մախլուգըն հայինէ աճըմաղ տան քէնտիլի մէն իտէմէտի իսէ տէ, մէյըլ ինթիղամ հէնույ գալպինտէ մէվճուս օլտուղունտան, եանընտան կէշէր իրէն եամա գըլարընը սըգըպ կէօթէրէրէք :

— Արգասաշ, միւսթէրիհ օլ, եագընտա կէօրիւ շէճէյիզ, պօրճու մը ֆայրըր իլէ պէրապէր թէսլիլէ իտէճէյիմ, հագըրմտաքի լու թֆուըղը պիր տիւրլի ունու տամամ, տէտի :

Հայտուտլար, պու էսնատէ մէրտիվէնլէրտէն եօղարը շըգարագ իսթ գաթտա վագը պէչինճի շիւպէ իլէ եէտինճի շիւպէլէրին պուլունտուղարը մահային էօրինէ թէվագուֆ իթտիլէր : Բընէ Մուլէն եէտինճի շիւպէյէ վէ ժանժուտի իլէ Ֆիլան-Դաթըրտա պէչինճի շիւպէյէ իտլսալ իտիլուպ, միլ թթէհիմլէրէ մախսուս օլան սանտալեալարա օթուրտուլար :

Բընէ Մուլէն, սանտալեայա օթուրտուգտան սօնրա էթրաֆընա պիր կէօղ կէղտիլտի : նամուսըր մաքինաճըր շիւպէ հէսիզ մատամ լա Բէվլայէյի արայօր իտի : շիւնըրի քէնտիլի պիլիթին տիւնեա իթհամ իթսէ վաղիֆէսինտէ օլմայըպ, անճագ էյամը սէսլալէթինտէ նիւվագիչի միւշֆիղանէսի իլէ

չէնտիտիւնն հայաթընը թաթըրլանտըրան օ մէլէք կիպի գատընըն նապարընտա , պէրի ի զ զինն օլմագ արզու սը իլէ սուզան օլույօր իտի . ֆիլհագըզա ՏԵՂԵԹԸ Ատուլ հուզուրընտա պերայէթինի իսթիհսալ էլլէտիրտէն սօնրա , կէօյսիւնիւ կէրէ կէրէ մատամ յա Բէվվայէնին նէզտինէ կիտէպիլիւր իսէ տէ , մուժաիլէյհանըն պիզգաթ մուհաքէմէտէ հազըր պուլունմասը , արթըզ մուզաֆֆէրիլէթի հազըրնտա ուզուն ուզատըյա սի ալլէր իլէ պէյհուտէ իզանէ հաճէթ պրրագ մայաճաղընտան , օրատա մէվճուտ պուլունմասընը արզու իտիյօր իտի .

Ապրինաճը , սամիյունըն պուլունտուզլարըր մահային հէր թարաֆընա կէօզ կէզտիրիպ մատամ լա Բէվվայէյի կէօրէմէտի . ֆագաթ Պէրթի թանըմագտա դօրըրզ շէքմէտի . Պէրթի եայընըզ կէօրիւնճէ դայպինտէ պիր շարըրնթը հասըլ օլտու . քէնտի քէնտինէ շու սէօլլէրի սէօլլէտի .

— Ձէվալըր գատընըն կէլմէմէսի աճէպա նէտէն նէշաթ իտիյօր , սագըն խասթա օլմասըն , եա վէֆաթ իթմիշ իսէ . . .

Բընէ Մուլէն , զիհնէն պու մի թալաասէ պուլունտուզու զէման այնընտան սօզուզ սօզուզ թէրլէր ազմագտա իտի . Պէրթ մապրինաճըյը թանըմայօր իտի . ֆագաթ միթթէհիմլէրէ մախսուս օլան մէվզըյա կէթիրիլէն , Բընէտէն պաշգա պիր քիմսէ օլմայաճաղը պէտիհի օլմասընա պինաէն , քէնտի քէնտինէ .

— Ձէվալըր Բընէ , զին պիլիւր շէ գատար սըզընթը շէքէյօր , տէտի .

Ո կիւն կապէթալար վասէթասը իլէ պիր սէրսէրինին մուհաքէմէսի իճրա իտիլէճէյի իլան իտիլմիշ օլտու զունտան , մահաքէմէ սալօնընտա խայլըճա գալապալըրզ մէվճուտ իտի . Բընէ Մուլէն , միթթէհիմլէրէ մախսուս օլան սանտալեա իզէրինէ օթուրթտուրըլընճա հէր քէս նաղարը տըզգաթընը իզէրինէ աթֆ իթաի . Պէրթ միսթէսնա օլտու զու հալտէ մապրինաճընըն իզէրինէ աթֆ իտիլէն նազարլարըն քեաֆֆէսի րէհիմանէ օլմայըպ զազապանէ իտի .

Սամիյուն միյանընտա մի հիթէրէմ պիր իիթիյսր գըյաֆէթինտէ ուզունճա պէյաղ սագալը պիր ատէմ վար իտի քի , էլպիտէսի բէք սատէ օլմագլա պերապէր կէօզլէրինտէ կիօզլիւք պուլունտույօր իտի . պու ատէմին ճիւմիտէն զիյատէ Բընէնին մուհաքէմէսինէ սապրըսըզըզլա ինթիզար էլլէտիլի հալ ու թապըրընտան անլաշըլըյօր իտի .

Տիւզ Տըլաթուր-Վօտիյօտան պաշգա քիմսէ օլմայան պու դարիպ ատէմին , էնտիշէ իչինտէ պուլունտուզը սիյամասընտան պէլլի իտի . սիւզ թէրթիպ էլլէտիլի ֆաճիանըն սօն բէրտէսինի լայըզը իլէ կէօրիւպ ֆէրահլանմագ իւմիւսի իլէ օ կիւն մահաքէմէյէ կէլմիշ իտի .

Էլհասըլ սաաթ պէշ սուլարընտա ՏԵՂԵԹԸ Ատուլ միզարէրէ օտասընտան չըզըպ մէվզըր մախսուսլարընա կէլատիլէր . Բընէ Մուլէնին միւտաֆաասընը տէրիւհտէ իտէն ափօգաթ , եանընտա տիկէր պէշ րէֆիզի օլտուզու հալտէ կէլիպ անլէրտէ մէգամլարընա օթուրտուլար .

Տիւզ Տըլաթուր-Վօտիյօ , ափօգաթլարըն միյանընտա Հանրիլի կէօրիւնճէ վիճուտի սէրաբա թիթրէտի վէ քէնտի քէնտինէ .

— Պէտպահտ չօճուզ , էֆքեարը վահիլէսինտէն ասլա ֆէրաղաթ իթմէյօր , նաֆիլէ , ասլընա շէքաի . տայիմա պու մագուլէ սէրսէրիլէրին միւտաֆաասընը իլթիզամ իտիյօր , շէ րէզալէթ . կէօրիւլիյօր քի պու չօճուզ պէնիմ գանըմտան տէյիլ տիր , տէտի .

Իյք մուհաքէմէ Բընէ Մուլէնին մուհաքէմէսի օլմատըզընտան , մէրգուճ ճիւլարտաքի օտայա չըզարըլտը , եէրինէ տիկէրինի օթուրթտուլար , պու իլք մուհաքէմէ չօք սիւր-

մէտի . հէրիֆ ալթը ալ հարս վէ երկուսի պէջ ֆրանդ ճէզայի նագսիլէ մահքիւմ օրտու . տիւզ տէ , իւք մուհարէմէնին պու եօլտա նէթիճէքէզիր օլմասընը կէօրէրէք ֆէվզէլատէ մէմնուն օրտու , վէ սայիզայի մէսէրրէթ իլէ էլլէրինի օգուշ տուրարագ քէնտի քէնտինէ .

— Մուհարէմէ իսթէտիլիւմ կիպի իճրա օլունույօր , հէյէթը Ստուլ պու կիւն իչէ բէք շիտտէթլի պաշատը , Բընէ Մուլէն աղտան ազ իւշ սէնէ քիւրէք ճէզասընա շարբըլաճագ տըր , տէյօր իտի .

Տիկէր թարաֆտան զէվալլը Պէրթ տէ , Բընէնին իզամէթ կեահընա կիթտիլի զէման մաքինաճընըն եազրիանէսինէ , մէճհուլ իւլ ահվալ իքի շախսըն գօյտուզլարը վէ մուախիարէն քէնտիսինին օրթատան գալտըրտըղը քեաղրտը տէրիաթըր իտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Եա օ քեաղրտը օրտտան աշրմամըշ օլտա իտիմ Բընէնին հալի նէյէ միւնճէր օլաճագ իտի , պիշարէնին մահվը մուհագգագ իտի , տէյէրէք , քէնտինէ տըրզաթ իտէն օլուպ օլմատըղընը առլամագ իւզրէ էթրաֆընա պագընրպ էլլէրէք ազըճըրզ գալտըրտը , վէ իսաֆիֆ պիւ սէսույրլաշու սէօզլէրի մըրըլաանտը .

— Աման եա Բապպիւմ , շու մազլու մը սէն մուհաֆագա էթ . . .

Պէրթ տուտը իլէ մէշուլ օլտուղու էսնատէ , Բընէ Մուլէն թէքրար կէթիլիլիպ միւթթէհիմլէրէ մախսուս օլան սանտալէտէ օթուրտուլմուշ իտի . մահքէմէյի ճինայէթ պաշ քեաթիպի . Բընէ Մուլէնէ այըտ օլան էվլագը օրթալա գօյուպ .

— Բընէ Մուլէն քիմ տիւր , տէյու սօրտու .

Բընէ պունը իշիտիւր իշիթմէզ այաղա գալգտը , հալու թավըրնտա աալա թէլաշ վէ ըզթըլապ իմարէլէրի կէօրիւլմէյօր , զայէթ հալիմանէ վէ սայիմանէ պիւ հալտէ պուլունույօր իտի . հաթտա միւ տաֆաասընը տէրիւհտէ իտէն Հանրի Տըլաթուր-Վ.օտլսօ իլէ էլլէ պիւ կէօղ իշարէթի

թէաթի իթտիլէր յի , Բընէ Մուլէն պունտան ատէթա իհեա օլմուշ գատար սէվինտի .

Մաքինաճը այաղա գալգտըղը զէման Պէրթին վիճուտի սէրարա իթիթրէտի . մահքէմէ պաշ քեաթիպի իսթինթագնամէյի վէ հէյէթը իթհամիլլէ մապպաթասընը եիւքսէք սէտա իլէ օգուտը .

Բօլիս միւֆէթթիլի Խէֆէրին օլ պապտէ վէրտիլի իիպարնամէ իլէ , Բընէնին ինկիլթէրատա իլէն , սէրսէրիլէրտէն Որդինօ նամընտա պուլունան սէրսէրիլի թանըտըղը հագգընտարի իֆատէսի վէ մէրգու մըն տէրտէսթի , Բընէ Մուլէնի իթհամէ քեաթի տէլայիլտէն աատ իտիլէրէք . լուգու մը մուհարէմէսինէ հէյէթը իթհամիլլէճէ գարար վէրիլմիշ օլտուղու պէյան իտիլիյօր իտի .

Պէլլէ պիւր իթհամնամէնին գըլտաթը , գաթէն Բընէ Մուլէն ալէյհինտէ պուլունան էֆքեարը ա մու միլլէյէ գարըն օ տէրէճէ պիւր թէէսիւր հասըլ իլլէմիշ իտի քի , սամիյուն միլլանընտա Բընէնին լէյհինտէ Պէրթտէն պաշգա քիմէ գալտըրտը իտի էնիլսէ , միւպալաղա իտիլմիշ օլմաղ . հաթտա պէլլէ մուհիմ պիւր մատտէտէն սօլայը Բընէ Մուլէնին ճինայէթ մահքէմէսինտէ իսայաթը վիճուտ իթտիլինի պիլէ գայիտ աատ իտէնլէրտէ շօզ իտի .

Բէվիշի հալտէն հէլքէս , Բընէնին ազտան ազ օլարագ միւէպպէտէն քիւրէք ճէզասը իլէ մահքիւմ օլաճաղընը զիհնինտէ գարարլաշտըրթը վէ հաթտա գուլագսան գուլաղա պու եօլտա ֆըրթթըլար պիլէ օլմուշ իտի քի , օ կիւն վիճուտինին հէր զէրրէսի գուլագ քէսիլմիշ օլան տիւզ Տըլաթուր-Վ.օտլսօ , պու ֆըրթթըլարը զիհնինտէ հարֆը հարֆընա նագջ իթմիշ օլտուղունտան , մէմնունիլլէթինտէն գապընա սըղմայաճագ պիւ հալէ կէլմիշ իտի .

Իսթիճիլապա միւ պաշիթէթ իտիլտի . Բընէ Մուլէն տալիմա սիւքիւնէթ վէ սօղուզ գանըլըղընը մուհաֆագա իտէրէք օ գատար սէրպէսթ ճէվապ վէրիլյօր իտի քի , սամիյուն հայրէթտէ գալլըյօր իտի . խուսուսը իլէ միւտաֆաա-

աշնք տէրիւ հտէ իտէն զաթըն նամուսը պիր ասէմ օյմասը տա , քէնտիսի իշն մէտարը սիւքիւն վէ թէսէլլի իտի .

Բընէ վէրտիյի ճէվասլար իլէ սաֆֆէթը զայսլինէ թէր- ճէման օյտուղու ճիհէթլէ , սամիյուն միյանընտա պագը զաթլարտէ թէէսիրտէն իտայի զայմատըլար . պու սուրէթլէ րէսմէն սօրույան սիւսլլէրին հէքսինէ ճէվասլ վէրտի .

Բընէ Սուլէն իլէ րէյիսը մահրէմէ պէյնինտէ կիւզէ- րան իտէն իսթիճվասլ էրէյիճէ տէվամ Իթտի . սամիյունըն գըսիւր ազամը Բընէնին պիւսայի թիւն պէրայէթինէ տէյիլ , անճագ պիլմէյէրէք օ մագուլէ էյխասը մուզիրրէ իլէ պիր- լէշմիշ օյտուղունա զարար վէրէրէք , ելինէ Բընէնին միւճա- զաթընա լուզումը գալի հրսս Իտիյօլար իսէ տէ , ալթըգ միւէպպէտէն մահրիւմիյէթինի թէճվիզ իտէմէ յօրըսը իտի .

Տիւզ Տըլաթար-Վատիյօյա կէլինճէ , պու զաթ Բընէյի էն գուվվէթլի պիր տիւշմէն օյմագ իւզրէ թէլըպը իյլէ- մէքտէ պուլունտուղունտան , պիթթապի էն շիտտէթլի պիր ճէգա իլէ թէէտիպ վէ միւճագաթ իտիլմէսինի իլթիզամ Ի- տիյօր իտի . հաթթա Բընէնին պէօյլէ իսթիճվասլընա պիլէ գայիլ օյամայօր իտի . պունը սա օ էսնաստէ ազլընտան չը- գան շու քէլիմէլէր իսպաթէ քեաֆի տիր .

— Պու սէֆիլինէ՝ իշին պէօյլէ սէօյլէտիյօլար , պու ատէթա միւնասիպէթսիլլիք տիր , տէտի .

Մաքինաճընըն իսթիճվասլը իւշ յարեէք գատար իմ- թիտատ իթտի , մուախարէն միւտտայի ումումինին իտ- տաանամէսի տէ իսթիմա իտիլտի . միւտտայի ումումի օ գա- տար շէտիտ պիր միւճագաթ թալէպ իտիյօր իտի քի , պուն- տան պիշարէ մաքինաճընըն հայի բէք վէխիմ օյտուղունը հէր քէ- թէսլիմ իտիյօր իտի , հէր քէ- հէպլէրթի միւթ- թէհիմին եիւզիւնէ ախֆ իտուպ հալ ու թավընը թէտգըգ իտիյօրար իտի .

Բընէ Սուլէն , հէր քէսին քէնտիսինէ պագ մագ տա օլ- տուգլարընը կէօրէրէք Ֆէվղէլատէ մուշթարլուպ օյմագ տա իտի իսէ տէ , ճէպըն նէֆս իտէրէք հալինտէն րէնկ վէրմէ-

մէյէ օլանճա գուլլէթի իլէ սայ ու զայրէթ իյլէյու պ . քէն-
տի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Վարդըն հէր քէս պէնի իթհամ իթսին , նէ՞ վազի-
ֆէմ , պէն իսթիհասալը պէրայէթ իտէճէյիմաէն էմին օլտու գ-
տան սօնրա պէօյլէ շէյլէր վազիֆէմտէ պիլէ տէյիլ . . .

Բէյիսը մահրէմէ միտաֆաա վէքիլլէրինէ թէվհիհի
խիթապ իլէ .

— Նէօվպլթը քէլամ միտաֆաա վէքիլլէրինէ կէլտի ,
պույուրուհը պէֆէնտիլէր , տէյու իսթարը իւլէրինէ Հան-
րի Տըլաթուր-Վօտիյօ այաղա գայդար .

Տիգ , Հանրինին այաղա գալգարդընը կէօրինճէ թէ-
քէտէն թըլնաղա գատար վիճուտի , կիյա պիր էլէթրիք
պաթարեասրնա մարուզ օլմուշ կիպի թիթրէտի զէ քէնտի
քէնտինէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը .

— Էվլէթ , օտըր , թա քէնտիսի , պէնիմ խասուր ճա-
նրմ օլան պիր ատէմի հիմայէ իտիյօր , պու նէ՞ գատար
պէտպահտըրգ տըր . . .

Տիգ , Հանրիյի կէօրէպիլմէք իչին այաղա գալգմըշ ի-
տի . քէնտինի գապթէ միգթէտիր օլամոյարազ օլտու գու
եէրէ եըղըլը վէրտի .

Կէնճ ալօգաթ սէօզէ պաշլայարազ մուխթասար վէ
ֆագաթ հէր նօյթմասը գանունա միթապըզ օլմագ իւլլէ
պիր միտաֆաանամէ գըրաաթ իյլէտի . պու միտաֆաանա-
մէ հէր նէ գատար մուխթասար իտի իտէ տէ , պինա իյլէ-
տիլի էասալէր օտէրէճէ գուվլէթիլի իտի քի , իթհամնամէ-
յիտէ , միտապի ումումի էֆէնտինին իտտաանամէսինիտէ
պիսպիլիթին ճէրհ իտիյօր իտի վէ քէրտէ ալթընտա մէս-
թուր գալան ահվալի օլթայա գօյարազ , հագըզաթը հալի
կիւնէշ կիպի մէյտանէ շըգարըյօր իտի .

Ավօգաթ , միտաֆաասընտա Բընէ Մուլէնին սուրէթը
թէզըքը . բօլիս միֆէթթիչինին սայիգայի հըրսը բութպէ
իլէ վուգուա կէլմէ պիր խաթասընտան իլէրի կէլտիյինտէն
թութտուրարազ , միւլէքքիլինին հէնկեամը սէպավէթին-

տէն պէտա իլէ սիննի պիւլուզէ վասրչ օլու նճայա տէ յին , շէ քաղի միհնէլմ ու մէշազ գաթը վէ էֆէնտիսիննին վէ ֆաթընտան սօնրա ինկիլթէրայա նասըլ կիթտիլինի վէ ինկիլթէրատա վաթմանտաչարը իչին մու ճիպի շէրէֆ ու շան օլապիլէճէք պիլը հայտէ վէ նէ եօլտա սարֆը դայրէլթ իյլէտիլինի , վէ շարշարը ֆապրիգ ալարտա կէրէք էֆէնտիսիննին վէ կէրէք արգատտաչարընն նէ տէրէճէտէ մազհարը հիւրմէլթ ու բայէլթ օլտու զուներ պէյան իլէ , ինկիլթէրատան հիւանի հայրնէ տայրը ճէլպ իտիլէն էվրազը բէսմիլէնին , նազարը մէրհամէլթ ու ատալէլթէ ալընմասընը բէճա իյլէտի :

Պունտան պաչգու դարիլինի յիրաւըն Գանթ-Տարժան մէյիսանէսինտէ Ֆիլան-Գաթըր խապիտի տէրտէլթ իտիլէնճէլի սրրատա , բօլիս գօմիսէրի իւզէրինէ թէշհիլի սիլահ իյլէտիլի էսնատէ , Բընէ Մուլէնին , հայաթընը իմէհիլէլէ զօյարազ բօլիս գօմիսէրինի դուրթարտազ իչին կէսթմէրտիլի ֆէտարեարըրը , էօյլէ պիլը սուրէլթտէ թասվիլ իյլէտիլի , հուզար քեամիլէն պու գահրիման հազդընտա պէօլիք պիլը մէյլ ու ինճրգապ հըսս իթմէլէ պաշլատըլար , Հանրի , խաթիմէլի քէլտա՛ օլարտագ միւտաֆաասընա շէօլէճէ տէվամ իյլէտի :

— Բէյիս էֆէնտի հազրէլթիլի , միւ վէքքիլիմ Բընէ Մուլէնին պէրայէլթ վէ մասու միլէթիլինի պէյան իյլէտիլիմ տէլայիլի գավիլէ իլէ , զանն իտէրիմ քի նազարը լուլթֆ ու մէրհամէլթինիգտէտէ թայլին իթմիշ տիլը , պու ատէմին նամուսը պիլը Ֆիրանսըր օլտու զու մէյտանտա տըր , բօլիս միւֆէլթիլինին բաբօրընը թէլիտ իտէճէք օրթատա հիշ պիլը իմարէ եօզ աըր , իճրա իտիլէն թէհարրիլթ վէ թահգըղաթըն ճիւ մէսիտէ միւ վէ քէրիմֆէն լէյհինտէ տիլը , պիլնաէն ալէլէ , սիգճէ միւ լթէգէմ օլան ատալէլթ վէ ինսանիլթիլթ պիլը գամիմէլի ճէմիլէ օլապիլիմէք իչին , միւ վէքքիլիմ միւ սիւ Բընէնին պիլը տէ կվկէ պէրայէլթիննին թահտը գարարէ ալընմասընը վէ սէպիլիննին թալիլիլէ իտիլմէսինի թալէպ իյլէրիմ :

Հանրի Տըլաթուր-Վօտիլյօ , միւտաֆաասընը իքմալ իլէտիլիտէն սօնրա էլիլի մաքինաճըյա ուղաթտը . օ սա քէմալի մուհասպէլթէ տէլալէլթ իտէճէք սուրէլթտէ սըգըպ պատէհու օթուրտու :

Միւտալի ումուլի էֆէնտի արթըղ սիւքիլթ իտիլօր իտի . բէյիսը մահքէմէ մուհաքէմէնին խիթամընը թէֆհիմ իլէ ազարը պիլ իսթիհասապ միւղաքէրէ օտասընա շէրիլտիլէք . պու սրալըզ հուզար միլանընտա պիլն տիլիլի սէօզլէր ճէրէյան իտիլօր իտի . պաղըլարը Բընէնին մասու միլէթիլնէ վէ պաղըլարը տօլայըսը իլէ իչին իչինտէ պուլունտուղունա վէ ֆաղաթ քէնտիսինի իթհամ իտէճէք տէլիլէրին էլտէ իտիլէմէտիլինէ գանի օլմուշար իտի :

Էլէյէլթը ատուլ միւղաքէրէ օտասընա շէրիլտիլի զէման զէվալը Գէրթիլն գալպի խէլէճան իչինտէ պուլունտուր իտի . վագաս Հանրիննին միւտաֆաասընտան Բընէնին պէրայէլթիլնէ գանի օլմուշ իտէ տէ , պու եօլտա ճէրիլյան իտէն մուհաքէմէլէրտէ իլք տէֆա օլարազ պուլունտուղունտան , զէվալը գըգճրազ տավա վէքիլիննին իթեան իյլէտիլի տէլայիլի , պիլիլի տէ հէլթը Մտուլըն վիճտանիլիլինի թէլմինէ քեաֆի օլտմազ խէվիլի իլէ վիճուտի սէրարա թիթրէլօր իտի :

Պու էմատէ սիւղ Տըլաթուր-Վօտիլյօ տա օթուրտու զու էէրտէ էլլէրինի օղուշտուրույօր վէ տէհչէլթ ու ըղթըրուսընտան ատէլթա սլայըլաճազ պիլը հայտէ պուլունտուղու անլաշըլըյօր իտի :

Մն տազըզա սօնրա բէյիս վէ մահքէմէ ազարըր ալտէլթ իտու պ մազամլարընա օթուրտուլար , միւ թէտըրպէն բէյիս էֆէնտի թարաֆընտան վէրիլէն էմի իւզէրինէ , պաշքեաթիլպ մահքէմէնին գարարընը եիլսէլ սէտա իլէ գըրաաթ իյլէտիլի , պու գարարըն նէլթիճէսի , Բընէ Մուլէնին պէրայէլթիլնէ , վէ էկէր պաչգու պիլը մատտէտէն սուլալը մէվգուֆ տէլիլ իտէ սէպիլիննին թալիլիլէ իտիլմէսինէ տայըր իտի :

Պէրթ գարարը վագաստէն օ տէրէճէ մէմնուն օլտու

քի . հեման մկսերբէթինտէն նաչի պայըլմասընա բէմազ
 գալմըչ իտի . տի գ Տըլաթուր Վօտիյօ իսէ , թէրթիպ իյլէ-
 տիյի բըլմանըն պէրթէ պիրտէն պիրէ էսասընտան երգըլտը-
 շընը կէօրիւնճէ ֆէվղէլատէ մու գթարըպ օլտու , պէրայէթ
 գարարընըն թէֆհիմինի մի թէազըպ օրատան սափու շուպ
 կիթմիշ իտի . Տիւ գ , Ատիյէ նէգարէթի տայիրէսինին մէր-
 տիվէնլէրինտէն էնէր իրէն , ախընտան ազան սօու գ սօու գ
 թէրլէրի սիլիյօր իտի .

Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ , մու վաֆազըլէթինտէն նաչի
 արգատայարընըն թէպրիքեթընա մազհար օլտու զտան վէ
 թէչէքքիւր իթտիքտէն սօնրա , հեման պուլունտուդու մա-
 հայի թէրք իտուպ ման-ժուտիյի միւտաֆաա իթմէք իչին
 պէչինճի շիւպէյէ կիթտի .

Հանրի օ կիւն ժան-ժուտիւնին մու հաքէմէսինտէ պու-
 լունարազ անըտա հիւսնի սուրէթտէ միւտաֆաա իթտի .
 ժան , եալընըզ սապըզալը օլմասը վէ Պիլան-Դաթըրը տարպ
 իթմէսի մաստէսինտէն տօլալը , սէքիզ կիւն հապս ճէզա-
 սընա տիւչար օլուպ , քէնտիսինի էլէ վէրէն Պիլան-Դաթըր
 խապիսի իսէ , տէօրթ սէնէ քիւրէք վէ պէշ սէնէ դապըթա
 նէգարէթի թահթընտա պուլունմազ սուրէթի իլէ մահքիւմ
 իտիլտի .

11

Տիւ գ Տըլաթուր-Վօտիյօ , Բընէ Մուլէնին պէրայէթի
 թէհազգուգ իթտիքտէն սօնրա թալիքիւն գարչու պին
 տիւրի լանէթլէր օգու եարազ շըգըպ կիթմէմիշ վէ Հանրիյի
 պէչինճի շիւպէյէ գատար թէազըպ իթմիշ օլտա իտի . հան-
 րինին օրատա միւտաֆաա իտէճէյի առէմի , եանի Բընէ
 Մուլէնին անա նիսպէթլէ հիշ մէսապէսինտէ գալստազը
 խասմը ճանընը , եախօտ տահա ալըզ պէր սէօզ իլէ ժան-

ժուտիյի կէօրիւպ տէրհալ թանըհաճազ իտի . խուսուսը իլէ
 Բընէ Մուլէնին վէ ժանըն պէրայէթլէրի թէհազգուգ իթ-
 տիքտէն սօնրա եէքտիկէրի իլէ պիրլէչէճէթլէրի շիւպէսիզ
 իտի .

Պէրթ , արթըզ մու հաքէմէտէ տուրամայըպ տօղրու
 նօթըր Տամ Տըչան ճատտէսինտէքի իղամէթկեհաչընա կիթ-
 տի . վալիտէսինին վէֆաթընտան օ կիւնէ կէլինճէյէ գա-
 տար կիւզէրան իտէն պիր գաշ կիւն գարֆընտա , իլք տէ-
 ֆա օլարազ գալպինտէ պիր մէսերթէթ , տահա տօղրուսը
 պիր ի միւտ հըսս իտիյօր իտի .

Վալիտէսի , վէֆաթընտան պիր գաշ սաաթ էվվէլ
 քէնտիսինի նէղտինէ ճէլպ իլէ պաղը վասիյէթլէր իթտիք-
 տէն սօնրա , բէտէրինի վէ անըն նամընա սիւրիւլէն լէքէյի
 թէքրար ալաաթըզ . Բընէ Մուլէնին պու եօլտա սարֆ իյ-
 լէտիյի հիմմէթին բէք պէօլիք ֆէտաքեարըզ տան մասուտ
 օլտու զուներ հէքեայէ իլէ , կիւնիւն պիրլինտէ օ լէքէնին միւ-
 ճէրթէտ Բընէ Մուլէնին սայէսինտէ բէֆ վէ իզալէ իտիլէ-
 պիլէճէյիմի , պու պապտէ տայիմա ի միւտվար պուլունմա-
 սընը վէ Բընէնին տէլալէթ ու հիմայէսինի բէտու իթմէմէ-
 սինի գըղընա թէնպիւհ իլլէտի .

Գու տէֆա Բընէ Մուլէնին հուրլիյէթինի իսթիրտաա
 իթմէսի վալիտէսինին օլ պասպտէ վէրտիյի ի միւտլէրի թազ-
 վիյէ իթմիշ օլտու զուտան , եօլտա կիտէր իքէն խաթըրընտա
 խէյալ մէյալ դալան բէտէրինի տիւ շիւնտի . նամընա սիւ-
 րիւլէն օ լէքէնին իզալէ իտիլէճէյինէ պայաղը վիճտանէն
 գանի օլույօր իտի .

Ձէվալը շօնուգ , մու հապէթինի վէ մէսուտիյէթինի
 քիւչէյի նիսեանէ աթմըչ վէ գալպինին տարպէլէրինէ սիւ-
 քիթ թազվիյէ իթմիշ իսէ տէ , աշըըն գուվվէյի շալէպէ-
 սինէ մաղուպ օլտան օ սաֆ գալպ , պիլաքիս կիւնտէն կիւ-
 նէ տահա զիյատէ պիր շիտտէթլէ շարըլօր վէ քէնտիսինէ
 էթիլէն Լօրիլյօլը սէվմէսինի էմը իտիյօր իտի .

Պէրթ , էվվէլ էմիրտէ բէտէրինին մասու միլլէթինի իս-

պաթ իթ տիրտէն սօնրա . արթըդ էթ իյէնտէն կիպէյէնէք պիր սըրըր զալմայաճաղընը տիւ շիւնէրէք , թալէպ կյէտիյի իյզահաթը իթա իլէ , կէնճ տօգթօրըն պիր գաթ տահա մուհապէթինէ մաղհար օլմաղ խուսուսընը տիւ շիւնտի .

Պէրթ , Բընէ Մուլէն իլէ վուգուա կէլէնէք իյը միւլա- գաթտա , « մահուտ կիճէ կէօչլէրթ էօնիւնտէ օ մէճհուլ իւլ ահվալ առէմլէրին . օրթատան զալտըրտըղլարը մէթթուսը սուալ իտուպ միւնտէրիճաթընա վաղըֆ օլտուգտան սօն- րա , անա կէօրէ Բընէնին իթիլաղ իտէնէյի թէտապիրի թէաղըպ իթմէյէ գարար վէրտի .

Բընէ Մուլէնէ կէլինէ . համիյէթի մաքինաճը հուր- րիյէթինի իսթիրտատ իթտիյինտէն տօլայը ֆէվգէլատէ մէսրուր օլմուչ իսէ տէ , պիր ան էվվէլ չըղմաղ իշին թա- ճիլ իթմէյթ վէ քէնտի քէնտինէ .

— Պու աղչամ նօթըր ճամ ճըչան ճատտէսինէ կիթ- մէլիյիմ , ֆաղաթ պուրատան չըգար իքէն էվէլ պէ էվէլ ժան-ժուտի իլէ կէօրիւ շիւպ նէրէտէ պիրյէնէնէյիմիղի գա- րարլաչտըրմալըյը . . . օ ֆ , անըտա պէթլէմէք լաղըմ . տէ- յօր իտի .

Բընէ Մուլէն , պու գարարը վէրտիյտէն սօնրա մատամ լա Բէվվայէյի տիւ շիւնմէյէ պաչլատը , Անմէլին էսնայի մու- հաքէմէտէ հաղըր պուրանամամար , զէվայըր գատընըն սօն տէրէնէտէ հասթա պուրուստու գունը իյմա իյլէտիյին- տէն , մաքինաճը պուրանտան տօլայը բէք զիյատէ մի իէէս- սեր օլմուչ իտի . եա մումսիլէյհանըն ալէմը էպէտիյէթէ շէթիտիյինի պիսէ իտի . օ զէման տահա զիյատէ մի քէտ- տեր օլաճաղըր շիւպհէսիղ իտի . Բընէ , ժան-ժու տիլինին վի- րուտինէ գատար զիհնէն տայիլմա խասթա գանն իյլէտիյի Անթէլ իլէ մէչղուլ օլտու . եարըմ սասթ սօնրա ժան-ժու- տի մահգուն պիր հալտէ կէլինէն , Բընէ արգատաչընը իս- թիղ պալէ շիթապ իտէրէք .

— Սուրաթըն նէտէն պու տէրէնէ էքչի , եօգսա մահ- քիւմ մը օլտուն , տէտի .

— Էվվէթ արգատաչ , սէթիղ կիւն հարս ճէղասընա մահքիւմ օլտում .

— (Գահղահա իլէ կիւլէրէք) Տօսթում , սիղին կիպի պիր առէմ իշին պու տա պիր շէյ մի տիր քի մահգուն օ- լույօրսունըղ . սէթիղ կիւն տէտիյին պիր կիւն կիպի կէլիւր կէչէր . . .

— Մաղ սատըմ օ տէյիլ տիր , պէն սիպէ գապահաթ- սըղ օլտուղու մը գաթէն սէօյլէմիշ իտիմ . իշթէ սէթիղ կիւն- իիք մահբուսիյէթ օ սէօղիւմի ճէրհ իտէյօր , նէ հալ իսէ , սիղ նա սըլ իթտինիղ պաղալըմ .

— Պէն պէրայէթ գաղանարմ . . .

— Թէպիր իտէրիմ , ալիճէնապ պիր առէմ օլտուղու- նըղ իշին մուլսֆաղըլէթինիղ հաղըղաթէն պէնի մէմուսն իտիյօր . պիղտէ չըգաճաղըղ .

— Օ տա չօգ սիրմէղ , պիր հաֆթա սօնրա .

— Էվվէթ , լաքին պու պիր հաֆթա պէնէն էօմիւր թէօրիւսի օլաճաղ տըր . . . ահ , Եիրմի սէնէտէն պէրի իս- յալի զիհնիմաէ բայիտար օլան , զիհնիմի բէրիչան իտէն պիր մատտէ , էլպէթ պիր կիւն մէյտանէ չըգաճաղ տըր . ֆաղաթ արթըր պէն սապր ու ինթիղարտէն օսանտըմ . . . էյ սէօյ- լէյին սլաղալըմ , մուհաքէմէտէն էվվէլ սլանա պիր զիյա- ֆէթ թէթլիֆ իթմիշ իտինիղ , օ զէման գալպիմտէ գասա- վէթ օլտուղունտան գապուլ իթմէմիշ իտիմ , ֆաղաթ շիմ- տի օ թաամէ իհթիյաճըմ վար , հայտէ սլաղալըմ , սէնի կէօրէյիմ սօսթում .

— ԷՎՎԷՐ , շիմտի պէնտէ պուսը պիր տահա թէթլիֆ իտէնէք իտիմ .

— Բընէ Մուլէն , հէման տէմիւր բարմաղլըլըն Եանընա թէղարուպ իտէրէք սաթըճըյը շաղըրտը , վէրտիլի էմը իւղէրինէ պէչ տաղըղ — սօնրա մըղտարը քէաֆի Եէմէրիէր իլէ շէրապ կէթիլիլտի . իքի արգատաչ գարըր գարըրա կէ- չիպ թատմ իթմէյէ պուչլատըլար . Մաքինաճը , ժան-ժու- տիյի պիր ան էվվէլ սարիւշ իտուպ աղըրտան պալը սէօգ- ի—35

լէր արնագ ի մի տի իլէ մի թիթասըլ շէրապ տօլտուրմագլա մէշղուլ օլտու . հայտու տտա հէր գառէհի եու վարլատըգ ճա քէսպը նէշէ խտէրէք .

— Հագգըն վար իմիշ . օ սէրիզ կիւն հիշ հիւքմիտէ գալըլօր . ֆագաթ սիդ պաննա պիր ազ բարա պլըրապըրսա- նըղ . պէնտէ հէր կիւն պու սաթըրը տի քքեանընը զիւարէթ իտէրէք . հիշ օլմագսա պիր ազ խօշ վագըթ կէշիւրմիշ օլա- ճաղըմ . տէմէսի ի զէրիւն . Բընէ հէման հայտու տըն էլինէ պիր ալթուն սըգըշտըրարագ .

— Պու բարայը սանա պախշ իթմէյօրում . իլէրուտէ նայիլ օլաճաղըն սէրվէթի էլտէ իթտիպտէն սօնրա վէրիւր վէ եախօտ պու բարայա մուգապիլ պաննա պիլ խըտմէթ իտէր- սին . տէտի .

— (Լէյրի էյրի մուխաթիպիւնին եիւ զիւնէ պագարագ .) Պէն գահպէլիլի սէվէն նամէրտէրտէն տէյիլիմ . պուրատա թէսատի ֆիմիդ պիդի ֆէվգէլատէ պիր լապըթպի ուխուվ- վէթ իլէ եէքտիկէրիմիդէ մէրպու թ իթմիշ տիր . . . ալթըգ գարտաշ օլտուգ . պունտան պէօյլէ հէր տիրլի մէսէրէթ վէ եա ֆէլաքէթտէ պիր պիրիմիդէ իշթիրաք իտէճէյիլ . պէնտէն բարա մուգապիլինտէ խըտմէթ պէքլէյօրսան նա- ֆիլէ տիր . բարանը տա սէնի տէ հիշ կէօյմէք իթթէմէմ . պէնիմ սէրվէթ ու սամանըմ հէր սէնին տիր . պիր կիւն կէ- լիր տէ էօթէտէն պէրի զիհնիմի իշղալ իտէն օ սէրվէթ է- լիմէ կէշէրսէ . պէօյիլ գըլմընը սանա վէրէճէյիմի էվվէլ- ճէտէ վատ իյլէմիշ իտիմ . սէքիզ կիւն տահա պուրատա գա- լաճաղըմ . անտէն սօնրա շրգըպ էվվէլճէ գատընը վէ տա- հա սօնրա օ քիպուր գըյաֆէթիլի ճանիլի պուլուպ կէպէր- տէճէյիմ վէ եախօտ մի թիթագա բարալարընը շէքիպ ալա- ճաղըմ .

— (Թէաճիւպ իլէ .) Տէմէք իշին իշինէ պիր տէ քիպար կիրէյօր . էօյլէ մի .

— Հէմտէ զօյնթ բարլագ պիր մէվգը իշղալ իտէն քի- պարլարան .

— Լէյի ամա . սիդ պաննա եալընըղ պիր գատընտան պահս իտիյօր իտիւնիդ .

— (Պիր գատէհ տահա եու վարլայարագ .) Լէվվէթ . պիր գատընտան պահս իթմիշ իտիմ . . . պու գատընը եիրմի սէ- նէ էվվէլ էլտէն շըգարմըշ օլտուգում հայտէ . պու տէֆա եինէ էլէ կէշիւրտիմ . էկէր կէօրտիլիւմ գատըն օ գատըն տէյիլ իտէ . տօղրուսը պէնտէ թէաճիւպ իտէճէյիմ . քի- պար ատէմ մէսէլէսիտէ պէօյլէ տիր . սիդ սապըգ շաթիլի թանըրմըսընըլ .

— Իսայըր .

— Պու եօթէրին քէշֆի տօղրու իտէ . օ քիպար տէտի- յիմ դաթ տա էլիմտէ տէմէք տիր . պունը թահգըգ իթտի- յիմ . եանի օ ատէմի թէմամ կէօրէճէյիմ սըրատա թահտը թէվգըֆա ալընտըմ .

ժան-ժուտի պիր գատէհ տահա բարլաթտը . կէօղլէ- րինէ պիր մախմուրըգ չէօքտի . Բընէ պու ֆըրսաթտան պիլ իթթիֆատէ .

— Անլաշըլըլօր քի իշին իշինտէ պիր սըր վար . տէտի .

— Աման եալաշ սէօյլէ . էվվէթ . օ գատար պէօյիլ պիր սըր քի . իշիտէնէրի տիշարը տէշէթ իտէր . ֆիլհա- ղըգա մուրուրը վէման վար տըր . ֆագաթ օ ֆաճիանըն աղթէօրլէրի . պուլունտուգլարը եիւքսէք մէվգըտան սու- ղու թ իտէճէքլէր տիր . վագաա մահքիւմ իտիլիշլէր իտէ տէ . ալէմին լիսանընտան տա գուրթուլամաղլար . պէն իշի- մի պիլիլիմ . պիր քէրրէ անլէրի էլտէ իտէյիմ տէ . պագը- նըղ իշ նէ օլուր .

— Տէմէք օլույօր քի եիրմի սէնէ էվվէլ վուգու պար- մուշ պիր շէյ իլէ թէհտիա իտէճէքսիւնիդ . պու տա եիրմի սէնէ էվվէլ իյգա իտիլմիշ պիր ճիւնայէթտէն պաշգա պիր շէյ օլամապ . . .

— (Թէրէտտիւտ իլէ մըրըլտանարագ .) Լէվվէթ . եիրմի սէնէ էվվէլ վուգուա կէլմիշ պիր ճիւնայէթ . . .

— Ճանիլէրի թանըյօրմու սընըղ .

— Եփփթ , թանը յօրում :

— Պու ճանիկերի պուլաճաղընըզը ի միւտ իտիյօրմուսընըզ :

— Անլերի պուլաճաղըմտան էմինիմ :

— Ո հայտէ պունլարը թէսխիր իտէպիլմէք իչին պիր սէօզ քիֆայէթ իտէր :

— Էվվէթ , պուլաճաղընըզ զէնճիրի թագմագ իչին պիր սէօզիւմ քիֆայէթ իտէր . պազը ատէմլէր վար քի կէօրիւմ մէսի առչա արգու օլունմագ , պա խաւուս անը վէֆաթ իթմփշ զանն իտէրլէրսէտէ պիրտէն պիրէ օրթայա շըզար վէ անլէրի թէհտիտէ գայգըչըրսա բէք թօհաֆ օլուր , տէյիլ մի :

— Աիմտի իչ անլաչըրտը , ֆագաթ սիզին օրթայա գօյաճաղընըզ մէսէլէտէն անլէրին իհթիրազ իտուպ իթմէյէճէքլէրինի քէստիրմէլի :

— Էսէֆ իթմէ տօսթում , ժան-ժուտի պու եաչա կէլինճէյէ գատար ֆէլէյին հէր տիրլի շէնպէրինտէն կէչմիչ պիր ատէմ տիր . պէնիմ տինեատէ կէչիրմէտիյիմ ֆէլաքէթ , տիւչար օլմասըղըմ մէչագգաթ գայմատը , սէն շուգատէհլէրի պիր տահա տօլտուր տա իլէրուտէ պիզի մէսուտ իսէճէք խազինէ նամընա շագըչտըրայըմ :

— Պիզի մէսուտ իտէճէք օ մէսէլէյի անլայապիլիրմիյիմ . . . ֆագաթ պու տա էկէր միւմրին իսէ , չիւնքի օլմայաճաղ պիր շէյի թայէպ իթմէք էտէպէ մուղայըր օլտուղունը պիլէնլէրտէնիմ :

Բընէնին պու սիւտի , օ զէմանէ գատար հագընտա բէք պէօյիք պիր մէյչ ու մուհապէթ հըսս իթմիչ օլան ժան-ժուտի իչին ճիկէրկեհահընա թէէսիր իտէճէք տէրէճէտէ միւէսսիր իտի . պիր միւատէլթ մի հթէրիզանէ Բընէնին եիզիւնէ պագտըգտան սօնրա :

— Աէնի կիտի քիւլխանի , պէնտէն սէօզ դարըպտա խազինէյի քէնտին իչին սագլամագ իսթէյօրսուն , էօյլէ մի տէյինճէ , Բընէ հիտտէթլէնէրէք :

— Էլէր պէնտէն զերրէ գատար շիւպհէնիզ վար իսէ հիշ պիւր քէրիմէ սէշիւմէ յիշիզ, պիւր միւտտէթը մէտիտէտէն պէրի տօսթ պուլունտուղու մուզ վէ էլինիզէ կէչէճէք սէրվէթի պէնիմյէ թագսիմէ բագր օլտու զու նըզ հալտէ, շիւմտի պու տէրէճէ սույի էմնիյէթէ սէպէպ նէ տիր, սիզի էվվէլտէն պէրի թանըր մը իտիմ, խայրը, պէն իւք թէսատիւթտէ սիզի սէվտիմ, սիզտէ պանա օ Եօլտա մուգապէլէ իյլէտինիզ, պէն զանն իթտիմ քի պու տօսթլըզ իլէլ էպէտ տէվամ իտէճէք տիր, թալի պիզի մահրէսէ աթտը, իյթէ պուրատա տէ պիրլէշտիք պիրիպիրիմիզի պուլտուզ, պուրատա հէր շէյի հիշ պիր իսթիֆատէ կէօզէթմէ քսիզին վէրէն պէն տէյիլմիլիմ, օ հալտէ պէն սիզէ նասըլ իհանէթ իտէպիլիրիմ, տիւշիւնիւնիւզ պիր քէրրէ, էլինիզտէքի բարա հալա պէնիմ վէրտիլիմ Եիրմի Փըրանգ տըր, պունը վէրտիլիմ զէման նասըլ պիր իսթիֆատէ էմէլի իլէ վէրմէտիմ իսէ, շիմտի սօրտուղում շէյտէ սշի իլէ էշլէ տիր, տօսթլըզ արասընտա պէօյլէ շէյլէր այըպ տըր, տէտի:

— Յիլան-Գաթըրտա տօսթ իտի, Ֆագաթ պէնի էլէ վէրտի:

— Յիլան-Գաթըր իլէ արալըզտա բէք պէօյիք պիր Ֆարգ վար տըր, պէն հալա սիզին նագարընըզտա պիր Եանքէսիճի սըֆաթընտա պուլունտույօրում, Ֆագաթ իշ էօյլէ տէյիլ տիր, պէն էրսլապը նամուստան պուլունտուղումը պու վիւն հուզուրը հաքիմտէ, ինկիլթէրասան ճէլպ իտիլմիշ պիր գաշ ատէտ րէսմի շահատէթնամէլէր իլէ իսպաթ իթմիշ պիր ատէմիմ, պունը սօրմագտան մագսատըմ, պէնտէ սիզին կիպի Եիրմի սէնէ մուգատտէմ իյգա իտիլմիշ պիր ճինայէթ պիլիրիմ քի, կիճէ կիւնտիւղ Ֆաիլէրինի արայօրում, իֆատէնիզտէն սիզին թանըտըզընըզ ճանիլէր իլէ պէնիմ արատըղըմ ատէմիլէրին պիր շախս օլտու զլարընը անլայօրում տա անըն իշին սօրույօրում:

— Եիրմի սէնէ էվվէլ իյգա իտիլմիշ պիր ճինայէթին Ֆաիլէրինի արայօրտունըզ հա, հաշ պու քի պէն ալօգա-

12

Հայտուարն վերմիջ օրտուղու մայիւմաթ մաքինաճրյը
 և տէրէճէ մէմնուն իթտի քի, պիլա իխթիյար պիլ իքի տէ-
 ֆա սըչրատըգ տասն սօնրա .

— Էվվէթ , հիչ շիպհէ գալմատը , պուլտուղում մէք-
 թուպտա պու իսիմլէր վար տրր , խուսուսի իլէ Գօնգ օրտիյա
 մէյտանը , Բօն-Թուրնան տա վար . արթըգ արատըղըմ ա-
 տէմլէրին շիմոի էլիմէ կէչտիքլէրինէ պէնտէ գանի օլմաղա
 պաշլատըմ , տէտի .

Բընէ Մուլէն , պիլ միտտէթ տիւ շիւնտի քտէն սօնրա ,
 օ գէմանէ գատար եիւղինէ պիլ հայրէթը ֆէվգէյատէ իլէ
 պագմագ տա օլան ժան-ժու տիլէ խրթապէն , եիւքսէք սէս իլէ .

— Ժան , պէնի տինլէ , սէօղլէրիմէ ճէվապ վէր , տէտի .
 Ժան-ժու տի , օ կիւն սայիգ այի մէսէրրէթ իլէ գատէհ-
 լէրի տօլտուրուպ պօշալթարղընասան արթըգ օլտուղու եէր-
 տէ սըզմըչ , քէնտքնի զայպ իթմիչ կիթմիչ իտի . Բընէ ա-
 յաղա գալգ տը , Ժան-ժու տիլի տիւրտիւյթիւրտի . Ֆագաթ
 հայտուտա էսէրը հարաքէթ կէօրիւլմէյօր իտի . մաքինա-
 ճը , Ժանըն խրրյամաղա պաշլատըղընը կէօրիւնճէ , զայէթ
 միթէէսի ֆանէ .

— Գու կիւն արթըգ սէրիսօշ տըր , նէ սէօլլէսէմ իչիթ-
 մէյէ , ճէ սօրսամ ճէվապ վէրմէյէ գուտրէթի եօգ տըր .
 Ֆագաթ պիլ հաֆթա սօնրա պու ատէմ սէրպէսթ օլաճագ-
 տըր , օ գէման հէր շէյի նէ եարըպ եարմայըպ անյայապի-
 լէճէյիմ , տէտի .

Բընէ , պու միթալաատէ իքէն իչէրիյէ պիլ կարտիյան
 կիրուպ մաքինաճրյը տըչարը չըգարտը , իգթիզա իտէն
 մուամէլէյի ըէսմիյէ իճրա իտիւլիչ օլմաղըլա Բընէ պիլ կար-
 տիյանըն ըէֆագաթը իլէ մէրքէզ հարըսխանէսինէ կէօթիւ-

Թա սօրսուչ իտիմ'տէ , ճանիւեր մուրուրը զէման տափասընը
 զազանարագ զուրթույնայիլէճէ քլէրինի սէօյլէմիչ իտի .

— Պէն ճանիւերին մի ճազաթ իտիմ'տի սինի իսթէմէմ .

— Ա հայտէ նիչի ն արայօրսուչը .

— Պիր պիշարէնին նամընա պիղայրի հազգըն սիւրիւ-
 լէն լէքէյի թէմիզլէմէք իչին թէհազրի իտիօրում .

— Պանա իհանէթ իթմէյէճէ յինիպէ եէմին իտէ՛րմիսի-
 սինիզ .

— Նամուսըմ ի պէրինէ եէմին իտէրէք սիզի թէլէպն
 իտէրիմ յի . պէօյլէ տլչագլրզլար պէնիմ իտէյայիմտէն
 պիլէ կէչմէզ .

— Բէք ալա . յիմտի զանի ոյտում .

— Ճագաթ եինէ սուալիմ ճէվապսրզ զայտը .

— Սիզին արատրզընը առեմլէրին իյգա իյլէտիյի ճի .
 նայէթ նէ զէման վուգու պուրսուչ տըր .

— Պուտան թագրիպէն եիրմի սէնէ էվվէլ .

— Նէրէտէ օմսուչ տըր .

— Նէօյլի քէօրրի սիւ ճիվարրնտա .

— Նէօյլի քէօրրի սիւ հա . տէմէք յի իքիսի պիր ճինա-
 յէթ .

Ըրնէ Մայլէնին պու սէօյիլ իւզէրինէ Ժան-մուտի .
 Ֆայթաչը կիպի կէօյլէրինի աչարագ զայէթ զաիֆ պիր սէ-
 տա իլէ .

— Նէօյլի քէօրրի սիւ մի տէտինիզ . . . տէտի .

— Էվվէթ . Նէօյլի քէօրրի սիւ .

— Տէտիյինիզ ճինայէթ պու մը տըր .

— Էվվէթ . . .

— Նէ զէման վուգու պուլմուչ տըր .

— 1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտիւնճիւ
 կիճէսի . . .

— 1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտիւնճիւ
 կիճէսի Գօնգ օրտիյա մէյտանընտա , Բօն-Թուրնան ճիվարըն-
 տա . տէյիլ մի .

բիւլախաբտէն սօնրա սալը վերելախի կիսի, ասէթա էպի հալինտէ պուլունան ժանժուտիտէ մահրէսէ նագլ օլունտու .

Բընէ Մուլէն, սօղաղու չըգտըգտան սօնրա պիր արապայա ակըլայրպ մատամ լա Բէվիպայէնին իգամէթ կեահընտօղրու եօլա չըգտր . պու էսնատէ զիհնինի բէք լաթիֆ խայալաթ իչղալ իտիյօր իտի . մամաֆիհ մատամ լա Բէվիպայէնին մահրէմէտէ պուլունամատսը պիր եէնի ֆէլաքէթ վուգուինի իյմա իտիյօր իտի .

Բընէ պու թէրէտտիւա վէ մէրագ իլէ օն տօղուգ նօմէրօլու խանէնին գարուսը էօնիւնտէ արապատան էնէրէք իչէրի կիրտի . գարուսը գատընտան մատամ լա Բէվիպայէ հագղընտա թաֆսիլաթ թալիպ իտէրէք . մուամիլէ յհանըն վէֆաթընա վէ Պէրթին տիւնետտէ պիսպիլաթին եալընըգ գալտըղընա վազրիֆ օլտու .

Մատամ լա Բէվիպայէնին վէֆաթը . թասապփուրաթընը սէմէրէսիգ, նէթիճէսիգ պըրագ աճաղընա զահիպ օլտու . աճէպա տուլ գատըն սօն սասաթլարընտա սէվիլի Պէրթին օզէմանէ գատար վագըֆ օլմատըղը հագսյըզը քէնտիսինէ իլթիրաֆ իթմիչ մի իտի .

Բընէ Մուլէն, պու միթալաաթ իլէ մէչղուլ օլտու պու հալտէ մէրտիվէնէրտէն եօգսյը չըգտը, Պէրթին իգամէթ իլլէտիլի օտանըն գարուսը էօնիւնէ կէլտէնի զէման պիր ազ թէվագուֆ իթտի . պիլա իսթիլար կէօղլէրինտէն ագան կէօղ եաչարընը տինտիրմէյէ շալըշտը . գալպի շիտաէթլէ շալթըյօր վէ գալպկեահընտան գօրուպ կէլէն հընչըլըլըլայր նէֆէ ալմասընա մանի օլույօր իտի .

Էքէյիճէ պիր միատէթ սօնրա ճիւրաթընը թօրլայարագ թիթրէմէքտէ պուլունան էլինի գարուսըն չընկըյաղընա տօղուստուրտու . գարու աչըլտը . Պէրթ զուհուր իթտի . զէվալը գըղըղապ տիւչար օլտու ըլթըլապաթը թագաթ ֆէրասընըն թէէսիրաթը միտհիչէսի իլէ . ասէթա թանընմագ պիր հալէ կէլմիչ վէ կէօղլէրի սղլամագ տան պան

չանաղընա տէօնմիւչ իտի . Բընէ Մուլէնի կէօրիւնճէ գայթ հալին պիր սէտա իլէ .

— Միւսիւ Բընէ, հէր հալէ վագրֆսընըլ, տէյիլ մի . վալիտէմին վէֆաթընը խասպէր ալտընըգ եա . տէյէրէք . հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաչլատըրը կիսի . Բընէ Մուլէնտէ քէնտիսինէ բիլրէվ օլարագ կէօղ եաչը տէօրտիւ . պիր գաչ սանիլէ սօնրա Բընէ քէնտիսինի թօրլատը . պու հաղին մէնզարէ մուքինաճըլա բէք զիյատէ թէէսիր իթմիչ իտի . զէվալը գըղըն եարէլէրինի թէսըին իտէպիլմէք իւմիտի իլէ .

— Ո՛էսարէթ, մատմագէլ, ճէնապը Հագղըն միւրատը պէօլլէ իմիչ . ֆէլէք սիլի բէք աճը թէճըրիպէլէրէ տիւչար իթտի . նէ եարալըմ . ինսան օլտու զու մուզ իչին սապր ու թահամիլ իտէճէյիգ, տէտի .

— Էվիլէթ, Էվիլէթ, պէնտէ ճէսարէթէ միւհթամ օլտու պու մը հըսս իտիյօրում .

— Շիմտիքի ֆէլաքէթլէր նէ գատար աճը իսէ . իսթիգպալտէ նայիլ օլաճաղընըգ պախթընարըլար պու աճըլը ունու թտուրմագա քիֆայէթ իտէր սանըլըմ .

— Իսթիգպալ մը . ահ . պէն քիմ օլույօրում քի . իսթիգպալ խէյալի իլէ զիհնիմի իչղալ իտէպիլէյիմ . իսթիգպալիմի . տէֆ ու իղալէսի զայրի գապիլ պիր պան լէքէսի սէթը իլլէմիչ տիր .

Բընէ, Պէրթին պու սէօղիւնէ պիր մանա վէրէմէյէրէք հայրան հայրան եի զիւնէ պագըլօր իտի . Պէրթ իսէ . մուքինաճընըն սէօլէսիլի սէօղէ ինանմագ իսթէմէտիլինի կէօրէրէք .

— Սէօղլէրիմ, հայրէթինիլի մուճիպ օլույօր, տէյիլ մի .

— Էվիլէթ, պիլմէտիլիմ պիր շէյտէն պան իտիյօրսուսըլ .

— Պիլմէտիլիլի վէ մուճիպի հայրէթինիլ օլան պիր շէյ վար իսէ . սաս վալիտէմին սօն նէֆէպիլէ գատար .

միւտհիշ սրբոր սագլամագ իշին վերտիյինիզ թէնայինսթըն
աքսինի միւշահատէ իթմէնիզ տիր . իշգահ իտէյիմ . սէվկիյի
վալիաէճիյիմ վէֆաթմընտան էվվէլ պէնի եանընա ճէլպ իյէ
խանէնիզէ կիտու պ ալտըղըմ էվրոզ վէ թարանըն նէ մագ-
սատլա ալընտրղընը վէ բէտէրիմին նամընա պիր գան լէ-
քէսի սիւրիւյմիւշ օլտուզուներ պանա պիլտիրմիշ տիր .

— (Մէմնունէն .) Ո մէքթուպ սիզտէ տիր , տէյիլ մի .
շիւնքի օ մէքթուպ վասէթասը իյէ պիզ ճանիլէրի էլտէ ի-
տէճէյիզ , պու սայէտէ անյէրի հուզուրը հաքիմէ չըղարա-
պիլէճէյիզ վէ շիմտիյէ դատար դաթիլ թանըլան պիշարէ
բէտէրինիզին , հէր քէսին հիւրմէթինէ լայրգ պիր մագլում
օլտուզուներ թանըթարրաճաղըզ , օ հիւրմէթի սիզին ի գէ-
րինիզէ ճէլպէ սայ ու իզտամ իյիլէյէճէյիզ .

— Էվվէթ , մէքթուպ էլիմիզտէ օլսա իտի պու տէ-
տիլյէրինիզին հէքսինի գուվվէտէն ֆիիլ չըղարմագ միւմ-
քին իտի .

Բընէ Մուլէն , գըղըն պու իֆատէսինտէն պիր շէյ ան-
լայամայարագ կէօզլէրինի աչտը վէ խէլէճանը գալպ իյէ .

- Մէքթուպ սիզտէ տէյիլ մի տիր .
- Խայրը .
- Նէ օլտու .
- Պէնիմ եանըմտա եագըլտը .
- Նագըլտը մը .

Պէրթ , Բօայալ մէյտանընա նասըլ կիթտիյինի վէ Բը-
նէնին իզամէթկեհահընտա վուգու պուլան վէ գարիյնի քի-
րամէ մայիւմ օլան վաղասայր պէրթաֆսի պէյան իտինճէ ,
պիշարէ մաքինանը պաշընը էլլէրի արասընա ալարագ .

- Աման եա Բապպիմ , պու նէ տէմէք . ահ , շիմտի չըլ-
տըլաճաղըմ , տէյու հայգըրտըղտան սօնրա , կէնճ գըղա .
- Իքի քիշի , իքի սէֆիլ օտամա կիրուպ մէքթուպը
ալտըլար հա , տէյու սօրտու .
- Էվվէթ , հէմտէ շէրէտէ օլտուզուներ պիլլիյօրլար ի-
տի .

- Պուշարը թանըյօրմուսընըզ .
- Հիշ պիրինի թանըմայօրում .
- Շիմաի կէօրսէնիզ թանընտա զմըսընըզ .
- Եիւղ պին թիշինին արասընտա պուլունսալար Եինէ
թանըրըմ . շէքիյէրի հաֆրգամտա մէնգուշ տրր . խուսուսը
իյէ մէքթուպը եագան ասէմ հիշ շիպհէ իթմէմ քի եա-
գան գարընըն շէրիքը ճինայէթի տիր .

— Պուշը նէտէն իսթիտլալ իտէյօրսուներզ .
— Չիւնքի մէքթուպը ֆէնէրին մուճընա եագլաշտըր-
տըլը զէման Եիլլինիւ էյիճէ կէօտիւմ , բէք զիյատէ սա-
րարմըշ սօլմուշ իտի . իսէյէճանը գալպտէն էլլէրի գանկըր
դանկըր թիթրէյէրէք օլվէթ Բարիգտէ տիր , պու մէքթու-
պը օ ատէմին էլլինէ վէրէն տէ օ տըրըն *աւգլէրինի մըրըն*
տանըյօր իտի .

— (Պիլ աղ տիւշիւնէրէք) Էվվէթ , օ ատէմ միւթլա-
գա շէրիքը ճինայէթի տիր , արթըզ շիպհէ գալմատը , ֆա-
գաթ նէ վասէթա իյէ մէքթուպըն օրատա պուլունտուդու-
նը քէշֆի իտէպիլմիշ . . իշթէ պուրասընա պիր տիրլի ազըլ
կրաիթմէյօրում .

— Պու մէքթուպա պէտէլ *պըրտըրըլարը քեաղըտը*
օգուրսանըզ իհիթիմալ քի անլարսընըզ .
— Նասըլ , մէքթուպըն Եէրինէ պիր քեաղըտ մը պը-
րագտըլար .

— Էվվէթ , էօյլէ պիր մէքթուպ պըրագտըլար քի , պէն
օրատան աչրըմամըշ օլսա իտիմ , սիզի մահքիւմ իթմէք իշ-
տէն տէյիլ իտի . իշթէ օգույունըզ .

Բընէ Մուլէն , կէնճ գըղըն ուզաթտըղը մէքթուպը
քէմալի տրգաթլա օգումալու պաշլատը , օգուտըրգա լէնկ-
տէն լէնկէ կիրլիյօր իտի , պիր մըղտար տիւշիւնտի քտէն
սօնրա .

— Մատմագէլ , պու նտան տօլայը անօամիմ իլ գալպ սի-
ջէ թէշէքքիւր իտէրիմ . շիւնքի պու մէքթուպ էվլարըմ մի-
յանընտա դուհուր իթմիշ օլսա իտի , պէնի տիվանը հարպ

հուզուրընտա մուհարէմէ իտէրէք, միւտաֆաալարմա գու-
 լագ ասան օրմալ վէ էնճամրքեար օ սէրսէրի Որդինի կի-
 պէնի աէ միւէպպէտէն Գայէնէ սիւրկիւն իտէրլէր իտի . շիմ-
 տի հէր իշ գահիրէ չըգար . սէմէք օլույօր քի , վայիտէնիւ
 իլէ պէնի միւյադաթտէն մահրուժ իտէն օ սէֆիլլէրին իս-
 թիֆատէսի վար իմիշ . տիւշմէնլէրիմ վար , ֆազաթ օ դօր-
 ցունճ տիւշմէնիմիզ քիժ տիւր . պուշարը նէ՛րէտէ արա-
 մայր , նէ՛րէտէ պուշմայրլըմ . ա՛հ , Ժան Ժուտի շիմտի եա-
 նըմտա օրա իտի . . .

— Պու Ժան-Ժուտի քիժ օլույօր :

— Աճէլէ իթմէյինիւ , սիզէ անը տա սէօյլէյէճէյիմ ,
 ֆազաթ սօնրա , շիմտի էյիմիպտէն չըգան մէքթուպըն նէ
 տէրէճէ գըյիլէթտար պիր շէյ օլտուղունը անլատընը ա՛ .
 անըն իշին նէ գատար թէէսիւֆ իթսէք եինէ ազ տըր . սէ-
 ֆիլլէր պէնիմ էյիմտէ օլան օ միւտհիշ սիւահըն գըյիլէթինի
 թագտիր իտէրէք օրայա կէլիւյ մէքթուպը մահվ իթմիշլէր .
 դարարը եօդ , ֆազաթ պուշտան պէօյլէ քէնտիլէրինի տէ
 օրթատան գալտըրսընլար պսոգալըմ . . . պուշտան շու ան-
 լաշըլըր քի , հէրիֆիլէր պէնիմ թասալվուրաթըմը պիլլիսը-
 լար . անըն իշին պէնի թէվգըֆ իթտիրուպ սէրպէսթ գալ-
 մագ իսթէյօրլար . ֆազաթ ճէնապը Հագգ , խուլուսը գալպ
 ու նիյէթիմին միւքեաֆթթընը իշթէ շու անտէ իհսան պու-
 յուրտու . անլէր պանա նէ գատար ֆէնայըդ իթմէք իս-
 թէրլէր իսէ , սիւշար օլաճագլարը խէճալէթի պիր ազ տա-
 հա թէէթիլի իթմէքտէն պաշգա պիր շէյէ միւգթէտիր օ-
 լամաղլար :

Ի՛ընէ Մուլէն , միւէսսիր պիր սէտա իլէ շէօյլէճէ սէօ .
 զիւնէ տէվամ իթտի .

— Էվվէթ , ճէնապը Հագգըն լութֆու մէրհամէթի
 տայիմա պիղիմ՝ ըհհպէրիմիզ օլաճագ տըր . զիրա եիւքսէք
 պիր մէվգրտա իհրագը շան իտէն օ ալչագ սէֆիլլէրի , ալ-
 թիստ իտէրէք ըհիլ իթմէյէ պէնի վասէթա իտէճէք տիր .
 եիրմի սէնէտէն պէրի գարա թօրրագլար ալթընտա գալան

պիր մաղլուժըն , նահագ եէրէ տէօրիւլէն գանընըն ինթի-
 գամընը այմաղա շալըշըյօրուժ . վագաա պիւսպիլիթիւն ա-
 լամագ իսէմտէ , նամընա սիւրիւլիւպ իլէլ էպէտ էվլատընը
 միւքէտտէր վէ մուղթարըպ իտէն օ մէնհուս լէքէյի թէ-
 միլլէյէճէյիմ , ճէնապը Հագգըն լութֆու ինայէթի տայի-
 մա պէնիմ ըհֆիգ ու ըհհպէրիմ սլաճագ տըր . ֆազաթ
 ճէսարէթ , սապըր , սէպաթ լաղըմ տըր . պու սէֆիլլէրին
 թասալվուրաթըմա վագըֆ օլտուղլարը ար աշիքեար տըր .
 աէնտէն ինթիգամ այմաղ իշին օրու մէքթուպը եաղմըյար
 վէ պէնիմ խուլուսը նիյէթ իլէ սաղլատըղըմ մէքթուպըն
 եէրինէ գօյմուշլար տըր . ա՛հ , նէ՛ գատար զալիլիք , նէ՛
 գատար խայընանէ հարսքէթ :

Ի՛ընէ Մուլէն պիր միւտտէթ տահա սիւքիլթ իտուպ
 տիւ շիւնտիւքտէն սօնրա .

— Հայտէ մատմաղէլ , պիր աղտա տէմինճէք տէտիյի-
 նիդ գատընտան պահա իտէլիմ , պու գատընը օ սէֆիլ ա-
 տէմլէրին շէրիքը ճինայէթի մի տէյէճէյիլ :

— Շիւ սհէսիդ , վագաա էվվէլ էմիրտէ կէրէք լիսանըն-
 տա վէ կէրէք հալ . շանընտա կէօրտիլիմ ալամէթլէր ,
 պու գատընըն պիր մէճնուսէտէն պաշգա պիր շէյ օյմատը-
 ղընա պէնիտէ իդնա իթմիշ իսէ տէ , սօնրատան պու ֆի-
 թիրտէն ֆարիլ օլտուժ :

— Մէճնուսէ՛ մի :

— Էն տօղրուսը թագլիտը ճիննէթ իտիյօր իտի .

— Պու գատըն ուղուն պօլլու , կիւղէլճէ , սարը վէ կէնճ
 պիր գատըն իտի , տէյիլ մի :

— Էվվէթ , նէ գատար էյի պիլիյօրսուճը . . .

— Պու գատըն նէ՛ սէօյլէտի :

— Հարֆը հարֆընա զապթ իտէմէտիմ իսէ տէ խաթ-
 ըմտա գալանրարը թէքրար իտէպիլիլիմ . պու գատըն իշէ-
 ընէ կիրուպ տէ անլէրի կէօրիւննէ տէշէթիմտէն պիր քէր-
 ըէ պաղըրարագ «գաթիլ» վէ անը միւթէագրոյ պիր թա-
 ղըմ սէօլլէր տահա մըրըլտանտը իսէ տէ , նէ սէօյլէտիլինի

անլայամատրմ, եայրնըդ օ սէօզէր իչինտէ պիրտէ « Պը-
րունվայէ » լաֆղը վար իտի .

— (Հայրէթ իլէ .) Պըրունվայէ մի, պու իամի օ դատըն
սէօյէտի հա, էօյէ իսէ թա քէնտիսի, էվվէթ, պու իամ օ
վազաա իչինտէ վար սըր . արթըդ շիւպհէ դայմատը, դէ-
վալը դատընըդադ .

— Սիդ պու դատընը թանըրմըսընըդ .

— Էվվէթ, իդամէթ կեահըմըն եանընտա իթիթիյարնա
պիր դատըն իլէ պէրապէր իդամէթ իտէր պիր մէճնունէ
տիր, շիմտի իշ անլաշըլտը, պու դատըն սէվզը թալի իլէ
օրայա կէրթիշ տիր .

— Իէյ կիւղէլ, ֆազաթ օ սէֆիլլէրտէն պիրի օ դա-
տընը կէօրիւնճէ տէհչէթինտէն նիչին օ դատար իւրըտիւ .

— Ձիւնքի միւտտէթը մէտիտէտէն պէրի պիրպիրի իլէ
կէօրի շմէմիչէր տիր, շիմտի կէօրիւնճէ տէրհալ թանըտը-
տա անըն իչին .

— Շիմտի պէնտէ ֆիրթինիղէ իշթիրաթ իթմէյէ պաշլա-
տրմ, ֆազաթ հէրիֆտէթի խէվֆու իհթիրադը կէօրմէլի ի-
տինիգ . դատըն հէրիֆի կէօրիւնճէ « դաթիլ, դաթիլ օ տէ-
յու ֆէրեատէ պաշլատը . տահա պազը շէյէր մըրըլտանտը
խէ տէ դօրդ ումասն պիր տիրի տնլայամատրմ .

— Սրատը անլաշըլտը, պաշլա պիր շէյ եարմատը մը .

— Դատըն օտայա կիրախի զէման քեադրտըն եարըսը
հէնուդ եանմըշ իտի, տէհչէթինտէն էլլէրի թիթրէյէրէյ
եէրէ տիւշտիւ, ֆէնէրի պիլէ օրատա ունտարազ հէման
սավուշտուլար . դատըն պիր միւտտէթ նադարը իլէ տէ պու
իքի առէմի թէադըպ իտէրէթ, տէտիլիմ կիպի « գաթիլ »
սէօզիւնիւ պիր դաշ տէֆա տահա թէրրար իթտի . անտէն
սօնրա օ եարրսը եանմըշ քեադրտը ալըպ կէօյսիւնէ սօզ-
տու վէ հէման շըդտը կիթտի .

— Պազաթ պու դատըն էկէր սահիհէն մէճնունէ իսէ,
նէտէն օ Պըրունվայէ նամընը տիւղիլէ թէրրար իթտի, իշ-
թէ ասըլ թահզըդ իտիլէճէթ շէյ պուրասը տըր .

— Օ մէթթուպըն էհէմիլլէթի զիլատէ իտի, տէյիլ մի,
միւտիւ Բընէ .

— Ահ մատմազէլ, պիւթիւն սէրլլէթիմէ հաթտա էօմ-
րիւմէ մուատիլ իտի . զայ օյմասընա նէ դատար թէէսիւֆ
իթսէմ եէրի վար սըր, շիւնքի օ մէթթուպ Դըլտիլյա նա-
մընտա պիր դատընըն շէրիքը հինայէթինն եադարըսը պիր
մէթթուպ իտի . օ մէթթուպ էլիմիղտէ դուվվէթիլ պիր իս-
պաթ օյապիլիլ իտի .

— Մաալինի օլտուն տէրլոաթըլ իտէմէ զմիսինիլ .

— Մաալինի տէյիլ, իպարէսինի պիլէ հարֆիլէն դապթ
իթտիմ .

— Շէրիքը հինայէթինին իամի եօզ մը իտի .

— Խալըր, եալընըլ քէնտի վաֆիթիլ իամի վար իտի .
իլթէ մէթթուպըն խիւլասայի մաալի շու տըր .

Բընէ Մուլէն, Դըլտիլյանըն, տիւղ Տըլաթուր-Պատիլյա
եադարըսը վէ օգույանլարըմըլըն մալիմի պուլունտուզու
միւսվէտէնին մաալինի էզպէրինտէն օգուտուգտան սանրա,
իլապիլլի մէգալ իտէրէթ .

— Շիմտի անլատընըլ օ, գուվվէթի հաֆըլամ հէնուդ
միւթէմէլ տիր, մէթթուպըն մատի զիհնիմաէ մէնգուշ
տըր . պու միւսվէտէ էլիմէ կէչէր կէչմէղ, հէման զէվալը
ամա հանըլ Պըրունվայէ տօզթաշը միւտիւ ը Բէվվայլէնին,
մահզ իտիլտիլի կէճէթի վուգուաթտէն պահա իտիլտիլինի
անլատրմ . . . տէտի .

— Էյի ամմա իշթէ մէթթուպը էլտէն շըգարտըդ .

— Ճէսարէթ, իմիւտ, մատմազէլ, ֆիլհազըզա մէթ-
թուպ էլիմիղտէ տէյիլ տիր, ֆազաթ մէթթուպտան տահա
զըլմէթիլ պիր եատիկեար վար տըր ըի, օ տա ճանիլլէրին
հէր էսրարընա մահրէմիլլէթ տիր . պու պապտէ վատէթա
տա՝ ժան-ժուտի նամընտա պիրիսի տիր .

— Պու ժան-ժուտի տէտիլլինիլ առէմ քիմ օլտայօր,
պու էսրարէ նասըլ վազըֆ օլմուշ տըր .

— ժան-ժուտի սապըգալը պիր հայտուա տըր .

— Էվվէթ , պիզի իցնա իտէպիլէճէք դատար մալի-
մաթ վէրտի . հաթտա պու կիւն քէնտիսի էլէ արամըդտա
վուգու պուլան մու հավէրէտէ , 1837 սէնէսի Սեպտեմբերի-
նին ևիրմի տէօրտիւնճու կիճէսի , 'Իօնգօրտիյա մէյտանըն-
տա Բօն-Թուրնան , ևէօյի քէօրրիսի հատիսէսինէ տայըր
վուգուֆը օլտուգունը պէյան իթտի :

— Ահ , հաղգընըղ վար միսի Բընէ , պու ատէմ հէր
շէյի պիլիյօր :

— Էվվէթ , պիլմէտ պիլէ Պրուսիայէ տօղթօրընըն
գաթիլլէրինի իմանըր :

— Սիզէ անլէրին իսիմլէրինի խապէր վէրէմէղ մի :

— Իսիմլէրինի հէնուղ պիլմէյօր , շու դատար քի իէվ-
զըֆընտան պիր դաշ սաաթ էվվէյ 'Իրլօտիյա մէյտանընտա
օլտուղ , Ֆիլլի գաթլտա պաշլըճա մէտիտայի օլտան ատէմին
շէրիբը քէնայէթի պուլունան գատընը կէօրմիշ վէ թանը-
մըշ :

— Պու ատէմ մահրէստէն շրգտըղտան սօնրա Ֆիրար
իտէմէղ մի :

— Սրտսընը աղլընըղա պիլէ կէթիրմէյինիղ , շիւնրի
պու ատէմ ևէօյի քէօրրիսի հատիսէսի էօրարընա մահ-
րէմ օլտուղունտան , գաթիլլէրի թէհաթա իլէ քիւլիլէթի
բարա գօրարաճաղ վէ պու բարանըն դըտըր աղանընրտա
կիւյա պանա վէրէճէք տիր . պէնտէ իթիմատընա մաղհար
օլտուգում իշին , քէնտիթ օ ևօլտաքի թասավիլուրաթը մէ-
լունանէսինէ իշթկրաք իտէճէք կիպի կէօսիէրիյօրու՝ , քէն-
տիսէն մու ավէնէթտէ պուլունաճաղըրը գանն իտիյօր :

— Անլաշլալը . սիլիտէ քէնտիսի կիպի պիր հայտուտ ,
պիր սէֆիլ զանն իտիյօր , տէյիլ մի :

— Մատամաղէլ , խապիսին իթիմատընա մաղհար օլտ-
պիլէք իշին քէնտիթ շարգըն սրֆաթընտա կէօթէյմէյլ
մէճպուր օլտում , պու ևօլտա հարաքէթ իտէճէք օլտուրամ ,
էօթէտէն պէրի արատըրըրըղ գաթիլլէրի պէրէր պէրէր մէյ-
տանէ գոյուղ ինթիգամըմըլը ալաճաղըղ :

13

Պու սեօղ իւղէրինէ Պէրթին եի գիւնտէ ալայիմի նէֆ-
րէթ նիւմայան օլտու : Սաքինաճը իսէ սէօղինէ տէվամ
իլէ :

— Պիր կիճէ պու հայտու տա պիր մէյխանէտէ թէսա-
տիւֆ իթտիմ, սօնրա տա Սէնթ-Ռըլաժի հարըսխանէսինտէ
մէվդուֆ պուլտում. իշթէ աշինայըղըմը պու սուրէթլէ
պաշլատը, տէտի :

— Սիզտէ պէօլլէ պիր հայտու տաան իսթիֆատէ պէթ-
լէյօրսունուզ, էօլլէ մի :

— Նիշի ն իսթիֆատէ իթմէյէլիմ, աթթի թազտիւ լա-
ղըմ տէյիլ, պրլաքիս անը հիւսնի իսթիմայ լաղըմ կէլիւ,
մաքինայար հաղղընտա պու հիւլմ ճարի օլտուղու կիպի,
ինսանլար հաղղընտա տա ճարի օլապիլիւր. պիր հայտու տ' նէ
օլուրսա օլտուն հիւսնի սուրէթտէ իսթիլտամ իտիլիբսէ, բէն-
տիսինտէն կիւղէլ կիւղէլ իըլտմէթլէր իւմիւտ իտիլէպիլիւր :

— Սիզ պու տտէմտէն նէ իըլտմէթ պէյլէյօրսունըղ :

— Բէթ չօգ, պու ստէմ իլէ իլթ միւլաղ աթըմտա ան-
լատըմ յի պունտա պիր սըրվար վէ օ էսրար իյէ պիզիմ տէ
մինասիպէթիմիղ պուլունտուղունը ֆէրզ ու թէմէիղ իյլէ-
տիմ, անճազ նէ դատար չալըյտըմ իսէ սէմէրէսիղ զալ-
տը, յիւսնի խապիսին շէնէլէրի գօլայ զօլայ աշըլմայօր իտի.
թալի պիղի եինէ Սէնթ-Ռըլաժի հարըսխանէսինտէ պիլլէշ-
տիլտի. պէշ բարասը եօգ իտի, յէնտիսինէ բարա վէրտիմ.
պուլունտուղում միւտաէթճէ եէտիրտիմ իշիրտիմ, ալօգ աթ
իշին իյթիղա իտէն մէսարիֆին թէսվիլէսինի տէ աէրի հտէ
իյլէտիմ. պու ճիհէթլէ կիւնտէն կիւնէ իթիմտաընա մազհար
օլարազ պիր կիւն պու իշի յէնտիսինէ ալտըմ . . .

— Հաղըզ աթը իյթիլաֆ իթտի մի :

— Ինսանիյէթինիզին պու տէրէճէտինէ հայրան օյուրում, բէտէրիմ հազգընտա տայիմա իյֆա իթմէքտէ որ տուդունուզ հիւսնի խըտմէթլէրտէն տօլայր, սիզէ անտու միմ իւլ գալու թէչէքթիւր իտէրիմ:

— Պու մէսէլէտէ մուվաֆֆադ օյաճաղըմա էմինիմ, ֆազաթ բէք չօզ օղրաչաճաղըմըղըտա պիլիյօրում:

— Օղրաչմազ իչին պէնտէ ճէսարէթ վար, ֆազաթ պիր շէյ պէնի բահաթսըզ իտիյօր:

— Սէօյլէլինիզ պագալըմ, սիզի բահաթսըզ իտէն շէյ նէ տիր:

— Օղրաչմազ իչին էն պիրինճի վասէթա բարա տրր հայ պու քի պէն ֆազըր պիր Կըզ օյտուդումտան պուճտան մահրումըմ:

— Իէ տէ յօրսունըզ, իղամէթ կեսհըմտարի եազրիտանէմտէ մէվճուտ օյան բարալարրտա մը շայտրյար:

— Խայըր միսիւ Բընէ, պունյարը գուրթարտըմ, պուրատա տրր, հիչ պիրիտինէ էլ սիւրիւմէմիչ տիր, անը շիմտի սիզէ թագտիմ իտէճէլիմ:

— Սատմաղէլ, պու բարալարը քէնտի մալինիզ ատտ իթմէյօրմուսընըզ:

— Խասըլ, նասըլ, նէ հաղյա պունը քէնտի մալիմ կիպի ատտ իտէպիլէլիմ:

— Էվիլէթ, հազգընըզ վար, ֆազաթ պէն տօսթուները տէլիլիլիմ, իտստս սի իլէ սօղապտա համիսիզ գալըչ պիր շօճուզ օյաուդում զէման, բէտէրինիզ պէնի եանընա ալտը, սէնաթ էօյրէթտի, նամուսը տտէմլէր սըրասընա կէչիւտի, պիր քէրէ տիւչիւնիտիսիզ քի, օ մուգատտէս տտէմին սայէսինտէ գազանտըղըմ պիր բարայը, էվլատը թասարլուֆ իտէմէզ մի:

— Խայըր, պու միւմքիւն տէլիլ, շիւչքի օ բարայը սիզ գազանտընըզ:

— մագաթ շիմտի սիզ նասըլ եաչայաճապընըզ:

— Սիզի պու անէ գատար նամէրտէ միւհթաճ իթմէ-

յէն սայ ու զայրէթ պէնտէ տէ վար, շայրչաճաղըմ:

— Բէճա իտէրիմ տինյէլինիզ մատմաղէլ, պէն ֆամիլեանըղըն էսկի պիր պէնտէսիլիմ, պուճտան օն սէքիզ սէնէ էվիլէլիբ հալինիզի տէրիտաթըր իտինիզ, սիզ օ զէման հէնուզ բէք քիւլէք պիր շօճուզ իտինիզ, պէնտէ սիզի գուճաղըմտա թաչըր էյլէնտիրիլ օյնատըր իտիմ, իչթէ սիզէ պիր տէլիլ քի, քի իչիթսէ եէրտէն կէոյէ գատար հազգընըզը թէսիլիմ իտէր, բէճա իտէրիմ պէնի պիր պիրատէր, հէմտէ պէօյիւք պիր պիրատէր սըֆաթընտա թէլագղը պույուրում նըզ տա պէն տէ իֆիթիտար իտէլիմ, . . . սիզին սէմէրէլի զայրէթինիզլէ եաչայպիլէճէլինիզի բէք ալա պիլիլ իսէմ տէ, պէն պաչատըղըմ մուգատտէս վաղիֆէլի իյֆա իտէպիլմէք իչին սիզէ իհթիլաճըմ վար տրր, էկէր սիզ իչնէ վէ մաբաս իլէ մէչուլ օլուրսանըզ պէնիմ իչիմ կէրի գայրը, շիմտի սիզտէ մէսէլէնին էհէմիլիյէթինի թագտիր իտէպիլտինիզ տէլիլ մի, սիզտէ պուլունան բարա, Ինկիլթէրատա նամուսընարանէ պիր սուրէթտէ գազանըլմիչ պիր բարա տրր, անըն իչին պէնի թէրպիլէ իտէն վէ պէնի սահիլի սէլամէթէ շըղարան օ ալիճէնտալ բէտէրինիզին, նամընա սիւրիւլէն լէքէլի թէմիլլէմէք կիպի մուգատտէս պիր վաղիֆէ ուղուրընտա սարֆ իտէճէլիմ, բէճա իտէրիմ պու թէքլիֆիմի բէտտ իթմէլինիզ:

Պէրթ, պու անէ գատար մաքինաճընըն սէօղլէրինի քէմալի հայրէթլէ տինյէտի, գալպէն հըսս իյլէտիլի սուրուրու շատիմանիլէ մուգալէմէթ իտէմլէլէրէք իքի էլլէրինի մաքինաճըյա ու գալթար վէ պիր հըսսը միննէթտարի իլէ մէրգու մըն էլինի սըղարազ:

— Ինէ պէօյիւք ույուվըլը ճէնտալ, վալիտէմին սիզի սէվմէքտէ հազգըր վար իմիչ, տէտի:

— Չանն իթտիլինիզ գատար տա տէլիլիմ, ֆազաթ մատիմ քի պէնի պէօյլէ պիր շէրէֆիլէ լայրգ կէօրիւյօրստանուզ, պէնտէ անսամիմ իւլ գալու թէչէքթիւր իտէրիմ, էյ . . . շիմտի էֆքեարըմըղտա մի թուպէգալթ վար եա:

— Էօյլէ օլմագ լազըմ կէլիյօր :

— Ոարալարտան հիսսէնիզի ալանագ սընըզ ա :

— Չիւնքի սիզ էօյլէ իսթէյօրսունըզ :

— Էվվէթ . էօյլէ իսթէյօրում , շիւնքի պէննէ տիւն-
եատա մէտարը թէսլիյէթ սիզ օլանագ սընըզ , պէն պիրա-
տէր , սիզտէ պէնիմ հէմշիրէմ օլանագ սընըզ :

— Էվվէթ , ահ նէ պէօյլիք սաատէթ , սիզի Ապէլ կի-
պի սէվէնէյիմ :

— Իննա իտէրիմ մատմագէլ , պէնի աղլատաճագ սէօզ-
լէր սէօյլէմ յինիզ . . մագիլի սօնրա սիւշիւթիւրիզ , շիմտի
պիզէ լազըմ օլան շէյ ֆէվզէլատէ պիր մէթանէթի գալպ
տըր . թէէսիւր վէ քէտէր կիպի շէյլէր պիզի մահվ իտէր ,
սէպաթ , մէթանէթ կիպի սիլահլար իլէ մուգավէմէթէ հա-
զըրլանմալըզ . .

— Վալիտէմ վէֆաթ իտէրէն պէնի քէտէրիմին մէղա-
ըննա սիզ կէօթիւրէպիլէնէյինիզի սէօյլէմիշ իտի , պուրէ-
ճամը քէտտ իթմէզսինիզ եա :

— Խալըր մատմագէլ , իսթէրսէնիզ եարըն կէօթիւրէ-
պիլիլիմ :

— Հագին հագին աղլամագլըզմատա միւսատտէ ի-
տէրսինիզ եա :

— Պիրլիքտէ աղլարըզ , ֆուպաթ օ տէօքէնէյիմիզ կէօզ
եաշլարըննա նիհայէթ վէրմէք շարթը իլէ . նէ հալ իտէ , շիմ-
տի տէմէյ օլույօր զի պուստան պէօյլէ պէնիմ սանտըզ .
քեարըմ օլանագ սընըզ :

— Սատէմ զի էօյլէ արզու իտիյօրսունըզ , զարուրի օ
խըտմէթիտէ գապուլ իտէնէյիմ :

— Էվվէթ , խազինէմիզ պուրաստա պուլունտուգ ճահէր
եէրտէն էմին վէ մահֆուզ սըր . շիմտի պիզիմ եէքուիկէ-
րիմիզի սըզ սըզ կէօրմէյէ իհթիյանըմըզ վար . . .

— Նիւպհէսիզ , հէր կիւն կէօրի շմէմիզէ քիմ մանի
օլապիլիլի :

— Էվվէթ հէր կիւն կէօրի շմէմիզ , շիւնքի իշիմիզի օ

սուրէթլէ թէսվիյէ իտէպիլէնէյիզ . ֆուպաթ պիր շէյ տա-
հա լէննա իտէնէյիմ . . .

— Պույուրուն սէօյլէյինիզ :

— Էնմէյի պիրլիքտէ շուրանըզտա ենմէք արզուսըն-
տայըմ :

— Վէմալի մէմնունիյէթլէ գապուլ իտէրիմ :

— Պուրէք մինասիպ օլուր . հաթտա եարընտան իթի-
պարէն պէօյլէնէք պիր թասարուֆա պաշլայանագլըմ , նա-
սըլ պուտա արզունըզա թէվագուֆ իտէնէք մի :

— Էվվէթ , եարըն սապահ սաաթ օն պիրտէ սուֆրա-
մըզ հազրր սըր , գանաաթքեարանէ պիր սուրէթտէ թասամ
իտէրիզ , սօնրա սա Սօնթ-Իարնաս մզարլըզըննա կիտէր
վալիտէմ իլէ սէվկիլի Ապէլնիյիմիզին մէզարլարընը պիլայիթ
իտէրիզ . պատէհա պուտնէ գատար թանըմագ շէրէֆինէ
նայիլ օլամատըզըմ սէվկիլի պապանըզըմըն մէզարընը տա
պանա կէօսթէրիլիլի :

— (կէօզ եաշլարընը սիլէրէք .) Էվվէթ , սիզի պու-
մէզարըն պաշըննա տա կէօթիւրէնէյիմ , սէվկիլի հէմշիրէմ :

Թէֆէր , ճինայէթ մահքէմէսինին եէսիննի շիւպէսինտէ
ըրնն Սուլէնին թախլիյէյի սէսիլի հազգընտա վէրիլէն գա-
րարէ վագըֆ օլաուգստան սօնրա , հէնուզ տիւզ Տըլաթուր
Վօաթիյօ իլէ միւլաղաթ իթմէմիշ իտի :

Թէֆէր , օ կիւն քէք տալկըն պիր հալտէ իգամէթ կեա-
հըննա ավաէթ իտիյօր իտի . թէմամ կէչիտտէն կէչէնէթ
սըրատա , գարուհըլըզ խըտմէթինի իյֆա իտէն շարապը
եօնիւնի քէստիրէրէք , Թէֆէրին էլինէ պիր մէքթուպ սը-
զըշտըրալ . բօյիւ միւֆէթիլիլի խանէսինտէ մէքթուպ ալ-
մաղը ատէթ իթմէմիշ օլաուզունտան , էվէլ Էմֆրաթ շաշըր-
տը . կազլարըն պիրինէ եանաշըպ մէքթուպը աշարագ էն
էվվէլ իմգասըննա կէօզ կէզտիրտի . իմգասը Ֆըրէտէրիզ
Պէրարտ օլաուզունը կէօրիւննէ , տիւզ Տըլաթուր-Վօաթիյօ

զարթը ախնիդի թէհտիտ իախյօր իտի . պիդ Բընէյի մահբէսէ սթորրտըզ վէ պունտան պիլ իսթիֆատէ խանէսինէ կիրուպ օ միտհիշ սիլահր , եանի մէքթուպը աչրրտըզ . պու հայտէ Բընէնին նէ էհէմմիյէթի օլապիլիլ :

— Բէք չօր էհէմմիյէթի վար :

— Վունտան սլաչղա Բընէ մահբէստէն չրգտըզը զէման մատամ լա Բէվվայէ տէ արթըզ ահրէթէ կիթմիշ իտի . թէհլիբէ պունունյատա պէրթարաֆ օլմատը մր :

— Թէհլիբէ հէր վազրթտան զիյատէ շիմտի մէվնուտ տըր :

— Տիւզ հազրէթլէրի , պու թէհլիբէնին նասրլ օլուպտա հէնուզ պէրթարաֆ օլմատըզընը սօրմագլըլըմա միսասատէ պույրույուր մր :

— Նիւ պհէսիդ :

— Պէնտէնիպ , մատամ լա Բէվվայէ իլէ մէքթուպ մէյտանտա պուլունտուզ ճա պու իշտէ պէօլիւճէք պիլ թէհլիբէ կէօրիւյօր իտիմ . ֆազաթ մատէմ քի պու գատըն վէֆաթ իթտի վէ Բընէ Մուլէնին էյինտէ տէ օ մէքթուպ եօզտըր , թէհլիբէնին պէրթարաֆ օլտուլունա նիչին գանի օլմայալըմ :

— Մատամ լա Բէվվայէ իլէ մէքթուպըն օրթատան գալըմասր , պէնի թէհտիտ իտէն մուխաթարաթը պէրթարաֆ իտէմէզ . . . պիլապիս մուվազգաթ պիլ զէման իչին թէհլիսիլ իաէր . պէն պու իշտէ պէրի իւզ զիմմէ իսէմաէ Եինայէթին պիզլաթ միւրթէքիպի մէյտանէ չրգարսա , տօլայըսը իլէ պէնտէ մէսուլ օլաճալըմ . . .

— Մայատըմ էֆէնտիմ , էնսէնէ վէ գօրգունըզըն սէպլպի շիմտի էյիճէ անլաչըլտը . ֆազաթ պու մէսէլէյի լուզումընտան զիյատէ պէօլիւտիւյօրսունըզ , շիւնքի սիզի թէազըպ իտէնյէրաէն քիմսէ գալմատը . էլհասըլ պու տէրէճէ իսէվֆ ու էնտիչէնիդի նապէճա կէօրիւյօրում :

— (Օմու գլարընը գալտըրարագ .) Միսիւ թէֆէր , պուտան պէօլէ պէնիմ իչին իւմիտի սէլամէթ օլսա պիլէ բա-

Թարափրնտան կելտիյինի անխոյարագ մերագ ու կնտիչէ-տէն գուրթուրուու :

Տիւզ , պու մէրթու պտա ուզուն ու գատր,յա թափսիլա-թէ կիրիչմէ,յուզ քէնտիսինի իղամէթ կեահրնա տավէթ ի-տիյօր իտի : Թէֆէր, էրթէսի կիւնի բոյխնէգարէթիւնէ կի-տէրէ.ք քէսմի տիգանտէ հազրր պուլունտուգտան վէ օ կիւնրի իչէրինէ տայրր էմիրլէր այտըգտան սօնրա աիւզին իգամէթ կեահրնա կիթտի :

Թէֆէրէ գարույր պան պիղգամ աիւզ ճէնապլէրի ի-տի : Թէֆէր տիւզի կէօրիւնէ , եիրմի տէօրթ սաաթտան իպարէթ պիր միւտտէթը գալիլէ գարիփնտա , տիւզին հա-լիննէ միւշահատէ իյլէտիյի թէգալիւրամը պիր տէրէնէտէ պուլտու յի , պու ատէմին գրրգ սէ.քիզ սաաթ սօնրա թէէ-սիւրինտէն մահվ օրուպ կիտէնէլինի մուհազգագ զանն իթտի , կէօլլէրի շուգուրլաչմըչ , քէնկի եէմ եէչիւ օլմուչ իտի :

Թէֆէր , պիր միւտտէթ հայրէթլէ տիւզին եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա , քէնտի քէնտինէ :

— Ակվալլր ատէմ պու կիճէ բէ.ք ֆէնալաչմըչ , տէյու մրրըլտանտը , վէ պատէհու եիւքսէ.ք պիր սէս իլէ :

— Տիւզ հազրէթլէրի , պէնտէնիզի կէօրմէ.ք արգու-սրնտա պուլունտուգուճուգա տայրր պիր էմիրինիզի այտըմ , տազրգա վէֆթ իթմէ.քսիզին գօշտում կելտիմ , տէտի :

— Բընէ Մուլէն մէսէլէսինին նէ միւշկիւլ հալէ թէհամ-վիւլ իյլէտիյինէ վազը ֆմըօրնըզ :

— Եվթէթ էֆէնտիմ , հայֆ սատ հայֆ յի մուվաֆֆազ օլամատըգ , ճինայէթ մահքէմէսի արգույի այլիլէրի իսիլա-ֆրնտա օլարուպ , պու ատէմին թախիլլէյի սէսիլլինէ գարար վէրմիչ . . . ֆաղամ արթըգ Բընէ Մուլէնին էհէմիլլէթի եօղ տրր գանն իտէրիմ :

— Նաօրլ պու հիւքմի վէրէսիլլիյօրսուճըզ :

— Գազընըզ էֆէնտիմ իյղահը մէրամ իտէլիմ . Բընէ Մուլէնին էլինտէ միւտհիլ պիր սիլահ վար իտի յի , անընլա

հեթ լէ էօմիւր սիւրմէք նասիպ տէյիլ տիր . ճիշտ տէյէ-
 ճէքսինիդ տէյիլ մի . պագընըգ ֆիլպրիմի էյզահ իտէյիմ .
 պու տիւշմէնլէր օրթույա չըգ մամըշ օյսայար պիլէ , պէն հէր
 կիւն նամըմա սիւրիւմէք իսթէնիլէն գան լէքէսինտէն վէ
 ալէլիսուսու սյուլունտու զում ալի մէվգ բասան պէնի տիւշիւր-
 մէքլէ , պիլիթիւն ալէմին հէտէֆըլ լանէթ ու նէֆրէթի իտէ-
 ճէք պիր սրըրըն իֆշասընտան իհթիրաղ իտուպ տուրաճա-
 դրմ . պու հայտէ լասաթլա էօմիւր սիւրմէք նասըլ միւյէս-
 սէր օլուր :

— Տիւգ հաղրէթլէրի , լծէէսի ֆի իտէրիմ քի հայա մագ-
 հարը իթիմասընըգ օլապիլէք շէրէֆինէ լայըգ օլամայօ-
 ռում :

— Նէ՛ ալմէք իսթէյօրսունըգ :

— Մէնաֆիլինիդէ միլիէայիդ իտուսուսաթմա պէնտէ-
 նիգ հայաթլմը հիշ տիւշիւնմէյէրէք . քէօր քէօյունա հէր
 էմրինիդի եէրինէ կէթիրմէք իչին իթասաթտէ գուսուր իթ-
 մէյօրում սանըրըմ . էվվէթ , հէր խըսամէթինիդի քէմալի
 մէմնուսիյէթլէ խֆա իտիյօրում . շիմտիյէ գատար խէվֆ ու
 իհթիրաղընըգը մուճիպ օյան օ միւտհիշ էսրարէ վագրֆ օլ-
 մագ իսթէմէյէրէք հէր էմրինիդի էյֆիսսէ չալըշտըմ , պու
 կիւն նամուսընըգտան վէ մէվգընըգտան խէվֆ ու իհթիրաղ
 պույուրտուղընըղը իշիտիյօրում . նէ՛ էարայըմ օ միւտհիշ
 էսրարէ վագրֆ տէյիլիմ քի . պէնտէնիդտէ պիր միլիթալաա
 պէյանընա միւղթէտիր օլապիլէյիմ . շու գատար անլայօ-
 ռում քի , պունտան էվվէլ Գլօտիյա Վարնի նամընտա եա-
 լընըգ պիր տիւշմէնիլիդ վար իտի . պու կիւնքի մլյուսիյէ-
 թինիդտէն իսէ , տահա պիր շօգ տիւշմէնլէրին վիճուտինէ իհ-
 թիմալ վէրիլէճէք տիր . քէշֆիլտէ իսթմա իթմէյօրսամ օ
 տիւշմէնլէրի էսրէմէք լաղրմ տըր :

Թէֆէրին պու սէօղլէրինի վէ միլիթալասընը տինլէմէք-
 տէ օյան տիւգ Տըյաթուր-Վօտիյօ , պիր միւտտէթ այագտա
 կէզինտիքտէն սօնրա :

— Էվվէթ , Գըլօտիյա Վարնի էն պիրինճի պիր տիւշմէն
 տիր , անտէն շօգ գօրգարըմ , պու գատըն պէնի նէ սէպէ-
 պէ մէպնի արայօր . մագսատը էլիմտէրի խազինէ իսէ աղ-
 վընա պիր քէմիք սօգարաղ եագամը էլինտէն գուրթարա-
 պիլիրիմ . եօգ էկէր մայսատը պէնտէն ինթիգամ ալմագ
 իսէ , օ վէման Բընէ Մուլէն , Էսթէր տը Բիյօ վէ Գէրթ լա
 Բէվվայէ իլէ ագտը իթիֆագ իտէրէք . խազինէմի քէնտի-
 սինէ արղ իթսէմ եինէ գապուլ իթմէյուպ պէնի էօլտիւր-
 մէյէ գատար իլէրի կիտէր , տէտի :

— Տէմէք օլույօր քի օ մէսէլէտէ Գօլօտիյանըն ըարմա-
 ղը վար :

— Բարմաղը վար նէ՛ ալմէք , շէրիքը ճինայէթիմ տիր ,
 մատամ լա Բէվվայէնին գըգը օլան Պէրթտէ , նահագ եէրէ
 պաշընը ճէլատըն սաթըրընա թէսլիմ իտէն պիչարէնին գը-
 ղը տըր . . .

— Տիւգ հաղրէթլէրի , շիմտի մէսէլէ անլաշըլտը , ար-
 թըգ խէվֆ ու էնտիշէյէ մահէլլ եօգ տըր . մատամ քի Գը-
 լօտիյա շէրիքը ճինայէթինիդ տիր , օ հայտէ պիր ճանինին ,
 պիկիւնահ օլարսագ գաթլ իտիլէն պիր ատէմին գըգը իլէ
 պիլրիլէմէսինի ֆարղ իտէրէք , խէվֆ ու էնտիշէ իչինտէ պու-
 լունմագ քեարը ազիլ տէյիլ տիր . ֆարղ իտէլիմ քի Կը-
 լօտիյա Վարնի Բարիգէ կէլմիշ օլսունտա անլէր իլէ աղտը
 իթիֆագ էյլէսին , օ վէման իշ կէրէյի կիպի մէյտանէ չը-
 գար . եանի Գըլօտիյա մէնֆաաթըր գաթլիլէսինտէն պաշգա
 պիր շէյ տիւշիւնմէզ , հաթտա Բընէ թարաֆընտան տիւ-

չարք թէհտիա օլտուդունըզըն ֆարգընա պիլէ աէյիւ տիր .

— Բէք ալա , ֆազաթ Բէնէ Մուլէնին էֆրեարընա վա- գըֆ օլտուդունա հայտէ , պու առէմին Պէրթ վէ Էսթէր Լիէ պիլլէչէպիլէճէ. ինէ ինթիմալ վէրլիմէզ մի .

— Էմին օլունըզ ջի , Էսթէրին հայ ու հարաքէթը հա- պրէսի հազդընտա ինրա իյլէտիյիմ թահզըզաթ . օ գըզըն օրայա կէյիւսի թէսատի ֆաէն պաշղա պիր շէյ օլմատըզը- նը թէէյիտ իսիյօր .

— Սէօլիւնիւզիւն տօղրու օլտուդունա էմին օլտում . ֆազաթ մատէմ ջի Էսթէր տը Բիյօ , Բընէ Մուլէն պիր խա- նէտէ վէ խուսուսի իլէ պիրպիրլիւրինէ բէք եագըն պիր եէր- տէ իզամէթ իսիյօրար , պիրլէչէմէզլէր մի .

— Էսթէրին ճիննէթի մուհազդազ տրր , սնը օրատան թէպէիտ իթմէք իշտէն պիլէ աէյիւ տիր . Էսթէրի խասթա- խանէյէ եօլլարըզ .

— Պու միւմի'ն մի .

— Հայ հայ , հաթաա պու սէլահիյէթի , 1838 սէնէ- սինտէ նէչր օլտունա զալանիյն թէէմին իտէր . Էլհասըլ պու գարրտան ճիտտէն զօրգույօրսանըզ , յէնտիսինի իւշ ֆիւն գարֆրնտա պիր թիմարխանէյէ կէօնտէրմէյի տէրիւհտէ ի- տէրիմ .

— Խէֆէր , զօրգարըմ ջի զաշ եարար իֆէն կէօղ շը- գարմիշ օլտուուզ .

— Տիւզ հապրէթլէրի , մերազընըզը պու կիւն բէք զի- յատէ կէօրիյօրում , ինրա իսիլէճէք թահզըզաթ եօլուն- տա օլտուսա , ջիմին պիր շէյ տէմէյէ հազգը օլտուր , սիզ մերազ իթմէյինիզ , եայրնըզ պէնտէնիզլէ էմր վէրինիզ .

— Բէք ալա , էմր վէրիյօրում .

— Էօյլէ իսէ եիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա պու մէճ- նունէտէն զուրթույաճաղընըզա էմին օլունուզ .

— Պէտարեարրընըզա իթիմատըմ վար տրր . ֆազաթ Բընէ Մուլէն իլէ Պէրթի նէ՛ եարաճաղըլ .

— Անյէրին եանրնտան մէճնունէյի շըզարտըղ տան սօն- րա նէ էհէմիլլէթլէրի գալլր .

— Նասըլ , նէ՛ աէմէք իսթէյօրսունըզ .

— Մի սաատէնիլլէ սէօլիւմի իյզահ իաէյիմ , սիզէ օ թէհտիտամիզ . Պէրթուպը եազան առէմին , անր պիզպաթ Բընէյէ վէրմէտիյի մուհազգազ տրր . ֆազաթ օ մէքթուպը եազմազտան մազսատը նէ իտի տէյէճէքսինիզ , պէնտէ տէ- րիմ ջի պու Նրլօտիյա , միւթյազա պէօյիք պիր սէրլիթէ մալիք օլտուդունըզը պիրլէչէ . . յէնտիսիտէ պու սըրատա բարայա մի հթան պույունույօր , էկէր տիւզ Տըլաթուր . Վա- տիյօլը թէհտիտ իտէրսէմ , պու խազինէնին պէօյիք զըմը- նը էլաէ իտէրիմ ֆիւրի իլէ սիզի իզահ իթմէյի թասալվուր իթմիշ տիր . իմաի պէչլէ պիր մէնֆաաթ ուզրունտա Բընէ Մուլէն նասըլ խաթրրա կէլէպիլիւր , միւթյազա օ մէքթուպ էզ գազա վէ թէսատի ֆէն էյիլնէ կէչմիշ տիր , պունա շիւպ- ճէ օլունամազ . շիմոի օսա օրթատան գալլտը , թէհլիլէ- տէ պէրթարաֆ օլտու .

— Էյի ամմա , Բընէ Մուլէն պու մէքթուպըն միւնտէ- րիճաթընը պիրմէ՛զ մի տէրսինիզ .

— Հիւքիւմսիզ շէյ , էսասը հիշ օլան միւլահազալարա նէտէ՛ն ինթիմալ վէրիլէպիլիւրին , Բընէ Մուլէն պիր քէրրէ մաղուպ օլտու , արթըզ աղզընը աչմազ պիր սէօզ սէօյլէ- յէպիլմէք անըն իշի տէյիլ տիր . ֆարզը մուհալ օլարազ մէզարինէթ իլէ անտէն թաֆսիլաթ թալէպիլնտէ պույուն- օուն տէյէլիմ . ֆազաթ պէնտէնիզ Էսթէրի եիրմի տէօրթ սաաթսան իպարէթ օլան պիր մի տտէթ զարֆընտա թի- մարխանէյէ կէօնտէրէճէյիմաէն էմինիմ , խուսուսի իլէ վէ- րիլէճէք էմիրլէրին բէք շիտաէթլի օլաճաղընտան , Էսթէր պիր շէյ սէօյլէմէք իսթէսէ պիլլէ , անըն սէօլիւնէ ջիմ ի- թիմատ իտէր . . .

— Մատէմ ջի սալ իւշ շիֆայա կէօնտէրիյօրսունըզ , օ- րատա յէպըր աֆիլլէթ իթմէ՛զ մի զանն իսիյօրսունըզ .

— Նէտէ՛ն էյի օլմասըն , էվվէթ , էյի օլապիլիւր , պու

հայտէ սիրաթիւ տալաներս քէնտիսինի էմին պիր մահայէ
զոյմագ լաղրմ կէլիր :

— Բէք այա , ես մատամ Ամատիս : Էսթէր իլէ պուն-
ճա սէնէլէր էօմիր կէլիրտիլի հայտէ , անընյա մուխապէրէ-
տէ պուլունմասընը արդու իթմէ՛զ մի , անը մուխապէրէտէն
նասըլ մէն իտէպիլէճէ քսինիզ :

— Թահզըզ ակթըմա կէօրէ պու մատամ Ամատիս , էօյլէ
բէք ազըլը վէ թէտպիրլի գատընյարտան տէլի տիր , թէհ-
տիտ իտէրսէք օտա էսթէրին պուլունտուղու մահալի էօյ-
րէնմէքտէն սարֆը նազար իտէր . Բընէ Մուլէնէ կէլինճէ ,
պու ստէմ միթլագա պիր բըլան թասավփուր իտուպ անը
մէվզըլը իճրայէ վաղ իթմէլէ դարար վէրմիշ տիր . Փագակթ
պիզ անրտա նազարը տըգգակթըմըզտան այրըմոյաճաղըմըզ
իլին , իյճապընա կէօրէ անա գարչըտա պաղը թէտպիրլէր
պուլուրուզ :

— Պուտա այա , Ֆագակթ Գըլօտիյա Վարնիլի հիչ հի-
սասպա գակթմայօրսընըզ , անա նէ տէլէճէքսինիզ :

— Մայէթիմտէ պուլունան ատէմլէրի Բարիղին հէր
քէօլէսինէ հէր պուճաղընա սալտըրտըմ . հէր թարաֆը ա-
րատըլար վէ Գըլօտիյա նամ պիր գատըն եօգ տըր խապէ-
րինի կէթիրտիլէր . պինաէն այէլհ պու գատըն հէնուզ Բա-
րիղէ կէլմէմիշ տէմէք սիր . թահզըզակթըմըզտա պիր թա-
րաֆտան տէվամ իտիլէճէլինստէն , մուվասըլէթինի խապէր
այտըլըմըզ անտէ , միրվէթլիեար էֆէնտիմիղին լութֆը
մախսու սընա իսթինատէն տէրլիմ քի , էլինէ պիր ազ այթուն
սըղըլտըրտըզտան սօնրա , օտա աղըլընը գարայըպ իսթի-
յարը սիքիթ իտէճէք տիր :

— Հայտէ պու պահսըտա պուրատա պըրագայըմ , էս-
թէրի նասըլ թէպէրտ իտէճէքսինիզ , պունտան էմինմիսի-
նիզ :

— (Մանէտար պիր պագըլյա տիղէ պագարագ .) Պու
Էսթէր տը Բիյօյա վէրտիլինիզ էհէմիլէթէ կէօրէ , պու գա-
տըն իլէ արանըզտա պէզլիք վէ մուհիմմ պիր բապըթանըն

վիճուտինէ իհթիմալ վէրմէք լաղըմ կէլիյօր . . . հալ պու քի
գուլունըզ անըն օրթատան գալտըրըմասընը տէրիւհտէ ի-
տիյօրում , օ բապըթայը պիլսէմ շիւպհէսիլ թասավփուրակթ
վէ իճրաակթըմը օ էսասէ իպթինա իտէր իտիմ . լութֆէն
պէնտէնիլէ պունըն իլին տէ պիր ազ մալիմակթ վէրիմիսի-
նիզ :

— Պու էսթէր տը Բիյօնըն կիւզէլճէ պիր գատըն օլ-
տուղունը սիպտէ պիլիրսինիզ , պիրատէրլիմ միլէվէֆա
տիղ Սիթ Սիմօնտ Տըլաթուր-Վօտիյօ պու գըզը սէվաի ալ-
տը . Պըրունվայէ գարիլէսինէ կէթիւրաիւ վէ օրատա խա-
ֆիլէն աղտը իպտիվաճ իթտիլէր , պու ճիհէթլէ էսթէր պի-
րատէրիմին մէչրուզ կէվճէսի օլտու :

Թէֆէր պու սէօզիւ իլիթտիլի անտէ սէրաքա վիճուտի
թիթրէտի հակտը գակթինտէ միլֆսիտ ֆագակթ բէք զէքի
օլան բօլիս միլֆէթթիլի , բէլֆիլէթէ գըմմէն ալիւահ օ-
լարագ , քէնաի քէնտիսինէ :

— Շիմտի իշ անլաչըլտը կիպի , տօղթօր լը Բէվվայէ-
նին նէօյլի քէօրիւսիւնտէ գակթի , տիւզ Սիթ Սիմօնտ Տը-
լաթուր-Վօտիյօնըն էրթէսի կիւնիւ տուէլլօտա վէֆակթ իթ-
մէսի , հէր էվվէլճէ թասավփուր վէ թէրթիպ իտիլմիշ շէլ-
լէր օլտուղունա արթըզ շիւպհէ գալմատը , ալտիլրաէն սօն-
րա , եիքսէք սէտա իլէ :

— Շիմտի իլին իլինաէքի էսրարըն պիր գըմընը ան-
լայապիլտիմ , էֆէնտիմիլի մուհաֆագա վէ վիղայէ իլին
թահզըզակթ լաղըմ տէլիլ . պիրտէ սլաչգա տիլլիլ թէտա-
պիրէ միրաճաակթ իլլէրիզ , պու մատամ Ամատիս պիրատէ-
րինիղին բէսմի իգտիվաճընտա հազըր պուլունանյարտա ն մը
տըր , տէլու սօրտու :

— Էվվէթ , բէսմը իգտիվաճաէ օտա պուլունտու :

— Հայ Ալլահ ճէզասընը վէրսին , տէմէք օլտուր քի
պուտա թէհիլէքիլ պիլ սիւշմէն տիր :

— Ձանն իթմէմ , անը պու կիւն նիլին պահսա գակթը-
յօրտունըզ , եիքմի պու գատար սէնէտէն պէրի օ էսրարէ

մահընէմ պուլունտուդու հայտէ պիր շէյ օլմամըշ տըր . պու կիւնտէ օլմադ իհթիմայի եօղ տըր սանըրըմ .

— Գու սիւքի նէթին էսպայընը պիլիբմիսինիդ .

— Զանն իտէրիմ քի մատամ Ամատիս պիրատէրիմին վասիլէթի ի ղէրինէ իսթիյարը սիւքիթ իտիյօր .

— Էօյլէ իսէ իհթիբաշէ մահէլլ եօղ տըր . ֆաղաթ պիր շէյ տահա սօրահաղըմ . մատամ Ամատիս վէ եախօտ էսթէր տը Բիյօտա իղտիվաճ մուղավէլէնամէսինին պիր սուրէթի վար իսէ .

— Տօղրուսընը պէնտէ պիլմէյօր իսէմտէ . իհթիմայ քի օլապիլիր .

— Ասըլ թէհլիքէ իշթէ օրատա տըր . ֆաղաթ մատամ Ամատիսի ավընսըրարաղ պիր թագրիպ իլէ անրտա էլինտէն ալապիլիրիդ իսթիտինտէյիմ . նէ հալ իսէ միսաատէ պուլուրունտա արթըղ կիտէյիմ . դարիպէն դաթը ալիլէրինէ մուհիպի մէմնունիլէթ հէվատիս կէթիբէնէյիմի մէմուլ իտէրիմ .

Թէֆէր սօղաղա չըղտը . բօլիս միւֆէթթիշի օ կիւն տիւղին էլինտէ պիր ալաթ օլտուղունա օ դատար նատիմ օլմուշ իտի քի . պիր սրալըղ քէնտիսինտէն պիլէ նէֆրէթ իթմէյէ պաշատը . ֆաղաթ տիւղ ճէնապլէրինին պիթմէղ թիւքէնմէղ տէրէնտէքի սէրվէթ սամանը վէ իսթիղպայ իշին քէնտիսինէ հաղըրյատըղը մէսուտիլէթի տիւշիւնէրէք . եինէ խըրմէթինի գապուլ իթմէրտէն քէնտինի ալամատը .

Գու մինասիպէթլէ պիր իքի տէֆա թէրբար իլլէտիլիմիդ վէճէլէ . Թէֆէր . հիլլէ վէ տէսիսէքեսարըղտա էն մահիր հայտուտլարը հայրէթտէ պըրազաճադ տէրէնտէ գէքի վէ թասավվուրաթընը մէվգըյը իճրայլէ գօյմաղ իշին էն պէօյի ք գահրիմանլարը . տիւյարը հայրէթ իտէնէք գատար ճէսուր օլտուղունտան . եօլտա կիտէր իքէն թային իտէնէյի իսաթը հարաթէթի տիւշիւնէրէք էօյլէ պիր սարթէթտէ թէրթիպ իլլէտի քի . պիլ ֆարղ բէսմէն թահղըղաթ իճրա

իտիսէ պիլէ . եքնէ մասիլէթինի մուհիպ օլաճաղ հիշ պիր իր ուճը էլտէ իթմէք գապիլ տէյէլ իտի .

Տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօյա կէլիննէ բէք ղիյատէ մուղթարըպ օլտու իսէ տէ . Թէֆէրլէ վուղուա կէլէն միւյազաթլարընտան սօնրա եալաշ եալաշ քէսպը քիսի նէթ իթմիշ վէ Թէֆէրլին պիր աճ էվվէլ էսթէրի օրատան թէպեհիտ իտէնէյի հաղըրնտա վէրմիշ օլտուղու սէօղիւն նէթիճէսինէ ինթիղարտէ պուլունմուշ իտի .

Թէֆէր . պիր սրապայա բաղիպէն Բօայալ մէյտանընտալի ճշ նօմէրօյու իսանէյէ կիտուպ գաբուճը մատամ Պիժօնըն օտասը էօնիւնտէ թէվաղուֆ իլլէտի . բօլիս միւֆէթթիշի թէպաթիք գըլաֆէթ իթմիշ օլտուղունտան . դարուճը գատըն մէրդումը թանըեամատը . ֆաղաթ քէնտիսինի ֆէվղէլատէ պիր նէղաթէթ իլէ գապուլ իտուպ .

— Միւսի նէ իսթէյօրսունըղ . տէյու սօրտու .

— Սիլինլէ աղըճըգ գօնուշմաղ իսթէրիմ մատամ . մէսէլէնին ասայիշի ումումիլէյէ թէալի ղի վար տըր . գըլաֆէթիմէ պազմայընըղ . պէն բէսմի պիր մէմուրըմ քի պուրայատա ալտըղըմ էմրի իլլֆա իթմէք իսղրէ կէլտիմ .

Թէֆէրլին սուրէթը իֆատէսինտէքի ճիտտիլէթ մատամ Պիժօյը բէք ղիյատէ իսլլիթմիշ օլմայը տըր քի . օ ղէմանէ գատար դարունըն էօնիւնտէ սուրմաղտա իրէն . պիրտէն պիրէ եան թարաֆընա շէքիլէրէք .

— Իշլըլլէ պուլուրունըղ էֆէնտիմ . տէյէրէք . բօլիս միւֆէթթիշի իշլըլլէ պըպ օթուրտուղտան սօնրա . թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Սէօյլէյիսիլ էֆէնտիմ . սօրունըղ . միւմըին մէրթէպէ տօս տօյրու ճէվապ վէրէնէյիմի տնութմայընըղ . տէտի .

— Մատամ . պէն միտտայի ումումի թարաֆընտան սիղի իսթիճէվապէ մէմուրըմ .

— (Տէհշէթլէ հայգըրարաղ .) . Աման եա Բապպիմ . պէնի նէ կիպի պիր ճիւնհա իլէ իթհամ իտիլլար .

— Սիգ հիշ պիր ճիւնհա իյէ իթհամ իտիմէյօրսու-
նրգ մատամ, մէսէլէ նէֆսինիղէ այլտ տէյիլ տիր, շիւնրի
սիգի էյի պիր գատուն պիլիլիլ, սօրահաղրմ շէյլէրին սիղէ
թէալիւղի հօգ տըր, հէմ տէ շարասընր էյի պիլէսինիղ
քի, պէն պուրատան շըգարգտան սօնրա, օ պահսէ տայրր
հիշ շիճակէ պիր շէյ սէոյլէմէյէճէքսինիղ, շայէտ օ մէսէ-
լէյէ տայրր աղվընրգտան պիր հարֆ շըգարսա, սիգի տէ
շէրիլը թէօհմէթ ատտ իտէրիղ:

— Միսիս, պէնի գօրգուտույօրսունըգ:

— Գօրգահագ պիր շէյ հօգ, անճագ սուալլէրիմէ ճէ-
վապ վէրմէյիսինիղ:

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ, սօրունոդ:

— Պուրատու մատամ Ամատիա նամընտա պիր գատուն
վար մը:

— Վար տըր էֆէնտիմ, հաթտա միւսթէճիլլէրիմիղին
էն պիրինճիսի օլտուղունը իտտաա իտէպիլիլիմ, եիրմի սէ-
նէտէն պէրի պիլիլնճի գաթտա սարին պուլունույօր, աշի-
ճէնապ, թէրպէլէլէ, մէրհամէթլի պիր գատուն տըր:

— Պունարըն հէքսի պիղէ մալիւմ տիր, ֆիաղաթ պու-
գատուն իյէ պիրտէ էսթէր տը Բիյօ նամընտա տիկէր պիր
գատուն վար մը:

— Էվլէթ միսիս, զէվալլը գըրճըաղ, մատամ Ամա-
տիսին թահարը հիմայէսինտէ օլտաա իտի, ըիմ պիլիլը նէ օ-
լուր իտի, զիրա մէճնունէ տիր:

— Էյլլէ իսէ պու գատուն թէհլիքէլի պիր գատուն տըր:

— Խայըր միսիս թէհլիքէլի տէյիլ տիր, հալիմ, սա-
քին, թէնտի ալէմինտէ պիր շէյ տիր:

— Թէքրար իտէրիմ քի թէհլիքէլի տիր:

— Մէմուլ իթմէմ:

— Էյի ամա պիլլ քիմին սէօղիւնէ ինանալըմ, սիղ
պէոյլէ սէոյլէյօրսունրղ, հալ պու քի էօթէ թարաֆտա
պաշղալարը մահալլէնիլին րօլիս գօմիսէրի վասէթասը իյէ
Ատլլիյէ սայիլէսինէ շիքեայէթնամէլէր հազուրըրըյօրլար:

— Տօղրուսընը խթէրսէնիդ , պէն պու գատընըն հա-
լինտէ պիր թէհլիբէ կէօրէմէտիւմ . ֆաղաթ մատէմ քի իխ-
պարաթ վուգուա կէլմիշ տիր , պիր շէյ տէյէմէմ .

— Էվվէթ , իխպարաթ վուգու . պուլմուշ տըր . խապէր
վէրիլէն շէյտէ , տասայիշ ու սէլամէթը ու մու միյէյէ մի թէա-
լիգ պիր մէ-էյէ տիր քի , էհէմմիյէթիտի թագտիր իտէրսի-
նիգ սանըրըմ :

— Միսսիւ , պիշարէ մատամ Էսթէր օ գատար սաքին
պիր մէճնունէ տիր քի , միւտտէթը մէտիտէ պու խանէտէ
իգամէթ իյլէտիյի հալտէ , հիշ պիր քիմնէյէ զարարը տօ-
գունմամըշ տըր . պունտան պաշգա քէնտիսինի տայիմի սու-
րէթտէ նէղարէթ վէ թէֆթիշ այթընտա պուլունտուրու-
եօրլար էլհասըլ շիմտիյէ տէյին հիշ պիր ֆէնայլըգ իթմէ-
միշ տիր . մամաֆիհ ինսան գուսուրսըլ օլմալ , պուտա պիր
մէճնունէ տիր , պազը ուֆազ . թէֆէք գուսուրլարը օլսա
պիլէ . շայանը աֆվ ու մէրհամէթ կէօրիւլմէլի տիր . հաթտա
կէչէն կիւն իգամէթ իյլէտիյի օտայը թութուշտուրմագ իս-
թէմիշ իտէ տէ , տէրհալ եէթիշիլէրէք միւմանաաթ իտիլմիշ
տիր :

13

Թէֆէր , պէօյլէ պիր մալիւմաթէ պէօյլէ պիր վէսիլէյէ
միւհթան իտի . շէնէլէրի կէվլէմիշ օլան զէվալը մատամ
Պիժօ , Էսթէր հաղզընտա պիր էյի սէօզ սէօյլէմիշ օլմագ-
վէ բօլիս միւֆէթթիշիինն մէրհամէթիինի ճէլպ իթմէք էմէլի
իլէ վուգու պուլան շու իֆատէսինտէն , նէ նէթիճէ հասըլ
օլաճաղընը հիսապ իտէմէմիշ իտի . Թէֆէր սլտըլը մալիւ-
մաթը շըգտանընա գայտ իտիյօր իտի . մատամ Պիժօն սի-
քիթ իթտիյինի կէօրիւնճէ .

— Խանէ սահիպինէ պու մէճնունէնին իյգայի հարիգ գաստինտէ պուլունտուղունա տայրը մալիւմաթ վերտինիզ մի, տէտի.

— Խայրը էֆէնտիմ.

— Նէ՞ իչին խապէր վերմէտինիզ.

— Մատամ Ամատիսի պուլատամն չըգարըրլար գօրգու- ուր իլէ սիւքիւթ իթտիմ.

— Սիդ վադիֆէնիզի սուլի իսթիմալ իտիյօրսունըղ, խա- նէ սահիպինէ մայիւմաթ վերմէլի իտինիզ.

— Լարին էմիլիէթ իիւլալ իտիլմէտի քի.

— Տէհէթլի պիր հարիզ վուգուր էմտակ, պու խա- նէտէ իգամէթ իտէն միսթէճիլլէրտէն պիր գայընըն հա- յաթլարը թէհիլքէյէ տիւչար օլմազ մը.

— Համտ օլտուն, էօյլէ պիր գազայէ մէյտան գալմա- տը քի.

— Օրասը պէնիմ վազիֆէմ տէյիլ, պու խանէնին սա- հիպի քիմ տիր.

— Սիսիւ Լէօն ժիւրօտ.

— Նէ՞րէտէ իգամէթ իտիյօր.

— Պօնտի սեղաղընտա Լէ նօմէյօր խանէտէ. տէմէք օլույօր քի քէնտիսինի կէօրիւպ պու վուգուաթը հէքեայէ իտէճէքսինիզ, էօյլէ մի. ահ, մահվ օլտում տէմէք տիր, պէնի թարտ իտէճէք տիր.

— Սիչէ պիր դարարըմ տօգունտուղունը իսթէմէմ, սիւքիւթ իտէրիմ. ֆագաթ պիր յարթ իլէ, սիդ պիչչաթ կիտէր միսիւ ժիւրօտէ մէսէլէյի անլատըրսընըղ, պէնտէ սիւքիւթ իտէրիմ.

Պու էսնատէ Թէֆէր այաղա գալղըպ կիթմէյէ հազըր- լանըյօր իտի. մատամ Պիթօ պունը կէօրիւնճէ մէրազը ար- Թըրտը, պիր միտտէթ եիգիւնէ պազտըգտան սօնրա.

— Սիսիւ, կիտիյօրիւսընըղ, տէտի.

— Էվվէթ, մատամ.

— Էօյրէնմէք իսթէտիլինիզ շէյլէր պու գատար մը.

— Պիր շէյ տահա խապէր այմագ իսթէրիմ, օտա մա- տամ Ամատիսին պուլատա օլուպ օլմատրղը մէսէլէսի տիր.

— Մատամ Ամատիս ըկֆագաթընտա մատամ Էսթէր օլտուղու հայտէ. տէմիճէլ հէվա այմագ իչին պահճէյէ չըգտըրար, Բօայալ մէյտանընտարի պահճէտէ տիրլէր.

— Սէք կիւզէլ, պէնտէ կիտէր քէնտիլէրինի օրատա կէօրիւրիմ.

Թէֆէր, խանէնին արապա գարուսընտան չըգանաղը սըրտատա, մատամ Պիթօ քէնտիսինի թէվգըֆ իտէրէք.

— Իչթէ յուրայա կէլմէքտէ օլան իւչ գատընտան եաչ- լըճասը մատամ Ամատիս, օրթա եաչըսը մատամ Էսթէր վէ կէնճիտէ Էսթէրէ պագան վէ օտա խլտմէթինի իյֆա ի- տէն գրգ սրբ, տէտի.

Յիլ հագրգա մատամ Ամատիս, պէրմիւթատ պիր քի թէնէֆֆիւս իթմէք իւզրէ Էսթէրի ըկֆագաթընտա ալարագ, պիր գաչ սաաթ Բօայալ մէյտանը պահճէսինին աղանալըրը ալթընտա կէզինտիքտէն սօնրա, իգամէթ կեահլարընա ավ- տէթ իտիյօրլար իտի.

Թէֆէր, պուլունտուղու եէրտէն խանէյէ տօգրու կէլ- մէքտէ պուլունտան պու իւչ գատընըն հէր հալլէրինի նազա- ըր թէֆթիչտէն կէչիտիլտէն սօնրա, մատամ Ամատիսէ թէգարրուպ իլէ իհթիլաւքեարանէ սէլամլայարագ.

— Վէնտիլէրինէ խըթապ իթմէք շէրէֆինէ մազհար օլ- տուղում դաթ մատամ Ամատիս մի տիր, տէտի.

— Էվվէթ միսիւ, պիր շէյ մի սէօյլէյէճէքսինիզ.

— Սիդի պէքլէյօր իտիմ, մատամ.

— Պիր իֆատէնէք մի վար.

— Էվվէթ մատամ, մուհիւմ վէ միսթանէլ պիր իֆա- տէմ վար տըր.

— Էօյլէ իսէ լութֆէն պէնի թէագըպ իսթիլտէ օտա- յա չըգալըմ.

Մատամ Ամստիս , բոլիս միւֆէթի թիշի օլտուղունը հէ-
նուղ պիլմէտիյի թէֆէրին էօնիւնէ տիւշէրէք իւսթ դաթա
չըգտըլար վէ միւթէաղըպէն միւնթաղամ սուրէթտէ սէօ-
չէնմիշ միսաֆիր սալօնընա կիրսիլէր . մատամ Ամստիս շաս-
գասընը պիր թարաֆա գօյուպ , մէճհուլ միսաֆիրինէ պիր
սանտայեէ էրայէ իսէրէք .

— Բէճա իտէրիմ միւսիւ օթուրունը , իշթէ եալընը
գալտըգ , սիգի պուրայա գատար եօրան մէսէլէնին նէ օլ-
տուղունը լուծֆէն սէօյլէրմիսինից , տէտի .

— Տէմինճէք արդ իլլէմիշ օլտուղում վէճհ իլէ մէսէլէ
բէք զիյատէ հայիղը էհէմմիյէթ տիր . հաթտա միւտհիշ
տիր պիլէ .

— Նէ տէյօրսունը միւսիւ . միւտհիշ մի .

— Էվվէթ մատամ , էսպասը մայիւմ օլտուղու կիպի
տէհչէթիտէ նաղարընըղտա գօլայլըղլա թային իտէճէք տիր .

— Աման , օ միւտհիշ մէսէլէնին նէ օլտուղունը անլա-
յամայաճա գմըլըմ . . .

— Մէսէլէնին հաղըգաթէն միւտհիշ օլտուղունը իյթի-
րաֆէ մէճպուրըմ . շիւշի թահգըգաթտէ տէվամ իտիլի
տէ պու հաղըգաթ էյիճէ մէյտանէ շըգարսա , գանն իտէ-
րիմ յի սիգտէ թէօհմէթէ իշթիրար իթմիշ օլուրսունը .

— (Թիթրէք սէտա իլէ .) Աման էա Բասպիմ , պէնի
չէրիքը թէօհմէթ տէյու հաղուրը մաշքեմէլէ շըգարա-
ճաղար էօյլէ մի .

— Սաէթթէէսիւֆ էօյլէ օլաճաղ տըր .

— Էյի ամա գասահաթըմ նէ իմիշ , բէճա իտէրիմ
պէնի նէ իլէ իթհամ իտիյօրլար . զիրա պէն եալտա վէ պու
մէվըլտա պիր գատընըն , խուսուսը իլէ սէրսէն եալընտա
օլտուղու վէ կիւզ պին ֆրանց իյրատը , աթը , արտայասը ,
սէյֆիլէլէրի , վէհասըլ հէր շէյի պուլունտուղու հալտէ
պիր ճինայէթին ֆայիլի օլմաղ գասիլը մի տիր . սէօյլէյի-
նից միւսիւ , ճինայէթիմ նէ իմիշ . կէօրիւյօրսունը ա , ար-

թըգ սասըր ու թահամիլլէ մէճալիմ գալմատը .

— Մատամ , ճինայէթինից ֆրանսա սասյիչինի թէէ-
մինէ մախսուս օլարաղ մէվղու պուլունան գանունլարա թիա-
յէթ իթմէլէլիլ տիր . հաղըգաթէն պու թէօհմէթ բէք
պէօյլուք տիր . սէօղիւն զըսասընը իսթէրսէնից , խանէնից-
տէ պիր մէճնունէ վար տըր յի . անըն նէգտինիգտէ պու-
լունմասը , սասյիչի ումումիլլէ իչին բէք մուգիլը տիր .

— Հա անլատըմ , Էսթէրտէն պահա իտիյօրսունը .

— Էվվէթ մատամ .

— Էյի ամա , Էսթէրին ճիննէթի հաղըլնտա ալտըղը-
նը մայիւմաթ բէք միւպալաղալը օլա կէրէք տիր , շիւնքի
պու զէլալը գատըն օ գատար սալին , օ գատար ուսը տըր
քի , պու անէ գատար հիշ յիմսէյէ պիր ֆէնալըղը տօ-
ղունմալը տըր .

— Նէ հալ իսէ , պու գատընըն էյիլէ տիվանէ օլ-
մատըղընը իտտաա իտէպիլիլմիսինից .

— Սայա , պունը տայիմա իյթիրաֆէ մէճպուրըմ . ֆա-
գաթ պու ճիննէթի օ գատար գարարսըր տըր քի , քէնտի-
սինի պիր գուղույա թէչպիհ իտէպիլիլիմ .

— Մատամ , պէն օրասընը պիլմէմ , պիլտիլիմ պիլ
չէյ վար իսէ օ սու շու տըր . պէնի պուրայա միւտտայի ու-
մումինին էմրի սէվզ իթմիշ տիր . . . պու պէյհուտէ սէօղէր
իլէ վաղթըմը գայ իթմէյինից , պէն ճէվապ իսթէրիմ մա-
տամ ճէվապ .

— Աման էֆէնտիմ , վէլտիլիմ ճէվապար հէր պիրէր
հաղըգաթ տըր .

— Խայըր մատամ , սիզ հաղըգաթը պէնտէն քէթմէ
օղրալըյօրսունը , ֆաղաթ պու սիգին իչին խայըրը օլա-
մաղ . խանէնիգտէ պուլունտուրսուղունը տիվանէ , պուն-
տան իքի կիւն մուգատտէմ պու խանէյի մահվ իթմէք
մազսատը իլէ իյզայի հարիգ կիպի պիր ճինայէթէ թէսատ-
տի իթմիշ տիր .

— Նէ՛ տէ՛ յօրսունըզ մի սիսի , պուներ նէ՛րէսէն խաղեր ալտընըզ :

— Կէօրիս յօրսունըզ եա՛ , իշխէ պիզ հէր շէյի խասպեր ալտըզ , մէմուրլարըմըզա թէնէբբիբ իթմէլիյիզ քի . սէթր իթմէք իսթէնիլէն հէր տիւրլիս վուզ ու աթը տէր հալ պիզէ պիտիրիյօրլար : խուսուսի իլէ հազզընըզաա շիպեայէթ տէ վաթ մատամ :

— Շիքեայէթ մի , աման եա Վապպիմ :

— Ալլահ իթմէսին , մէճուսէնիզն իյզա իթմէք իսթէտիյի հարիզ վուզ ու պուլմուշ օլսա իաի , օզէման պու խանէսէ սարին օլանլար իլէ էթրաֆրնա սիրայէթ իաէճէյի խանէլէրին միսթէճիլէրի . իասլիյի միսթէզարրուր օլաճազլար իսի . պու հալտէ սիլի գանունէ առէմը իթասթ թէօհմէթի իլէ իթհամ իթմէք պէյճա՛ մը տըր տէյիլ մի տիր . պուրասընը միլահազայի մախուսս սէնիզէ հէվալէ իտէրիմ :

— Աի սիսի , եէմին իաէրիմ քի պէնիմ պունլարտան խասպերիմ հօզ տըր :

— Իւանըրըմ մատամ , ֆազաթ գանունըն վէ խուսուսի իլէ հէրքէսին զաթընա միսթէպիզ ֆրզրաթըզ գանունիյէնին պիլինմէսի էլլէմ տիր . սիզ պուրալարընը պիլմէլի Ետինիզ մատամ :

Մատամ Ամատիս , պու սէֆա էվէլքինտէն պին գաթ զիյատէ թիթրէմէյէ պաշատը . Թէֆէրէ ճէվապ վէրմէք իսթէյօր , ֆազաթ միզթէտիր օլամայօր իաի . պիր միտտէթ սօնրա քէնտինի թօրլայըպ զաիֆ պիր սէտա իլէ :

— Շիմաի իշի անլատըմ , պէնիմ կիպի եիւզ պին լիրա նազտը մէվճուտի վէ պիր օզատարտա էյրատը պուլունուպ տա տայիմա էյլիք իթմէք իսթէյէնիյեր մուազապ օլույօրլար , հէրքէսին վէ խուսուսի իլէ զապլթա նազարընտա ֆէնա կէօրիսիյօրլար , տէտի :

— Նէ՛ եարայըմ , հիքմի գանուն պէօյլէ տիր , հա-

քիմէրէ մէրամ՝ անլաթմազ միւմբին տէյիլ տիր յի . պիզ-
տէ սիյի ըահաթսրզ իթմէյէլիմ . պազընը տահա նէլէ՛ր
սէօյլէյօրլար . « Գու մէճնունէնին մատամ Ամասիսին նէզ-
տինտէ պուլունմասը , պաղը էսրարը մուհիմմէյէ միւսթէ-
նիտ օլսա կէրէք տիր » տէյօրլար .

Թէֆէրին պու սէօզլէրի իւզէրինէ պիչարէ մատամ Ա-
մասիսին , ի շիւնճի տէֆա օլարազ վիճուտի սէրարա թիթ-
րէտի . Հազին պիր սէտա իլէ .

— Էսրարը մուհիմմէ՛ մի տէտինիզ , տէտի .

— Էվվէթ մատամ , շու մէրքէղտէ պազը իւպարաթ
վար տըր . մէսէլա , պու Էսթէր տը Րիյօ խաֆիյէն պիրիսի
իլէ ազ տը իյտիվան իյէմիշ տիր , պու տա էսրարը մուհիմ-
մէտէն ատտ օլունմազ մր . սիզի , պէօյլէ ահատտը նաստէն
օլան բէսիբայէ պիր գատընը , Ֆրանսա ալանը մէրթէպէսին-
տէ միւթէպէր օլանլար իլէ մինասէպաթտէ պուլունտըրա-
րազ , էն սօնրա ճէպրէն անը թահտը նիքեահլարընա իտ-
խալէ դատար ճիւրաթ իթմէք գապահաթը իլէ իթհամ
իթսէլէր նապէճա տէյիլ տիր , տէյիլ մի մատամ .

Մատամ Ամասիս , տիւյ Սիմ Սիմօնտ Տըլաթար-Վօտի-
յօ իլէ Էսթէրին իլք միւլազ լալարընտա , վագասունն սօնընը
տիւշիւնմէմիշ , վէ պուրայա գատար հիքեայէ իյլէտիյիլիզ
ֆանիալարը ասլախաթր ու խէյալինէ կէթիրմէմիշ իսէ տէ .
Էսթէրին ֆէլաքէթի թէհազգուզ իթտիքտէն սօնրա , հա-
րաքէթի վաղըասընտան տօլայը նէտամէթ հասըլ իտէրէք ,
խաթասընը պիլ ֆիիլ թամիր իտէպիլմիշ օլմազ իւմիւտի
իլէ , օ կիւնէ գատար Էսթէրէ էվլատը կիպի պազմազա վէ
վուգույի միւհիմմէլ օլան վուգուաթէ մէյտան վէրմէմէյէ
չարըմիշ , վէ պու ազմի գահրիմանիտէ եիրմի սէնէտէն
պերի սէպաթ իտէրէք մուվաֆֆազ օլմուշ իտի .

Ո կիւն խանէսինէ կէլիպ միւտտայի ումուճի թարա-
ֆընտան կէլտիյիսի պիլ պէյան , հիչ պիր քիմսէնին վազըֆ
օլմատըղը զանն ու զէհապընտա պուլունտուղու էսրարը

մէյտանէ չըզարմասը, վէ ալէլիսուսուս պու էսրարըն հիւ-
քիւմէթ նազարընտա տա քէչֆ իսիլոյիինի իտտաա իթմէ-
սի, քէնտիսինէ սոն տէրէճէ զարիպ կէօրիւնտիւյիւնտէն
Ֆէնա հարտէ մուզթարըպ օլտու, շիւնքի թէֆէրին տէտիյի
կիպի, վու գու աթըն տէհչէթի նազարընտա թէճէսսիւմ ի-
տիյօր իտի:

Թէաթրօյա կէլէն սէյիւրճիլէր կիպի մատամ Ամատիսին
հէր հալինի նազարը տըղ զաթընտան այըրուայան թէֆէր,
մատամըն հալինտէ կէօրտիւյի թէհալիլիլաէն հուսուլը մազ-
սատըն եազըն օլտու գու նը ֆարգ իտէրէր, տէրէճէյի նի-
հայէտէ նէշէհապ օլտու:

Մատամ Ամատիսին օ սըրատաքի հալի հազրգաթէն
բէք ֆէնա իտի, եիդի սարարմըշ, վիճուտի տէ հալա
թիթըլօր իտի, թէֆէրէ սէօղ սէօյլէմէք իսթմէտիյի հա-
լինտէն անյաշըլըլօր իսէ տէ, պիւր սիւրի մուվաֆֆազ օլա-
մայօր իտի, էն սօնրա օլանճա գու վիլէթ ու ճիւրաթընը թօր-
լայարազ այադա գալգաը վէ էյլէրինի բօլիս միւ ֆէթթիլինէ
ուլտատարազ, իսթիւրհամէ տէյալէթ իտէր պիւր թալը իլէ:

— Ամատ էֆէնտիւմ, բէճա իտէրիւմ պանա օ մազիտէն
պահա իթմէյիլինի, շիւնքի տէհչէթի հալա կէօղիւ միւն էօ-
նիւնտէ տիւր, իգտիլաճէ միւ թէալիգ էսրարըն էօմրիւմին սօ-
նընա գատար մուհաֆազա իտէճէյիմի վատ էլլէմիշ իտիւմ,
պու կիւնէ գատար վատիմտէ սէպաթ իթտիւմ, պու նտան
սօնրատա գուսուր իթմէմէմ, իշթէ սիզտէ կէօրիւ-
յօրսու նըզ քի, պէն միւճէրրէտ պու վատի եէրինէ կէթիւր-
միշ օլմազ իշին իսթիւրաըն սիւքի թ իթտիւմ վէ իտիյօրում,
— հ, տի գիւն վէֆաթընտան սօնրա պու պիշարէյի պիւր խաս-
թախանէյէ կէօնտէրէպիլիւր իտիւմ, ֆազաթ քէնտիսինի էվ-
լատըմ կիպի սէվտիլիւմ իշին պու նը եարամատըմ, շիմտի
անյատընը ա, ալթըզ շիւ պհէնիլ գալմատը, բէճա իտէ-
րիւմ բահաթըմըզը պօզմայընըզ, էօլիւնճէյէ գատար պէօյ-
լէճէ եաշայալըմ, տէտի:

— Գուտա սիզին էլինիզտէ տիւր, մատամ:

— Գու նըն իշին նէ եարմալըլըմ, սէօյլէյիլինիզ միւ սի-
րէճա իտէրիւմ:

— Սէօյլէյիլինի մատամ, սիզ միւ տտէթը մէտիտէ եա-
նընըզտա պիւր սիվանէ պուլու նտուրույօրսու նըզ քի, էմիը
թէտավիսինի վէ քէնտիսինի իհեա իտէճէք պիւր լութֆը,
աալա նազարը իթիպարէ ալմատըզընըզ կէրէյի կիպի մու-
հազգազ տըք:

— Էօյլէ տէմէյիլինիզ միւսիւ, պու պիշարէնին թէտա-
վիսի իշին Բարիպտէ նէ գատար մէշհուր սօզթօրլար վար
իսէ ճիւմլէսինի ճէլայ իլէ գօնսօլթօ իթտիլիլիլի տիւր, պու
իտուսուսա բարաճա օ տէրէճէ ֆէտաքեալըզ իսթիլայար ի-
տիլիլ տիւր քի, բէտէրի պիլէ պու գատարընը եարամազ
իտի:

— Էյ, պու գօնսօլթօյարտան նէ նէթիճէ հասըլ օլ-
տու:

— Ահ էֆէնտիւմ, հիշ պիւր նէթիճէ չըզմատը, հէքիմ-
լէր պու տէրտին գապիլի շիֆա պիւր խասթալըզ օլմատըզը-
նա միւթթէֆիլէն գարար վէրտիլէր, պէնտէ էօլիւնճէյէ
գատար քէնտիսինի գայըլմադա դարար վէրտիւմ:

— Գօնսօլթօտա պուլունան հէքիլէր, հիշ օլմազսա պու-
նը պիւր թիմարխանէյէ կէօնտէրիպ օլտատա թէտապիլի միւ-
էսսիլէ վէ մահիրանէ իճրասը իլէ, իքթիսապը աֆիլէթ ի-
տէպիլէճէյիլինի օլտու նէօյլէմէտիլէր մի:

— Սէօյլէպիլէր իսէ տէ զէվճէսի աիւզ ճէնապլէրի պու-
նը իսթէմէյօր իտի:

— Կիւզէլ ամմա, պու կիւն տիւգին ֆամիլեասը անը
թալէպ իթմէքտէ հազլը տըր:

— Տիւզին ֆամիլեասը մը, էսթէրին հայաթընտան ա-
ճէպա խապէրլէրի վար մը:

— Հէնուզ եօզ տըր, ֆազաթ պու կիւն վազըֆ օլա-
պիլիլէր . . .

— Քի՞մ խապէր վերէնէք :

— Պէն , եանի բոլիս նէ չարէ թի խապէր վերէնէք տիր :

— Էօյէ իսէ էմին օյունրդ քի պու գատրնըն հիմայէ սինի տերի հաէ իտէն ֆամիլեա , եիրմի սէնէտէն պերի իսթիյարը սիւքիս թ իթտիյիմտէն տօլայը պէնի բահաթսրդ իտէնէքլէր տիր . պունսան պէօյէ արթըրգ պէնիմ էշն իսմիտի իսթիրահաթ մահվ օյտու տէմէք տիր :

— Մատամ , մի սահառէնիպէ տէմինէք տէտիյիմ կիպի եինէ թէքրար իտէրիմ քի , հալ ու մէվղընրզ թէհլէքէտէն խայի տէյիլ իսէ տէ շարէսի պուլունապիլիլի , միսթէրիհ օյունրզ , պու թավսիյէմի ունու թտունըզ մը :

— Խայրը միսի , ունու թմատըմ , պու եօլտա պէր թավսիյէտէ պուլունմուշ իտինիզ , ֆապաթ պէնի պու գատար պէօյիք պիր ֆէլպէթ թէհտիտ իյլէմէքտէ օլտուղու հալտէ , պէնիմ իշին իսմիտի իսթիրահէթ վար մը տըր . պու պապտէ պիր իսթիֆատէմ օլտա եիւրէյիմ եանմաղ իտի . ֆապաթ օտա եօզ տըր , մաղ սատըմ , օրթատա համիսիզ վէ մի հթածը մուավէնէթ օլտարազ գալան պիր պիչարէյի հիմայէ իթմէք իտի . շիմտի կէօրիւյօրում քի պու մերհամէթ պիլպիս պաիսի ֆէլպէթիմ օլտար :

16

Մատամ Ամատիս , պիր գալ տազրգա մահգունանէ տի շիւնտի քտէն սօնրա , քէլամէ աղազ իտերէք :

— Միսիւ , սիզ պէնիմ եերիմտէ օլտանըզ թէլալ իթմէ գմիսինիզ , էլպէթտէ իտէրսինիզ . Ալլահ սիզտէն բազը օլտուն , թէչէքքիւր իտէրիմ . . . պէնի պու ազապտան իէլաս իթմէք շարէսի օլտուղունը սէօյէյօրսունրդ . ֆապաթ նէ եօլտա օլտաղընը հէնուզ պէյան իթմէտինիզ , պունը

անլամատըգ ճա նասըլ միսթէրիհ օլապիլիլիմ , տէտի :

— Մատամ , պիզիմ կիպի ասայիչի ումու միյէյի ինզըպաթէ . մէմլէքէթի թէէմին ու մուհաֆաղա խըտմէթինտէ պուլունան մէմուրլարտա էսէրը մէրհամէթ եօզ տըր աէնիլիլ , նէ եանըշ միսթալաս . պու սէօզիւմին սըհհէթինէ պիր տէլիլ իսթէրսէնիզ . իշթէ քէնտիմի արզ իտէպիլիլիմ . պուրայա կէլտիլիմ զէման նէ աէրէնէտէ շիտտէթի տավրանտըղըմ իսթըրընըպտա տըր . շիմտի իսէ գալպիմ մէրհամէթ իլէ տօլտու . . . անլատըմ քի պիլմէյէրէք պիր իսթա իթմիշսինիզ . պինան ալէյհ շիմտի սիզէ մուավէնէթ իթմէք իսթէյօրում :

— Ահ էֆէնտիմ , լու թֆունըղա թէչէքքիւր իտէրիմ :

— Մատամ , թէհլիլիլին նէ տէրէնէտէ պուլունտուղունը պէնտէն էյի պիլպիլինիզէ գաթիլէն էմին իսէմտէ , մատէմ քի սիզի գուրթարմալա գարար վէրսիմ , իմտի պէնի տինլէյինիզ . պէն եազաճաղըմ բաթթթօտա տէյէնէյիմ քի , էսթէր սըլիյօ նամընտա միտտէթը մէտիտէտէն պերի ազլընա իրֆիթէթ թարի օլտու , հիլ պիր կէօնա էսէրը շիտտէթ վէ թէնավուզ մի շահատէ իսթիլմէյէն պու գատըն , պու կիւնէրտէ իգամէթ իյլէտիլի իսանէտէ իյգայի հարիգ իլէ , ասայիչի ումու միյէյի իսլալ իթմէքտէ պուլունմուշ տըր քի , պու տա միտհիլ պիր ֆաճիա վուգու պուլաճաղընը իյմա իտիյօր . պիչարէյի պու անէ գատար քէմալի բահմ ու շէֆգաթլէ եանրնտան այրըմայան մատամ Ամատիս , սիւրաթը միւմիլինէ իլէ պու պիչարէնին պիր թիմարխանէյէ կէօնտէրիլմէսինի թալէպ իտիյօր :

Թէֆէրին պու միսթալասարնա վազըֆ օլտուղու սըրատա մատամ Ամատիս , գալպկեահընտան գօրուպ կէլէն հընչըրըզլարտան պիր միտտէթ քէնտինի թօրլայամատը . նէտէն սօնրա իսթիրահամքեարանէ պիր թավլ իլէ :

— Միսիւ , նէ տէյօրսունըզ , պէն . . . պէն էսթէրի թիմարխանէյէ կէօնտէրմէյէ բազը օլապիլիլիմ , տէտի :

— Էօյլէ իճասց իտիյօր մատամ , շիւնքի սիզի գուր-
թարմայա սէօզ վէրմիշ իտիմ . էվվէթ սիզի գուրթարմաճա-
ղըմ , ֆաղ աթ պիւր շարիթ իլէ :

— Աման սէօյլէ յինիլ միսիւ , նասըլ գուրթարմաճազ-
սընըզ :

— Էսթէր տըրիյօնըն թէէհհիւ ինի սիզտէն պաչգա
քիմսէ պիւմէյօր . շիմտի միւթէվէֆա սիւզին նամտար ֆա-
միլեասը պու իշէ ալեհահ օլուրսա , էմին օլունըզ յի պիւր
չօգ զըյու գալէ մէյտան աչըլաճազ սորլ , օ հալտէ սիզտէ
պիղզարուր իշին իշինտէ պուլունաճազ սընըզ . իմտի Էսթէ-
րին թէէհհիւ ինի հիշ քիմսէյէ ֆաշ իթմէյիլ , անաէն սօն-
րա քէնտիսինի պիւր թիմարիւանէյէ նաղլ իտէրիլ . իշթէ
պու սուրէթիլէ սիզի թէհատիտ իտէն թէհլիքէ տէ պէրթա-
րաֆ օլուր :

— (Պիւր ահը ճանխըրաշ շէքէրէք .) Էսթէր ճիյիմի եա-
նքմտա օլազ մազ վէ սուրէթը տայիմէտէ նէգարէթ ալթըն-
տա պուլունտուրմազ միմրին տէյիլ մի :

— Ասլա մատամ :

— Հէր նէվի թէտապիրի իհթիյաթիլէ իթիխազընտա
գուսուր իթմէյէճէյիմէ տայրըր թէէմինսթ վէրէճէք օլուր-
սամ , եինէ եանըմտա պըրագըլամազ մը :

— Պիչարէնին իյգայի հարիզ գաստինտէ պուլունտու-
ղունը ունութտունըլ մը . պու հալտէ քէնտիսինի եինէ
պուրատա նասըլ ալըզօյմազ արգուսընտա պուլունույօր-
սունըզ . էն ուֆազ պիւր հարաքէթինտէն պին տիւրլի մա-
նաչէր չըգարըլապիլիւ , պու իշ սիզին իշին էյի տէյիլ , պի-
լարիս պէօյիւք պիւր ֆէլաքէթ տիր . սիզին իշին ճայի սէլա-
մէթ պէնիմ իսայրիսահանէ նասիհաթլարըմա թէվֆիզէն
հարաքէթ իթմէքտէն պաչգա պիւր շէյ տէյիլ տիր մատամ :

Աատամ Ամուտիսին վիճուտի սէրաբա թիթրէտի . թէ-
ֆէր պունըն ֆարզընտա իսէ տէ , կէօրմէմէզլիքտէն կէլիպ
սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Անօղիւ մի տինդէմէ յօրսունըդ մտտամ . . . Քաղաթ սօն բէշիմանըդ Քայիտէ վէրմէզ . պիր քերրէ պու հատիսէ ալէմին լիսանընա տիւ շտիւ մի , արթըդ պիզիմ իչին աէ մէր-համէթ դարուլարը դարանըր . իյֆայի վաղիֆէյէ մի պա-շըրէթ իտէրիզ քի , պու նէթիճէ վէ հարաշէթ սիզին իչին բէք Փէնա տըր . տօգրուսընը իսթէրսէնիզ , օ զէման մաէթ-թէէսիւֆ իսթէր իսթէմէզ սիզէ դարշը մուամէլաթը շէտի-տէ իյֆա իթմէք մէճպու թիյէթինտէ պուլունաճազըզ , շիմտի անլասընըզ մը , տէտի :

— Մի սիւ , իֆատաթընըրն քեամիլէն հաղղըմոա պիր լու թֆըր մախտուս օլտուգունը անլայօրում , պու պապ-տէ նէ դատար թէչէքքիւր իթսէմ եինէ ազ տըր . շու դա-տար վար քի , պէն բէք պիշարէ պիր դասըն օլտուգում կիպի , իսթէր տէ թիմարլիսանէտէ պէտպահա վէ բէրիշան օլմազ , տէյիլ մի :

— Պուրատան տահա էյի պաղըլաճաղընա էմին օլա-պիլիբսինիզ մտտամ . օրատա էն մէշհուր տօղ թօրլարըն թահտը թէտափլիլէրինտէ պուլունաճաղընը էվէլճէ սէօյլէ-միշ իտիմ . շիմտի տէյէպիլիլիմ' քի , էջէք հէյիմիլէրին թէ-տափիսի վէ օ եօլտա իթիլիսազ իտէճէքիլէրի թէտապիր թազ-տիրէ մու վաֆըզ տիւ շէրսէ , իատէյի սըհհէթ իտէճէյինտէն տէ էմին օլապիլիբսինիզ :

— Ահ , միւ մըր'ն մի :

— Իսմիւտփար օլունըզ մտտամ , օրատա իճրա իտիլէ-ճէք թէտափի , շիւպհէսիզ մէմուլ օլմայան նէթայիճի հասէ-նէյի թէվլիտ իտէպիլիլ . օ զէման սիզ տէ պանա թէչէք-քիւր իտէճէքսինիզ տէյիլ մի :

— Ահ միւսիւ , անսամիմ իւլ դալպ շիմտիսէն թէչէք-քիւր իտէրիմ . պիր շէյ տահա բէճա իտէճէյիմ , միւսաա-տէ պուլուրսւրմըսընըզ :

— Անօյլէյինիզ մտտամ .

— Իսթէրի արա սըրա կէօրէպիլիլմիլիմ :

— Շիմտիլիք կեօրէմէղսինիզ . ֆազաթ իլէրուտէ օտա միւ մըին տիր .

Շիմտիլիք նիչին կեօրէմէլէճէք իմիչիւմ .

— Մատամ, նէ թօհաֆ սեօյլէյօրսուներզ, էսթէրի նէրէլէ կեօթիւրիւյօրսոյ . թիմարխանէլէ տէլիլ մի . բէք կիւզէլ . օրատա թէտավիսինէ զսոյրէթ օլունանճազ տրր . օհալտէ սիզ եանընա կիրուպ չըզ տրսանըզ թէտավի սէմէրէսիզ զայրր . պինաէն ալէլէ պու մէսէլէտէ իհթիլյաթլը սապիւմնազ իյնապ իտէր . տօզթօրլար միւ սաաաաա իթմէտիլքնէ յէնտիսինի կեօրէմէղսինիզ . կեօրիւյօրու մ յի մէրհամէթինիզ բէք զտիպ տիր . պու պիչարէլի սաա տէրէճէտէ սէվէյօրսուներզ . պունաան սօլսոյր թէլէք յիւր իտէրիւմ . ֆազաթ պիր շէյ տահա սեօյլէլէճէլիւմ կիւ ճէնմէլինիզ . պու մուհապէթ օ պիչարէ իչին պէլլիտէ թէլլիլլէլի մուհուպ օլուր . անըն իչին շիմտիլիք նէրէտէ պուլունտու զունը սիզտէն սաղլսյաճազըմ . զիւրա սիզ միւ թլազա յէնտիսինի կեօրէմէք իսթէլլէճէքսինիզ .

— Էսթէրի պէնտէն սօրմազլար մը .

— Իհթիմալ յի սօրարլար .

— Ո՞ զէման նէ՞ ճէվապ վէրէճէլիւմ .

— Ճէվապը զօլայ տըր . բօլիս նէզարէթի յէնտիսինի խասթախանէլէ նազլ իթտի տէրսինիզ .

Բօլիս նէզարէթի սեօյիւնիս իչիտինճէ , մատամ Ամատիսին վիհուտի պիր տահա իւրրէրտի . Թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Էսթէրէ տայրր մալիւ մաթ օլսուն ալապիլլէճէքմիլիւմ . տէտի .

— Հայ հայ .

— Ֆազաթ նասըլ մալիւ մաթ ալապիլլէճէլիւմ .

— Էսթէրընըզ իչին տնր տա պէն տէրիս հտէ իտէրիւմ .

— Ահ , միւսիւ . բէք լութֆրեարսընըզ , թէլէք յիւր իտէրիւմ . պիր շէյ տահա բէճա իտէճէլիւմ .

— Ալլայլէլինիզ մատամ .

— Էսթէրին թէտավիսինէ տահա զիյաուէ իհթիմամ օլունմասընր արզու իտէրիւմ . պու պապտէ հիչ պիր ֆէտատարեարլըզ տան չէլինմէլէճէլիւմ . պիր զաչ պին ֆրանզ վէրիբսէմ շիւպհէսիզ յէնտիսինէ տահա էլի պազըլըր . պու խրոմէթիտէ սիզէ հէվալէ իթմէք իսթէրիւմ . զապու իտէրմիսինիզ . .

— Բէմալի մէմուսնիլլէթլէ .

— Ահ , թէլլէք յիւր իտէրիւմ միւսիւ . շիմտի էմը իտինիզ նէ եարմազ լաղըմ տրր . զիւրա պունը պիր տիւրլի զիհնիտէ թային իտէմէլլօրում .

— Դայէմ յեազրտ ալընըզտա եազտրսաճաղըմ շէլլէրի եազընըզ , մատամ .

Բօլիս միւ ֆէթթիչինին պու իֆատէսի մատամ Ամատիսի իւրլի թտիս . Թէֆէր իսապիսի պունըն ֆէրզինտէ օլարազ .

— Մատամ, պու կիւն յէտէրինիզ բէք զիյաուէ տիր . կեօրիւյօրու մ յի մէքթուպ պիր շէյ եազմազա միւզթէտիր պիր հալտէ տէլիսինիզ . զայէմ յեազրտ կէթիլլինիզտէ պէն եազայըմ . սիզտէ իմզա իտէրսինիզ .

Մատամ Ամատիս , օ տնէ զատար Թէֆէր իսապիսինին սեօյլէրինտէն տայիմա տիլիսուն օրտուպու ճիհէթլէ հիչ պիր սեօյիւնէ , հիչ պիր էմրինէ մուխալիֆիլթ իթմէլլէ իղթիտաբը զարմամըչ օլտու զունտան , չարնաչար ճէվապը մուվաֆազաթ իթա իտէրէլլ . զայէմ վէ յեազրտ կէթիլլիպ էօնիւնէ զօլտու . մէլուն հէրիֆ պիր յէրրէ զայէմ վէ յեազրտ կէօզ կէզաիլրտիլրտէն վէ մուզաֆֆէրանէ թէպէսսիւ մէր իթտիլրտէն սօնրա , սուրլէթի զիյրտէ միւնտէրիճ մէքթուպը եազմազա պաշլատը .

« Ասայիչ բէլիսի ճէնապլլէրինէ .

« Բէլիս էֆէնտի .

« Պիր շօզ սէնէտէն պէրի հալի էսէֆիլլիթիմալինէ մէր-

Իս-Տրփեր անտանգիտեցի խանկան թերթից խախտն բրայանյն, պոս սուրեթիս մուգատան մեխինն պիտինն չրպր մեզգր. յի ինչպիս ցանուրևուց վե իս միտանն փեզգրման թեկն մինը մուգափփուցը յոթ իյնկմից իտի :

Իչինն չրպր : Էզյն մուտամ՝ Ամուտիայն ին պիթմե- ճեք շեյերանն ուրմարպր իչին, պուրատու Թեփերին առհա պերան ինչիյաթը ապրանմար յազրմ՝ կելլար իտի :

Թեփեր, Բուպայ մեյաանքմանն ու պապ յայննա ապ- յուհա թախն նեզարեթինն կիտու պ աուրից թեյիտի ին մի- յազաթ թայեպինան պուրանուս, վե թեյիտը մու մեթիլց թարափրմանն խախտն մի սուտան իս պերինն հեման հու պու- ռինա պապու պուհուս : թեյիտ՝ Թեփերի կեարաթիլանն :

- Նե՛ վար նե՛ հոպ Թեփեր, աեաթ :
- Էհեմիլլեթի պիս մուտան Էփեմաթմ՝ . . .
- Աեզյն յինից :

— Պուհուան իչի սաաթ մու գատանմ՝ Բուպայ մեյաան քման ապառքուպ սու իրեն, ապառքարին ապառքմանն պար- գունն պիս սեա իչիթաթմ՝ թապլլի ա թարափա պաշուսմ՝ փերհաս իտեն պիս մեհնունն իտի յի, հայ ու թապր կե- շիպ աեանեկերի տիչարը իեզփ ու աեհչեթ իտիլար իտի :

- Թապլլի պու մեհնունն իս աեհհայ պարապ սու կե- թիթաթնից աեյի մի :
- Իպլլի Էփեմաթմ, թապլ ու գր. յաթեթինանն յիպար պիս փաթիլիպա մեհնու պ սլուս պու աեարաչրման պու մեհնու- նեինն հանքման, հաչրմա պիս յիպար պառն ին պիս աե սուս իրամեթմաթի վար իտի, Էզյն պիս հարաթեթան պու- ռանմարը մեհարեթ իտեմեթմ՝ հարաթից աեյիս մու ափե-

նեթ իտերեյ հաչրմա պառնինն Բուպայ մեյաանքմանն ի- գամեթ իյնեաթի Մե նամերայու խանեյն կեաթիթաթ : սից ա խանեյն պիթրաթնից : հանի Էյնն Աալն նամքմանն պիթի- սինն աքաթիթմանքմանն թահարաթիթ ինչու խախտից իտի : ինի կպուրար սու ա խանեաթ իցամեթ իտիլարայ : ինչու իյնեաթիթ թահարպ աթաման մեհնունն ճիմեթի պու ա- թարպ յեապր շիտանեթ իյնեմից : հաթաս կեչեյերան իցա- մեթ իյնեաթի խանեաթ իցպի հարից պաաթման պու- ռանմար :

— Ապարպու վե թեալի պաթը պու զեվալլը ի Թեա- փի իթմեյարար մի :

- Հից յիմեեաթի հոպ սար Էփեմաթմ :
- Էլփուպաթը մու պանարաման հարաթի թահարպ իթմեթի իտիթից :

— Պեմանից աե Էզյն հարարմ, հաթաս պաթը աթի- լերինն իթթաթնն հարաթից պիս աե մեթիս պրմ՝ վար աթը սի յիմեթ թապաթ իտեեթիթմ, պանն իտերանն մեհնունն պիս թիթաթմանն կեանեթիթիթանն հերաթ մեմուսն պաեապ- յար աթը :

— Պու մու գատան մեաեմ աեթրա Թեփեր, հապից վե թիթ- թեյ Էլի ին մուտամ՝ Ամուտիան իտիլարաթիթից սլուս պու մեթ- թուպր աուպից թեյիթինն թապաթմ իթաթիթանն, թեյիտ :

— Էզյն իտե վապրթ պապ իթմեյեթիթմ, պու մեհնու- նեյն աեթ հայ պիս թաաթմաթանն յե կեանեթիթիթմ, ուլուից մի, աեաթ :

- Էվիլեթ Էփեմաթմ, թաապեթ պուրաթաթարպ :
- Ջապալլը կեմն պառնա աեթաթմ, հարաթն թեփապ ա- թրմա պիս պաչ թապից ապարապ, պեմ պիցպաթմ ա մուտամ Ամուտիա աեաթիթից պաաթնինն խանեաթնն կիտեեթիթմ, սից աե կելմեյն պալլեթ իտերաթնից աեյի մի :

— Պաչ իս աթիս նե Էփեմաթմ : Էրթեաթի կիսիս ապաթրանեկու սաաթ իչի թաաթեթիթին

տէ, ասայիչ ըէյիսի ըէֆաղաթընտա իբի մահիր տողթօր օյ-
տու զու հայտէ, Բօսյայ մէյտանրնտա վազր Զէ Եօմէրօյու
խանէնին գարուսը Էօնիւնտէ թէվադուֆի իթտիլէր, մաս-
լահաթըն պու Եօյա տէօրիւ ըէսինէ ֆիւլղէլատէ ճանը սր-
գըլմըջ օլան Թէֆէր, պունյարտան ըէր շօղ Էրլէն Կէրֆէ
օլտու զու ճիհէթլէ ամիրինի իթթիղ պալէ մի սայաթ կէօս-
թէրիպ .

— Մատամ Ամատիս, պու Նակէհանի զէյարթէթէ միւն-
թաղըր տէյիլտիր, պիրտէն պիրէ գաթը ալիլէրինի կէօրէճէջ
օյուրսա, գաթէն Եթթմէջ Եաչընտա պու լու Նտու զու Նտան,
գօրգարըմ քի քէնտիսինէ Նու զուլ իսապէթ իտէր տէ տի-
կէր պիր գազայէ սէպէպիլէթ վէրմիչ օլուրուղ, պինակն ա-
լէյհ մի սաատէ պույուրուրսանըղ թէրլիֆինիղի կիտուպ
քէնտիսինէ իսապէր վէրէյիմ, տէտի .

— Էօյլէ իսէ հայտէ, սիղ կիտին իսապէր վէրին պիլաւ
պէջ տաղըղա սօնրա կէլիրիղ .

Թէֆէր, պու մի սաատէլէ մաղհար օյու Նճա հէման մէր-
տիվէնյէրտէն սըչրայրպ իսթ գաթմա չըղ տը, մատամ Ամա-
տիս քէնտիսինի իսէլէճանըր պիր սուրէթտէ գապուլ իտէրէք .

— Գու կիւն մի կէլէճէքլէր, տէտի .

— Էվլէթ, հաթտա կէլտիլէր պիլէ, ֆաղաթ սիղ պիր
չէյաւն գօրգմայընըղ, պէն սիղին մէնաֆիլինիղի տի շիւն-
տիւմ, թահղըղաթ իճրա իտիլմէյէճէք տիր, Եաչընըղ պէօ-
յիւք պիր գաթ ըէֆաղաթընտա հէքիմլէր պու լու Նտու զու
հայտէ շիմտի կէլէճէքլէր տիր, պունյար իսթ իւնքէօյի պա-
ղը իսթ իճվապաթ իլէ իթթիֆիս իլլէյէճէքլէր տիր .

— Աման Եա Բապպի, գօրգույօրում, մի սիւ .

— Թէքրսըր իտէրիմ քի գօրգաճաղ պիր շէյ Եօղ տըր,
սիղէ պիր գաչ շէյ սօրաճաղար տըր, ֆաղաթ սէրպէսթ
ճէվապ վէրինիղ .

Գու Էսնատէ գարու շալընմաղա պաշլայընճա, Թէֆէր,
իլալէյի մէգալ պիրլէ .

— Մատամ, ճէսարէթ, իշթէ կէլտիլէր, տէտի .

Գարու աչըլտը, ասայիչ ըէյիսի վէ ըէֆաղաթընտա
պու լու Նան սօղթօրլար պէլլէր սայօնա իտիսալ իտիլտիլէր .
գալպինին շարրլնթըսընտան Նուլթգու մէճալի գալմայաճաղ-
մէրթէպէտէ միւքէտտէր պու լու Նան մատամ Ամատիս, Թէ-
ֆէրին աւլալէթի իլէ օտայա կիրալի .

Մէղպուրէնին օտայա կիրալիլի զէման ասայիչ ըէյիսի
վէ հէքիմլէր ալաղա գալգաղար, քէնտիսինի իհթիլամաթը
ֆայըղա իլէ գապուլ իլլէտիլէր . Էն էվվէլ ասայիչ ըէյիսի
քէլամէ աղաղ իլէ .

— Մատամ, մէքթու պընըղը ալտըմ, տէրհալ ըէճանը-
ղը գապուլ իլէ վաղիֆիմի իյֆա իթմէք իւզրէ կէլտիմ, տէ-
տի .

— Ահ, մի սիւ, Նէ պէօյիւք ֆէլաքէթ, պու անէ գա-
տար էվլասըմ կիպի սէվտիլիմ պիր մալսիւղ տէն աչըլա-
ճաղըմ .

— Մատամ, ուլուվըր ճէնապընըղը անլայօր վէ թաղ-
տիր իտիյօրում, ֆաղաթ Նէ շարէ պէօլլէ օլմաղ լաղըմ կէ-
լիլօր . . . իսաթաւըղըն իսմի Էսթէր տը Էլլէ տըր, տէ-
յիլ մի .

— Էվվէթ էֆէնտիմ .

— Լութֆէն էմր վէրինիղ տէ քէնտիսինի պուրսայա կէ-
թիրսինլէր .

— Օտասընտա տըր, օրայա կիթմէք միւնասիպ տիր
զանն իտէրիմ .

— Հաղընըղ վար մատամ, լութֆէն պիղի Եանընա
կէօթիլիլէրմիսինիղ .

Մատամ Ամատիս, սարխօչ կիպի իրի Եանընա սալլա-
նարաղ Եիւրիլիպ օտա գարուսընը ալտը, Էօնտէ քէնտի-
սի օլտու զու հայտէ տէօրթ գաթ պիրտէն Էսթէրին օտասը-
նա կիրտիլէր .

Էսթէր տը Էլլէ, ուզուն գումրալ սաչլարընը ըէրիլան

շխտեթի պիր սուրբեթտէ գօլունտան եագայարագ .

— Սուս , էմր իտիյօրում , սուս , տէյու հայգըրտը .

Ձեվալլը էսթէր , տիւշար օլտուղու պէլիյէնին էհէմի-
յէթինի թագտիր իտէճէք ազլ ու շուուրտէն մահրում
պուլունույօր իտի . Քագաթ եինէ սիքիթ իթտի , էպէր
կէլէտի վէ թութմագտա օլտուղու մէքթուպ եէրէ տիւշ-
տի . Պու մէնզարէյի սէյր իթմէք իւզլէ որայս կէլմիջ օ-
լան Թէֆէր իսայիսի պունտան ֆէվգէլատէ մահղուգ օլտու .
տօգթօր , մատամ Ամատիսէ թէվճիհի իըթապ իլէ .

— Մատամ , պու պիշարէ նէ գէմանտան պէրի ան-
նէթէ տիւշար օլմուշ տրր , տէյու սօրտու .

— Էֆէնտիմ բէք յօգ զէման օլույօր . . . հաթտա եիր-
մի սէնէյի թէճավուզ իտիյօր .

— Թէտավիսինէ իգտամ իտիլմէտի մի .

Թէֆէր , սուալլէրին շօղալտըղընը վէ մատամ Ամատի-
սին ճէվապ պուլմագ իշին միշկիւլաթէ տիւշար օլաճաղը-
նը թագտիր իտէրէք .

— Մատամ Ամատիս պու պիշարէ իշին հէր ֆէտա-
քեարլըղը իսթիյար իթմիշ իսէտէ հիշ պիր Քայիտէ հասըլ
օլմամըշ տրր . Բարիգտէ նէ գատար մէշհուր տօգթօր վար
իսէ հէրսի իճթիմա վէ գօնսօլթօյա տավէթ օլունմուշ եինէ
պիր նէթիճէյի հասէնէ հուսուլէ կէլմէմիշ տիր . . . տէմէսի
իւզէրինէ , մատամ Ամատիս տէ սէօզ սէօյլէմէյէ տավրան-
տը իսէտէ . Թէֆէր , մէզպուրէնին սէօգիւնի քէսիպ .

— Խուսուսի իլէ կէչէնլէրտէ իյգա իթմէք իսթէտիթ
հարիգ , պէօյլէ պիր իհթիյաթէ քէնտիսինի մէճպուր իլլէ-
միշ տիր , տէտի .

Տօգթօր . - Մատամ , իսսթանըն հալինտէ վահշէթ
էսէրի կէօրիւլիյօ՞ր մը իտի .

— Ս գատար սարին , օ գատար հայիմ իտի քի , քէն-
տիսինի պիր գուզու զանն իտէր իտինիզ .

— Լարին պու կիւն կէօրտիւյիմիզ հալ պիր աշ թէս .

պիր սուրբկթանն ու մուզլարը իւղէրինէ տէօրէրէք սիյահ պիր էավապ կիյմիչ իտի . մէղպուրէ էլինտէ նըսֆը Եանմըչ պիր քեաղըտ թու թույօր իտի :

Իտարու աչըլըպ տա իչէրիյէ տէօրթ պէչ քիչինին կիրտիյինի կէօրիւննէ , մատամ Ամատիսիտէ թանրմայարագ վէ ազիմ պիր տէհչէթ հըսս իտէրէք . բէնչէրէլէրտէն պիրինին բէրաէսի արգասընա կիղլէնմէյէ շիթապ իթտի :

Պու սըրատա տօգթօրլարտան պիրի մատամ Ամատիսին գուլաղընա թէգարրուպ իտէրէք .

— Մատամ , լու թֆէն սիգ քէնսիսինէ պիր շէյ սէօյ լէքնաէ պիղտէն գօրգմասըն , զիրս սիղին սէտանըգա աւըչըգ տըր , տէմէսի իյէ , մատամ Ամատիս , մէճնունէյէ .

— Սէվկիլի շօճուղում , պիղի զիյարէթէ կէլմիչ օլան պու տօսթլարը գապուլ իթմէ՞ղմիսինիղ , տէտի .

Էսթէր ճէվապ վէրմէյիպ բէրտէլէրի էնսիրտի վէ կէօզլէրինի կէլէն զիյարէթ ճիլէրէ տիրտի . Թէֆէր իտէ , պիչարէնին հիչ պիր հալինի նազարը տըգգաթտէն տուր տու թմայօր իտի . օրայա կիթտիլի զէման նազարը տըգգաթթընա շարբան շէյ , օ նըսֆը Եանմըչ օլան մահուտ քեաղըտ բարչասը օլտու .

Էսթէր սիւքիթ իտիյօր , ֆագաթ հէնուզ թիթրէմէքտէ օլան էլլէրի , պու մէնգարէտէն բէք զիյատէ տէհչէթԵապ օլտու զունա տէլայէթ իտիյօր իտի . Մատամ Ամատիս Եանընա թէգարրուպ իտէրէք վէ ուսուլէթլէ գօլունտան թու թարագ .

— Իէլինիղ սէվկիլի շօճուգ , տէյէրէք պիչարէյի իլէրիյէ սէվգ իյլէտի .

Էսթէր մուգավէմէթ իթմէյուպ պիր աղ իլէրլէտի . ֆագաթ Թէֆէրի կէօրիւննէ պիր ֆէրեատ գօրարտը , գարըչըգ վէ անլաչըլմաղ պիր շօգ շէյլէր մըրըլտանտը . պու սըրատա Պըրունվայէ լաֆղընը տա պիտտէֆաթ թէքրար իթտի . Հէքիմլէրտէն պիրի Եանընա թէգարրուպ իտուպ

լիբէյի օլտուղունը իյմա իտիյօր . (Խէֆէրի կէօսթէրէրէք .)
հաթթա շիմտի էլինի դապթ իթմէմիշ օլսա իտիմ , միւսիս
Խէֆէրին հայի բէք ֆէնա օլսաճագ իտի . պու պիշարէնին
ագրապասը եօգ մր .

— Խայրը էֆէնտիմ , բէտէրի միւթէվէֆա միրայայ տը
Րիյօնըն ֆիւճճէթէն վէֆաթ իյլէտիյի կիւն , պու պիշարէ
տէ ագլընը դայպ իթմիշ իտի . պունլար պէնթիմ իգամէթ
իյլէտիյիմ խանէտէ իգամէթ իտիյօրլար իտի . տիւնեատա
եայրնրգ , համիսիգ գալտորղընը կէօրէրէք հալինէ ֆէվգէ-
լատէ աճրտրմ . իշթէ կէօրէյօրտանու գ եա , պու մէրհամէթ
ու շէվգաթ սայրգասը իյէ եիրմի սէնէտէն պէրի քէնտիսի-
նէ պազ մազ տայրմ , ալէլիսուսուս եանըմտա պուլունտու գ-
ճա կիւնտէն կիւնէ մէրհամէթ վէ մու հապէթիմ արթմիշ
տրր . . շիմտի իսէ ճիշէրտրէմ էվլատըմ իմիշ կիպի սէ-
վէյօրում :

Ասայիշ բէյիսի . - Մատամ , հարաքէթը ինսանիյէթ-
քեարանէնիդի ճիւմյէտէն ղիյատէ պիպ թագ տիր ու թահ-
սին իտէրիգ , ուլուվիը ճէնսպրնըղը պիր դաթ տահա ալա
իթտինիզ , թէչէքքիւր իտէրիգ ինսանիյէթ պէրիէ պիշարէ-
լէրին հիմայէսինի իսթիյգամ իտէր , սիղտէ օ շէրէֆլի խըտ-
մէթի պու կիւնէ գատար իյֆա իթտինիգ . գավիյէն իւմի տ-
վարըղ քի . պիշարէնին հայինտէ շիտտէթ իմարէլէրի կէօր-
մէմիշ օլսա իտինիզ , էամիւնիսի կիւն պագր յէսինի եինէ պու
ղէվալլըյա պագմագլա կէշիրէճէք իտինիզ . պէօյլէ ինսանի-
յէթքեարանէ հարաքէթ իտէն պիր դաթըն բէճասընը պիր
ան էվիէլ գապուլ իթմէյէ պօճլուլըղ , պիղտէ սիգի տէր-
հալ իսէյաս իտէճէյիզ , հիշ էսէֆ իթմէյինիզ :

— Ահ , գավալլը շօճուգ , գավալլը շօճուգ , սէնտէն
այրըլաճաղըմ հա :

— Էօյլէ օլմագ իյճապ իտիյօր , ֆագաթ իւմիւտվար օ-
լունուգ , ինչալլահ եագընտա քէմայի աֆիյէթլէ կէլիր սիգի
կէօրիւր :

Խէֆէր , մանիտար պիր սուրէթտէ թէպէսիւմ իթմէ-
յէ պաշլատը . ասայիշ բէյիսիտէ սէօգիւնէ տէվամ իյէ .

— Մատամ , խասթանըն շախսիյէթինի իսպաթ իտէ-
ճէք էվրագընըղ վա՛ր մր , տէտի :

— Պիր գալ թանէ վար տրր էֆէնտիմ :

— Պագալրմ նասըլ շէյլէր տիր :

— Վէլատէթնամէսի , բէտէրինին վէֆաթը վէ . . .

Մատամ Ամատիս շաշըտըղընտան , պիրտէ խաֆի թէ-
էհհիւլ մուգ ալէլէնամէսի վար տէյէճէք իտի ֆագաթ Խէ-
ֆէրին իթտիյի իշարէթ իւղէրինէ իխթիյարը սիւքիւթ իտին-
ճէ , ասայիշ բէյիսի :

— Էյտահա , տէյու սօրտու :

— Միւսիւ , իշթէ պու գատար . . .

— Լութֆէն պու քեաղըտլարը պանա վէրինիզ :

Մատամ Ամատիս , թալէպ օլունան էվրագը կէթիրմէք
իշին տըշարը շըգընճա , հէքիմլէրտէն պիրիսի քէլամէ ա-
ղազ իյէ :

— Պիր տագրգա պիլէ վէֆթ իտիյէճէք ղէճան տէյիլ
տիր , շիմտի մաղպաթամըղը թանգիմ իտէճէյիզ , մէճունէ-
նին հէման խասթախանէյէ նագլի զարուրի տիր :

Ասայիշ բէյիսի . - Էֆէնտիլէր , վիճտանընրղ նէ հօլտա
էմր վէրիյօրսա օ էմրէ թէվֆիգէն հարաքէթ իտէպիլիրսի-
նիզ , թանգիմ իտէճէյինիզ բարօրը էլիմէ ալրր ալմաղ պու
գատընը տայիրէյէ կէօնտէրիլիմ , մուամէլաթը լագըմէ տէ
տէրհալ իյֆա վէ իճրա օլունուր :

Հէքիմ ճէպինտէն պէօյիւճէք պիր շըգտան շըգարըպ .
իշինտէ պուլունան տամկալը քեաղըտլարտան պիրինի ալտը .
քէզալիք ճէպինտէն պիր հօգգա շըգարտրդ տան սօճրա ար-
գատաշը իյէ պէրապէր պիր մասանըն էօնիւնէ կիտուպ օ-
թուրարագ եագմագլա պաշլատը :

Պու էսնատէ մատամ Ամատիս , թալէպ իտիլէն էվրա-
գը համիլ օլտուղու հալտէ ավտէթ իթտի . Էսթէր տը Բի-

յօնըն, տիւզ Աիմ Աիմօնտ Տրլաթուր-Վօտիյօ իլէ իղտիվաճ. արբնա սայրը օլան մուգ ալէլէնամէտէ տախիլ իտի .

18

Ասայիչ բէյիսի սիւրաթլա կէօզ կէզտիրտիքսւէն սօն-րա , էվլագը . մազպաթասընը թանդիմ վէ թահրիբ իլէ մէջ-դուլ օլան սօզթօր էֆէնտիներն նազարը սրգզաթընա ալզ իթտի .

Հէքիֆէր իլէ ասայիչ բէյիսի գայէմէ ալընան մազ-պաթայը թէտզըզ իլէ մէջդուլ օլույօր իտի . ասըլ եազ-մազտա օլան թապիպ հէր ճիւմլէյի իրմալ իթտիքէ ելուք-սէք սէտա իլէ օզույօր վէ մատամ Ամատիս տէ հիւզն ու ըզթրրապէ տէլալէթ իտէճէք սուրէթտէ տինլէյօր իտի . Թէֆէր պու էսնատէ գայէթ սաքիթ պիւր հալտէ պուլունան մէճնունէնին նէզտինէ թէզարուպ իթմիչ իտի .

Պիւր գաչ տազըզա էվլէլ Լսթէրին էլինտէն տիւշմիւշ օլան քեայրտը ալմազ իւզրէ Թէֆէր պիւր արալըզ էյիտի . պիչարէ գատըն պու հարաքէթի կէօրիւնճէ , իքինճի տէֆա օլարապ բօլիս միւ ֆէթթիչինին իւզէրինէ հիւ ճիւմ իթմէք վէ պօզուգ պիւր սէսլէ օխըսըզ . խըրսըզ ու տէյու ֆէրեատէ պաչլամազ իսթիտատընտա կէօրիւլիյօր իտի .

Խէվֆ ու տէհչէթ սայիգասը իլէ Թէֆէրին եիւզի սար սարը շէսիտի , եումրու գլարընը իրայէ իլէ քէնտիսինի թէհ-տիտ իտէն մէճնունէտէն պիւր իքի ատըմ ուղազլաչտը .

Նիհայէթ մազպաթա եազըլտը պիթտի , հէքիֆէր իլէ ասայիչ բէյիսի թարաֆընտան իմզա իտիտի , միւթէազը-պէն ասայիչ բէյիսի մատամ Ամատիսէ խըթապէն .

— Մատամ , գրաաթ օլունան ըաբօրը իչիտիսյ անլա-տընըզ մը , տէսի .

— Եվլէթ միւսիւ , իչիթտիմ . . .

— Միւնտէրիճաթընըն սըրֆ հազըզաթ օլաուղունա շիւպհէ եօզ սըր եա .

— Չարէ նէ , զարուրի պէօյլէ օլմազ լազըմ կէլիյօր .

— Մատամ , պիզիմլէ պէրապէր սիղտէ իմզանըզը վազ իտինիզ .

Մատամ Ամատիս , դալէմի ալըսյ մազպաթանըն ալթը-նա բէք կիւճ օզունապիլէճէք պիւր սուրէթտէ իմզասընը եազտըզ տան սօնրա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաչլա-տը . ասայիչ բէյիսի պէրմիւթատ մէզամը թէսլիլէթտէ պիւր գաչ սէօզ սէօյլէտիքսւէն սօնրա .

— Մատամ , արթըզ շիմտիլիք պուրաճա պիւր իչիմիզ գալմասը , սիզէ վէտա իսուպ կիթմէքիլիլիմիզ իզթիզա ի-ալիյօր , տէմէսի իւզէրինէ , մատամ Ամատիս ազ պիւր հէյէ-ճան իլէ քէքէլէյէրէք .

— Լսթէրիտէ պէրապէր մի կէօթիւրէճէքսինիզ , տէ-յու սօրտու .

— Մալիմինիզ տիւր եա , պուրատա պաչլըճա օնուն իչին պուլունույօրըզ . . .

— Նէրէյէ կէօթիւրէճէքսինիզ .

— Հէնուզ պուրասը պէնճէ մէճհուլ տըր , պու ճիհէ-թի հիւքիւմէթ թային իտէպիլիբ . զաթէն պու սիզճէ հա-յիպի էհէմիլէթ պիւր շէյ տէյիլ տիւր . . . պունտան պաչ-գա պիչարէ գատընըն մէնաֆիթի վէ էյիլիլիսի արզու իթ-սիլինիզ իչն նէրեալ պուլունտուղունը պիլսէնիզ պիլէ . պիւր իքի հաֆթա վէ պէլլիտէ պիւր այ քէնտիսինի կէօրէ-մէյէճէքսինիզ . . . իչէ դարար վէրիլտիլի զէման պէն զա-թը ալիլէրինէ մալիմաթ արզ իտէրիմ .

Թէֆէր . - Միւսիւ , մինասիպ կէօրիւրսէնիզ զաթը ա-լիլէրի իլէ մատամ պէյնիտէ պու եօլտա թէաթի իտիլէ-ճէք մալիմաթէ պէնտէնիզ թէվասութ իտէրիմ .

— Իէք էյի օլուր , կիւզէլ կիւզէլ հէվատիսլէրէ վա-

«Թաշի թէպիղ օյաճաղընրդր ի մի տիտէրիմ. էյ, արթըզ կիտէլիմ էֆէնտիլէր :

Մատամ Ամատիս, կէօզ Եաչլարընա մի սթաղրագ օլ-տուզու հայտէ Էսթէրի գուճագլատր, սարարսրչ օյան Եա-նաղլարընտան էօրտի. մէճնունէ հիչ պիր շէյին ֆէրդինաէ օլամալլըս, նաղարր պիզայիտի իլէ էթրաֆինա պազըյօր վէ հազղընտա կէօսթէրիլէն ասարր մու հապէթէտէ մուզա-պէլէ իտէճէ.բ պիր հայտէ պուլունմայօր իտի :

Մատամ Ամատիս պու մուֆայիզ ավթէ թէհամիլ իտէ-մէտի, հէման պիր սանտայեէ ի գէրինէ Երզըր վէրտի. պիչարէ կէնճին այրս կէօթիլիլէրէրէրէր կէօրմէմէ.բ իչին Եիւզիւնի էլլէրի իլէ սէթը իթտի :

Թէֆէր խապիսիտէ հազըզ ավթէն մի թէէսիր իտի. զահի-րէն րէնկ վէրմէյուս հիլու սի.քիւնէթլէ մէճնունէյէ թէ-զարրուս իտէրէ.բ գօլունտան թու թտը :

Էսթէր թէրէտէն թըրնաղա գատար թիթրէտի, Եիւ-զիւնտէ րէ.բ շօղ թէզայիլրաթ հասըլ օլտու խապիսը մէր-գում, մարաղը ճիննէթէ միսթէլյա օլանյարըն թէտավիսի իլէ մէչղուլ օյան սօղթօրլ թաղլիս իտէրէ.բ, մէճնունէնին Եիւզիւնէ զարիս վէ հարթմանէ պիր նաղարլա պաղտը վէ սօղթօրըն սէօղլէրինի թէ.թրար իթտի :

Էսթէր, Եէնիտէն թիթրէյէրէ.բ պաչընը էօնիւնէ էյտի վէ հէյթէլ կիպի պիլա հարաթէթ գալտը. Թէֆէր պունը կէօրիւնճէ :

— Գու խըտմէթի պէն տէրիւ հտէ իտէրիմ, մէճնունէ-յի նէրէյէ կիտէճէ.բաէ թէսլիմ իտէրիմ, պանա իթաաթ իտէճէյի անլաչըլըյօր, տէտի :

Յիլ հազըզ ա Էսթէր, սայա մուխայիֆ պիր հարաթէթ-տէ պուլունմայարագ Թէֆէրի թէաղըպ իթտի :

Ասայիչ րէյիսի իլէ իքի նէֆէր թապիպ, մատամ Ա-մատիսի մէյուս վէ մի.քէտտէր պիր հայտէ պրրազըպ ա-բարթըմանտան շրգտըլար. աչաղըտա իքի արապա պէրլէ-

յօր իտի. պունյարտան պիրիսի Թէֆէրի, մէճնունէյի վէ ասայիչ րէյիսինի համիլ օլարաղ տայիլէյէ մի թէվէճճիհէն հարաթէթ իթտի. մասլահաթ էսասէն մուհիմ օլտու գուն-տան, հէման մուամէլաթը րէամիլէնին իյֆասընա թէչէիզ-պիս օլունտու. րէ.բ աղ պիր զէման գարիքնտա Թէֆէր լաղըմ կէլէն էմի իսթիհասալ իտէրէ.բ, Էսթէրի Շարանթօն թիմարթսանէսինէ կէօթիլըմէ.բ իւզրէ մայէթինէ տէ իքի րօ-լիս նէֆէրի ալտը :

Հայա սարթիթ վէ սէսիզ սէտասըզ պիր հայտէ պու-լունան մէճնունէ արապանըն սաղ թարաֆընա իրչեսայ ի-տիլտի, թէֆէր Եանընա օթուրտու. մայէթինէ ալտըզը ի-քի նէֆէր տէ գարչըլարընա օթուրտուլար. արապա նա-լանթօնա տօղրու հարաթէթ իթտի. Եարըմ սաաթ Եօլ ալ-տըզտան սօնրա. պիրտէն պիրէ Թէֆէրին խաթըրընա պիր շէյ կէլտի. հէման շրգտանընր շէրիս իչինտէն պիր քեա-ղրա շրգալտը. պու ալտըզը էմիլնամէ իտի, տըզղ ավթլա կէօղալէն կէչիլտի. պու քեաղրտըն իաննէյի մախտուսը, րուհը մէտապէսինտէ օյան մահալի, Եալընըզ շու էլիմէլէ-րի հալի իտի :

«Մէնաֆի վէ ասայիլի ումու միլլէնին մուհաֆաղասը մազ սատընա այրտ տըր : »

Թէֆէր, մէմուննիլէթի իյմա իտէր պիր սուրէթտէ պա-չընը սայլայարագ էմիլնամէյի Եինէ ճէպինէ Եերլէչտիրտի. արապա նիհայէթ Շարանթօն թիմարթսանէսինէ Եաղլաչտը. Գու էանատէ րօլիս մի ֆէթթիլի արապանըն էօն թարաֆըն-տաքի ճամլարընր վուրարաղ արապաչը թէվըրֆ իթմէսինի արապաճըյա պու էմրէ իմթիսալէն էմր իթտի. արապա տէրհալ տուրտու. Թէֆէր աչաղը Ենիպ մայէթինտէլի նէ-ֆէրլէրէ :

— Մէճնունէնին մուհաֆաղասընա տըզղ ավթ իտինիզ, պէն օն տաղըզ այա գատար կէլիլիմ, տէյերէ.բ, սիլաթըլ ատըմլար իլէ Շարանթօն քէօրիւսիւնտէն կէչտի վէ րըլ-

Թրմըն պիր քէօչէսինտէ պուլունան գահվէխանէյէ կիրմէք-
լէ շու էնրի վերտի .

— Կարսոն , պիր պիրա վէ պիր տէ եազը թազըմը կէ-
թիրին :

Տէր հայ իսթէտիքերի կէթիրիիպ էօնխանէ վազ օ-
լունտու : Թէֆէր ճէպինտէն էմիրնամէյի շրգարրայ գայէմի
էլինէ այտը , « Մէնաֆի վէ տասյիշի ումումիյէնին մուհա-
ֆազասը մազ սատընա այրտ տրը » քէլիմէլէրինին ալթընա
շու քէլիմէլէրի իլավէ իթտի :

« Մախֆի վէ իսթիլաթտան մահրում հալինտէ պու-
լունտու.բուլաճազ տրը » :

Թէֆէր պու քէլիմէլէրի քէմայի մէհարէթլէ իլք ճիւմ-
լէնին եազըսընտան ֆէրզ իտիլմէյէճէք պիր սուրէթտէ
եազմըյ իտի :

Եազը գուրուտըգտան սօնրա Թէֆէր իշտիյի պիրանըն
բարասընը վէրտի , քեազըտը թէքրար շրդտանընա եէրլէշ-
տիրտի վէ հէման արապանըն եանընա կէլտի . պիր շարեէք
սաաթ սօնրա արապա Նարանթօն խասթախանէսինին տըշ
ավլիսինէ կիրէյօր իտի :

Էսթէր , էվվէլ էմիրտէ նամը իտարէնին էսաս տէֆթէ-
րինէ գայտ իտիլմէք վէ ալընաճաղ էմրէ կէօրէ հարապէթ
օլունմազ ի գրէ տիրէթթօրըն օտասընա կէօթիւրիլտիւ .
Թէֆէր իլէ մայէթինտէ պուլունան իրի նէֆէր իշին պիր իշ
գայմատը , անլէր շրգըպ կիթտիլտէն սօնրա պաշ կարտիլան ,
տիրէթթօրա խիթապէն .

— Տիրէթթօր էֆէնտի , նէրէյէ կէօնտէրէճէքսինիզ . . .
տէտի :

— Ինթիլագ իտիլէճէք , եալընը հալտէ պուլունա-
ճազ . . . եէնի մուսլինիմիզ օլան տօգթօր էթիլէն Լօրիյօ-
նըն , իլըտմէթին տէրի հտէ իթտիյի գօղուշա այլտ տըր :

Թէֆէր , Բարիզէ ավտէթ իտէր իթմէղ տօղրու էմր աչ-
տըղը տայիրէյէ միւրահասթլէ , բէսմէն իւհտէսինէ հէվայէ
իտիլէն մէմուրիյէթի իյֆա իյլէտիլինի արդ իթտի . միւթէա-
գըպէն պիր տազըգա վէֆթ իթմէյսիլին տօղրու Սէնթ-
Մարսէլ սօգ աղընա տօղրու եօլա տիւզէլտի :

Տիւգ Թօրմ Տըյսիթուր-Վօտիյօ , պու էսնասէ ատի գը-
յաֆէթլէ պիր միւտտէթ նէպսթաթ պահճէսինտէ կէպինիպ
հէնուգ իզ սմէթ կեահընա կէլմիշ իտի . պու հալտէ եաշա-
մազ տի գ ճէնապլէրինին բէք դիյաստէ ճանընը սըղըյօր ի-
տի . կիզլէնտիլի մահալտէ պու միւճատէյէյէ նասըլ նիհա-
յէթ վէրէճէյինի , տի շմէնլէրինէ գարըն նէ գէման վէ նէ
սուրէթլէ իհրաղը մուղաֆֆէրիյէթ իտէպիլէճէյինի տիւշիւ-
նէրէք , աղապ վէ ըղթըրապտէն պիր տազըգա աղատէ օ-
լամայօր իտի :

Թէֆէրին պէշաշէթլի պիր շէհրէ իլէ վէ կէօզլէրի բար-
լամազ տա օլտուղու հալտէ եանընա կէլտիլինի կէօրիւնէ .
բէք շօզ կիւնլէրտէն պէրի կիլմէյէն եիւղիւնտէ պիր աղ
պէշաշէթ վէ տուտազլարընտա ճիւղվի պիր թէպէսիւմ է-
սէրի բէյտա օլտու :

Չիւնրի բօլիւ միւֆէթթիլինին սիյմասը իշլէրին եօլուն-
տա օլտուղունու խասպէր վէրիյօր իտի :

Թէֆէր , վուգու պուլան հալլէրի հիլեայէյէ պաշյա-
յընճա , պու զաննընտա ալտանմատըրընը անլատը վէ քէ-
մայի շէվզ . . շէթարէթ իլէ հայդըրալագ :

— Սիզի թէպրիյի իտէրիմ Թէֆէր , խըտմէթինիզի օ տէ-
րէճէ ազիլանն վէ միւտէպպիրանն պիր սուրէթտէ իճրա իթ-
միշսինիզ քի , նէ տէրէճէ թազտիր վէ թահսին իթսէմ աղ
տըր . . . տէմէսի իլէ , Թէֆէր , միւթէվազիանն .

— Տիւգ հազրէթլէրի , միւճէրրէտ հազըր աճիզանէմ-
տէրի իթիմատը թամ վէ թէվէճճիւհինիզին տէվամ ու իզ-
տիեատը մազ սատը իլէ դայրէթտէ գուսուր իթմէմէյէ շա-
լըշըյօրում , պու շէրէֆէ արղը իսթիհագ . իտէպիլէճէյիմի

քէն եէրտէն այրպ սագլատորդր մահուտ եանըգ քեաղըտը շէքիպ իրայէ իտինճէ , տիւղ՝ հայրէթլէ .

— Պու նէ՝ օլաճագ , տէտի .

— Բընէ Մուլէնին արտրթրմանընտա իյէն պիղղաթմ եագմըշ օլտուղունըղ միւսվէտէնին եանըղ բարչասընը մէճնունէ ալմամըշ մը իտի , իշթէ պու օ բարչա տըր , հէնուգ ի պէրքնեմ Գըլօտիյա վարնինին պիր գաչ սաթըր եագըսը պուլունույօր . հէր նէ գատար մանասը մէճհուլ իսէ տէ , եինէ պատիյի վէխամէթ վէ մէսուլիլթ օլտպիլիթ . իմօի աճիգանէ վէ իսալիսանէ թալսիյէ իտէրիմ քի պունը պիւսպիլթիւն մահվ իտինիգ , տէմէսի ի ղէրինէ , մօրմ միւսվէտէյի այրպ քիւսլան կէչիրտիքսէն սօնրա , մըրըլտանարագ .

— Կէրչէք օ , պուտա պէօյի ք պիր մուխաթարա իտի . օհ , պու մուխաթարայըտա աթլաթտըղ . ԽէՖէր , սիգ հէր շէյի տիւչիւնիյօրսունըղ , հագըղաթէն ագրանը բէք ագ պուլունուր պիր ղաթսընըղ , տէյիպ , տէրհալ պիր շամայր քիպրիթ շագարագ միւսվէտէյի պիւսպիլթիւն եագտըղտան սօնրա , ԽէՖէր քէլամէ աղագ իլէ .

— Տիւղ հագրէթլէրի , շիմտիտէ Բընէ Մուլէնին հարարեաթ ու թէչէպպիւսաթընը թէկագըղ վէ թէկագրայ իլէ մէչղուլըմ վէ էօյլէ ղանն իտիյօրում քի պիր շէյ եարմաղա մուվաֆֆագ օլամայաճագ տըր , տէտի .

— Գըլօտիեայա տայըր հալա պիր հէվատիս եօգ մը .

— Հիչ պիր հէվատիս եօգ . . . պու եօլտա իսթիլստամ իյլէտիյիմ ատէմլէրին էն սօնրա վէրտիլըլէրի բարօրլարա նէգարէն , հէնուգ Ռարիգաէ պուլունմատըղը մուհագգաղ տըր , արթըղ . Ինկիլթէրատա արաթտըրաճաղըմ . . .

— Պիւլթիւն պու . իչէր իչին սիղէ բարա լաղըմ տըր , տէյիլ մի .

ԽէՖէր ճէվապ վէրմէյիպ թէկպէսսիւմ իթտի , իսապիսին պու թէկպէսսիւմի ճէվապը թաստիգ մէգամընտա իտի . տիւղ ճէնապլէրի պիր շէքմէն աչըպ իչինտէն պինէր Փը-

իւմիւս խտերիմ . . . վէ արթըզ տիւ շմէնլէրինիզլն պիր ֆէ-
նայըզ խտէպիլմէլէրինէ մէյտան գայմամըչ տըր զանն խտէ-
րիմ, տէտի .

Թէֆէր, հաղգընրդտաքի իթիմատ ու էմիլէթիմ նի-
հայէթ տէրէճէտէ տիր .

— Թէչէքքիւր խտէրիմ տիւ գ հազրէթլէրի, պունտան
պէոյլէտէ պու շէրէֆին մու հաֆագասընա շայըչաճաղըմ .

— Էմիլէթ ու իթիմատրմա հէր վէճհ իլէ լայըզ աընըզ .
«հ», արթըզ պու մէճնունէտէնտէ գուրթուլտում .

— Պէրէքեաթ վէրսին խաթրումա կէլտիտէ վէրիլէն քեա-
ղըտա «մախֆի վէ եայընըզ հայտէ պուլունտորըլաճագ-
տըր» քէթմէլէրինի իլավէ իթտիմ, արթըզ քիմսէ մէճնու-
նէնին սէմթինէ օղրայամազ . պիլ ֆարզ իրնէ Մուլէն պու
հայտէն խապէրտար օլու պ տա նարանթօն խասթախանէսինէ
միւրաճաաթ իթոէ պիլէ, գաթի օլան մէմնուաթէ գարչը
պիր սէմէրէ հասըլ խտէմէյէճէք տիր . . .

— Թէֆէր, պու միւտէպպիրանէ հարարթիթինիղլէ, պու
ֆէչէլ խըտմէթլէրինիզլէ պէնի հազըզ աթէն միննէթտար
խտիյօրսունըզ . . .

— Տիւզ հազրէթլէրի, իլթիֆաթընըղա թէչէքքիւրլէր
արզ խտէրիմ . . .

— Իըտմէթլէրիմտէ պուլունտուղունըզ իչին հիչ պիր
զէման նատիմ օլմայաճաղոընըզ, պու պաստէ սիզի թէք-
րար թէէմին խտէպիլիւրիմ .

Տիւզ հազրէթլէրի, էթէտէն պէրի բէք չօզ լութֆու-
նըզը կէօրտիլիւմ ճիհէթլէ, պու կիսլի խըտմէթլէրինիզտէ
պուլունմաղը (նիլմէթչինասյըզ նօղթէյի նաղարընտան) մէ-
տարը իֆթիլտար ու մուվաֆագըլէթ տատ խտէրիմ .

— Պանա տահա պիր տէյէճէյինիզ եօ՞զ մը .

— Նունըտա զաթը ալիլէրինէ թէսլիմ վէ թագտիմ ի-
տէճէյիմ .

Թէֆէր չըղտանընը չըզարըպ էթէրին ստասընտա ի-

րանդորդ ալթը թանէ պանդնօթ ալարագ շէրիքը մէլանէ-
թինէ ուղաթաղ :

Թէֆէր , հասպ էլ սատագաթ նաղ ու նէգարէթէ լու-
զում կէօրմէյերէք դայիմէլէրի ճէպինէ եէրլէշտիրտիքտէն
սօնրա չըգըպ կիթտի :

Պու մէնհուս ատէմին Գըլօտիյայա տայրը օլան սօն սէօզ-
լէրի տօղրու իտի . մէրդ ում , Գըլօտիյա Վարնինին իղինի թօ-
զումը պուլմագ իչին իսթիխտամ իթտիյի մի թէատախտ ա-
տէմլէրի , Բարիղին հէր յէօչէսինէ հէր պու ճաղընա սալտըր-
մըջ վէ զահիրէն պու թահարրիյաթընա րէսմիլէթ րէնկի վէր-
միշ իտի . ֆագաթ պու թէհարրիյաթընտան հիշ պիր սէմէ-
րէ հասըլ օլմատը :

Թէֆէր , մօրմ Տըլաթուր-Վօտիյօնրն էսկի մէթրէսի իսմ
ու րէսմինտէն քիմսէյի խապէրտար իթմէմէք իչին էյրէթի
պիր նամ թագընապիլէճէյինի թագտիր իթմիշ իտի . ֆա-
գաթ մէճհուլ օլմայան Միսթրէս Տիգթուրէն նամը իլէ Բա-
րիղտէ պուլունտուղումը նէրէտէն անյայասիլսին :

Բարիղտէ նէ դասար տէօչէյի տանալը քիրալըգ խանէ-
լէր , պէօյի ճէք գօնագլար , օթէլլէր վար իսէ քեամիլէն ա-
րաշտըրըլտը , հալ պու քի Գըլօտիյա Վարնինին Պէրլին սօ-
գաղընտա իսթիճար իթմիշ օլտուղու խուսուսի վէ քի շիք
պիր գօնագտա իղամէթ իթմէքտէ պուլունտուղու պիգճէ
մալիմ տիր :

Գըլօտիյայա կէլինճէ , պու եօլտա օտա քէնտինէ մախ-
սուս պիր ատէմ իսթիխտամ իտիյօր իտի . էվլէճէ օզու-
յանյարըմըգա թանըթտըմըջ օլտուղումուղ վէճհ իլէ , պու
ատէմտէ Գօմէլ իտարէսինին էն իչկիւղար մէմուրլարընտան
օլան Պապիյաս Սամբէր նամ գաթ իտի :

Պապիյաս Սամբէր հատտըր գաթինտէ րէք դէքի վէ րէք
շէյթան պիր շէյ օլտուղու կիպի . Գըլօտիյանըն հիւքիմօթից
գալմայան վէ Թէքէյրի իտէն վատլէրիտէ . հէրիֆի պիր
գաթ տահա թէշվիղ իտիյօր վէ զայրէթինի արթըրըլտը իտի :

Ասայիշ րէյիսի , էսթէրի , Շարանթօն խաթախանէսինէ
նագլ իթտիրտիյի կիւնիւն սապահըսը , Պապիյաս Սամբէր
Պէրլին սօգաղընտարի մահուտ գօնապըն գարուսընը շալտը ,
էվլէճէ Միսթրէս տիգ Թուրէնէ պիր գարթ վիլիթ կէօն-
տէրտի , մի թէագըպէն հիւսնի սուրէթլէ գապուլ օլունտու .
Գըլօտիյա պու զէքի ատէմի հուղուրընա գապուլ իտէր իթ-
մէզ :

— Ձիյարէթինից եինէ պանա պաղը մալիմաթ վէրէ-
ճէյինիղի խապէր վէրիյօր , տէտի :

— Ալտանմայօրսուներգ մատամ . . . վէ պու տէֆա վէ-
րէճէյիմ մալիմաթտէ հիշ շիւպհէ իթմէմ քի , մէմնունիլէ-
թինիղի մուճիպ օլաճագ տըր . . .

— Սատամ Ամատիսին իղինի պուլապիլտինից մի :

— Հէմտէ մի քէմմէլ սուրէթտէ . . . ֆագաթ րէք շօգ
զահմէթ վէ մի շկիլաթա թէսատի ֆ իթտիմ :

— Սատամ Ամատիս հէնուզ հայաթտա մը :

— Էվլէթ , մատամ . . .

— (Մէսրուրիլէթլէ .) Մհ , նէ՞ ալա , թապիլի իթիյօր
լանմըջ տըր :

— Կէնճիլին պիրինճի վէ լքինճի տէվիլլէրինի աթլաթ-
մըջ , պու կիւն ալթմըջ եթթմիշ էաշընտա գատար վար . ֆա-
գաթ քէնտինի կիւղէլ մուհաֆաղա իթմիշ , սէրվէթի եօլըն-
տա , դայլէ վէ տի շիւնէտէն աղատէ , Բօտյայ մէյտանըն-
տա 27 նօմէրօլու իսանէնին պիրինճի գաթընտա իղամէթ
իտիյօր , շիմտի սիղէ թագտիմ իտէճէյիմ շու րաքօրտա տա
շու ճիհէթլէր քեամիլէն պէյան օլունտու շ . . .

Գապիլաս Սամբեր, պու սեզլերի սեզլէտիյի սըրատա
ճէպինտէն պեօյիւճէք պիր չըգտան չըգարտը քի, տէրունի,
սինէք պաճաղը կիպի դայէթ ինճէ հուրուֆաթ իլէ եազըլ-
մըչ պիր թագըմ էվրագ իլէ մէմու իտի:

Միսթրէս տիգ Թուրէն պու էսնատէ թէքրար սիւայէ
պաշլարըպ:

— Մատամ Ամատիս եայրնրգ մը եաչայօր, տէտի:

— Խայրը մատամ, եանընտա քէնտիսինտէն տահա կէնճ
պիր գատըն պուլունույօր:

— Ի՛սմի:

— Էսթէր տը Բիյօ:

— (Մէսէրրէթ վէ հայրէթ իլէ.) Օտա՛ մը եաչայօր.
հագըգաթէն պուտա թալիյին բէք պեօյիւք պիր լուիֆու
միւսաստէսի տիր:

— Զապթ սիգէ շուրասընըտա խապէր վերէյիմ քի:
պու Էսթէր տը Բիյօ տէնիլէն գատըն տիվանէ տիր:

— Տիվանէ՛ մի . . .

— Էվվէթ, հէմտէ բէք չօգ սէնէլէրտէն պէրի պիչա-
րէ պու հալտէ իմիչ . . .

— Պու հալ իլէ պերապէր, մատամ Ամատիս քէնտի-
սինի եանընտան այըրմայօր, կէօրիւպ վէպէտիյօր, էօյլէ՛
մի . . .

— Էվվէթ մատամ, ֆէվղէյատէ պիր մու հապէթլէ մու-
հաֆագասընա իթինա իթմէքտէ էլէեվմ գուսուր իթմէ-
յօր . . .

— Հագրգաթէն ֆէվղէլատէ պիր շէյ:

Գրլօտիյա պիր — տիւշիւնիւպ սիւքիթ իթտիրտէն
սօնրա, քէնտի քէնտինէ:

— Պու ճիննէթ մէսէլէսի ազմու թէշէպպիւսաթըմա
գարչը պեօյիւք պիր սէյթէ տէմէք տիր. ֆագաթ գալի վէ
հէր ճիհէթլէ մահրումիյէթի միւնթէճ պիր մանի տէ ատտ
օլունամազ . . . պէն եիննէ հէտէֆը մագաստէ վասըլ օլա-

պիլիբիմ . . . աւտիբուկն սօնրա , գ աղյըսընտապի օ զէքի ա-
տէմէ խիթապ իտէրէք .

— Էյ սօնրա միւսիւ . . .

— Պիր աղ տա միւսիւ լը տիւզ Տըլաթուր-Վօտիյօ իլէ
մէշղուլ սյտում :

— Հա կերչէք . . . օնտան նէ խապէր վար :

— Հիշ պիր խապէր , մուճիպի մէմնունիյէթ հիշ պիր
հավատիս եօզ . . . դօնաղընը տայիմի սուրէթտէ նազարը
թէտզըզ վէ թէֆթիշ այթընտա պուլունտուրմագ իւզրէ .
օ ճիվարա պիր ատէմ թային վէ իզամէթ իթտիմ , տիւզ
ճէնապլերինին պիր շօզ կիւնլէրտէն պէրի գօնաղա կիրուպ
չըգտըղը կէօրիւլմիշ տիր :

— Ողլու :

— Կիւնտիւզլերի ատիյէտէ տավա վէքեայէթի իլէ մէշ-
ղուլ տըր , իլէրուտէ միլեօնյարա մայիլօ օլաճագ տա եինէ
պու սէվտատէն Փարիղ օլմայօր . աղչամյարը տա նըշանլըսը
օլան մատմաղէլ Լէյիլիյէրի զիւրէթ իտուպ թէզեիտի աշ-
գա շալըշըյօր :

— Էօյլէ զանն խալիբիմ թի , էվէլճէտէ պանա պու գը-
զը սէվէյօր տէմիշ իտինիզ :

— Հէրքէսին աղզընտա տօլաշան սէօզլէր պու մէրքէչ-
տէ տիր :

— Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ կիպի կիւզէլ պիր կէնճ ի-
չին պիր նըշանլը քեաֆի տէյիլ տիր , շիւբհէսիզ պիր տէ
մէթրէսի վար տըր :

— Հէրքէս պունըն աքսինի իտտաա վէ ըիվայէթ իտի-
յօր :

— Պունտան պիր մանա չըգմայօր , պիլխասսա պունըն
իչին թահզըզաթը իլէրույէ կէօթիւրինիզ :

— Պաշ իւսթիւնէ մատամ :

— Միւսիւ Հանրինին խուսուսի տօսթլարը քիմլէր տիր :

— Նալընըզ պիր քիշի իլէ սըգը Քըգը կէօրիւշիյօր :

պու տա կենճ պիր տօղթօր տրր . վազթը իյէ պիր մէք-
թէպտէ պու լունմու շար , մէքթէպ արգատաչըղը սօնրա տա
ճիտտի պիր տօսթլու զա թէհալիւլ իթմիչ :

— Պու հէքիմին իսմի՞ նէ :

— Տօղթօր Լթիյէն Լօրիյօ :

— Նէրէտէ իղամէթ իտիյօր :

— Որասընը պիրթէյօրում մատամ :

— Պունը տա թահգրգ իտու պ անյայարագ պանա պի-
տիրմէլի :

— Եարըն օնր տա անյար վէ արզ իտէրիմ :

— Էյ սօնրա . . .

— Հէնու գ պաչգա պիր հէվատիս Եօգ մատամ , պու
տէֆա թագտիմ իթտիյիմ բարօրըն հալի օլտու զու մալի-
մաթ տա պունտան իպարէթ տիր :

Կըլօտիյա քեաղըտը ալտը . հէքեայէմիգտէ էրէյիճէ
էհէմիլիյէթ քէսպ իտէն մահուտ ապանօղտան մանչ վէ
ի գէրի գատիֆէլի Եաղրիսանէնին պիր կէօղիւնի աչըպ էչէ-
րիսինէ վազ իթտի . մի թէազըպէն :

— Պիրազ տա հիսապըմըղը թէտօղը իտէլիմ . սիգէ օ-
լան պօրճըմ նէ գատար օլտու , տէտի . Հիսապ բույլէթ օ-
լունտու գտան սօնրա Պապիլաս Սամբէր :

— Մատամ , պէնտէնիգէ պաչգա պիր էմրինիգ Եօգ
մր , տէյու սօրտու :

— Խայըր , Գաչթ սիգինյէ պիր շէյ մի գաքէրէ իթ-
մէք իսթէրիմ . սիգ Բարիգին հէր տիւրլի մուամէլաթընա
վազրֆ օլտու զունըզ կիպի , հէր քէօչէսինի , հէր պուճա-
ղընը տա պիլիսինիգ տէյիլ մի :

— Մատամ , պիթիւն Բարիգ բարմաղըմըն ի գէրին-
տէ կիպի տիր :

— Ոն օն պէչ կիւնէ գատար պիր զիյաֆէթ վէրմէք
իսթէյօրում . թապիլի իչէր զիյատէլէչէճէք վէ խըտմէթ-
ճիլէրիմ քիֆայէթ իթմէյէճէք տիր . պիր սուֆրաճը իլէ

մուսկազգաթ պիր իքի ուշագ խսթէրիմ , ֆագաթ պու նյա-
րըն հէրսի սէ էմին ատէմլէր օլմայր . նասըլ , պու իշլէրիտէ
տէրիս հտէ իտէպիլէնէ քմիսինիզ .

— Մատամ , պէննէ պու տա միւշկիւլ պիր շէյ տէյիւ
տիր . տօսթյարբմտան բէք շօյլարը պու տիւլլի իշլէր իւէ
մէշղուլ , պու օրըյոյ , բէք շօզ գօնադյարա եէրլէշտիրտիրէ-
րի ուշագլար . խըտմէթնիւէր քեամիլէն նամուսլը վէ թէր-
պիլէլի ատէմլէր տիր .

— Էվլէլ էմիրտէ սօֆրաճընըն թէտարիքի իւէ մէշղուլ
օլմայր . պու վէ-իլէ իլէ թէճըրիսլէ իտէրէք արզումա մու-
վաֆրդ պուլուր իսէմ , տայիմի սուրէթտէ գօնադրմտա ա-
լրգօրում .

— Պու ատէմ արզումըզա մու վաֆրդ օյապիւմէք իշին
նէ կիպի էվսաֆը հայըզ օյաճազ . վէ նէ կիպի շէրայիթ
տէրմիյան պուլուրաճազ սրնըզ .

— Պու ատէմ կիղէլ Յիրանսըզճա սէօյլէմէլի վէ պի-
րազ տա Ինկիլիզնէ պիլմէլի , եանի պիր իշի անլայրպ ան-
լատապիլէնէք գատար Ինկիլիզ լիսանընա տա վազըֆ օլ-
մայր .

— Պու իշտէ տէ էօյլէ ֆէվգէյատէ պիր միւշկիւլաթ
կէօրմէյօրում , պու կիւնտէն իթիպարէն արաշտըրմազա
պաշլարըմ մատամ .

— Պէնի ճիտտէն մէմնուն իթմիշ օլուրսունըզ .

— Խըտմէթնիւէրէ նէ գէման իհթիյաճընըզ օլաճազ տըր .

— Չիյաֆէթի թէրթիպ իթտիլիմ ազշամ .

— Եա սօֆրաճըյր .

— Պունը նէ գէման պուլուրսանըզ հէման ալրպ կէ-
թիլինիզ եախօտ պուլրայա կէօնտէրինիզ . ֆագաթ ունութ-
մայընըզ քի պու ատէմ դայէթ էմին վէ նամուսլը պիր շէյ
օլմայր .

— Մատամ , սիզի պու խըտմէթիւթիլէ տէ մէմնուն ի-
տէնէյիմի գավիլէն իւմիւտ իտէրիմ .

Պապիլաս Սամբէր պուրատա սէօպէ նիհայէթ վէրտի . զաթէն բարասընը տա այմըչ օլտուղունտան , մէմնունիյէթլէ Գըլօտիյա Վարնիյէ արգը վէտա իտէրէք չըղըպ կիթտի .

Գըլօտիյա եայրնըզ գայրնճա շէվգ ու շէթարէթինին քէմալինտէն գապրնա սըղմազ օլտու , սիյմասընտա պէչաշէթ վէ մուգաֆֆէրիյէթ նըչանէլէրի բարլայսորագ . քէնտի քէնտինէ չու սէօղլէրի մըրըլտանտը .

— Միս . քէվօնօյի պուհտըմ եինէ բարլամաղա պաշլատը . պիրինճիսի վէ պաշլըճասը միւթէվէֆա տիղին տուլ զէվճէսի օլան Լսթէր տը Բիյօնըն . հէնուզ հայաթտա պուլունմասը պէնիմ իչին պէօյիք պիր սաատէթ տիր . պու քէյֆիյէթ՝ մուվտֆաղըյէթիմ էմրինտէ յաղըմ կէլէն էսպապըն գըսմը աղամընը թէէմին իտէր . տիվանէ իմիչ . վարսըն օլտուն . մօրթը հուղուրմտա թիթրէթմէք վէ կիրիֆթարը տէհշէթ իտէպիլէք իչին . մէզպուրէնին հայաթտա պուլունտուղունը իսթար իթմէք քեաֆի տիր . պու սայէտէ քէնտիսինի էլիտէն էյի գապթ իտէճէյիմէ հիչ շիւպհէ եօզ տըր . . . նէ հայտէ պուլունուրսա պուլունտուն , եինէ ելնկէսի , պիրստէրինին զէվճէսի տիր . Պու հագըգաթը մէյտանա չըգարապիլիրիմ . պու նէ գէման օլտա գանունէն սապիթ օլաճագ պիր մէսէլէ տիր . . . միւթէվէֆա զէվճինտէն ինթիգալ իտէն սէրվէթէ սայրը օլան վասիյէթնամէ պէնիմ էլիմտէ տիր . . . պէնիմ էլիմտէ պէզլէ միւքէմէլ պիր սիլահ պուլունտուգճա հէր շէյէ մուգավէմէթ իտէպիլիրիմ .

Գըլօտիյա Վարնի , պիր գաշ տագըգա գատար տէրին պիր սուրէթտէ տիւչիւնտիւրտէն սօնրա , շու վէճհ իլէ սէօղլունէ տէվամ՝ իթտի .

— Նիմտի ասըլ իչ մօրթը կէօրմէքտէ տիր . իգամէթկեահընա կիթսէմ՝ պէնի գապուլ իթմէյէճէյի տէրքեար տըր . խայրը , օ պէնիմ խանէմէ կէլմէլի տիր . պիզի եկքտիկէրիմիզէ րապթ իտէն զէնճիրին նէ գատար գավի օլտու .

ղունը քէնտիսինէ պուրատա իսպաթ իթմէլիյիմ . պիր գէման օլտուղու կիպի արգուլարըմը քէնտիսինէ պուրատա պիտիրմէլի . պուրատա արգը ինգըյատէ մէճպուր իթմէլիյիմ . օն պէչ կիւնէ գատար զիյաֆէթ հագըլըղըր օլուր պիթէր . Միսթրէս տիզ Թուրէնին՝ էսկի մէթրէսի օլտուղունը նէրէտէն անլայապիլէճէք . պու նամ՝ իլէ տավէթ իտէճէյիմ գաթլարսան պիրիսիտէ քէնտիսի օլաճագ , սայիգայի մէրագ իլէ տավէթիմէ իճապէթ իտէճէք տիր . . . մանէվի մախտումը , պու Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօյր , պու մահիր ալօգաթը տա խանէմտէ կէօրմէք իսթէրիմ . քէնտիսի իչին տէթասավօլարըմ բէք չօզ տըր , օթասավօլարաթըմըն գուվէտէն ֆիլիէ չըգաճաղընըտա իտրաք իտէճէյիմ . կէչմիչ գէմանլարըն գուվէթի սայէսինտէ բէք բարլագ պիր իսթիգպալէ տօղրու իլէրյէյօրում . . . պու եօլտա հիչ պիր ֆէտաքեարըղտան իհթիրագ իթմէյէճէյիմ . . . էլիմտէն կէլէնի իճրա իտէճէյիմ .

Գըլօտիյա թէպէսսիւմ իտէրէք թուալէթ օտասընա կէչտի քի , պիր միւտտէթտէն պէրի խուսուսի խըտմէթինտէ պուլունան գատըն վիրուսինէ ինթիղար իտէյօր իտի . քէրիմէսի մատմազէլ Օլիվիյա տէ պէրմիւթատ սապահլէլին վալիտէսինի կէօրիւպ հայ ու խաթրընը սօրմագ վէ գուճագլաչմագ իւզրէ հէնուզ օտայա կէլմիչ իտի .

Ալիւֆթէ գատըն պիր շէվգ ու խահիչ իլէ կէնճ գըզը պազըրնա պասարագ .

— Պէնի սէվ չօճուղում , կէօրիյօրսուն եա պէնիմ պու տիւնեատէ եէկեանէ իւմիտիմ սէնսին , տայիմա սէնի տիւչիւնիյօրում , սէրվէթինի սաատէթինի էլումալ վէ թէէմին իտէճէք էսպապը հաղըրլամագլա մէչղուլըմ , սանա գավիլէն սէօզ վէրէպիլիրիմ քի , սէրվէթ ու սամանըն . րահէթ ու սաատէթին թահտը թէէմինէ այընաճագ տըր , տէտի .

— Տէմէք չի եարրն . . . տէմէսի ի ղերինէ , ԲՅՃԷ Մու-
լէն ճէվապ օլարազ .

— Էվվէթ մատմաղէլ , թաղ տիրի Ելահի թէտպիրիմիզէ
թէվազ ու ֆիտէրսէ , մաղ սատրմիղա վասըլ օլմաղ իչին նա-
սըլ պիր խաթը հարաքէթ թայլն իթմէք լազըմ կէլէ ճէվապ
եարրն անյայաճաղըղ , տէտի .

— Պէլիտէ բէտէրիմին շէրէֆ ու նամուսընը իատէ ի-
տէճէք վասէթալարը էլտէ իթմիշ օլան պու ատէմի կէօր-
մէք իչին ճէ դատար արգում վար , յէնտիսինի հէման շու
սաաթտա կէօրմէք իսթէյօրում .

— Բէնտիսինի եարրն սապահ վէ պէնիմլէ պիր զէման-
տէ կէօրմէք իսթէրմիսինիղ .

— Էվվէթ , կէօրմէք իսթէրիմ , ֆազաթ պու միւմ-
քին մի .

— Հայ հայ , սապահլէյին սաաթ իրի սուլարընտա
միտէթինի իրմայ իտէն մահբուսլարը սալը վէրիբըլ , սիզ
սաաթ պիր պուշուգտա Գըլէֆ սօզաղընըն յէօւէսինտէ պու-
լունընըղ . պէն սիղի օրատա Գըլէրիմ . . . պիրլիքտէ Սէնթ-
Լըլաթի հարրսխանէսինին դարուսը էօնիւնտէ պէրլէրիղ . . .

— Պիր կէնճ զըզըն օ ճիվարտա պուլունմասը նազարը
տըզգաթ վէ իսթիյրապը ճէլպ իթմէ՞ղ մի . . .

— Հիշ պիր ճէլլ իլէ նազարը տըզգաթ ու իսթիյրա-
պը ճէլպ իթմէզ , իհթիմալ չի սիղի , սէպիլի թախլիյէ ի-
լէճէք մահբուսլարտան պիրլինին հէմիրէսի զանն իտէրլէր ,
նէ՞ պէյիս վար . . .

— Բէք տօղլու , էօյլէ իսէ սիզէ ըէֆազաթ իտէպիլի-
րիմ .

Բրնէ Մուլէն , արթորգ Բօայայ մէյտանընտարի արար-
թումանընա եկնիտէն եէրդէչմիչ իտի . մատամ Պիմօ խտարէ-
յի պէյթիյէյէ միւթէայիդ մուամէյաթը թէքրար տէրիւհ-
տէ իթտիյի վէ իյֆայէ պաշլատըղը իչին , բէք մէմուոն պիր
հայտէ պուլունույօր իտի .

Յադաթ Բրնէ Մուլէն , հէր կիւն էրբէնտէն չրդրպ կի-
տիյօր վէ անճագ աղյամյարր կէճ վագրթ ալտէթ իտիյօր
իտի . պիւթիւն կիւնէրինի Պէրթ իչին Ֆէտա իյլէյօր իտի .
հէնուղ պիրինճի դաթտա իգամէթ իտէն մէճնունէյէ տա-
յրր գարուճր գատրնա պիր սէօլ սէօյլէմէմիչ իտի . պունըն
իչին մինասիպ պիր վագրթա ինթիպար իտիյօր իտի . հէր շէյ-
տէն էվվէլ ժան-ժուտինին մալիւմաթ վէ իյղահաթ վէրէ-
ճէյի զէմանը պէյլէյօր իտի .

Մատամ Պիմօյա կէլինճէ , օտա բօյիս թարաֆրնտան
խաֆիյէն վուգու պուլան թէնպիհի խաթրըլայարագ , էսթէր
տը Բիյօյա տայրր դայրէթլի մալինաճըյա պիր սէօլ սէօյ-
լէմէյօր իտի .

Բրնէ Մուլէն , մատամ Ամատիսին թահտը հիմայէսին-
տէ պուլունան օ պիչարէ կէնճ գատրնըն , ճունուն իլլէթի
թէտավիսի իլէ մէչղուլ օյան հէքիմէրին դօնսօլթօլարր ի-
զէրինէ , խասթախանէյէ նայլ իտիյտիյինէտէ խապէրտար
տէյիլ իտի .

Համիյէթլի մալինաճը իլէ զէվալը **ԵԷԹԻՃԷ** , սապըր-
սրզլըղյա ժան-ժուտինին հարըստան չրգմասընա ինթիպար
իտիյօրլար իտի .

Բրնէ Մուլէն , միւքեայէմէ մէվղըրնա ճէլպ իտուպ գօ-
նուչմապ իւղրէ իրի տէֆա Սէնթ-Բըլաթի հարըսխանէսինէ
կիթտի . Ֆագաթ պու էսկի հայտուտը հարըսխանէնին դըն-
տան թարաֆրնա աթմըչ օլտուգյարընտան պիր միւլքիւն
անը կէօրմէյէ , միւլագաթէ մուվաֆֆագ օլամատը . արա-
տան սէքիղ կիւն գատար մուրուր իտինճէ , Պէրթ , բէհպէ-
րի օլան Բընէյէ .

Ունիթ-Բըլաթի հարըսխսանէսինին գարուսը եէնիտէն ա-
չըլտը . օրթա պօյը իւչ ատէմ էլլէրինտէ պիրէր բարէթ
թութմագտա օլտուղլարը հալտէ գարունըն էշիյինտէ կէօ-
րիւնտիւլէր . պունյարտան իբիսի տերհալ գարունըն էօնիւն-
տէ պուլունանյարա էլլէրինի ուղատըպ սէյամ վէրէրէք իշ-
լէրինէ գարըշտըլտը . իւշիւնճիւսիւ գահվէյէ տօյրու եիւ-
րիւմէյէ պաչլատը . Բընէ Մուլէն ճան սըղընթըսը իյէ գաշ-
լարընը շաթտը . Պէրթ իսէ թէքրար .

— Պու տէֆա չըգանյարտա սէպիյի թախլիյէ խոխլէն
մահբուսիյն տէյիլ մի . տէյու սօրտու .

— Էվլէթ մատմագէլ .

— Ժան-ժուտի . . .

— Ո գուհուր իթմէտի , գարուտա թէքրար գարսանտը .

— Աճէպա նէ օլտու .

— Նէ օլտուղուըն պիլմէյօրոււմ , ֆագաթ շիմտի անլա-
ըըլ .

— Քիմտէն խապէր ալաճագ սընըղ .

Պու էսնատէ իւշիւնճիւ շախս գահվէյէ կիրուպ , տեր-
հալ միւհիւրիւ շիշէլէրտէն պիր թանէ ըսմարլամագտա ի-
տի , մաքինաճը պու ատէմի Պէրթէ կէօսթէրէրէք .

— Իշթէ պու ատէմտէն խապէր ալաճաղըղ , տէտի վէ
միթէագըպէն եէնի կէլէն ատէմէ խըթապ իտերէք .

— Պու շիշէյի պէն սիզէ թագտիւմ իտէճէյիւմ , տէմէսի
իլէ , մէրղոււմ պու տավէթէ իճապէթէն մաքինաճընըն գար-
չըսընտա օթուրարագ .

— Պուրատա պուլունուչընըղըն հիքմէթի նէ տիր , պի-
րիսինի պէքլէմէք իշի ն մի կէլտինիզ , տէտի .

— Էվլէթ , պէքլէտիյիւմ ատէմին սիզինլէ պէրապէր
չըգմամասը հագըգաթէն հայրէթիմի մուճիպ օլմուշ տըր .

— Քիմի պէքլէյօրտունըղ .

— Ժան-ժուտիյի .

— (Կիւլէրէք .) Ահ , ժան-ժուտիյի պէքլէյօրտունըղ

20

Ճիւհագրգա էրթէսի կիւնիւ զէվալլը Պէրթ , թային իտիլէն սաաթտա մաթէմ էլպիսէսինի լապիս օլտուղու , եիւզիւնի սիյահ վէ գայրնճա պիր թիւլ իլէ սէթր իթմիչ պուլունտուղու հայտէ , մուգարրէր օլան մէվգըտա Բընէ Մուլէն իլէ պիրլէչտի :

Մարինաճը , Պէրթի , հարըսիսանէնին սըչ գարուսը իլէ գարչը գարչըյա օլուպ , տայիմա էրպապը նամուսէ մուզիրրի իճթիմա օլան քիչիք պիր գահլէյն կէօթիւրտիւ , պիր սիտի . գահլէ բամարլատր , քէնտիսի իչին տէ պիր գատէհ բագը իսթէտի . մահրէսին տըչ գարուսընա նագրր օլան բէնչէրէտէն տան-տուտիսին էչիւրտէ զուհուրինէ ինթիզար իթմէյէ պաշլատր :

Մուայէն սաաթ հուլուլ իթտի , մահրէսին գարուսը աշլատր . Բընէնին թանըտըզլարը իւչ տէօրթ քիչի չըգտը . պու էսնատէ կէնճ գըզ :

— Պունլարըն իչինտէ եօգ մը , տէյու սիւալ իթտի :

— Մատմագէլ , հէնուզ պիր շէյ եօգ :

— Պագաթ պու ատէմլէր . . .

— Պունլար հարըսիսանէնին մէմուրլարը տրրլար , սէպիլի թախիլէ իտիլէնլէր հէնուզ չըգմատըլար :

Ինթիզար տէվամ իթտի . պուլունտուղլարը քիչիք գահլէնին սաաթը մուայէն օլան վագըթ ի զէրիճտէն եիրմի տագըգա տահա կէչտիլինի իրայէ իտիլօր իտի . Պէրթին նագարընտա տագըգալար սաաթ գատար ուզուլն կէօրիւնմէյէ պաշլատր :

Բընէ Մուլէն տէ պու թէէխիրէ պիր մանա վէրէմէյէրէք մէրագ ու էնտիչէ իչինտէ պուլունույօր իտի :

հա՛. . . էօյլէ իսէ տահա բէք շօգ զէման պէքլէյէճէքսինիզ-տէ եինէ կէլմէյէճէք տիր :

Պէրթ , պու սէօզլէրի իշիտինճէ վիճուտինէ խաֆիֆ պիր տիթրէմէ արրդ օլտու , Բընէ Մուլէն իսէ տահա զիյատէ էն-տիշէնաք պիր թավր իլէ :

— Կէլմէյէճէք մի , նիշի՞ն , տէտի :

— Չիւնքի Սէնթ-Բըլաժի հարըսխանէսինտէ տէյիլ տիր :

— Եւա նէրէտէ պուլունույօր :

— Գօնսիյէրժրի հարըսխանէսինտէ :

— Պու սէօզլէրինիզէ իթիմատ իտէմէյէճէյիմ կէլիյօր . ժան-ժուտի սէքիզ կիւն հարսա մահքիւմ իտիլմիշ իտի , պու սապահ օ միւտտէթին սօնու տրր . պու հալտէ նասըլ օյույօր տա օ մահալտէ պուլունույօր :

— Արգատաշ , պու սուալինիզ պանա ուզուն կէօրիւ-նիւյօր , պէնիմ պիլտիյիմ շունտան իպարէթ տիր . սէրիսօշ պուլունտուղու վէ պու հալ իլէ հարըսխանէ մէմուրյարընա գարշը իթաաթսըզլըյա գըյամ իթտիյի իշին , աթըլտըղը գընտանտէն տիւն սապահ չըգարըլտը . սաաթ օնտա թահ-գըգաթը էվիլէլիյէսի իճրա վէ իսթինթագ իտիլէճէք սայըր մահրուսլար իլէ պէրապէր քէնտիսինիտէ ալըպ կէօթիւր-տիւլէր :

— (Տիւշիւնէրէք .) Իսթինթագ . . . սաղըն եկնի պիր մէսէլէ զուհուր իտուպ սէ քէնտիսինին պունտա տա մէտ-իալ ու իշթիրաքը օլմասըն :

— Որասընը պիլմէյօրում , ֆաղաթ ժան-ժուտինին նէ շիշէր օյուուզուճք սիդ տէ պիլիւրսինիլ . էկէր պիլիլիւրտէ չա-լըշըյօրսանըզ բէնտիսինիզի կէօլէտիսիլ , իհթիսաթեարանէ հարաքէթ իտինիլ . . .

Պէրթ , հէնուզ կէնճ վէ թէճրիւպէսիզ պիր գըզ օլ-տուղու հալտէ օ Պիրլիքտէ շայըշըյօրսունըզ օ սէօզին մա-նասընա ինթիգալ իտէպիլտիյինտէն , պիլա իսթիյար թիթ-

րէմէյէ պաշատը , Բընէ Մուլէն իսէ ասլա թավրընը պօզ-մայարագ :

— Վէրտիյինիզ մալիւմաթէ թէշէքքիւր իտէրիւմ , պաշ-գա վազըթ եինէ կէօրիւշիւրիզ , տէտի վէ գահվէճինին հի-սապընը կէօրտիւքտէն սօնրա Պէրթ իլէ պէրապէր գահվէ-տէն չըղտըլար . օ սըրատա կէնճ զըլ :

— Պու հավատիստէն նէ մանա իսթիլսրաճ իթտինիզ , տէյու սօրտու :

— Հէնուզ պիր շէյ անլայամատըմ , ֆաղաթ պունը ի-շին պիր չարէ վար . . .

— Եասըլ չարէ :

— Տօղրու Գօնսիյէրժրի հարըսխանէսինէ կիթմէք , ժան-ժուտինին հազըզաթէն եկնի պիր իշտէ իշթիրագը օլուպ օլմատըղընը անյամագ :

— Շիմտի սիդի իլէ կէօրիւշէն ատէմին իֆատէսինէ նազարէն , պու ժան-ժուտինին բէք տէհշէթլի պիր ատէմ օլտուղու անլաշըլըյօր . պէօյլէ սէֆիլ պիր մախիւզէ նա-սըլ իթիմատ իտուպ էմիլիյէթ իտիյօրսունըզ . պիզէ այըտ օ-լան մուգատտէս պիր իշէ զարըշտըրաճաղընըղ տաէմ պո՞ւ մը տըր :

— Մատմաղէլ , պու իթիֆաղը տիւշիւնէրէք տանը-չարագ եարըպ պուլմատըզ , սէզըզ գատէրլէ զուհուր ի-տէն պիր շէյի տէ բէտտ իթմէք մա վաֆըղը հիլքմէթ տէ-յիլ տիր . հէնուզ վազըթ միւսախտ տիր , տիւշիւնինիզ , է-կէր գալպէն պիր մէյլի թապի հըսս իթմէյօր վէ պու եօլ-տա պանա բէֆագաթ իթմէք իշին քէնտիսինիզտէ պու վիլէթ ու մէթանէթ պուլմայօր իսէնիլ , պու իշէրի եայընըզ պա-նա հէվալէ իտէպիլիւրսինիզ . շիմտիտէն տիւշիւնինիզ քի լէտէլ իյճապ պու հայտուտ իլէ եան եանա օթուրաճագ վէ սիզէ ու զաթտըղը էլի թու թաճագսընըզ , պունյար սիդի ի-շին բէք միւշիլիւլ շէյլէր տիր . պիլաքիս պէնիմ հիշ պիր շէյտէն իհթիրագըմ եօզ տըր . շիշէթ թաշտըղընըլ իսմին

լէքէսինի թէմիչքեմէք իչին հէր շէյէ գաթլանմաղա ահտ իթմիչիմ տիր . անլայօրում քի կէնճ պիր գրզ իչին պու լէքէ բէք աղըր եիւ գ տիր . սիզէ թէքրար իթմար իտէրիմ քի . պու մէսաֆէյի պիրլիպտէ գաթ իթմէյէ թահամմիւլ իտէմէյէճէքսէնիզ , պու տէրէճէ տէ թէվագուֆ իտինիզ . հէնուզ վագըթ վար :

— Խայրը , խայրը , միւսիւ Բըճէ , սօնունա գատար պու եօլտա սիզէ բէֆագաթ իտէճէյիմ , պունտան պէօյլէ սիզտէն ասլա այրըմայաճաղըմ . տէրիւհտէ իթտիյինիզ պու մուգատտէս վաղիֆէյի իյֆա իչին հէր տիրլի միւչկիւլաթէ գաթլանճաղըմ , գայպիմին ինֆաալ վէ նէֆրէթ կիպի հրսսիյաթընա զայէպէ իթմէյէ շալըչաճաղըմ , բէտէրիմին իատէյի նամուսընա մուվաֆֆագ . օգտու գտան սօնրա թէտրիճէն եինէ հէլքէսին թէվէճէիւհ վէ մուհապպէթինէ մագհար օլմաղա պաչլարըմ :

Պէրթ , պու սօն քէլլիմէլէրի թէլաֆֆուզ իյլէտիյի էսնատէ նահագ եէրէ քէնտիսինտէն շիւպհէյէնիւպ ըզհարը ինֆաալ վէ հագարէթ իտէն էթիյէն Լօրիյօյը տիւ յիւնիյօր իտի . պիր միւտտէթ կիւզէլ եիւզիւնտէ դամ ու քէտէր նըչանէսի վէ կէօղլէրինտէ պիր տամլա կէօղ եաչը բէյտա օլտու . պատէհու պու հալի թէքք իլէ արգատաչընա :

— Շիմտի նէրէյէ կիտէճէյիզ , տէյու սօրտու :

— Պիր արապայա պինէրէք Կօնսէյէրթըրի հարըսխանէսինէ կիտէճէյիզ :

— (Կիւլէրէք .) Նէ գատար միւսրիֆսինիզ . . . պէօյլէ պէյհուտէ բարա սարֆ իթմէքտէ նէ մանա վար , եիւրիւյէրէք կիտէրիզ :

Սէրի ատըմլար իլէ եիւրիւմէյէ պաչլատըլար վէ պու սուրէթլէ ազ պիր միւտտէթ զարֆընտա կիտէճէքլէրի մահալէ վասըլ օլտուլար . պու էսնասէ Բըճէ բէֆիզէսինէ :

— Բէթթըմ իւզէրինստէ կէզինէրէք պէնի պէքլէյինիզ . պէն կիտուպ իչի անլայըմ , տէտի :

— Կիտինիզ վէ պանա կիւզէլ պիր հալատիս կէթիւրիւնիզ :

Բընէ , տէմիրտէն եարըմըչ օլան պէօյլիւք գարույը պիր իրի տէֆա շալընճա , գարունըն օրթասընտարի քիւչիւք գարու աչըլարագ , նէօլպէթտէ պուլունան կարտիյան զուհուր իտուպ :

— Նէ իսթէյօրսունըզ , տէյու սօրտու :

— Սիւսիւ , սիզէ պիր բէճայի մախսուսըմ վար , պաղը շէյլէր սօրուպ անլամագ իսթէյօրում :

— Նէ անլամագ իսթէյօրսունըզ :

— Սիւտտէթը մահպուսիյէթինի իքմալ իթմիչ , պու սապահ չըգմասը մուգարբէր պիր մահրուսը պէքլէմէք իւզրէ Սէնթ-Բըլսածի հարըսխանէսինէ կիթմիչ իտիմ , օրատան պու մահրուսըն տիւն պուրայա կէթիւրիտիյինի վէ պուրատա գալաճաղընը խապէր վէրտիյէր . . .

— Պու ատէմին իսմի նէ :

— Ժան-ժուտի :

— (Սուրաթընը ասարագ .) Ժան-ժուտի . . . ա՛հ , շուխապիս հէրիֆ , օ հայտուտյարըն միմլիւրինտէն տիր , էվվէթ , տիւն պուրայա կէթիւրիմիչ իտի . սէրիզ կիւն էվվէլ զընտանա տթըլմասընըն սէպէպիտէ սարխօչլուղը վէ էտէպսիզլիյի տիր :

— Լութիֆէն շիմտի նէրէտէ օլտուղունը խապէր վէրի՞րմիսինիզ :

— Սայը վէրիլէլի օն սաաթ գատար օլույօր :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ , միւսիւ :

Բընէ Մուլէն , կարտիյանա վէտա իտէրէք տօյրու Պէրթին եանընա կէլտի , զէվալլը զըզ սատրզ արգատաչընը կէօրիւր կէօրմէզ :

— Պիր շէյ անլայապիտիլինիզ մի , տէյու սօրտու :

— Ահ մատմապէլ , թալիյիմիզ հիչ պիր եիւզտէն պիզէ միսաատէ կէօսթէրմէյօր :

— Ժան-Ժուտի եկնիտէն հարբսա մը — Թըրըշ :

— Պիլարիս սալը վերիմիւ, ֆագաթ շիմտիտէ քէնտի- սինի էլէ կէշիւմէք միւ շքիւ լաթը պաշ կէօսթէրտի, նէրէսէ պուլմալը :

— Իգամէթ կեահընը պիլմէ յօրմուսընը :

— Պու տիւրլիւ ինսանյարըն եկըլէրի եուրալարը օլուր մը :

— (Մահզունանէ .) Շիմտի նէ եաբմալը :

— Սապր իթմէք լազըմ կէլիյօր, պու մագուլէ ատէմ- լէրին պուլունտուգլարը մահալլէրի պիրէր պիրէր տօլաչըր վէ միւ թլազ ա պիրինտէ եագալարըմ, հայտէ մատմաղէլ պիգ շիմտի էվվէլ էմիրտէ կիտուպ պիր աղ թաամ իտէլիմ տէ, անտէն սօնրա պէն հէման թէհարրիյաթէ պաշլամալըյըմ :

Եարըմ սաաթ սօնրա մաքինաճը իլէ ղէվալլը եկթիմէ Նօթրը ճամ տը Շան սօգաղընա կէլտիլէր, գարուճը դաաըն քէնտիլէրինի թէվզըֆ իլէ Պէրթէ պիր մէքթուպ վէրտի, ա- տի սուրէթտէ դաթլանմըշ օլան պու մէքթուպըն իսղէրին- տէ « մատամ Մօնսթիյէ » տէյու եաղըլմըշ իտի, գարուճը գատըն մէքթուպը Պէրթէ վէրտիյի սըրատա :

— Մատմաղէլ, պու մէքթուպ յօսթա մարիֆէթի իլէ կէլմէմիլ տիր, պունը պիր սաաթ էվվէլ սօն տէրէճէ ղաիֆ պիր ատէմ կէթիլիպ պըրաղտը, ատէթա դուլու քէմիր կիպի պիր շէյ, տէմէսի իսղէրինէ, Բընէ քէնտի քէնտինէ :

— Պու Ժան-Ժուտի օլմալը սըր, էվվէթ միւ թլազ ա օ տըր . . . տէտի :

Ճիլհաղըղա մէքթուպը պըրագան Ժան-Ժուտի իտի Պէրթ օտասընա չըղըպ մէքթուպը աչարագ աթիտէքի սա- թըրլարը օգուտը :

« Մատամ Մօնսթիյէ :

« Սիւսի Բընէ Մուլէնին նէրէտէ իգամէթ իյլէտիյինի սիլ թապիյի պիլիրսինիլ, լութֆէն պիր տագըղա էվվէլ

քէնտիսինէ պիլտիրինից քի պու սապահ Գըլէֆ սօգաղընտա պէքլէյուպ կէօրէպիլէճէյինի իւթիւս իյլէտիյի պիր տօսթը, պու ազչամ սաաթ օնտա Մօնթ Բարնաս ճիլարընտա Պա- րօ-Վէրթ սօգաղընտա քէնտիսինի պէքլէյէճէք տիր, մէ- սէլէ բէք մուհիմմ տիր, սիղին իլին Քայիտէլի պիր մալիւ- մաթ վէրէճէյիմ, »

Եաղըլարը բէք ինթիգամսըղ օլաւ պու մէքթուպ օ- գունտուգտան սօնրա, Բընէ Մուլէն տի շիւնէրէք :

— Իմգու եօգ, ֆագաթ մէքթուպըն միւնտէրիճաթը Ժան-Ժուտի թարաֆընտան կէօնտէրիլտիյինի սէրահէթէն խապէր վէրիյօր, պու ազչամ թային իյլէտիյի մէվզըյա կի- տէր քէնտիսինի պուլուրում, տէյինճէ, Պէրթ :

— Պէնտէ սիղէ բէֆագաթ իտէճէյիմ, տէտի :

— Ճագաթ պու ատէմին պուլունաճաղը մահալ ղանն ու շիւպհէ ալթընտա պուլունան եկըլէրտէն տիր :

— Նէ պէյիս վար, սիղ եանըմտա օլտուգճա պէն հիլ պիր շէյտէն դօրգմամ . . .

— Հաղընըղ վար :

— Ճագաթ վալիտէմի թանըտըղընըղը պու ատէմ նա- սըլ խապէր ալմըլ :

— Էվվէթ, պունտան խապէրտար տըր, հարբսիանէ- տէ եաղտըղըմ մէքթուպը մատամ Մօնսթիյէ կէօթիւրիւպ թէպիմ իտէն Էօթէն իլէ արամըղտա վասէթա օլան Ժան- Ժուտի իտի, իլթէ օ սըրատա պու մալիւմաթը հասըլ իտէ- րէք դայտ ու ղապթ իյլէտիյի անլաչըլըյօր :

Ժան-Ժուտի, մահրէստէն չըղար չըղմաղ Բընէ Մուլէնի տիւշիւնմէյէ պաշլատը, սէրիօչլուգյա հէր շէյտէն ղիյա- տէ մուհաֆաղասընա իթինա իյլէտիյի էսրարը մուհիմէնին ղէօրիւք ղըմընը, պու մահրէս արգատաչընա սէօյլէտիյինի բէք էյի խաթըրլայամայօր իտի, եաղընըլ Բընէ Մուլէն իլէ աղտը իթիֆագ, իթտիյի սուրէթտէ, պիղճէ ղաթէն մալիւմ օլան ազմ ու թէշէպպիւստէ մուվաֆիֆագ օլաճաղընը վէ պու

— Բէք կիւղէլ, Եպրքն վէ Եախօտ օ պիր կիւն էշեամը նագլ իտէրիմ, տէտի :

ժան-ժուտի վագրթ զոյոյ իթմէտի, հէմանն օ սաաթտան իթիպարէն քէնտիսինէ մինասիպ պիր օտա արամաղա պաշլատր :

Գու էանատէ օյանճա սէրվէթի Բրնէ Մուլէնին վերմիշ օյտու զու Եիրմի Քըրանցտան իպարէթ օյուպ, պէրէ քեաթմ վէրսին քի անըտա պրնտանէ ակթլլորդը իշին հէնուղ սարփ իթմէմիշ իտի, հայտուտ պու բարայր մաթյուպէ քեաթի կէօրէմէյօր, Քոդաթ էշեասընըտա սաթմապ իսթէմէյօր իտի, Պէլվիլ սէմթինէ տօյրու Եօյա տիւզէլտի :

Ժանն ժուտի Բէպէվայ սօգաղընա չրգտը, պիր ան Էվվէլ Եագայր պէյատէն զուրթարմագ իշին քիրայրգ պիր օտա արատր, օ թարիխտէ պու սօգաղարըն էթրաֆը իսայի արսալար իլէ մուհաթ իտի, հայտուտ պու սօգաղարտա ինչա իտիլմիշ օյան ախշայ վէ սըվայր օյան խանէլէրի, տահա տօղրուսը զու լիպէլէրի քեամիլէն տօլաշտը, Լօրէն սօգաղընա կէլինճէ կէօղիւնէ ակթիտէքի քէլիմէլէր Եագըլը պիր լէվհա իլիշտի :

Սըրա իլէ ֆիրայա վերիլէճէֆ ֆիլիւֆ օսաշար

ժան-ժուտի, պուընը օգուըր օգումաղ հէման կէնիշճէ պիր ավիլիյէ կիրտի, պու ավիլինին սաղ թարաֆընտա իրի գաթ օյարագ ինչա իտիլմիշ օտալար կէօրի լիւյօր, սօլ թարաֆտա իսէ տիվարէ տայասրլմըշ պօշ անպարլարտան պաշգա պիր շէյ կէօրիլմէյօր իտի :

Տիվարընն օ պիր ճիհէթինտէ թէրաթիւմ իսէն թօզ վէ թօրրագ, պայըրգ հայինի քէսպ իթմիշ վէ քի չիւք քի չիւք թէրէլէր թէշքիլ էլլէմիշ իտի, ժան-ժուտի մարուֆ սէմթլէրտէ պիր զօնագ իսթիճար իթմէք իսթէլէն էրպապը սէրվէթ թարաֆընը թագընարագ, զարու ճընըն զու թարաֆին կէրմէլէ :

սուրբէթլէ էյնէ քիլիլիյէթլի բարա կէշիրէճէյինի միւլահազա իտիյօր իտի .

Բընէնին նէրէտէ իգամէթ իթմտիյինի պիւմէտիյինտէն , տիւշիւնէ տիւշիւնէ Լօտէնէ թէսլիմ իտիլէն մէքթու պըն իւզէրի օ մատամ Մօնսթիյէ օ նամընա եաղլտըղընը խաթըրլայըպ , քէնտի քէնտինէ .

— Շայէտ օ խանէտէ իգամէթ իթմէյօրսա , նէրէտէ պուլունտուղուներ էյպէթտէ պիլիլիլէր վէ շիւպհէսիղ մէքթուպըմը տա քէնտիսինէ կէօնտէրիլէր , տէտի .

21

Ժան-ժուտի , զիհնէն պու դարարը վէրտիրտէն սօնրա , պիւ մէյխանէյէ կիրու պ պիր գաշ թանէ չագըշտըրտըր , պատէհու միւնտէրիճաթընա վաղըֆ օլտուղու մուղ մէքթուպը եազարաղ լօթըր Տամ տը Շան սօգաղընտաքի խանէյէ ֆէլիպ . պիւղաթ մէքթուպը դարուճըյա թէսլիմ իթմտի . Միթէազրպէն քէնտի իգամէթ կիւահընա կիթմտի վէ օրատա արսի պիւ հայէ թէսատիւֆ իթմտի .

Պու խանէնին սահիպի , խանէսինտէ մազնուն վէ ֆէնա առէմիէր պուլունտըրմազ խսթէմէտիյի կիպի , պարուճըսըտա խանէ սահիպինին հէր արղուսընա սատրղանէ խըրտմէթ իտէն գարուճըլարտան օրտաղըլա , ժան-ժուտի կէօրիւր կէօրմէղ գըրգ սէքիղ սաաթա գատար էշեասընը պիւր պաշղա եէրէ նազլ իտուպ , օտսյը պօշալթմասընը իթթար իլլէտի .

Ժան-ժուտի իշին պու բէր ֆէնա պիւ հէվատիս իտի . Ֆազաթ միւսաֆատա մէղամընտա պիւր սէօղ էօլլէյէպիւմէքտէ քէնտիսինտէ սէլահիյէթ կէօրէմէտիլինտէն , պիւղարուր ըույի մուվաֆազաթ կէօսթէրիպ .

— Այս գաթի տա քիւրայա վերելեճէք օտաւարընըզ վա՛ր մը, տէյու սօրտու :

— Ե՛րբ, միւսիւ :

— Պէնի կէզտիրի րմիսինիդ :

— Վազիֆէ՛մ տիր, պույուրըն :

Գարուճը պիր անախտար ալըպ կիւլեր Էիւզ իլէ գու- լիպէսինտէն չըգարազ :

— Ավիլինին օրթասընտատա օ պիր թարաֆա աչըլըր պիր գարուսը տահա վար, տէսի :

Ճիլ հաղրդա պու ալթ գաթտարի օտաւարա կիթմէք իչին տիւլարէ տայատըլըչ պիր թաղըմ՝ անպարտընն արա- սընտան պիր գարու տահա կէօրիւլլիօր խտի : Գարուճը պու գարույը աչըպ Էվէճէ քէնտիսի կիրտի : Ժան-ժուտինին ղիյարէթ իթտիյի տայիրէ իքի օտաւտան իպարէթ խտի : օ- տանըն պիրիսի ավիլիլէ նաղըր օլուպ, պու ավիտէ աէ Բէ- պէվալ սօգաղընա աչըլըր պիր գարու պուլունույօր խտի : Ժան-ժուտի պու օտաւարը քիրալատըղընը պէյան իյլէտիյի սըլատա, գարուճը :

— Մէֆուշաթընըզ վա՛ր մը, տէյու սօրունճա, հայ- տուտ մաղրուրանէ պիր թավը իլէ գարուճը գատընըն եիւ- զիւնէ հայգըրարագ :

— Մէֆուշաթըմ Էլպէթ վար, չօգ շէյ, սիզ պանա իքսիզ սարսըզ պիր ատէմ նապարճ՝ իլէ մի պագըյօրսու- սունըզ, տէտի :

— Օ հալտէ խանէ սահիպինին պաշգա պիր տէյէճէյի Եօգ տըր :

— Է՛րբ իսէ պու կիւնտէն իթիպարէն պուրասընըն միւսթէճիրի պէնիմ . . . ալընըզ, բէյ օլարագ սիզէ պէշ ֆրանգ . . .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ, Էշեանըղը նէ՛ ղէման նագըլ իտէճէքսինիզ :

— Ետըն սապահ :

— Պու ճիհէթ սիզէ այրտ պիր մէսէյէ տիր : Հա՛, իս- մինիզի սէօյլէ՛րմիսինիզ :

ժան-ժուտի Էն Էվվէլ խաթըրնա կէլէն օժանն իամի- նի սէօյլէտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ :

— Պու կիւն Էշեայը ֆիլաննը նագլ իտէճէք գատար րարամ Եօգ տըր . . . իչի կէօրտիւրտէն սօնրա թէտիլէ իթմէք իւղրէ, պու աղչամ Բընէտէն գարգէն էլլի ֆրանգ տահա ալըրըմ, տէտի :

Ժան-ժուտի, մաղիլի, իսթիզպայի տիւ շիւնէրէք վէ րէք չօգ սօգաղար սօյաշարագ Մօնթ-Բարնաս կէշիտինէ միւնթէհի օլան թարիգէ սօղրու իլէրլէմէյէ պսչատը :

Բընէ Մուլէնի պէքլէտիլի միւտուլթ գարֆընտա պիթ- թապի սըգըլսճաղընը միւլահաղա իտէրէք, Պարօ-Վէրթէ կիտէյօր վէ օրատա Էսկի արգտտաշարընա թէսատիւ ֆ իլէ վագըթ կէշիքճէքքիւր իմիտ իյլէյօր խտի :

Կաթիլէ սօգաղընտա քեային օլան Պարօ-Վէրթ նամըն- տաքի լօգանթալը գահվէխանէնին Էօնիւնտէ վասի պիր մէյ- տան վար տըր : չօգ ղէման պու մէյտան ատի խալգտան վէ Էրպապը իչրէթ ու սէֆահաթտէն եիւզլէրճէ նուֆուս ի- լէ խընճախընճ տօլար : պուլարըն բէք չօղու գապրթաճա մազնուն վէ սապըղայր ատէմլէր օլուպ, իչլէրինտէ Էրպա- պը նամուստէն պագը Էֆէնտիլէր վէ ամէլէլէրտէ կէօրիւ- լիւր :

Իքի գաթտան իպարէթ օլան պու պինանըն ալթ գաթ- տարի սալօնլարտան պիրիսի պէօյիճէք օլուպ, տիկէրլէրի քիւշիք քիւշիք գապինէլէր տիր : հէր սընըֆ իչրէթբէրէս- թանըն մահալի իճթիմաը օլան պու մէվզը, Էքսէրիէն Էլ- լէրինտէ բըչաղլար վէ խանչէրլէր սլտուգու հալտէ եէքտի- կէրինէ հիւճիւմ իտէն ճանիլէրին գանլարը իլէ Եըգանմըչ

— Ե՛րբ :

Էլհասըլ միւտուլթը մահբուսիլէթինի իրմալ իթմիշ, քիւրէքտէն գաչըպ գուրթուլմուշ տէհչէթի ճանիլէր պու-

րատա պիրլէշիր . ԲՆԵ Մուլէն իլէ գէվալլը Պէրթ կէլիպ ժան . ժու տիլի արայաճաղարը մահալ . իշթէ սլէօլլէ մու- խաթարալը պիր մէվղը իտի :

ժան-ժու տի ի մի տ ու թասավիլու բընտա ալտանմատը , Պարօ-Վէրթտէ էսկի արգատաշլարընա վէ աշինալէրինէ թէ- սատիւ ֆ իթտի . արգատաշլարընտան պագըսը քեաղըտ օ- յունընա իշթիրաք իթմէսինի թէքլիֆ իթտիլէր . ժան-ժու- տի ազյամլին սաաթ տօյու գրնա գատար օյնայըպ իւչ պէշ ֆրանգ զայայ իթտի , պիր եանտան տա շագըպ շագըշտըր- մագլա մէշգուլ օլտու . պիր արալըպ պաշընտա պիր սէրսէմ- լիր հըսս իթմէյէ պաշլատըղընտան օյունը իլէ իշթէթի թէք ֆ իթտի :

ժան-ժու տի մուխթասար պիր սուրէթտէ թաամ իթ- տի . տիվարտան ասըլը օլտն սաաթ օնա շարեէք գալտըղը- նը իրայէ էլլէյօր իտի . պու էսնատէ գալղըպ ալթ գաթ- տաքի պիրինճի սալօնա տօյրու կիթտի . ժան-ժու տի պօր- ճունը թէէտլյէ իթտիքտէն սօնրա մէյխանէճիյէ .

— Պօշ պիր գապինէնիլ վար մը , տէյու սօրտու :

— Գապինէլէրին հէրսի տէ պօշ տըր :

— Իէք կիւզէլ , պէն շու գապինէյէ կիտէճէյիմ :

— Շու իւչ նօմէրօլու գապինէյէ մի :

— Լվվէթ , սաաթ օնա տօյրու կալիպա պիրիսի կէլիպ պէնի արայաճաղ տըր , պու զաթէ տէ լութֆէն նօմէրօյը խապէր վէրինիլ :

— Իէք կիւզէլ , ճէ նամ իլէ սիգի սիւալ իտէճէքլէր :

— Միւսիւ ժան :

— Պու քեաֆի . պիր շէյ իսթէրմիսինիլ :

— Պիրապ բօնճ իսթէրիմ :

Մէյխանէճի տէք հալ բօնճ վէրիմէսինի էմր իթտի . ժան ժու տի տէ կիտուպ գապինէյէ եան կէլաի օթուրտու . պիր քիւշէյէ թալիգ իսիլմիշ օլտն լամպա պու սարաճըք մահալի թէնվիր իտիյօր իտի :

Թէմամ սաաթ օնտա Բրնէ Մուլէն իլէ Պէրթ գօլ գօլա վէրմիշ օլտու գլարը հալտէ . էրքէք վէ գատրն էրպապը իշ- պու իշրէթ իլէ մայամալ օլտն պէօյի . ք սալօնըն էշիլինտէ ար- զը վիճուտ իթտիլէր :

Չրպրգ վէ սիկարա տիւմանլարը , լամպալարըն իսի վէ րաղընըն շարապրն ֆէնա ֆէնա զօգուլարը պիրլէշմիշ օլ- տուղունտան , խարիճտէն կէլէնլէր իշին միյտէ պուլանթը- սընա օյրամամագ պիրաղ միւշկիւլ իտի :

Պէրթ , զայրի իսթիեարի պիր նէֆրէթ վէ թէվահուշ իլէ գարունըն էշիլինտէ թէվագուֆ իթտի . Բրնէ տէ պու էսնատէ գօլը ալթընտա պուլունտան կէնճ գըղըն գօլը խա- ֆիֆ պիր սուրէթտէ թիթրէմէքտէ օլտուղունը հըսս իտուպ գուլաղընա ֆըսըլտայարագ :

— Ճէսարէթ մատմաղէլ , արղու իտուպ կէլտինիլ , արթըգ մուխալիֆէթ իտէճէք վագըթ ֆէշֆէ տիր . շիմտի ճէսարէթ լագըմ աըր , տէտի :

— (Բեքեշէլէրէք .) Պու մասայարըն պաշընտա մը օ- թուրաճաղըպ , պու գատար գալսպալըգ իշինտէ մի պու- լունաճաղըգ . . .

— Խալլըր , արատըղըմըպ ատէմի պուլտու գտան սօնրա քէնտիսինի ալըր խարիճտէ պիր եէրէ կէթիւրիւրիլ :

— Իէճա իտէրիմ պուրաճա օլտն իշիմիղի շարըգ պի- թիրէլիմ :

— Գօրգույօրմուսընըղ :

Գատընլար իշինտէ էն գիյատէ սէրխօ օլտն ալիւֆիթէ- լէրտէն իլի իւշ թանէսի . քիւսթտիտանէ վէ պիտէպանէ պիր նաղարյա պու էսնատէ Պէրթին եիւղիւնէ պագըյօր ի- տի . պիշարէ գըղըն նիգապ ալթընտա պուլունտան կիւզէլ եիւզի գըլպ զըրմըղը օլտու վէ սատրգ արգատաշլրնա ճէ- վապ օլարագ :

— Լվվէթ , ճէ գօրգույօրում վէ հէմ տէ ութանը- յօրում , տէտի :

— Գորգ աճաղ պիր շէյ եօգ . պիրխոսիւնիդ զի պէն եա- նընըզտա պուլունտու գճա հիչ պիր շէյտէն խէվիֆ ու իհ/ծի- րազէ յուզում եօգ տրր . . . զաթէն պուրատարի ինսանյար էօյլէ օ տէրէնէ գօրգուլաճագ վէ տէհչէթի շէյլէր տէյիլ տիրուէր . սրգրյմայրնըդ . իհիծիյապ իթմէլքսիդին պու սայօ- նը տօյաչայլում . ժանն ժուտիլի մի թլազ ա պու մասայարտան պիրխոսին եանընտա պուլաճագըզ :

Պէրթ . պիրղարուրէ արգատաչընա լե՛նիադաթ իտիյօր իտի իսէ տէ . մանէվի պիր ըզթըրապըն թաղեիդ ի իլէ ա- յագլարը թիթիլէյօր . կէօզլէրինի եէրտէն գալտըրըպ տա պիր թարաֆա պագամատըղը կիպի . զուլազլարը տա մի թ- թասըլ չընյայօր իտի :

Ըրճէ իչրէթ իթմէլքէ մէչղուլ պուլունանյարըն արա- յարընտան կէչտի . իսթէտիլի . թէսատիւֆ իտէնէյի առէմի հիչ պիր թարաֆա կէօրէմէլքնէ . մէրագ ու էնտիչէ մու- գատտէմաթը եիւզ կէօսթէրմէյէ պաչլատը . պէօյիլք սա- յօնտան զիւչիլք սայօնյարա կէչտի . օրայարտա տա մահրէս արգատաչընը կէօրէմէյօր իտի . Պէրթ պիր արալըզ :

— Պէլքի հէնուզ կէլմէմիչ տիր . պուրատան չըգայլում տա քէնտիսինի տըչարրտա պէլքէյէլիւմ . տէտի :

Թէճամ չըգըպ կիթմէյէ տավրանտըզլարը սըրատա . մէյխանէ վէ յօգանթայր իտարէ իտէն առէմ . կէչէնէքլէրի եօլ իղէրինտէ պուլունույօր իտի . պունյարը տայկըն . միւ- թէֆէքքիւր վէ մէյուս պիր հայտէ կէօրիւննէ :

— Միսիւ . մատամ . պիրիսինի մի արայօրստունըզ . տէյու սօրատուղունտա . Ըրճէ ճէվապ օլարագ :

— Էվվէթ ժիսիւ . տէտի :

— Արատըղընըզ գաթըն զիւմ օլտուղունը անյայապի- լիւրմիլիմ :

— Միսիւ ժանն :

— Ըէք կիւզէլ . սիզի պիր գապլինէտէ պէլքէմէլքաի տիր :

— Ըէճա իտէրիմ սեզլիւնիլիչ . նէրէտէն կիտու պ տա քէնտիսի իլէ պուլունչապիլէնէյիլ :

— Պուլտըրընըզ . սիզի պիրղաթ եանընա գատար կէ- թիւրիվէրէյիմ :

Պիր գաչ տագրգա սօնրա Պէրթ իլէ Ռընէ . հայտուտըն օթուլմազ տա օլտուղու գապլինէյէ կիրաիլէր :

Ժանն-ժուտի պաչընը գալտըրըպ տա Ռընէյի եայլընըզ կէօրէմէլքիննէ գաչլարընը յաթտը . մարինաճը պու հայլին ֆարզընա վարտը . ֆագաթ ալտըրումայարագ :

— Արգատաչ . ազըպէթ եինէ պիրի պիրիմիլի պուլ- տուզ . ֆագաթ էրէյիճէ տէ միւչկիլաթէ թէսատիւֆ ի- տիլտի . արթըզ իւմիւտի քէսիպ տէ թէմամ չըգըպ կիտէ- ճէյիմիլ սըրատա . պուրատա պուլունտուղունըզ յօգան- թաճը խապէր վէրտի . տէմէսի իլէ . ժանն-ժուտի :

— Չօգ շէյ . թէզքիլէմին սօն սաթըլընը օգումատը- նըզ մը . տէտի :

— Հայ հայ . իչթէ օ սայէտէ սիզի պուլապիլտիմ եա :

— Նէ հայ իսէ . իչթէ արթըզ պուլունչտուզ . նէ իչէ- ճէքսինիլ :

Պու էսնատէ Ռընէ մանիտար պիր սուրէթտէ Պէրթին եիւզիւնէ պագտը . պու պագըչ նէֆրէթ ըզհար իթմէմէսի . պու թէլքիֆի գապուլ իթմէսի էմրինտէ իսթիլհամ մանա- սընը իֆհամ իտէյօր իտի . կէնն ԳԸՎ . արգատաչընըն մագ- սատընը բէք կիւզէլ անյայարագ :

— Միսիւնին իչտիլի նէ իսէ անտէն իչէրիլ . տէտի :

Ժանն-ժուտի հէման գալըպ գարուլը աչտը . սայօնտա պիրիլրէն իալըն կիւրիլթի սի բաթըրտըսը արասընտա մէ- լամընը անյատապիլմէք իչիւն . օլանճա գուվվէթի իլէ :

— Գօնեագ իլէ գարըչք բօնն . իւչ նօմէրօյա վէ իւչ զիչիլիք . տէյու հայըրտը :

22

Ուսն-ժուտինին հայդըրմատընա, Բայէ Բօայայ սէմթին-տէրի գահվէլէրտէ օլտուզու կիպի տէրինաէն սօղուդ պիր սէս օ հազրու օ ճէվասպը իլէ մուգապէլէտէ պուլունտու :

Արատան պիր գաչ տաղըգա կէչտի, ժան-ժուտի պիր սէօզ սէօյլէմէյօր իտի. կիթտիրճէ գաչարընր սահա զիյատէ չաթըյօր, գայլթ միթէֆէքթիք պիր հալտէ պուլունտույօր վէ եան կէօզ իլէ վաղըթ վաղըթ պիչարէ Պէրթին եիպիւնէ պաղըյօր իտի :

Պու պէրուտէթ վէ ինֆաալ Բընէ Մուլէնին ճանընր սըզմապտա վէ մէրաղընը մու ճիպ օլմագտա իտի, նիհայէթ սապր իտէմէյուս :

— Զօգ շէյ, արգատաչ նէ վար նէ եօզ, ճանընըզ պիր շէյէ մի սըզըլտը, պէն իսէ սիգի կէօրտիլիմաէն տօյայը նէ գատար մէմնուն օլտուզումը թարիֆ իտէմէմ, տէմէսի իլէ, ժան-ժուտի :

— Պիր շէյ եօզ, պու պապտէ պէնտէ սիգինլէ հէմհալըմ. . . տէյէրէք վէ մուհալէրէյի թարզը ախէրէ թահ-վիլ իտէրէք :

— Մատամ ճէնապլէրի աղրապանըգտա ն մը տըր, տէյու սօրսու :

— Խսյրը, մատմաղէլ ագրապամտան տէյիլ տիր. ֆագաթ տօսթլուզումուզ տահա իլէրուտէ տիր. հաթտա օ տէրէճէլէրտէ տիր քի, արամըգտա ճէրէյան իտէճէք. հէր տիրիլէ էարարըն պէյանընա սիգճէ վիճուտի մանի օլտուզու, նէ արգու իտէրսէնիզ սէօյլէշէպիլիլիլի :

Պու սէօզլէր հայտուտըն նապարը տրգգաթընը ճէլպ իթմիչ օլմաղըլա, հէման մըրըլտանըրճաուընա :

— Մուհիմմ մէսէլէլէրին միւզաքէրէսի իլէ իշթիզալ իտիլտիլի գէման, եանըմտա պիր գատըն պուլունտուզումը հիչ արգու իթմէմ, անըն իչին . . .

Ձէվալը եէթիմէ հայտուտա գարչը կիլէր եիգ կէօսթէրիպ, գալպինի վէ էմնիլէթինի ճէլպ իթմէք լաղըմ կէլէճէյինի թագտիր իլէ :

— Միւսիւ, պէնի պիր գատըն տէյիլ, Բընէնին ալգատաչը սըֆաթընտա թէլագգը իտինիզ վէ օ նաղարյա պաշընը վէ հէմաէ պիլինիզ քի, պու արգատաչ հէր տիրիլէ թէհլիքէլէրի վէ մուխաթարալարը կէօզէ քէստիրմիչ վէ հիչ պիր շէյտէն իհթիրազ իթմէզ պիր ինսան տըր . . . տէյինճէ, ժան-ժուտի, հայրէթլէ :

— Հիչ պիր շէյտէն իհթիրազ իթմէզ պիր ինսան մը տէաինիզ, տէյու մըրըլտանտը :

— Էվվէթ, միւսիւ :

— Խյճապ իթտիլի հալտէ սիգտէ խըսմէթ իտէճէք վէ մուսվէնէթտէ պուլունտաճա գմընընը :

— Պիր էրքէք կիպի վէ պէլիտէ պիր էրքէքտէն զիյատէ, գատընլար պաղէն քէնտիլէրինտէն պէքլէնմէյէճէք, իմֆու իտիլմէյէճէք տէրէճէտէ իրտմէթլէր իտէպիլիլիլիլի :

— Իէք տօղրու, վաղաա օրասրտա էօյլէ, գատընլար եաման շէյէր տիր, շէյթանը սանտըլա գարար տա բաղարա կէօթիլիլիլի սաթար, նէ հալ իսէ, միւզաքէրէ իտէճէյիմիզ վէ գարարլաչտըրաճաղըմըլ իչին նէ օլտուզումը պիլիլիլիլիլի սընըլ :

— Միւսիւ, Բընէ, պու պապտէ պանա էալընըզ պիր գաչ սէօզ սէօյլէյէպիլտի . . .

Մաքինաճը, կէնճ գըզըն սէօզիլէնիլ. թաստիղէ շիթապ իտէրէք :

— Էվվէթ, էպրէ օլտու, սիլի թէէմին իտէրիմ քի պու գըլ բէք շօգ իչիմիլէ եարայաճագ տըր, պիլէ բէք շօզ խըսմէթլէր իտէճէք տիր, տէտի :

— Ինչ կիւղէլ, կէօրէճէյիզ վէ շիմտի եէքտիկէրիմի-
զին մէրամընը տահա զիյատէ անլարըզ . . . Եվիլէ էմիրտէ
գօնեազը բօնըմըզը իշէլիմ, աէմինճէք պէն պիր աղ աթ-
տըմ ֆէնա աէյիլ իտի .

Ի՛րնէ . - (Սէօզիւնէ տէվլամ իտէրէր .) Հա՛, պու սա-
պահ սիզի պէքլէմէք իշին Կըլէֆ սօգաղընա կիթմիշ ի-
տիմ . . .

— Պէն տէ պունը տիւշիւնտիմ, թէրէտտիւտ իթտիմ,
էլպէթ պէնի մէրքէզէ կէօթիւրտիւքլէրինի անլատընըզ .

— Էվվէթ , էօյլէ սէօյլէտիլէր . գօշարագ օրայա կիթմ-
տիմ, օ կիւնրի սարխօշուղուըզտան տօյայը . . .

— (Սէօզիւնի քեւէրէք .) Չօզ զէվզէքիլէք իթմի՛շմիլիմ .

— Էրէյիճէ , տիլինիզի բէք չօզ ուղաթմիշտընըզ .

— Սիզէ ֆէնա սէօզլէր սէօյլէտիմ մի .

— Հիշ պիր ֆէնա սէօզ սէօյլէմէտիլիլ . պիլաքիս օ-
գատար կիւղէլ սէօզլէր սէօյլէտիլիլ քի , թէքրար սիզի
կէօրիւպ տէ օ պահսէ տէվլամ իտէպիլմէք իշին սասլըրսըզ-
լըզլա պու սասթըն հուլուլինէ ինթիզար իտիլօր իտիմ .

— (Իէլաշլը պիր հալտէ .) Նէ՛ զէվզէքիլէր իթտիմ ,
նէլէր սէօյլէտիմ .

— 1837 սէնէսի Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտիւնճի
կիճէսի, Կօնգօրտիյա մէյտանընտա Բօն թուրնան վէ Նէօյլի
քէօրրիւսինտէն պահս իթտիլիլ իտի . . .

— (Ղարիպ պիր թավը իլէ .) Սճայի՛պ , հիշ խաթըրմ-
տա տէյիլ . . .

Պու էսնատէ կարսօն , թալէպ իտիլէն բօնըլարը կէթի-
րիպ մասանըն իւղէրինէ գօյարագ .

— Պաշգա պիր շէյ իսթէ՛րմիսինիլ , տէմէսի իլէ , ժան-
ժուտի .

— Նիմտիլիլ պիր շէյ լազըմ տէյիլ . . . լուղում կէօ-
րիւտիլիլ զէման խապէր վէրիլիլ , հայտէ շիմտի իշինէ կիթմ,
տէտի .

կարսօն շէքիլտի կիթտի , ժան-ժուտի գատէհլէրտն
պիրինի ալըպ եէքտիկէրինի միթէագըպ Պէրթ իլէ Ի՛րնէնին
գատէհլէրինէ վուրուշտուրարագ , կէնճ զըզա .

— Կիւղէլ թիլիճ , տէմէք օլույօր քի սիզտէ պու սէ-
նաթլա մէշղուլ օլույօրստունըզ , տէյինճէ , զէվալլը եէթլմէ
պու սէօզլէրտէն պիր շէյ անլայաթայուպ հայտուտըն եիւ-
զիւնէ պագտը , մաքինաճը տահա էվվէլ տավրանրպ ճէվապ
օլարագ .

— Էվվէթ , հէմտէ պու մէսլէքտէ բէք զիյատէ մէհա-
րէթի օլտուղուընը թաատիգ իտէրիմ, տէտի .

ժան-ժուտի , միթատը օլտուղու վէճճ իլէ թէքլիֆ-
փիլիթ թավընը թագընարագ .

— Սէնինլէ պիլ իթթիֆագ եարանաղըմըզ իշտէ մու-
վաֆֆագ օլուրտա խաղինէյի էլէ կէշիլիբսէք , շիպհէսիգ
ճիւզվի պիր հիսսէ տէ պունըն իշին չըզարանաղըզ , տէյի՛լ մի .

Ի՛րնէ . - Խայըր , պու մուվաֆրզը հազգասիլիլթ օլա-
մագ , պու իշէ պիլ իրիմիլ իթթիֆագ իթտիլք , պինաէն
լէյհ քեար վէ զարարտա իրիմիլէ այրտ չըր .

— Ս հալտէ պու նէ իշին շայրշանագ .

— Էթմէտէն պէրի պանա միննէթտար օլտուղու իշին
խըտմէթլմիլպտէ պուլունանագ ալըր , զաթմէն պանա այրտ
օլան պիր շէյ քէնտիսինէ այրտ տէմէք տիր .

— Իէք կիւղէլ , հայտէ պուտա պէօյլէ օլտուն , պէն
սէօզ վէրտիմ սէօզիւմտէ սէպաթ իտուպ պիրլիքտէ իշէ կի-
րիշմէքտէն պաշգա պիր տէլէճէլիմ եօզ , պուտան մատէ
սէն պանա հազըզաթմէն էյի արգատաշլըզ իթտին , Սէնթ-
Ի՛րլաթիտէ պուլունտուղումուղ միւտտէթճէ քիսէն պէնլմ
իշին տայիմա աշըզ իտի , ավոգաթըն բարասընըտա թէսլիլէ
իթտին , պէնտէ պու բարալարը քեամիլէն սանա իատէ ի-
տէճէյիմ , եալընըզ սիզէ շուրասընը խապէր վէրիլիմ քի ,
իշէ պաշլամագ իշին պիզէ պիլաղ բարա լազըմ տըր , շու-
արալըզ պէն ֆէնա հալտէ միւֆլիսիմ . . .

— Պէնիմ' էլիմտէ ավուճըմտա պէշ ան բարա գալտը ,
օ տա սիղին իշին ֆէտա օլտուն :

Պէրթ . - Պէնիմ' բարամ' հօգ տըր , պէն տէ վաղթիմի
սիղին իշին սարֆ իտէրիմ' . էվվէթ . պունտան սօնրա պիւ-
թիւն գուվվէթիմի միւնհասըրէն պու եօլտա սարֆ ու ֆէ-
տա իտէճէյիմ' :

Վան . Վուտի մի թէպէսսիւմանէ եէթիմէնին ելուղիւնէ
պաղտը . պու սէօղլէրի բէք զիյատէ խօշունա կիթմիշ իտի .
բէտէրանէ տէնիլէպիլէճէք պիւր մուհապէթլէ էլլինի կէնճ
գըղըն ումուգը իս զէրինէ գօյարագ :

— Պու բիլիճ տէյիլ , ատէթա պիւր խօրօղ տըր , վի-
ճուտինտէ գան վար . զասիրէն նագիք պիւր շէյ կէօրիւնիւ-
յօր իտի . ֆաղաթ կէօրիւնտիլի կիպի տէյիլ , եաման շէյ
իմիշ , տէտի :

Բընէ . - Եէթիշտիրտիլիմ' պիւր շայիրտ տիր պու , վի-
ճուտի իլէ ճիտտէն իֆիթիտար իտէրիմ' :

Հայտուտըն էլի ումուղընա վաղ իտիլտիլինի հըսս իթ-
տիլի տաղըգատա կէնճ գըղ , հիտտէթ վէ նէֆրէթ սահղա-
սը իլէ գըղարտը , պօղարտը , խաֆիֆ պիւր սուրէթտէ թիթ-
րէտի . ֆաղաթ տէրհալ քէնտիլինի թօրլայըպ , ճիտտի պիւր
թավը իլէ :

— Էվվէթ , քէնտիլինին շայիրտիլիմ' վէ կէօրիւյօրտու-
տըղ քի էֆալ ու հարաքէթիմլէ ուսթամըն ելուղիւնիւ գը-
ղարթմայօրում' , տէտի :

Հայտուտըն շէվղ ու մէսէրրէթի , շիւպհէ վէ ատէմը
իթիմատինէ գալէպէ իթմիշ օլմաղըլա :

— Էքսիւր օրնա , զանն իտէրիմ' քի սիղինլէ պիւրլիքտէ
պիւր իշտէ պուլունուպ շարշմագ մուճիպի իֆիթիտար օլա-
ճաղ տըր , տէտի :

Բընէ . - (Սէօղլունէ տէվամ' իտէրէք .) նէ տէյօր իտի-
նիղ , հա , եարաճաղըմըղ իշ բէք իսթիֆատէլի պիւր շէյ
տիր տէյօր իտինիղ , ֆէրշէք մի :

— Հէմ' քիւլի պիւր իսթիֆատէ . . .

— Նէ գատար ,

— Նէ գատար իսթէնիլիսէ օ գատար ,

— Կէրշէք մի սէօղլէյօրտուն :

— Էվվէթ :

— Մէսէլէ էրէյիճէ գարանլըղ իշինտէ գալըյօր . պէն
տէրէճէսինի անլամագ իսթէրիմ' . . . ինսան նէրէյէ կիտէճէ-
յինի , նէ եարաճաղընը պիւր տէրէճէյէ գատար օլտուն պիւ-
մէլի տիր :

— (Էօնիւնտէքի գատէհի իշերէք պօղուղ սէս իլէ .)
նէրէյէ կիտիլէճէք , տուրունըղ սիղէ պունրտա սէօղլէյիմ' .
շէօղլէ թասավուր իտինիղ քի . պէնի մահվ իթմէք իսթէ-
յէն Խո՛ք քիշինին , տահա տօղրուսը իքի ալչագ մախլիւզըն
շէրէֆի վէ մահվը պու կիւն էլլիմտէ տիր . պունլար տա միլ-
եօնա մալիք սիրլէր . շիմտի անլայապիլտինիղ մի , եիրմի սէ-
ճտէն պէրի կիճէ կիւնտիւղ ինթիգամ ալմագ սէվտասըն-
տա պուլունույօրում' , էկէր պանա մոււվէնէթ իտէճէք օ-
լուրսանըղ , շալտըղլարը միլեօնլարտան բէք շօգ հիսսէ գօ-
րարտաճագ գէմանըն հուլուլ իթտիլինի գաթիլէն կէօրիւյօր
վէ անլայօրում' :

Բընէ քէնտիլինի հայտուտա հէմէֆրեար կէօսթէրիպ ,
հայգըլարագ :

— Տիմէք օլույօր քի մուգապէլէյի պիւր միսլ . . . պըրա-
վօ , պունտան էյի պիւր իշ թասավուր իտէմէմ , հաբըսիսա-
նէտէ իքէն պու էսրարը սէթի իտէն բէրտէնին սաճունը պիւր
աղ աշմըշ իտինիղ , թէմամ' իսթէտիլիմ' կիպի պիւր իշ . տէ-
տիլի կիպի , Պէրթտէ , Բընէյի թաստիգ իտէր պիւր թավըրը
շէթարէթ իլէ :

— Սհ , պէնիմտէ արայըպ պուլամատըղըմ' պիւր իշ . . .
տէտի :

Բընէ . - Պու եիրմի սէնէ սիղին իշին նէ գատար ուզուն
պիւր գէման . . .

ժան-ժուտի . - Ահ , բէք տօղրու սէօյլէ յօրսուն , պու խուսու մէթիմ , պու թասավիւրաթըմ թա 1857 սէնէսին տէն պաշայօր .

Պէրթ . - (Թիթրէ յէրէք .) Պու հատիսէ նէրէտէ վէ նէ վագըթ վուզու պուլտու .

ժան-ժուտի . - Սեպտեմբեր այր իչինտէ . . . Իօն-Թուր նան ճիվարընտա Գօնգօրտիյա մէյտանընտա գարանլըզ վէ եապուրը պիր կիճէտէ . պիր գատըն իլէ իքի էրպէք պէք լէյօրլար իտի .

Պէրթ . - Ժան-ժուտինին կէօզլէրի իչինէ պագարազ .) Պու էրքէքլէրտէն պիրիսի սիզ մի իտինիզ .

ժան-ժուտի . - (Պիր աչ թէրէտտիւտտէն սօնրա .) Խա յըր . պու իքի էրպէք (ն պիրիսի շիմաի հայաթտա տէյիլ տիր . պու ատէմ պէնիմ արգատաշարըմտան իտի , սօնրա տան ասըլ իչի եարան պիր էրպէք իլէ շէրիքը ճինայէթի պուլունան դատըն յէնտիսինի գէհիլլէտիլէր . օ պիշարէ վէ ֆաթ իտէրքէն պիզպաթ եանընտա պուլունտու . պու իչի էթրաֆր իլէ պանա անլաթտը վէ պու սըրըր պանա թէվտի իթտի .

Պէրթ . - Գատըն իլէ օ տիկէր էրպէք հայաթտա մը

ժան-ժուտի . - Էվվէթ .

Պէրթ . - Նէ՞ օլտուլար .

ժան-ժուտի . - Ս , բէք աճէլէ իթմէյինիզ , հէր շէյին պիր սըրասը վար . պու իւշ շէրիքը ճինայէթ պիր ատէմի պէքլէյօրլար իտի , օ ատէմտէ գուճաղընտա պիր շօճուզ օլտուզու հալտէ կէլտի .

23

Չավալը եէթիմէնին վիճուտինտէրի գան օլանճա - հէ րարէթի իլէ ճէվէլանէ պաշայըպ , պօղուզ պիր սէտա իլէ .

— Պիր շօճուզ հա . . . տէյու յէքէլէտի .

— Էվվէթ , իքի եաշընտա գատար պիր շօճուզ . . . պու նը պէքլէմէքտէ օլան ատէմ , ֆագաթ վէֆաթ իտէն տէյիլ . պու արալըզ եագալայաճաղըմըղ ատէմ , գուճաղընտա շօ ճուղը թու թմուգտա օլան զաթա տօղրու պիր գաշ ատըմ իլէրլէտի . արալարընտա պէշ օն շիֆթ լագըրտը ճէրէյան իթտիքտէն սօնրա պիր արապայա պինտիրաի վէ յէնտիսիտէ եանընա յըզըպ օթուրտու , պու արապանըն էօնիւնտէ վու րուպ էօլտիւրէճէք ատէմ օթուրույօր իտի վէ գատընտա արապաճը զըյաֆէթինտէ եանընտա պուլունույօր իտի . արապա նէօյլէյէ տօղրու սիւրաթլա հարաքէթ իթտի . յէօրրիւյէ մուվասըլէթտէն էվվէլ գատըն արապայը թէվզըֆ իթտի , արապատա պուլունան իքի ատէմ կնտիլէր , արապաճըյա մախուտ օլան մահալտէ օթուրան ատէմ տէ ու սուլէթլէ սըյըլըպ կնէրէք պու նլարըն արգատը սըրա եիւ ռիմէյէ պաշատը , յէօրրիւնին օրթասընա գատար թէա զըպ իթտի .

ժան-ժուտի պուրատա սէօղիւնի յէստի . պու էսնա տէ զէվալը Պէրթ խէվֆու տէհչէթլէ յէնտինի դայպ իտէ ճէք պիր հալէ կէլիլ իտի . Քիթրէ յէրէք , ժան-ժուտիլէ .

— Ս ատէմյէ գուճաղընտաքի շօճուզ պու յէօրրիւնին օրթասընտա մը էօլտիւրիւլտի , տէյու սօրտու .

— Նալընըզ ատէմ էօլտիւրիւլտի , իքի ումու զլարը արասընա պիր բըշագ սարյանըր սարյանմաղ եէրէ սէրիլտի .

սօնրա ճէսէտի զայտըրըրայ քէօրրիւնիւն իւզէրինտէն Սէն նէհրինէ աթըրտը . . .

— Էյ, չօճուզ, նէ օլտու . . .

— Կաթիլ չօճուզը այրայ զայտը :

Իրնէ . - Սիզ պու շէյլէրի կէօրտիւնի՞ց մի :

Ման-ժուտի, էվէլքի իֆատէսի իլէ պու տէֆարի ճէ-վապը պէյնինտէքի թէնագուսը տիւ շիւնմէյէ վագըթ պուլ-մագ սրզըն :

— Էվէլթ, եօյ իւզէրինտէ պիր ադաճ արգասարնա սադ-լանարագ կէօրտիւմ . պէն ֆէնա պիր ատէմ տէյիլիմ, էօլ-տիւրիւլէն պիշարէյէ մուավէնէթ իթմէր իսթէտիմ, ֆա-դաթ վագըթ կէյմիլ իտի . հէմ իւշ քիշիլէ գարչը, եալընըզ պաշըմա նէ եարասիլիլի իտիմ, տէտի :

Պէրթ . - Չօճուզը նէ եարտըգլարընը պիլմէյօրմուսը-նըզ . . .

— Էօլէճէյի սրրատա եանրնտա պուլուճտուլուճ ար-գատաշըմ, չօճուզը եօյ իւզէրինտէ պիր խանէնին գարուսը էօնիւնտէ պրրագտըղընը սէօյլէտի :

Իրնէ . - Փագաթ սիզ քէնտիլէրինին շէրիքը ճինայէթի օյմատըղընը հալտէ, օ ատէմէր սիզի նէտէն էօլտիւրմէք իսթէտիլէր . . .

— (Պաշընը սալլայըպ տիշիլէրինի սրգարագ .) Պու պաշղա պիր հէքեայէ տիր, սրրատը կէլինճէ անը տա հէ-քեայէ իտէճէյիմ, տէտի :

— Տէմէք օլույօր քի պու ճանիլէրի շախսէն թանըյօր-տունըզ . . .

— Էվէլթ :

— Իսիմլէրինի . . .

— Իսիմլէրինի պիր էյի պիլմէմ, եալընըզ եիւզիլէրինի կէօրտիւմ, նէ գէման կէօրտէմտէ եինէ թանըրըմ, պու շէյլէր հէման տիւն օլմուշ կիպի իսթըրըմա տըր :

— Եիլմի սէնէտէն պէրի արաշտըրըյօրմուսընըզ . . .

— Թահարիլյաթըմըն պիր սէմլէրէսինի կէօրէմէմիլ ի-տիմ, եալընըզ պուճտան պիր այ էվէլէլ թէսատի ֆիլէ պիր գարչն իլէ գարչը գարչըյա կէլտիմ քի, նէօյլի քէօրրիսի ֆաճիասընտա կէօրտիլիմ գատըն օլտուլուճա շիւ պհէմ գայմատը . . .

— Պու տէրէճէ էմին օլմանըզա սէպէպ . . .

— Քէնտիսի Խնկիլիլ տիր, եա էվիլի վէ եախօտ տուլ տըր . իշթէ պէն պէօյլէ պիր գատընըն իղֆայաթընա գա-բըլմըշ իտիմ :

— Փագաթ էմին օլմագ իղթիլա իտէր :

— Էյթէ պէն տէ օ սէվտատէ իտիմ եա, օ խասիս Դի-լան-Կաթըր գամմաղըզ իտուպ տա եագայը էլէ վէրմէմիլ օլտա իտիմ, թէվիզըֆ իտիլտիլիմին էրթէսի կիւնի ինթիմալ քի պու գատընըն շէրիքը ճինայէթի օյան ատէմի տէ կէօ-րէրէք, թէրէտտիւս վէ շիւ պհէտէն պիւսպիւթին վարէսթէ օյաճագ իտիմ :

— Նէօյլի քէօրրիսի ֆաճիասընըն ֆաիլի օյան ատէմի մի :

— Էվէլթ, պու ատէմին իսթինի տէ պիլլիյօրուճ զանն իտէրիմ . . .

— Իսմի նէ տիր :

— Տիւզ մօրթ Տըլաթուր-Վօտիլյօ տըր :

— (Հայրէթլէ հայգրարագ .) Պիլի միտաֆաա իտէն ալօգաթ Հանրի Տըլաթուր-Վօտիլյօնըն բէտէրի . ֆագաթ պու օլմայաճագ պիր շէյ տիր . . .

— Էվէլթ, թա քէնտիսի, էսկի արգատաշարըմտան սապըզ նօթէր օլման իսթիլյար պիր ատէմ վար քի, պու ա-տէմ, նասըլ եաղը օլուրսա օլտուն բէք գօլայըզլա թագ-լիտ իտէր . նէօյլի քէօրրիսի իւզէրինտէ գաթլ իտիլէն պիր ատէմէ, Գօնգ օլտիլյա մէյտանընտա վէ Բօն-Թուրնան ճի-վարընտա պուլուճմասը իշին եաղըլան մէրթուպըն գօրեա-տը, հալա պու էսկի արգատաշարըմըն եանրնտա պուլուճմագ-տա տըր . պու մէթթուպ տա շու իմզայը հավի տիր . Տիւզ

Ս . Տրլաթ . Վ . » պուստան անլաշրլան տա շու տըր . « Տիւ գ Սիմոնտ Տըլաթսւր - Վ . տիյո » :

— Փագաթ զանն իսէրսէմ սիղ , տիւ գ ժօրժտան պահս իտիյօր իտինիղ . . .

— Էվվէթ , պուտա տիւ գ Սիմ Սիմոնտըն էօզ պիրա-տէրի օլուպ , սարխօշ , սէֆիհ , միւսրիֆ , պօղազընա գա-տար պօրճա պաթմըշ պիր ատէմ տիր . պէօյի ք պիրատէ-րինէ վարիս պրրապ մամագ իշին յէնտիսինի տուէլլօտա մահվ իթտիրտիյի կիւնին ազ շամըսը , գուճազընտա շօճուգ-լա պէրապէր կէլմիշ օլան իսթիյարը մահվ իթմիշ տիր .

Պէրթ . - Պու մէքթուպըն նէրէտէ օլտուղունը պիլլօր-մուսընըզ .

— Էվվէթ .

Պու էանատէ ժան . ժուտի , սապրգ ևօթէրին քէնտիսի-նէ հէքեայէ իթմիշ օլտուղու մէսէլէյի թէֆէրրուաթը իլէ նագլ իթտի . Բընէ պու սըրրա տա վագրֆ օլարագ .

— Սէքթուպը էլէ կէշիրմէլի տիր , պու էլիմիգտէ բէհ-պէր օլապիլիր . ֆագաթ սիդի միտաֆաա իթմիշ օլան օ ալիճէնապ կէնճին բէտէրի . պու տէրէճէ ալչագ վէ սէֆիլ պիր մախիւգ օլտուղունա իհթիմալ վէրէմէմ . էվվէթ պու պէնճէ իհթիմալին խարիճինտէ պիր շէյ տիր , տէտի .

— Նիշին իհթիմալ վէրիմէմէլի . վագաա օղլունա տէ-յէճէք օօգ , բէք նամուսը , բէք ալիճէնապ պիր կէնճ տիր . Փագաթ նէօյի ֆաճիասընըն զէմանը վուգույի օլան կիւնին սապահըսը , տիւ գ Սիմ Սիմոնտըն տուէլլօտա վէֆաթ իթ-մէսի . . .

— Պունտան նէ շըգար , թէսատիւֆէն պէօյլէ պիր շէյ օլապիլիր . տիւ գ էվմ մի իտի . մահվ իտիլմէք իսթէնիլէն շօճուգ քէնտիսինին էվլատը մը իտի .

ժան-ժիւտի , մալիմաթընըն նէ տէրէճէ մահտուա վէ մաթլուպէ դայրը քեաֆի օլտուղունը թագտիր իտէրէք սօն տէրէճէ պիր մէյուսիյէթ իլէ .

— Սրասընը պիմէ, յօրում . . . տէտի :

Պէրթ . - Պէնիմ բէժմէ գալորսա , էփլէլ ողէ էվվէլ մի սիւ ժան-ժուտինին թանրտրղրնը իտտաա էլլէտիյի գատընըն , հալ ու շանընը անլաւալը վէ պունընլա մէշղուլ օլմալը տրր :

ժան ժուտի . - (Հայգրրարագ) Պու մինիմինի բիթէ բէք տօղրու սէօյլէ, յօր , էփէր ալտանմայօրսամ պու գատընը էլէ կէշիրինճէ օպիրիտէ էլէ կէշմիշ տէմէք տիր :

Բընէ . - Պու գատըն նէ բէտէ իգամէթ իտիյօր :

— Ղէրլին սօղաղընտա միւնթապամ պիր գօնագտա . . .

— Իամի նէ տիր :

— Միսթրէս տիգ Թուրէն . . .

Պու իսմ եատ իտիլիր իտիլմէզ , Բընէ Մուրէն բէնտի սինտէն էվվէլ Էնտիյի օթէլտէ վէ իգամէթ էլլէտիյի օտտա պու գատընըն պուլունտուղունը , վէ Լ'օայալ մէյտանընտաքի իգամէթ կեահընտա մահվ իտիլէն միւսվէտէյի նէ սուրէթլէ էլէ կէշիրտիյինի խաթրրլայարագ :

— Պու գատըն նէ բէտէն կէլմիշ , տէյու սօրաու :

— Էծարատան :

— Օ հալտէ քէնտիսի տիր տէմէք օլուր :

— (Թէլաշ իլէ) Էմի նմիսինիզ :

— Էվվէթ , ֆագաթ եինէ թէճրիւպէ իթմէք լազըմ . ահ , միւմքիւն օլսա . . .

Պէրթ . - (Բընէնին սէօղիւնիւ քէսէրէք) Օ միւմքիւն օլուպ օլմայաճագ շէյ նէ օլույօր :

— Ղարիպ պիր ֆիլիր , սիգէ նէ օլտուղունը տա սրրասը կէլինճէ սէօյլէրիմ , շիմտի հէր շէյտէն էվվէլ սապրգ նօթէրին մէքթուպընը էլէ կէշիրմէք շարէսինի տիւշիւնմէլի-յիզ :

ժան ժուտի . - Մէքթուպը էլէ կէշիրմէք իշին պէշ եիւզ ֆրրանգ լազըմ տրր :

Բընէ . - Իյճապընա պագարըզ , եարըն օ տէտիյինիզ սօ-

թիրաց իթտի, ֆագաթ մարինաճընըն մանիտար պիր սու-
րէթտէ եի զիւնէ պագըչընտան տէրհալ թալրընը թէպտիլ
վէ կէօզլէրինի եէրէ աթֆ իտէրէք, շարնաշար հայտուտըն
էլինի սրգտը, մի թէաղըպէն Բընէ գարույր աշտը վէ շու
սէօզլէրի սէօյլէյէրէք Պէրթ իլէ պէրապէր շըգըպ կիթտի-
լէր:

— Պէն մէյխանէճինին հիսապընը կէօրիւրիւմ, սիգ պիր
շէյ վիրմէյինիգ:

Կէնճ զըզ սատրգ վէ ալիճէնապ ըէհպէրի իյէ պէրա-
պէր սօգաղա շըգըպտա աթէշ իչինտէ պուլունան աշնընը,
կիճէնին սէրին վէ լաթիֆ րու զիկեարը պիր աղ սէրինլէթմէ-
յէ պաշլաշընճա:

— Ահ, էլիմի պիր տիրլիւ ու զատամայաճաղըմ զանն
իթմիշ իտիւմ, տէտի:

— Մատմագէլ, պէն սիգի էվիլէլճէ պու ճիհէթլէրտէն
խապէրտար իթտիւմ, ֆագաթ սիգ եինէ պանա ըէֆագաթ
իթմէք իսթէտինիգ:

— Եփլէթ, ֆագաթ պիդի պու զատար էսրարտէն խա-
պէրտար իտէճէյինի պիլմէյօր իտիւմ, նէօյլի քէօրիւսի ճի-
նայէթինսէն վէ արգատաշլարընտան պահս իտէն պու ճա-
նի, ասըլ արատըղըմըղ ատէմ օլտուղունը, պու ճինայէթի
տօղրուտան տօղրույա քէնտիսի իյգա իթտիլինի անլայամա-
տըճըգ մը. Պըրունվայէ թապիպի օլան ամուճամըն զանընը
տէօքէն պու ատէմին էլի տիր, իշթէ պու ատէմին իյգա
իթտիլի ճինայէթ սէպէպի իլէ բէտէրճլիւմ իտամէ մահ-
քիւմ օլմուշ տըր . . . շիմտի մէսէլէյի էյիճէ անլատըմ, օ
կիճէ բէտէրիւմ նէօյլլէյէ կիտլիցօր իմիշ, Սէն նէհրի ի գէրին-
տէ ճանիւրրաչ պիր ֆէրեատ, պիր կիւրիւլթիւ իշիթմիշ,
մահքէմէտէտէ պունը իյթիլաֆ իյլէտիլի վճճ իլէ քէօր-
րիւնին բարմագլըղընա տայանմըշ, իթէ օրատա էլլէրինէ
զան պուլաշմըշ, ահ, մի սիւ Բընէ, պէն եինէ սէօզիւմիւ
թէքրար իտէրիւմ, ասըլ ճանի ման-Փուտի տիր . . .

զաղա կիտերից, Մխթարէս տիգ Քարէնին գօնադրնը նա-
զարը թէ՛ քիթիչ ալթրնտա պուլունտուրմագ իշին լազըմ կէ-
լէն սիլահը տէրաէսթ իտերից, անաէն սօնրա տա թէ՛ շէք-
քիւրաթըմըզը արգ ու թագաթիմ իթմէ.ք իւզրէ պիլի միւ-
տաֆասա իթմիչ օլան Հանրի Տըլաթուր-Վ.օտիյօյը կիտէր պու-
լուրուզ:

— Ահ, բէք կիւզէլ օլուր. պու սուրէթլէ պէլքի բէ-
տէրինիտէ կէօրիւրիւզ, էկէր տիւզ մօրթ իլէ նէօյլի քէօր-
րիւսիւ ատէմի պիր վիճուտ պիր շախս իսէ իշիմիչ եօլունտա
տըր. պու պիզէ կէօրէ պիր ալթուրն մատէնի տիմէ.ք տիր:

Պէրթ. - (Ղարիպ պիր շիվէ իլէ.) Պու ալթուրն մատէ-
նինի իշլէտէպիլէճէյիմիզէ հիչ շիւսլէն իթմէմէլի տիր:

Ժան-Թուտի. - (Կիւզէրէք) Պու քիւշիւք գըզ նէ՛ նա-
զիք շէյ, կիթտիքճէ կէօզիւմէ կիրէյօր:

Բընէ. - Արգատաշ վագըթ կէճիքտի, եարըն նէրէտէ
պուլուշաճադըմըզը դարարաշտըրալըմ:

— Օրասը մալիւմ, ֆադաթ էվիլէլ էմիրտէ սիղտէն իրի
քիւշիւք խըտմէթ թալէպ իտէճէյիմ:

— Սիզին իշին ճանըմ ֆէտա օլուրն, պու խըտմէթլէր
նէ՛ տիր:

— Եարըն էշեամը նագլ իտէճէյիմ, մու ալէնէթինիզէ
իհթիյաճըմ վար. պիրլիքտէ եարըպ պէճէրէճէյիմիզ իշտէն
մահսուպը իճրա օլունմագ իւզրէ պանս էօտիւնճ պիր ազ
բարա վէրէճէքսինիզ:

— (Հայտուտա պիր պանգ գայմէսի ուզատարագ.) Ա-
լընըզ սիզէ էիւզ ֆըրանգ, եարըն նէ՛րէտէ պուլուշաճադըզ:

— Էսիք իգամէթ կեանըմ օլան Վ.ինկրիյէ սօզադընտա
ստպահըն սաաթ եէտիսինտէ:

— Բէք ալա, պէն օրայա կէլիրիմ:

— (Ելինի Պէրթ իլէ Բընէյէ ուզատարագ.) Էօյլէ իսէ
եարընա գատար ատիյօ:

Կէնճ գըզ էլինի ուզատըզ մուգապէլէ իթմէ.քտէն իհ-

— Մասմազէլ, սիդէ սուրէթը մախսուսէտէ բէճա իտերիմ, թէլաշ վէ սապրըսըզըզ իթմէլինիզ, պիզէ չէրիբլէրինի կէսթէրէճէթ վէ պուլաճագ օլան եինէ ժան. ժուտի տիր, պունրտա խաթրրտան չրգարմայընըզ, անրն մուալէնէթի օլմազսըզըն մազլուճէն խաամ իտիլէն զէվայրը բէտէրնիլինիզին իասէլի նամուսու չէրէֆի դասլիլ տէլիլ տիր . . .

— Իէթ սօզրու . . .

— Իշթէ պուրայարընը նազարը տըզդաթա այրնըզտա նիհայէթ տէրէճէտէ ընէ վէրմէճէյէ, ինթիյաթքեարանէ հարաթէթ իթմէյէ դայրէթ իտինիզ, պէն գալիլէն իմիւտ իտիյօրում քի, պիզ պու հայտուտ իլէ իթիֆագ իտէրսէթ, չօզ զէման կէշմէթսիզին նայիլի էմէյ օլապիլէճէլիզ .

— Իէտպիրինիզին, թագտիրի Իլահիյէ թէվագուֆ իթմէսինի արզու վէ իսթիրհամ իտերիմ .

— Էվլէթ, թագտիրի Իլահիյէ թէվագուֆ իտէճէթ տիր, ատալէթ ատրմարընը պազէն ազրուաշտըրըր, ֆագաթէր կէճ հագրգաթը ըզհար իտէր, իշթէ դարունըզըն էօնիւնէ գասարտա կէլալը, մասմազէլ, Լարընա գասարտտիյօ .

— Ատիյօ տօսթում, ատիյօ պիրատերիմ .

24

Էրթէսի կիւնի պէրմուհիպի դարար Բընէ Մուլէն վինկրիյէ սօզաղընտա քեային ժան-ժուտինին իզամէթկեահընա կիթտի, զաթէն մուհիմ իշլէր իլէ մէշղուլ օլմազա դարար վէրսիբլէրինտէն, պու իրի ատէմ էվլէլ էմիրտէ էչեայը թօբլայըպ, ժան-ժուտինին էվլէլէն իսթիճար իթտիլի Լուզօն սօզաղընտաքի խանէյէ նազլ իլէտիլէր, միւթէա-

պէ՛ն քիւշիւք պիր լօզանթայա կիտուպ աճէլէ պիր ազ շէյ
եկտիքտէն սօնրա , հայսուտ .

— Նիմաի նէ՛ եարաճաղըզ , տէյու սօրտու .

— Սապըզ նօթէրին մուգատտէմա իզ ամէթ իյէտիյի
Րիյնի սօզաղընա կիտէճէյիզ .

— Ֆազաթ շասըլ քի սէօյլէտիւմ , նօթէրին սանտըղընը
սէրէթինի արմօզ իչին պէշ եիւզ Ֆըրրանգ լազըմ տըր .

— Ճէպլիմտէ օ գատար բարա վար տըր .

— Ահ , սէնի գօճա սէրմայէտար սէնի , պու գատար
բարայա մալիք օլապիլմէք իչին անլաշըլըյօր քի շալըշմամըշ-
սըն . հայտէ էօյլէ իսէ շու սապըզ նօթէրին քեաղըտլալընը
պիր կէօզտէն կէշիրէլիւմ .

Նու հիբեայէ իթտիյիմիզ հայլէրին զէմանը վուգուինէ
միսատըֆ օլան թարիխտէ , եանի 1857 սէնէսինտէ Բարի-
զին հէր սէմթի թանգիւմ վէ թէսվիյէ իտիլմէյտէ օլուպ ,
չէհրէ՛ն հէր սօզաղը կէնիշլէտիլմէքտէ օլտուղու կիպի . Րիյ-
նի սօզաղըտա գոււմ վէ թօբրազ նազլինէ մախսուս էլ ա-
րապալարը վէ տիւլկէր իսկէլէլէրի իյէ կէշիլմէզ պիք հալտէ
պուլունույօր իտի . հաթտա սազըզ նօթէրին իզ ամէթ իյ-
լէտիյի 17 նօմէրօլը իսանէտէ երզըլմըշ վէ խանէ սահիպիտէ
վէֆաթ իթմիշ օլտուղունտան , պու հալ ժամ-ժուտի իյէ
Րընէնին բէք զիյատէ թէէսիւֆինի մուճիպ օլտու . մաքինա-
նը պիր ալալըզ արգատաշընա .

— Պիզէ պաշըճա եարտըմ իտէճէք օլան մէքթուպ-
տան մահրոււմ գալաճաղըզ տէմէք օլույօր , նէ պէօյի ք ֆէ-
լաքէթ . . . տէտի , վէ պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա .

— Սապըզ նօթէր հալա մահրէստէ մի , տէյու սօրտու .

— Լիվլէթ .

— Իէնտիսի իյէ կէօրիւշմէք պապիլ տէյիլ մի .

— Պու բէք կիւճ պիր շէյ աիր , քէնախսինի կէօրմէք
իչին պիզէ միսաասէ իթմէյէճէքլէր , շիւնքի ազրապասը
Ֆիլանը տէյիլիզ , հէմ պուճըն նէ լուզոււմը վար , նօթէր

պանա մէքթուպրն միւնտէրիճաթընը հիբնայէ իթտի պէն-
տէ սիղէ սէօյլէտիմ, սյունտան զիյատէ տնյայըստա նէ՝ օ-
լաճադ .

Իբի արդատաչ Բէյնի սօգաղընտան չըղըս Բայէ Բօա-
յալ սէմթինէ վասըլ օլտուլար . Ի՛ընէ պիր յիթապըն տիւր-
քեանընտան պիր ասըլգատէկեան ֆիհրիսթի սաթըն ալարգ-
տան սօնրա Վալուա սօգաղընա սարարագ . գահվէխանէլէր-
տէն պիրինէ կիրսիլէր .

Մարինաճը հէման ֆիհրիսթի կէօգտէն կէչիրտի , պիր
թաղըմ տիւր իսիլէրին օգտտու գտան սօնրա .

— Կէօրիյօրասնըղ յի իսիլէրին իյր հարֆյարընտան
պիր ֆայիտէ հասըլ օյմալ . շիւսհէ վէ թէրէտտիւտտէն ա-
ղատէ օյմամագտա հաղըլ իմիչիմ , տէրնէն , ման-մուտի
մէյուսանէ պաչընը էյէրէք .

— Բէք տօղրու . . . շիւտի նէ՝ եարմալը , տէյու մըրըլ-
տանտը .

— Պաղընըղ յիմաք հարրյաճալ շէյի պէն սիղէ սէօյ-
լէյիմ . թէվղըֆ իտիտիյինիղ սըրատա տիւր ժօրթ Տըլա-
թուր-Վօտիյօը կէօրմէք իչին տօլաչտըղընըղ հալտէ կէօրէ-
մէմիչսինիղ . էվիլէ պէ էվիլէ պու գաթը կէօրմէլի վէ նէօյլի
ֆաճիասընըն աթթէօրի օլաւ առէմ . քէնտիսի օլուս օլմա-
տըղընը էյիճէ անլայըս է թէնթ զանսաթ հասըլ իթ-
մէլիսինիղ .

— Եա յէնտի տէյիլ իսէ .

— Պիրէր պէհանէ իլէ տիկէր տիւրգլէրիտէ սըրասը իլէ
զիյարէթ իտէպիլիլիղ .

— Էյի ամմա , պիլ պու գաթըն օղուըն սօրուս կէօ-
րէճէյիղ . . . բէտէրինի նասըլ կէօրէպիլիլիղ .

— Պէյրի թալիլիլիլ միւստատէ իտէրտէ բէտէրինիտէ
կէօրիւրիղ .

Պու գարարտան եարըմ սաաթ սօնրա Բընէ գօնաղըն
գարուսընը շալըյօր իտի . գարու աչըլտը , իբի արդատաչ

հավիլյէ կիրտիլէր . գաբուճը տիւր ճէնապլէրինին պիր գաչ
կիւնտէն պէրի սէյահաթտա պուլունտուղուըն լապէր վէր-
տիլտէն սօնրա , իլավէթէն .

— Բարիղէ նէ զէման ալաէթ պույուրաճաղլարընը
պիլմէյօրուղ . տէյինճէ , Բընէ ֆիվգէլատէ պիր մէյուս-
թէթ .

— Ահ , սէյահաթ իտիյօրլար հա , եա մախտուվարը ,
տէյու սօրտու .

— Մախտումընը կէօրմէք իսթէյօրսանըղ , օ պաչգա
մէսըն . . . միւսիւ Հանրի Ատիլյէ տայիլէսինտէ պուլունուր ,
քէնտիսինէ պիր իչ հէվալէ իթմիչ իսէրիչ , հէր սապահ սա-
աթ օնտան էվիլէ պուրատա պուլապիլիլիլիլ .

— Խէչէքքիւր իտէրիմ՝ միւսիւ , պիլ ելինէ կէլիլիլ .

Ի՛ընէ Մուլէն , աղիմ՝ պիր մէյուսիլէթ իչինտէ օլտուղու
հալտէ ման-մուտի իլէ պէրապէր գօնաղտան չըղտըղլա-
րընտա , մարինաճը .

— Հագրգաթէն իչիմիղ բէք արսի կիտիյօր , աէմէսի
իլէ , սան-մուտի .

— Բէք տօղրու , տէյու մըրըլտանտը .

— Միսթրէս տիղ Թուրէնտէն պաչգա իւմիտիմիղ եօգ
տըր .

— Էվիլէթ , նէօյլի ֆաճիասընտա կէօրտիյիմ գատընըն
քէնտիսի օլուս օլմատըղընը էյիճէ անլամալը , շիւսհէտէն
իսէլաս օլմալըլըմ .

Իբի արդատաչ պու էսնատէ օրատան կէչմէքտէ օլան
պօչ պիր արապայա պլինէրէք Ի՛ըլիչի սօգաղընա կիթտիլէր .
ման-մուտի արգատաչընը ալըս միսթրէս տիւր Մուրէնին
իղամէթ կեահընա գատար կէօթիւրտի . մաքինաճը գօնաղա
կէօղ կէգտիլիլիլ .

— Իարույը աչան ուչալլար իսմիլիլի , նէ մազսատլա
կէլտիլիմիլի սօրուս անլամագաղըն պիլիլի հանըմըն գարըն-
սընա չըղարըլլար մէ զանն իտիյօրսընըղ , տէտի .

— Տխրոց Տըլաթուր-Վօտիյօ պու գատընտան տահա պէօյիք տահա շանլը օլտուղու հալտէ, անըն խանէսինէ կիրմէյէ ասլա շէքինմէտինիզ :

— Արատա նէ պէօյիք Ֆարգ վար տըր, օրատա պիգիմ իշին պիր վէսիլէ, ետմի ավօգաթ օլան օղլունը իշ զըմ մը իլէ կէօրմէք պէհանէսի մէվճուտ իտի. պուրասը տիւզին գօնաղընա գըյաս օլունամազ, հայտէ Ֆարգը մուհալ օլարագ տէյէլիմ քի պու գատըն պիզի հուջուրունա գապուլ իթսին, գարչըսընա շըգըպ տա «Պունտան եիրմի սէնէ էվ վէլ նէօյլի քէօրի սինտէ իյգա իտիլմիշ պիր ճինայէթտէ, սիզինտէ իշթիրազընըզ վար տըր օ տէմէքտէն նէ Ֆայիտէ հասըլ օլուր :

— Շայէտ քէնտիսի իսէ, սըգըլտըղընը կէօրիւրիւզ :

— Աս պու օ գատըն տէյիլ իսէ, էլ հասըլ միթթէհիմ օլտուն մասում օլտուն պու հարաքէթիմիպին նէթիճէսի վէխիմ տիր. խըտմէթճիլէրի վասէթասը իլէ պիզի թութուպ էլլէրիմիզի պաղլար վէլն եազըն օլան գարագ օլխանէյէ կէօնտէրիր, սօնրա պու պէլատէն նասըլ եազայը գուրթարապիլիրիզ :

— (Հայգըրարագ .) էլլէրիմիզի պաղլատահագ հա, քէնտիսի օ գատըն իսէ, պունա ճէսարէթ իտէմէզ :

— Օրասը էօյլէ տիր, Ֆագաթ հագգընտա վէրտէրն մալիւմաթէ նաղարէն, պէօյլէ պիր գատըն հէր շէյի եարապիլիր, խուսուսի իլէ պու պտօյտէ արտանմըշ օլմանըզ տա միւհթէմէլ տիր, օ հալտէ պիզի **Իջուր** նազարը իլէ պազըլահագ :

— Հայ Ալլահ ճէգասընը վէրսին, բէք սօջրու սէօյլէյօրսունըզ, Ֆագաթ նասըլ եարմալը :

Պու էսնատէ գօնաղըն գարուսը աշըլարագ իշէրիտէն եագըըզըլը, սիյահ էլպիսէ կիյմիշ, պէյագ պօյուն պաղը թագմըշ էլտիվէնյի պիր ատէմ շըգտը, պու ատէմին պէօյիք տայիրէլէրտէ միւսթալստէմ խըտմէթճիլէրտէն օլտու-

ղու եէք նազարտա անլամագ գապիլ իտի, ման-ժուտի, Բընէնին գօլունը տիրթիւպ :

— Պագ, պու ատէմ միւթլագա օ ինկիլիզ գարըսընըն իջումէթը մախսուսէսինի իյֆա իտէն ուշագ տըր, պու-նընըն գօնուշապիլսէք . . .

— Պունտան նէ Ֆայիտէ հասըլ օլապիլիր :

— Իմ պիլիր, պէլքի հիշ պիր Ֆայիտէ հասըլ օլմագ, պէլքի տէ բէք շօգ իսթիֆատէ իտիլիր :

— Իսթէրսէնիզ քէնտիսինի թէազըպ իտէլիմ, ֆագաթ պիր վէսիլէ պուլուպ տա քէնտիսի իլէ գօնուշմագ պանա միւշկիւլ կէօրիւնիյօր :

— Ատամ սէնտէ, թէսատիւֆ բէք զարիպ պիր շէյ տիր, թէճրիպէ իտինիզ :

Պու եագընըզըլ ատէմ Ամրսթէրտամ սօգաղընա տօղրու թէվէճճի հ իթտի, Բընէ իլէ ժան-ժուտի տէ օն պէշ ատըմ գատար կէրիտէն վէ իհթիյաթեարանէ պիր սուրէթտէ մէրդումը թէազըպ իթմէյէ պաշլատըլար :

Շախսը մէրգում, Ամրսթէրտամ սօգաղը իլէ Պէրլին սօգաղը գարչըսընտա իսապէթ իտէն քիւշիք պիր գաղինոյա կիրտի, իքի արգատաշ տա գաղինօնըն էշիյինտէն ակթլայըպ կիրտիլէր վէ պիր մասա պաշընա գարչըլըզը օթուրարագ իքի արսէնթ սըմարլատըլար, գաղինօնըն սահիպի արսէնթլէրի կէթիրիպ պրրագտըրդ տան սօնրա, պիր աղ ուզագ տա օթումագ տա օլան շախսը մէճհուլէ խիթապէն :

— Միւսիւ Լօրէն, նասըլ օլտու, օ ինկիլիզ հանըմը իլէ իշի եօլունա գօլտունըզ մը, տէյու սօրունճա, ման վէ Բընէ գուլագ գապարթտըլար, Լօրէն նամը իլէ եատ իտի-լն ատէմ շու ճէվապը վէրտի :

— Խայըր :

— Նիշն :

— Փրանսըզնա թէքէլլում իտէպիլտիլիմ գատար ինկիլիզնէ թէքէլլումէ տէ միւզթէտիր օլմագ յագըմ, հալ

պուրի պէն ասրա ինկիլիզնէ պիլմէմ պուներն իշին թէէ-
սիւֆ իտէրիմ, շիւնքի է. յի պիր մէվզը . . .

— Ստա ուշադր սրֆաթը իլէ մի միւրաճաթ իթտինիզ .

— Սուֆրանը սրֆաթը իլէ, պու խրտմէթ աչըգ իմիշ .

— Էվին իշինտէ շոգ խըտմէթնի վար մը .

— Շիմտիքի հայտէ շոգ եօգ . ֆագաթ պունլարն ա-
տէթի շաշաթմաչ իսթէնիլիյօր .

— Պու գատըն էվի մի տիր .

— Խա՛յրը, ինկիլթէրատան կէլմիշ պիր տուլ տրր . կա-
լիպա քերիմէսինի էվէնտիրէնէք, միւքէմմէլ գիյաֆէթ-
լէր վէրէնէք . իշթէ պուներ իշին լայըգլը պիր սօֆրանըյա
իհթիյանը վար տըր .

Պու էսնատէ Րընէ սէօզէ գարըշարապ, սիւսլի ատէմէ .

— Աֆվ իտէրսինիզ միւսիւ, շիւպհէսիզ պու տէտիլի-
նիզ հանըմ միսթրէս տիգ Թուրէն տիր տէյիլ մի, տէյին-
նէ, իքտմէթնի պաշընը չէվիրիպ ճէվապ օլարապ .

— Էվէթ միւսիւ, սիզ քէնտիսինի թանըյօրմուսընըզ,
տէտի .

— Իօնաղընըն շիլինկիրլիյէ միւթէալիգ իշիերինի պէն
եարմըշ իտիմ, հագըգաթէն կիւզէլ պիր գատըն . . .

— Էվվէթ, բէք կիւզէլ .

— Իի գէլիլի գատար տա լութֆրեար .

— Իշթէ պուներ պիլտիլիմ իշին եանընտա գարույան-
մագ իսթէյօր իտիմ, հաթտա պու պապտէ միւքէմմէլ
չահատէթնամէլէրիմ վար տըր .

Լօրէն պուներ տէյերէք էլինի բարտէսիւսինին ճէպլի
թարաֆընա վուրտը . Րընէ տախի .

— Էվվէթ, շահատէթնամէլէր եօլունտա օլտուգ տան
սօնրա պիր տէյէնէք գալմագ, տէտի .

— Նէ՛ շարէ քի պիր կէօզ կէղտիրմէք պիլիէ իսթէմէտի,
պու խրտմէթէ նայիլ օլապիլմէք իշին էն պիրիննի շարթ ին-
կիլիզնէ պիլմէք տիր .

Մաքրինաճը պուրասա սեօղէ նիհայէթ վերտի, պատէ-
հու իրի արգատաշ գազինստան չրգրպ օն ատրմ գատար
ուզագլաշընճա, Բընէ պիրտէն պիրէ տուրարագ, արգա-
տաշընա .

— Էլ հիներէրի իճրա իթմէքտէ մէհարէթին վարմը,
տէյու սօրտուղունսա, ման-մուսի, հայրէթ իլէ .

— Ո . . . օ պէնխմ տայիմի սէնաթըմ տըր, ֆագաթ
պու սիւայ նէ տէն իյճապ խոյցար, տէտի .

— Սոգագտա թէսատիւֆ իթտիյին պիր ատէմին ճէ-
պինտէքի չրգտանը, քէնտիսինին ապլա խապէրի օլմագսը-
ղըն չէքիպ ալապիլիճմիսին .

— Պու խրրսրգրղըն պիրիննի տէրէճէսի ատտ օլու-
նուր ֆագաթ պէնճէ սուստան դօլայ շէյ եօգ տրր, աշը-
րըլաճագ պիր չրգտա մը վար .

— Էլվիլէթ .

— Հանկըսր .

— Եիմտի քէնտիսի իլէ գօնուչտուղումուզ ատէմին ճէ-
պինտէքի .

— Պանգա գայիմէլէրի վարմը .

— Պիղճէ դայիմէտէն տահա դըյմէթտար շէյլէր վար
աըր, օ նամուսըր ատէմին հիւննի հայինէ տայըր օլան էվ-
րագ վէ շահատէթնամէլէրի էլէ կէչիրմիշ օլաճաղըզ .

— Պու քեաղոտյարլա նէ եարմագ իսթէյօրսուն .

— Պունըն հիլմէթինի սօնրա սանա սէօյլէրիմ, շիմտի
Կվիլէթն սըրասը տէյիլ, պանա Լօրէնին ճէպինտէքի
քեաղըտյար, շէհատէթնամէլէր լագըմ տըր .

— Կազինստան չրգար չըզմազ տնչէր էլտէ տէմէքտիր .

— Ամսն, միտէպպիլամն հարաքէթ էթ, անէլէ պիր
իլիմ օլտուղու իչին մուվազ գաթէն այրըլաճաղըզ .

— Աօնրա պիրպիրիմիլի ճէրտէ պուլաճաղըզ .

— Ագասեա սօգաղընտարի պապա Լուրիյանըն մէյլսա-
նէսինտէ .

— Սաաթ գ ա չ տ ա :

— Գուրասընը թային իտէմէմ, էն էվվէլ հանկըմըզ կիտէրսէք պիրիպիրիմիզի պէրլէմէք շարթը իլէ :

— Բէք կիւզէլ :

Գու մուհավէրէ վէ գարարը միւթէագըպ, Բընէ Մուլէն, գօշարճասընա պիր սիւրաթլա Ամըսթէրտամ սօգաղընտան պիր արապայա աթլատը վէ արապանըյա :

— Չարըզ Բօայալ մէյտանը նօմէրօ Չն, տէյու էմր վէրտի :

Փան-Փուտի, պիր միւտտէթ հայրան հայրան մաքինանընըն ուզագյաշորղընա պագըպ գայմըշ իտի. պատէհու քէնտի քէնտինէ :

— Գու Լօրէն նամընտարի ատէմին քեաղըտյարընը ալրպտա աճէպա նէ հարաճագ. (էլինի ալնընա վուրուպ) պիրիմ արգատաչ բէք համան շէյ, թամամ արգատաչըզ իտիլէճէք հէր հիհէթլէ մի քէմմէլ պիր ատէմ, տէյու մըրըլտանտը :

Փան-Փուտի, կապինօնըն էօնի նտէ էնինէ պօյունա տօյաչմաղա պաշլատը. վագրթ վագրթ ճամին ալասընտան օեաղըչըզը իւրումէթ ճիհին հայա կաղինօճը իլէ գօնուչմաղ. տա օլուս ցունը կէօրիւյօր իտի. արատան պիր շարսէք տաաթ գատար կէչտի. նիհայէթ Լօրէն վէտայա տաւրանարագ էլինի կաղինօճըյա ուզաթտը, միւթէագըպէն գարույա տօղրու թէվլճճի հ իթտի. մամ փուտի իսէ, քէնտի քէնտինէ :

— Իշթէ իշէ պաշլայաճագ ղէման կէլտի, ճէպինտէթի չըղտանը աչըրմագ. իշին քէնտիսինի թէագըպ իթմէլիլիմ, տէյու մըրըլտանտը :

25

Լօրէն , կազմուածաւ չճշդ հայտնուած տօղրու իլերլէտիյի էսնատէ , մէրդում արգասքնը Լօրէնտէն թարաֆա շէվիրէրէք , գունտուրայարընըն պաղլարընը թանգիմ իթմէք պէհանէսի իլէ էյիլտի , Լօրէն եիւզիւնիւ կէօրմէքսիզին սիւրաթլա եանընտան կէչիպ կիթտիքտէն սօնրա , ժան-ժուտի տօղրու արգասը սրրա եիւրիւմէյէ պաշլատը :

Նազըչրգլը խըտմէթճի Ամըսթէրտամ սօզաղընտան էնիպ Սէն-Լազար տէմիր եօլը մէվզըֆընա կիրինճէ , ժան-ժուտի իչին սարբա սարտըղընը կէօրտիւ վէ քէնտի քէնտինէ :

— Շըմէնտըֆէրէ պինէր կիտէրսէ իչ ֆէնա օլուր , պիրան էվվէլ կէօզիւմիւ աչըպ տավրանմայր վէ իչի պիթիրմէյիյիմ . տէյերէք մէվզըֆա կիրտի . էթրաֆընա սիւրաթլա կէօզ կէզտիրուպ թօրլանան խայզը կէօզտէն կէչիրտի վէ Լօրէնին պիլէթ արմազ իչին բարա հազըրլամազտա օլտուղունը կէօրմէքլէ :

— Իչ եօլունտա , պու կիւզէլ ատկմ շիմտի եօլճուլարըն ինթիզարընա մախսուս օլան սայօնա չըզանազ , եօլ իւզէրինէ թէսատիֆ իտուպ իչի պիթիրմէք իչին հազըրլանմայըլըմ , տէյերէք , սիւրաթլա իւսթ գաթտայրի սայօնա չըզընան մէրտիվէնյէրտէն մուրուր իթտի :

Մէրտիվէնին պաչընա վարընճա չըզան ատէմյէրին մուգապիլինէ կէլէճէք պիր նօզթատա թէվագուֆ իթտի վէ սէրի պիր հարաքէթլէ տէօնիւ վէրտի . պու էսնատէ Լօրէնին , էլինտէքի պիլէթի օրթասընտան իքիյէ թազսիմ իտուպ գօրարարազ կէչմէքտէ օլտուղունը կէօրտիւ . չիւլլի պու պիլէթ կիտիպ կէլմէյէ մախսուս իտի :

Լօրէն սլաշընը էյմիշ օլտուղու հալտէ մէրտիվէնտէն չը-
գըյօր իտի . Ժան-Ժուտի պու սըրատա դայէթ միւսթանէ
պիր իշէ կիտէն պիր ատեմին թավընը թագլիս իտերէք
էնմէյէ պաշլատը :

Ժան-Ժուտի . կիւզէյ խըսմէթնի իշէ կէօյիւս կէօյիւսէ
կէլիննէ . էնդաստէն եանլըշ պիր աուրմ աթըպ մուվագէնէ-
յի ղայպ իթտի . հէման մէրտիվէնին սօն գատէմէսինէ գա-
տար եուվարլանըւզ գաֆասընը կէօզիւնիւ բարչայայանագ
պիր հայտէ պուլունտը . Լօրէն էլլէրինի իշէրիյէ տօզրու ու-
գատարագ հայտուտը գուճագլայըպ թութու . Ժան-Ժու-
տի պու ֆրրսաթտան պիլ իսթիֆատէ ալանագընը ալտը . ի-
շինի պու սուրէթլէ պիթիլտիլտէն սօնրա , սրգ սըգ նէֆէս
ալարագ .

— Ահ , աֆլընըղը բէճա իտերիմ միւսիւ , պանա իթ-
միշ օլտուղունուզ շու խըսմէթ բէք պէօյիւք տիւր , թէ-
շէքքիւր իտերիմ , տէտի :

Պու էսնատէ շան սէսի իշիտիլտի . Լօրէն եօլունտան
դալմամայ խէվֆ . միւթայաստը իշէ անլաշըլմագ պիր իքի
սէօզ իլէ հայտուտա մու գապէլէ իտէպիլէրէք աճէլէ կէօզ-
տէն նիհան օլտու . Ժան-Ժուտի իսէ բէմալի մէսէրրէթլէ
չըղտանը գլունա եկրիշտիլտիլտէն սօնրա սէրի աուրմլար
իլէ օրատան մուֆարէգաթ իթտի վէ ազ պիր պէման գար-
ֆընտա Ոգասիյա սօգաղընտա քեային Գանիթ-Տարժան նա-
մընտաքի մահուտ մէյիւանէյէ գարաղը աթտը :

Ս սաաթտա մէյիւանէնին միւշթէրիլէրի իշ պէշ քիշի-
տէն իպարէթ իտի . Ժան-Ժուտի իշէրի կիլէր կիրմէզ մէյ-
իւանէճիլէ խըթապէն .

— Միւսիւ Բընէ Մուլէն կէլմէաի մի . տէյու սօրտու :

— Խայըր միւսիւ , պուրատա պիրլէյմէյէ գարար մը
վէրտինիզ .

— Եվլէթ , քէնտիսինի պէքլէյէճէյիմ .

— Պու իֆատէնիզ հագըգաթէն մէմուլիլէթիմի մու-

ճիպ օլտու , պու ճէսուր Բընէյի թախիլէյի սէպիլինէ գա-
րար վէրիլտիլի կիւնտէն պէրի կէօրմէմիշ իալմ . . . օ կիւն
պէնտէ եկտիննի շիւպէտէ պուլունտայօր իտիմ . միւսիւ սիզ
օ կիւն նէգարէթ տայիրէսինտէ տէյիլ մի իտինիզ .

— Էվվէթ , պէնտէ օրատա իտիմ . ֆագաթ պիր պաշ-
գա շիւպէտէ :

— Ուվօգաթը . քէնտիսինի նէ էյի մի տաֆաա իթտի .
տօզրու սր օ կէնճ աուլմին սէօզլէլինի իշիթտիլրնէ սէվի ճիմ-
տէն գապըմա սըյմայօր իտիմ :

— Եվլէթ , Եվլէթ , Երէթնէ կիւզէյ սէօյլէյօր իտի :

— (Տրգգաթլա Ժան-Ժուտիին եիւ զիւնէ պազարագ)
Միւսիւ , սիզի պէն պիր տահա կէօրաիւմ սանըյօրում . սի
զինլէ պիր եկրտէ կէօրիւշտիլք մի .

— Էվվէթ , հէման պուրատա , պիր ագչամ հանիյա
պուրատա մի շիթիլէրտէն պաղըլարընը թէվգըֆ իթտիլէ-
րի սըրատա , միւսիւ Բընէ Մուլէն իլէ պէրապէր պիր շիշէ
պէյազ շարապ իշմիշ իտիլք :

— Ահ , Էվվէթ , Էվվէլնէ խաթըրմա կէլտի , սիզ պիր
մէրաս պէքլէյօր իտինիզ ղանն իտերիմ , նասըլ օ տէֆինէ-
յէ գօնապիլտինիզ մի :

— Հէնուզ օ գէման հուլուլ իթմէտի , ֆագաթ պու
կիւն եարըն պու մագսատընտա հասըլ օլանագընտան էմի-
նիմ . . .

Պու էսնատէ մէյիւանէյէ պիր իքի մի շիթիլ տահա կի-
տուպ կէլտիլինտէն , պասյա Լուրիյա անլէր իլէ մէյգուլ օլ-
մաղա մէճպուր օլտու . Ժան-Ժուտի եայընըզ պաշընա էրէ-
յիճէ պիր միւտտէթ պէքլէյիպ ճանը սըգըլմաղա պաշլա-
տը . գատէհլէրի տէվր իտերէք վէ բիբօսընը շէքիշտիլէրէք
վագըթ կէշիլմէյէ շալըշըյօր իտի . պու սուրէթլէ իքի սա-
աթ գատար պիր գէման մուրուր իթտի :

Ժան-Ժուտի պէշ տագըգատա պիր պաշընը գալտըրըպ
գարույա տօզրու շէվիլիյօր իտի . գարու . պէլէր եիլմիննի

տէֆա օլարագ եինէ աչըլտը . Ժան Ժուտի պու տէֆատա մէյուս օլտու , չիւնքի էշիքտէն աթլայըպ պապա Լուրիյանըն մէյիւանէսինէ կիրէն զաթ , պու կիպի մահալլէրին միտավիմլէրինտէն ատտ իտիմէյէճէք պիր հայ ու գըյաֆէթտէ պուլունույօր իտի :

Նախաը մէրգումըն արգասընտարի էլպիսէ հէնուզ թէրգի էլինտէն յրգմիշ սիյահ գումաշտան վէ ըեմի պիր էլպիսէ իտի . սիյահ եէլէյին էսնիւ աչըգ օլուպ ալթընտարի գար կիպի պէյազ Փըրէնկ կէամլէյի կէօրիւնիւյօր իտի . պէյազ վէ գարիֆ պիր պօյուն պաղընըն ուճարը տա պու շիսպէթտէ պուլունույօր իտի . եիւղիւ միւքէմէլ սուրէթտէ թըրաչը օլուպ , սօլ գօլու իւղէրինտէ խաֆիֆ պիր բարտէսի թութըյօր իտի :

Ժան Ժուտի , պու սիւսիւ ատէմին քէնտի պուլունտուղու մէվգըյա տօղրու թէգարրուպ իտիչինէ քէմալի հայրէթլէ պագըյօր իտի . Նիհայէթ պու զաթ թէպէսսիւմ իտէրէք կէլտի եանընտա օթուրտու . պու էսնատէ Ժան ուտի քէմալի թէաճիւպ վէ տըգգաթլա մէրգումըն եիւղիւնէ պագընճա , ըզհարը հայրէթտէն քէնտինի մէն իտէմէյուպ :

— Օ , արգատաշ սէնմիսին , ատէթա ըիւյա կէօրտիւյիմէ զահիպ օլույօրում , տէմէսի իլէ , Րընէ Մուլէն քէնտիսի օլան սիւսի ատէմ :

— Նախըլ , թանընմայաճագ պիր հայ քէսպ իթտիմ գանն իտէրիմ , տէտի :

— Պիր հայտէ քի , պէն պու գատար գուրնաղըզըմլա պերապեր օն տէֆա եանընրգտան կէյմիշ օլսամ . եինէ թանըմայաճագ իտիմ . հէնուզ թէէհիւլ իթմիշ պիր եէնի կիւվէյիյէ պէնգէյօրսունըզ :

— Նախօտ պիր սուֆրաճըյա :

— Հէմտէ պիրինճի տէրէճէտէ պիր սօֆրաճըյա պէնգէյօրսուն , պուընըն իչին նէ գատար իֆիթիսար իթսէն պէ-

նա տրր . սանա նիսպէթէն օ Լօրէն նամընտաքի առէմին հիշ էհէմմիյէթի գաղտնայր .

— Լազըմ՝ ոչոն շէյ տէ պու տրր . չըգտանը աչըրապիլտէն մի .

— Թապիյի . սիզ պուներն լուզումընը սէօյլէրսինիզ տէ աչըրըմազ մը .

— Իշինտէ նէ օլտուղունը պիլիյօրմուսընըզ .

— Լկըրպ պազ տըմ . սիզտէ պազըն .

Մարինանը չըգտանը ալրպ հէման աչտը . Իշինտէ միլսթէլիֆ պիր թագըմ էվրազ իլէ վէլատէթ թէգքիրէսի . ասքերլիպտէն իիրան թէգքիրէսի . խանէլէրինտէ խըտմէթ իթտիյի պէօյիյ . զաթլար թարաֆընտան հիւսնի հալինէ տալըր շահատէթնամէլէր պուլունույօր իտի . Ժան-ժուտի պուքեաղըտլալա կէօզ կէզտիրուպ .

— Պու սայէտէ միսթրէս տիզ Թուրէնին հուզուրընա չըգմազ պէնճէ իշտէն պիլէ տէյիլ . պէն պու թասապվուրտա պուլունտուղունըզը անլամըշ իտիմ . . . տէյու ~~հըրը~~ տանտը .

— Նասըլ . պու թասապվուրըմը ~~հիւզէ~~ վէ մինասիպ պուլույօրմուսընըզ .

— Իէք մինասիպ .

— Պիր քէրրէ Ինկիլիզ հանըմընա գարուլանմազ լագըմ . այթ թարաֆըր գօլայ . ազ պիր զէման գարֆընտա նէ եարանաղըմըզը . նասըլ պիր խաթը հարաքէթ թային իտէճէյիմիզի գարարլաչտըրապիլիլիզ .

— Ֆազաթ պու իշի պէճէրէպիլէճէքմիսինիզ .

— Շիւպհէսիզ . պուներտան գօլայ նէ վար . միսթրէս տիզ Թուրէն թարաֆընտան վէրիլէճէ զիյաֆէթին թէրթիպի պանա հէվալէ իտիլիրսէ սիզտէն ըէյ ալրըրմ .

— Պէնտէն մի .

— Շիւպհէսիզ . . .

— Պէնի տէ օ գօնաղա մը գարուլանտըրմազ իսթէ-

յօրսուն . ֆագաթ պէն էօյլէ պիր դօնագտա իսթիխտամ
իտիլէպիմէք իչին լազըմ օյան հայսիյէթին հիշ սլիրինի հա-
յիգ տէյիլիմ .

— Ո՛հն օ ճիհէթլէրի տիւ շիւնմէ . իշլէր իւմիւտ իթտի-
յիմ կիսլի եօյրնտա կիտէճէք օլուրսա , պէն սլունըն տա
չարէսինի պուլուրում .

— Ա՛հ . . .

— Եօգ . . . էօյլէ իշէ պաշլամապտան էվվէլ մէյուսի-
յէթ ըզհար իթմէք մուվաֆըզը հիքմէթ տէյիլ տիր . հէլէ
պէն պիր քէրրէ պու գատրն թարաֆընտան դասպուլ օլու-
նայըմ տա , սօնրա եինէ կէօրի շիւրիւղ .

Բընէ թէքրար չըզտանը դարըշտըրսը . ման-մուտի
տախի .

— Նէ՛ արայօրտուն , տէյու սօրտու .

— Լօրէնին ատրէսինի արայօրում . իշթէ պուլտում ,
քէնտիսինէ եազըլան պու մէքթուպըն իւզէրի ս՛լէնսանէն
եազըլմըշ .

— Պու ատէմին ատրէսի սիդին նէ՛ իչինիղէ եարայա-
ճագ .

— Քէնտիսինէ եազմագ իչին լազըմ .

— Պու ատէմէ նէ՛ եազմագ , Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսուն .

Բընէ չըզտանըն պիր կէօղլունտէն պիր պանդա գայմէ-
սի շէքիսլ իրայէ իտէրէք .

— Քէնտիսինէ պունը կէօնտէրմէք իսթէյօրում , տէ-
մէսի իլէ , ման-մուտի հըրս ու իշթիեագ իլէ բարլամագ-
տա օյան կէօղլէրինի պանդա գայմէսինէ տիքէրէք .

— Եիւզ ֆրանգ . . . պու եիւզ ֆրանդը կէօնտէրմէք ,
պու ատէթա հայվանըգ տըր , պունը պէյնիմիլտէ իլիյէ
թագսիմ իտէրիգ . . . տէտի .

— (Ումուզլարընը շէքէրէք) Նէ՛ գատար ֆիքիրսիզլիք
. . . անլամայօրմուսընըգ քի պու կիւն եարըն Լօրէն կազէ-
թալար վասէթասը իլէ . իչինտէ եիւզ ֆրանգը պիր գա-

յիմէ իլէ գաթինէ մախտուս էվրադը պուլունան շրգտանրնը
 գայ իթտիյինի իլան իտէճէք . պունլարը պէն եանըմտա ա-
 լըդ օրսամ , շի պհէսիգ խըրսըղըզլա իթհամ իտիյմիշ օլա-
 ճաղըմ . պու ատէթա թէտպիրսիղլիք , պու տալալըդ տըր .
 շիմտի պու պանգա գայմէսինի պիր մէքթու պա լէֆֆ իտէ-
 լէք Լօրէնէ կէօնտէրէճէյիմ , վէ էվրադընը տա , քէնտիսի-
 նի կէօրմիւշ օլտու պու մուգ պալինիօտա պուլաճաղընը պիլ-
 տիրէճէյիմ :

— Գէրլէք մի սէօլէյօրսուն :

— Շիւ պհէսիգ . . . պու քեաղըտլար իլէ իշիմի կէօր-
 տիւքտէն սօնրա պիղըաթ կէօթիւրիւ պ պրբուպ ուճաչըմ :

ժան ժուտի ֆէվգէլատէ պիր թահսինէ , մէմնունիյէ-
 թինին քէմալինէ տէլայէթ իտէճէք պիր սուրէթտէ էլինի
 Բընէ Մուլէնին ու մու գընա վուրուպ հայգըլլարապ :

— Տօսթոււմ , հայինիպէ պազ անլար սիգտէն հիշ պիր
 շէյ մէմուլ իթմէյէճէք , Քաղաթ մայմունտա տա օլտա պ-
 սա պու գատար ֆէրատէթ , պու գատար շէյթանէթ օլա-
 պիլիր . սէօլէ , պու տէրէճէ շէյթանէթի սէնտէն քիմ մէ-
 մուլ իտէր , աէտի :

— Տահա պու պիր շէյ տէյիլ , պազ սանա տահա նէլէք
 կէօսթէրէճէյիմ . շու պապա Լուրիյանըն հալ ու խաթըրնը
 սօրայըմ , պիր էքի սէօլ թէսթի իտէլիմտէ հէման սափու-
 շալըմ :

Բընէ , Գանթ - Տարժան մէյիսանէճիսինին նէգաինէ թէ-
 գարլուպ իլէ էլինի սըպտը . պու գըլաֆէթլէ տիւյիւնտէ
 օլտու պունը սէօլէյու պ գալպինի թաթեկպ իթտիյուէն սօն-
 րա ժան-ժուտի իլէ պէրապէր շըգտըղլարը սըրատա , մէր-
 գոււմ :

— Շիմտի նէրէյէ կիտիյօրսուն , աէյու սօրտու :

— Անլայաճատընըպ մը :

— Գէրլէ Գէրլին սօգաղընա :

— Բէք տօղրու սէօլէտին . պէն պիր ինկիլիշ գատար

Ինկիլիզճէ թէ լիլի մէ միւ գթէտիբիմ , տիգ Թուրէնին տուլ զէվճէսինէ կիտէր պէնի խըտմէթինտէ գապուլ իթմէսինի ընճա իտէրիմ :

Պու մուհամէրէ ի զէրինտէն օն տագըգա կէչտիքտէն սօնրա Ռընէ Սուլէն . Ժան-ժուտիլի սօղադտա պրրագարագ . Գըլօտիյա Վարնինին միւ սթէճիւրէն իգամէթ իլլէտիլի գօնազըն գարուսընը շալըյօր իտի :

26

Բօլիս միւ ֆէթթիչի Թէֆէր , Ժօրժ Տըլաթուր-Վօտիյօ հիսապ վէ մէնֆաաթընա օլարագ զէվալլը Էսթէրի իտարէ տէֆթէրինէ գայտ իթտիւրէրէք . Շարանթօն թիմարխանէսինէ նագլ իթտիւրտիլինի գարիլնի քիրամ հէնուզ ունութմամըչար տըր զանն իտէրիգ . Պու մուամէլէ իճրա իտիլտիլի էսնատէ , իտարէխանէ թարաֆընտան մէճնուէնին հանկը սընըֆա . հանկը տայիրէյէ այըտ օլտուղը սիւալ իտիլտիլի սըրատա , վէրիլէն շու ճէվապ տա իաթըրլարտա գալմըչ օլսա կէրէք տիր :

— Եարա եայընըզ պուլունտուրուլաճագ վէ եէնի մուավին թային օլունսն տօղթօր Լօրիյօնըն նէզարէթ վէ թէտավիսինէ հէվալէ օլունաճագ տըր :

Շիմտի տէ Էթիլէն Լօրիյօնըն հայու մէվգըընը պիւր գաչ սաթըր իլէ թասվիր իտէճէ յիզ :

Գարիլնի քիրամըն , պէրի տէ հէնուզ ունութմամըչ օլաճագլարը վէճհլէ Հանրի Տըլաթուր Վօտիյօ արգատաչը , չօճու գլուգտան պէրի տօսթը օլան կէնճ տօղթօրըն Բարիզ խասթախանէլէրինտէն պիրինտէ , իրինճի տէրէճէտէ թէպապէթլէ գայըլմասը Էմրինտէ հիմմէթ ու լու թֆունը սուրէթը մախսուսէտէ բէտէրինտէն ընճա իթմիչ իտի :

Տիւզ ճէնապլէրի , վէլէտի մանէվիսինին պիւր արապաճընըն եէկէնի իլէ պէօյլէ սըգը սըգը կէօրիւչմէսինի , պիրիլտէ տիւչիւպ գալգմասընը Էթթէտէն պէրի դուրուրու աղամէթինէ վէ շան ու հայսիլէթինէ եաղըչարամատըղը իչին , Հանրինին պու ըէճասընա էհէմմիլէթ վէրմէմիչ վէ գուլագ արգասընա աթմըչ իտի :

Հանրի պու հայի կէօրիւնճէ մէյուս օլտու . պու լու թֆը տիւզ հագրէթլէրինտէն պէքլէմէքտէն իսէ , պիզգաթ շալըչմագ տահա մինասիպ օլաճագընը միւլահագա իթտի . կէնճ վէ զայրէթլի ավօգաթըմըզ ասլա վագրթ դայպ իթմէյէրէք հէման թէչէպպիւսաթը յազըմէնին իճրասընա պաչլատը :

Հագագաթ վէ քէմալինէ վագըֆ օլտուգտան պաչգա , էթթէտէն պէրի թանըտըղը պիւր թապիպ վասէթասը իլէ . Շարանթօն խասթախանէսինտէ պիւր թապիպ մուավիլիլի միւնհալ օլտուղուընը զաթէն քէնտիսինճէ մալիմ օլտուղու վէճհլէ , պու իչին թէսվիլէսի նէզարէթէ այըտ պուլունտուղուընը անլատը . հէման բօլիս նագրըընը , խասթախանէնին միւտիրինի վէ պալ միտտայի ումուժի էֆէնտիլի զիյարէթ իթտի , օլանճա նուֆուզ վէ իգթիտարընը պու եօլտա սարֆ իտուպ օղրաչտը :

Վագաա Էթիլէն հէնուզ բէք կէնճ իսէ տէ , օ սինտէ իգթիտարընը թանրթմաղա պաչլամըչ օլտուղունտան , Հանրինին սայ ու թէչէպպիւսաթը սէմէրէսիզ գալմայօր իտի :

Նիհայէթ Էթիլէնին իսթիզպալի բարլագ կէնճլէրտէն օլտուղու թագտիր օլունարագ , պու եօլտաքի արգու վէ իսթիրհամը գապուլ օլունտու :

Շուրասընը տա խապէր վէրէլիմ քի , տօղթօր Էթիլէն Լօրիյօնըն պաչլըճա իչթիղալի Էմրագը ազիլէ , եանի զիհին խասթալըղը իւզէրինէ իտի :

Հագգընտա իճրա իտիլէն թահգըզաթ վէ թէտըզգաթըն նէթիճէսի եօլունտա զուհուր իտինճէ , պիր սապահ

կէնճ առթումըն մէմուրիյէթի րէսմէն թաստիգ իտիլտիյին-
տէն Հանրի խապէրտար օլտու . արատան սիր գաչ սաաթ
կէչտիլքաւէն սօնրա Էթիյէն սյու հալաաիսի տօսթու՛նա թէպ-
չիր իթմէր մագ սատը իլէ Հանրինին նէգալինէ կիթտի . Է-
թիյէն սյու մէմուրիյէթի նայիլիյէթի Հանրինին էսէրը հիմ-
մէթի օլտու դունտան էմին իտի .

Հանրի տօսթանէ պիր սուրէթտէ քէնտիսինի գուճագ-
լայըս . խուլու սր դալպ իլէ վաղիֆէյի թէպրիքի իյֆա վէ
սյու խըտմէթինտէն րարյագ րարյագ նէթիճէլէր իսթիհսալ
իթմէսի արգուսընը պէյան իթտի .

Պու մէմուրիյէթ մաաչ վէ թայինաթ ճիհէթի իլէ հա-
լիղը էհէմթիյէթ տէյիլ իսէ տէ . կէնճ տօղթօր իչին իգ-
պալ դարուլարընըն աչըլաճալընա պիր մուգատտէմէ աստ
օլունապիլիր իտի .

Խիլաասայի քէլամ կէնճ տօղթօր քէմայի շէվգ զայ-
րէթլէ պու եհնի մէմուրիյէթինէ այըս վէգայիֆ վէ մուա-
մէլաթը իյֆայէ պաչլասը .

Ղայրէթի . իգտամը . հիւսնի իտարէսի . վուգուֆ վէ
մալիւմաթը իլէ ինթիխապընտա րէյ իսապէթ իտիլտիյինի
խապաթ իտիյօր իտի .

Էսթէրէ կէլինճէ , օ պիչարէնին հալինտէ ասյա հիտ-
տէթ ու շիտտէթ նըչանէսի կէօրիլմէյօր իտի . Եալընըգ
հալաէ պուլունան մէճնունէլէրին պուլունտուգլարը տա-
լիլէյէ գատար հիլին սիլիւնէթ իլէ կէլտի . գաբատըլ-
տըղը օտանըն քէնչէրէլէրի թիմարխանէնին արգա ճիհէթին-
տէ վէ պիր թէրէ իլգէրինտէ քեային կէնիչ պահչէլէրէ
նաղըր իտի . մէվղընըն թէպէտտիլի . եհնիտէն եհնիյէ
րէյ շօգ ինսանլար կէօրիլի . հալինճէ պիր կէօնա թէհավ-
վիլի մի ճիպ օլմատը . զէվալը գատընճըգաղըն լիսանըն-
տան պիր սէօղ իլիլիլտի . քէմայի իլէ արգը իթաթ
իթմիլ իտի .

Տէրունինտէ Եաչյաճալը օտայա կիրէր կիրմէգ տօղ-

աչըգ օլան քէնչէրէյէ թէգարրուպ իլէ . կէօղլէրինի
պաղչէլէրէ աթֆ իթտի . տալկըն պիր հալտէ պագըյօր ի-
տի . արթըգ էվլէլէրի կիպի տուտաղլարը հարաքէթ իթմէ-
յօր . միւթասըր օլան շարգը նադարաթընը մըրըլտանմայօր
իտի .

Պիր արալըգ խըամէթճիլէր թասամընը կէթիլիպ քիւ-
չիք պիր մասանըն իլգէրինէ պըրադտըլար . կիլիլիլթիլի-
սիլ րաթըրտըսըգ օթուլուպ գարնընը տօյուլտը . իքի սա-
աթ սօնրա Եանի ուսուլէն տօղթօրըն մուայէնէ վէ զիյա-
րէթլէ մէչղուլ օլաճաղը սըրատա . պիչարէ գատընը Եա-
թըպ արումաչ պիր հալտէ պուլտուլար . հաթտա պու կի-
պի մէճնունէլէրին գօղու շունա մէմուր օլան խըտմէթճի սյու-
նը կէօրիւնճէ .

— Իչթէ պունընտա պիղէ դահմէթ վէրիճի տէլիլէր-
տէն օլմատըրը անյաչըլըյօր . ահ , մէճնունէլէրին հէրսի
սյունըն կիպի օլսայար խըտմէթճիլիլը նէ գատար գօլայլա-
չըր իտի . տէմէրտէ իտի .

Թապիպլէրին գօղու շլարը զիյարէթ իթմէսի իչին մուա-
լէն օլան վսօղթ սասպահլարը ալաֆրսնիկա սաաթ եկտիտէ
իտի . տօղթօր Էթիյէն Էթիլէ . հէր զէման օլտու դու կիպի
Էսթէրին կէթիլիլտի կիլին էրթէսի կիլինիլ տէ . մուայէն
օլան սաաթ հուլուլ իտէր իթմէղ կէլտի . Մէմուր օլտու դու
գօղու շըն խասմէլէրի իլէ մէթթէպը թըպպիլէ շակիրտա-
նընտան պիր էֆէնտի . մումալիլէլին վիրուտինէ ինթիղար
իտիյօրլար իտի . կէնճ տօղթօր պունլարըն Եանընա կէլէրէք .

— Եհնի պիր շէյիլմիղ վաթ մը . տէյու սօրտու .

— Էվլէթ տօղթօր էֆէնտի . դուպթիլէ նէզարէթինտէն
կէօնտէրիլմիլ պիր գատըն , Պէրիլէն Եօրաէ խաֆի . . .

— Հիտտէթիլ շիտտէթիլ պիր մէճնունէ՛ մի .

— Էօյլէ պիր շէյէ պէնգէմէյօր . պուրայա կէլէլիտէն
պէրի հալ ու թավըրնտա հիտտէթ վէ շիտտէթ էսէրի կէօ-
րիլմէտի .

— Կէնճ մի, ինթիյար մը:

— Որթա եաչը, ֆագաթ հէնուղ բէք կիւզէլ պիր գատրն . . . սիյմասընտան բաքիզէ պիր շէյ օլտուղու անլաչը-
ԼԵՂՕՐ . . .

— Հանկը սընրֆտան:

— Ձէնկին գատընլար կիպի կիլինմիշ. մուայէնէյէ պու
գատրնտան մը պաչլայաճաղ սընըզ:

— Խալլըր, էն սօնրա տնջ մուայէնէ իտէճէյիմ:

Լթիյէն Լօրիյօ իչին թախսիս իտիլէն օտալար եիրմի
գատար վար իսէ տէ, պունյարըն եէտի սէքիզ ատէտի խալի
իտի. տօգթօրըն թէտավի իյլէտիլի խասթալար սայրր ա-
թըպպանըն իֆագաթտան գաթի ի միտ իթտիքլէրի էմրա-
զա միւպթէլա օլանլար խտի. Լթիյէն եինէ պու հալտէ իւ-
միտինի քէսմէզ, սօն տէրէճէյէ գատար շալըչըր իտի:

Լթիյէնին մուայէնէսի պիր սասաթ գատար իմթիտատ
իթտի, էն սօնրա խատէմէնին տէլալէթի իլէ եէնի կէթիրի-
լէն մէճնունէնին օտասընա կիթտի, խատէմէ գարուչը աչ-
տը իշէրի կիրտի:

Լսթէր հէնուղ եաթըլօր վէ ֆագաթ ույուճայօր իտի.
տիրսէյիսի եիւզ եաստրղընա տայամըչ վէ պաչընը էլի իւ-
զէրինէ վաղ իթմիշ իտի, մավի կէօղլէրինտէ սահիրանէ պիր
թէէսիրի լաթիֆ կէօրիլիւյօր իտի. Լիրիսզա սաչլարըր բէ-
րիշան պիր սուրէթտէ սարարմըչ օլան սիյմասը իւզէրինէ
տալըլմըչ իտի քի, պուտա հիւսնի թապիյէսինէ դարիպ պիր
թէէսիր, պաչզա պիր ճաղիպէ վէ լէթաֆէթպախշ իտիյօր
իտի:

Գարչըսընտա խիլաֆը ինթիզար թէճէսսիւմ իտէն պու
վաղի շաիրանէ, կէնճ տօգթօրըն նաղարը տըզգաթ զէ հայ-
րէթիսի ճէլպ իթտի, եաթաղա տօղրու պիր դաչ ատըմ ի-
լէլիլէտի. Լսթէր տօգթօրըն նէգտինէ թէդարրուպ իյլէտի-
լինի կէօրիւնճէ պիրաղ պաչընը գալտրրտը, կէօղլէրինի
տալկըն պիր պագըչ իլէ տօգթօրըն եիւզիւնէ աթֆ իթտի:

Տօգթօր, էլլէրինտէն պիրինի թութտուղու էսնատէ
ասլա մուխալիֆէթտէ պուլունճատը, արղը թէսլիմիյէթ իթ-
տի. Լթիյէն մէճնունէնին նապղընտաքի հարարէթտէ պիր
ինթիզամըղըրզ կէօրիւնէտիլինտէն:

— Մատամ, բահաթսըզմրսընըզ, տէյու սօրտու:

Լսթէր սիւքիլ թ իթտի, կէնճ տօգթօր էլլինի ախը իւ-
զէրինէ վաղ իտուպ:

— Հէրարէթտէ թապիլի տէրէճէտէ, տէյու մրրըլտան-
տը վէ միլթէազըպէն պիր սանտալեէ ալըպ խասթանըն ես-
նրնա օթուրարագ վէ միւլայիմանէ պիր սուրէթտէ սէօղիւ-
նէ տէվամ իտէրէք:

— Սէօղլէրիմի իչիթմէյօրմու սընըզ, եօղսա պէնիմ իլէ
գօնու շմագ մը իսթէմէյօրսուսըզ, տէտի իսէ տէ, Լսթէր
եինէ ճէվապ վէրմէտի, պու էսնատէ խըտմէթճի քէլամէ ա-
ղաղ իտուպ:

— Տօգթօր, պէլքի տիլսիղ տիր, տէտի:

— Տիլսիզ օլտուղունը նէտէն պիլիյօրսուսըզ:

— Պուրայա կէլէլիտէն պէրի տուտագլարընը զըմըլ-
տաթտըղը կէօրիլմէտի տէ անըն իչին . . .

— Պու սուրէթլէ պիր շէյ անլաչըլտուտագ:

Լթիյէն թէքրար զէվալլըր գատրնա խըթաղ իտէրէք:

— Մատամ, շիշէլիլէրի սէվէրմիսինիլ, տէտի:

Լսթէր թէքրար տօգթօրըն եիւզիւնէ պագտը, պու
տէֆաքի պագըչը պիր աղ մանիտար իտի. կէօղլէրինտէ
պիր գուվվէթ պիր թէէսիր կէօրիլիւյօր իտի. Լթիյէն սուա-
լինի թէքրար իթտի. զէվալլըր մէճնունէնին տուտագլարըն-
տա պիր թիթրէմէ բէյտա օլտու վէ մըրըլտանարագ շու
սէօղլէրի սէօղլէտիլի իչիտիլտի:

— Չիշէլիլէր . . . շիշէլիլէր . . . շիշէլիլէր կիւզէլ շէյ-
լէր տիր . . .

— Սէվէրմիսինիլ:

Լսթէր եինէ սիւքիլ թ իթտի, պու արալըզ խըտմէթ-

ճիւղէր պիւրի պիւրիէրինին եիւղիւնէ պագըչը յօրլար խտի . պու պագըչարը շու մանայը իֆհամ իտիյօր խտի .

— Զօգ շէյ , ագըպէթ սէօյլէթտի . պու ատկմտէ գալիպա քերամէթ օլմալը . հէնուջ բէք կէնն , լաքին եաման շէյ .

Էթիլէն , մէճնունէնին իբի էլլէրինի պիւրտէն թա թտը վէ մարագը ճունունէ միւպթէլա օլանլարրն , թէէսիբինտէն գուրթուլամայսճագլարը պիւր նաղարլէ եիւղիւնէ պագտը . պատէհու հարթմանէ պիւր թավլը իլէ .

— Գանա ճէվապ վէրթիլը , պէնիւթ իսթէտիլիւթ ճէվապ տրը , տէտի .

Տօգ թօրըն պէղլէ տրդդաթլա եիւղիւնէ պագըչընա գարչը դէվալը մէճնունէ մուգալէմէթ իտէմէյօր խտի . պիւր գաշ տագըգա դարֆրնտա պիւսպիլթիւն պու թէէսիբէ մաղուպ օլուու . ալնրնտան դուհուր խտէն ալայիմուէն անլարրըգընա կէօրէ միւթէէսիբ օլմուշ խտի . նիհայէթ տօգթօր , էսթէրին էլլէրինի պըրագըննա , տօնմուշ պիւր ճիւթ կիպի իբի թարաֆընա տիւշի վերտի .

էթիլէն Լօրիյօ , խրամէթ ճիւղտէն պիւրինէ խրթապէն .

— Եաֆթայը կէթիլիլիլի պագայըմ , տէմէսի ղէրինէ , խըրամէթ ճի պիւր տէսթէ քեալըտլարը գարըչտըրարագ .

— Իշթէ պու տրը տօգթօր էֆէնտի , տէտի .

Էթիլէն քեաղըտա կէօյ կէղտիլտի , ֆագաթ թաֆսիլաթ կէօրէմէտի , եալընըգ մէճնունէնին իսմի եաղըլմըշ իտի , տիկէր պիւր չըղկը իշէրիսինէտէ պէօյլուճէք եաղը իլէ տէօրթ հարֆ պուլունույօր խտի .

Պու տէօրթ հարֆտան պաշղալարընրն պիւր մանա իսթիխրաճ իտէպիլլէլիլի գարը գապիլ իտէտէ , Եարամթօն խասթախանէսինտէ պունըն մանտօր բէք գօլայ անլարըլմագտա օլուպ , մանասը տա շու խտի . « բօլիս նէպարէթիւնտէն , ինֆրլատ հալինտէ վէ մախվի պիւր սուրէթտէ թէտալի օլունաճագ տրը . »

Լիթիէն պիրազ տի շինտիւքտէն սօնրա , յէնտի յէնտինէ .

— Դարիպ շէյ , հիշ պիր գայտ վէ մալիւմաթ եօզ , պու գատըն քիմ օլույօր վէ պու ճիննէթտէ կիզլէնմիշ օլան ֆաճիա աճէպա նէ սիր , տէյու մըրըլտանտը .

27

Կէնճ տօզթօր , Լսթէրին դահիր հալինտէն վէ հազգընտա կէօրիւլէն մուամէլէտէն , պու իշին իշինտէ միթլագա պիր ֆաճիա կիզլէնմիշ օլտուզունա գանաաթ հասըլ իտէրէք , օ կիւնրի զիյարէթտէ եանընտա պուլունան շահիրտէ խիթապէն .

— Գու գատընը պուրայա կէթիրտիլէրի էսնատէ , պիր կէօնա իյգահաթ վէրմէտիլէր մի , տէյու սօրտու .

— Խայըր , տօզթօր էֆէնտի .

— Սիդէ ճիննէթինին սէպէպինիալ մի սէյլէմէտիլէր .

— Սէյլէմէտիլէր .

— Ազընը զայ իտէլի նէ գատար վազրթ օլտուզունըտա մը պիրտիրմէտիլէր .

— Խայըր , տօզթօր էֆէնտի .

— Գիլինմէթի էշէմ օլան պու մէսէլէնին կիզլի թուլթուլմասը նէ տէն նէշաթ իտիյօր .

— Գիլինմէթի .

— Գու հայ , մուամէլաթը տայիմէյէ գարը միսթէսնա պիր շէյ մի տիր .

— Խայըր , տօզթօր էֆէնտի , բօլիս նէզարէթինտէն կէօնտէրիլէն վէ խաֆի սուրէթտէ եայընըզ հալտ, պուլունուպ թէտավի իտիլմէլէրինէ գարար վէրիլէն մէճնունէլէր հազգընտա , էքսէրիէն պու մուամէլէ ճարի տիր .

— Գու. Ե խաֆի Ե սէօղիւնէ պուրաճաճնէ մանա վերիիւր .
 — Բօլիս նէղարէթինտէն , պաշ միւտտայի մէղամընտան էմր օլմասըղ ճա . պու. հայտէ պուլունան մէճնուճէլէր իլէ զիմէ իխիթիլաթ իտէմէլէճէ ք տէմէլ օլուր . պէօլլէլէր օտալարընաան պիւր թարափա չրղամաղլար . պիւր աղ հէվա ալմաղ իչին ալլույա չրղտրղլարը զէմանտա միւսթաղիլ վէ տըղղաթլը պիւր վարտիլանըն թահտը նէղարէթինտէ պուլունուրլար . . .

— Գու. ասէթա մահրուսիլէթ տէմէլ տիւր . (խաֆիֆ պիւր սէս իլէ) պու. զատըն ալլընը զայս իթմէղաճն էվվէլ աճէպա պիւր ճինայէթ մի իլղա իթմիլ . պու. ճիննէթ օ ճինայէթին նէթիճէսի մի օլույօր .

— Տօղթօր էֆէնտի , պէնտէնիլղին պու պապտէ մալիմաթլըմ Եօղ տըր . իտարէլէ միւրաճաթ պուլուրուրաանըղ պէլլի պու. խուտուսա տայըր մալիմաթ իսթիհսալ իտէպիլիբսինիլ .

Էթիլէն , պու մուհալիլիլ յի մի թէաղըղ թէլրար Էսթիլին նէղտինէ թէղարուս իթմի . էվվէլն չիչէլրտէն խօշտնըպ խօշտնմատրղընը սօրտուսի կիպի , պու տէֆատա ճէլէ մէլայ օլտուսիւնը տնրամաղ իչին ըէլ շօղ շէլլէր սօրտու . Էսթիլ հիլ պիլինէ ճէվապ վէրմէտիլի հայտէ Էթիլէն տէվամ իտուպ . պիւր արայըղ օ մուսիղիտէն խօշտնրիւրարըղ օ տէլու սիսպ իտինճէ . Էսթիլ պաշընը զալտըլըղ զէլէլէլէլէլ . շու սէօլլէրի մըրըլտանտը .

— Աուսիղի . . . օրէրա շարղըլարը . . . ահ , զէնտիսինի օրէրատա կէօրտիմ . օ նէ ահէնկ . օ նէ շաշաա վէլէթաֆէթ իտի . . . օ ըարլաղ կիւնի մութէմնաղ պիւր կիճէ թէաղըպ իթմի . . . մէսէրթէթտէն սօնրա ըղթըրապ ու քէտէր . աչղ ու մուհապէթի մի թէաղըպ Էստ վէ մաթէմ . . . Գըրուսվայէ . ահ . . . պէնի իչմէ օրատա Էօրտիւրտիլէր . . . Գաղընըղ . պաղընըղ . իլթէ ճէնաղէ ալլըլմ կէլլիօր . . . Ղիշարէ զատընճըղապ պունլարը տէլուպ վէ էլլինի պիւր

նօղթայա տօղլու ու զատարաղ , Եայընըղ զէնտիսինէ կէօրիւնէն մէնղարէլի իրայէ իթմի տօղթօր իսէ մէճնունէնին հէր թավընը . հէր տիւրլի . հարաքիւթընը պիւր տըղղաթլը մախտուսէ իլէ մուայէնէ վէ թէֆիթիլ իտիլար իտի .

Մէճնունէ պիւր իրի տաղըղա սօնրա պիւր վաղը պիլմապանէ իլէ էլինի Էսթաղընըն իսղէրինէ սալը վէրտի . պիւր զայ տաղըղա զարֆընտա կէօղլէրինտէրի ըարլաղըղ սէնէրէլ տուտաղլարընտա հաղին պիւր թէպէսսիմ ըէլտա օլտու . լսթիֆ վէ զայէթ զաիֆ պիւր սէտա իլէ շարղը օգուճաղա պաշլատը . պատէհու ուղուն քիլրիլէրիլին ուճլարընտա իրի տամլա Եաչ կէօրիւնտի .

Էթիլէն պու. կէօղ Եաշլարընը կէօրիւնճէ Եիւղիւնտէ ալլալիսի մէսէրթէթ ըարլամաղա պաշլայըպ . զէնտի զէնտինէ .

— Ալլայօր . . . օլս , զէնտիսինի պու մահրէստէն իսթլասէ , հուսուլը իֆաղաթընա մուվաֆիֆաղ օլապիլէճէլիմ . . . տէտիլտէն սօնրա . օթուրմաղտա օլտուղու սանտայէտէն զալղտը . կէնճ տօղթօրըն նէ ֆիլիլիտէ պուլունտուղունը քէլլի իտէմէլէն շակիրտի իսէ .

— Տօղթօր էֆէնտի , պու զատըն զէսպը իֆաղաթ իտէպիլէճէթ մի , տէլու սօրտու .

— Գու. նը սիղէ շիմտիտէն սէօլլէլէմ , զարիպէն կէօրիւպ անլայաճաղըղ , լսթֆէն սէօլլէլիմտէ ըէլէթասընը Եաղընըղ .

Տօղթօր ըէլէթայը Եաղարըտրղտան սօնրա Էսթիլիլ պիւր հիւզնի սէվտալի իլէ մուհաթ օլան Եիւղիւնէ պիւր տահա պաղըղ .

— Զէվալլը գատըն , կիւնիւն պիլիմաէ զէնտիսինի ճէվհէրի աղըլտան մահրում իտէն Էսրաըը պէլլի անլարըմ . . . տէտի .

Միւթէաղըպէն թապիպ . շակիրտի իլէ խատէմէլէր արղասընտա օլտուղու հալտէ Էսթիլիլ նէղտինտէն մուֆարէ-

գալի իխտի, վէ պաշարեա ետքընրդ հայտե պու յունան մէճ. նունելիքին մու հափայասրնա մէճուր օյան խաակմէյէ խըթապէն .

— Մօրէյ, պու եկնի կէլէն մէճնունէյէ չեփոգաթ վէ նեղալէթ իյէ մուամէլէակ պու յունանըրդը թապիսիյէ իտէրիմ, տեաթի :

— Տօգթօր էֆէնաթի, օ ճիհէթաէն միւսթէրիհ օյունուգ . . . գաթէն մէճնունէլէրէ գարչը անթի մուամէլէակ պու շունմաղ միւթասարմիղ տէլի պի :

— Էգլէ օյասու զունը պիսիյօրու մ . . . փազաթ պու գաարն իչին տահա զիյասե իթմնա իթմէնիպի, սուրէթը մախասուսեակ իյթիգամը նեղալէթ իյլէմէնիպի թապիսիյէ իտէրիմ, հեր նեաէն իտէ պու զէփայը հաղըրնտա պիթէվէճիհ հրաս իտիյօրու մ, չօղ դահմէթ վէ սրղընիթը շեթմիչ կիպի անշալօրու մ .

— Պանըն իչին տայու մերաղ իթմէլ յինիղ, էֆէնաթիմ :

— Կայունըն աէլիյինտաէն նէ հայտե, նէ հարապէթաթ պու յունանու զունը թէկոցըղ վէ իթմէթիչ իտինիպ, եարըն սապահ սիպտէն մալիս մաթ թապիսիյէ իտէճէլիմ :

— Պաշ իս սթիւնէ, տօղթօր էֆէնաթի :

Էթմէլէն, թապիսիյ չպիթաթինէ պաղը կէտնա մալիս մաթմէֆէննիյէ վէրաթիտաէն սանրա, տօղրու թէկապալէթ վէ տիրէթթօրըղ վապիֆէտինի իյֆուս իտէն գաթըն օտաարնա կիթմաթի, վէ տէրհայ գապուլ օյունտու :

Պու տիրէթթօր իհթիլար, զպլէթ միւտաղ զիղ, ալիմ վէ սան տէրէճէ նամա սր պիթ գաթ իտի . Էթմէլէն ստաարնա կիրիճէ սյաղա զ աղ սր, մու հաղէթթեարանէ պիթ սուրէթաթ էլինի թապիսիյ մու ափնինէ ոգաարղ թէտէրանէ պիթ նեղալէթ իյէ .

— Կէնճ վէ միւ հթէրէ մ արղ ստաարըմ, պիթ իֆտաթնէճ

մի վար, տէյու սօրտու :

— Էֆէթ, տիրէթթօր էֆէնաթի :

— Նէյէ՛ տայրը :

— Իտարէսի էօհտէլի աճիպանէմէ հէփայէ օյունմուչ օլան զօղուչա տիւնրի կիւն կէթիթիլէն պիթ իտաթմաղա տայր . . .

— (Տիւ չիւնէրէյ .) Տիւն մի . . . ահ, էփվէթ, բօլիս նեղարէթիտաէն կէտնտէրիմիչ պիթ գաարն տէլի մի :

— Էփվէթ էֆէնաթիմ, Էֆէթ սր Էլիյո նամինտա պիթ գաարն :

— Պու եկնի կէլէն գաարնըն հալ ու թապիյունտա, պիթ իտասա նաղարը սրղ գաթը ճալիս պիթ շէյ հեթմիչ օլմաւէթթը չի, պէտաէնիպի տէ իտապէրտար իթմէլ իտիէլարսունրղ :

— Էփվէթ էֆէնաթիմ :

— Պույաարն, սիպի տինլէյօրու մ :

— Խալի' յէնտիտինի գուրթարմաղա միւսաատէ իտէճէյ գանն իտիյօրու մ :

— Ահ, կէրլէյ մի, պէպլէ հոստուլի միւմթիւնաթ օլան մէտէլէրաթ սարփը զիհն իթմէլ, տայիմա Էսպասըր թէտապիթի իֆաղաթ տիւ չիւնմէլ մախաս սաթըրղաուն սրը, սիպի պու զիւնէթիլէր իչէ միւթթասրֆի կէտմէլ հաղըղաթմէն մէտարը իֆիթիտարըմ օյունար :

— Հեր զէման հաղըրմտա պիտիթիղ պույրուլան պու միւ չֆիղանէ իյթիֆաթթըրղա պիթէրէթ թէլէլ չիւրլեր սրղ իտէրիմ, փաղաթ պու իտաթմաթն չի մ' օյոտու զընը պիթմէտիլիմ ճիհէթիլէ, թապիլի ճիտաթի պիթ թէլէպալիս սաթ պու յունանմաղաճաղըմ, եանի էփլ էմիրաթ պու գաարնըն ահավար մալիյլ վէ հաղըրէտինէ տայրը մալիս մաթ հաարլ իթմէլ լաղըմ արը . . .

— Բօլիս նեղարէթի մալէթմնաթ պու յունան հէթիթիլէթի վէրմիչ օյոտու զարըր լաթօրտան, պու գաարնըն ճիւնէթի հաղըրմտա սերահաթթը չեաթիլէ կէտրէմէտինիղ մի :

— Իսպըր էֆէնաթիմ, եալընրղ պու գաարնըն մալիֆի

հայտէ պուլունտուրըմասը գայտ իտիմիչ տիր . պուլունտան պաչգա պիր կէօնա իյղահաթ կէօրի յէմէյօր .

— (Գաշյարընը չաթարագ .) Ա՛հ . կէրչէք պու գատըն մախֆի պիր եկրտէ մի պուլունտուրըմաճագ սար . եաֆթատա սէրահէթ կէօրի յէմէմէսինին հիքմէթի սնլաշըլտը . գաշյարտէթէն պէօյլէ օլմասը յազըմ կէյիր .

— Սազըն սյազը կէօնա էֆայր ճինայիյէսինտէն տօլալը պու գատընըն շու սուրէթլէ մահբու սիյէթի գարարաշտըրըմըջ օճասըն .

— Օրասընը պիլէմէյօրում . ֆագաթ շիմտի պուլնը տա անլայապիլիրիզ .

Տիրէթթօր բարմաղընը չընղըրաղըն ի պէրինէ տօգուլնտուրուր տօգուլնտուրմաղ . խտարէ մէմուրյարընտան **Իշէթ** կիրլն պիր առէմէ՝ գայէմ՝ օտասընտան եէնի կէօնտէրիլէն մէճնուլէլէրին գայտ աէֆթէրինի ալրպ կէթիլմէսինի էմր իթտի . պէշ տագըգա սօնրա իսթէնիլէն յեաղըտյար կէթիլիրիպ տիրէթթօր էֆէնտինին եազըլսանէսի իւղէրինէ վազ իտիլտի .

Պու յեաղըտյար իւշ բարչա իտի . տիրէթթօր իսթէրէ տայրը օլան յեաղըտը ալրպ աչարագ .

— Իշթէ բարօր իլէ էմրը ըսմի պու տըր . տէտի .

— Պիզէէ էն զիյատէ մուճիպի իսթիֆատէ օլան բարօր տըր .

— **Ետէ** իսէ սիզէ օգուլը վէրէյիմ .

Տիրէթթօր բարօրը օգումաղա պաշատը . խիլասայի մաալինտէն . իսթէր տը ըիյօնըն եէթիմէ պիր գրգ օլտուղու . ազրապասը օլմատըղը հայտէ միւճէրրէտ սայիգայի մէրհամէթլէ եանընա ալրպ սէնէլէրճէ մուհաֆագասընա իթինա իտէն պիր գատընըն . պու յեթրէ սէլամէթը ումու միյէ նամընա յէնտիսինի թիմարխանէլէտտէն պիրլինէ կէօնտէրմէք իսթէտիլի . օթուզ սէրիզ եաշընտա պուլունտուղը . եիրմի իրի սէնէտէն պէրի տիլանն օլուս սէսլայը ճին-

նէթիտէ տէհչէթլի պիր եանկըն օլտուղու անլաշըլըլտըր իտի .

Տօգթօր իթիլէն լօրիյօ բարօրըն մաալինէ վազըֆ օլտուղտան սօնրա . հայգըրրագ .

— Պու սախթէ պիր չէյ տիր . հագրղաթ պու մէլքէղտէ օլմամալը տըր . տէյինճէ . տիրէթթօր հայրէթլէ կէնճ տօգթօրըն եիւղիւնէ պագարագ .

— Սախթէ մի . պուլնըն ըէսմի պիր բարօր օլտուղունը վէ նէզարէթ թապիպլէրինին իմղայարընը հավի պուլունտուղունը ունուտույօրմուսընըզ . տէտի .

— Պուլնը բէք ալա պիլիյօրում . . . ֆագաթ նէզարէթտէ միսթախտէմ հէքիմլէրտէ . սայըրյարը կիպի սէհվ ու ու խաթատէն վարէսթէ օլամաղլար . պիր խասթանըն ահվալը մաղլիլէսինէ տայրը յէնտիլէրինէ նէ մալիւմաթ վէրիրլէրսէ անը պիլիրլէր . էլհասըլ եա գաստէն վէ եախօտ սէհվէն պուլնլատա ալտանապիլիր վէ էսպապը ճիննէթէ տալըր **Յեթիլէթ** մալիւմաթէ հագըղաթ նաղարը իլէ պագըլամաղ .

— Պու սէօղլէրինիզ միսթլագա պիր հիքմէթէ միսթէնիտ օլմալը տըր . տէմէք ջի իշին իշինտէ պիր սէհվ վէ խաթա օլտուղունտան էմինսինիզ .

— Էվվէթ էֆիլնտիմ . պու խասթալըգ իւղէրինէ եարըն իճրա իտէճէյիմ՝ ալիղ ու ամիգ թէտգըգաթա իսթինատէն . հագըղաթա տահա զիյատէ թէգարրուպ իտէպիլէճէյիմ .

— Պու իտտանըղ պէնճէ իհթիմալ վէրիլէմէյէճէք պիր չէյ տէյիլ տիր . Էկէր իտտաա վէ իֆատաթընըզ հագըղաթա մուվաֆըգ զուհուր իտէրսէ . տըղգաթընըզըն . սիւրաթը ինթիգալընըղըն ֆէվղէլատէլիլինէ պուլնտան կիւղէլ պիրհան օլամաղ .

— Պու գատըն թէճէննիւն իտէլի եիրմի իրի սէնէ օլմուշ . էօյլէ մի .

— Ի վիճակում .

— Պու երբ մի իրի սէնէ զարֆընտա թէպապէթին էմ-
րագր ճունուն գրամընա ինթիսապ վէ իխթիսասը օլան հէ-
քիմէր թարաֆընտան , պու գատընըն թէտապի իտիտիյի
պահս օլունույօր մը .

— Հա՛ , աֆիլ իտէրսինիզ , շիմտի բարօրը օղուտուզում
էսնասէ պաշղա շէյլէր մի տիւշիւնիւյի իտինիզ . բարօրտա
պու ճիհէթտէնտէ պահս օլունույօր . հէմտէ բէք մահիր բէք
հաղըզ տօյ թօլար թարաֆընտան պիր միտտէթ թէտա-
վիսինէ իթինա իտիտիյի պիտիլիլիյօր . սիզ պու միքէմէլ
ուսթալարտան տահա զիյատէ իպրազը մէհարէթ մի իտէպի-
լէճէքսինիզ .

— Ի սթաղֆիրուլահ , պէօյլէ պիր ի միտ վէ դուրուրէ
մաղուս օլմագ մէճնունանէ պիր հարաքէթ տէմէք տիր .
Փագաթ օ զաթլար , օ պէօյիք ուսթալար գատար հաղա-
գաթ վէ մէհարէթիմ պուլունմատըլը հալտէ , եինէ գաթը
իւմիտ իտէմէմ , պիլաքիս էմինիմ քի պու գատընըն շարէ-
յի իֆագաթը պուլունուր վէ սէպէպը ճիննէթի օլուս պիր
ճինայէթին իիւլասասը օլան պէօյիք պիր սըրը տա մէյտա-
նէ շրգարըլապիլիր . իշթէ պիրինճի տէրէճէտէ անյամագ իս-
թէտիլիմ շէյտէ պու ճինայէթ , պու պէօյիք սըրը տըր .

— (Կաշարընը շաթրպ ճիտտի պիր թազը իյէ .) Կէնճ
վէ մի հթէրէմ արգատաշըմ , եանլըչ պիր ատրմ տթարսը-
նըզ տէյի գօրգույօրում .

— Տիրէթթօր էֆէնտի , նէ տէմէք իսթէյօրսունըզ .

— Պու եօյտա վէ պու կիպի շէյլէրտէ թէճրի պէլէրիմ
տէրէճէյի քէմայտ տիր . պինտէն ալէյհ սիղէ պագը նա-
սիհաթլար վէրէպիլիրիմ . . . իւրֆանիյէթ վէ զէքեապէթինիզ
բէք ալի տիր . Փագաթ թէճրի պէսիզ սայըլըրսընըզ , թէճ-
րիւպէլէրտէն իսթիֆատէ իտէրսէնիզ , իւրֆան ու պէքեանը-
զա պիր գաթ տահա բարապլըզ պախշ իթմիչ օլուրսունըզ .

Իհթիյար տիրէթթօր , պիր մրգտար սիքիլ թ իթտիր-
տէն սօնրա , շու եօյտա սէօղիւնէ տէվամ իթտի .

— Հիւքիւմէթին պիր իտարէտինէ տահա եագըն վա-
զըթտա ինթիսապ իթտինիզ . . . մի հթէրէմ արգատաշըմ
պու իտարէյէ մի թէալիք բէք շօգ շէյլէր պիլմէնիզ լաղըմ
կէլիր . էվվէլ պէ էվվէլ շուըր զիհնիսիզէ եէրէշտիրինիզ քի
մէճնունէլէրի թէտապի իտուպ սըրլարընա վագըֆ օլմագ
պիքէ այիտ վէզայիֆտէն տէյիլ տիր . իլէլ էպէտ օ էսրա-
րը կիզլի պուլունսուրմագ պիղճէ եիւդտէ տօգսան տօգուզ
նիսպէթինտէ տահա իսայըրը տըր . պիր քէրէ տի շիւնիւ-
նիւզ քի բօյիս նէզարէթինտէն եագըլան վէ պու մէճնունէ
իյէ պէրապէր կէօնտէրիլէն էմինամէտէ օ մէնաֆի վէ սէ-
լամէթը ումումիյէ մագսասը իյէ ո տէնիլիյօր . պու քէլի-
մէլէր դայէթ մանիտար տըր . պուստան պաշղա , օ եալընըզ
հալտէ վէ մախֆի պիր եէրտէ պուլունտըրըլաճագ տըր ո
տէնիլիյօր քի , պուտա սէրահէթէն պու գատընըն ումում
նազարընտա եօգ օլմուչ , վէֆաթ իթմիչ պիր մախիւզ օլ-
մագ իւզրէ թէլագգըսը լաղըմ կէլէճէյինի պիղէ պիլտիրի-
լիյօր .

— (Խէվֆ ու տէհշէթլէ .) Վէֆաթ իթմիչ պիր մախ-
իւզ մր . օ հալտէ իտտէյի սըհհէթի իյին հիչ պիր կէօնա
թէշէպպիւստէ պուլունմամալըլըմ .

— Միւճէրրէտ պիր թէճրիւպէ օլմագ իւզրէ շիլէթի-
նիզտէն ֆէրապաթ իթմէյէպիլիրսինիզ , մուվաֆֆաս օլապի-
լիր իսէնիզ գատր ու տէրէճէնիլի նաղարըմտա պիր գ-
տահա ալա իթմիչ օլուրսունըզ , Փագաթ շուրասընը պիլմիչ
օլունըզ քի , նէ հալտէ պուլունուրսա պուլունսուն , պու զէ-

վալը գատրնըն մեզգրը թէպէտտիւ իմ մէյն ճէք տիր . վա-
 գաա իատէյի սրհհէթի ֆէննէ պէոյի.ք պիր խըտմէթ իսէ
 տէ . ղէվալը գատրն իչին ճալիպը հիւզն ու էսէֆ պիր խըտ-
 մէթ տիմէք օյսճադ սրը . չիւնրի պու սաաթտա մահրու-
 սիյէթինտէն պիսապէր տիր . օ ղէման պու տէհէթի հա-
 գըզաթէ վագըֆ օլուր քի . ղէվալը վիճտանի պիր ազապ
 վէ րզթրապ իչինտէ գայսճադ տրը .

Էթիյէն Լօրիյօ . պու սէօզլէրի տինյէյօր վէ ճէ տէյէ-
 ճէյինի պիւմէյօր իտի . նիհայէթ իւլ էմը .

— Պէօյէ մահրուսիյէթէ մահրիւմ օլմադ իչին աճէպա
 նէ կիպի պիր ճինայէթ իյդա իթմիշ տիր . տէտի .

— Նէ մինասիպէթլէ պունա մահրուսիյէթ տէյօյսու-
 նրդ . պէն էօյէ պիր շէյ կէօրէմէյօրում . պու գատրն տի-
 վանէ տիր . էմասիինն պուլունտուղու պիր եէրտէ պուլու-
 նույօր . թէտալի վէ մուհաֆապսրնա իթիննա օլունույօր .

— Ճադաթ հազընտա սատրը օլան պու էմըր րէս-
 մի . . .

— (Աէօզլէնի քէսէրէք .) Աֆվ իտէրսինիզ . հազը-
 գաթը իյզահէ լուզում կէօրիւյօրում . . . մէնաֆի վէ սէ-
 լամէթը ումումիյէյէ միւթէալիգ մատտէլէրտէ իթիրազէ
 լուզում գայմազ . կէօրիւյօրում քի սիզ հալա ղիհնէն թէ-
 րէտտիւտտէն գուրթուլամատրնը . տօգթօրլար թարաֆըն-
 տան թանգիւմ վէ իթա օլունան րաբօր մաալինտէն անլա-
 յապիլիւսինիզ քի . պու մէճնունէնին իգամէթ իյէտիյի
 իանէտէ պիր հարիգ վուգուինտէ սէպէպիյէթ վէրէճէյին-
 տէն շիքեայէթ օլունմուշ . նէ հալտէ պուլունտուղունը ան-
 լամազ թէրէտտիւտ վէ շիպհէտէն վարէսթէ օլմազ իչին
 պաշգա պիր սէպէպ լազըմ մը տրը . պու վահի ֆիքիլէր-
 տէն ֆէրաղաթ իտինիզ . հազըգաթը թէսլիւմ իյէյինիզ . .
 սիզ հալտէ վէ պէշլէ պիր մէզգրտա պուլունան կէնճ պիր
 թապիպ իչին . պու կիպի էֆքեար վէ միւթալաաթ մուվա-
 ֆըզը հիքմէթ տէյի տիր .

— Տիրէթօր էֆէնտի . նէ պույուրուրաունը . նէթի-
 ճէսի հէր նէ օլուրսա օլունն պու ղէվալընըն իատէյի սըհ-
 հէթի շարէլէրինի թահարրի վէ իսթիհասալ իլէ մէշղուլ օլա-
 յըմ մը .

— Էվվէթ . եէնիտէն իճրայի թէտգըղաթ իլէ պու
 եիւղտէն տէ ֆէննին թէրազգըյաթընա խըտմէթ իտինիզ .
 հէմ պու տա վաղիֆէնիզ տախիլինտէ պիր շէյ տիր . պիր
 մուվաֆազըյէթ մուղատտէմաթը զուհուր իտէրսէ . հէր
 կիւն թէճրիւպէ վէ քէշֆլէրինիզտէն պէնի խապէրտար ի-
 տինիզ . . .

— Պաշ իսթիւնէ էֆէնտիւմ .

Էթիյէն . արալարընտա ճէրէյան իտէն սէօզլէրի պիրէր
 պիրէր ղիհնինտէն կէշիքէրէք տիրէթօրտան ալըլուր .

Էսթէր տըրիյօնըն ազընա խըֆֆէթ կէթիրտիյի եիրմի
 սէնէ օլտուղը . աթըպպա թարաֆընտան վէրիլմիշ րէսմի
 պիր րաբօր իլէ իսպաթ իտիլտիյինի տիւշիւնիյօր իտի . արա-
 տան պու գատար պիր ղէման կէշտիպտէն սօնրա շարէյի ի-
 ֆազաթընը պուլմազ գայիլ մի իտի .

Իէք պէօյիք հէքիմէր մուայէնէ վէ թէտալի իտուպ
 տա աճիզ գալտըղլարը հալտէ . քէնտիսիւնին իհրազը մու-
 վաֆազըյէթ իտէպիլմէսի պիր ազ միւշկիւլ իտի . պունը
 տիրէթօր տա սօրմուշ իտի . պու սըրատա կէնճ տօգթօր
 օ միւսթահգիեանէ սիւալիտէ տէրիսաթըր իթտի իսէ տէ .
 եինէ յէնտիսինէ ֆիթուր կէթիրմէտի . պիր թէճրիւպէ իճ-
 րասընա գարար վէրտի .

Մատմազէլ Պէրթ իլէ գահիրէն գաթի մինասիպէթ ի-
 տէլիտէն պէրի Էթիյէն . մէյուսիյէթտէն գուրթուլամամըշ
 իտի . պիղճէ գաթէն մայիւմ օլտուղու վէճհլէ պու կէնճ
 գըզը քէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվէյօր իտի . պու կիւզէլ շօ-
 ճուղըն խէյալը մուհապէթիլի ղիհնինտէն վէ գայպինտէն
 սիլիւլ չըգարմազ իչին բէք շօգ շարընը . ֆազաթ մուվաֆ-
 ֆազ օլամատը .

Մասնագիտացող և կրթություն տրամադրող իրեն միջակա թիվը միջակա թիվը իր ամեն կողմից հասնող և կրթության հարմարությունները, զերթ պիտի սպասե՞ր, որ դատարար քննադատներ իշխան իրեն տեսնեն : Երբանված խառնակության սինտեզ վե՞ր կարող հարմարեցնու՞նք կրթությանը և իրեն, որ մեզ ամեն քննադատներ իշխան խառնակ տեսնեն :

Կենդանու թիվը, միջակա մուծուկներն են խոստումներ պիտի դառնան խառնակները զիջարեթ իրենց տեսնել անհետ պիտի ազ թառամ իրենց տեսնեն սուրբ, քիմիկայի դատարար իրենց անհետ խոստումներն են իրենց տեսնել իրենց տեսնել անհետ խոստումներն են իրենց տեսնել միջակայից օրան միջակայի ֆաթ վե՞ր ասարհն, իրենց նարայաճագ բարչալարընը միջակայա վե՞ր պարզ ֆրգրալարընը դայտ ու իշխան իրեն, դատարար պիտի տաճար սիրահար հարցը լամադա պաշտար :

Երբեքսի կրթություն մուայեն օրան սառնակուն օն տագրգա գատար էվվել մահալը մե՛ն րիչկի իրեն վատը օրտու : պիտի կրթություն էվվել իրենց հարմարեցնել պուլունսուղու խառնակ վաստումը իրեն, մե՛ն անհետն են պուլունսուղու օտայա կրթություն իրեն րատա վե՞ր եօր իր զերենտե :

— Ե՛ր, սեօյլե պուլունսուղու մօրե՛լ, իրենց հարմարեցնել վե՛ն անհետ պուլունսուղու կենդանու մե՛ն անհետն են հարայեթ իրեն պիտի տրգդալ իր մախսուտե իրեն իրենց իրենց պիտի տեսնեն մի, տեսնու սօրտու :

— Ե՛վվել թիվը և ֆլենտի :

— Նազարու տրգդալ ճալիպ պիտի շե՛լ կեօրեպիտի՛ն մի :

— Ասյա էօյլե պիտի շե՛լ կեօրեմեթիմ :

— Ֆեվգ Էլտե պիտի պիտի հարան հարիտե մի վագր օրմատը :

— Խայրու էֆլենտիմ, զեվալը մախսուղուն տիպանե օրտուղու շիպհեթիպ տիպ, ֆագաթ էօմիմաթ պուլունսուղու հարիմ պիտի տիպանե կեօրմեթիմ : աղը պաշտարունա ինսանլար կիպի քենտի քենտինե դալգըլօր, սօյունսուլօր, կիլինիլօր :

կիւնտի պէրի վաղ թըն գըսմը աղամբընը օտասընըն բէնչէրէ- սի քէնարընա օթուրու պ պահճէլէրէ պաղարաղ կէշիւիյօր :

— Նիւրսէք սէսլէ սէղլէնմէտի մի :

— Խայրը տօղ թօր էֆէնտի . կայընըղ վաղըթ վաղըթ վէ տայիմա պիւր մէզամուտ վէ պիւր բէրտէտէն թու թտու- րարաղ շարղը օգույօր , ֆաղաթ օգուտուղունտան պիւր շէյ անյաշըլմայօր :

— Հիչ սայըղլատը մը .

— Ասլա , վերտիլիսիղ իլաճը իշտիքտէն սօնրա տահա սայիթ պիւր հալ քէսպ իթտի , ատէթա ույուամուշ կիպի կէօրիւնիյօր իտի :

Պու էսնատէ իստէմէ օտանըն գարուսընը տչար , է- թիլէն էշիքտէն աթլայրու կիրտի , պու սըրատա էսթէր ու- յանըպ գաղմըշ իտի . արգասընտա խասթախանէյէ մախ- սուս պիւր գաթ էլպիսէ պուլունույօր իտի . բէնչէրէնին քէ- նարընա օթուրու պաշընը շէրչիվէյէ տայամըշ իտի :

Կարունըն թօրուղը շէվրիու պ աչրյտրղը սըրատա վա- ղիլէթինի տէյիշտիլմէտի . էթիլէն Լօրիյօ նէղտինէ թէզար- րու պ իտէրէք էղարէթ վէ ուսուլէթլէ էլինի ումուղը իւ- ղէրինէ վաղ իսու պ ֆըսըլտայարաղ « Պըրունվայէ » տէր տէ- մէյ , մէճնունէ մի թէհարրիք պիւր ալէթ կիպի տօղրուլտու , պաղըշը . տըղ գաթլա էիլիւնէ պաղմաղտա օլան կէնճ տօղ թօրըն նազարը իլէ գարշըլաշտը . գօրգունճ վէ թէհտի- տամիղ տէնիլէպիլէճէք պիւր շիվէ վէ թէէսիւր իլէ :

— Պըրունվայէ . . . Պըրունվայէ . . . իշթէ պէն օրա- տա վէֆաթ իթտիմ , տէտիլինտէ , կէնճ տօղ թօր քէնտի քէն- տինէ տիշիւնէրէք :

— Պէն օ ֆիլիլը վէ թասալիլուրընտան էմինիմ , ղէվալ- ւը գատընըն շըլտըրմասընա սէսլայ Պըրունվայէ վէ անըննէ- թիճէլէրի օլարաղ վուգու պուլան պաղլը ճինայէթը միւտ- հէշէ տիւր , տէտի :

Էսթէրին տուտաղլարը հէնուչ հարտքէթ իտիյօր իս

տէ պիտ սէօղ սէօյլեմէ յօր իտի . տէրմանսըզ հայտէ պիտ սանտալիտա ի զէրինէ տիւ շէրճէսինէ օթուրտը . ու զու՛ն վէ լիբիսգա սաշլարը բէրիչան պիտ սուրէթատէ ու մու զլարը ի զէրինտէ թէմէ վիլիս Ե իտի յօր իտի .

Էթիլյէն , բարմազլարընը պու սաշլարըն արասընա սօգուպ պիտ տըզգաթը մախսուսէ իլէ շրզընթըլարընը մուալէնէ իթմէյէ պաշլատը . մէճնու՛նէ հիշ պիտ շէյ հըսս իթմէյօր կիպի կէօրիւնտի . պիտուէն պիտէ կէնճ տօզթօրըն վիճուտինտէ պիտ լէրզէ բէյտա օլտու , զաֆա քէմիլի ի զէրինտէ պիտ եարա քէյֆ իթմիշ օլմաղըլա , նէֆսինէ խըթապէն .

— Աճէպա պու եարա նէ՛տէն նէշաթ իթմիշ , տէյու սուալինէ ճէվապ օլմազ ի զրէ ուսուլէթլէ սաշլարը այըրտը , պէշ այթը սանթիմէթրօ ու զու՛նյու զու՛նտա պիտ եարանըն նըշանէսի օլան պէյալ լէքէյի ըայէլայն միւշահատէ իթտի .

Պու լէքէնին պաշընտա , օն բարալըզ սիքքէհ իւճմինտէ պիտ գասպարճըզ կէօրիւլի յօր իտի . կէնճ տօզթօր պիտ տըզգաթը մախսուսէ իլէ պիտ գաշ տաղըզա պու եարա իլէ զասպարճըզ մուայէնէ իթտի . էվիլէլճէ սղըր աղըր վէ ուսուլէթլէ բարմաղընը եարանըն էթրաֆընտա տօլաշտըրտը , սօնրա գասպարճըզըն ի զէրինէ տօզ ու՛նտուրտու . պու սուրէթլէ վուգու պուլան մուայէնէտէն էսթէրին ասլա միւթէէսի օլմատըզը աշիքեարէն անյաշըլըյօր իտի . պու աբայըզ էթիլյէն քէնտի քէնտինէ .

— Ճիննէթին սէպէպի իշթէ պու տըր , պու՛նը էվիլէլճէ անյամըն իտիմ . արթըզ պիւսպիլիթին էմին օլտում , տէտի . էթիլյէն , բարմաղընը պիտ միւտսէթ ասըլ գասպարճըզ իւզէրինտէ կէզտիբտի , եինէ այնի նէթիճէ հասըլ օլտու , եանի մէճնու՛նէ հարաքէթսիզ պիտ հայտէ գալտը . պիտ աբայըզ գասպարճըզը պիտ ազ թաղեիզ իթմէյ իսթէյինճէ , էսթէր անը անը ֆէրեատ իտերէք սօղլուլտը գայգտը , էլ-

լէրինի գալտըրպ սօնրատա եու միուգ . շէրինտէ պաշընըն կօր թարաֆընա վազ իթտի . պու հարաքէթի ըզթըրապըն թէէսիբինէ տէլալէթ իլլէյօր իտի .

Պու հայ կօր իւշ տաղըզա գատար տէվամ իթտի միւթէազըպէն մէճնու՛նէ եինէ էսկի հայինէ բուճու իլլէտի . կէնճ տօզթօր պու միւտսէթ զարֆընտա էսթէրին հէր հալինի , հէր տիւրիւ էթվար ու հարաքեթթընը , քէմալի տըզգաթլա նազարը մուայէնէտէն կէշիբիշ իտի . եիւզիւնտէ ալալիմի պէշաշէթ վէ մէմու՛նիլէթ բարբամազա պաշլալըպ , քէնտի քէնտինէ .

— Ալուանմամըշըմ , ֆէնալըզըն էսասը իշթէ պու տըր . զէվալըլը գատընըն պաշընա վուրուլմուշ վէ պու սասուլէ թէմամ պէյնինին ի զէրինէ իսասլէթ իթմիշ , զէտէլէնմիշ . . . տէյօր իտի .

Չէվալըլը էսթէր արթըզ հարաքէթտէն գալմըշ էշիւ կիպի պիտ հայտէ պուլու՛նույօր վէ ասլա զըմըլտանմայօր իտի . էթիլյէն մէճնու՛նէնին պու հայինտէն պիլ իսթիֆատէ թէրբար մուայէնէյէ կիբիշտի , պու մուայէնէնին նէթիճէսիտէ էվիլէլքի թաստիվուրլարընը , վիբալիլի գարարըն իսասլէթինի թէյիլիս վէ թաստիզ իթտիլըյօր իտի .

կէնճ տօզթօրըն պու իքինճի մուայէնէսի տէ պիտ գաշ տաղըզա տէվամ իթտի . սօնրա քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ .

— Պու գատընըն թէրէսինէ թապանճա սըզըլըլը , պուբատա , բարմաղըմըն ալթընտա պիտ գուրշու՛ն բարշասը պուլու՛նույօր , պու՛նը իլլին պիտ ամէլիյաթ իճրա իթմէյ իզթիզա իտիյօր . պու միւտհիշ ամէլիյաթըն նէթիճէյի թապիլէսի , եա պիչարէ գատընըն վէֆաթթը վէ եախօտ իֆիագաթ վէ իսլասը տըր . պու իրի շրզտան պաշգա նէ՛ օլապիլիլ , տէտի .

(1) կիւնտէ պէր միւթատ իստիթալտըլը մուայէնէ զէմանը մուրուր իթտի . էթիլյէն , իսասլէմէյէ եէնիտէն ըպըմ

կէլէն թէնսլիհաթը . իխթարաթը իյֆա վէ պիլխասասա Լա-
թէր հագգընտա պազը էմիրլէր իթա իտէրէք Եանընտան
այրըլտը . պու Էանատէ քէնտի քէնտինէ .

— Պու ամէլլյաթը միւթլագա իճրա իտէճէյիմ , տէ-
յօր իտի .

29

Էթիլէն Լօրիյօ , օ կիւնքի վաղիֆէսինի իյֆա իլլէտէթ-
տէն սօնրա , հէր սասլահ միւթատը օլտուղու իւզրէ տօղլ-
իգամէթկեանընա կէլտի . պիր ազ թաամ իտուպ միւթէ-
ագըպէն խուսուսի խասթալարընը կիտուպ զիյարէթ իտէ-
ճէք իտի .

Կիւվիյէ սոգաղընտա քեային իգամէթ իլլէտիլի խա-
նէնին դարուսընա գատար կէլինճէ , Հանրի Տըլաթուր-վօ-
տիյօ իլէ դարըլաշտը . մուհիպպը հագըգըսի օլան կէնճ ա-
վօգաթ տա արասլատան էնիյօր իտի Էթիլէն քէմալի մու-
հասթէթ տէլալէթ իտէճէք պիր սուրէթտէ կէնճ տօսթու-
նըն էլինի սըղըպ հայդըրարագ .

— Ազիգիմ Հանրի , խօշ կէլտինիգ , սէֆա կէլտինիգ ,
Ինշալլահ մագսատընըղ պիր հէքիմի տէյիլ , պիր տօսթը
զիյարէթ իթմէք տիր , տէտի .

— Իէք տօղրու քէլթ իթտին , պիր միւթաթէթ տէն պէ-
րի օ գատար մէլլուսըն քի պիր պիրիմիլի կէօրէմէգ օլ-
տուգ . . . պու հասրէթիմէ նիհայէթ վէրմէք իլին իյթէ
գալըպ կէլլյօրում , պիրլիպտէ թաամ իթմէք իլլիմիզ գա-
պիլ մի տիր .

— Հայ հայ , հէմտէ պունը բէք պէօյիւք պիր սաս-
տէթ ատտ իտէրիմ .

Իքի արգատաշ գօլ գօլա վէրիպ մէրտիվէնտէն չըգ-
տըլար . Էթիլէն , Հանրիլի տօղրու ամէլլյաթ օտասընա կէօ-
թիւրիպ օթուրթտու , Հանրի սէօգէ պաշլաշըպ .

— Էյ , պու Եճնի մէմուրիլէթինտէն խօշնուտմըսըն
պագալըմ , տէտի .

— Պունտան տահա դիլատէ մուհիպի մէմուրիլէթ նէ՞
օլապիլիր . պու մէմուրիլէթէ միւթէայիգ վաղիֆէլէլին հէր
պիրիսի պէնիմ իլին պիր վէսիլէլի թէտղըգ օլույօր . Եէ-
կեանէ արգուստա պու տրք .

— Պու տէրէճէ չալըլմագ սան մագսատըն նէ՞ .

— Պու մէսլէքտէ քէսպր շէ-հրէթ իտուպ , պաշը պա-
շընա պիր խասթախանէ իտարէսինի տէրիւհտէ իթմէք իս-
թէրիմ .

— Պուտա պանա բէք դօլայ կէօրիւնիւյօր .

— (Կիւլէրէք .) նիւպհէսիղ . . . Ֆաղաթ պէօյլէ պիր
շէյ թէէսիս իտէպիլմէք իլին էվէլ պէ էվէլ լաղըմ օլան
սէրմայէ տիր . . .

— Ատամ սէնտէ , պու թէֆէրրուաթտան սայըլըր ,
տօպթարըն սաղ օլտուն , սանա մուալլէնէթտէ պուլունմա-
ղը շէրէֆ ատտ իտէրլէք . . .

— Ալէլխուսուս սէնտէն էմինիմ , Ֆաղաթ պէն էօյլէ
զանն իտիյօրում քի , պէշ ալթը սէնէ զալֆընտա իտարէ վէ
թասարրուֆ սայէսինտէ թօրլայապիլէճէլիմ ըսրա իլէ , քիմ-
սէյէ միւրաճաթ իթմէք սիլիլին պու արղուսա նայիլ օլաճա-
ղըմ .

— Պէշ ալթը սէնէ մի տէտին , պու գատար ուղուն պիր
ղէմանէ պէքլէմէլէ հաճէթ վարմը .

— Պու դարուրի տիր . շիւնքի պիր իտարէնին ըիյասէ-
թինի տէրիւհտէ իտէն ատէմ բէք կէնճ օլուրսա , բէք օ
գատար ճալիպր թէվիճճիւհ վէ իթիմատ իտէմէղ .

— Պու պապտէ պէլքի հողլըսըն , Ֆաղաթ թէէհիլլ
իթմիշ պիր ատէմ իլին պու մահղուրտա պէրթարաֆ օլուր ,

զաթէն սէնտէ եագըն պիր զէմանտա էվլէնէճէքսին տէյիլ մի . . .

— (Սարարըպ պոզուլարագ .) Էվլէնէճէքսին, աալա, ապա .

— (Հայրէթ իլէ հայգըրարագ .) Նա՛սըլ, նա՛սըլ, Ֆիքր թասավվուրըն պէօյլէ տէյիլ իտի . շիմտի սէնի թէպտիլի էֆքեար իթմիշ պիր հալտէ կէօրիւյօրում .

— (Պօզուգ պիր սէս իլէ .) Գաթի մինասիպէթ իթտիմ .

— Նէ տէյօրսուն . աման եա Բասպպիմ, սաղըն իսթէմէյէրէք բարմաղըմը պիր եարա իւզէրինէ վազ իտուպ սէնի ըահաթսըզ իթմիշ, ըզթըրապընը թէճտիտ իյլէմիշ օլմայալըմ .

Էթիյէն, մանիտար պիր պաշ իշարէթի իլէ իքթիֆա իթտի, ավօգաթ տախի սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Տօղրուսը բէք զիյատէ թէէսիւֆ իթտիմ, պիլմէյէրէք իթտիյիմ պու խաթա իլին ավֆընըզը բէճա իտէրիմ . . . տէտի .

— Թէէսսիւֆ իթմէյինիդ տօսթում, ավֆ թալէպ իթմէք իլին մէյտանտա պիր սէպէպտէ եօզ տրր, սէօզլէրին պիր գաշ սանիյէ գատար թէէսիւրիմի մուճիպ օլմատը տէյէմէմ, ֆադաթ արթըգ օտա գայիլ օլտու, գասպահաթ պէնտէ տիր յի . պունը հէնուգ զիհնիմտէն գալպիմտէն չըգարրպտա գուրթուլամայօրում . հէնուգ սէվմէքտէ օլտուղում մախիւգ եիւզիւնտէն տիւչար օլտուղում ըզթըրապաթէ գաթլանըյօրում էվլէթ, հալա սէվէյօրում վէ պիզղարուր իլէլ էպէտ քէնտիսինի սէվմէքտէն վարէսթէ օլամալաճաղըմ .

- Պագաթ նէ՛ օլտու յի . . .
- Բէք շօգ հի զնավէր շէյլէր օլտու .
- Սէվէյօր իտին, մաղհարր մու հապէթտէ օլմուշ իտին . . .
- Տահա տօղրուսը պիր տէրէճէյէ գատար օ զաննտու պուլունույօր իտիմ .

— Պու իրթիպաթը շէօզիւպ մահվ իտէն յիմ օլտու . . .

— Քէնտիսի .

— Շիւպհէսիզ սէնի սէվմէտիյինի իյթիրաֆ իթմիշ օլմալը .

— (Թէէսիւրլէ մուխաթիպինին էլինի թութուպ սըգարագ .) Ա՛հ, քիաշքի էօյլէ օլսա իտի . օ հալտէ մուգթարըպ օլուրսամ, սլարի նամուս վէ ինսանիյէթ տայիրէսինտէ օլուր իտիմ, պիլաքիս զահիրէն ֆէվզէլատէ պիր մէյլ ու մուհապէթ ըզհար իթտի . հալ պու յի պու յիզլպ ու ըիյա իմիշ, պէնի ալտուսըյօր իմիշ .

— Պէօյլէ օլտուղումա էմի նմիսին .

Էթիյէն այաղա գալըպ, աղիմ պիր թէէսիւր իլէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Էվլէթ, պէնի ալտուսըյօր իմիշ, հէմտէ այաղճասընա ալտուսըյօր իմիշ . էօյլէ պիր հալտէ յի, ատէթա զուլմու տինայէթ տիմէքտէն սլաշղա պիր շէյ տէնէմէզ . . . վալիտէսի էօլիմ հալինտէ իքէն եաթաղընտա թէրք իտէրէք, աշըզը իլէ կէօրիւշմէք իլին կիճէ եարըսը Բարիզին բէք շօգ սէվթլէրինի տօլաշմըշ տըր . . . տէտի .

— (Հայգըրարագ .) Ա՛հ, պու միւմիին տէյիլ տիր .

— Սիպէ հաղըգաթը հալի սէօյլէյօրում . . .

— Պունըն պիր նիւմայիշ օլտուղու, խաթա վէ զաֆլէթ իթմէտիյին նէ՛ մայիմ .

— Հէյհաթ, խալըր, խալըր, էլիմտէ գալի տէլիլէր մէվճուտ տրր .

— Նէ կիպի .

— Սիպէ պու տէլիլէրտէն պիրիսինի սէօյլէյիմտէ պագընըգ, էլիմէ պիր մէտուլեօն թէսլիմ օլունտու յի, պունը Պէրթ կիճէ վազթը աշըզը իլէ պուլուշմագ իւղյէ կիտուպ կէլիր իքէն արապատա պըրագմըշ իտի .

— Պունտան պու կէնճ գըզըն արապա իլէ կիտուպ կէլտիլի անլաշըլըյօր իսէ տէ, աշըզը իլէ պուլուշմագ իւզրէ

կիթտիյինէ մէտարր հիւրմ օյունամազ, կիճէ եարրսը սօզա-
ղա չըգմազլա պէրապէր եինէ մասում ատտ օյունապիլիր :

— Ո հայտէ պուներ պէնտէն յէթմ իթմէմէսի վէ սէր-
պէսթանէ պէյանը հազրգաթ իթմէսի լազըմ կէլիր իտի :

— Դէնտիսինի իսթիճվապ իթտի'ն մի :

— Հա'յ հա'յ, հաթտա արապատա ունութմուչ օլտու-
ղու մէաալեօնը էլինէ պիզգաթ պէն թէսլիմ իթտիմ :

— (Տիւշիւնէրէք .) Տօսթուճմ, պէն տէլայիլի դալլիյէ օլ-
մտարգճա հիչ պիր շէյէ իթիմատ իտէմէմ. պու կէնճ գը-
զըն շանը ինսանիյէթ վէ նամուսը մուհաֆազայէ այրտ պիր
վազիֆէ տէրիւհտէ իտուպ տա, անը սէնտէն յէթմ իթմէք
մէճպուրիյէթինտէ պուլունմատըղը նէ մալիմ :

— (Մահղունիյէթլէ .) Խալըր, եիւզ տէֆախայրը, նա-
մուս վէ ինսանիյէթէ մուվաֆրդ օյան հիչ պիր հարաքէթիինի,
Պէրթին պէնտէն կիզլի թութմամասը իզթիզա իտէր . . .
Ֆամիլեաճա նէ հայտէ պուլունտարգլարընը յէնտիյէրինտէն
բէք շօգ զիյատէ պիլիյօրուճմ, պինաէն ալէյհ կիզլի թութը-
լան պու սըրըրն միւթլազա եիւզ գըզարտաճազ պիր սըրը
օլտուղունա հիւրմ իթմէմէք դապիլ մի տիր. կիճէ եարրսը
պօրալը վէ ֆուրթուճայը պիր հէվատէ Բօայալ մէյտանընա
գատար կիթմիչ, պէն իսէ կն ճիւզվի պիր թէէսիւր վալի-
տէսինին ահվալը սըհհիյէսինի մուխաթարայէ իլզա իտէպի-
լէճէյինի խասպէր վէրմիչ իտիմ. ֆազաթ աչըղընըն աղու-
չընա աթրլուսղ սէվտասընտա օյան պիր մախլիւղէ կէօրէ օ
սէօղլէրին նէ՝ էհէմիլիյէթի օլուր . . . վայիսէսինին օ հայի-
նէ ապա բահմ իթմէյէրէք տէտիլիմ վէճհ իյէ հէման պիր
արապայա աթրլմըչ վէ աչըղընըն վիրուտինէ միւնթազըր օլ-
տուղու խանէյէ սոզաճըղ ուզազ պիր մէվղըտա տուրմասը
իչին արասաճըյա էմը վէրմիչ. պարտագտան պօշանըրճասընա
եաղմուր հաղմազ տա օլտուղու պիր գէմանտէ Չե նօմէրօլը
խանէյէ կիրմիչ վէ իքի սասաթ գատար օրատա գալմըչ տըր :

— Պու շէյլէրէ նէ սուրէթլէ վազըֆ օլապիլտինիզ :

— Պէրթ , թէսատիփէն ամուճամ' Բիլլէր Լօրլյօնըն ա-
բաղասընա պինմիչ , վէ օ մահուտ մէտալեօն պու նամուսը
ատէմին էլինէ կէշմիշ տիր . . . արթըգ գանաաթը քեամիլէ
հասըլ իթտի'ն մի . . .

— (Պիր միւտտէթ տի շիւնտի քտէն սօնրա) նէ տիւ-
շիւնտի յիւմիւ , նէ Էֆլեարտա օլտուղումու սանա սէօյլէ-
յիմ' մի :

— Էվվէ թ , սէօյլէմէլիսին , հէմտէ րէճա իտէրիմ' սէօյ-
լէյինիզ . . .

— Էօյլէ իսէ պէն գանաաթ հասըլ իտէմէտիմ' :

— (Հայգրարագ) նէ տէյօրսուն , արթըգ շիւպհէյէ
յու գում' վար' մը . . .

— Սիչէ սէմինճէյտէ սէօյլէմիշ իտիմ' քի , պիր շէյէ
էօյլէ գօյայ գօյայ իթիմատ իտէմէմ' . իշթէ պու մէսէլէտէ օ
գապիլտէն տիր . թէրէտտիւտիմին հիլմէթինի սէօյլէյիմտէ
տինլէյինիզ , պիր գատընըն ախլագը նէ աւրէճէ պօգու մուշ
օլա , եինէ մուգատտէս պիր հրսս վար տրի յի անը հայա-
թընա թէրճիհ իտէր , քէնտիսինի իթհամէ գայգըտըլըն
կէնճ գըգ վալիտէսինին էօլիւմ' հայինտէ պուլունտուղունը ,
ճիւզվի պիր թէէտիքիւն սէպէպի մէվթի օլապիլճէյինի
շիւպհէսիզ անլամըշ տրր . պինաէն ալէյհ պու հայտէքի վա-
լիտէսինի եալընըգ պըրագըպտա տէտիլին կիպի **այըրճը**
գուճաղընա աթըլմասընա իհթիմալ վէրէմէմ' , նամուս վէ
հայաթըմ' իւզէրինէ եէմին իաէպիլիրիմ' քի , պու զայրի գա-
պիլ պիր շէյ տիր . . . պու շօճուղըն Բօայալ մէյտանընա
կիթմէսի պիր սէպէպէ հէմտէ միւթլագա մուհիմ' պիր **է-**
պէպէ միւսթէնիտ տիր . վալիտէսինին էմրինէ իթաաթ վէ
րիգասընը թահսիլ **էթմէք** իշին պէօյլէ պիր հարաքէթտէ
պուլունմատըղը նէ մալիւմ' , նազարընտա իսթիհսայը պէրա-
յէթ իթմէնին իմքեանը վար իրէն քէթմը հագըգաթ իթտի
տէյօրսուն , պէնճէ մասումիլէթինէ պունտան կիւզէլ պիր
տէվիլ թասավվուը օլունամաղ :

— (Աճը աճը թէպէսսիրմ իտէրէք .) Մասուսիյէ՛թ մի...

— Էվվէ՛թ տօսթուսմ, էկէր սէնի սէվմէմիչ վէ կէրչէք-տէն պէօյլէ պիր ալչագլորղը իրթիքեայ իթմիչ օլսա իտի, նէ մինասիպէթլէ հագղընտա շիւպհէ հասըլ իթտիյինի, նէ սէլահիյէթլէ հարաքեաթընը թէտգրգ ու թէճէսսիւսէ գալգըլտըղընը սիւալ իտէպիլիր իտի. սէն իսնատաթտէ պուլունուպ քէնսիսինի իթհամ իթտիյին սըլատա « սէնին նըչանլընտա տէլիլիմ հէմչիքէնտէ, պիր աչըգըմ վար ֆարղ իտիյօր իսէն, « տա սանա ալըտ մը տըր » տէյէպիլիր իտի. պունըն արսինի իլթիգամ իտիչի, նամուս վէ իֆֆէթինին քէմալինէ պիւրհան տըր. իճպարը նամուս իլէ սէնի սըրընտան իսպէրտար իթմէյուպ տա վիճտանի պիր ազապ վէ ըգթըրապէ գաթլանըչը, պէնճէ իւվիյէթ վէ ինսանիյէթ աւարը տըր:

— (Հայգըրարագ .) Սիղէ պիր տահա սօրույօրում, պէնտէն կիղլէնէճէք նէ կիպի պիր սըրը օլապիլիր, էվվէ՛թ, մէյտանտա պիր ~~տըր~~ ~~եօգ~~ ~~տըր~~ վէ օլմագ իհթիմալիտէ թասավուր իտէմէմ:

— Ագիգիմ էթիյէն, պու կիւն սէնի պաչգա պիր հալտէ կէօրիւյօրում, մէսլէ ըիմին իգթիգասընճա պէն բէք չօգ ինսանլարըն էսրարընա քէսպը վուգուֆ իթտիմ վէ իտիյօրում, պէնիմ եերիմտէ պուլունմուչ օլսան կէօրիւր վէ անլարսըն քի. բէք չօգ նամուսը ֆամիլեալարըն պիլէ, ճիտտէն պաիսի շիւպհէ վէ հիճապ օլապիլէճէ նիչէ էսրարը վար տըր տա, պունլարա քիմսէ վագըֆ օլմատըգտան պաչգա իեյալինէ պիլէ կէթիլէմէչ. մատէմ չի պու տերէճէ շիւպհէ իտիյօր վէ պիր տիւրլի էմնիյէթ հասըլ իլլէյէմէյօրսուն, պու հալտէ կէնճ գըզըն նէրէյէ վէ քիմին եանընա կիթտիլինի թահգըգ իտուպ անլամալըսըն . . .

- Պունը տա եարտըմ.
- Էյ . . .
- Էրթէսի կիւնի Բօայալ մէյտանընտարի Չէ նօմերօլը

խանէյէ կիտէրէք թահգըգաթ իճրա իթտիմ, գարուճը գատընը իսթիճավապ իլլէտիմ:

— Նէ՛ ճէվապ վէրտի:

— Օ տէտիյիմ սաաթտա խանէյէ կէնճ պիր գըզըն կիրտիլինի տերլսաթըր իտէմէյօր. պիր արալըգ « Սօնսթիյէ » նամընը մըրըլտանտըմ, պու նամը թանըտըղընը, պունը միւսթէճիլլէրինտէն պիրինտէն իշիթտիլինի, կէնճ պիր ատէմինտէ, հուգուրընտա պու իսմի եատ իլլէտիլինի սէօյլէտի, արթըգ սէրահէթին տահա զիյատէսինէ լուգում գալտը մը:

— Էվվէ՛թ, հէմտէ ասըլ շիմտի սէրահաթէ լուգում կէօրիւնիյօր . . . « ատէմի կէօրտիւն մի:

— Խայըր, շիւնքի մահբէստէ իմիչ:

— (Հայգըրարագ .) Մահբէստէ՛ մի. պու հալտէ մատմագէլ Սօնսթիյէյի՛ մահբէստէ պուլունան պիր ատէմ միւմլին մի տիր քի խանէսինտէ գապուլ իտէպիլիսին:

— Թապիլի, ֆագաթ պու ատէմին Պերթ իլէ մուարէֆէսի, մինասիպէթի օլտուղը, իգամէթկեահընը տօսթլարընտան պիրինէ թէրք իտուպ տա մահալի միւլագաթ իթիլիսաղ իտիլմէսինին իհթիմալի եօգ մը:

— Ահ գըսգանճըլըգ ահ. աղիգիմ էթիլէն, պու սէօգլէրին մէտարը հիւքմ օլապիլէճէք տէլիլէրտէն սայըլամագ:

— Պունը պանա իսպաթ էթ պագալըմ:

— Պունըն իչին տէ շալըչաճաղըմ . . . (Պիր մըգտար տիւչիւնտիլիտէն սօնրա) « ատէմին, եանի « մահբուսըն իսմինի պիլիյօրմուսըն:

— Իսմի Էընէ Մուլէն տիր:

30

Պու Լաւատէ տիւզ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն վէլէար մա-
նէվիսի ըզհարը հայրէթ իտինճէ , Էթիյէն սիւրաթ վէ թէ-
լաշ իլէ .

— Գէնտիսինի թանըյօրմուսըն , տէյու սօրտու :

— ԷՊԵՐ թանըյօրում , գըրգ եաշընտա գատար պիր
ատէմ . շու եագընտա Լօնտրատան Բարիզէ կէլմիշ . սէնի
եէմին իլէ թէէմին իտէպիլիբիմ քի , պու ատէմին աշգ ու
ալագա կիպի պիր իլիշիյի օլմատըղը կիպի , պու եօլտա
պիր էշիթիգասը տա եօգ տըր . Բընէ Մուլէն սէհվէն խաֆի
պիր իթիֆագա տախիլ տէնիլէրէք Թէվգըֆ օլունմուշ տըր .
նամուսը վէ քէնտի հայինտէ պիր աաէմճըաղ տըր . բօլիս
միւֆէթթիլինէ գարշը քէնտիսինի պէն միւտաֆաա իթտիմ ,
պէրպէթիլի տէ իսթիհսալ իյլէտիմ . Միւսթանթիգէ վէր-
միշ օլտուղու ճէվասլարտան , ֆիլհագըգա Մօնսթիլէ ֆամիլ-
եասը իլէ արալարընտա խաֆի պիր իրթիպաթ պուլունտըղը
իսթիտլալ օլունապիլիբ . ֆագաթ էմինիմ քի պու իրթի-
պաթտէ էօյլէ եիւզ գըգարտաճագ պիր իրթիպաթ տէյիլ ,
ատապը ինսանիլէ տայիրէսինտէ վուգու պուլան պիր մինա-
սիպէթ տիր .

— (Հապին պիր սէս իլէ .) Աճէպա ինանայըմ մը .

— Էթրաֆը իլէ անլայըպ էմիլիյէթ հասըլ իթմէնիզէ
հիշ պիր շէյ մանի օլամագ .

— Նասըլ օլուր տա անլայապիլիբիմ .

— Բընէ Մուլէն շիմտի մահրէստէն չըգմըշ տըր , ԷՊԵՐ
քէնտիսինի կէօր վէ պլնիմ թարաֆըմտան կէլտիլինի սէօյ-
լէ . էսրարը գալպինի քէնտիսինէ սէրպէսթանէ իֆատէ
էթ . . . հէր հալինի անլաթ , քէնտիսի մահրէմը էսրար ի-

թիխաղընա շայան պիր դաթ տըր . մատմաղէլ Մօնսթիլէնին
քէնտիսի պուլունմատըղը հալտէ իգամէթ կեահընա կէլիլին-
տէն խապէրտար օլսա տա օլմասա տա , էլպէթտէ սէնի թէէ-
մինէ շարէ պուլապիլիբ նասըլ , էնտիշէնի պիր ազ
թատիլ իտէպիլտիլն մի .

— Էթիլէն պօյնընը պիւքտի , Հանրի տախի սէօգիւնէ
տէվամ իտէրէք .

— Հալա թէրէտտիւտ մի իտիյօրսըն , եօգսա սէօգիւմէ
ինանմատըն մը .

— Ճէնապը Հագ պէնի էօյլէ պիր հալտէն մուհաֆագա
պուլուրսուն . ֆագաթ յօգ մուղթարըպ օլտում , հալա տա
մուղթարըպըմ , ճիննէթ տէրէճէսինտէ քէնտիմի դայպ ի-
տէրէք մէլէք կիպի պիր մախլուգը իթհամէ գալգըշտըղըմը
անլամագ . Պէրթ հագընտա նահագ եէրէ սուլի դաննտա
պուլունտուղումա դանաաթ հասըլ իտուպ տա այապարընա
գարանմագ իչին դալի տէլիլէրէ ԷՊԵՐ փար տըր .

— Պու խուսուստա սէնի իգնա իտէճէք Բընէ Մուլէն
տիր .

— Ահ , միւթլագա պու կիւնլէրտէ քէնտիսինի կէօ-
րէճէյիմ .

Պու էսնատէ խըտմէթճի թաամըն հաղըր օլտուղունը
խապէր վէրմէսի իլէ իքի արգատաշ թաամ սալօնընա կէշ-
տիլէր . էսնայի թաամտա Էթիլէնին մահգունիլէթի ԷՊԵՐ կի-
տէ ազալտը , շիւնքի Հանրի , մանէվի պիր սիլահ սէմէք օ-
լան միւէսսիր սէօգլէր իլէ ըզթըրապընը թատիլ իթմէք .
քէնտիսինէ պիր ազ իւմիւտ պախշ իյլէմէք խուսուսընտա
գուսուր իթմէյօր իսի .

Իքի կէնճ արգատաշ սօֆրատան գալգըպ գահվէլէրինի
իլէճէքլէրի սըրատա , պուլունտուղարը սալօնըն իթիսալին-
տէքի օտատա պիր եապանճը սէսի իչիտիլտի . միւթէագը-
պէն խըտմէթճի գատըն էլինտէ պիր մէքթուպ օլտուղու
հալտէ եանլարընա կիտէրէք .

— Պիր հանրմ թարաֆրնտան զաթր ախիերինէ կէօն-տէրիւմիչ պիր մէքթուպ , տէյինճէ , էթիէն թէաճուպլէ .

— Պունր կէթիրէն քիմ , տէյու սօրտու .

— Ատէթա էֆէնտի գըյաֆէթինտէ վէ զայէթ սիւպի պիր ուչազ .

Հանրի . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Անլաշըլտը ագիգիմ , եազըլը պիր միւշթերի .

Էթիյէն մէքթուպըն միւհրիւնի ֆէքք իլէ էվէլ պէ էվէլ իմզասընա կէօզ կէզտիրուպ օգույարազ .

— Տիգ Թուրէն . . . թանըմատըղըմ պիր զաթ . . . տէտի .

Հանրի . - Պու մէքթուպըն իմզասը տիգ Թուրէն տիր էյլէ մի .

— Էվվէթ .

— Գարիպ շէյ .

— Նիչի՞ն .

— Պու իմզա իլէ պէն տէ պու սապահ պիր մէքթուպ ալտըմ . էճնէպի օլտուղը անլաշըլան պու միսթրէս տիգ Թուրէն , Պէրլին սօգաղընտա քեային իգամէթկեհաճընա կիթմէքլիյիմի . ֆէվգ էլտտէ մուհիմմ պիր տավա հազգընտա պէնիմլէ միւզաքէրէտէ պուլունմազ արգուսընտա պուլունտուղունը բէճա վէ իֆատէ իտիյօր . . . պազալըմ պու հանրմ սանա տա նէ՞ եազմըչ .

— Իշթէ օգույայըմտա տինլէյինիզ .

« Միւսիւ .

« Պէն ինկիլիզիմ , Լարիդտէ իխթիյարը իգամէթ իթմիչ իսէմտէ հէնուզ խուսուսի պիր թապիպիմ եօզ տըր . սիզտէն պահ-օլունուր իլէն պիտտէֆաթ իշիթտիմ , արգումա մուվաֆըգ վէ իթիմատ ու ինթիխասպէ շայան սիգի պուլտում . պիր թանէճիք օլան քէրիմէմ տիւնտէն պէրի պիր ազ նամիզան պուլունտուղունտան , պու սէվկիլի չօճուղըն թէտավիսինէ հիմմէթ պուլուրմալարընը շիյալ իտէրիմ .

« Իխթիյարը զահմէթլէ Պէրլին սօգաղընտա քեային իգամէթ իթմէքտէ օլտուղում Չէ նօմէյօլը գօնաղը թէշըիֆէ լաղպէթ պույուրանազ օլուր իսէնիչ , Նիհայէթ տէրէճէտէ միննէթտարընըզ օլանաղըմ .

« Պագի , իհթիրամաթը ֆաթիգամըն գապուլինէ միւստտտէ պուլուրմանըզը իէճա իտէրիմ .

« ՏԻԳ ԹՈՒՐԷՆ »

Հանրի . - Պու մէքթուպըն եազըլը , իֆատէսի տէ պիր էլտէն չըգտըղընը էյլտէն էյի պիտիլիյօր . արալարընտա պիր ֆարգ վար իսէ , օ տա պիրլինին պիր հէքիմէ , տիկէրինին պիր ալօզաթա եազըլմասընտան իպարէթ տիր . պու էճնէպի հանըմըն էքի սասըգ տօսթը ինթիխասպ իթմէսի պիր հիքմէթէ միւսթէնիտ տէյիլ իսէ , հազըգաթէն զարիպ տիր , նասըլ , կիտէճէքմիսին .

— Շիւպհէսիզ , պէօյլէ պիր միւշթերիյի գաշըմազ տիվանէլիք տիր .

— Բէք տօղրու .

— Էյ սէն Նէ՞ ֆիրիյտէ պուլունույօրսուն , սէն քի զէնկին վէ բէյին տէ միւսթագիլսին .

— (Կիւլէրէք .) Պիլհազըգա շէհիր իյնտէ տօլաշարազ միւզաքէրաթա տախիլ օլմազ ատէթիմ տէյիլ իսէ տէ , պու էճնէպի հանըմըն տավէթի մէրազըմը մուճիպ օլտուղունտան , շիմտի սէնտէն մուֆարէգաթ իտէր իթմէզ միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնաղընա կիտէճէյիմ .

— Պէն տէ խասթալարըմը զիյարէթ իթտիքտէն սօնրա կիտէրիմ .

Հանրի , եարըմ սաաթ սօնրա պիր քիրա տրապասընա ըաղիպէն Պէրլին սօգաղընտարի Սիսթրէս տիգ Թուրէնին գօնաղը գարուսը էօնիւնէ վասըլ օլտու .

Գարիլյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղու վէճհլէ, Գրլուտիյա Վարնի, Հանրի Տրլաթուր-Վ.օտիյօնըն, գարիպէն քէշիտէ իտէճէյի զիյաֆէթտէ հազըր պուլունմասընը բէք զիյատէ արգու իտիյօր իտի. պու պապտէ բէք չօգ միւթալաաթը զաթիյէսի վար իտի. հէր հալտէ իշէ թէշէպպիւս իթմէգտէն էվվէլ կէնճ տտէմի թանըմազ իսթէյօր իտի.

Եվվէլճէ մաարէֆէ հասրլ օլմազ սրգըն կէնճ ավօզաթըն, պիր էճնէպի թարաֆընտան վու գ ու պուլան տավէթէ իճապէթ իթմէսի գապիլ օլամայաճաղընտան, միսթրէս տիգ Թուրէն պուներն չարէսինի տիւշիւնտի. ֆիլ հազըգա պիր տավա վէքիյի իլէ միւ պաքէրաթէ իհթիյաճը տա վար իտի. Հանրիլէ հէման պիր մէքթու պ եաղըպ միւ պաքէրէյէ տավէթ իթմէք բէք մինասիպ օլաճաղընա գարար վէրմիշ վէ իճրասընտա տա պուլունմուշ իտի.

Պիր բէրբէ Հանրի Տրլաթուր-Վ.օտիյօյա միւշթէրի օլտուղտան սօնըա, տավէթէ իճապէթ խուսուսընտարի միւշկիւլաթըն պէրթարաֆ օլմուշ օլաճաղընտան էմին օլուպ. Եթիլէն Լօրլյօ հազըլնտալի միւթալաաթըտա պուներն այնի իտի.

Թահզըգաթա մէմուր իտիլէն Պապիլաս վասէթասը իլէ Հանրիինն էն զիյատէ գօնուշտուղու տտէմ, էն սատըզ տօսթը կէնճ տօգթօր օլտուղուներ անլամըշ իտի. գուրնաղ գատըն, պու սույէտէ արգատաչընըն հէր հալլնէ վազըֆ օլապիլէճէյինի տիւշիւնէրէք, տօգթօրրտա թապիպի խուսուսի սըֆաթը իլէ ճէլպէ գըյամ իթմիշ իտի.

Պիր արալըգ ալս իտէն զիլ սէտասը պիր միսաֆիր կէլտիլինի խապէր վէրտիյի կիպի. պիր իրի տազըգա սօնըա ուշազտա էլիւտէ էսկի աշըգընըն վէլէտը մանէվիսինին գարթ վիգիթի օլտուղու հալտէ, միսթրէս տիգ Թուրէնին պուլունտուղու օտայա կիրտի. Գըրտէյա Վարնի գարթը ալըպ պագարագ.

— Ս'իսաֆիրի սալոնա գասուլ խտինիզ վէ միւսիւ ճը-

լաթուր-վօտիյօյա բէճա խտինիղ յի , լու թֆէն աղըճըգ պէ.թ-
լէ-թնլէր , տէտի :

Գրչօտիյա պու էմի վերտիրտէն սօնրա , սիյահ վէ կի-
ղէ , սաչլարրնր թանդիմ իթտի վէ պէչ տագըգա զարֆըն-
տա եիւզիւնէտէ պիր աղ տիւզկիւն սիւրէրէ.թ միսաֆիրինին
եանրնա կէլտի :

Հանրի քէմալի հիւրմէթլէ է, յիլու պ բէսմի սէլամը իյֆա
իթտիյի սըրատա , գուրնագ գատըն քէմալի սիւրաթ վէ մէ-
հարէթլէ պու կիւղէլ տէլիգանլը.յը թէրէտէն թըրնաղա պա-
տար սիւզէրէ.թ , քէնտի քէնտինէ :

— Գու տէլիգանլընրն զէ.թի պիր չէ.յ օլտուղու անյա-
չըլը.յօր . . . էօյլէ գօլայ գօլայ քէնտիսինի իսթէտիյիմ նօգ-
թայա սէվգ իտէմէ.յէճէ.յիմ մամաֆին զայրէթտէ գուսուր
իթմէմէլիյիմ , տէտիրտէն սօնրա , միւհթէրէմ միսաֆիրինէ
թէվճիհի խըթապ իլէ :

— Միւսիւ , թէչէ ք.թիւրաթըմը նէ սուրէթլէ արգ ու իյ-
ֆա իտէպիլէ.յիմ , բէճամը գապուլ իլէ թէչրիֆ պու.յուրա-
ճաղընըզը տօղրուսը բէ.թ իւմիւ տ իտէմէ.յօր իտիմ , պու թէ-
նէգգիւլ վէ լու թֆուներղ պէնճէ հազըգաթէն ճալիպը շիւթ-
րան վէ իֆթիլսար տրը , տէ.յինճէ , Հանրի կէնճ վէ կիւղէլ
պիր ինկիլիղ հանրմընըն , Պրրանսըղ լիսանրնր պէօյլէ միւ-
քէմմէլ վէ ֆասիհ սուրէթտէ թէ.թէլլիւմ իտէպիլմէսինէ
թէաճիւպ իտէրէ.թ :

— Մատամ , գայիտէ.յի ու մու միլէ խիլաֆընա օլարագ
պուրայա կէլմէ.յիլիլիմի բէճա իթմիշտինիղ , պու եօլտա վու-
գու պուլան տավէթինիղ մէրագըմը մուճիպ օլտուղու իչին
թապիլի բէտտ իտէմէտիմ , էմրինիղէ իմթիսալէն իչթէ գալ-
դըպ կէլտիմ , տէմէսի իւզէրինէ , Գրչօտիյա մուխաթիպինէ
իչարէթլէ պիր գօլթուգ սանտալեասը իրայէ իտուպ օթուրթ-
տու գտան սօնրա :

— Միւսիւ , սիլալն պիր նուսիհաթ թալէպ իտէճէ.յիմ ,
տէտի :

— Մէսէլէ սիզէ՝ մի այրտ տըր :

— Խայըր միւսիւ , ֆագաթ դայէթ սէվտիյիմ պիր զաթա այըտ տըր քի , տավայա սէլահիյէթտար օլուպ օլմատր-դընը , վաւթամլա էրէն անլամատրգնա քէնտիսինի թանըթմագ իսթէմէյօր :

— (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Տէմէք օլույօր քի վէքեալէթ սուրէթի իլէ պիր միւզաքէրէ արզու օլունույօր :

— (Կիւլէրէք .) Էվվէթ , միւսիւ :

— Մատամ , սիւալլէրինիզէ ճէվասլ վէրմէյէ հազրըրմ . ֆագաթ պիր տավա թէհատիւս իտէճէք օլուրսա , օ սէվտիյինիզ զաթ իլէ սօղրու տան տօղրույա գօնուշմագ իսթէրիմ :

— Ո ճիհէթլէ միւսթէրիհ օլունըզ , վագթը կէլինճէ պու դաթը պիզպաթ պէն թագտիմ իտէճէյիմ :

— Աէօյլէյինիզ մատամ , սիզի տինլէյօրում :

— Իարիզտէ պէօյլուտիւլիւմ իչին Ձըրանսըզ գավանիյնինէ պիր ազ աչինայըմ , ֆագաթ միւչկիւլ պիր մէսէլէյի հալլ իտէպիլէճէք գատար տա տէյիլ , մէսէլա իզտիվան մէսէլէսի :

— Մատամ , իյզահ իտինիզ քի սիզճէ գարանլըզ կէօրիւնէն ճիհէթլէրի հալլ իտէյիմ :

— Միւսիւ , էօլիւմ հալինտէ վուգու պուլան պիր իզտիվան միսթէպէր մի տիր :

— Էվվէթ մատամ , գանունէ մուվաֆըզ օլուպ տա զէվճ վէ եա զէվճէնինտէ հազըգաթէն իւմիւտսիզ պիր հալտէ պուլունտուղու սապիթ իսէ միւթէպէր տիր . շահիտլէր մէվճուտ մը տըր :

— ԷՎՎԵԹ ԷՔԷՆԱԻՄ :

— Գու իզտիվան ըէսմի սուրէթտէ՝ մի վուգու պուլմուշ , Եօգսա բուհանի պիլի նիքեահտան իպարէթ մի :

— Նայընըզ պիր նիքեահտան իպարէթ :

— Գու բէք օ գատար միւթէպէր տէյիլ տիր . ֆագաթ

գանունէն իսթիսնաաթ վար տըր . պու իզտիվանըն վուգուի իւզէրինտէն գաշ սէնէ մուրուր իթմիշ :

— Գու իզտիվանըն վուգուի 1833 սէնէսինէ միւսատրֆ տըր . պազը էսպապը իուսուսիյէյէ մէպնի օ թարիխտէ պու նիքեահ թաստիզ ըէսմի ալթընա ալընամամըշ , կէնճ զէվճէ օ սըրատա պիր էրէք էվլատ տօղրուտուղու իչին թէլուշ վէ ըզթըրապ պունա մանի օլմուշ տըր , պու զէվճէ հայա պէրհայաթ տըր . պու խաֆի իզտիվանտէն սօնրա զէվճիտէ իքի սէնէ եաշամըշ իսէ տէ , օ միւտտէթ գարֆրնտա ֆամիլեա պէյնինտէքի իսթիլաֆ , զէվճէյի սէլահիյէթտար օլուտուղու նամը իհրազ իթմէքտէն մահրում պրրագմըշ տըր . պու կիւն օ նամը իսթիրտատ իտէպիլիւմի :

— ԷՎՎԵԹ . զէվճ էկէր վէֆաթընտան էվվէլ պիր վասիյէթնամէ պրրագըպ սէրվէթինի մախտումը իլէ զէվճէսինէ թէքք իթմիշ իսէ . . .

— Վասիյէթնամէ հէնուզ մէվգըյը իճրայա գօնամամըշ տըր . միսթէվէֆանըն եագըն ազրապասընտան պիր զաթ պիլճիւմլէ սէրվէթ ու սամանընա վարիս օլմուշ տըր :

— Նասըլ օլմուշ տա զէվճէ տավայէ զըյամ իթմէմիշ :

— Սիզէ շիմտի տէ սէօյլէտիմ , ֆամիլեա պէյնինտէքի իսթիլաֆ . . .

— Գու կիւն պու գատըն իատէյի աֆիյէթ վէ շուուր իթմիշ մի տիր :

— Խայըր միւսիւ :

— Գու հայտէ տավայի իսթիհգաղէ զըյամ իտէպիլէմէք սէլահիյէթի հայիզ օլան անճագ օղլու տըր . . . սիննի բիւշտէ վասըլ օլմուշ տըր . վասիյէթնամէյի էլինէ ալըպ տա տավայա գալըշանագ օլուրսա , հազսրգըզլա քէնտիսինի միյրասը բէտէրտէն մահրում իտէն զաթ իլէ օլրաշապիլիւր :

— Ձագաթ պու օղլու տա վէֆաթ իթմիշ իսէ :

— Ս հալտէ մահրէմէյէ միւրանաաթլէ մէսէլէյի ան-

լաթմայը , մէճնունէ իշին պիտի վասի թային իթտիրուպ իշի անա հեվալէ իթմէլի :

— Գու ատէթա պիտի տա վա գարու սը :

— Էվլէթ մատամ , շայետ պու սերվէթի զապթ իտէն ատէթ վասիլէթնամէտէն , իզտիվան մէսէլէսինտէն պիտապէր իսէ . . .

— Խայըր , պու իրի մէսէլէտէն պիտինէ վագրֆ սըր :

— Գու հալտէ օ ատէմին հալի բէք զլյատէ ֆէնալաշաճագ տըր :

— Գու վէրասէթի զասպ իտէն զայապէնտլյէ մահրիմ օլապիլիբ մի :

— Խայըր մատամ , շիւնքի պու զասիպ մուրուրը զէման տա վասը զազաննը տըր . ֆագաթ պու սուրէթլէ թէվէճեի հաթը ումուվլյէտէն մահրում օլուր :

— Էլէ կէշիրտիլի Էրֆէթ քէնտիսինտէն իսթիրտատ օլունուր մը :

— Հայ հայ :

— Գու զաթ էլեքվմ բէք եիքսէք պիտի մէվգը իշղալ իտիյօր , ֆէջգէյատէ պիտնուֆու զա մայիք տիր , մի տաֆաթ թէ գըլամ իտէճէք տիր :

— Գէլթի պէօյլէ պիտի թէշէպիլստէ պուլունապիլիբ . ֆագաթ պու պապտէքի իգտամ ու զայրէթի բէք պէյհուտէ տիր . էկէր պու տավայը պէն տէրիւհտէ իտէճէք օլուրսամ , մի թլագա զազանրըմ :

— Միւսիւ , պունա գարար զիշէճէք օլուրսա տավայը տէրիւհտէ պուլուրմանըզը , զաթը ալիլէրինէ պիզգաթ պէն ըէճա իտէճէյիմ . . .

31

Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ , պիր ազ տիւշիւնտիւքտէն
«օնրա ճէվապ օլարագ .

— Սատամ , անյայրչըմա կէօրէ պու տավա բէք պէօ-
յիք պիր էհէմմիյէթի հայիղ տիր , պինսէն ալէյհ թէֆէր-
րուաթընա վազըֆ օլմատուան պիյէ տէրի հտէ իտէճէյիմի
վատ իտէրիմ , շիւնքի պուներն նէթիճէսի , պիր պիչարէյի , պիր
մագլուժը վիզ այէ իթմէք տէմէք օլույօր քի , պու պէնճէ պաի-
սի շէրէֆ տիր , տէտի .

— Ուլուվըր ճէնապընըգա իթիմատըմ պէրքէմալ տըր ,
անըն իշին սիղէ միւրաճաաթ իթտիմ .

— Պու պիչարէ գատընըն իատէյի սըհհէթի իշին հիչ
պիր թէչէպպիւստէ պուլուներլմամըչ մը .

— Բիվայէթէ պագըլըրսա բէք չօգ իգտամ իտիմիչ ,
ֆագաթ պու մուվաֆագըյէթ սիղլիքտէն պէնտէ պիր շէյ ան-
լայսուայօրում .

— Պու գատընա ճիտտէն պիր խըտմէթ իթմէք արգու-
սընտա պուլունույօրսընըզ , էտէ մի .

— Լվվէթ , շիւնքի հայինէ բէք զիյատէ աճըյօրում .

— Մատամ , պու հայտէ միսաատէ պուլուրուրսանըզ
սիղէ պիր նասիհաթ վէրէյիմ .

— Միսաատէ տէյիլ , պուներ սիղտէն խուսուսի օլա-
րագ բէճա իտէրիմ .

— Կէրիմէնիզ մատմաղէլի թէտալի իթմէք իշին սօգ-
թօր Լօրիյօյը տավէթ իթմիչ իալինիզ .

— Սիզ սօղթօրը թանրյօ բմուսընըզ .

— Թէաճիւպ իթմէյինիզ մատամ , տօգթօր Լօրիյօ պէ-
նիմ մէքթէպ արգատաչըմ տըր . քէնտիսի բէք զէքի , բէք

չալըջգան պիր կէնն տիր . հաթտա պու սապահ քէնտիխանէ սինտէ պուլունույօր խտիմ , տալէթնամէնիղ կէլտի , կէօրտիւք , հագրգաթէն պէնտէ մէմնուն օլտում .

— Տէմէք օլույօր քի , պու ինթիխապ տէ բէք իսապէթ իտիլմիչ . . .

— Պունտան է յի պիր ինթիխապ օլամաղ , էմին օլունըզ մատամ , պու սէօղիւ պանա էթիլէն Լօրիյօ իլէ արամրդտաքի տօսթյուզ սէօլէթմէյօր , պու կէնն տօղթօրըն ֆաղլ ու քէմայի . իլէրուտէ պէօլիւք պիր մէվգը իհրազ իտէնէյինի խապէր վէրիյօր , եագընտա Եարանթօն խասթախանէսի թապիպի սանիսի օլտու քի , պու տա իֆատէմի թաստիգ իտիճի գալի պիր պիւրհան տըր գանն իտէրիմ . իմտի մէվգույի պահսըմըզ օլան պիչարէ մէննունէյի տէ էյի իտէպիլեր . լութֆէն պունըն իչին տէ քէնտիսի իլէ այրընա գօնուչընըզ .

— Էսէֆ իթմէյինիզ , անտէնտէ պահս իտէնէյիմի վատ իտէրիմ , ֆագաթ տօղթօր զիյարէթինի թէէլիլ իտէրմի , գանն իտէրսինիզ .

— Սիզի թէնթըն իտէրիմ քի , էօլլէտէն սօնրա կէչէէէք տիր .

— Տօսթունըզ օլտուղունը պիլմէյիչին պու տօղթօրա միւրաճաաթ իտիչիմ չէ իսապէթ օլմուչ , ի միւտ իտէրիմ քի արասըրա պիզի զիյարէթ իտէրսէնիզ տօղթօրը պուրատա կէօրէնէքսինիզ . պիր միւտտէթ Բարիզտէ իգամէթ իտէնէյիմտէն եագընտա պալօյար , էյլէննէլէր , զիյարթէթլէր վէրէնէյիզ , էլլէթ սիզտէ տալէթլէրիմիզէ իճապէթ իտէրսինիզ .

Կէնն ավօգաթ , պու սէօղլէրտէն բէք զիյատէ մէմնուն օլտուղը ճիհէթլէ , մէգամը թէչէքքիւրտէ պաչընը էյմէլէ պէրապէր .

— Մատամ , պու լութֆընըզտան տօլայը ֆէվգէլատէ միւթէչէքքիւրիւմ , ֆագաթ պէնտէնիզ բէք զիյատէ մէչ-

զուլ պուլունտա զումտան , նատիրէն ճէմիլէթլէրէ կիտէպիլիլիմ , հաթտա հիչ կիթտիլիմտէ եօգ տըր .

— Միւսաատէ պույուրունըզտա պիր իսթիլհամտէ պուլունայրմ , մատամ քի արամրդտա տօսթլըդ բէյտա օլտու , հէր քէս հագրընտա տիրիղ պույուրտուղունըզ պիր լութֆը պէնտէն էսիրկէմէյէնէյինիզի , տալէթլէրիմէ իճապէթ իտէնէյինիզի վատ պույուրունըզ . (Կիւլէրէք) խուսուսի իլէ Ֆըլանսա աօրլգատէկեանընտան ալիճէնապ պիր զաթ , պէնիմ կիպի Բարիզտէ էճնէպի պուլունան պիր գատընըն տալէթլէրինի ըլտտ իտէնէյինի , ինկիլթէրատա պիրիսի պանա սէօլլէսէ իտի . պէնտէ միւթլագա պու սէօղլէնիւ ճէրհ իչին պիւթիւն գուվլէթիմի սարֆ իտէր իտիմ .

— Մատամ , բէք լութֆքեարսընըզ , էմիլլէրինիզէ մուգալէմէթ միւմբիւն օլամայօր

— Պու սէօղլէնիւզի . Գիլլէն իսպաթ իթմէլիսինիզ .

— Իւմիւտ իտէրիմ քի անգարիպ պուրատա տօսթլարընըզլա մուարէֆէ հասըլ իլլէրիզ .

— Պէն աքսինի իտտաա իտիյօրում . տէյօրում քի սիզ եագընտա պու խանէնին էն պիրինճի տօսթլարընտան օլալաճագսընըզ .

Պու էսնատէ սալօնըն գարուսը աչըլարագ իչէրիյէ պիր ուչագ կիրիպ .

— Մատամ , պիրիսի կէլտի սիզի կէօրմէք իսթէյօր , տէտի .

— Պու կէլէն ատէմ քիմ տիր .

— Մատամ , գօնագ սահիպի թարաֆընտան մատամըն պագը իչէրինի թէսվիյէյէ մէմուր իտիլմիչ .

— Իէք ալա , պիր ազ պէլլէսին .

Հանրի , պու էսնատէ այաղա գալգըպ կիթմէյէ հագըրլանտը , Գըլօտիյա մումաիլէյհի թէչէի իտէրէք .

— Իլք զիյարթէթլէրիզ գաթիէն գարարաչտըղլ կիւն սիզէտէ պիր տալէթնամէ թագտիմ իտէնէյիմ , իւմիւտ ի-

տէրիմ քի բէտտ պույուրմազսրնրդ, տէտի .

Հանրի, պիր պաշ իշարէթի իլէ տավէթի դապուլ իթ-տիլինի պիլտիրտի . միւթէագրպէն տիվանխանէյի կէշմէրէ պաշլատը . պու էսնատէ խանէ սահիպի թարաֆրնտան կէօն-տէրիլտիլի էվվէլճէ խապէր վէրլիլէն ատէմ ինթիգար սալօ-նընտա իտի . Հանրի պու ատէմին եի գիւնէ պսոգմագսրզրն եանընտան կէշիպ կէթար . պու ատէմ թէմիզ պիր լիպաս կիլմիշ, սագալրնը ֆաւուրի ուսուլինտէ թանդիմ իլլէմիշ, իւսթիւնիւ պաշընը էյիճէ տիւզէլթմիշ միւնթագամ գըյա-ֆէթլի պիրիսի իտի քի, Հանրի եանընտան կէշէր իրէն եիւ-զիւնէ տըզ գաթլըճա պագմըշ օլտա իտի, պու ատէմին ճի-նայէթ մահքէմէսինտէ միւտաֆաա իլլէտիլի Բընէ Մուլէն օլտուղունը սուհուլէթլէ ֆարգ իտէպիլէմէյէճէք իտի .

Բընէ Մուլէն, Հանրիլի կէօրիւնճէ, ազ գալտը թէաճիւ-պինտէն նաշի հայգըրաճագ իտի . քէնտի քէնտինէ հայ-րէթլէ .

— Օ տըր, թա քէնտիսի, ֆագաթ պուրատա իշի նէ, պէն միւթլագա պու էվէ կիրմէլիլիմ, տէտի .

Բընէ Մուլէն, զիհնէն պու միւթալատա իքէն օթուր-տուղու սալօնըն գարուսը աշլլարագ, իշերիլէ պիր ուշագ կիրուպ .

— Պույուրըն, մատամ սիղի պէքլէյօր, արգամ սրրա կէլինիզ, տէտի .

Իքիսի պիրտէն սալօնտան չրգրպ պիր շօգ օտալարտան կէշտիլէր, էն սանրա Կրլօտիլանըն պուլունտուղու օտալա կիրատիլէր . եօլտա կիտէր իքէն Բընէ Մուլէն բէք զիլատէ էնտիլէնաք իտի . շիւնքի ու ֆագ պիր միւլահագասըզրգ, թա-սավփուրաթը վտոգատսրնը ալթի սթ իտէպիլէճէք իտի . Բը-նէ, Կրլօտիլանըն պուլունտուղու օտալա կիրտիլի զէման եէր-լէրէ գարանրըճասրնա էյիլիպ . ինթիլրամքեարանէ պիր թավլ իլէ մէզպուրէյի սէլամլատըգտան սօնրա գարըսընտա տուր-տու .

Կրլօտիլյա, պու ատէմին թէրէտէն թրրնաղընա գատար հալ ու թավլընը վէ շէքլ ու գըյաֆէթիլի նաղարը տըզ-գաթտան կէշիրուպ բէք միւնթագամ պուլտուղունտան, քէնտի քէնտինէ .

— Իէք ալա, թէմամ իշիմէ կէլէճէք պիր ատէմ, տէ-տիքտէն սօնրա, Բընէ Մուլէնէ թէվճիհի իսիթապ իտէրէք .

— Սիզ պէնիմ խըտմէթիմէ կիրմէք արզու սընտա իմիշ-սինիզ, տէտի .

— Էվվէթ մատամ, օ ֆիքիլտէլիմ .

— Շիմաիլէ գատար պիր գօնագտա միւտիրի ումուր-լըզ խըտմէթիլնտէ պուլունտուղու մը .

— Էվվէթ մատամ, էֆէնտիլէրիմ էն պէօյիւք քիպար-լարտան իտի .

— Էֆէնտիլէրիլնիգտէն շէհատէթնամէլէրիլիզ վար մը .

— Էվվէթ մատամ, եէտիմտէ շէհատէթնամէլէր պու-լունմագսըզըն հուզուրունուզա յըգմալա նասըլ ճէսարէթ իտէպիլիլիմ, շէհատէթնամէլէր եանըմտա տըր, էմր պույու-րուրսանըզ արզ իտէլիմ .

— Իէք էյի օլուր, ֆագաթ էվվէլճէ շէլայէթի գարար-լաշտըրալըմ . Ինկիլիզճէ պիլիլիմիսինիզ .

Բընէ Մուլէն, մատամըն պու սիւալթէ Լօնտրա էհալի-սինէ մախսուս պիր շիվէյի պէյան իլէ .

— Էվվէթ մատամ, էքէյիճէ պիլիլիլիմ, տէտի .

— Իէք կիւպէլ, Ինկիլթէրատա պուլունտուղու մը .

— Էվվէթ մատամ .

— Չօգ վագըթ գալտընըզ մը .

— Էվվէթ մատամ, պիր շօգ սէնէլէրիմ Ինկիլթէրատա կէշտի .

— Հա՞նկը գասապատա պուլունտուղու .

— Բօրթըսմութտա .

— Նէ խըտմէթտէ պուլունտուղու .

— Պահրիլէ սիկուրթա գումրանեալարընտան պիրիլին

վերապահութի սըֆաթը իլէ օրատա միւտտէթը մէտիտէ գալտըմ:

— Ի՜նչ սէնէտէն պէրի Բարիգտէ ու լուսնոյ օրսունըզ:

— Տէօրթ սէնէտէն պէրի:

— Քիմին եանընտա իտինիզ:

— Ամէրիգայը Տանիէլ Վօպէսթըր նամընտա գէնկին պիր գաթըն միւտիրի ումուրը իտիմ: քէնտիսի նանղ էլիգէտէ իգամէթ իտիյօր իտի:

— Լֆէնտինիգտէն Նիլին այրըտընըզ:

— Լֆէնտիմին Ամէրիգայա ավտէթի վուզու պուլտու պէնտէ Բարիգտէ գալմագ արզուսընտա պուլունտում:

— Տահա քիմին եանընտա պուլունտունըզ:

— Արը Վիլեամ Տուկլասըն եանընտա իտիմ: պու գաթտա իրի այ մուգատտէմ Բարիգի թէրք իլէ սէյահաթա շըգտը:

— Բէք կիւզէլ, արթըզ շէհատէթնամէլէրինիգի կէօրէլիմ:

Բընէ Մուլէն, Ժան-Ժուտի մարիֆէթի իլէ Լօրէնտէն աշըրըլան էվրագը տէրհալ ճէպինտէն շըգարըպ, միսթրէտիգ Թուրէնէ իրայէ իթտի: Գըլօտիյա, օգուտուղու էվրագըն քեաֆֆէսի Բընէ հագգընտա հիւսնի շէհատէթի միւհթէվի պուլունտուգլարընը կէօրէրէք:

— Իսմինիգ Պրէտէրիք Լօրէն տիր, տէյիլ մի, տէտի:

— Լֆէթ մատամ, պէնի էքսէրիէն Լօրէն իսմէնտէ եատ իտէրլէր իտի:

— Սօն մէմուրիյէթինիգտէն Նէ գատար բարա այրը իտինիգ:

— Սըր Վիլիեամ Տուկլաս րէք գէնկին օլտուղունտան էրէյիճէ պիր բարա վերիյօր իտի:

— Էյի ամա պէնիմ իսանէմտէ օ գատար գալապալըգ եօգ, վագթու հալիմտէ րէք միւսաիտ տէյիլ տիր:

— Նէ գատար մաաշ վերէպիլիւրսինիգ:

Գըլօտիյա վէրէճէյի բարանըն մըգտարընը պէյան իթտի: Բընէ պիր միւտտէթ իսթիլնա կէօսթէրտիրտէն սօնրա, քէնտիսինէ թէքլիֆ իտիլէն խրտմէթի գապուլէ գարար վէրտի: իպթիտա մուսալիֆէթէ պաշլայրպ եավաշ եավաշ եօլա եաթմագլա, ազ վագրթ իչինտէ միսթրէս տիգ Թուրէն իլէ ուզլաշտըլար: Գըլօտիյա, մուգավէլէյի ագտ իթտիրտէն սօնրա:

— Արթըգ իշ գարարաշտըրըլտը, պուլունտան պէօլլէ խրտմէթիմտէսինիգ, պու կիւնտէն իթիպարէն օտանըզը հազըրլայահագլար տըր: օտանըզ իրինճի գաթտա պուլունահագ տըր, տէտի:

— Պաշ իւսթիւնէ մատամ:

— Եագընտա վերիլէճէք պիր զիյաֆէթին թէրթիպաթընը եարապիլէճէյիմիսինիգ:

— Պու խուսուստա մէհարէթը քեամիլէմ վար տըր մատամ:

— Թէմամ, պէնտէ հէր իչիմի սիգէ թէվտի իթմէյտէն մահզուզ օլահաղըմ:

— Հիւսնի թէվէճէիւհինիգէ մագհար օլապիլէճէյիմի իւմիւտ էյլէրիմ:

— Իւր զիյաֆէթիմիգ րէք ուզլագ տէյիլ տիր: պինաէն ալէյհ չիչէքիլէրտէն պիրի իլէ կէօրիւչիւպ մէրտէվէնլէրին հէր թարաֆընը գօնաղըմըն հէր ճիհէթինի թէղեին իթտիրմէնիգի արզու իտէրիմ:

— Մէրագ պույուրմայընըզ մատամ, սիգի հէր ճիհէթլէ մէմնուն իտէճէյիմ:

— Աիգէ իթիմատըմ վար տըր, հարաքեաթընըզտա սէրպէսթմիսինիգ:

— Լվվէթ մատամ:

— Ձէվճէնիգ շօնուղլարընըզ եօգ մը:

— Իայրը մատամ:

— Նէ գէման պուրայա կէլէպիլիւրսինիգ:

տիւ շիւնտի , պիր տիրլի զիհնինտէ պիր գարար վերէմէյէ-
րէք միւթէէսիւֆ օլտու . ֆազաթ միւթըէս տիգ Խուրէնին
խանէսինէ գապուլ իտիլմիյ օլմասը . մատամըն Հանրի իյէ
տէ նէ մագաստէ մէպնի կէպիւշտիյքնի անյամագ իչին .
կիւզէյ վասէթա օլտու զուներ միւլահագա իտէրէք միւթէ-
սէլլի օլմուշ իտի .

Դրլօտիյա -Վաչնի , միտիրի ումուրը օլահագ Լօրէն վէ
եա նամը տիկէրլէ Բընէ Մուլէն իյէ իչինի թէսվիյէ իթտիք-
տէն վէ եալընըգ դալտըգ տան սօնրա , տուտագլարը արա-
սրնտա պիր մուզաֆֆէրիյէթ թէպէսսիւմի բարլատը . Գէն-
տի շէնսֆնէ .

— Արթըգ հէր իչ եօլունտա կիտիյօր . Օլիվիյահըզըմ
բէք կիւզէլ պիր գըզ տըր . Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօնըն
գալպիլնի բէք շարըգ ճէլպ իտէպիլիյ . պէն տէ Հանրիյի բէ-
տէրի ալէյհինտէ միտհիշ պիր սիլահ մէղամընտա գուլլա-
նարագ . Ժօրժը , էվէլրի կիպի հիւքֆմըն ալթընտա պու-
լունտուրահագըմ . ահ , նէ պէօլիւք մուզաֆֆէրիյէթ , տէ-
տիքտէն վէ պիր միտտէթ տիւ շիւնտի քտէն սօնրա Թէք-
րար սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք . շու սուրէթլէ իրատէյի
քէլամ իյլէտի .

— Եա Ժօրժ մաթլուպլարըմա գուլլագ ասմայըպ պէ-
նիմլէ միւճատէլէյէ գալպըշսա . . . Էհ , պէն օ զէման իչի-
մի պիլիլիմ . Էպիւնճէլլէ գատար միւճատէլէ իտէրիգ վէս-
սէլամ . Ֆազաթ Ժօրժ թասսավլուրաթըմը անյատըզը զէ-
ման , պէհէմէհալ պանա երնէ միւթապաաթ իտէճէք տիր ,
չիւնքի Լսթէր տը Բիյօ հէնուզ պէր հայաթ տըր . . . Բա-
րիգտէ էզյլէ թապիսլլէր վար տըր բէ , եիրմի սէնէ էվվէլ
զայպ օլան ապ ու շուուրընը , պիսպիլիթիւն օլմապսա ,
գըսմէն օլտուն իատէ իտէպիլիլլէր . Հանրի Տըլաթուր-Վօ-
տիյօ պանա հէր շէյի իապէր վէրտի . Ժօրժըն տիւ շարը միւ-
ճագաթ իտիլէմէյէճէյինի վէ ֆազաթ մէսուլիյէթը մանէ-
վիյէ յէնտիսինի հէլպր իտէպիլլէճէյինի պէլան իլէ , շիմտի-

— Նէ գէման էմր պույուրուր իսէնիդ :

— Բէք ալա , եարբն սապահ ալաֆրանկա սաաթ սուգուզտա պուրատա պուրունմայրպընը :

— Պաշ իւսթիւնէ մատամ :

— Իշթէ շահատէթնամէլէրինիզ . . .

Գրլօտիյա պունը տէյէրէք քեաղըտլարլա պէրապէր Բընէ Մուլէնին էլինէ իւշ ատէթ Լույի ալթունը սըգըշտըրըպ :

— Ալընըզ , իւք այլըղընըզա մահսու պէն սիղէ պիր մըգտար տա բարա , տէտի :

Բընէ Մուլէն , էլինի Գրլօտիյանըն էլինէ սիւրիւնսիւյի գէման վիճուտի սէրաբա թիթրէտի , սուրէթը մախսուսէտէ իյֆայի թէշէքքիւր իտէրէք չըգտը . մէրաթիլէնչէրաւն էներ իքէն , քէնսի քէնտիսէ :

— Աճէպա ճինայէթին ֆաիլի օլան պու գատըն մը , պէօլէ նազիք պիր գատընտան պու կիպի պիր ալազլըղըն իրթիքեապը միւմքին մի տիր . իշթէ ասըլ հալլ իտիլէճէք պիր մուամմա տա պու տըր . պագալլըմ իլէրուտէ Նէ կէօրէճէյիզ , տէտի :

32

Բընէ Մուլէն սօգաղա չըգտը , ֆագաթ գիհնի եօգարրտա խապէր վէրտիյիմիզ միւքեայէմէտէն պաշգա տահա պիր թագըմ միւթալաաթլէ մէշղուլ իտի . պունլարլըն պիրինճիսի Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօնըն օրատա պուլունմասը քէյֆիլէթի իտի :

Հանրի օրատա նէ սըֆաթլա պուլունույօր իտի . պիր տօսթ , եօգսա պիր ալօգաթ սըֆաթը իլէ մի պուլունույօր իտի . իշթէ պուրայարընը պիր խալլի գէման արիզ ու ամիզ

— Որասր բէք տօյրու , Հանրի պէսիմ էն սատրգ տօսթըմ տրր :

— Պիր սաաթ էվվէլ քէնտիսի պուրատա իտի . տավէթիմէ լու թֆէն իճուպէթ պույուրաճաղընըզը տա օ թէպչիր իթտի :

— Պու կիւն պիրլիքտէ թաամ իթմիշ իտիք . լու թֆէն Եագտրղընըզ թէզքիլէլի ալտրղըմ զէման պէնտէխանէտէ իտի տէ կէլէճէլիմէ օ սուրէթիլ վագրֆ օլմուշ իտի . պիլ մինասիպէ սիգտէն պահս աչրլտը . տօսթըմ Հանրիտէն էօյրէնտիմ քի . քէնտիսինէ պէօյիճէլ պիր իշ անրիհտէ իթտիրմէք արզուսընտա պուլունույօր իմիշսինիզ . օ տա սօն տէրէճէլէ գատար շալըչաճաղընը վէ ֆապթ թալի քէնտիսի . նէ Եարտըմ իտուպ իթմէլէճէլինի հէնուզ պիլէմտիլինի անգլէտի :

— Ձանն իտէրսէմ միսի Հանրինին սէնաթընա բէք շօգ մուհապէթի վար տրր . տէլիլ մի :

— Էվվէթ մատամ , հաթտա քէնտիսի զայէթ զէնկին օյան պիր բէտէրին Եէկեանէ վարիսի օյտուզու հալտէ , ավօգաթլըղա պու տէրէճէ մէյալ պուլունմասընը պայիս կէօրէնլէրտէ նատիր տէլի տիր :

— Որասընը պէնտէ պիլիյօրում . . . (Պիր ազ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա .) Հանրիլի պանա թապսիյէ իտէնլէր . բէտէրի իլէ արալարը էլի օյմատրղընըրտա սէօյլէմիլլէր իտի . պունա իհթիմալ վէրէպիլիճիսինիզ :

— Էվվէթ մատամ , բէտէրի ումուրը սիյասիյէ իլէ մէշղուլ պուլունտուղը իլին օղլունը ատիլիտէ կէօրմէք էլպէթտէ արզուսընա թէվաֆուզ իթմէզ , Հանրի պիր քէրրէ պէնի բէտէրինէ թագտիմ իթմիշ իտի . օ կիւնտէն պէրի բէտէրի իլէ պիլ տահս միւլագաթ միլլէսէր օյմատը , սէպէպինի սօրմագ իսթէրսէնիզ տէրիմ քի . տիւզ ժօրթ . մէճլիսի այան ազասընտան միլեօնլարա մայիք պիր գաթ օլուպ զայէթ ալի պիր մէվգընն պուշ թարաֆընտա պուլունույօր , պէն իսէ

հէնուց պու մէվգրըն իւք գատեմէլերինէ պիլէ պասամա-
տըմ, պինակն ալէյն արամրգտա օլան ֆարգը նազարը տըր-
գաթաւ ալարագ հիչ պիլը վագըթ քէնտիլէրինի թաստի իթ-
մէտիմ:

— Պու ֆէրգ պու կիւն հիչ տիր, յիւնքի թահսիլի ու-
լու մու մէարիֆ իտէնլէր գըյմէթլէրինի ալթըրմըչ վէ պու
կիւն օ ալի տէտիլինից մէվգըյաւ, քէնտիլէրինի պիլ իսթիհ-
գագ պուլունտու րմաղա մու վաֆուգ օլմուչլար տըր, միւսաա-
տէնիցլէ պու պապտէքի զէհապընրգըն պիւսպիւթիւն Եան-
լըչ օլտու զուներ իտտաւա իտէպիլիթիմ . . .

— Իէք տօզրու սէօյլէյօրսունըրգ, ֆագաթ էֆքեարը
ու մու միլէ պու մէյքէգտէ տէյիլ տիր, մատամ:

— Հագրգաթ պու նտան իպարէթ օլտու զու հտլտէ շու-
նըն պունըն սէօզլէրինին նէ էհէմիլլէթի օլուր . (Այազա
գալգարագ) ֆագաթ սէօզի ուզատարագ աւրլ իչիմիլի ու-
նու թտըրգ, յու թֆէն արգամ սըրա կէլինիցտէ սիզի քէրի-
մէմին Եանընա կէօթիւրէյիմ:

— Իմրինիլի իլֆսյէ հագըրըմ, մատամ:

Կրլօտիյա իլէ տօգթօր օտտատան չըգըպ պիլ իրի տա-
լիլէտէն կէչտիքտէն սօնրա, Սիլվիլյանըն պուլունտու զու օ-
տայա կիւտիլէր. կիւզէլ Սիլվիլյա տօգթօրըն զիյարէթինէ
պէքլէմէտիլինտէն րզհարը թէհանիւպ իլէ:

— Սիլվիլինից, աննէհիլիմ, տէտի:

— Իվվէթ սէվկիլի գըզըմ, սիզէ տօգթօր Լօրիլյօյը կէ-
թիլիտիմ:

Սիլվիլյա, իրէքլի գումաշլարտան մամուլ վէ հէր տիւր-
լի թէզլինաթլէ միւզէյեէն պիլ Եաթագ իչինէ կէօմիւլիւպ
գալմըչ իտի: Իթիլէն պու կիւզէլ գըզըն վագը բէրիչանի-
սինի կէօրտիլի, անտէ ագըրըն գսյպ իտուպ նէ տէյէճէյի-
նի շաչըրտը: ճէպըր նէֆս իտէրէք Եաթագա Եագլայտը:
կէնճ գըզ, տօգթօրըն նէգսիլնէ թէգարրուպ իթմէքտէ օլ-
տու զուներ կէօրէրէք:

— Վալիտէհիլիմ, սիզ ալտանըյօրսունըրգ, պէն ո գա-
տար իտսթա տէյիլիմ յի տօգթօրա պու զահմէթի իթթի-
յար իթտիլիլյօրսընըրգ . . . տէտի:

Տօգթօր . - (կէնճ գըզըն նապգընր վէ տիլինի մու ալէնէ
իտէրէք) Մատմաղէլ, ալտանան վալիտէնից տէյիլ սիզսի-
նից, պագընըլ էլլէրինիցին հէրարէթինէ, անլատըղըմա կէօ-
րէ սիզ սըթմատան մուզթարրպսընըրգ, ֆագաթ կէնճլիլ հա-
սէպի իլէ շիտտէթինի վէխամէթինի թագտիր իտէմէյօրսու-
նըրգ . (Մու ալէնէսինէ տէվամ իտէրէք) իտիւա իթմէյօրում,
էվվէթ սըթմա տըր, ֆագաթ շաթիլ իտիլիլ պիլ սըթմա
օլտու զունտան տէրհալ զայիլ օլտնագ տըր: նէրէնից աղ-
ըլյօր մատմաղէլ:

— Պաչ վէ պօզաղ աղըրսընտան մու զթարրպըմ:

— Պիլ շէյ տէյիլ, բէք շարըգ ֆէչը:

Կրլօտիյա . - Տօգթօր, սագըն Եանլըչըրգ օլմասըն, գը-
զըմ կէչէն ազչամ թէաթրօտան չըգար իրէն ֆէնալաչմըչ
իտի:

— Թէճրիւպէմէ իթիմատըմ պէլքէմալ տըր մատամ,
շիմտի պիլ իլան Եագահաղըմ, սիզտէ կէօրէճէքսինից քի
պու իլանը իսթիմալ իթտիլտէն սօնրա հէրարէթ յեամիլէն
գայիլ օլուպ, մատմաղէլտէ իտտէյի աֆիլլէթ իթմիչ օլա-
նագ տըր:

Էթիլէ Լօրիլյօ տէրհալ պիլ ըչէթա Եագըպ Գօլօտի-
յայա ուզաթտըր, ուսուլը իսթիմալինի թարիֆ իթտի վէ ա-
յաղա գալգարագ:

— Ալլահա ըսմարլատըրգ մատմաղէլ, Եարըն կէօրիւչիւ-
րիւզ, տէտի:

— Թէչէքքիւր իտէրիմ տօգթօր, Եարըն պէրէրիմ:

Իթիլէն, Կրլօտիյանըն արգասը սըլա չըզըպ գաբուլը
գարատըլար, իլիսի Եալընըլ գալընճա, Կրլօտիյա:

— Տօգթօր, գըզըմըն ահվալի սըհիլէսիննէ պիլ թէհ-
լիլէ կէօրմէտիլինից Եա, տէյու սօրտու:

— Նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի , գօրգու-
լաճագ հիչ պիր շէյ եօգ տրր , միւսթէրիհ օլուճըզ մա-
տամ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , սիզ պէնի պէօյիւք պիր մէ-
րագտան գուրթարտրնրգ :

— Պուճը մէրագ մը իտիյօրսուճըզ :

— Սիզ էվլատ սահիպի օլմատըղընըզ իչին վալիտէլէ-
րին հալինի պիլէմէզսինիզ , եէմին իտէրիմ քի հալիմ բէք
ֆէնա իտի . ֆագաթ շիմտի էմնիյէթ քէսպ իյլէտիմ , սիզի
պուճտան պէօյէ տօսթլարլմ կիպի պու խանէտէ սըգ սըգ
կէօրմէք իսթէրիմ , ի միւտ իտէրիմ քի բէճամը գապուլ ի-
լէ թէշրիֆ պույուրուրսընըզ :

— Մատամ , հագգր աճիգանէմտէ լայրզ օլմատըղըմ
տէրէճէտէ ըզհարը իլթիֆաթ իտիյօրսուճըզ :

— Հաթտա տօսթուճըզ Հանրի-Տըլաթուր-Վօտիյոյա ,
արա սըրա պուրատա սիզէ թէսատիֆ իտէպիլէճէյինի սէօյ-
լէմի իտիմ . հէր հալտէ պէնի եալանճը չըգարմագսընըզ
զանն իտէրիմ :

— Խայըր մատամ , հիչ պիր վագրթ . . .

— Սալօնա ավտէթ իտէլիմ , սիզտէն պիր շէյ տահա
սօրաճագըմ :

Իրիսի պիրտէն օն տագըզա էվլէլ թէլք իթտիլէրի
մէվըլա կէլիպ օթուրտուլար . Իըլօտիյա սէօզէ պաշլպըպ :

— Տօսթուճըզ միւսիւ Հանրիտէն խապէր այտըմ քի ,
սիզ պիր խասթախանէնին իւլէճի թապիպի իմիչսիլիզ ,
տէտի :

— Էվլէթ մատամ , պիր գաշ կիւնտէն պէրի օ շէրէֆէ
նայիլ օյտում :

— Տէմէք օլույօր քի թէճէննիւն իտէն պիչարէլէրի
թէտավի իթմէքլէ մէշչուլ պուլունույօրսուճըզ :

— Մատամ , թէպապէթին պիր շօզ շի պէլէրէ միւն-
գասըմ օլտուղուճը պիլէթիլի . պիր թապիպ հէքսինի միւ-

թալաա իտէր . ֆագաթ պիրինտէ իխթիսաս քէսպ իտէպի-
լիւր , շիւնքի եալընըզ պիր ճիհէթէ թըպպէն մէյյ ու մու-
հապէթի օլուր , պէնտէնիզ տէ վագաա հէր պիր խասթայը-
ղա պագըլօր իսէմ տէ , օ շի պէյի հէքսինտէն զիյատէ սէ-
վէրիմ . կիճէ կիւնտիւզ խայայիլի իշղալ իտէն էն թաթլը
խիւլեալէրտէն պիրի , պիր խասթախանէ պուլարագ միւրա-
ճաաթ իտէն պիլ ճիւմիլէ տիվանէլէրին թէտավիսի իլէ մէշ-
ղուլ օլմագ իտի :

— Մատամ քի պու մէսլէքէ պու գատար մուհապէ-
թինիզ վար , պու հալտէն պէնտէ իսթիֆատէ իչին սիզտէն
պազը իշղահաթ թալէպ իտէպիլիլիմ տէյիլ մի :

— Պույուրըն մատամ :

— Պիր գատըն թանըլօրում քի , պիչարէ եիրմի սէ-
նէտէն պէրի ազրընը զայպ իթմիշ սիր . . . աճէպա պու
պիչարէ էյիլէշէպիլիլի մի :

— Գէշլէ պիր սիւալէ պիրտէն պիրէ ճէվապ վէրիլէ-
մէզ . ֆագաթ էսպապը պիլիլիլիսէ , թապիպ անա կէօրէ
թէտավիլէ կիրիշէրէք պէլքի մուվաֆֆագ օլապիլիլի :

— Տէտիլիլիզ էսպապ նէ օլույօր :

— Էվլէլ էմիրտէ ճիւնէթին նէվի վէ հիյնի վուգուինտէ
նէ կիպի էսպապըն սէվգի իլէ , եանի գօրգու իլէ մի , եօգ-
սա հէյէճան իլէ մի օլմուշտըր , պուրալարը պիլիլիլիլի իգ-
թիզա իտէր . . .

Իըլօտիյա Վարնի , պիր մըգտար տիւշիւնտիւզտէն սօն-
րա , շու վէճհլէ իտարէյի քէլամ իյլէտի :

— Պու գատըն գօրգուտան , տահա տօղրուսը եարա-
լանտըգտան սօնրա օ ֆէլաքէթէ տիւչար օլմուշտըր :

— Շիմտի կէվէղէլիին սըրասը տէյիլ , իշիմիզէ պա-
գալըմ :

— Հա՛նկը իշիմիզէ պագաճաղըզ :

— Իպթիտա էվրագընը աշրմըշ օյտուղուշ Լօրէնէ
եիզ Ֆրանզ եօլլայաճաղըզ . շուրատան տէրհալ պիր մէյ-
խանէյէ կիտէլիմ տէ շարէսինէ պագալըմ :

Իքի արգատաշ տօղրու պիր շարասպճը մաղազասընա
կիրտիլէր . Բընէ Մուլէն ուֆագ պիր թէղքիրէ եագրպ իշի-
նէ եիզ Ֆրանզ յրգ պիր պանգա գայմէսինի եէրյէշտիրտիք-
տէն սօնրա գարֆընը գարատը . պատէհու ժան ժուտիյէ
վէրիպ :

— Եու մէյթու պը այտա հէրիֆէ կէօթիւր , տէտի :

— Բէք էյի , պու կիւն կէօրի շէճէքմիլիզ :

— Խայըր :

— Եարըն վէ աըր թէագրպ իտէճէք կիւնլէր իշին կէօ-
րիւշէճէք պիր մահալ հագըրյամալըյրգ :

— Էօյլէ իսէ հէր սապահ ալաֆրանկա սաաթ սէքիզտէ
Գըլիշի ճատտէսինին քիւշէսինտէ պու սապահ պէնի պէքի-
տիլին եէրտէ պուլուճուրսըն , հէր կիւն միւնթագամէն օրա-
յա կէլմէլիսին :

— Միւսթէրիհ օլ , Ֆագաթ կիւնտիւզ կէօրիւշէպիլէ-
ճէյիզ . . . կէճէլէյին կէլէմէ՛ղմիսինիզ :

— Հէր կիճէ շըգամամ . սէրպէսթ օլտուղու՛մ կիճէլէրի
Գանթ-Տարժանէ կիտէրիմ :

— Պէնի տէ օրատա պուլուրսուն :

— Ազշամլարը օրայա կիթմէքտէն մագսատըմ , մատ-
մազէլ Մօնսթիլէյէ վէրիլէճէք հէվատիսլէր իշին տիր :

— Պագալըմ բըլանընըզ նէ՛ տիր :

— Իթիլսազ իտէճէյիմ խաթը հարաքէթի շիմտիտէն
զարարլաշարմագ պիր ազ միւշկիւլճէ տիր . պինաէն ալէյ
վուզուաթա կէօրէ հարաքէթ իթմէք թապիլի տիր . շիմտի-
լիք պիրինճի էմէլիմ , եանընա գարուլանտըղըմ պու միսթ-

րէս տիգ Թուրէնին , Նէօյլի քէօրիւսի հատիսէսինին գահ-
րիմանը օլան գատըն օլուպ օլմատրղընր անլամագ տըր :

— Պու՛նտան շիւպհէ՛ մի իտիյօրսունըզ :

— Հէնուզ շիւպհէտէն վարէսթէ տէյիլիմ . Ֆագաթ
իհիթիմալ յի խաթա իտիյօրու՛մ , վուզուաթ պուճը էլպէթ-
տէ մէյտանէ զօյաճագ . պիղտէ օ զէման իյճապընա սլա-
գարըզ , շիմտիլիք ատիյօ , եարըն կէօրիւշէլիմ :

Իքի րէֆիգ պիրի պիրինտէն այրըլտրգտան սօնրա ,
ժան-ժուտի տօղրու Ամըսթէրտամ՝ օթէլինէ կիտէրէք գա-
բուճըտան միւսիւ Լօրէնի սօրտու . գարուճը ճէվապէն :

— Միւսիւ Լօրէն տըշարը շըգտը , տէտի :

— Պու շըգտանը կէլտիլինտէ քէնտիսինէ վէրի՛րմիսի-

պիլ :

— Պու՛նը նէ րէտէ պուլտունըզ միւսիւ :

— Աէն-Լագար շըմէնտըֆէրի ըսթասիյօնընտա պուլ-
տու՛մ , միւսիւ Լօրէնին օլտուղուճը թահզըզ իթտիմ :

— Լօրէն թարաֆընտան պիլ խասսա սիզէ թէշէքթի ը
իտէրիմ . պիր շէյ իշմէ՛ղմիսինիզ :

— Խայըր , թէշէքթիւր իտէրիմ իշիմ բէք շօգ տըր :

— Սիզ պիլիրսինիզ :

ժան ժուտի օրատան շըգրպ Պէլլիլ ճիհէթինէ տօղրու
էիքթմէյէ պաշյատը , եօլտա կիտէր իքէն քէնտի քէնտի-
նէ շէօյլէ մըրըլտանտը :

— Պու Բընէ Մուլէն բէք շէյթան պիր հէրիֆ տիր .
Ֆիլօրինտէն տէօնմէզ . արգատաշըզ իտէճէք պիր ատէմ
տէյիլ իտէտէ , շարէ նէ՛ , պիր քէրրէ եագայը հէրիֆէ գար-
տրրտըզ . շիմտիտէ սապր ու սէպաթ լագըմ տըր . եօզսա
պէն զարարըլը շըգարըմ , էլտէ ալուճտա պիր շէյ եօզ , եէ-
տիլիմ իշտիլիմ հէր անըն բարասը տըր . խուսուսը իլէ իշի-
միզի օ թէագրպ իտէյօր , վապաա սօնրա արամըղտա թագ-
սիմ իտէճէյիմիզի պիլիյօր իսէ տէ , պու ֆէտաքեալըղըտա
ազ տէյիլ տիր , ինքեար իթմէք նանքէօրիլիք տիր , տէտի :

Բընէ Մուլէն , բէֆիգի ժան-ժուտիտէն այրըլտըզտան սօնրա Նօթրր Տամ տը Շան ճատտէսինի թութտուրարագ Պերթին իգամէթկեահընա վասըլ օլտու . գարուլը շալտրղը զէման վաղըթ էբէյի կէչմիշ իտի . զէվալլը Պերթ սապահտան ագչամա գատար Բընէ Մուլէնի տիւշիւնմիւշ օլտուղու ճիհէթլէ պայաղը թէլաշ իթմէքտէ իտի . էթրաֆը տիւշմէնլէր իլէ մուհաթ պուլունտուղունա զաթէն գանաաթ հասըլ իթմիշ օլտուղունտան , Բընէնին պու թէէխիւրինի պիր ֆէլաքէթէ համլ իտիյօր վէ պունտան տօլայը մուզթարըպ օլույօր իտի . հաթտա պէր միւթատ ագչամ թաամընը հազըրլատը իսէ տէ , խէվֆ ու հէյէճանընը պիր միւմքին թէսքինէ մուվաֆըգ օլամատը . էն սօնրա մաքինաճը կէլիպ տէ գարուլը շալտրչը զէման էնտիշէնար պիր հալտէ կիտիպ աչտը . Բընէ Մուլէն վէքիլխարճլարա մախսուս պիր գըյաֆէթ վէ հէյէթտէ օլմաղըլա , պայաղը թանընմայաճագ պիր հալէ կիրմիշ օլտուղունտան , զէվալլը Պերթ էնտիսինի պիր տօսթ տէյիլ , պիր հաքիմ հուզուրընտա գանն իթտի .

Բընէ Մուլէն , պիշարէ գըզճըաղըն թէրէտտիւտ իթմէքտէ օլտուղունը կէօրէրէք .

— Աման մատմաղէլ , թէպտիլի գըյաֆէթ իտիշիմ սիգէ պիր տօսթը թանըթտըրմայաճագ գատար միւքէմմէլ մի օլմուշ , տէտի .

— Սի'գ . . . տի'գտի'նի'չ . միւսիւ Բընէ հազըգաթէն պէնի գօրգուլթտընըլ .

— (Վիւլէրէք) Պու գօրգույա սէպէպ նէ .

— Ղայպուպէթինիզ իւզէրինտէն էբէյիճէ պիր զէման կէչտիլինտէն պաշընըզա պիր ֆէլաքէթ կէլտի զանն իթտիմ .

— Սէվկիլի չօճուգ , նէ կիպի պիր ֆէլաքէթտէն գօրգույօրսուներզ .

— Եւա , տիւշմէնլէրինիզի ունու թտունըզ մը . հանի շու մէքթուպը թասնի իլէ սիգի իլէլ էպէտ պէտնամ իտէճէք

տիւշմէնլէրի . . . հանի շու սիգի հաքիմ հուզուրընա շըգարան տիւշմէնլէրի . պու գատար շաբըգ ունութմագ քեարը ագիլ տէյիլ տիր սանըրըմ .

— Պունը բէք տօղրու սէօյլէյօրսուներզ .

— Տիւն ման-ժուտի թէսմլյէ իյլէտիլինիգ ատէմին հիքեայաթը միւէլլէմէսինի տինլէտիլիմ տագըզատան պերի բէք չօգ տիւշիւնտիւմ , օ մահուտ մէքթուպը ալմագ իւզրէ օտանըզա կիրուպտէ արգամտան իքի շախսը մէճհուլըն կիրմէսի , նազարը տըգգաթթմը պիր գաթ տահա ճէլպ իթտի . իչէրիլէ կիրտիլէր , տիւշիւնտիւմ քի պունլար եազըխանէնիգտէ մէվճուտ պուլունան պանղնօթլարա ասլա իլթիֆաթ իթմէյէրէք , հալընըլ մահուտ մէքթուպը արատըլար , անը պուլունճա ֆէվգէլատէ սէվինտիլէր . պուլտուղլարը մէքթուպ նէ իտի . շիւպհէսիղ կէչմիշ պիր զէմանտա քէնտիլէրինտէն սատրը օլան պիր ճինայէթի պէյան իտէճէք գաթի պիր իմարէ իտի . անը մահվ իտէրլէր իսէ , ճինայէթը վագալարըտա մէյտանտան գալգաճագ իտի . տէմէք իսթէյօրում քի սիգի պիր իֆթիրա իլէ բօլիս նէզարէթինէ կէօթիւրիւպ թէվգըֆ իթտիրէն անլէրտէն պաշգա քիմսէ տէյիլ տիր , ֆիլհազըզա պու տէֆա անլէրտէն եագայը գուրթարտընըլ ֆագաթ պաշգա տիւրիւ տիւշմէնլէրլէր իտէմէզլէր մի . պէն էմինիմ քի սիգի պիր ան թահուր թէճէսսիւս վէ նէզարէթտէն տուր թութմայօլար , պիր ֆրրսաթ տիւշիւնճէ պու տէֆա սիգի մահվ իթմէք իսթէյօրլար . իշթէ պէնի տիւշարը խէվֆ ու թէլաշ իտէն պու միւթալաա տըր .

— Սիգ միւպալալա իտիյօրսուներզ .

— Սիւպալաղա մը իտիյօրում , էօյլէ իսէ պէնի թէէմին իտինիզ .

— Տինլէյինիզ մատմաղէլ , պէնտէ պունլարըն , սիգին կիպի սիգի թէճէսսիւս իթտիլէրինէ գանլյիմ , ֆիլ հազըգա շէրիքը ճինայէթլէրտէն պիրի , էլիմտէ էօյլէ միւտհիշ վէ

գալի պիր սիլահ պուլունտուղունը խապեր այտըը կիպի ,
անը մահվ իթմէնին եօլունը տա պուլտու , այթըը պէնիմէ
օղրաչմասրնա պիր մանա վերիլէպիլիւր մի :

— Լվվէթ տօսթում , էվվէթ . . . չիւնքի սիզ քէնտի-
լէրի իչին պէօյիք պիր տիւշմէնսինիզ :

— () հալտէ պէնտէ միւ ճատէլէյէ հազրրում :

— Բէք կիւզէլ . . . Ֆաղաթ պու ատէմ պէօյի ճէք պիր
մէվզը իչղալ իտիյօրսա , սիզտէն տահա գուվվէթլի օլմազ
մը :

— Ժան-Ժուտինին իֆատէսինի նէ՝ եօլտա թէլագզը ի-
տիյօրսունը :

— Ձանն իտէրիմ քի ժան-Ժուտի , ամու ճամըն գաթիլ-
լէրինտէն պիրի օլմազ իւզրէ իթհամ իյլէտիյի տիւզ ԺօրԺ
Տըլաթուր-Վօտիյօյը հազղը օլալագ իթհամ իտիյօր :

— Պէնտէ պու կիւն իսթիհսալ իյլէտիյիմ մալիւմաթէ
կէօրէ , Ժան-Ժուտինին պու իթհամընըն նապէճա օլտուղու-
նը իսպաթ իտէճէք իմարաթը էլտէ իթմէյէ մուվաֆֆազ
օլտում գանն իտէրիմ :

— Իէնի ճատտէսինէ պիր թագըմ էվրագ իչին կիթմիչ
իտինիզ , պուլտունը զ մը :

— Պուլամատըղըմ՝ կիպի պունտան պէօյլտէ պուլմազ
իւմիտինտէ տէյիլիմ :

— Նֆյն :

34

Բընէ Մուլէն օգուեանլարըմրգա մալիւմ օլան վազաա-
լարը մուխթասարէն կէնճ գըզա հիքեայէ իտինճէ , պիչարէ
Պերթ ազիմ պիր մէյուսիյէթլէ մըրըլտանարագ .

— Պէտպահալըզ , Իէք դիյատէ մուսիպէթ , Ֆաղաթ

ժան-ժուտիյէ, տիւզ ժօրժ Տըլաթնուր-Վօտիյօյը թանրթտը-
րամազմըյրզ, տէտի :

— Թանրթտըրապիյիրիզ, ֆագաթ տիւզ պուրատա աւ-
յիլ քի մուվաֆֆագ օլալըմ, տիւզ խայյի զէմանտէն պերի
աէյահաթա չըգմըչ, հաթտա պէն տիւզին Ռօայալ մէյտա-
նընտա խանէմէ կիրէն իքի շախտան պիրի օլմատըղընատա
եազաչ եազաչ գանի օլույօրում :

— Աա ժան-ժուտինին թանրտըղընը իտտաա էյլէտիյի
գատընտան պիր խապէր եօգ մը :

— Միսթրէս տիզ Թուրէն իչին տէյօրսունըզ, տէյիլ մի :

— Լվվէթ :

— Իչթէ պէնիմ թանրլմայաճագ պիր գըյաֆէթէ կիր-
մէյիլիմէ աւպէզ օ գատըն տէյիլ մի, պագընըզ շու սի-
յահ էսվապարըմա, պէյագ պօյուն պազըմա, պունլարըն
հէքսի եարընտան իթիպարէն օ գատընըն խըտմէթինէ կիր-
տիյիմէ տէյալէթ իտէր :

— Այզ հա... :

— Լվվէթ, սէվկիլի շօճուգ, պէն... պունտան պէօյլէ
Միսթրէս տիզ Թուրէնին վէքիլխարճը Ֆըրէտէրիք Լօրէն իշ-
թէ պէնիմ... :

— Գու նէտէն իյճապ իթտի :

Բընէ Մուլէն կիւլերէք, պու պապտէքի թասավուրա-
թընը Էվվէյինտէն նիհայէթինէ գատար Գերթէ պիլտիրտի .
կէնճ գըզ մարինաճընըն քէնտի հագգընտա օլան մուհապէ-
թինտէն նաչի նէ քիւլֆէթլէր իթիյար իթմիշ օլտուղունը
թէլագգը իտէրէք միւթէէսիր օլտու . պիր մըգտար սիւ-
քիւթտէն սօճրա մէմուենանէ պիր թավր իլէ :

— Բէք կիւզէլ, մագսատընըզը անլատըմ... ֆագաթ
պունտան պէօյլէ նէ եարաճագսընըզ, տէյու սօրտու :

— Օրասընը պէնտէ հէնուգ պիլմէյօրում, շու գատար
քի, ֆըլսաթա կէօրէ հարաքէթ իթմէք մինասիպ օլաճագ
տըր :

— Պու գաւառն հագգընտա նէ ֆիքիրտէ պուլունույօր- սունըզ :

— Հէնուզ գաթի պիր ֆիքրիմ եօզ իսէ տէ , իլէրուտէ անը տա խապէր վէրիբիմ . . պունտան պէօյլէ Ժան-Ժուսի- տէ հէր շէյի խապէր վէրէճէք տիր :

— Ժան-Ժուսիյէ էմնիյէթ իտէպիլիբիլիմ :

— Պիզէ խրյանէթ իթմէզ գանն իտէրիմ , գիրա քէնտի մէնաֆիլի պիզիմքինէ մէրպուլթ տէմէք տիր . հա , էյի խաթ- րըմա կէլտի . . տիւզին օյլու պու գատընը թանըյօր :

— Սիզի միտաֆաա իտէն կէնճ ալօզաթ մը :

— Էվվէթ , թա քէնտիսի :

— Աման , եա Բապպի , նէ միտհիշ էսրար :

— Վազաա շիմտիքի հալ գարանլըզ իչինտէ պուլու- նույօրուզ , ֆագաթ իլէրուտէ պիր իւմիւտ թարիզի պուլա- պիլէճէյիմիզի մէմուլ իտիյօրում . .

— Խանէնիզտէ իգամէթ իտէն օ տիվանէյէ տայըր պիր խապէրինիզ եօզ մը :

— Իյթէ պու ագյամտա անընլա մէշղուլ օլաճաղըմ , ֆագաթ էվվէլ էմիրտէ պիր ազ թաամ իտէլիմ , յիւնյի աճ- րըգտան պայրըյօրում եարըն սապահ միսթրէս տիզ Թու- րէնին խրտմէթինէ գապուլ օլունաճաղըմ իչին , ֆէօրիլէ- ճէք պին տիւրլիւ իշլէրիմ վար տըր :

Թաամտան սօնրա սաաթ սէքիզէ տօղրու Բընէ՛ Պէրթ- տէն պրըլըպ իգամէթ կեահընա կիթտի , եօլտա կիտէր իքէն Պէրթին սէօյլէմիշ օլտուղու սէօզլէրի տիւշիւնմէյէ պաշլա- տը . հէր տիւրլիւ հարաքեաթընը թէտգըզ վէ թէֆթիշ իլէ մէշղուլ պիր տիւշմէնի պուլունտուղունա գանաաթ հասըլ իտէրէք , պու մէճհուլ տիւշմէնէ գարըլ իհթիյաթլը տավ- րանմաղա , իզինի թօզունը գայպ իթմէք իչին միւմքին մէր- թէպէ տէսիսէլէր վէ շէյիթանլըգլար իմալինէ գարար վէրտի :

Իգամէթ կեահընա վասըլ օլուր օլմազ գարուճը գատը- ճըն գուլիպէսինէ կիրտի քի , օ հալ ու գըյաֆէթլէ պիրտէն

պիրէ թանըբամայաճաղը թապիլի իտի . պինաէն ալէյհ իս- մինի խապէր վէրինճէ , գարուճը գատըն հայրէթլէ հայգը- րարազ :

— Նասըլ , նասըլ , սիգմիսինիզ միսիւ Բընէ , նէ թօ- հաֆ շէյ , նէ պէօյի ք թէպէտտիւլ , գազինօլարտաքի կար- սօնլար կիպի կիլիմիշսինիզ , եօզաա պիր տիւլիւնտէն մի կէ- լիյօրսունըզ , տէտի :

— Խալլըր մատամ Պիժօ , պէօյի ք պիլ ֆապրիզ այա , պիլ տէմիրխանէյէ միւֆէթթիշ թային օլունտում :

— Բէք ֆիւշէլ , նասըլ պու մէմուրիյէթ էյի պիր շէյ

— Յէվգէլատէ , ֆագաթ կէօրտիւլիւնիւզ կիպի պէօյ- լէ սիւսիւ վէ թէմիզ պիր գըյաֆէթտէ պուլունմազ լա- ղըմ . . .

— Ա՛հ , հագըգաթէն պու գըյաֆէթ սիզէ բէք եա- գըշմըշ :

— Պու ֆապրիզա պուրատա տէյիլ , թայրատա տըր , պունըն իչին հէման հագըրլանըպ կիտէճէյիմ :

— Կիտէճէքմիսինիզ , ֆագաթ աբարթըմանընըզր պօ- յալտարազ գաթի մինասիպէթ իթմէզսինիզ գանն իտէրիմ :

— Խալլըր , խալլըր , մուֆարէգաթըմ ազ պիլ գէման տէվամ իտէճէք տիր :

— Խսապէթ . . . ա՛հ , կէօրիյօրսունըզ քի սիզին կիպի պիր միւսթէճիրի ասլա էլտէն շրգարմազ իսթէմէյօրում :

— Պէնտէ սիզին կիպի պիր գարուճրտան պրըլմազ իս- թէմէմ , պու մու հապէթ թարաֆէյն տիր մատամ Պիժօ , նէ հալ իսէ եարըն սապահ սաաթ սէքիզտէ շըմէնտըֆէրտէ պուլունաճաղըմ :

— Կիտէճէյինիզ մահալ ուզա՛գ մը :

— Էվվէթ , Պուրկօնեքյէ կիտէճէյիմ :

— Շէրապըն ալասը շրգան պիր մէմլէքէթէ . էյ նէ զէ- ման ավտէթ իտէպիլէճէքսինիզ :

— Օրատա նէ գատար միտտէթ գայաճաղըմը պիլմէ-
յօր իսէմ տէ, օն պէշ կիւնէ գատար կէլէպիշէճէճիմ զանն
իտէլիմ. հա, էյի խաթըրմա կէլտի, սիղէ պաղը թէնպիհա-
թըմ վար . . .

— Մէրագ իթմէյինիզ միւսիւ Րընէ, թէնպիհաթընըզ
հէր նէ իսէ քեամիլէն իճրա օլունաճաղընտան էմին օլու-
նուզ:

— Եայէտ նամրմա պիր թարաֆտան մէքթուպ կէլէճէք
օլուրսա, յու թֆէն մուհաֆազա իտինիզ:

— Պու իսէ պիր շէյ տէյիլ քիլիտլի տօլապըմտա սագ-
լարըմ:

— Պէնիմ իյէ կէօրիւ շմէք իշին կէլէնյէրէտէ, սէյահաթ-
տա պուլունտուղումը խապէր վէրէճէքսինիզ:

— Էլպէթտէ, հաղըզ աթ տա պու տէյիլ մի եա:

— Նէ զէման ափտէթ իսէճէճիմալն խապէրտար օլ-
մատըղընըղը տա սէօյլէրսինիզ . . .

— Պու տա պիր հաղըզաթ, տահա պաշգա պիր էմրի-
նիզ վար մը:

— Իսյըր, պաշգա սէօյլէյէճէճիմ եօզ . . . շիմտի-
տէն մէգամը թէշէքքիւրտէ շունը գապուլ իթմէնիզի բէճա
իտէրիմ:

ԲՇՃԵ, գարուճը գատընըն էլինէ պիր ալթուն սըգըշը-
րարագ վէ պու սուրէթլէ մէգպուրէյի հայրէթտէ պրրա-
գարագ իյէրլէտի. ֆագաթ պէշ օն ատըմ գատար կիտէր
կիթմէզ տէօնիւպ սաֆտէրունանէ պիր թավր իյէ:

— Պիրինճի գաթտա պուլունան մէճնունէ հալա պու-
րատա մը տըր, տէյու սօրունճա, մատամ Պիժօնըն սիյմա-
սընտա խօշնուտսուզըզ վէ ճան սըղընթըսընա տէլալէթ ի-
տէճէք պաղը ալայիմ բէյտա օլտու. պիր տէրէճէյէ գա-
տար միւհթէրիզանէ պիր սուրէթտէ:

— Իսյըր, Իսյըր, արթըզ օ պուրատա տէյիլ տիր,
տէյու ճէվապ վէրտի:

Պու ճէվսպ իւզերինէ մարինաճընըն վիեուտինէ պիր թիթրէմէ արըզ օլտու . սաֆտէրուն գատըն պու հալին ֆարղընտա օլամայըպ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Արթըզ օ մէճնունէնին պուրատա պուլունմամաը պէլքի տէ մուճիպը սաատէթ ու սէլամէթ տիր . զիրա զէվայըզ դատըն պիլմէյէրէք պիր հարիգ իյդա իտէպիլէր իտի . Պազը ահվալտէն անյաչըլտըզընա կէօրէ պազըլարը տա պունըն իչին հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ իլէ շիքեայէթտէ պուլունմուշլար . պու մինասիպէթլէ մատամ Ամատիս պիչարէլի եանընտա ալըզ օյմանուզա մէճպուր օլտու , տէտի .

Մարինաճը պու սօն սէօղլէրտէն , տահա տօղրուսը պու սատմէլի նակէհանիտէն պիւսպիւթին շաչըրարագ .

— Արթըզ պուրատա պուլունմայօր հա . . . տէյուքէքէլէտի . գարուճը գատըն իսէ հայրէթլէ .

— Շու հալտէ սիդի քիմ կէօրսէ , պու հավատիստէն բէք միւթէէսսիր օլտուլունըզա հիւքիմ իտէճէք , տէմէսի իլէ , լ'ընէ Մուլէն քէնտինի թօրլայարագ .

— Նէտէն միւթէէսիր օլաճագ իմիչիմ , նասըլսա խաթըրմա կէլտի տէ սօրը վէրտիմ . պու գատընճըզազը պիր քէրրէ կէօրթիշ վէ ֆագաթ քէնտիսինի բէք լաթիֆ պուլմուշ իսիմ , տէտի .

— Էվվէթ , գազուրը գատըն էօյլէ իտի . ֆագաթ լէթաֆէթին նէ հիւքմի օլտպիլիր . իւզերինէ ֆէնայըզ կէլտիլի զէման էվի աթէչէ վէրէճէլինտէն գօրգուլույօր իտի .

— Քէնտիսինի նէրէյէ ալըպ կէօթիւրտիւլէր իհթիմալ քի պիր խասթախանէյէ կէօթիւրիւլմիշ տիր տէյիլ մի .

Պու էսնատէ մատամ Պիթօ , Թէֆէր խապիսինին թէհտիտաթընը խաթըրլայարագ եալընըզ պիր .

— Իհթիմալ տըր , տէյէպիլտի . մարինաճը իսէ սուտլինի թէքրար իտէրէք .

— Նէրէյէ կիթտիլինի պիլիյօ՛րմուսընըզ , տէտի .

— Խայըր պիլմէյօրում . . .

— Գու մէճնունէ գատրն խանէնիգտէ շօգ զէման ի-
գամէթ իթտի՛ մի :

— Մատամ Ամատիս նէ գատար իգամէթ իթտի իսէ
օ տա օ գատար . պու վագաա վէ մուֆարէգաթտան օ զա-
վայլը մատամ Ամատիս բէք զիյասէ մի թէէսիր օլտու .
Ֆագաթ էլտէն նէ կէլիր . մէճնունէ իլէ պիր ալատա եա-
չամաղա ալըլմըլ օլտու զունտան . եալընըզ գալընճա ճանը
սըզըլտը . պիր ուչագլա խըտմէթինտէ պուլունան գատրն-
լարտան պիրնէթ բէֆագաթընա ալարագ օ տա սէյաճաթա
չըգտը :

— Գու եաչտա , էջլէ՛ մի . . .

— Օհ , օ հէնուզ բէք սաղլամ տըր :

— Իէ թարաֆա տօղրու կիթտի :

— Շըմէնտըֆէրին Լիօն խաթընը թէագըպ իթտի . ֆա-
գաթ շիմտի պուլունտուղու մաճալի գաթի սուրէթտէ պիլ-
մէյօրում :

Բընէ Մուլէն , կիւյա պու սիւալլէրի վագըթ կէչիրմէք
իչին իյրատ իտիյօր կիպի կէօրիւնիյօր իտի . ֆագաթ հա-
գըգաթը հալտէ պու սիւալլէրին հէր պիրի պէօյիք պիր
ֆիքրէ միւսթէնիտ օլտուղու կիպի , գարուճը գատրնըն ճէ-
վապլարըտա զիհնինէ հէքք օլուրճասընա եէրլէչիպ գալը-
լըյօր իտի :

Սպրինաճը , արթըզ սօրուպ անլայաճագը պիր շէյ
գալմատըղընտան , մատամ Գիծօյա վէտա իտէրէք տօղրու
արարթըմանընա շըգտը . օ կիւնքի իշիթտիյի շէյլէրին հէր
պիրի քէնտիսինէ ուղուրսուզ պիր ալամէթ կիպի կէօրիւնիւ-
յօր իտի . արթըզ մատամ Ամատիսին պիր իրի սէօղի իլէ
մէճնունէնին լիսանընտան սատրր օլան պիր իքի քէլիմէյէ ,
ֆէվգէլատէ պիր էհէմիլիէթ վէրմէյէ պաչլատը . Գերթին ,
խաֆի սուրէթտէ վագըֆ օլտուղու էսրարտէն խապէրտար
օլտուղու տագրգատէն պէրի , էսթէրին սէնէլէրճէ գարան-
լըզ իչինտէ գալան պէօյիք վէ միւտհիշ պիր սըրըլ , պիր

Փաճիայր քէշֆէ մէտար ոլաճագ պիր հարաքէթտէ պու-
լունաուղունա իհթիմայ վէրմէմէքտէ իրէն, արթրգ ինա-
նըյօր վէ կէօզլէրի էօնիւնտէ պիր շուլէյի հագըգաթ բար-
լայօր իտի :

Պիր թագըմ ֆէնա թասաւվուրաթըն թագեիգի ալթըն-
տա եաթաղընա ուզանտը, ֆագաթ կիւնտիւզտէն քէք գի-
յատէ եօրկուն ոլտուղունտան, պաւ թասաւվուրլար քէնտի-
նի ույգուտան մահրում պրրագմատը. պիլաքիս տէրին պիր
ույգույա վարտը :

Էրթէսի կիւն էրքէնտէն ույանարագ քիւ չիւք պիր խուրճ
տէրունինէ պիր ազ շամաչրր եերլէշտիրտի վէ գարուսընը է-
յիճէ քիլիտլէտիքտէն սօնրա, մատամ Պիժօյա վէտա իթմէք
իչին աչաղը էնտի. պատէհու խուրճը ումուղլայարագ խա-
նէտէն չըգըպ կիթտի. պուլվարա վասըլ օլունճա պիր քի-
րա արապատընա աթլայարագ սօլուղունը Պէրլին սօգաղըն-
տա ալտը :

Սաաթ տօզուզտա, եանի թէմամ քէնտիսինէ թէնպիհ
իտիլէն զէմանտէ, միսթրէս տիղ Թուրէնին իգամէթ իյլէ-
մէքտէ օլտուղու գօնաղըն գարուսը էօնիւնտէ արապատան
էնթ վէրտի :

Եինէ օ կիւն էօյլէտէն սօնրա կէնճ պիր ատէմ, Բօայալ
մէյտանընտա խապաթը վիճուտ իտէրէք Բընէ Մուլէնթի սօ-
րույօր իտի, պուզաթ տա Էթիլէն Լօրիյօ օլմաղըլա, մատամ
Պիժօ մուճաիլէյհին սիւալինէ շուճէվապը վէրտի :

— Միւսիւ Մուլէն շիմտի պուրատա տէյիլ տիր :

— Լութֆէն հանկը սաաթտա քէնտիլէրի իլէ կէօրիւ-
շէպիլէճէյիմի խապէր վէրիւրմիսինիղ :

— Քէնտիսինի ասլա պուլամայաճագսընըզ, շիւնքի միւ-
սիւ Բընէ պու սապահ տըշարը կիթտի :

— Նէ՞ գէման ափտէթ իտէճէքլէր :

— Օրասը գաթիլէն մալիւմ տէյիլ տիր, մամաֆիհ քէն-
տիսի իւշ հաֆթա գատար թախմին իտիյօր իտի :

կէնճ տօգթօր, պիլխասսա կէլիպ արատըղը զաթըն զայպուպէթինի խապէր ալընճա պիր աղ ճանը սըգըլտը, չէ- քիլիպ կիտեր իբէն շու սէօզլէրի մըրըլտանըյօր իտի:

— Կիթմիշ . . . պիր զաչ սաաթ վաղըթ զայպ իթ- տլիթ հալտէ հիշ պիր շէյ անլայամագսըզըն կիտիյօրում . . .

Պիր արայըգ կիտուպ Պէրթի պուլարագ թէքրար իս- թիճվապ իթմէք . Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօնըն՝ վիճուտինէ գանի օլտուղու սըրրտան քէնտիսինի խապէրտար իթմէսի իչին այագլարընա գարանըպ բէճա իյլէմէք ճիհէթի խաթ- րընա կէլտի. թէմամ պու խաթըրէյէ թէվիթիքէն հարաքէթ իտէճէյի էսնատէ, ճանխըրաչ պիր թէրէտտիւտ քէնտիսինի թէվզըթ իթտի. Պէրթին գապուլինէ մազհար օլապիլէճէք մի իտի . . .

Շայէտ գապուլ իթսէ պիլէ, մուհաֆագասընա ֆէվզէ- լատէ սայ էյլէտիլի միւտհիշ պիր սըրըլ խապէր վէրմէսի գապիլ մի տիր:

Իշթէ էթիլէն Լօրիյօ պու թէրէտտիւտ իլէ Պէրթին նէզտինէ կիթմէքտէն ֆէրագաթ իթտի վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը:

— Թէքրար մուզթարըպ, թէքրար ճէրիհէտար օլմագ- տա նէ մանա վար . . . Բընէ Մուլէնին ավտէթինէ գատար պէրլէմէք տահա խայըրը տըր:

Պիչարէ տօգթօր, օ կիւն զայէթ մէյուս վէ զէմնաք պիր հալտէ իքամէթ կեահընա ավտէթ իթտի:

Մաքինաճընըն, մխթրէս տիգ Թուրէնին խանէսինտէ եէրլէչիպ գալմասը իւզէրինտէն պիր հաֆթա գատար կէչ- միշ իտի:

Բընէ, վազիֆէսինի զայէթ ագիյանէ պիր սուրէթտէ իյֆայէ պաշլամըչ իտի. տէրիհտէ իթտիյի խըտմէթէ ասլա ալըըգ տէյիլ էքէն, պիլճիւմլէ թէֆէրուաթընը քէմայի մէհարէթլէ թէսվիլէ վէ իտարէյէ մուվաֆագ օլույօր իտի . էլ հասըլ ճիտտի պիր մէյըլ վիճուտն իլէ արթըգ միւտրի ումուր իւնվանընա քէսպը իսթիհզագ իյլէմիշ իտի:

Տիկէր իքամէթէքիլէք իլէ բէք կիւզէլ կէչինտիլի կիպի, նագարըրընտա մահճուպիլէթինի մուճիպ օլապիլէճէք հիշ պիր հալի, հիշ պիր մուամէլէսի կէօրիւլմէյօր իտի:

Միւմրիւն օլտուղու գատար սէօյլէյօր վէ նագարը տըգգաթընը տայիմա աչըգ պուլունտուրույօր իտի. Պէրլին սօգաղընտաքի խանէյէ կիրտիլի կիւնտէն պէրի հէր նէ ի- շիտիյօր վէ հէր նէ կէօրիւլմէյօր իտի, անլէրին թէտգըգընա հասըլ տըգգաթ իյլէյօր, ֆագաթ նագարը տըգաթը ճէյպ իտէճէյ, զանն ու շիպհէյի մուճիպ օլապիլէճէք էհէմի- յէթլի պիր շէյ կէօրէմէյօր իտի:

Միսթրէս տիգ Թուրէն, քէրիմէսինին վէ պահտը- եարըղը էսպապընը տիւչիւնմէքլէ մէշղուլ պիր վայիտէ օլմագտան պաչգա պիր շէյ տէյիլ իտի. պու էսկի ալիւֆ- թէնին, նէօյլի քէօրիւսի ճինայէթինին ֆայիլի օլան մէլու- նըն շէրիքը ճինայէթի օլտուղունա տէլայէթ իտէճէք հիշ պիր իմարէ կէօրէմէյօր վէ քէնտի քէնտինէ տիւչիւնէրէք:

— Պուրատա բէք պէյհուտէ վագըթ զայպ իտիյօրում . . . Ժան-ժուտիլին պագը կէօնա միւչապէհաթա մէպնի ալտանտըղը անլաչըլըյօր . . . տէյօր իտի:

Ժան-ժուտիլէ կէլինճէ, օ տա հէր կիւն Պէրլին սօգաղը- նըն պիր քէօչէսինտէ վէ թային իտիլէն մէվզըտա իսպաթը վիճուտ իյլէյօր իտի:

Սախթէ Լօրէն, եախօտ նամը տիկէրլէ Բընէ Մուլէն, հէր կիւն պիր պէհանէ իլէ պէչ օն տագըգա խանէտէն այ- րըլարագ հայտուտ իլէ պիր աղ գօնուշույօր իտէ տէ, պու իշտէ պիր եանլըչըգ օլտուղունա տայիր պիր շէյ աշմայօր

վէ իթիֆագ տա սէպաթ կէօսթէրիյօր իտի . Ժան-ժուսէի իսէ հէր կիւն թէլայ վէ սապրրսըզըղը արթարագ, միւլագ աթէ շու սէօզլէր իլէ նիհայէթ վէրիյօր իտի .

— Արգատայ, իշի շարըզ պիթիթմէլի, արթըզ պիթ ազ տա իրատ սայէսինտէ րահաթճա եաշամագ իսթէրիմ .

Գրլօտիյաննըն քէրիմէսինէ արըզ օլան խասթայրգ բէք ազ պիթ, գէման իմթիտատ իթտի . Լիթիյէն Լօրիյօնըն թէտա- վիսի սայէսինտէ կէնճ վէ կիւզէլ գըզճրազ քէնտիսի թօր- լատը, արթըզ կիւզէլիյի տէ լէթաֆէթ ու շէթարէթիտէ ավտէթ իթմիշ իտի .

Կէնճ տօգթօր, միսթրէս տիգ Թուրէնին իսրարը իւ- գէրինէ սըզճա սըզճա զիյարէթտէ գուսուր իթմէյօր իտի . Պէրլին սօգաղընտա էրէյիճէ միւլթէրիլէր եազալայաճա- զընը հիսապ իտէյօր իտի .

Բընէ Մուլէն, եախօտ սախթէ Լօրէն տէ, տօգթօր Լօ- րիյօ հազգընտա թապիյի պիթ Ֆիքրի մախսուսի վար իտի .

Հէնուզ Լիթիյէն Լօրիյօյը թանըմայօր իսէ տէ, սիյմա- սընտա ազմու թէչէպպիւսաթընտա սապիթ պիթ շէյ օլտու- զունա՛տէլայլէթ իտէն ալայիտէն վէ ճիւզվի մահզուն տուրու- շընտան, Պէրթի հազըզաթէն սէվտիյինէ վէ քէնտիսի իլէ մուարէֆէ վէ մինասիպէթ հասըլ իթմէք արգուսընտա պուլունտուզունա շիւպհէ իտէմէյօր իտի .

Միսթրէս տիգ Թուրէն, վէրէճէյի զիյաֆէթին թարի- թինի արթըզ թային իթմիշ իտի . պու զիյաֆէթ կէլէճէք հաֆթատա գաթիյէն վէրիլէճէք իտի . պինաէն ալէյհ Լօրէն թէրթիպ իտէճէք թէաթրօնըն նազշ ու թէգեինաթը իլէ մէշղուլ օլույօր, գարխանէ իլէ շիշէ քճիլէրլէ ագտը մուգա- վէլաթ իտուպ, տահա սայըր լէվաղիմաթըն թէտարիքի իլէ մէշղուլ օլույօր իտի .

Պիթ թարաֆտան տա հէր կիւն տավէթնամէլէր եազը- լուպ կէօնտէրիլիյօր իտի . պու տավէթնամէլէրին հիշ պիթի- սի Բընէնին էլինտէն կէշմէքսիզին մահայինէ կիթմէյօր վէ

հաթտա Գրլօտիյաննըն վէրտիյի լիսթայա թէվիֆիգ էն բէք շօգ- լարլնըն ի զէրլէրինտէ քէնտի եազըյօր իտի .

Սգուլանլարըմըզը թէքար Պէրլին սօգաղընտարի զօ- նաղա սէվգ իտէճէյիմիզ շու սըրուտա, Գրլօտիյա եաթազ օստսընտ միսթթատըլ օլան քիւշիւք սայօնտա պուլունույօր վէ զայէթ զարիֆ պիթ եազըլխանէնին էօնիւնտէ օթուրույօր իտի . պու եազըլխանէնին ի զէրլինտէ պիթ հօգղա գայլէմ ի- լէ պիթիլմիշ պիթ շօգ տավէթնամէլէր կէօրիլիյօր իտի .

Գրլօտիյա, օթուզ գատար զարֆըն ի զէրլէրինի եազ- մաղլա մէշղուլ օլտուզու կիսի, քէրիմէսի Ոլիվիյա տա սիւսի պիթ ալէթը մախսուսէ իլէ եազըլարը գարու թմագ վաղի- ֆէսինի կիֆա իտիյօր իտի . պիթ արայըզ Գրլօտիյա զըզընա .

— Նաղըր շօճուղըմ, պիթիթիթն մի, տէյու սօրտու .

— Խայըր սմնէճիլիմ հէնուզ պիթիթմէտիմ . Ֆազաթ իրի իշ իսիստէն սաշգա պիթ շէյ գալմատը . . . տահա պաշգա պիթ լիսթա վէրէճէքսիսինիզ .

— Խայրը եաթրում, եարըն իքուշ իտէճէյիզ .

— Նիլին սյու կիւն իրմալ իթմէյօրտա եարընա պը- րաղըյօրսու նըզ .

— Պիթ ազ էվտէն չըզըպ կիթմէք լաղըմ կէլիյօր . Ֆիս- թանլարընը բըրօվա իթմէք իշին տիքիշճիլէ սէօզ վէրիլտի- յինի ունտ թտըն մը .

— Կէրչէք . . . պէն պունը ունու թմուշ իտիմ .

— Միւսինի, զիյնէթինի հիշ տիւ շի՛նմէյօրմըսըն .

— Խայրը, խայրը, պու պիթ գուսուր օլտուլէր մի .

— Շի սիհէսիզ, կէնճ պիթ զըզ պաշտա մախսուս թուա- լէթլէրինի միսթլաղա տիւ շիւնմէլի տիթ . . .

— Վայիտէ ճիլիմ, պէնիմ իշին պունըտա սիզ տիւ շիւն- մէյօրմու սընըզ .

— Եզլէթ, օ գատար կիւզէլ օ տէրէճէ բարլազ պիթ հալտէ պուլունմանըզ իսթէրիմ քի . հէր քէսին նազարը հայրէթի եալընըզ սանա աթֆ օլունսուն .

— Սանքի պէոյէ օրնագ տան նէ՞ չրգար :

— Տէտիյիւմ կիպի դայէթ բարրագ պիր հալտէ կէօրիւն-
մէք . հէր քէսին կէպէրիւնի դամաշտրմագ արդու սրնտա
պու յունմաղանն , պու հիւսնի լէթաֆէթ պիր շէյէ եարա-
մագ . . .

— Պէնիմ էկէր եէկեանէ պիր արդում վար իսէ , օ տա
իլէլ էպէտ սիգտէն այրըլմամագ , տայիմա եանընըգտա գալ-
մագ տրր . . .

— Սէվկիլի շօճուղըմ , թէրթիպ իտէճէյիմ գիյաֆէթ-
լէր , պիզի եէքտիկէրիմիգտէն այրմագ իշին թէրթիպ օ-
լունմայօր :

— (Մանատար պիր թավր իլէ .) Պէյթի . . .

— Պէլքի տէմէք նէ՞ օլույօր :

— Վալիտէճիյիւմ , նէ էֆքեարտա պու յունատուղունըը
բէք ալա անլայօրում . . .

— Էօյէ իսէ նէ անլատըղընըը սէօյէ յինիդ պագա-
լըմ . . .

— Պէնի պիրիսինէ թէգվիճ իթմէք թասավվուընտա
պու յունըրտուըր . . .

— Էվվէթ , էկէր պու ճիհէթէ սարֆը էֆքեար իթմէ-
յէճէք օլուրում , վալիտէլիք վագիֆէսինսէ գուսուըր իթմիշ
օլուրում . . .

— Պու տավէթ իտէճէյինիդ դաթլար իշինտէ պէնիմ
իշին ինթիլապ իթմիշ օլտուղունըր գէվճինտէ , իսպաթը վի-
ճուտ իտէճէյինի հըսս իաիյօրում :

— Ահ , սէնի շէյթան սէնի , նէ գուրնաղ շէյսին . . .

— Անլայապիլմի՞ շմիյիմ :

— Էվվէթ սէվկիլի շօճուղըմ , իսթիգ պալին տայիմա զի-
նիմի իշղալ իտուպ տուրույօր , բէք էյի պիլիյօրտուն քի բէ-
տէրին վէֆաթ իթտիյի սըրատա պիզէ բէք ազ պիր սէրվէթ
պըրաղ ապիլտի . շիմտի սէնին կիւղէլլիլին , նէզաքէթին ,
թէրպիլլէ վէ մարիֆէթին , ճիհազ մէգամընա գայըմ օլմա-

լը տրր . ճէնապը Հագդա համտ ու սէնա օլտուն մէլէք կի-
պի կիւ զէլ պիր գըղսըն . սէնի սէվմէք իշին պիր քէրրէ եիւ-
զիւնիւ կէօլմէք քիֆսայէթ իտէր , սանա աշըղ օլան զաթտա
թապիլի իղտիվանէ թալէպ օլանագ տրր .

— Եա դօճամ օլանագ զաթ պէնի սէնտէն այրմաղա
դալգըշանագ օլուրսա .

— Սէնին թէլէսիր ու նուֆուզըն , տայիմա գէվճին օլա-
նագ զաթըն էօլէ պիր հարաքէթտէ պարունմասընա մանի
օլանագ տրր .

— Գուրայա կէլէճէք օլան զաթլար միյանընտա գէվճիմ
օլանագ առէմի պիզգաթ պէն մի ինթիխապ իտէճէյիմ .

— Խայրր , պէն ինթիխապէ հանէթ պըրագմատըմ , օ
մէսէլէյէ դարար վէրտիմ պիթիրտիմ . . .

— (Հայրըրտըրագ .) Կէրշէք մի վալիտէճիլիմ .

— Եվվէթ .

— Գէն օ զաթը թանըյօրմույըմ .

— Հէնուզ թանըմայօրսուն . . .

— Նէ զէման քէնտիսինի պանա թանըթաըրանագսը-
նըղ .

— Եագընտա .

— Գու ճէվապ օլմատը .

— Իհթիմալ քի թէրթիպ իտիլէճէք գիյաֆէթլէրին իւճ
կիճէսի .

— Տէմէք օլույօր քի սէքիղ կիւնէ գատար .

— Եվվէթ գըղըմ , սէքիղ կիւնէ գատար . . .

— Գու զաթ կէնճ մի տիր .

— Եվվէթ . հէմաէ դայէթ զէնկին պիր կէնճ .

— (Ենտիշէթ պիր թավը իլէ .) Զէնկին օլմուղլա պէրա-
պէր կիւ զէլտէ օլմուղը , տէյիլ մի .

— (Կիւ լէրէք .) Հէր ճիհէթլէ սէլիլէճէք պիր կէնճ տիր
գըղըմ , Եմիթ քի քէնտիսինի սէվլէճէքսին .

— Գագալըմ ստա պէնի սէվլէպիլէճէք մի .

— Սէնի սէվմէմէսի միւմքին մի տիր , հայտէ կիթ զը՝ հէման էլպիսէնի թէպտիլ էթտէ կիտէլիւմ .

Կի զէլ զըղ սալօնտան շըգար շըղմաղ , Գրլօտիյա տէր-հալ եանընտարի մէքթուսլարտան պիրլինի սլլու պրլլաւանարագ .

— Շիմտիտէն իյանէ լուղում եօգ , իշթէ պու օ տըր էվվէթ , զէվճի օլաճագ զաթ Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ տըր , տէտիրտէն սօնրա , դալէմի հօղգայա պաթըրրպ .

— Ժօրթատա պիր տավէթնամէ կէօնտէրմէք զէմանր կէլտի , ֆաղաթ կէլէճէլինտէն էմին օլմաղ իւին տավէթնամէնին ալթ թարաֆընա պիր գաշ սաթըր տահա եաղմալըլըմ . . . օ հալտէ իճապէթ իթմէմէսինէ իհթիմալ ~~Վտէմէք~~ տէլէրէք , տավէթնամէլէրտէն պիրլինին ալթ թարաֆընա , եաղըսընր ֆէրղ իթտիրմէլէճէք պիր սուրէթտէ շու սաթըրլարը իլավէ իթտի .

« Տիւղ հաղրէթլէրի , մախտուժը ալինիղ մարրի Հանրինին , մատմաղէլ իղասլօ տը լէլլլլլէր իլէ իղտիվաճը մէսէլէսինէ տայըր իֆատաթը մախտուսէմ պուլուշտուղու ճիհէթլէ , հէր հայտէ խանէլի աճիպէլի թէլլիֆէ թէնէզղիւ պուլուրաճագլարընը դալլիլէն ի միւտ իտէրիմ . »

Գրլօտիյա , պու սաթըրլարը եաղըպ քեաղըտը թէքրար պիւքտիւ , մի թէազըպէն զարիպ պիր թէպէսսիւմ իլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա նէ թասավլուրտա պուլունաճագ , հաղըգաթտէ նասըլ պիր տուղաղէ տիւշտիլիւնիւ ապա ֆարգ իտէմէլէճէք տիր , միսթրէս տիղ թուրէնին՝ Գրլօտիյա վարնիտէն պաշգա պիր յիմսէ օլմատըղընը նա՛սըլ քէշֆ իտէղիլէճէք , պու իհթիմալին խարիճիտէ պիր շէլ տիր . դարշը քարշըյա կէլտիլիմիղ զէման նէ տէրէճէ հայրէթ իշինտէ պուլունաճագը կէօղի միւն էօնիւնէ կէլլիյօր . ահ , քէնտիսինի ֆէլլէլատէ պիր մէթանէթլէ իսթիղ պալ իտէճէլիմ , տէտի .

Գրլօտիյա , պու քեաղըտը պիլխասսա պիր զարֆ իշինէ եէլլէշտիրէրէք , իւղէրինիտէ .

« Աէն-Տօմլինիյ-Աէն-ու էրմէն սօգաղընտա սաքին մէճիսի այան էրքեանընտան միսիւ լը տիւղ ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօյա » եաղտըրդ տան սօնրա , կիւլէրէք .

— Շիմտի նէօվպէթ օղլունա կէլտի , տէտի վէ մի թէագըպէն տիկէր պիր տավէթնամէ ալարագ անըն իւղէրինիտէ « ալօգաթ մարքի Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ » նամընը եաղտը , պատէհու օտա ուշաղը վասէթասը իլէ լօրլնի ճէլպիթտի .

Աքաստան պիր տաղըղա կէշէր կէշմէղ , լյնէ Մուլէն միքէմմէլ պիր միւտիրի տմար թալրընը թաղընմըջ օլտուղու հայտէ քիւշիւք սալօնըն էլիլինտէ իսպաթը վիճուտ իտէրէք .

— Մատամ , պէնտէնիղէ պիր էմրինիղ մի վար , տէյու սօրտու .

— Էվվէթ , իշթէ տավէթնամէլէր , պունլարը միւմքիւն օլտուղու դատար վագթ ու զէմանը իլէ մահալլէրինէ թէվղի իթմէլի տիր .

— Մատամ , բօսթա վասէթասը իլէ մի .

— Էվվէթ , ֆաղաթ մալի մինիղ օլտուղու վճճ իլէ , զարֆլարըն սօլ թարաֆլարընտա խաշ նըշանը պուլունանար էլտէն կէօթիւրիլիւ պ վէրիլէճէք տիր .

— Պաշ իսթիւնէ մատամ .

— Թէսարիքաթը էրէլիճէ իլէրի կէօթիւրէպիլտինիղ մի .

— Մէրագ իթմէլինիղ մատամ , հէր շէլ սըրասը իլէ հաղըրլանմաղտա տըր .

— Զիյաֆէթ կիւնի իշին ֆաղլա ուշագ լագըմ տըր , « ճիհէթի տէ տիւշիւնիյօրսուճըղա » .

— Էվվէթ մատամ , անլէրի տէ թէտարիք իտէճէլիմ .

— Պունլարըն մըգտարը նէ՛ գատար օլաճագ .

— Սէքիդ :

— Ծագաթ պու ատէմլէր զայէթ էմին օլմայը :

— Գունլարըն էրպայըր նամուստան պուլունտուգլարընա քէֆայէթ իտէճէք ատէմլէր վար :

— Ոյուն արասընտա նէ՛ եարմազ իսթէյօր , նէ՛ թէրթիպաթտէ պուլունտոյօրսունըզ :

— Իւշ քէշիւնն միւրէքէնդ պիւր թաղըմ քիմնասթիգ հիւնէրլէրի իճրա իտէճէքլէր , իւշ նէֆէր մէշհար մուսիգիշինասլար տա պիւր թաղըմ շարգըլար օգույաճագլար . գիյաֆէթիսիդ քէք բարլազ օլաճայ տըր մատամ . թէաթրօ թագլիտինտէ վէ պիւր վազաայի սահիհէյի միւսավվէր օյունլար տա շիմտի մօտա տրր , արգու պույուլուրսանըզ պունըն իշին տէ պիւր թաղըմ ճէլպ իտէճէյիմ քի , պու եօլտա քէք շոգ ալղըյլալա մաղհար օլմույլար տրր :

— Իսթէտիլինիյի եարմազա մէղունսընըզ , անճաղ թէաթրօ թագլիտի օլարազ վէրիլէք օյունլար , հալ ու մէվգըյա մուվաֆըզ օլմայը տըր :

— Սիգ պու ճիհէթլէրի ասլա մէրազ պույուլմայընըզ մաաամ , պէնտէնիզ հէր շէյի տի շիւնմի շիմ աիւր :

— Իւշէքէթիւր իտէրիմ , շիմտի տէ շու մէքթուպլար իլէ օլլաշընըզ :

— Շիմտի պու իշի տէ եարարըմ :

Բընէ Սուլէն , սալօնտան շըզըպ օտասընա կիրէր կիւրմէզ տավէթնամէլէրի այըրմազա պաշլատըղը սըլատա , Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ նամընը պիւր զարֆ իւղէրինտէ կէօրիւնճէ վիճուսինէ պիւր թիթրէմէ արըզ օլտու . քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի յըրըլտանտը :

— Իշթէ խաֆի պիւր մինասիպէթ , պիլիմ ավօզաթտա պուրայա կէլէճէք , պէնի թանըյաճաղ օլուրսա պիթթապի հայրէթտէ գալաճագ , իսթիճվապէ գալղըյաճագ . միւտիրի ումուր սըֆաթը իլէ պուրատա պուլունտուլումը սէօյլէմէյէ մէճպուրիլէթ հասըլ օլուրսա իշ ֆէնալաշըր . ֆագաթ

չիմտիտէն պու գատար թէլաչէ լուզում եօզ . Լօրէնին , օ
ասքէր գըյաֆէթլի տէմին եիւզի մաքինաճը Լ'ընէյէ օ
գատար պէնպէմէ քտէ տիր յի , Պէլթ տէ , ման-ժուտի տէ ,
մատամ Պիժօ սա , պէնի պու գըյաֆէթլի տէրհայ թանր-
եամատըյար . պինաէն ալէյհ միսիւ Հանրինին տէ պէնի
թանրեամայաճաղընտան ի միսավար օլապիլիլիմ .

Ճէսուր վէ նամուսը մաքինաճը պիւր ալ էօթէթ հա-
սըլ իտէրէք իչինէ տէվամ իթտի . պիւր արալըզ տիւզ ժօրժ
Տըլաթուր-Վօտիյօ նամընա մուհարրէր օլա՛ զարֆ կէօզիւ-
նէ իլիշաի . պու իսէ քէնտիսի իչին զայէթ միւէսսիր պիւր
տարպէ օլտու .

36

Որնէ Մուլէն . տիւզ նամընա եազրլան մէքթու պր կէօ-
րիւր կէօրմէզ ասէթմա եէրինտէն սըչրատըր վէ սէվզր հայ-
րէթլէ պիւրինէ խրթապ իտէրճէսինէ եիւքսէք սէտա իյէ
պիլա իլսթիյար իսանընտան շու սէօզլէր շըզը վէրտի .

— Զօզ շէյ , միսթրէս տիւզ Խուրէն տիւզի տավէթ ի-
տիյօր հա' . . . քէնտիսինի թանըյօր էօյլէ մի , պունտան
նէ՛ մանա յըգար , սագըն ժան-ժուտինին շիւպհէլէրի հա-
գըզաթ օլմասըն . պու խանէնին հանըմը իյէ տիւզ հազ-
րէթլէրի , պիւր զէման հազըգաթէն եէքտիկէրինին շէրիքը
ճինայէթլ' մի իտիլէր , օ հայտէ իչ եօլունտա տէմէք տիր .
հալ ու մէվզը պանա բէք պէոյիւք պիւր ճիւրաթ , մուվա-
ֆազըյէթլիմ իչին բէք պէոյիւք պիւր սուհուլէթ պախշ ի-
տէճէք տիր . ֆագաթ տիւզ ճէնապլէրի սէյահաթտան ավ-
սէթ իթտի՛ մի , հէնուզ ավտէթ իթմէմիշ իսէ վէ միսթրէս
տիւզ Խուրէն տէ պու հալտէն խապէրտար տէյիլ իսէ , ա-
րալարընտաքի իլթիպաթըն եիւզտէն պիւր շէյ օլտուզու

անյաշըլապիլիր . **ԿԿԷՔ** . միյանելէրինտէ ճինայէթտէն վէ պու եօլտա միւշարէրէթտէն հասըլ օլմուշ պիլի մինասիպէթ պուլունմասըղընա պու պիլի ալամէթ տիլ . նէ հալ իսէ բէք աղ պիլի զէմանտա հաղըղաթ մէյտանէ չըգաճաղ սըլ .

Բընէ Մուլէն , պու սէօղլէրի սէօլլէնէրէք տալէթ թէգ- յիլիլէրինի իւշ զըսմա այլըտը . պիլի թաղըմը բօսթա իլէ կէօնտէրիլէճէք թէգըթէրէլէր օլուպ , զարֆլարընըն ուճը- ընտա խաշ չըշաճը պուլունանյարտա էլտէն թէսլիմ օլու- նաճաղ իտի . Սէն-Տօվինիզ սօղաղընա կիտէճէք մէքթուպ- լարը տա պիլիղաթ քէնտի կէօթիլիլմէյէ գարար վէրտի .

Բընէ սաաթ իրիտէ Սէն-Վէրմէն սէմթինէ տօղրու եօ- լա չըգտը . մահալի մաղսուտէ վասըլ օլունճա պիլի գաշ կիւն էվիլէլ քէնտիտի իլէ գօնուշմուշ օլսան զարուճը , աիւզ հաղըթէթլէրինին հէնուղ սէյահաթտա պուլունտուղունը վէ պիլի հէվասիս տլամատըղլարը իլին նէ զէման ալտէթ իտէ- ճէյի մէճհուլ օլտուղունը խապէր վէրտիքտէն սօնրա .

— Պու մէքթուպը պըրագընըղ , շիմտի ամէլիյաթ օ- տասընա կէօթիլիլիլէրէք մասա իւղէրինտէ վիլուտինէ ինթի- գար իլլէմէքտէ օլսան տիկէր մէքթուպլարըն եանընա պը- րագըլըմ . պու անէ գատար մասա իւղէրինտէ թէրարիւմ իտէն մէքթուպլար եիւզ գատար օլտու . միւսիւ Հանրիլէ մախսուս օլսան մէքթուպ տա պու աղչամ հէր հալստէ եէ- տինէ թէսլիմ օլունուր , աէտի .

Բընէ Մուլէն , մէքթուպլարը պըրագտըղտան սօնրա Սէն-Փէրմէն մահալլէսինտէն ուղաղլաշտը . միսթրէս տիգ- Թուրէնին տիւզ մօթը աղ պիլի շէյ թանըտըղընա , տա- վէթնամէ թաղտիմ իթմէսի թէնէգլիւլ իտէր տէ պէլքի թէչրիֆ իտէր վէ վիճուտի իլէ Պէրլին սօղաղընասարի մահուտ խանէ պիլի գաթ տահա շէրէֆիտապ օլուր իւմի տինտէ պու- լունտուղունա արթըղ գանի օլտու .

Ղարթթթ մարինաճը , էրէյիճէ պիլի զէմանտէն պէրի

կէօրմէմիշ օլտուղու Պէրթիտէ զիյարէթ իթտիլտէն սօնրա , եինէ իլըտմէթ մահալլինէ ալտէթ իտի .

Պիլի վաղըթտան պէրի Մարսէլ սօղաղընա պիլի մէս- քէնը ֆաղիլրանէտէ եաշամուպտա օլսան տիւզ ճէնապլէրինին հալլինտէ , հիշ պիլի կէօնա թէպէտաիւլաթ հասըլ օլմամըշ իտի .

Տիւզ , Թըրէտէրիք Պէրար նամը այթընտա կիլլէնէրէք խէվի ու ըղթըրապը կիւնտէն կիւնէ արթըլօր իտի . պու պէ- լատէն զուրթուլարուգ եինէ էսկի շան ու շէրէֆի իլէ գօնա- ղընա ալտէթ իտէպիլլէճէյի վաղթա քէմալի սապըլսըղըլը- լա վէ աթէչլէր իլինտէ եանարապ ինթիպարտա պուլունու- յօր իտի . պու պապտէ եկկեանէ իւմիւտի վէ թարթը սէ- լամէթէ չըգապիլմէք իլին եէկեանէ իսթինատիկեահըտա Թէ- ֆէր իտի .

Տիւզ , հէման հէր աղչամ թէպտիլի գըյաֆէթ իտէ- րէր շիմտէլէ կէօրիւմէքսիլին , էվիլէլէ խապէր վէրտիլի- միլ կիլլի եօլտան գօնաղընըն պահճէսինէ կէչէյօր վէ պիլի արարըգ ամէլիյաթ օտասընա գատար չըգըպ , մասասը իւ- ղէրինտէ թէրարիւմ իտէն մէքթուպլարտան իսթիհասըլ մա- լիւմաթ իլլէյօր իտի .

Թէֆէրէ կէլինճէ , օղուեանյարըմըղա զաթէն մալիւմ օլտուղու վէճէ իլէ մէրգում , իսթիյար տիւզ իլէ կիթտիլ- ճէ միւնասէպաթը արթըրըլօր , կիւնտէն կիւնէ տահա զի- յատէ թէվէճէիւհ վէ իթիմատընա մաղհար օլարագ , քէն- տիսինի հէր տիւլլի ֆէսատընա իլթիլուրէ հաղըր կէօսթէ- րիյօր իտի .

Տիւզ ճէնապլէրի սաղալլընը պիսպիլի թիւն օլու խապի- սին էյիճէ թէսլիմ իթտիլի կիպի . պիլի **ԿԿԷԷ** Իըլօտիյա վարնինին իղինի թօղընը պուլմասընը վէ Պէրթ իլէ Բընէ Մուլլէնի տայիմի սուրէթտէ նաղարէթ այթընտա պուլուն-

տուրմասընը թափսխէտէն պիտան կէրի տուրմայօր իտի .

Իօլիս մէմուրրտա սարֆ իտիլէն սայըսըզ բարալարա պագմայրպ . զայրէթ ու հիմնէթինի պու իւչ մագսատա հասը իյլէյօր իտի .

Վագըթ ալաֆրրանկա ազչամըն սաւթ սօգուզըն եագլաչմագտա . հէվա պիտաղ սօղուզ օլուպ էօյլէտէն պէրի պաչալայաւն իննէ պիտեաղմուրտա հալա տէվամ իթմէյտէ իտի .

Թէֆէր , ուզուն միւտտէթտէն պէրի բօլիս իտարէսինէ տայըր իչէրի թէսվիյէ իթմէյրէ մէչդուլ օլտուդու . իչին . մէվգըլը մէմուրիլէթինաէն պիտաղ վագըթսըզ այրուլտը . սէրպէսթ գայըննա տօղրու Մարսէլ սօգաղընա կէլիպ . տիգ ճէնապլէրինին իգամէթ իյլէտիլի օտանըն գարուսընը իւսթ իւսթէ վէ պէյնլէրինտէ գարսըր վէրիէն իչարէթ իլէ իւչ տէֆա շալտը .

Չօգ զէմանաէն պէրի իչթահտան մահրում օլան տիգ ճէնապլէրի . պու սրատաթասամ իթմէյրէ մէչդուլ իտի . հէման գալղըպ գարուլը աչտըր վէ աղիմ պիտ թէլաչ իլէ .

— Պէօյլէ կէն վագըթ կէլէճէյինիղի աուլա մէմուլ իթմէյօր իտիմ . տէտի .

— Տիգ հագրէթլէրի . տահա էլբէն կէլէմէտիլիմ իչին ճիտտէն էսէֆ իտիյօրըմ .

— Պարի պու կիւն օլտուն կիւղէլ պիտ հէվատիսինիղ վարմը .

— Ղայրէթին հէր տիւրիսիւնտէ գուսուր իտիլմէտիլիսի էֆէնտիմէ արզ իտէճէյիմ . Փագաթ թէէսիւֆ օլունուր չի հէնուզ գաթի պիտ նէթիճէ հասըլ օլմատը . . .

— Սիղի կէօրտիւյիւմտէն տօլայը հէր հալտէ մէմուլնըմ . զիրա եալընըզ պուլունտուզճա բէք սըզըլըլօրում . օթուրընըզ օթուրընըզ Թէֆէր .

Թէֆէր պիտ սանտալեէ իւզէրինէ օթուրտու վէ ճէպինտէն պիտ շըզտան շըզարըննա . տիգ .

— Գրյօտիյա Վարնիյէ տայըր էլէ պիտ իբ — ճը կէլիլէպիլտինիզ մի . տէտի .

— Հէյհաթ . խայրը . թահգըզաթ վէ թէհարիյաթտէ օ տէրէճէ իլէրիյէ կիթտիմ չի . արթըզ պու գատընըն վիճուտի տիւնեատան գալղ տըղընա գանաթ իտէճէյիմ կէլիյօր .

— Ս . հ . թեաչրի . . . թեաչրի կէպէրմիչ օլտա . . .

— Պուտա օլմայաճագ պիտ շէյ տէյիլ տիտ . մամաֆիհ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ վէ շիւպհէտէն վարէսթէ օլմագ իչին թէքրար Լօնտրայա մէթուպ եաղտըմ . գանն իտէրսէմ պու կիւն եարըն ճէվապընը ալըրըմ .

— Թէֆէր . պու ինթիգար պէնի խարապ իտիյօր . պու վիճտանի ըղթըրապաթ պէնի հէր տագըզա էօլտիւլիւյօր . պուրատա տիրի տիրի մէզարա կէօմիւլտիւմ սանըլօրում .

— Տիգ հագրէթլէրի . ճէսարէթ լաղըմ . սէլամէթինիգին թէէմինի իչին պու սուրէթլէ կիլլէնմէյէ մէճպուրընըզ . հիչ շիւպհէ իթմէմ չի պու հալտէ շօգ սիւրմէյէճէք տիտ . տիւլմէնլէրինիլի մէյտանէ շըզարարագ թէէսիտ ունուֆուզ իլէ հէրսինէտէ զալէպէ իտէճէյիլ .

— Մալլումըն քէրիմէսի իլէ Բընէ Մուլէնէ տայըր նէմալիւմաթ ալապիլտինիլ .

— Բընէ Մուլէն հարըսխանէտէն շըզտըղը կիւնտէն պէրի տայիմա թէաղըպ օլունույօր վէ հէր կիւն կիտուպ Պէրթի զիյարէթ իթտիլի վէ էքսէրիէն հալ — Թագը պիտ տէրէճէյէ գատար շիւպհէլի պիտ ատէմին քէնտիսինէ լէֆագաթ իլլէտիլի կէօրիւլիւյօր իտի .

— Օ ատէմին քլմ վէ նասըլ շէյ օլտուդունը անլալապիլտինիլ մի .

— Մայէթիմաէ պուլունանլար իրի իւչ տէֆա պու աւտէմի թէաղըպ իթմիլլէր իսէ տէ . հարաքեաթընտա շիւպհէյի ճալիպ պիտ շէյ կէօրէմիլլէր . արթըզ պունընլա զիյատէ մէչդուլ օլմայը թէճվիլ իթմէտիմ . խուսուսիլլէ Բընէ

Մուլէնտէ կէօզտէն նիհան օլտու զու իշին արթըզ պիրի պիր-
լէրի իլէ գօնուչտուգլարը կէօրիլմէյօր :

— (Հօյրեթը ճայգըլարագ .) կէօզտէն նիհան մը օլ-
մուչ :

- Իվվէթ , իշ պէշ կիւնտէն պէրի . . .
- Սագըն պիր եէրտէ կիզլէնմիշ օլմա՛սըն :
- Խայրը կֆէնտիմ . Բարիզտէն չըգըպ կիթմիշ :
- Բօլիս խտարէսինճէ պու հալ ճալիպը էնտիշէ տէ-
յիլմի :

— Ասլա՛ , ֆիրար սուրէթի իլէ կիթմէմիշ տիր , Թաշրա-
տա պէօյիլ . ք պիր ֆասպրիգ այա մի ֆէթիթիշ թային օլուն-
մուչ . . .

- Պու ֆասպրիգա նէ ֆասպրիգասը իմիշ :
- Պուրասը պիլինմէյօր , զանն իտէրսէմ պունը անլա-
մագ պիղճէտէ էյղէմ տէյիլ . հէր ճէ իսէ Բըճէ Մուլէն ար-
թըզ Բարիզտէ տէյիլ տիր . . .

— Բօայայ մէյտանրնտարի արարթըմանընը պօշայթմըշ ,
էշեասընը սաթըս սավիլը մը :

- Խայրը , հէնուզ արարթըման էօհտէսինտէ վէ էշ-
եասըտա իլինտէ տիր :
- Տէմէր օլույօր քի եինէ Բարիզէ կէլէճէք տիր :
- Իհթիմալ :
- Սիզ պու մալիւմաթը նէրէտէն ալասպիլտինիզ :
- Իգամէթ իյլէտիյի խանէնին զարու ճըսըտան :
- Բընէ Մուլէնին կիթտիյինտէն էմլինմիսինիզ :
- Գարուճը գասրնըն պանա եալան սէօյլէմէյէ մէճ-
պուրիլթի օլմասըլը կիպի , պիր կէօնա իսթիֆատէսի տէ
եօգ տրը . . .

— Հայտէ օրասը էօյլէ օլտուն , ֆազաթ Բընէ Մուլէն
գարու ճըլը ալտատասպիլի , քիսնէնին շի պհէսինի ճէլպ իթ-
մէմէր վէ լայըլը իլէ քէնտիսինի կիզլէմէք իշին պէօյլէ
պիր շէյ իճաս իտէր :

— Տիւզ հաղրկթիլի , Էվվէլճէ պէնտէ պու ֆիլիբրտէ
պուլունտու՛մ վէ նօթրը Տամ տը Շան սէմթիլէքի խա-
նէյի շաղարէթ վէ թէֆիթիշ ալթընտա պուլունտուլտու՛մ . . .

- Էյ . . .
- Բընէ Մուլէն պէշ կիւնտէն պէրի Պէրթի զիյարէթէ
կէլմէմիշ տիր :

— Պիղղաթ կէլմէզտէ մէքթուպ կէօնտէրի , կէօրիլ-
մէր իշին պիր եէր թային իտէրլէր վէ կէնճ գըզ իլէ օրա-
տա պիրլէշիպ գօնուչուլար :

— Պու միւտտէթ զարֆընտա գըզ տա պիր թարաֆա
կիթմէմիշ տիր , եալընըլ ու ֆազ թէֆիլթ թէտարիլ իթմէք
իւզրէ սէմթիլտէքի տիլգրեանլարա գասար կիտուպ կէլ-
միշ տիր :

— Հաղըգաթըն պու մէրքէզտէ պուլունտուլտունտան
էմլինմիսինիզ :

— Իվվէթ , հէմտէ հէր ճիհէթլէ էմլինիմ . . . պու ա-
տէմին արչարը կիթտիյինէ ասլա շիւպհէ իտէմէմ . պու ա-
տէմին սէնաթը մարինահը տըլ . . . պու սէնաթ սայէսինտէ
եաշայօր . վաղասա պիր աղ բարասը վար իտէ տէ , էօյլէ ու-
զուն միւտտէթ իշտիզ կիճսիզ վաղըթ կէշիլէպիլէճէք վէ
պու հայտէ եաշտուղա միսախա պիր տէրէճէտէ տէյիլ
տիր . . . պինտէն ալէյհ թաշրահա պուլտու զը խըտմէթի
գասպուլ իտէրէք կիթմէսի թապիլի տիր . պէն պու մէսէլէ-
տէ շիւպհէլի պիր շէյ կէօրմէյօրու՛մ . . .

— Հայտէ պու տա տէտիլինիզ կիպի օլտուն , Պէրթ իլէ
Բընէնին պու թէշէպպիտտէն ֆէրաղէթ իյլէտիլէրինէ տէ
հիլթիմ իտէպիլէճէքմիլիլ :

— Նէքտիկէրինտէն ուղաղլաշտըգ ճա նէտէն իհթիմալ
վէլմէյէլիմ :

— Պէն պունա իհթիմալ վէրէմէմ , զիհնիմի պիր թա-
ղըմ միւտշիշ թասաթիլուլար իշղալ իտէյօր , կիճէլէրի տա-
լա ուլուեամայօրու՛մ , պիր աղ ուլուեամագ օլտամ , տէհ-

չէթի ընդամենը ուրիշ իրերու, սոսի գ սոսի գ թէր-
լէր իշխանէ գալը յօր վէ սրչրայարագ ու յանր յօրում. ար-
թրգ պունտան էօթէյէ պիր բղթըրաւ ու սէֆալէթ, պիր
միհնէթ ու ֆէլարէթ թասավուր իտէմէյօրում . . .

— Տիւ գ հաղրէթլէրի, սիւ շիւնիւնիւ պէ պու կիպի էֆ-
քեար ու թէսավուրաթտան ֆէրաղաթ իտինիգ .

— Տիւ շիւնտիւրնէ խէվֆ ու բղթըրապըմ' արթըյօր . . .
տիւ շիւնէմէղ օլույօրում . Բրնէ Մուլէն Լօնտրատան պաշ-
լընա էսկի ու սթասընըն, վէլինիյմէթինին իատէյի նամուսու
չէրէֆի մաղսատը իյէ գալը պ կէլմիշ տիր . . . պունը քէն-
տի իթանընտան իշիթտիւմ . խալըր, խալըր, պու առէմ
ֆիլրինտէն տէօնմէղ, հէր շէյի եարմաղա հաղըր տըր, հա-
յաթընըն սօն տագրղասընա գատար օղրաշաճագ վէ միւթ-
լագա իհրաղը մուվաֆագըյէթ իտէճէք տիր .

— Ձիւրինտէ ճէ տէրէճէ սապիթ օլուրսա օլտուն, իմ-
քեանսըղըղա գարը միւթլագա բղհարը աճղ իյլէյէճէք
տիր, էլտէ իյլէտիյի տէլիլէր հիւքիւմսիղ տիր, պունը քէն-
տի տէ պիլիւր . հէմ շիմտի նէ եարասիլէճէք, հէր տիւրի
գուվիլէթ ու իսթինատտէն մահրում տէյիլ մի .

— Գըլօտիյա Վարնինին եագտըղը մէքթօ պ միւսվէտէ-
սի էյինն կէշմիշ տիր, օ մինասիպէթլէ պու գարըլը թանը-
յօր, էլպէթտէ արար պույուր .

— Պու գատընը թանըմասը պիր ֆայիտէ պատիշ իթմէղ.
գաթէն պիղ տէ պու գարըլը արայօրուգ, հէմ պիլիւմ էշի-
միղտէ տահա պէօյիք պիր գուվիլէթ պուլունտուղու հալ-
տէ էյէ կէշիւրէմէյօրուգ. հայտէ ֆարղը մուհալ օլարագ տէ-
լէթմ' ըի, արամագտա օլտուղը պու գատընը էյէ կէշիւրէն,
կիտու պ տէ Գըլօտիյա Վարնիյէ սՄուգատտէմա պիր ճինա-
յէթ իյգա իյլէտիյինիղէ վագըֆըմ. պիր պիշարէնին մասու-
մէն իտամընը ինթաճ իտէն պու ճինսյէթի իյթիրաֆ իյէ
պէրապէր, շէրիըը ճինայէթինիղ օլան առէմին իսմինի իս-
պէր վէրինիղ տէյէպիլիւր մի. պէօյլէ պիր սէօղ սէօյլէյէ-

պիլմէր իշին ինսան միւթլագա տէլի օլմալը տըր. Գըլօտիյա
Վարնի պէօյլէ պիր տիվանէյի հուգուրընտան տէր հալ տէֆի
իտէր. հալ պէօյլէ օլտուգճա տահա նէտէն գօրգ յօրսու-
նըղ, սիգճէ մարուրը ղէման հաղըր վար. շայէտ տալայա
տա գըլամ իտէճէք օլտա. հիւքիւմտէն սագըթ գալըր . . .

— Իշիթէ ասըլ պէօյլէ պիր թէճավուղ վուգուինտէն
գօրգըյօրում. պէօյլէ պիր տալատէ գաղանմըշ օլտամ պիլի
տիւշար օլանաղըմ մահճուպիյէթի տիւ շիւնէրէք խէվֆ ու
տէհչէթ իշինտէ գալըյօրում. շէրէֆ ու իթիպարաէն մահ-
րում օլտուգտան սօնրա նասըլ եաշայապիլիւրիւմ . . . օ հալ-
տէ պէյնիմէ պիր թապանճա սըղըպ հայաթըմա նիհայէթ
վէրմէք էլպէթտէ իսայըրը տըր .

— Տիւ գ հաղրէթլէրի, մահքիւմըն՝ մասու միյէթինի սու-
րէթը գաթիլէտէ իսպաթէ մէտար օլանագ գալի տէլիլէր
պուլունմատըղճա, իատէյի նամուս տալասընըն հիւքմի
գալմաղ . . . պու տէլիլէր նէրէտէ տիր . . .

37

Ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօ սիւքիւթ իտուպ թէֆէրին
եիւգիւնէ պագըյօր իտի. մէրղում իտէ սէօղիւնէ տէվամ
իտէրէք .

— Շահատէթ իտէճէք պիր քիմսէ տէ եօգ տէյիլ մի,
տէտի .

- Պիր շահիս վար իտի .
- (Հայգըրարագ .) Հայաթտա մը .
- Խալըր, վէֆաթ իթտի .
- Ո հալտէ պէն եինն սէօղիւմի թէքրար իտէրիւմ յի
պու պապտէ տալայէ իմքեան գալմամըշ տըր. պիր քէրըէ
տիւ շիւնէլիւմ, Գըլօտիյա Վարնի պու իշէ միւտախէլէ իթմէք

սէփոտարնտա պուլունայօր իսէ , տիւշիւնայի սէրվէթինիգ .
տէն պաշղա պիր շէյ տէյիլ տիր . բարաճատա պիր ֆէ-
տաքեարյրգ իտէճէք օրուրաանըզ պու գատրնքն էլինտէճ
եաղայր գուրթարապիրսինիգ . էսթէրէ , եանի պիրատէ-
րինիղին տուլ գէզճէսինէ կէլինճէ , օ տա իլէյ էպէտ թիմար-
խանէտէ գալաճագ վէ քիմսէ իլէ իխթիլթիթ իտէմէյէճէք
տիր . իստուսթ իլէ եիրմի սէնէլիք պիր տիվանէնին ազլը
պաշրնա կէլէճէյի իհթիմային իտարիճինտէ տիր . Բըճէ Մու-
լէն իսէ , տէյայիլի գալիլէտէն մահրուժ պուլունտուղու իլին
պու սէխտատան վաղ կէշէրէք պրրազրպ կիթմիլ տիր . շիմ-
աի մէյտանտա պիր Պէրթ գալրյօր քի , օ տա հէնուղ պիր
շէյ եարապիրմէքտէն աճիղ պիր շօճուղ տըր . իմոի տիւղ .
հազրէթլէրի , արթըզ ազլընըզը պաշընըզա թօրլայընըզտա ,
էպլ պիր թաղըժ վահի ֆիթիլէր վէ պաթըլ գուրուն-
թուլար իլէ , քէնտինիղի պէյհուտէ լուհաթսըղ իթմէյի-
նիղ :

Թէֆէր գահիրէն բէք տօղրու . վէ բէք աղիլանէ սէօյ-
լէյօր կիպի կէօրիւնիլյօր իսէ տէ , տիւղ ճէնապլէրինին իսէվֆ
ու տէհչէթինէ գատրը պու սէօղլէր պիր ֆայիտէ պտիսլ իթ-
մէյօր իտի . տիւղ , ղիհնինի եալլընըզ պիր շօղ թայա սէվղ
իտէրէք պաշղա պիր շէյ տիւշիւնմէյէ մէյտան պուլամա-
յօր իտի . Խօլիս մէմուրը , տիւղին սիւքիլթինի կէօրիւն-
ճէ :

— Տիւղ հազրէթլէրի , հալա էմիլիլէթ վէ գանաաթ
հասըլ իթմէտինիլ մի , տէյու սօրմասը իլէ , մօրթ պօղուգ
պիր սէս իլէ :

— Խալըր , սիղ սէօլլէր իլէն , պէն կիւնտէն կիւնէ իլէ-
գարրու պ իթմէքսէ օլտուղուժ ֆէլաքէթ կիրտապրնա տիւ-
շիւ պ մահվ օլաճաղըժը տիւշիւնիլյօր իտիմ :

Պու էսնատէ Թէֆէր , պայաղը լիղ գաթ ու մէրհամէ-
թէ տէլայլէթ իտէճէք պիր սուրէթտէ տիւղին եիւլիւնէ
պագըյօր իտի :

Ֆիլհագըզա պու իսայրն իխթիլյարըն , Սէն Մարսէլ սօ-
գաղրնտա իգամէթ իտէլիտէն պէրի հալ ու հարաքեաթը
պիսպիլթիւն թէղայիւր իթմիլ իտի . եանազլարընտաքի
պուրուշուզլար արթտըզը կիպի շուգուրլաշմըլ օլան կէօղլէ-
րինտէտէ սէօնիք պիր բարյագլըզ կէօրիլիլյօր իտի . ալթ
տուտաղը սարգըլըպ եիւլիւնիւ գօրգուճ վէ վահչիեանէ
պիր շէքիլտէ կէօսթէրիլյօր իտի , բօլիս մէմուրը պիր իլի տա-
գըզա սիւքիլթ իթտիքտէն սօնրա , պիրտէն պիրէ :

— Տիւղ հազրէթլէրի , հազգընըզ վար , խէվֆ ու տէհ-
չէթ սիգի խարապ իտիլյօր , էօլիսժ տէրէճէսինէ կէթիլիլյօր ,
պու տէրէճէսինէ իհթիմալ վէրէմէյօր իտիմ , ֆազաթ ար-
թըզ կէօրիլյօր վէ անլայօրուժ քի . . .

Միւսիւ Տրլաթար-Վատիյա , պիր տիվանէնին եարտըզը
կիպի մէգամը թաստիգ տէ պաշրնը սալլայօր իտի . Թէֆէր
իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ :

— Մամաֆիհ իստէյի բահէթինիղ իլին գաթի պիր շա-
րէ թասապվուր իտիլյօրուժ . . . պու շարէնին նէ տէմէք օլ-
տուղունը սիգտէ պիլիլիսինիղ , տէտի իսէ տէ , մօրթ պիր սէօզ
սէօլլէմէտի . բօլիս մէմուրը տըզգաթթլա մուճաիլէյհին եիւ-
ղիւնէ պագարագ :

— Արթըզ պանա իթիմատընըզ գալմատըժը , եօլու-
նըզտա ճէ տէրէճէ իսլրագը սատագաթ իթտիլիմի վէ էլ-
եէվմ խրտմէթինիղ ուղուրընտա հէր տիւրլիս . ֆէտաքեար-
լըզա հազրը պուլունտուղուժը պիլլէյիլմըսընըզ , տէլինճէ ,
մօրթ պաշընը գալտըրըպ սէօնիք կէօղլէրի իլէ մուխաթի-
պինին եիւղիւնէ պագտը . Թէֆէր թէքրար սէօղէ պաշլա-
յարագ :

— Պու ճինայլէթին եէկեանէ շահիտի օլան ատէժ վէ-
ֆաթ իթմիլ . Գըլօտիյա վարնի գօրգուլաճագ պիր տիւշմէն
տէյիլ . Բընէ Մուլէն մէյտանը մուհարէպէյի թէրը իթտի ,
էսթէր էմին պիր մահալտէ պուլունտույօր . արթըզ ճէտէն
գօրգույօրսուճըզ , տէտի :

— Պէրթ , Պէրթ տէն գ օրգ ու յօրում . . .

— Աճիզէ պիր եէթիմէտէն մի .

— Աճիզէ օլու պ օլմատրղընը բէք էյի պիլէմէյօրում , ֆագաթ պու գըղ պէնի ց օրղ ու տըյօր . բիյալէրիմտէ պիլէ կէօրտիյիւմ պու տըր , պէնի ֆէլաքէթ կիրտապընատա պու գըղ եիթէրէք եագլաշտըրըյօր .

Պու էսնատէ Թէֆէր , քէնտի էնտինէ .

— Էվհամ ու տէհչէթ պիչարէնին զիհնինի բէրիչան իթմիշ . . . պու ատէմ ատէթա տիվանէ կիպի պիր հարաքէթի իլթիզամ իտիյօր , տէտի , տիւգ իսէ սըգ սըգ նէֆէս այըպ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Պէրթին վիճուտի օրթատան գալգմատըգճա պէն խէվֆի ու ըզթըրապտան գուրթուլամայաճաղըմ . . . պու գըղ օլմասա կէշմիշ զէմանտաքի էսրարը քիմ արաշտըրըպ մէյտանէ չըգարաճաղ , դապրթա վէ ատիլյէ սըգգաթլա սօն տէրէճէյէ գատար թահգըգաթ իճրա իյլէտիյի հալտէ , հագըգաթը քէշֆէ մուվաֆֆաղ օլամամըշ վէ հիւքմինի պիր խաթա իղէրինէ իպթինա իթմիշ իտի . պու կիւն Բընէ Սուլէն եէթիմէյի հաքիվէր հուգուրընա չըգարմագլա պիր մէգարըն թաշընը գալտըրապիլիւր , վէ հէր շէյ պու սուրէթլէ մէյտանէ չըգար , տէտի .

— Տիւգ հաղրէթլէրի , պու կիպի վահի թասապվուրլարըն նէ տէրէճէ վէլսամէթի ինթամ իտէպիլէճէյինի հիշ տիւշիւնմէյօրմուսընըղ .

— Նէ տէմէք իսթէյօրսուն .

— Սագսատընըղը անլայօրում , ֆագաթ իատէյի բահէթինիղ իչին տիւշիւնտիյիւնիւղ շարէնին պէտէլի եինէ պիր ճինայէթ օլաճաղ տըր .

— (Հայգըրարաղ .) Սիզէ ճինայէթտէն քիմ պահս իտիյօր . . . պիւթիւն կիւն պիրէր գաղա վուգու պուլտուղունը կէօրմէյօրմույըղ , գաղա իլէ վուգու պուլան պիր հատիսէ ճինայէթ սայըլմաղ . շիւնքի պիր գաղայը վուգուին-

տէն էվլէն շէ պիր քիմնէ կէօրիւր վէ նէ տէ պիր քիմսէ մէնէ գատրը օլապիլիւր . պու ֆամիլիւնըն սօն մահսուլը օլան պու գըղտա օրթատան գալգաճաղ օլուրսա , սերպէսթիլէթիմ , մէթանէթիմ վէ գուվվէթիմ տէրհայ ապտէթ իտէճէք տիր .

Թէֆէր պու սրրատա տիւշիւնիյօր իտի . տիւգ մէրգումըն էլլէրինտէն թուլթարաղ վէ կէօզլէրի կէօզլէրի իչինէ տիքէրէք .

— Թէֆէր , Պէրթին վիճուտինի քիմ օրթատան գալտըրըր վէ պու պէլատան պէնի քիմ խէլաս իտէճէք օլուրսա , իքի եիւղ պին ֆրրանգ վէրէճէյիմ . . . անլատընըղ մը , տէտի .

— Անլատըմ , իսթէտիլինիղ շէյ պէլքիտէ պէնիմ պաշըմ օլաճաղ տըր .

— Իքի էիւղ պին ֆրրանգ էրէյիճէ պիր սէրվէթ տէմէք տիր . . . նասըլ գապուլ իտէճէքմիսինիղ .

— Տիւգ հաղրէթլէրի , քէնտինիզէ կէլինիզատէ սօղուգ գան իլէ պիր աղ գօնուշալըմ .

— Ոիզ պանա գապուլ իտուպ իթմէյէճէյինիղի սէօլլէյինիղ .

— Էվլէնէ գօնուշալըմ .

Տիւգ հաղրէթլէրի տէրմանսըղ պիր հալտէ շու սէօզլէրի մըրրյտանարաղ , պիր սանտալեա իղէրինէ տիւշիւ վէրտի .

— Սէօլլէյինիղ պագալըմ , էշմէ սիզի տինյէյօրում . . .

— Չիհնէն հասըլ իթտիլինիղ բէրիչանիլէթտէն գուրթուլապիլմէնիղ իչին , Պէրթի հիշ իթմէք իզթիզա իտէյօր , տէյիլ մի .

— Էվլվէթ , ԷՄՔ .

— Բէք կիւզէլ , պու արղունըղտա հասըլ օլաճաղ տըր . Տիւգ , կէնիշ պիր նէֆէս ալտը , Թէֆէրտէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Փագաթ պու պապտէ հէր իրիմիզտէ գայէթ միւտէպպիրանէ վէ նիհայէթ տէրէճէտէ իհթիլաթքեարանէ հա-

բաքէթ իթմէլիյիզ, պու ճինայէթէ սիզտէ իշթիրաք իթտի-
յինիզ իպին պուներն նէթիճէսի պանա կէօրէ նէ գատար վե-
խիմ իսէ, սիզճէտէ վէխամէթ օ նիսպէթտէ տիր . . .

— Նասըլ իսթէրսէնիզ օ եօլտա հարաքէթ իտէպիլի-
սինիզ, պէն պու պապտէ նէ պիր Ֆիրր պէյան իտէրիմ վե
նէտէ պիր շէյէ գարըշըրըմ, հէր նէ եարարսանըզ պէնճէ
էյի տիր .

— Պէնիմտէ սիզաէն իսթէտիլիմ շէյ պու արր . պէն-
տէնիզ պու խուսուստա կիւզէլ պիր խաթը հարաքէթ թա-
յին իտէրիմ . . .

— Պիլտիլինիզ կիպի հարաքէթ իտինիզ . . . պէնտէ գա-
րիպէն վատիմի էյֆա իտէրիմ, եանի հէր հանկը կիւն կե-
լիրտէ օ հէր շէյ հազըր արր . Պէրթի էլտէ իթտիք, եարըն
վիճուտի օրթատան պալգանագ ո տէրսէնիզ վէ պիր նըչանէ
իլէ սէօզիւնիւզիւ իսպաթ իաճէք օլուրսանըզ, օ տագըգա-
տա իքի եիւզ պէն ֆըրանըզ հավի պիր շէք թէսլիմ իտէ-
րիմ . . . պիզզաթ թարաֆրմա միւրանաաթ իտէր բարալարը
այրրսընըզ, եախտ էմրինիզէ թէէտիյէ օլունուր .

— Իէք կիւզէլ . . . ֆագաթ իշի եօլունա գօյմագ էյի
պանա շիմտիտէ բարա լազըմ արր .

— Չօգ մը . . .

— Նէ գատար միւմքին իսէ . . .

Տիւզ շէքմէճէյէ թէգարրուպլէ աչտը վէ պիր տէմթ
պանգա գայիմէսի այրպ Թէֆէրէ վէրտի, Թէֆէր գայիմէ-
լէրի ճէպինէ եէրլէշտիրէրէք .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ տիւզ հազրէթլէրի, պու իշիտէ
պանա հէվալէ իթտինիզ եա, արթըզ միւսթէրին օլունուզ,
տէտի .

— Շիմտի պէն նէ եարանազըմ .

— Սապր իտուպ պէքլէյէճէքսինիզ, պու ինթիզարտա
չօգ սիւրմէյէճէք տիր .

Պու իքի մէլունլար պուրատա միւքեալէմէյէ նիհայէթ

վերաբերելու . միւլթէագրուէն Խէֆէր տիւզէ վէտա իտէրէք չըգտը կիթտի .

Խէֆէր կիթտիտէն սօնրա ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօ , էբէյիճէ պիր զէման մաղմում վէ մէյուս պիր հալտէ տիւ- չիւնտիւ , սաաթ օն պիրի շայրնճա պյապա գալգրպ պիր բէն- չէրէ աչտը , սէմա միւրէքքէպ կիպի թիմ սիյահ օլու պ եապ- մուրտա էլան տէվամ իտիյօր իտի .

ժօրժ բէնչէրէյի գաբատը , գալրնճա պիր գումաչտան մամուլ բարտէսիւսիւնիւ կիյտի , պաչընա եուվարլագ վէ քի չիւք պիր շապգա կէչիրտի , պիր տօլապ աչըպ պիր տէ- մէթ անախթար ալտը , լտնգատընը սէօնտիւրտիւ վէ կի- թիւլթիւսիւզ բաթըրտըսըղ ուսուլէթլէ օտասընտան չըգտը , գաբուճըյը ուեանտըրմագ սըղըն տըչ գաբույը աչմագ միւմ- քիւն օլտուղունտան , պու սուհուլէթտէն պիլ իսթիֆատէ սօգապա չըգար չըգմաչ , պիր բէրլէ էթրաֆընա տըգգաթ- լա կէօզ կէզտիրտի , վէ հէման ըրլսթըմա տօղրու իլէրլէ- տի .

Արատան օն տագըգա գատար պիր վագըլթ կէչէր կէչ- մէզ արգասընտան տօղրու պիր արապա կիւրիւլթիսի իչիթ- տի . պաչընը չէվիրիճէ , օլտուգճա միւնթագամ պիր արա- պանըն բարլամագտա օլան ֆէնէրիճի կէօրտի .

Արապանը տա եանընա եագյաչաճաղը սըրատա իսթիւ պաչը թէմիզէ պիր ատէմի՝ քէնտիսինէ ինթիզար իտիյօր կիպի կէօրիւնճէ , միւլթէրի զաննը իլէ պիր գաչ ատըմ՝ ու . զաչտան .

— Էֆէ՛նտի , արապա լագըմ՝ մը , տէյու հայգըրտը .

Ժօրժ , թաստիգ մէգամընտա պիր պաչ իչարէթի իլէ արապաչը նէզտիճէ ճէլպ իտուպ գաբուսընը աչտը վէ հէ- ման իչէրիսինէ աթլատը , արապանը իլէ սաաթ բազարլըղը իտէրէք կիտէճէյի մահալի իսպիլը վէրտի .

Քէնտիսինի զաթէն թանըմըչ օլտուղումուզ 13 նօմե- բօլը արապանըն սահիպի իիլէր Լօրիյօ գամըլը սալլայարագ

եօրա տիպէլտի . պիր ազ սօնրա արապա տիւզին գօնազլ պուլունան սէմթէ եազլաշընճա , արապաճըյա թէվագուֆ էմրինի վէրտի . տէր հալ արապատան էնիպ Բիյէր Լօրիյօնըն էլինէ պիր պէշ ֆրանգլըզ սըզըշտրրարագ .

— Չէնք պուրատա պէ.քլէ.յինիւզ , տէտի .

— Նէ գատար իսթէրսէնիզ պէ.քլէրլիմ . . . ֆազաթ նիշին բարայը բէշին վէրիյօրսուներգ .

Տիւզ ճէնապլէրի պիր շէյ սէօյլէմէյէրէք սօզաղըն իւլէրիսինէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը . արապաճը տա նազարը իլէ պու զարիպ թավուրը միւշթէրիսինի թէագըպ իտէրէք շու սէօզլէրի մըրըլտանտը .

— Սօզ շէյ . . . հիշ շիւպհէ իթմէմ քի պու էֆէնտիւլէրին հէբսիտէ բէք ահմագ շէյլէր տիր . իշթէ պիրիսիտէ պու . քէնտի ահմագլըղընը տիւշիւնմէյօր տա պանա պուտալա նազարը իլէ պագըյօր . պէնի պուրատա պըրազրպ տա քէնտիսի պագ Նէ գատար սըզագ կիտէյօր , հայ պուտալա հէրիֆ հայ . հարաքեաթընը հէրքէսին նազարընտան կիզլէմէք իսթէյէն ատէմ հիշ արապայա պինէր մի , արապաճըյարըն տա կէօզի վար . անլէր տէ եաման շէյլէր տիր . պու մէսէլէ՝ եէկէնիմ Լթիյէնտէն եիւզ շէվիւմիշ օլան օմինի մինի հանըմըն , եինէ պու արապայա բազիպէն Լօայալ մէյտանընա իթտիյի սէյահաթը իսթար իտէյօր . . . իհթիմալ քի պու էֆէնտի նօմէրօյը տա շաշըրմըշ տըր . . . Տէր հալտէ ֆիլր ու մագսատը պանա իզինի թօզուներ կէսթէրմէմէք , բարայը բէշին վէրիշինտէն տէ անլաշըլըյօր .

Բիյէր Լօրիյօ , պիր թարաֆտան տիւշիւնիւպ շու սուրէթլէ քէնտի քէնտինէ սէօյլէնիյօր . վէ տիկէր թարաֆտան տա կաղըն ըրըը իլէ հէնուզ նազարընտան դայպ օլմայան միւշթէրիսինի . կէօզլէրի իլէ թէագըպ իյլէյօր իտի .

Տիւզ , իւզէրինի ճէսիմ աղաճլարըն եարրագլարը իհաթա իթմիշ պէօյիւ ճէք պիր տիվարէ մէրպութ գարունըն էօնիւնէ կէլինճէ տուրտու , ճէպինտէքի անախթար տէմէ-

թինի չէրտի , իշինտէն պիրինի սէշիպ այրրարագ անախթար տէլիյինէ սօզտու .

13 նօմէրօյը արապանըն սահիպի պուներ կէօրիւնճէ տըզգաթընը արթըրարագ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը .

— Ահ , ահ , իշթէ կէօրիւ շէճէք մահալ պուրասը օլույօր . եիւքսէք վէ եան եանա տէօրթ խանէ . . . պանա պուրատա պէ.քլէմէք իշին էմր վէրմէսինէ պագըլըր իսէ , կիտէճէյի խանէ քէնտիսինին տէյիլ . . . պու սաաթտա վէ պէլլէ պիր հէվտաէ շու սուրէթլէ վուզու պուլան դիյարէթ հազըզաթէն դարիպ տիր . պիզիմ միւշթէրի պիր աշըզ օլմալը , կիտիպ սէվտիյինին աղուշինէ աթըլանագ . ֆազաթ քէնտիսինտէ պու հալ , պու իսթիտատ տա եօզ . . . պանա գալրբսա պու ատէմ գրսգանճ պիր զէվճ օլմալը , էվվէթ , զէվճէսինի թէագըպ իտիյօր . ալ սանա պիր գարըր գանամասալը տահա . . . տօղրուսը գօճալարըն հալինէ տայլիմա կիւլտիւյիմէ հազըլմ վար .

Բիյէր Լօրիյօ քէնտի քէնտինէ պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա տիւզ տէ գարույը աշտը . վէ Բիյէր Լօրիյօնըն նազարընտան դայպ օլարագ կէնիշ վէ միւնթագամ պիր սլահճէյէ տախիլ օլտու .

Պու պահճէնին օրթասընտա ինչա իտիլմիշ օլան ճէսիմ պիր քէօյլէն , նազըլը , միւնթագամ վէ դայէթ սաղլամ բէնչէրէլէրի իլէ գարուլարը քեամիլէն գարալը իտի . քէօշկին տախիլինէ կիրէճէք եօլտա սէքիզ գատէմէլի պիր մէրտիվէն կէօրիւլիյօր իտի .

Տիւզ ճէնապլէրի , պու մէրտիվէնլէրտէն չըզտը վէ նէգտինտէ պուլունան տիկէր պիր անախթար սայլսինտէ , զէ-

մինինէ զըւմէթ տար խայրլար տէօշէնմիշ պիր տէհիդէ կէշ-
տի . հէման շամալը պիր քիպրիթ շաղըպ տէհիդին իւզե-
րինտէ պիր քիւշէյէ եերէշտիրիւմիշ օլան լամպայը եագտը .
պատէհու կիզի պիր գարույա թէգարրուպ իտերէք անը
տա աշտըգտան սօնրա . եէր ալթընա տօղրու քէշֆ իթտիյի
մէրտիվէնտէն ինմէյէ պաշատը :

Սթուզ այագտան իպարէթ օլան պու մէրտիվէնտէն
էնտիրտէն սօնրա ուղուն վէ տար պիր եօլտան կիտուպ պիր
գարու տահա աշտը . էյի զատէմէյի պիր մէրտիվէնտէն
չըգտը . պու մէրտիվէնյէրէ դարըն հայրլար տէօշէնմիշ օլ-
տուղունտան . իւզէրինտէ եիրիւտիյի ասլա իշիտիւմէյօր
իտի . միւթէազըպէն եալընըգ քէնտիսինճէ մայիւմ օլան
պիր մէհարէթ վէ սուհուլթ իլէ տիկէր պիր գարու տահա
աշտը . արթըգ գօնաղընտա վէ քէնտի ամէլիյաթ օտասըն-
տա պուլունույօր իտի :

Իէնչէրէլէրին տախիլէն էյիճէ գարանըպ գարանմատը-
ղընը մուայէնէ իտուպ . տըշարըյա գիյա աքս իթմէյէճէյի-
նէ էմիյէթ հասըլ իթտիրտէն սօնրա եագըխանէսի իւզե-
րինէ մէվզու օլան լամպայը եագտը . իւզէրինտէ կազէթա-
լար . ըեսալէլէր վէ մէքթուպլար պուլունան մասանըն քէ-
նարընա օթուրտը . եիրմի տէսրթ սաաթ զարֆընտա կէլէն
մէքթուպլարը մուայէնէյէ պաշատը :

Մէքթուպլարըն առէթի պէշէ պալիդ օլույօր իտի վէ
հիշ պիրիսինին իւզէրինտէ միւհիր մօմը օլմատըղընտան .
տիւզ քիւշիք պիր տօլապ աշըպ պիր իսպիրթօ լամպասը
չըգարարագ եագտը . զարֆլարըն աշըլաճագ ճիհէթլէրինի
ըսլատըպ գարաթտը . միւթէազըպէն պիրէր պիրէր աշըպ
օղուեարագ մաալէրինէ վագըֆ օլտուգտան սօնրա եինէ
զարֆլարընա վագ իտուպ գարատը . պու իշի օտէրէճէ պիր
մէհարէթլէ եարտը քի . մէքթուպլարըն աշըլըպ թէքրար
գարանաղընը ֆէրգ իթմէք գապիլ տէյիլ իտի :

Տիւզ . պէշինճի մէքթուպլա մէշղուլ օլտուղու էսնատէ

զարֆըն իշինտէն իրէքլի քեայըտ իւզէրինէ ~~եագընը~~ պիր
տավէթնամէ գուհուր իթտի . պիր գաշ սաթրրտան իպա-
րէթ օլան պու թէգքիրէ մաթպու հրուֆաթ շէրլինի թագ .
լիտէն եագըլմըշ օլտուղունտան . նագարր տրգպ աթընը ճէլպ
իթտի վէ հայրէթլէ շու սաթրրլարը օգուտը :

« Տիւզ ճէնասլէրի .

« Չաթը ալիլէրինէ պագը մուհիմմ շէյլէր արգ իտէ-
ճէյիմտէն . խանէյի աճիգիյի թէշրիֆէ թէնէզգիլ պույու-
րաճագլարընը գավիյէն իւմիտ իտէրիմ . պու մէսէլէտէ
մախտումը ալինիդ մարքի Հանրինին . մատուաշէլ իշուպ տը
լէյիլէր իլէ իղտիվաճլարընա այըտ տըր . »

Տիւզ հաղրէթլէրի հայրէթ ու ըզթրրապէ տէլալէթ ի-
տէճէք պիր թավը իլէ մըրըլտանարագ .

— « Գու մէքթուպ քիմտէն կէլիյօր . տէտի . շու սա-
թրրլարտա պու սուալինէ շէօյլէճէ ճէվապ վէրտի .

« 1857 սէնէսի հոկտեմբերինին եիրմինճի ճումու կիւնի
աղշամը պէնտէխանէտէ թէրթիպ իտիլէն զիյաֆէթէ լութ-
ֆէն թէշրիֆ պույուրմալարընը միւթլէս տիգ թուրէն ըճա
իլէ պէրապէր . պու լութֆըն տիրիլ պույուրմայաճաղընտան
իւմիտ վար տըր . »

« Գէրլին սօգայըն . 26 »

« Բ . Ս . Վ . Բ . . . »

Ժօրթ . վիճուտի պաշտան այագա գատար թիր թիր
թիթրէմէքտէ օլտուղու հալտէ տիւշիւնիպ շու սէօզլէրի մը-
րըլտանտը :

— Միւթրէս տիգ թուրէն . թանըսրղրմ պիր իսմ տէ-
յիլ . . . պու իսմի շիմտիյէ գատար պիր քիմսէնին իսանըն-
տան տա իշիթմէտիմ . պու գատըն քիմ օլույօր . իղտիվա-
ճէ միւթէալիգ սէօյլէյէճէյի սէօզլէր նէ օլապիլիլ . հէր
քէսին Բարիգտէ պուլունմատըղըմա զահիպ օլտուղլարը պիր

զէմանտէ պէօյէ պիր տալէթնամէ կէօնտէրմէքտէ , խուսուսի իյէ պու տալէթէ միւթլայա իճապէթիմի իլթիզամ իյլէմէքտէ նէ՝ մանա վար . խամինտէն անյաշրլորօր քի միսթրէս տիգ Թուրէն էճնէպի պիր գատրն օլմայր . . . տէմէք օլույօր քի քէնտիսի պուրատա պուլունմատրղրմտան իսպէրտար տէյիլ , պու տա թապիյի տիր . Ֆաղաթ պուներն , պէնիմ վէ մախտու միմ իյէ մէշղուլ օլմասը նէտէն նէշաթ իտիյօր . . .

Ժօրթ . պիրտէն պիրէ տահա գիյատէ խէվթ ու տէհչէթլէ թիթրէմէյէ պաշլատը , եիւզի սար սարը քէսիտի , տուտագլարը արասընտան շըգան մէյուսանէ ահլէր եէքտիկէրինի թէագըպ իյլէյօր վէ շու սէօղլէրի քէքէլէյօր իտի .

— Նայէտ պու օ իսէ , Ֆաղաթ պու միւմքին մի տիր . նէտէն միւմքին օլմասըն , Դըլօտիյա Ինկիլթէրատա իտի . . . պէյթ օրատա էվլէնմիշ վէ եախօտ պիր աշըգընը նամը իլէ եատ օլունույօր տըր . . . էվլէթ , պու միսթրէս տիգ Թուրէն՝ Դըլօտիյա տըր . շու տագըղատա վիճուտիմտէ ճէվէլանէ պաշլայան գան տա իսպէր վէրիյօր քի պու քէնտիսի տիր . նէ՝ տէմէք իսթէյօր , աճէպա նէ՝ Ֆիքիլտէ պուլունույօր , հէր հալտէ պու մէքթուսլտա պիր թէհախտ տիր . . . ի զէրիմէ խասիմանէ հիւճիմ իթմէք իսթէմէյօր . ահ , Պէրթին օլսուն վիճուտի օրթատան զայգ միշ օլսա իտի . . . պու քէյֆիյէթտէն Թէֆէրի խասլէրտար իթմէլէյիմ . . . պու զաննրմտա ալտանըպ ալտանմատրղրմտան , եալընը օ պէնի խասլէրտար իտէպիլիր .

Տիւգ մէքթուպը ալըպ ճէպինէ ւթտը վէ պէյագ պիր քեաղրտը տէօրտէ պիւքէրէք օ մէգամտէ եէրլէշտիրտիրտէն սօնրա , զամգը եարըշտրրպ տիկէրլէրի կիպի ուսթալըղլա գարատը , մասանրն ի զէրիմտէ եինէ պէյ ատէթ մէքթուպ պուլունույօր իտի .

Պու իչլէրի պիթիլտիլտէն սօնրա լաւպալարը սէօնտիւր-

տիւ . գարույը քիլիտլէտի վէ մուախսարէն կէլտիյի կիզի եօլտան շըգտը . Բիյէր Լօրիյօ իսէ , օ զէմանէ գատար միւշթէրիսինի կէօղտէն զայպ իյլէտիյի ճօղթայը պիր տագըղա նագարը տըգ զաթտան այըրմայօր իտի . պինսան ալէյհ պու նօգթատա պուլունան զարունըն թէքրար ալըլըպ , միւսի Տըլաթուր-Վօտիյօնըն արասլայա տօղլու եագլալմագ տա օլտուղունը կէօրտիւ , վէ հէման այագա գայգըպ .

— Էֆէնտի , շիմտի նէրէյէ կիտէճէյիզ , ալյու սօրտու :

— Բօն-Լույի-Ֆիլիպ սօգաղընա նօմէրօ 18 .

— Բէք Ֆիշէլ .
Իլիթիյար արասպաճը գամչըլը գալտրրըր գալտրմագ արասպա սիրաթլա հարէքէթ իթտի . կէնճ տօգթօր Էթիյէնին իլիթիյար աճուճասը պու էսնատէ պաշընը սալլայարագ շու սէօղլէրի մըրըլտանտը .

— Պու միւթէրինին հէր հալինտէ , հէր թավընտա պիր սըրը վար , պու զաիֆ աղլըմլա անլայօրուճ քի պիր հիյլէսի , պիր տէսիսէսի վար տրր . . .

Արասպա բօլիս մէմուրը Թէֆէրին իգամէթ կեահը էօնիւնտէ տուրտուղու սըրատա , եարը կիճէլի եարըմ սաաթ կէշէյօր իտի , խանէնին էսն թարաֆրնտա ըշըգ , այալընըգ էսէրի կէօրիլմէյօր իտի .

Տիւգ ճէնսպլէրի արասպատան էնտի . Թէֆէր քէնտիսինէ հէր քիլիտի աշմտգա մախսուս պիր ալաթ վէրմիշ օլտուղունտան , օ ալաթ իյէ գարույը աշարագ մէրտիվէնէ տօղրու իլէրլէտի . Բիյէր Լօրիյօ իսէ , քէնտի քէնտինէ .

— Հայ քիլիսանի հայ , եանընտա հէր էվին քիլիտիինի աչաճագ անախթար մէվճուտ . շօգ շէյ . . . կիթտիրճէ պու ատէմին հարաքեաթ ու մուամէլաթը տէսիսէքեարանէսինագարը տըգ զաթթմը ճէլպ իտիյօր . պու սաաթտա վէ պէօյլէ պիր հէվատէ աճէպա քիմին օտասընա կիտէճէք . տէյօր իտի .

Արատան պէշ տագրգա կէշտի, իխթիյար Լօրիյօ սօ-
ղուգտան վէրու գկեարտան պուրնը գըպ գրրմըզը օլտուգու
հայտէ, միւթթասար տիւզին կիրտիյի խանէ. ի նազարը տըզ-
գաթտան կէշիւիյօր իտի. ի շիւնճիւ գաթտաքի բէնչէրէլէր-
տէն պիրխիւնտէ պիրտէն պիրէ պիր սյտընըզ բէյտա օլուն-
ճա, արապաճը մըրըլտանարագ.

— Իշթէ պու օտատա պուլունույօր, տէտի.

Ժօրժըն սուրէթը գապուլինէ կէլինճէ, տէսիսէքեար
հէրիֆ սսուլէթլէ իւշիւնճիւ գաթա շրգրպ Թէֆէրին իգա-
մէթ իյլէտիյի օտա գարուսընը պիր գաշ տէֆա թըզըր-
տաթտը, պու էսնատէ բօլիս մէմուրը եաթմըշ իտի, ֆա-
գաթ ույումայօր իտի.

Իէնտիսինէ վատ իտիլէն բարայը վէ պու սէրվէթէ նա-
յիլ օլմագ իշին յագրմ կէլէն շարէ վէ թէտապիրի տիւշիւ-
նէրէք, ույանըզըզ հայինտէ բիւյա կէօրիւյօր իտի. թա-
սավվուրտան թասավվուրա ինթիգալ իթտիքճէ իշին իշին-
տէքի վէխամէթ, մէսուլիյէթ, միւշկիւլաթտա կէօգիւնիւն
էօնիւնտէ թէճէսսիւմ իտէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Պահ, պէնիմ կիպի շէյթան պիր ատէմէ կէօրէ պու
տա բէք օ գատար տիւշիւնիւլէճէք պիր շէյ տէյիլ. . . նի-
հայէթ տէրէճէտէ ինթիյաթա բայէթ իթմէք իգթիգա իտի-
յօր, իշթէ պու գատար, թէտապիրէ ինթիյաթէ բայէթ իթ-
մէքլէ պէրապէր իշ մէյտանէ շըգարսա պիր թարաֆա սա-
վուշըր կիտէրիմ, տօյրուսը իքի եիւզ պին ֆրբանգ պիր
սէրվէթ իշին վէխամէթ վէ մէսուլիյէթին հէր տիւրիսիւ
իխթիյար օլունուր, հէր շէյ կէօգէ այրնըր, տէյօր իտի.

Խապիսը մէրգում, պու սուրէթլէ տիւշիւնմէքտէ իրն
գարուսընըն իւսթ իւսթէ շայրնտըղընը իշիտինճէ գօրգուպ
թիթրէ. յէրէք քէնտինի թօբլատը, հէման եաթապրնտան
սըլբայըպ եէրէ աթըլարագ իտարէ լամպասընը եագտը,
տէրհալ գարույը աչըպ միւսիւ Տըլաթուր. Վօտիյօյը սլյմասը
սօլկուն վէ բէրիշան պիր հայտէ գարըսընտա կէօրիւնճէ

շաշըրտը, տիւզ. ճէնապլէրինին իշէրիյէ կիրմէսի իշին պիրագ
շէքիլիպ.

— Սի'գ, սիգ հա'. . . նակէհանի պիր շէյ մի վուզ ու պուլ-
տու, տէյու հայգըրտը.

— Էվվէթ.

— Լութֆէն շարըգ սէօյլէյինիզ.

— Շիմտի գօնաղըմտան կէլիյօրում, պիր մէքթուպ պուլ-
տում քի պու մէքթուպ տայիմա իճթինապ իտուպ ուզագ-
լայմագ իսթէտիյիմ մուխաթարանըն եագլաշտըղընը խապէր
վէրիյօր. . .

— Պու մէքթուպ եանընըգտա մր.

— Էվվէթ, իշթէ շու տրը, օգույընըզ.

Ժօրժ, միւնտէրիճաթը մայիւմիմիզ օյան մէքթուպը բօ-
լիս մէմուրընա ուզաթտը, Թէֆէր տէֆաթլա օգուտուգտան
սօնրա.

— Միսթրէս տիգ Թուրէն, սիգ պու իսմի թանըյօր-
մուսընըզ, տէյու սօրտու.

— Պու իսմի իլք տէֆա տրը քի իշիտիյօրում.

— Ս հայտէ նէ էֆքեարտա պուլունույօրսունըզ.

— Բարիգտէ վէ Լօնտրատա պիգգաթ վէ պիլ վասէթա
արամըշ վէ արաթտըրմըշ օլտուղունըզ հայտէ, հագգընտա
պիր մայիւմաթ ալամատըղընըզ գատըն, իշթէ պու նամ ալ-
թընտա կիգլէնիյօր. . .

— (Հայրէթլէ հայգըրարագ.) Գըլօտիյա Վարնի' մի. . .

— ԷՎՎԵՐ, Գըլօտիյա Վարնի, ինկիլթէրատա էվէնմիշ,
շիմտիտէ թէհտիտամիգ պիր թավր իլէ գալգըպ պուրայ-
կէլմիշ, էլ եագըսը իլէ եագըլմըշ օյան մէքթուպըն օղլումա
թէալիւզի, նազարը տըզգաթթմը ճէլպ իլէ պէնի պու տա-
վէթէ իճապէթ մէճպուրիյէթինտէ պուլունտըրմագ էմէլինէ
միւթէնիտ տիր. . . էվվէթ պէնիմ իշին պիր տուզագ գու-
րուլտուղունը հըսս իտիյօրում.

— (Տիւշիւնէրէք.) Շու արալըգ Բարիգտէ պուլունմա-

տըղընըգա տայրը օլան եայան ըրվայէթտէն , պու գատը
խապէրտար տէյիլ տէմէք օլուր :

— Եա խապէրտար տէյիլ վէ եախօտ պու ըրվայէթի
իթիմատէ շաեան կէօրմէյօր . նէ եարմայը :

— Էվվէլ էմիրտէ պու միսթրէս տիգ Թուրէնին , հա-
գըգաթէն Գըլօտիյա Վարնի օլուպ օլմատըղընը անլամայը . . .
սօնրա իճապընա պագարըգ :

— Ձագաթ պունը նասըլ անլամայը :

— Սիլ պունընլա զիհնինիցի իշղալ իթմէյինիլ . . . պէն
պու իշիտէ տէրիւհտէ իտէրիմ , եարըն հագըգաթը անլար-
սընըգ , պու մէսէլէ պուրատա գալսըն , պու աղչամ պանա
աչմըշ օլտուղունուզ իշին գարարընը պօզտունըղ մը , եօգ-
սա հայա օ ֆիրիրտէմիսինիլ :

— Պէրթ մէսէլէսի մի :

— Էվվէթ :

— Շիւպհէսիլ . . . հէմ օ իշ շիմտի տահա զիյատէ էլ-
զէմ տիր , պու գըգըն վիճուտի օրթատան գայգմատըղճա
պէն միւլըին տէյիլ պիր տագըգա պիլէ րահաթ իտէմէյէ-
ճէյիմ :

— Շիմտի կէլիպտէ գարումը վուրտուղունուզ էսնատէ
պէն ույումայօր իտիմ , պու իշէ պիր շարէ տիւշիւնիյօր իտիմ :

— Էյ , լաղըմ կէլէն էսպապը վէ շարէյի պուլտու-
նըղ մը :

— Պիր շէյ պուլտում կիսլի :

— Անլայապիլլիմիլիմ . . .

— Շիմտի պիր շէյ անլայամագսընը , թէրթիպ իթտի-
յիմ բըլան հէնուզ բէք օ գատար սաղլամ վէ գաթի օլ-
մատըղը իշին պիր շէյ սէօյլէյէմէմ . սիլ ավտէթ պույու-
րունըգ տա րահաթընըգա պագընըգ . . . եարըն պէն կէլիլ
գաթը ալինիլի կէօրիւրիմ վէ իսթիհաալ իյլէտիյիմ մայիւ-
մաթը արլ իթտիպտէն սօնրա , իյնապ իտէրալ նէ եօլտա
հարաքէթ լաղըմ կէլէճէյինի տէ իսթար իտէրիմ :

Միւսիւ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն պու մուամէլէյէ գարչը
պիր տէյիլէթի գալմասը , մէրտիվէն պաչընա գատար քէն-
տիսինի թէշնի իտէն Թէֆէրէ վէտա իտուպ , պիսիպ կէլտի-
յի արապայա եագլաշար վէ Սէն Մարսէլ սօգաղընա միւ-
թէվէճճի հէն հարէքէթ իթմէսինի իսթիյար Լօրիյօյա էմր
իթտիլտէն սօնրա արապայա պինտի :

Սախթէ պիր նամ իլէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու
լուանէնին էօնիւնէ կէլինճէ , արապաճընըն հագըգընը զիյա-
տէսի իլէ Թէթիլէ իտէրէք , ճէպինտէն չըգարտըղը պիր ի-
շիւնճի անախթար վասէթասը իլէ գարույը աչըպ իշէրի կիր-
տի . իսթիյար արապաճը Բիյէր Լօրիյօ իսէ , պու էսնատէ
քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի մըրըլտանտը :

— Ձագ շէյ , պու միւշթէրիտէ ալիճէնապըղ տա վար ,
Ֆագաթ նասըլ օլույօր տա պէյլէ բիս պիր եէրտէ իգա-
մէթ իտիյօր . պէն էօյլէ հէր շէյի անլամագ սէվտասընտա
պուլունտուր պիր առէմ տէյիլիմ . Ֆագաթ պէօյլէ կիճէ
եարըսը արապայա պինուպ տա նէգտինտէ հէր տիրլիւ ա-
նախթար մէվճուտ օլտուղու հալտէ կէղիպ տօլաչմասը ,
հագըգաթէն մէրագըմը մուճիպ օլտու . նէ սէնաթլէ մէշ-
ղու պուլունտուղունը պիր քէրիլ անլայապիլսէմ . նէ հալ
իսէ պու տա քէնտինէ այըտ պիր մէսէլէ տիր , արթըգ պէն-
տէ եէրիմէ շէյիլիպ րահաթլանայըմ :

(1) կիճէ Թէֆէր պիր տագըգա պիլէ ույուեամատը . մէշ-
ղուլիլէթ վէ թէֆէքթիւրաթը պիր տէյիլ իրի օլմուշ իտի .
օ տա տիւգ կիպի միսթրէս տիգ Թուրէնին , արայըպ արա-
յըպ տա պուլունամայան Գըլօտիյա Վարնի օլմասը ինթիմա-
լինի տիւշիւնիյօր իտի :

Ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն պիր վագըթ շէրէքը ճինա-
յէթ ու մէյանէթի օլան պու գատընըն , Էրէյիճէ թէհլիլէ-
լի պիր շէյ օլտուղունը թագալիլ իլէ նուֆուզ վէ իգթիտա-
րընը գըլմագ իշին , աճէլէ պիր թարիգ պուլմագ լաղըմ
կէլէճէյինի Թուսթիւր ինթիլիլի :

Ինչպես այն քելամ բոլիս մէմուրը սապահա գատար պունը տիւշիւնտի . Պէրթին ալէյհինտէքի թէշէպպիւսի ճիտտի օլմագլա պէրապէր պիւնիսպէ քէնտինէ գօլայ կէօրիւնիւյօր իտի . . . էվէլ էմիրտէ պու միսթրէս տիգ Թուրէն մէսէլէսինի տահա զիեատէ տըգգաթա շայան պուլույօր իտի . տիւզ ճէնապլէրինի խապէրտար իթմէք իսթէմէտիյի բըլանը տա , տիւշիւնէ տիւշիւնէ սէյսէն գալըպա տէզքտի :

39

Թէֆէր . սապահյէյին ալաֆրանկա սաաթ սէքիգտէ կիյինու պ շըգարագ տօղրու մէմուր օլտուղու տայիրէյէ կիթտի , սաաթ օնա գատար իշինին պաշընտան այրըլմամաղա մէճպուր օլտու . պատէհու պիր արապայա պիւնէրէք տօղրու ինկիլթէրա սէֆարէթխանէսինէ կիթտի :

Որֆաթ ու մէմուրիյէթինին պախշ իյլէտիյի ճէսարէթ վէ իթմինան իլէ տօղրու սէֆարէթխանէնին գանշէլէրիյա տալիրէսինէ միւրաճաաթ իթտի . բասարօրթլարը իթաստիգէ մէմուր օլան քեաթիպ քէնտիսինի կէօրիւնճէ .

— Նէ՞ իսթէյօրսունըզ միւֆէթթիշ էֆէնտի , տէյու սօրտու :

— Եվէլէճ Ծրանսա տէվլէթի թէպասաընտան իքէն մուախարէն Լօնտրատա էվլէնէրէք ինկիլթէրա տէվլէթի թէպաիյէթինի գապուլ իտէն վէ շիմտի Բարիգտէ պուլուշան պիր գատրն հագգընտա . պազը կէօնա մալիւմաթ իսթիհասալ իտէճէյիմ :

— Պու թահգըգաթա բէսմէն մէմուրմըսընըզ :

— Էվլէթ , բօլիս բէյիսի թարաֆընտան բէսմէն մէմուրըմ . . .

— Պու գատրն մէսուիյէթի ինթան իտէճէք պիր հարաքէթտէ՞ մի պուլունմուշ . . . պիր ճիւնհա եա պիր ճինայէթ մի վար . . .

— Միսիւ , մաէթթէէսիւֆ պու սիւալլէրինիղէ ճէվապ վէրէմէյէճէյիմ . վազիֆէմ եալլընըզ ամիրլէրիմ թարաֆընտան վէրիլէն էմրի իճրա իթմէք տիր :

— Պու գատրնըն իսմինի պիլիյօրմու սընըզ :

— Միսթրէս տիգ Թուրէն :

— Միսթրէս տիգ Թուրէն . էվլէթ պիր գաշ այ էվլէլ վէֆաթ իտէն պիր պէօյիք ինկիլիգ թիւճճարընըն զէվճէսի . պու գատրն պէշ հաֆթա մուգատտէմ Բարիգէ կէլէրէք բասարօրթուընը իսրազ իթմիշ իտի . էվլէթ իսաթըրլայօրում , պու միւտտէթ զարֆընտա թէքրար պիր թարաֆա կիթտի զանն իտէրիմ , շիմտի սիղէ տահա աշըզ մալիւմաթտա վէրէպիլիլիմ :

— Պէնտէնիգի հագըզ աթէն մինէթտար պույուրմուշ օլուրսունըզ :

Բասարօրթ մէմուրը հէման պիր սանտըղա թէգարրուպ իլէ պիր տէֆթէր շըգարտը . պիր միւտտէթ զարըշտըրտըղտան սօնրա :

— Իշթէ միսթրէս տիգ Թուրէնին բասարօրթը . . . Ծրանսուա Վիլիեամ տիգ Թուրէնին զէվճէսի , ինկիլթէրրա տէվլէթի թէպասաընտան , անասըլ իթալեան վէ իսմիտէ Դըլօտիյա Վարնի . . . տէմէսի իլէ . Թէֆէր մէսէրրէթ իլէ :

— Էվլէթ , թա քէնտիսի . . . տէյու հայգըրտը . մամուր իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Քէրիմէսի Օլիվիյա իլէ պիրիքտէ սէյահաթ իտուպ Բարիգէ կէլմիշ . . . իշթէ սիղէ վէրէպիլէճէյիմ մալիւմաթ պունտան իպարէթ տիր , տէտի :

— Պու տէրէճէսի պէնտէնիղէ քեաֆի տիր . թէքրար թէքրար թէշէքքիւրլէր արգ իտէրիմ միւսիւ :

Թէֆէր , պու սարէթլէ անլամագ իսթէտիյի շէյի ան-
Բ—69

լատրգոսան սօնրա մէմուրէ վէտա իտերէք շէքիլտի . հէման քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլան արապայա աթլայրպ . արապաճըյա .

— Աէն Ա արսէլ սօգայրնա , տէյու էմր իթտի .

Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօնրն նէ տերէճէ սապըրսրզըզյա բօյիս մէմուրրնր պէյլէմէքտէ օլտուղուներ թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր . Թէֆէր հուզուրընտա իսպաթը վիճուտ իտեր իթմէզ .

— Էյ , նէ իսպէր , տէյու սօրտու .

— Տի գ հազրէթլէրի , թասսավվուրաթընըրզտա ալտան մամրչսընըզ .

— Տէմէք քի միսթրէս տիգ Թուրէն .

— Իրլօտիյա Վարնիտէն պաշգա պիր քիմնէ տէյիլ .

Տի գ ճէնապլէրինին եի գիւ պիրտէն պիրէ սարարտը , պիր միտտէթ նու թգր թասթուլուր կիպի օլտու , նիհայէթ թիթրէյ պիր սէս իլէ

— Պու սէօղիւնից գալի պիր տէյիլ իլէ միսթէնիտ միտիր , տէյու սօրուճա , Թէֆէր , Ինկիլթէրա սէֆաթէթ խանէսինէ միւրաճասաթընր վէ մէմուր իլէ արապարընտա ճէրէյան իտէն մուհավէրէյի հէքեայէ իտինճէ , Ժօրժ թիթրէյլէրէյ վէ պօղո գ պիր սէտա իլէ .

— Եւա , տէմէք Բարիգտէ սյուլունույօր , տէյու մրբըտանտը .

— Պու պատար թէլաչէ յուզում եօգ , յէնտինիգի պէօյլէ պիրտէն պիրէ պայպ իթմէյինիլ , էվիլէլճէ ագիլանէ տիչիւնմէլի վէ անտէն սօնրա պիր հարաթէթ վէ թէչէպպիւստէ պուլունմայը տըր . Իրլօտիյանըն Բարիգտէ պուլունուչի պէնճէ րէք իսպըրլը տլը , տիւշմէն գարշըմըզտա տըր , պիգի թէհտիտ իթմէք , թահտըր հիւքմիւնէ ալմազ սէվտասընտա պուլունույօր . . . միտաֆասպէ տապրանմայը վէ իլգ հիւճիւմլէրտէ հատտինի պիտիլմէլիլիլ .

Տի գ ճէ տէյէճէյինի շաշըրըպ գալմըչ իտի . եի գիւ

մօս մօր քէսիւմիչ օլտուղու հալտէ շու սէօզլէրի քէքէլէյէ-
պիլտի .

— Արթըգ պէնտէ տիւ շիւնմէք , քէնտիմի թօրլամագ
իգթիտարը գալմատը . ճէսարէթիմտէ մէթանէթիմտէ քեա-
միլէն մահվ օլտու . . . պու գատըն պէնք բէք զիյատէ գօր-
գուտըյօր .

— (Իսթիհզարեարանէ .) Տիւգ հագրէթլէրի , սիգ հէ-
ման հէր շէյտէն գօրգույօրսունըգ , էվվէլճէ սիգի նէ կի-
պի քճը հալին թէհտիտ իթտիյինի տիւ շիւնիւպ տէ անտէն
թիթրէմէլիսինիգ .

— Պունտան պաշգա էլիմտէն պիր շէյ կէլմէյօր , պիր
շէյ տիւ շիւնէմէյօրում .

— Ալտանըյօրսունըգ . պանա գալըրսա Գըլօտիյա Վար-
նի սիգին գատար պիր գուվվէթ ու ճէսարէթի հալիգ տէ-
յիլ տիր . . .

— Ահ , սիգ պու գատընը թանըմայօրսունըգ , անըն
էլինտէն հէր շէյ կէթը . Ֆէնալըգ իչին եարատըլմըշ էմ-
սալսըգ պիր մախիւգ տիր . . .

— Տիւգ հագրէթլէրի , պէն եինէ սէօզիւմի թէքրար ի-
տէրիմ . խէվֆ ու թէլաշտան էվվէլ ագիլանէ տիւ շիւնմէլի-
յիգ , շու տավէթնամէտէն անլաշըլըյօր .քի Գըլօտիյա Վարնի
անգ կէսթէրմէյօր .

— Նէ տէմէք իսթէյօրսուն .

— Պու մէքթուպտա միսթրէս տիգ Խուրէն իմգասը
պուլունույօր , Գըլօտիյա Վարնի իմգասը իլէ կէօնտէրմիչ օլ-
սա , Բարիգտէ պուլունտուղունը իսպար իթմիչ վէ իհթիյա-
թէ րայէթ իթմէմիչ օլսճագ , պունտան պաշգա տավէթինէ
տէ իճապէթ իթմէյէճէք իտինիգ . հէլէ մաթպու հըրուֆաթ
շէքլինի թագլիտէն եազըլան թէգքիրէտէ , մախտումընըզըն
իգտիվաճ մէսէլէսինտէն պահս օլունմասը , սիգի տավէթէ
իճապէթ մէճպուլիյէթինտէ պուլունտուրմագ էմէլինէ միս-
թէնիտ օլտուղունը սէրահէթէն պիլտիրիյօր . պինանէն

լէյն պիզ տահա ապիյանէ տահա իհիթիյաթ.քետրանէ պիբ
սուրէթտէ հարարէթ իթմէլիյիզ .

Տիւզ ճէնապլէրի մէյուսիյէթէ տէլարէթ իտէճէք սու-
րէթտէ պաշընը սայլատը . Թէֆէր սէօզիւնէ տէվամ իտէ-
րէք :

— Էվվէթ , տահա զիյաստէ հայիզը նուֆուզ վէ զուվ-
վէթ օյուուզու մուզը իրայէ իթմէլիյիզ , պիզիմիէ մէշուլ օ-
լան պու գատրնըն էլինտէ՝ ալէյհիմիզտէ իսթիմալ իտէճէք
զավի պիբ սիյահ պուլունմուշ օլաս իտի , տօզրուտան տօզ-
րույա գօնազընըզա կէլէրէք սիզի թէհտիտէ զայգըշապիլիբ
իտի . իմտի տիմէք օլույօր քի էլլուտէ պէօլլէ պիբ սիլահ
եօզ . շիմտի պիլարիս սիզ կիտիպ խանէսինտէ իսպաթը վի-
ճուս իթմէլիսինիզ , տէտի .

— Պու նասրլ միւրիւն օլուր .

— Նէ չարէ . էօլլէ իյնապ իտիյօր .

— Նէ տէյօրսուներգ , պու զիյաֆէթ տէյիլ , մտէլլէ
իչին իթէրթիպ օլունմուշ պիբ սուլպազ տըր , կիտիպտէ պու
տուզ սղս տիւշէպի իրմլիմ .

— Նիզ Նազլ իթլէի . Նէ տէմէք իսթէտիյիմի անլա-
տամտրմ . տալէթ օլունտուզուներգ կիճէ Պէրլին սօզա-
ղընտուքի խանտէ իսպաթը վիճուտ իթմէլիյիզ մուվաֆիզը
հիքմէթ տէյիլ տիբ , շիւնլի հէրքէս սիզի սէյահաթտա
զանն իտիյօր . . . օրատու կէօրէճէք օլուրլայսաս օլոնազ .

— Ս հայտէ մուանմայր հայլ իտիինիզ տէ նէ տէմէք
իսթէտիյինիզ անլաշըլսլն .

— (Կիւլէրէք) Պու ստաթտա տիւզ մուլ Տըլաթուր
-Վօտիյօնըն պիբ իսմի տէ միրքտէրիք Պէրար տէյիլ մի .

— Էվվէթ .

— Իչթէ Սէն Մարսէլ սօզաղընտա սաքին Ֆըրէտէրիք
Պէրար նամը իլէ վէ պիբ տէսիսէ իիսթիրա իտէրէք , միսթ-
րէս տիզ Թուրէնին իզամէթկեահընա կիտէրսինիզ , պու
հայտէ զօրգաճազ պիբ սուլպազ տա եօզ տըր . Գըլօտիյա

Վարնի իլէ սերպէսթ սերպէսթ գօնուշարազ , տիւզ Տըլա-
թուր-Վօտիյօտան նէ իսթէտիյինի անլայապիլիբինիզ .

— (Կէօզլէրինտէ մէսէրիթ բարլայարազ) Պու պասպ-
տէ հազգընըզ վար .

— Էլպէթտէ հազլր սէօլլէյօրում . . . տիւզմէնէ պու
սուրէթլէ հիւճիւմ կէօսթէրէճէք օլուրսանըզ թէտարի-
քեաթընը . թասապվարաթընը հիւքիւմսիզ պըրազ մըշ օլուր-
սունըզ , պու պիբ մուգատտէմէյի զայէպիլիթ տիբ . միսթ-
րէս տիզ Թուրէն , թէրթիպ իտէճէյի զիյաֆէթտէ իսպա-
թը վիճուտ իտէճէյինիզի իւմիտ իտիյօր , սիզ օ զիյաֆէ-
թին սապահը չըգար կիտէրսինիզ . պու նակէհանի զիյարէթ
մէզպուրէնին բրլանընը այթ իւսթ իտէճէք տիբ .

— Կիտէրիմ , կիտէրիմ .

— Շուրասընը տա ունութմայրնըզ քի , սիզի պէյհու-
տէ թէհտիտ իթմէյէ զայգըշաճազ տըր , ֆազաթ հիւ-
քիւմսիզ տիբ . . . Էսթէր նամ մէճնունէ խուսուսի իլէ
եալլէրէք հայտէ եաշըյօր . . . Բընէ Մուլէն թաշրատա պու-
լունույօր . . . Պէրթէ կէլինճէ . . .

Թէֆէր պուրատա սէօզիւնի քէսինճէ , տիւզ քէմայի
խահիշ վէ մէրազ իլէ մըրըլտանարազ .

— Էյ , Պէրթ մէսէլէսի նէ օլաճազ , տէյու սօրտու .

— Պու զըզըն վիճուտինտէն խէվֆ ու իհիթիրազ իտի-
լէճէք զէման տա կէշտի .

Իօլիս մէմուրը պու սօն սէօզլէր իլէ քէստիլի միւքեա-
լէմէյի իքմալ իթտիբտէն սօնրա , քէմայի հիւրմէթլէ մի-
սաատէ թալէպ իտէրէք Սէն Մարսէլ սօզաղընտան պըրը-
տը . իիսթիյար տիւզ , Գըլօտիյա Վարնիյի զարիպէն զի-
յարէթ իչին վէրիլէն գարարը տիւշիւնէրէք , բէք տալկըն
վէ բէք բէրիշան պիբ հայտէ պուլունույօր իտի .

Թէֆէրին օ կիւն իտարէճէ պաշգա պիբ իչի օլմատը-
ղընտան , միւսի Տըլաթուր-Վօտիյօտան այրըլտըրգտան սօն-
րա տօզրու քէնտի իզամէթկեահընա կիթտի . այնանըն գար-

չըսընա կէշէրէք ասոի պիր սէնաթքեար գըյաֆէթինէ կիրտի . պու հալ ու գըյաֆէթլէ քէնտիսինի պիրաէն պիրէ թանըյապիւմէք գապիլ տէյիլ իտի . միւթէադըպէն եիւրիւյերէք Սէնթ-Վնթուան կէշիտինէ վասըյ օլունճա , օմնիպիւս արապասընա բարիպէն Մօնթրօպիլ սէմթինէ շըգտը .

Բարիզ ահալիսինճէ շէֆթալիսի մէշհուր օլան պու սէմթէ վասըյ օլտուղու սըրատա հէնուզ էօյլէ վագթը օլմուշ իտի . ճատտէյի թէադըպ իտէրէք էվլէրին նիհայէթ պուտուղու մահալէ գատար կիթտի . իլէրիսի եըլանգավի վէտիւնյի պիր եօլ օլուպ , պու եօլըն իլի թարաֆընտաքի պաղյարտա . հէնուզ քէմալի իլէ եէթիշմէմիշ վէ իւզէրլէրինի թօզ գարլամըշ իւզիւմ սալգըմլարը կէօրիւլիյօր իտի .

Պու եօլ , Պէրանժէ նամ շաիրին պիր շարգը իլէ վասֆ իյլէտիյի Պանեօլէյէ , եանի թավշան քէպապը եէմէք իշին Բարիզիլիլէրին բազար կիւնյիլի կիթտիքլէրի քէօյէ շըգտը իտի .

Պանեօլէ պիր թէրէնին էթէյինտէ քեային օլուպ , թաշ շըգարմազ իշին սէնէլէրճէ հէր թարաֆը գապուս սատմէլէրինէ օղրատըղը կիպի . հէքեայէմիզին զէմանը ճէրիեանընա միւսատըֆ օլան հէնկեամտէ տէ . հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր մէմուր պուլունույօր իտի .

Պու թէրէնին ճիհէթը դարպիսինտէքի միւթէատտիտ տար եօլլար էթրաֆընտա ալը Ֆուրունլարը ինչա իտիմիշ իտի . պու օճաղարտան ինթիշար իտէն ալէվ զիյալարը . գարանյըզ կիճէլէրտէ օ ճիվարը եանկըն մահալի կիպի պիր հալէ կէթիլմէքտէ իտի . թէրէնին իւզէրինտէ տէ եէքտիկէրինտէն ուզազ պիր գաշ խանէ կէօրիւլիյօր իտի .

Մէզքիւր թէրէյէ շըգան վէ էսասէն կէշիլմէսի միւշկիւլ օլան սարպ եօլլար , գըշ մէվսիմինտէ ալը արապալարընըն տայիմի սուրէթտէ կիտիպ կէլմէսինտէն պիր գաթ տահա գարանըյօր իտի . պու միւշկիւլաթ իլէ պէրապէր Բարիզ շէհրինի գարշըտան սէյը իթմէք արզուսընտա պու-

լուսնանյար, թէրէյէ գատար չըգմագ զահմէթինի իխթիյար
խտէնլէր տէ նատիր տէյիլ իտի :

ԹԷՖԷՐ, պիր միտտէթ Եիւրիւտիւքտէն սօնրա հէմ
չարապ մաղազասը վէ հէմ տէ լօգանթա հալինտէ պուլու-
նան պիր մահալէ կիրտի քի, իւզէրինտէ իրի հարթլար իլէ
չու պիր գաշ քէլիմէ օգուսույօր իտի :

Մէշհուր առա Յսւլչանը ֆեպապը .

40

ԹԷՖԷՐԻՆ պու սէյահաթը, հաթթա օրթասընտա պիր
կիւնէ միւսասալֆ օլտուղու իշին պիր գաթ իւզէրինէ ինչա
իտիյմիլ, օրթասը մի թէատտիտ մասալլար իլէ թէգեին օ-
լունմուշ օլան պու լօգանթատա, հէման հիշ քիմսէլէր պու-
լունմալօր իտի, պիր քէշէտֆնտէ տէ պէշիւք պիր Ֆուրուն
կէօզէ շարրըլօր իտի :

Ֆուրունըն Եանընտա աշըրըգ իւլտմէթինի իյֆա իտէն
գատրն, իւշ իւրտմէթնի գըզ իլէ պիր կարսօնտան վէ պիր
տէ շիշման լօգանթանըտան իպարէթ օլան արգատաշլարը-
նըն Եէմէքլէրինի հազրըլամագլա մէշղուլ իտի, լօգանթա-
նը գարունըն աղզընտա պուլունան տէսթկեահըն Էօնիւնտէ
օթուրույօր վէ իւզէրինտէ բարլագ շինգօ գարլանան պու
տէսթկեահըն իւսթիւնտէ տէ շէրապ Էօլշիւսի, գատէհլէր,
միւսկիւրաթ շիշլէրի պուլունույօր իտի, բոյի մեմուրը
նէզտինէ թէգարրուպ իտիննէ, լօգանթանը շարգասընը չը-
գարըպ :

— Միւսիւ, պիր Էֆթիլը մի վար . Նէ արզու ի-
տիյօրուներգ, տէյու սօրտու :

— Անլըգտան Էօլիւյօրում, գարնըմը աղուրմագ ի-
թէրիմ :

— Գուրատա եօյլէ պիր շէ, պուլամայանագարնըդ . ֆա-
գաթ Գարսօլերի ճիվարընտա կէշիտլերէ տօղրու չրգարսա-
նըդ օրատա պուլապիլիրսինիզ . յիւնքի գրշ մէվսիմինտէ
քիմսէ օթուրմագ իսթէմէտիլի իշին , օ սէմթտէ բէք շօգ
էվլէր պօշ գալըր :

— Չօգ շէ, անէպա գըշըն նէյէ օթուրմայօրլար :

— Սէպէպի շու տըր քի . կիճէլէր ու գալըպ սօու գլար-
տա հիւքմինի իճրայէ պաշայրնճա , օ սէմթտէքի կէշիտլեր
պիր թագրմ շարգընլարա վէ սերսերիլերէ մէսքէն օլուր :

— Տէմէք օլույօր քի արատա սըրատա ճինայէթ տէ
վուգու պուլույօր :

— ԵՊՄՔ . ԵՊՄՔ մի սիւ . շօգ ճինայէթ իյգա օլու-
նույօր :

Թէֆէր զաթէն պուրայարըն հայինէ վագրֆ իտի . ֆա-
գաթ պիլմէմէգլիթտէն կէլերէք :

— Ինսան կիճէ կիւնտիզ էյի պիր բէվօլվէրի եանըն-
տան պըրմագսա խէվֆ տէնտիշէ պերթարաֆ օլուր , տէ-
յերէք , մուհազերէյէ խիթամ վէրտի :

Հագըգ աթէն գրշ մէվսիմինտէ Գանօլէ կէշիտլերի խըյ-
սըզլարա , ճանիլերէ վէ սերսերիլերէ մէլճա վէ մէսքէն օլու-
յօր իտի . բէք շօգ սէֆիլլէր օ ճիվարը հէր եէրտէն էմիւ
պուլմագտա իտիլեր :

Թէֆէր , Բարիպ տալլիլէ նէգալէթի թայուֆընտան պիր
արայըգ թէֆիլիլէ մէմուր սլարտայ . մի տաույր ու մումիլերլէ
տահա սայրը տալլիլէ մէմուրտըր էլէ պերտպէր պիտտէֆաթ
օ մահալի թէֆիլիլէ վէ մուայէնիլ իթմիլ իտի :

Բօլիս մէմուր . յօգանթմաճըյա օլան պօրճունը թէտիլէ
իթտիլքտէն սօնյա . Գարսօլերի նամլը իլէ եաս օլունան թէ-
բէյէ տօղրու հար չրգար լիլերէ լէ չրգըյանագ եօլ թիլքէն-
լի վէ կէշմէսի մի շկիւլճէ օլույ . սայ վէ սոյ ճիլնթլերինտէ
ֆընտըգ վէ ճէվիլի աղանըլուր եթիլիլմիլ իտի . Բօլիս մէ
մուրը թէլերէ լէ չրգընճա աշայրլա տօղրու պիր կէսզ կէզ-

— (Աչքը գատըն հայգըլյարաց) Լեֆէնտի պէլքի տէ
թափանք քէպապը իսթէր :

Լօգանթանը . - Իշթէ օ ֆէնա . թափանք քէպապը բա-
զար վէ բազար իրթէսի կիւնլէր իլէ սայրը էյամէ մախսուս
տրը . պաշգա վագըթ ~~պրտը~~ վուգու պուլուրսա կարը-
ւը :

Թէֆէր . - (Կիւլէրէք .) Չարարը եօգ , պիր թապաղա
իքի եուժուրթա գըրրվէրինիգ , պիր ազ տա սէօյիւշ , էլվէ-
րիր կիտէր . . .

Խըտմէթնի գըգ . - (Մասանըն իւզէրինէ պիր թագըմ
գոյարաց .) Միւսի շիմտի թաամընըգ տա հազըրյանըր .
հանկը շարապտան իշէյօրսունըգ , օգգալըգտան մը , եօգ-
սա շիշէ շարապլարընտան մը .

— Նիշէ յարապը իսթէրիմ .

Լօգանթանը մանտա կիպի սօլույարաց պիզգաթ ման-
ղէնէ էնտի , վէ պիր գաշ տագըգա սօնրա էլինտէ պիր շի-
շէ օլտուղու հալտէ կէլիպ :

— Իշթէ պու տայիմա եիւզ աղարտըր , հէմ Բարիգին
հանկը լօգանթասընա կիտէճէք օլուրսանըգ , պու գատար
նէֆիս պիր շարապ պուլամուգսընըգ , տէտի :

Թէֆէր , պու էսնատէ էօնիւնէ կէթիրիլմիշ օլան ութ-
յիւշտէն պիր բարչա գօրարըպ շիյնէյօր իտի . շիշման լօ-
գանթանընըն կէթիրտիլի շերապտան պիր գատէհ իշտիքտէն
սօնրա .

— Միւսիւ , Պանեօլէտէ պիր խանէ քիրալամուգ իս-
թէրիմ , աճէպա էօյլէ պօշ պիր խանէ պիլիյօրմուսընըգ ,
տէյու սօրտու :

— Սէնաթ իշին մի գուլլանաճագսընըգ :

— Խայըր , քէնտիմ իշին քիւշիք պիր խանէ իսթէյօ-
րում , վագըթ վագըթ իշտէն սրգըլտըգճա կէլիպ պիր
թէնէֆֆիւս իտէճէյիմ . ֆագաթ թէմիգճէ պիր շէյ օլմա-
լը , պիր տէ քիւշիւք վէ կիւզէլ պիր պահճէսի պուլունմալը :

տիրտի. պուրանըն հէր թարաֆը գուժուգ գայալըգ օլուպ
րէք չօգ եէրլէրի գազմա վէ պարու թ իլէ թէպտիլի շէք
իտէրէք, ատէթա պիրէր կերտապ, պիրէր ու շուրուժ կիպի
տէհշէթամիգ մէնզարէլէր իրայէ իլլէ յօրլար իտի. եալընըզ
օրթատա պուլունան վէ պիր գաչ ատըմ կէնիշիլիստէ օլան
եօլտան, եէքտիկէրինէ էրէ յիճէ ուզագճա օլան խանէլէրէ
կիտիլէպիլիյօր իտի.

Թէֆէր, պու եօլտան հէմ կիտէյօր վէ հէմտէ իքի թա-
րաֆընտաքի շուգ ուրլարը կէօզտէն կէնիշիլիստէ իտի. հէր պի-
րինին տէրինլիլի կէօզ գարարտաճագ տէրէճէտէ օլուպ,
պազըլարընըն արալարընտա թիւշիք թիւշիք ֆիտանյար
սիւրիւպ չըգմըշ իտի.

Լիհայէթ եալընըգ պուլունան խանէլէրտէն պիրինէ
եազլայտը. պու խանէ պէօլիճէք պիր պահճէնին օրթա-
սընտա ինչա իտիլուպ, տէօրթ թարաֆընտա եիւքսէք տի-
վարլէր իլէ մուհաթ օլտուղունտան իչէրիսի կէօրիլմէյօր
իտի. գարալը վէ թիլիտիլի օլան գարուսընըն ի գէրինտէքի
լէվհատէ շու մալիմաթը վէրիյօր իտի.

Տեօշէմէլի վէ տեօշէմէսիգ սէյլիլի, հէմ սաթըշըգ վէ
հէմ տէ իիւայա վէրիլէճէիք ճախիլի միւնքազամ
քըր. Պաննօշէրէ Բարիգ սօգաղընճա ինային
xxx Ըօմէրօլու խանէնին սահիպի միւսիւ
Սէրվանէ միւրսճաւաթ իթմէի շազըմ կէլիւ.

Թէֆէր, պու եազըլարը օգուտու գտան սօնրա. Պուրասը
պէնիմ իշիմէ կէլիւ, ֆագաթ իչէրիսինիտէ կէօրմէլիլիմ ս
տէյու միրլուտանարագ եօլտան սարըպ պահճէնին էթրա-
ֆընը տօլայտը, պատէհու կէյմէսի միւշկիւլ օլան մէգքիւր
եօլտան կէլիպ Բարիգ սօգաղընա էնտի. վէ կիւզէլ պիր
խանէնին էօնիւտէ տուրուպ գարուլը շալընճա, խըտմէթճի
գըլաֆէթինտէ պիր գատըն կէլիպ գարուլը աչաը. Թէֆէր
մէզպուրէլէ.

- Միւսիւ Սէրվանըն խանէսի պու մը, տէյու սօրտու.
- Պուրասը տըր միւսիւ.
- Քէնտիլէրինի կէօրէպիլիմիլիմ.
- Պիր իշ իշին մի.
- Էվվէթ, պիր իյճար մուհաթ իշին.
- Գարասօլէրի թէրէսինտէքի սէյֆիլէ, շիմտի օրատան
մը կէլիյօրսունըզ.

— Էվվէթ, գարունըն էօնիւտէքի լէվհատէն պուրայա
միւրաճաւաթ իթմէք լազըմ կէլէճէյինի անլատըմ.

— Բէք Վիշէլ . . . լութֆէն կիրինիգ տէ պէն տէ
կիտուպ էֆէնտիլէ խապէր վէրէլիմ.

Խըտմէթճի գատըն պու սէօզլէրի սէյլէտիլի սըրատա
բօլիս մեմարընըր թէրէտէն թրընաղա գատար կէօզտէն
կէլիլմէսինտէն, հալ ու շանըք պիր տէրէճէլէ գատար
անլամատըղը միսաֆիլլէրի, էֆէնտիսինին եանընա ալրպ
կէօթիւրմէք միւթատը օլմատըղը անլաշըլըյօր իտի.

Թէֆէր իչէրի կիլիպ խըտմէթճի գըզը թէագըպ իթ-
իքիսի պիրտէն պիր ազ տէօշէնմիշ պիր օտայա կիրտիլէր.
Խըտմէթճի ազընըգ պէքլէմէսինի ըէճա իթտիքտէն սօնրա
ղայպ օլտու.

Արատան պիր իքի տագըգա կէլէր կէլմէզ շիշման,
գրըմըզը եիւզիլի վէ պաչը թարրօյր պիր տտէմ գուհուր
իթտի. սուրաթսըգ պիր շէլէ պէնղէլէն պու ատէմ սէրթ
պիր թավը իլէ.

— Միւսիւ, Գարասօլէրի թէրէսինտէքի սէյֆիլէլի կէօ-
րիւպ պուրայա կէլէն զաթ սիգ. Գիսինիլ.

— Էվվէթ միւսիւ, սէյֆիլէլի խաթիճար իթմէք իսթէ-
յօրում.

- Մէֆրու շաթը իլէ՝ մի քիրայայաճագ սընրը.
- Էվվէթ միւսիւ.
- Սէնէլիք մի.
- Օ թասազվուրտայըմ.

— Գրչըն տա օրատա՞ մը վագրթ գեշերէնէ քսինիդ .

— Ե՛րբ . քիմեայէ մի թէայիգ ամիլիյաթ իլէ մէյ-
դուլ օլաճաղըմ .

— Նէ իսթէրսէնիդ եարապիլիսինիդ . ֆագաթ է թէ
կէզիպ կէօրէպիլսինիդ մի .

— Եայրնըզ իարիճէն կէօրէպիլսիմ . լութֆէն տէլա-
լէթ պուլուրուրսանըզ . տախիլինի տէ կէօրմէք իսթէրիմ .

— Շիմտի պիզգաթ սիզի ալըր կէօթիլրիլիմ , զաթէն
հիչ պիր իչիմ եօզ . . . պու սըրատա հէմ չըպըզը իչէր վէ
հէմտէ պու սուրէթլէ պիր ազ մէյդուլ օլուրում . . .

Միւսիւ Սէրվան ճէպինտէն գըսա պիր չըպըզ չըզարըպ
տօլտուրարագ եազտը պատէհու խըտմէթճի գըզը ճէլպ
իլէ . պիր տէսթէ անահտար կէթիլթտի վէ միւթէագըպէն
պու իքի զաթ . պայատէ զիքրի սէպգաթ իտէն եօզուչը
չըզմայա պաչատըլար . պիր ազ սօնրա քիրայա վէրիլէճէք
քէօյկիւն էօնիւնէ վասըլ օլտուրընտա , միւսիւ Սէրվան
զարուլը աչտը . Թէֆէրի տէօրթ քէօչէ շէքլինտէ պիր պահ-
ճէյէ իտխալ իթտի քի . պու պահճէ էսկի թարգտա թան-
զիմ՝ օլունմուչ վէ տէրունինէ էրէյիճէ մէյվէտար աղանար
տիքիլմիչ իտի . միւսիւ Սէրվան պու սըրատա քէլամէ աղազ
իլէ .

— Պահճէնին պիր ազ գազմայա , չարայա իհթիյաճը
վար . պու տա պիր շէյ տէյիլ . . . պագընըզ աղանարըն
իւզէրիլէրինտէ նէ կիւզէլ էլմալար , արմուտլար վար , պուն-
լարը տա սիզէ պրրագաճաղըմ . . . սէպգէ եթիլտիլիլէն
մահալի տէ կէօրմէք իսթէրմիսինիդ , տէտի .

— Ս շիմտի տուրսուն , լութֆէն էվվէլճէ իսանէյի պիր
կէզէլիմ .

Միւսիւ Սէրվան պիր սէօզ սէզլէմէքսիզին իքի գաթ
իւզէրինէ ինչա իտիլմիչ օլան իսանէյէ տօղրու թէվէճճիւհ
իթտի . թամամ եազլաչտըղը սըրատա տուրուպ .

— Պագընըզ նէ գատար մազպութ տըր . բէնչէրէ գա-

նատլարը իչէրտէն թէքմիլ գարալը . կիճէ վագթը էչեայը
չալմագ իչին իչէրիլէ կիրէպիլմէք միւմքին տէյիլ տիր . հէմ
բէնչէրէլէրտէ տէմիր չըպըզլար օլտուրտան պաչգա , գա-
րունըն արասընտա տա տէմիր չըպըզլար վար տըր . տէյինճէ ,
Թէֆէր գուլագ գապարթարագ .

— Տէմիր չըպըզլար իլէ պիր տէ բարմագլըզ մը վար ,
տէյու սօրտու .

— Էվվէթ միւսի . պունը պիր սէնէ էվէլ եարտըրտըմ .
մալիւմ ա , եաչլանմըչ քէտի սուտան գօրգար տէրլէր .

— Պունը եարմագտան էվվէլ էչեանըզ չալընտը մը .

— Էվվէթ . տէտիլինիզ կիպի օլտու տա սօնրատան
ազլըմ պաչըմա կէլտի .

— Շիմտի քէօյկինիզ տէ գալա կիպի սաղլամ պիր
շէյ օլմուչ .

— Էվվէթ . պուլուրունըզ տա կէօրէլիմ .

Միւսիւ Սէրվան գարուլը աչտը . ֆիլհագըզա գարունըն
արգասընտա դայէթ միւհէմ պիր բարմագլըզ պուլունուլօր
իտի . պինա տախիլէն իքիլէ միւնգասըմ՝ կիպի կէօրիւնիւպ .
պիր թարաֆտան պիր գապինէ տախիլինտէն քիչիւք պիր
սալօնա կէչիլլիլօր վէ տիկէր թարաֆտան տա թամամ սալօնը
իլէ մաթպախա կիրիլիլօր իտի . միւսիւ Սէրվան ալթ գաթը
կէօսթէրտիքտէն սօնրա .

— Արթըզ իքինճի գաթա չըզալըմ . եօզարտա տա
լքի օտա իլէ թուալէթ գապինէսի , պիւ տէ խըտմէթճի
օտասը վար տըր . մահզէնին գարուսընտա օտալարըն արա-
սընտա վէ մէրտիվէնէ եազըն տըր . իլթէ կէօզլէրինիզլէ
կէօրիլօրսուլըզա . հէր թարաֆթը թէմիզճէ տէօչէնմիչ տիր .
տէտի .

— Հէր թարաֆտա տէմիր չըպըզլար վար մը .

— Էվվէթ . հէր թարաֆթընտա .

Թէֆէր քէնտի քէնտինէ տիւչիւնէրէք .

— Պիզգաթ էմը վէլմիչ տէ եարտըրմըչ օլսամ իտի .

պու գատար միւրեմէլ օլմաղ իտի . օխ , նէ ալա , հէր ճի-
հէթի մաթլուպրմա մուվաֆրդ . տըր , տէտիքտէն սօնրա ,
խանէ սահիպինէ թէվճիհի խրթապ իտէրէք .

— Տիյաթընը անլայապիլիւրմիյիմ . տէտի .

— Պէօյլէ մէֆրուշաթը իլէ պերապէր սէնէլիյի պին
պէշ եիզ ֆըրանգա օլուր , ալթը այուրը բէշին օլմագ
շարթը իլէ .

— Էօյլէ իսէ իշիմէ էլ վէրէճէք .

— Ալթը այուրդ իճարէսինի բէշին վէրէճէ քմիսինիզ .

— Ալթը այուրդ տէյիլ պիր սէնէլիյինի պիրտէն վէրէ-
ճէյիմ .

— Էշեանըը նագլ իյլէտիյինիզ զէման մը .

— Խայըր , խայըր , հէման շիմտի .

Միսի Սէրվանըն եի զիւնտէ մէսէրրէթ նուրը բարլա-
մաղա պաշլատը . էլինի պու ալիճէնապ միսթէճիրինէ ու-
գատարագ .

— Էլիմի թութունըզ . . . արթըզ պիր տէյէճէք գալ-
մասըն . հայտէ էնեպ պէնտէխանէյէ կիտէլիմ տէ պիր շիշէ
էսկի շէրապ իշէլիմ պիր ապ ֆէրահյանալըմ . իշլէրի
շարթը եօյունա գօյապիլիլիզ .

Պու իքի գաթ գարուլարը թէրրար գարայարագ Բա-
րիզ սօգաղընտա քեային խանէյէ ավտէթ իթտիլէր .

Թէֆէր , պիր սաաթ գարֆըտա քիմեանը « Բըրուսի-
յէր կօշէն նամընա իյճար վէ իսթիճար մուգ ավէլէնամէսինին
մուգատտէմաթընը հաղըրլատը , վէ պու նամ իլէ պիր սէնէլիք
իճարէյի թէտիյէ իտէրէք . անախթարը այրդ եօյա չըգտը .
եօյտա կիտէր իքէն զարիպ պիր թէպէսսիւմ իլէ քէնտի
քէնտինէ .

— Իշթէ էլէ պիր գաֆէս կէշիրտիք , արթըզ գուշը
գաֆէսէ գարաթմագտան պաշգա պիր իշիմիզ գալմատը .
խանէլին հէր թարաֆը միսթէատտիտ կիրտապլար իլէ
մուհաթ օլտուգտան պաշգա , տախիլի տէ պիր շօզ տէմիր

չըպըզլար վէ բարմագլըզլար իլէ միսթասքէմ տիր . . .
արթըզ իշիմիզ եօյունտա տէմէք տիր , տէտի .

Թէֆէր , սաաթ տէօրտէ տօղրու Բարիզէ ավտէթ վէ
մուվասըլէթլէ տօղրու իզամէթ կեահընա կիտէրէք էլպիսէ-
սինի թէպտիլ իթտի էվվէյթի շէրլ . . . հէյէթէ կիրտիքտէն
սօնրա , ազշամա միսթէպէգ վազիֆէլէրինի իյֆա իթմէք
իւզրէ տօղրու բօյիս մէրքէզինէ կիթտի . խապիսը մէրգում
մէմուռն պիր հալտէ կէօրիւնիյօր իտի .

41

Դըլօտիյա Վարնի թարաֆընտան Պէրլին սօգաղընտաքի
խանէտէ թէրթիպ իտիլմէքտէ օյան զիյաֆէթին քէշիտէ-
սինէ իքի կիւն գատար պիր զէման գալմըշ իտի . Բընէ մէշ-
ղու լիյէթինին քէսրէթինտէն վէ մէրագընտան ատէթա ու-
յուեամայօր իտի .

Սիսթըէս տիգ Թուրէնին (Ժան-ժուտինին թապիրի
վէճհ իլէ) պիզգաթ ֆօեուսընը մէյտանէ չըդարմասը իլթի-
գամ իտուպ . պուներն իլին տէ բէք շօզ հաղըրըզ վէ թէտա-
րթէթաթէ լուզում կէօրիւնտիլինտէն , պիթթապի դայլէ
արթտըզ ճա արթըյօր իտի . պու գատընըն նէօյլի քէօրիւսի
ճինայէթինտէ իշթիրաքը օլուպ օլմատըղընը գաթիյէն ան-
լամագ էմէլի իլէ , պուլունտուղու շարէլէրտէն տահա ճիտ-
տի վէ տահա միւէսսիր պիր շարէ պիր թէտպիր տի շիւնիյօր
իտի . դայրէթլի մաքինանը տիւշիւնէ տիւշիւնէ պուներ տա
պուլտու .

Ժան-ժուտի իլէ հէր կիւն գօնուշապիլմէք իլին Դիշի
սօգաղընըն պիր քէօշէսի . մահալի միւլագաթ լիթիլագ
իտիլմիշ իտի . Բընէ Սուլէն պէրմիլթատ եինէ « քէօշէյէ
կիթտի , հայտուտը օրատա չըպըզընը իշմէքլէ մէշղու

պուլտու. եանընտան կէշէր իբէն գուլալընա շու սէօզլէրի
Ֆրսըլտայարագ եօլունա տէվամ իթտի .

— Գէօյլէ բիբօնը իշիբէք Հավր շըմէնտրֆէր ըսթասիօնը-
նա կիթ պէն սէնի պուլուրում. սէօյլէ յէճէք սէօզլէրիմ վար .
— Անլատըմ .

Վան-ժուտի . պաշգա պիր շէ. յէօյլէմէք սիգին աւորմ-
լարընը չաբրգլատարագ թային իտիլէն մէվգըլա տօղրու
թէվէճճիւհ իթտի .

Իագինսօ բէք թէնհա իտի . կարսօնլար մասալարը . ի-
կէմիլէրի թանգիմ իթմէքլէ վէ օրթալըղը սիլիպ սիբիւր-
մէքլէ մէշղուլ իտիլէր .

Չօգ սիւրմէտի Րընէ Մուլէնտէ կէլտի . իրի արգատաշ
պիր քէօշէյէ շէքիլիպ օթուրարագ պիր շիշէ պէյազ շա-
րապ ըամարլատըլար . ման ժուտի գատէհլէրի տօլտուրտու .
ղու սրլատա սապր իտէմէյուպ սէօզէ պաշլայարագ .

— Է. յ. սէօյլէ պագալըմ արգատաշ տէտի .

— Ջիյաֆէթ օ պիր կիւն իճրա իտիլէճէք .

— Գունը շօգ տան պէրի պիլիյօրում . պաշգա պիր հէ-
վատիս եօգ մը . հանի պիր թասավվուրտա պուլունույօր
պիր բլլան թէրթիպ իտիյօր իտին . օնա գաթի պիր գարար
վէրտին մի .

— Էվվէթ .

— Է. յ. պէնտէ իշինէ գարրչաճա գ մըլըմ .

— Էյպէթտէ . գաթէն պուրայատա անըն իշին կէլտիմ .

— Աման շարըգ սէօյլէ . սապրըսըզըղըմտան էօլիւյօ-
րում .

— Միսթրէս տիգ Թուրէն . հագըգաթէն նէօյլիւ քօբ-
րիսինտէ սէնի զէհրլէմէք իսթէյէն գատըն իսէ . Ֆօեա-
սընը մէյտանէ շըգարմագ իշին գաթի պիր շարէ տիւշիւն-
տիմ .

— Նէ կէպի .

— Բէնտիսինի խէվֆ ու տէհշէթ իշինտէ պըրագմագ .

— Բէք կիւղէլ . ֆագաթ բէք տէ զարիպ պիր մէսէլէ
նասըլ իտուպ սա քէնտիսինի խէվֆ ու տէհշէթէ տիւշար
իտէճէքսինիգ .

— Գիրտէն պիրէ կէօզլէրի էօնիւնտէ իլէլ էպէս խաթ-
ընտան սիլինմէյէճէք պիր վագասա . եանի 1837 սէնէսի
Սեպտեմբերինին եիրմի տէօրտիւնճի կիւնի վուգու պուլան
օ միտհիշ ճինայէթ թէճէսսիմ իթտիլիլէճէք .

— Հանըմը նէօյլի քէօրիսինէ գատար կէօթիւրմէք
լազըմ կէլլիօր իսէ . պիր ազ ուղագ սրը . հէմ տէ հիշ մի-
նասիպէթ ալմաշ . . .

— (Իլիւլէրէք .) Գու մէնգարէ օ բարլագ գօնագ տա-
խիլինտէ վէ զիլաֆէթէ տալէթլի օլանլարըն գարըսընտա
թէրթիպ վէ իրայէ օլունաճագ . . .

— (Մէսէրրէթլէ .) Սիս . իշթէ պու ալա . ֆագաթ պու-
շըն իշին ճէ շարէ տիւշիւնտին . տօղրուսը արգատաշ պիգ
պիղէ գօնուշույօրուպ ա . պու մէսէլէ պանա բէք գարըշըգ-
կէօրիւնիյօր . Էրթէք վէ արապաճը զըլաֆէթինէ կի-
րէն գատըն . - քի քէնտիսի տէմէք օլաճագ - օ նասըլ
կէօթէրիլէճէք . բարայը վէրէն . բարայը ալրպ սա իյգայի
ճինայէթ իտէն . իիթիյար թապիպ վէ շօնուգ . . . Էյհասըլ
պունլարըն հէր պիրի նէ սուրէթլէ իրայէ իտիլէպիլէճէք . . .

— Գու իշ լէք եօլունտա վէ բէք տէ գօլայ ալը . սէօյ-
լէյիմ տէ պագընըղ . սապահլէլին սասթ սիբուէ ազթէօր-
լէր կէլէճէք վէ պէօյիք սալօնտարի հագըր իտիլէն քիւ-
շիք թէաթրօ սահնէսինտէ շարգըլար վէ գանթօլար իլէ
օյունա պաշլայաճագլար . . . քիւշիք թէնէֆիիս օտասըն-
տա տա օյունճուլարըն էյպիսէ վէ էշեսսը պուլունաճագ .
պունը մի թէագըպ տէտիլիմ վագասա մէվգըլը թէմաշայէ
վաշ օլունաճագ . . . օյունճուլարը պիլիգաթ պէն ինթիսապ
իթտիմ . քէնտիլէրինի գապուլ իտէճէք տէ պէն օլաճագըմ .
սահնէ իւղէրինտէ իսպաթը վիճուտ իթմէգտէն էվվէլ քիմ-
տէ օյունճուլարըն եիւղէրինի կէօրմէյէճէք սիւր .

— Իշխե՛ շիմտի անլամաղա պաշլատըմ . . . տողրուսը պու բրլանընրզը բէք միւքէմմէլ պուլույօրում . պու գատըն ճիւնհատան զասլահաթտան պէրի վէ մասում խսէ պունըն քէնտիսինէ հիշ պիր հիւքոմ ու թէկսիրի օլամաղ . . . պիլաքիա էկէր տէտիլիմիզ գարը խսէ , թասլիլի խէվֆ ու տէկչէթէ տիւչար օլարազ սիյմասը պիւսպիլի թիւն տէյիչէճէք սիր . . . իշխե՛ պիզ տէ պու սայէտէ անլամազ խսթէտիլիմիզ շէյլէրի անլայապիլէճէյիզ :

— Նասըլ , պու Ֆիլրիմի թահսին խտիյօրմուսըն :

— Միւվգէլատէ , ֆէվգէլատէ կիւզէլ պիր Ֆիլր . շիմտի պունըն թէֆէրուաթընը տիւչիւնմէլիլիզ :

— Էվվէթ , շիմտի անընլա մէշղույ օլամաղըզ :

— Վագաանըն էշիւասը քիւշէրտէն միւրէքէպ օլամազ :

— Բարա վէրիս տէ թէշիլիզ աթտա պուլու նաւ ճանիւնին վազիֆէսինի պէն իճրա իտէճէյիմ . բարայը ալրպտա իյդայի ճիւնսյէթ խտէն տէ սէն օլամազսըն :

Ման-ժուտիսին վիճուտիստէ խաֆիֆ պիր թիթըմբէլատա օլտու , պիքիւթ իտուպ պիր շէյ սէօյլէմէտի . Բընէ խսէ սէօպիւնէ տէվտամ իտէրէք :

— Պէրթ Մօնսթիլէ տէ , էրքէք զըյաֆէթինէ կիրէն գատընըն բօլունը իճրա իտէճէք , տէտի :

— Էյ , Պըրուսվայէ հէքիմի . . .

— Չիլտֆիէթ իշին մուվազգ աթ սուրէթտէ իսթիստամ իտէճէյիմ ուչաղյարտան պիրիսի . . . պու ատէմ հիշ պիր շէյտէն խապէրտար օլմաղսըզըն Եալընըզ քէնտիսինէ թալիմ իտիլէճէք հարաքէտթ ու մուամէլաթը թէքրար իտէճէք . . .

— Պիլէ սէրպէսթ կիրուպ չըզմազ իշին պիր Եօլ օլմայր :

— Պունըն իշին մէրազ իթմէյիլիզ . . . քիւչիւք հալվէթ օտասընտան սէրպէսթ սէրպէսթ կիրուպ չըզըլապիլիւր . զաթէն բէզալէթ վէ կիւրիւլթի Եօլ . պէլքի տէ միսթրէս

տիզ Թուրէն պայըլըր , պէօյլէ պիր շէյ օլուրսա սէպէպիլիսի անճազ պիզ անլայապիլէճէյիզ :

— Բէք տողրու , ֆագաթ պիր շէյ ունուտույօրուզ . պու իշ իշին պիզէ գօսթիւմիեր , շասպալար , մասքէլէր վէ սագալլար լազըմ տըր . . .

— Պու իշլէր իլէ տէ սիղ օղրաշաճագսընըզ , չիւնքի պունլարըն նասըլ օլմասը լազըմ կէլէճէյիլի անճազ սիղ պիլիյօրսունըզ :

— Բէք ալա , պէն հէման լազըմ կէլէն շէյլէրի թէտարիք իտէրիմ . . .

— Էվվէթ , թէտարիք իթտիլիլիզ էշեայը պիր սանտըղա Եէրլէշտիրէրէք պիր սըմսարա թէսլիմէն , միւսիւ Լօրէն նամընա վէ տահա տողրուսը պանա կէօնտէրիսինիզ :

— Անլաշըլտը . . . ֆագաթ պու իշլէր իշին էրէյիճէ բարա լազըմ տըր :

— (Պէշ Եիւզ Ֆրանդլըզ պիր գայիմէ վէրէրէք .) Իշխե՛ բարա . . .

Իքի արգատաշը միւքեայէմէլէրի պիր գոշ տագըզա տահա տէվամ իթտի , չիւնքի պաշգա ճիհէթիլէր իլէ տէ արալարընտա հէնուզ գարայր գաթիսի վէրիլմէմիշ պիր իրի մէսէլէ մէվճուտ իտի . միւթէազրպէն Բընէ Մուլէն պու սուրէթլէ Ժան-ժուտիսին մուվաֆազ աթընը իսթիհասայ իյլէտիլիստէն սօլայը դայէթ մէմուսն օլտուղու հալտէ մէվզըլը մէմուրիլէթինէ ավտէթ իթտի :

Էօյլէ վազթը պիր ազ կէշտիքտէն սօնրա միսթրէս տիզ Թուրէնին Եանընա չըզարազ , խարիճէն կէօրիլէճէք իշլէրի օլտուղունը պէյան իլէ իքի սաաթ միւսաատէ իսթիհասալ իյլէտի . նէ օլտուղունը , նէ գարար վէրիլտիլիսի անլամազ իշին պէքլէմէքտէ օլան Պէրթէ , պու հալլէրի խապէր վէրմէք իւզրէ տողրու . նօթը Տամ տը նան սօզաղընա կիթտի :

Կէնճ գըզ , Եալընըլ ուֆագ թէֆէք լէվաղիմաթընը

Թէտարիք իթմէք իշին սօգապա շրգտըղընսան , Բընէ կէլ-
տիյի էանատէ օտաճըղընսա պուլունույօր , տալկըն վէ միւ-
թէՖէքիւր պիր հայտէ շալըշրյօր իտի :

Պիշարէ գրգըն դիհնինի , եայրնըղ բէտէրինին նամընա
սիւրիւլէն լէքէնին իգսպէսի տէյի , էթիլէն Լօրիյօ հազ-
գընտալի աչրգանէ վէ մէճուպանէ մուհապէթտէն թէվէլ-
լիւտ իտէն հրսսիյաթտէ , բէք զիյատէ իշղալ իյլէյօր իտի :

Սարիննաճընըն , օ կիւն պէօյլէ մէյուս պիր հայտէ պու-
լունտուղու պիր զէմանտա եանընա կէլուրիլի կէօրիւնճէ
պիր ազ ի միւտ վէ թէսէլլի հասըլ իթտի . պու զիյարէթին
եա կիւզէլ պիր հէվատիս վէրմէք վէ եախօտ ազմու թէ-
շէպպիւսաթտէ սէպաթ օլունսուղունը թէպշիլի իթմէք է-
մէթնէ միւսթէնիտ պուլունտաք քէնտիսինճէ թապիլի իտի :

Բընէ Մուլէն , զէվալլը եթթիթէնին եիւզիւնտէ հէր զէ-
մանրինսէն զիյատէ ըղթըրապ վէ եօրկունլուղա տէյալէթ
իտէճէք ալայիմ միւշահատէ իթմէքլէ պէրապէր , կէօղլէ-
րինի տէ գըպ գըրմըղը կէօրիւնճէ էվվէլ էմիրտէ պունըն
սէպէպինի անլամազ իսթէտի , սօրաուղու սիւալլէրէ պիր
միւտաէթ մուվաֆիք ճէվապ ալամայրնճա բսրար իթտի .
նիհայէթինտէ կէնճ գըղ սա հազըղաթը ինքիար իլէ Բընէ-
յի իղնա իթմէք գապիլ օլամայաճաղընը թապտիր իսուպ :

— Սրթըղ սէօյլէյէճէյիմ , էվվէթ բահաթսըղըմ , մազ-
թարրպըմ , իսթէր իսթէմէզ եէլիս ու Ֆութուրէ մաղլուպ
օլույօրում , սէտի :

— Սէվկիլի շօճուղ , պու եէյիս ու Ֆութուր նէտէն
իյճապ իտիյօր :

— Լիլիպտէ գօթըշ գըրլմըշ պան սէրիշթէյի ազ
պիր զէման զարֆիլնտա եինէ էլէ կէչիրէճէյիմիզէ տայըր
յաթի սէպ վէրմիշ իսինիզ , պունըն պիր վէհմու իսէյալ-
տէն պաշգա պիր շէյ օլմատըղընը կէօրիւյօրում . . վա-
ղաա թէտպըղաթ ու թահարիյաթտէ դուսուր իթմէյօր-
սուըղ իտէտէ , զէման պէյհուտէ կէչիպ կիտէյօր :

— Պէօյլէ ուղուն միւտաէթ թահարիյաթ վէ թէտը-
գաթ իճրասընա լուղումը գաթի վար իտի :

— Շիւպհէսիգ , Ֆաղաթ հէնուզ կիւզէլ պիր սէմէրէսի
կէօրիւլմէտիյի իշին մէյուս օլույօրում :

— Ճաղաթ բէք վազըթսըղ մէյուս օլույօրսուընը . նէ
մալիմ , պէլլի նէթիճէյէ եաղլաչրյօրուզ :

— Նաճըլ , նաճըլ , մէնգիլի մէրամէ վասըլ օլտալիլէ-
ճէքմիլիզ :

— Միսթրէս տիգ Թարէնին եիւզիւնի սէթր իտէն Ֆէսատ
մասըլսինի քէշֆ իթմէք , հէր տիւրլի Լսրարը մէյտանէ շր-
գարմազ իշին տիւշիւնէ տիւշիւնէ պուլտուղում շարէ գաթի
տիր :

— Պու շարէ նէ՛ օլույօր , շիմտի տէ նէ՛ թէշէպպիւստէ
պուլուննաճազ սընըղ :

— Շիմտի սիզէ անլատըրմ :

Բընէ Մուլէն թէրթիպ էյլէտիլի բըլանը , օ սապահ
ժան . ժուտիլէ պիլտիրտիլի կիպի , Պէրթէ տէ ինճէտէն ինճէ-
յէ հէքեպյէ իթտի . զէվալլը եթթիմէ , ազիմ պիր հէյէճան
իլէ պիշէտիքտէն սօնրա :

— Ահ , հազընըղ վար , հազընըղ վար , պու յալէ
հազըղաթէն գաթի տիր , էկէր պու գատընըն էլլէրի բէ-
տէրճիլիմին գանը իլէ լէքէտար օլմուշ իտէ - նէ տէրէճէ
ճէպըլը նէֆա իտէրսէ իթսին - եինէ ըղթըրապընա զալէպէ
իտուպ տա քէսպը սիւքիւն իտէմէյէճէք տիր . Ֆաղաթ պու
մէնհուս գօմէտեանըն , տահա տօղրուսը պու սէհէթիլի
Ֆաճիանըն ազթօրլէրի քիմլէր օլաճազ , տէտի :

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին Ֆօեասընը մէյտանա շր-
գարմազտան հուսուլէ կէլէճէք մէնֆաաթտան հիսէտար
օլանլար , եանի պէն , ժան - ուտի վէ սիզ մատմազէլ :

— Պէն , պլ՛ն մի . . . նաճըլ պէօյլէ պիր թասալվուր-
տա պուլունապիլիյօրսընըղ :

— Էվվէթ , պէօյլէ իյճապ իտիյօր . էվվէթ շարէսիգ ,

պէօյլէ օլաճագ . . . ճանիւերէ իշթիրաք իտէն գատընա
այըտ րօլը . օ վաղիֆէյի աւ սիզ իյֆա իտէճէքսիւնիզ .

— (Տուտագլարը թիթրէյերէք .) Աւլա . . . պէնտէ
պէօյլէ պիր վաղիֆէյէ թահամմիւլ իտէճէք . պէօյլէ պիր
րօլը իյֆա իյլէյէպիլէճէք իզթիտար վէ ճիսարէթ եօգ տըր .
էօյլէ իսայըն պիր գատընըն մէլունանէ հարաքէթիւնի միւմքին
տէյիլ թագլիտ իտէմէմ . պու եօլտա իլք ատըմլարըմը
թար աթմազ տիչէր պայըլըրըմ . պանա պէօյլէ պիր թէք
լիֆտէ պուլունմայընըզ .

Իճնէ պու էսնատէ Պէրթին էլլէրինի թութտու . պու
նազիք վէ կիւզէլ էլլէր մէրմէր կիպի սօղուժուչ , պուզ քէ-
սիլմիչ իտի . պու հալ գայրէթլի մայրնմաճընըն գալպէն բէք
զիյատէ թէէսիրինի մուճիպ օլտու . ֆագաթ ֆիքրինտէն
վազ կէչմէմէյէ վէ խուսուսի իլէ պէօյլէ պիր Քըրսաթը
գաչըրմամայա մէճպուր օլտուղունտան , հազին պիր սէտա
իլէ .

— Պէրթ . չօճուղըմ , հէմիլիւճիլիմ , սիզ պանա պիր
կիւն « Հիյնի վէֆաթընտա բէտէրիմին նամընա սիւրիւլէն
լէքէյի թէմիլլէմէք իչին սօն տէրէճէյէ գատար չալըչա-
ճաղըմա տայըր . վալիտէմէ եէմին իտէրէք սէօզ վէրտիմ .
հիչ պիր ֆէտաքեարլըգ տան շէքինմէմէյէ . հէր տիւրլի մու-
խաթարաթէ գարչը տուրմաղա . հէր տիւրլի զիլլէթը իխթի-
յարէ . էլ հասըլ իատէյի նամուս ու շէրէֆիմիզ իչին հէր
տիւրլիւ հարաքեաթը իլթիզամէ եէմին իլէ գարար վէրտիմ »
տէմիչ իտինիզ , էօյլէ տէյիլ մի .

— (Գէքէլէյերէք .) Լ.վվէթ , բէք տօղրու սէօյլէյօր-
սունըզ .

— Պունտան պաչգա նայիլի էմէլ օլապիլմէք իչին Բա-
րիլին հէր քիւչէսինէ , հէր պուճաղընա սօգուլաճաղընըզը ,
հազըգաթըն թահրիրիսի ուղուրընտա հէր շէյի կէօզէ ալ-
տըրաճաղընըզը տա սէօյլէմիչ իտինիզ տէյիլ մի .

— Լ.վվէթ , պուտա տօղրու տրր .

— Իշթէ չիմտի « զէման հուլուլ իթտի . վալիտէնիզէ
եէմին իլէ իթտիյինիզ վատը իյֆա իտէճէք զէման իշթէ
պու կիւն տիր . խէվի ու տէհչէթին հէր տիւրլիսինէ մէր-
տանէ թահամմիւլ իթմէյէ չալըչմայրսընըզ . բէտէրինիզին՝
ճէլլատըն սաթրըր ալթընտա ագան մասումանէ գանլարընը
տիւչիւնինիզ . իւզէրինտէ « Ատալէթ » քէլիմէսինտէն պաչգա
պիր շէյ պուլունմայան օ մէզարը կէօզիւնիզին էօնիւնէ կէ-
թիլինիզ , պանա « Շիմտի հազըրըմ » ճէվապընը վէրինիզ . . .

42

Պէրթ պաչընը գալտըրսըր , կէօզ եաչլարընը սիլտի վէ
ճիտտի օլտուղունա շիւպհէ իտիլէմէյէճէք պիր շիվէ իլէ .

— Լ.վվէթ . հազըրըմ . տէյու ճէվապ վէրտիյինտէ , Իճնէ
թէքրար կէնճ գըզըն էլինի սըգարագ .

— Սէվկիլի չօճուգ , պու ալիճէնապանէ գարար վէ ճէ-
վապընըգտան տօլայը թէչէքքիւրլէր իտէրիմ . էմինիմ քի
չիմտիտէն գալպի պիր գուվվէթ հասըլ իթմիչսինիզ տիր .

— (Պաչընը էյերէք .) Արթըգ հէր շէյէ հազըրըմ
տօսթուլմ . . . էօհտէմէ թէրէթթիւպ իտէն վաղիֆէլէրէ
իյֆայէ չալըչըրըմ . ֆագաթ պէնտէ գուվվէթ վէ մէթանէթ
արամայընըզ . նէ եարայըմ . բէք բէրիչան պիր հալտէ պու-
լունույօրուլմ . էօյլէ վազըթլարըմ օլույօր քի . պիսպիւթին
մէյուսիլէթէ մաղուպ օլույօրուլմ , արթըգ արգու վէ մէ-
թանէթ էսէրի գալմայօր . պիլա իխթիյար ճէնապը հազտան
էօլիւմի թէմէննի իտէյօրուլմ .

— (Հայրէթլէ .) Լ.օլմէք . էօլմէք մի . . . պէօյլէ պիր
թասալվուրտա պուլունմագ նէ տէն նէչաթ իտէյօր , հէնուզ
կէնճ սինիզ , վազըթ կէլիր քի մաղինին աչտըղը եարէլէր
չիֆաքէգիր օլուր , գարանապիլիլր .

— Եղյէ պիր մուղթարըպ հալտէյիմ քի խթիգ պալտէն հիչ պիր ֆայտէ պէքլէմէ յօրում . . . հէր տաղըգա պիր տէրա ու քէտէր ի զէրիմէ հի հիմ իտէրէք պէնի խարապ իտիյօր .

— Մատմազէլ, պիւ մի թթէֆիքէն թու թու զու մուզ եօլտա իլէրլէյէրէք հէտէֆը մագսուտէ վասըլ օլմատըգճա, պու կիպի էֆքեար վէ թասաօլլուրաթտէ պուլունմագ իղ-թիգա իթմէզ . տի շմէնլէրիմիլիէ դարչը իյանը մուգաֆիքիքի-յէթ իտու պ տա . պաշլըճա մէթանէթ վէ ճէսարէթիսիզ սայէսինտէ բէտէրիսիզին մասու մին գաթլ իտիլմիչ օլտու-ղունը ալէմէ թանրթարըրիգ զէման . պու քէտէրլէր, պու մէյուսիլէթլէր քեամիլէն պէրթարաֆ օլուր, կիւնիւն պիրին-տէ տէ չալըչգան, նամուսլը, հայիլ օլտուղունը խասիլէթ-լէրի թագ տիր իտէպիլէճէք պիր կէնճէ թէսասիլի իտէրէք սէվէրսիծիլ . թապիլի օ տա սիլի սէվէճէք տիր . . . պու մուհապպէթին նէթիճէսի օլարագ մէսուս պիր զէվճէ օլա-ճագ սընը . . .

Չէվալը Պէրթ պու սէօղլէրի իչիթտիլի սըրատա եիլգի էօյիլ պէնպի կիպի սարարսը , իքի էսէրթի չարքըմագ տա օլան զալպի ի զէրիսէ վազ իտէրէք , բէք կիւճ իչիտիլէպի-լէճէք պիր սէտա իլէ .

— Պանա պու սէօղլէրի սէօլլէտիլինիլ իչին պիլ-մէյէրէք նէ գատար ֆէնա պիր մուամէլէտէ պուլունմուչ օլտուղունը թագտիր իտէմէզսինիլ, պէնի պէյհուտէ իւ-միւտէ տիւչիւրմէյինիլ . պու էօյլէ վահի պիր իւմիւտ տիր քի , քէսպը սըհէթ իթմէսի իմքեան խարիճիստէ տիր . պէն, պէն աւլա թէէհհիւլ իտէմէյէճէյիմ , տէտի .

Պու էսնատէ պիչարէ գըգըն պիրտէն պիրէ սէյմասըն-տա հասըլ օլան թէպէտտիլաթ , բըճէ Մուլէնին նապարը տըրգաթընը ճէլպ իթմիչ օլմաղլա , թապիլի պու թէպէտ-տիլին սէպրպէնի անլամագ իսթէյիպ .

— Եւ տէմէր իսթէյօրսընը , աւլա էվլէնմէյէճէք-

միսինիլ . . . եօգսա պունըն իչին վալիտէնիլէ եէմին մի էթտինիլ , տէտի .

— Իստը , վալիտէմէ տէյիլ , քէնտի քէնտիմէ եէմին իթտիմ .

— Պու բէք մէճնունտնէ պիր հարաքէթ տիր .

— Եւ օլուրսա օլտուն պու ֆիլրիմտէ սէպաթ իտէ-ճէյիմ .

— Պէրթ , սէվկիլի հէմչիքէճիլիմ . . . էսրարընըր աստըգ պիրատէրինիլտէն նիչին քէթմ իտիյօրսունըր .

— Պունըն իչին պէնի իճպար իթմէյինիլ , պէնտէն պունըն սէպէպ ու հիքմէթինի սօրմայընըր .

— Անլատըղըմ հալտէ պէյհուտէ նիչին սօրայըմ . սիլ պիրինի սէվլիյօրսունըր . . . Պէրթ սիւքիւթ էտիպ պաշընը էճնիւնէ էյտի , բընէ Մուլէն իսէ սէօղլինէ տէվամ իտէրէք .

— Պու տէրէճէ մահգունիլէթ վէ մէյուսիլէթինիլէ , պու մէրթէպէ միւքէտտէր վէ մուղթարըպ օլմանըգա սէպէպ . սատէ տիւնեատէ պէօյլէ եալընըր գալըչըր տէյիլ տիր . . . գալպինիլ հըսսիլաթը մուհապպէթլէ տօլու օլտուղը հալ-տէ , բէտէրիսիզին նամընա պիր լէքէ սիւրիւտիլինէ վաղըֆ օլալըտան պէրի , օ հըսսիլաթէ զալէպէ իթմէք գոյրէթի-տէ պուլունըյօսունըր . . . անլայապիլմիլ շմիլիմ . բէք էյի անլայօրում տէյիլ մի . . . տէտի .

— Էվլէթ , բէք էյի անլատընըր . . .

— Պունըն իչին մէսուտիլէթինիլէ իհթիմալ վէրմէյօր-սանըր ալտանըյօրսունըր . էվլէթ , ալտանըյօրսունըր մատ-մազէլ . . . էկէր սէվտիլինիլ կէնճ սիլի ճիտտէն սէվէյօր-սա վէ նամուսլը պիր զաթ իսէ . տէսթը իյտիվաճընըր թու թմագ վէ նամընը սիլէ վէրմէք խուսուսընտա , աւլա իհթիրագ իթմէյէճէք տիր .

— Հէյհաթ . . . սէվմիլ օլտուղում զաթ նամուսլը պիր ատէմ տիր . ֆագաթ արթըր պէնի սէվմէյօր վէ սէվ-մէյէճէք տիր . . . արթըր պէնտէն նէֆրէթ իթմէքտէ տիր .

— (Հայրէթլէ հայգըրարագ .) Սիզտէն , սիզտէն մի նէֆրէթ իտէ,յօր :

— Էվլէթ , պիր դաննէ թէպաիյէթլէ պէնտէն նէֆրէթ իթմէքտէ քէնտինի հագլը պուլու,յօր :

— Նէ տէ,յօրսունըղ :

— Պաղը խուսուսի մէսէլէլէրտէ հարաքէթ ու մուամէլաթըմտան շիւպհէ հասըլ էթտի . . . դահիրտէ պուլունան տէլիլլէրտէ ալէ,յհիմտէ շիւպհէսինի թէյիտ իյլէ,յօր իտի :

— Ս հայտէ քէնտիսինի այտաթմամագ իճապ իտէր իտի :

— Իշթէ օ էլիմտէն կէլմէ,յօր իտի . . .

— Նի՛շին :

— Այտատմամագ իշին քէնտիսինի պու տէհշէթլի սըրտան խապէրտար իթմէք իգթիզա իտիյօր իտի . . . պու իսէ պէնտէ միւմշինսիզ տիր . հէր շէյէ թահամմիւլ իտէրիմ տէ անը եարամամ , իշթէ պու մինասիպէթլէ պանա հէր տիւրլիւ վազիֆէյի ինսանլյէտէն մահրում պիր ալիւֆթէ նագարը իլէ պագտը . ահ , տօսթում , պու նէ՛ մէնհուսիյէթ տիր քի պէօլլէ միւտհիշ պիր սատմէյէ պիր ֆէլաքէթէ օղրամագլըղըմա տա սէպէպ սիգ օլտունըղ :

— (Շաշրրարագ .) Պէն , սէպէպ պէն մի օլտում :

— Էվլէթ :

— Աման , բէճա իտէրիմ , շու մուամմայը պիր ան էվլէլ հալլ էտինիզ :

— Հիշ պիր քիմսէնին իլէլ էպէտ անլայամայաճաղընագ անի օլտուղում պիր սըրրա վագրֆ օլտուղունըղ կիպի , շիմտիտէ պունըն էսպապընտան խապէրտար օլտճագսընըղ :

Պէրթ , օգուեանլարըմըզա զաթէն մալիւմ օլան մէսէլէյի հէքեայէյէ պաշլատը . . . եանի Բօայալ մէյտանընտան ալտէթ իթտիյի էսնատէ , Ապէլին բէսմինի հավի օլան մէտալեօնը նասըլ զայպ իթտիլինի վէ պու մէտալեօնըն նասըլ օլուպ տա սէվտիլի ատէմին էլինէ կէչտիլինի , վէ քէթմը հագըգաթէ մէճպուր օլտուղու իշին պու իմարէնին ալէյ-

հինտէ նէ տէրէճէ գալի պիր սիւահ օլմասը լազըմ կէլէ-
ճէյինի էթրաֆը իլէ անլաթտը . Բընէ Մուլէն պու հէքեա-
յէի տինլէր իքէն պիր տիւրի թէէսիւրաթը գալպիյէսինէ
ղալէպէ իտէմէյօր վէ իրի իրի կէօզ եաչլարը եանագյարընա
տօղրու եու վարլանըւ պզըյօր իտի . նիհայէթէ գասար
տինլէտիքտէն սօնրա .

— Ահ , գէվալլը չօճուգ , գէվայյր չօճուգ , պու հալ
սէնին իչին նէ պէօյիւք ըզթրրապ տըր , նէ գատար րա-
հաթսըզ օլմուչսըն տրր , տէտի .

— Գիլսէնիզ , պիլսէնիզ էլաննէ տէրէճէ մուզթարըպըմ :

— Միւսասատէ իտինիգտէ կիտիպ պու գաթը պուլայըմ
վէ նագարընտա պէրայէթինիզի իսպաթէ չայրչայըմ :

— Քէնտիսինէ հէր հալի հէքեայէ իթմէտիքճէ պու է-
մէլէ նաիլ օլամագսընըզ . պէն իսէ վագըֆ օլտուղունը աս-
լա իսթէմէյօրում . . .

— Ճագաթ սիզին կիպի իֆֆէթ օւ ըսէթ իլէ միւթ-
թասըֆ մէլէք կիպի պիր գըզտաննէֆրէթ իթմէսի գապիլ
տէյիլ տիր . էվվէթ , սիզի սէվմէմէսի իմքեան խարիճինտէ
տիր . սիզի ինքեարէ , սիւքիթէ մէճպուր իտէն հալլէր .
ալէյհինիզէ մէտարը թէօհմէթ օլամագ . րէճա իտէրիմ միւ-
սասատէ իտինիգտէ կիտիպ քէնտիսինի կէօրէյիմ , պէնտէ
նամուսը պիր ատէմիմ . . . սիզին իֆֆէթինիզէ հէնուզ
պիր լէքէ սիւրիւլմէտիյինէ շէհատէթ իտէրիմ . քէնտիսինէ
մէճհուլ գալմասը լազըմ կէլէն մէսէլէյէ տայըր պիր սէօզ-
տէ սէօյլէմէմ , հէր հալտէ սէօզլէրիմին սըհէթինէ իթիմաս
իտէճէք տիր . էվվէթ , էմինիմքի սէօզլէրիմէ ինանաճագ
տրր . իսմի նէ տիր .

— (Գօյնունը պիւքիւպ մրրըլտանարագ) Տօզթօր է-
թիյէն Լօրիյօ նամը իլէ եստ օլունմագտա տըր :

— Տօզթօր էթիյէն Լօրիյօ մը . . .

— Էվվէթ , Փագաթ նիչին ըզհարը հայրէթ իտիյօր-
սունըզ , եօգսա քէնտիսինի թանըյօրմուսընըզ :

— Սաաթ ան պուշուգտա գարունըզըն էօնիւնէ պիր արապա կէլէճէք տիր, եանընըզա պիր ասէմ չըզըպ սիզէ խապէր վէրէճէք, արապանը յատա սիզի ալըպ Պէրքին սօգա- ղընա կէօթիւրմէսի էրքի պէն վէրէճէ յիմ . . . եիւզիւնի- ղէ պիր նիզապ կէչիրէճէքսինիղ. գօնսէր մահայլինէ կիտէն պիր շանթէօզ գըլաֆէթ վէ թավրը իլէ արապա ու շաղընըն հուզուրընտա խապաթը վիճուտ իտէճէքսինիղ. օ գարույը աչար ալմազ արապայա աթլայանազ սընըզ . . . պու ուշա- ղատա սյըընա թալիմաթ վէրէճէ յիմ. սիզի տօղրու օ տէ- տիլիմ օտայա ալըպ կէթիւրմէք տիր . . .

— Պաշգա հիչ պիր իչիմ եօզ մը .

— Պաշգա հիչ պիր իչինիզ եօզ տըր. սապր ու սիւ- քիւնէթլէ պէքլէլէճէքսինիղ. էյ, ատիյօ, արթըզ պէն կի- տէ յիմ . . . պուրայա կէլէլի էրէլիճէ պիր ղէման օլտու .

Բընէ Մուլէն, Պէրթին ալնընը պիրատէրանէ բուս իթ- ալյան սօնրա գարույա տօղրու թէվէճէիւհ իթտի. հէ- ման գարույը աչանաղը էանատ իչիսիլէն պիր բաթըրտը, հէր իքիսիննտէ խէվֆ ու աէհչէթինի մուճիպ օլտու. մա- քինանը պիրտէն պիրէ տուրտու. ղէվուը եէթիմէ տէ գօր- գունճ պիր հալտէ պու սատըզ սաթունըն եիւզիւնէ պա- զա գալտը. Բընէ թէլաչ իլէ .

— Մատմաղէլ, պիրիսի գարույը շալըյօր, տէտի .

— Իչիթտիմ . . . հիչ պիր քիմսէլի գապուլ իթմէ- տիլիմի գարուճը գատըն պիլիյօր. աճէպա չըզըպ կէլմէսինէ միսաատէ իթալի պու ղաթ քիմ օլույօր . . .

— Գիմ օլուրսա օլտուն, աման պէն կէօրիւնմէ յիմ .

Պէրթ, մաքինանըլը հէման մի. թէվէֆա վալիտէսի- նին տարանըզ օտասընա սօգուպ գարուսընրտա ղաբատը . մի. թէնաղըպէն գարույա թէզարուպ իտէրէք ուսուլէթլէ աչտը. պիչարէ գըղ կիւճ հալ իլէ այագ իւզէրինտէ տուրա- պիլիյօր իտի .

— Իարու աչըլըր աչըլմազ կէնճ գըղ ղարիպ պիր ֆէր-

— Եվզէթ թ թանր, յօրում :

— Ո տա սիդի թանր, յօր մը :

— Խայրը , ֆաղաթ պէն քէնտիսինի չօդ տէֆա կէօրի, յօրում . պու զաթ միսթրէս տիգ Թուրէնին հէքիմի տիր :

— (Տէհչէթ ու հայրէթլէ) Գու զատրնըն տա թապիպի հա . . .

— Եվզէթ , սիր ազ նամիգան օյան պրգրնըն թէտավիսի իչին ճէլոյ իթմիչ իտի . օ դէմանտէն պէրի հէման հէր կիւն գօնադա օգրայօր . ահ , մատմաղէլ , հազգրնրգ վար , հէր եիւզտէն աքսիլիք . զարուրի քէնտիսինէ սիգտէն պահս իտէմէ յէճէյիմ պէօյէ պիր հարաքէթտէ պուլունանագ օլուրսամ . Գէրլին սօգաղընտաքի խանէյէ սախթէ պիր նամ վէ հիյէ իլէ կիրտիլիմ մէյտանէ չրգանագ վէ պունըն նէթիճէսի օլմազ ի գրէ Եվզէլ Էմիրտէ պանա ֆէնա պիր նազարլա պագանագ տրր . պունտան պաչգա էյի պիր հարաքէթտէ պուլունայօրում զաննը իլէ , պէքի տէ միսթրէս տիգ Թուրէնէ հազըգաթը խապէր վէրէճէք տիր . Խայրը , Խայրը , պէրլէմէք լազըմ կէլիյօր . . .

Կէնճ գըզըն զիհնի պու էսնատէ Էթլիլէն Լօրէյս իլէ մէշղուլ օլտուղու իչին :

— Ոյունըն վէրիլէճէլի ագչամ պու զաթ տա պուլունանագ մը տէյու սօրտու :

— Եիւ պհէսիգ պուլունանագ տրր , ֆաղաթ սիգ պունըն իչին — յա մէրազ իթմէյինիգ , սիգ թէպտիլի գըյաֆէթլէ թանընմայանագ պիր հալտէ պուլունանագ սընրգ . օ տա սիգի թանըյամագ , խուսուսի իլէ կէլտիլինիգի քիմսէ կէօրմէյէճէք տիր :

— (Ճիտտի պիր թավր իլէ .) Հէր շէյ Էօլունտա տէմէք կիլէճէյիմ էսվապ . . .

— Մէվգըյը թէմաշայէ վաղ իտիլէճէք օյունըն բրբօվասընը իճրա իտէճէյիմիգ օտատա պուլանագ սընրգ :

— Գօնադա նասըլ կիտէճէյիմ . . .

եատ իլէ պիր դաչ ատըմ կէրի շէրիւտի . էլինի շիտտէթլէ շարբմագտա օլան գալպի իւզէրինէ վազ իթտի . զիհն ու իէյալինի բերիշան իտէն պիր կէնճին եանի Լթիյէն Լօրիյօնըն գարչըսընտա պուլունույօր իտի :

Տօգթօր, սատըզ տօսթը Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօնըն իխթարաթընա թէվֆիգէն հարաքէթլէ Պէրթի զիյարէթէ կէլմիշ իտի . պիզճէ մալիւմտիր քի, մագսատը տա Բընէ Մուլէնի կէօրմէք վէ Պէրթին մասումիյէթինէ տայըր մալիւմաթ ալմագ իտի :

Նինէ գարիյնի քերամէ մալիւմ օլան մէսէլէլերտէն տիր քի, օ սըրատա մաքինանընըն մէմուրէն թաշրայա կիթտիյինի անլայարագ . պու հարաքէթտէն , պու միւրաճաաթընտան պիր սէմէրէ հասըլ իտէմէմիշ վէ ս Լվտէթինէ պէքլէրիմ սէմիշ իտի պէքլէմէք , հէյհաթ . . .

Ջէվալը կէնճ տօգթօրըն զալպինի աշգ ու մուհապէթ աթէշի կիւնտէն կիւնէ տահա զիյատէ եազըյօր, օ թէէսիր ու նուֆուզ կիւնտէն կիւնէ հիւքմ ու գուվլէթինի արթըրըյօր իտի . . .

Հանրինին սէօզլէրի վէ խալիսանէ իխթարաթը , մահվընա գանի օլտուղը ի միւտի ճանլանտըրմըշ , պիր գաթ տահա ույանտըրմըշ իտի, արթըզ Պէրթին գապահաթըր օլմասընա իհթիմալ վէրէմէյօր իտի . պիշարէ գըզըն ալէյհինտէ մէտարը հիւքմ օլաճագ գալի տէլիլէր պուլունտուղու իչին, պունըն խիլաֆը օլան հազըգաթըն պիր անէ կվվէլ մէյտանէ շըգմասընը արգու իտէրէք սապր իտէմէյօր իտի . . . նիհայէթ կէլիպ Պէրթի կէօրմէյէ գարար վէրմիշ իտի .

Կէնճ տօգթօր , գարունըն գօրտօնընը թութուպ շէքտիյի էսնատէ էլլէրի զանկըր զանկըր թիթրէյօր իտի . գարու աշըրպտա պիրտէն պիրէ Պէրթի գարչըսընտա կէօրիւնճէ հալի պիւսպիւթիւն պաշգալաշտը , թէէսսիր հէյէճան, սայըր հէր տիւրի հըսսիյաթընա դալէպէ իթտի :

Ջավալը եթիմէ իսէ նէ տէյէճէյինի շաշըրարագ վէ

Ֆազաթ եայլընըզ վիճտանընա թապի օլարագ շու սեօզլերի
բէքէլէյէպիլտի :

— Սի գ . . . միւսիւ էթիյէն սի գ . . . պուրատա . . .

45

Պիշարէ գըզըրպազ ճէպրի նէֆս իլէ պիր ազ շէքիլտի,
տօգթօրա կէշիպ կիրէճէք եօլ պրրագտր, էթիյէն պիր սէօզ
սէօյլէյէմէտի, եայլընըզ կէօզլերինի պիր տաղըզա սէվտի-
յինին եիւզիւնտէն այրմագսըզըն օտայա կիրտի . պէնզի
պէթի սօլմուշ , բէք զիյատէ սարարմրշ օլան զէվալլը Պէր-
թին կէօզլերինին յէնարընտա վէ տայիրէ շէյիինտէ մավիմսի
ըզկը , կէնճ գըզըն թահամիլլի զայրի գապիլ բէք շօգ-
ըզթըրապաթը մանէվիյէնին թապեիդի ալթընտա պուլուն-
տուդունը խապէր վէրիյօր իտի :

Սէվտիյինին պու հալի տէ էթիյէնին պաշգաճա գալ-
պինէ տօգանտը . օ էսնաաէ հըսս էյլէտիյի ըրգգաթ վէ
թէէսիւր , մանէվի ըզթըրապէ նիսպէթլէ կիւնլէրճէ գաթ-
լանտըզը ազապը վիճտանի բէք հիւքիւմսիւզ գալըյօր իտի :

Էլ հասըլ պու իքի կէնճին պուլունտու գլարը հալ ու
մէվզը , թահամիլլի միւշկիւլ պիր շէյ իտի . արալարընտա
ճէրիյան իտէն սօն միւքեայէմէնին , սօն միւլագաթըն խա-
թըրաթը , հէր իքիսինիտէ մուզթարըպ իտէյօր իտի . . . մա-
մաֆիհ պու ազապ ու ըզթըրապտէն էն զիյատէ հիսսէտար
օլան Պէրթ իտի :

Կէնճ տօգթօր օտայա կիրտիքտէն սօնրա , պիր գաշ
տաղըզա գատար մուզթարըպանէ պիր սիւքիւթ հիւքմ-
ֆէրմա օյտու , էթիյէնին զիհնի բէք բէրիշան օլտուդունտան,
տիւշիւնէ տիւշիւնէ նիհայէթ շու աոթի սէօզլերի թօրլայըպ
սէօյլէյէպիլտի :

— Մատմագէլ , նէ հալուէ պուլունտուղունըզր անլա-
մագ էմէլի իլէ պուրայա գատար կէմէք արզուսընտան
քէնտիմի մէն իտէմէտիմ . . .

Ճիլհագըղա մուգատտէմէ մէզ ամընտա օլան պու սէօզ-
լէր բէք սաթի իտի . ֆագաթ գէքի գըզ էթիլէնին հալի
բէրիչանընտան վէ սէտասընտարի իհթիղագտան , հէնուզ
քէնտիսինի սէվմէքսէ վէ հէմտէ տահա զիլատէ սէվմէքսէ
օլտուղունը անլայարագ .

— Տօզթօր էֆէնտի , պէնի խաթըրլայրպտա պուրայա
գատար իխթիյարը գահմէթ պուլուրտուղունըզտան տօլայը
թէչէքքիւրլէր իտէրիմ . . . պու եիւզտէն տէ միննէթտա-
ընըզըմ . . . պիլիբսինիզ քի հէր եիւզտէն մուղթարըպ ,
հէր ճէհէթլէ գալպիմ գըրըքը տըր . . . ֆագաթ ճէ չարէ
սապու ու թահամիլի իտէրէք ճէնապը Հագտան ճէսարէթ
ու գուվվէթի գալպ նիյագ իտէյօրում . . . վէ չայրչմագ
սայէսինտէ մէյոււիլէթ ու ըզթըրապըմը պիր ազ թատիլ
իլլէյէպիլիյօրում , տէմէսի իլէ , կէնճ տօզթօր պիր ազ
ճէսարէթիսի թօրլայարագ .

— Արամըղտա ճէրէյան իտէն ահվայի ունութտունըզ
մը , տէյու սօրտուղընտա , Պէրթին եիւղի գըղարարագ .

— Խայրը , օ ինսանըն ունուտամայաճաղը շէյլէրտէն
տիր , հագսըզ պիր շիպհէ իւզէրինէ պէնտէն օլագալչաշտը-
ղընըզ իչին բէք շօք թէէսսի ֆիլէր իթտիմ . . . Խայրը ,
խայրը , օ հայլէրի ունութմատըմ վէ ունուտամամ , տէյու
ճէվապ վէրմէսի իւզէրինէ , էթիլէնին կէօզլէրի բէչիմանըզ
եալարը իլէ տօլարագ .

— Տէմէք օլույօր քի պէնալէն նէֆրէթ իտիյօրսունըզ ,
տէտի :

(Մահզունանէ պօյնունը պիւքէրէք .) Նիչի՛ն սիզտէն
նէֆրէթ իտէյիմ , գուվվէյի հաֆըղամա իթիմատըմ վար
տըր . . . պանա գարչը հագսըզ պիր մուամէլէ իթտիլինիպի
ունութմատըղըմ կիպի , անտէն էվվէլ ըզհար պուլուրտուղու-

նրզ սատագաթ վէ ինսանիյէթտէ հէնուզ խաթըր նըշանըմ տըր . նէ շարէ քի էլիմտէն հալինիգէ աճըմագտան պաշգա պիր շէյ կէլմէզ . . .

— (հայգըրարագ .) Պանա աճըյօրմըւրնըզ . . .

— Եվվէթ . հէմ տէ ճան ու տիյտէն աճըյօրում :

— Թալէպ իթտիյիմ մալիւ մաթը վէրիպ տէ յէնտինիգի հէր տիւրլիւ մաշնունիյէթտէն պէրի իթմէք . սիզճէ բէք գօլայ իտի :

— Պու խուսուստա սիգէ պիր կէօնա մալիւմաթ վէրմէք տէլահիյէթինի հայիզ տէլիլիմ . օ հալտէ սիզ տէ պէնիմ տէօզլէրիմէ իթիմատ իթմէլի իտինիզ :

— Ճագաթ պու կիւնքի կիւն հըսս ու ինթիգալ *կոն-* տիլիմ պիր շէյի արթըզ քէթմ իթմէմէլիսինիզ . . .

Պէրթ . պու սէօզլէրտէն տօզթօրըն . մուհաֆագասընա սայ իթտիյի սըրրա վագըֆ օլտուղունա գահիպ օլարագ . պէնգի սար սարը քէսիլտիյի հալտէ .

— Պիլէյօրսունըզ հա . . . օ պիլտիյինիզ շէյ ճէ օլույօր . տէտի :

— Ճիտտի պիր շէյ սէօյլէյէմէմ . . . Ֆիագաթ սիպի տայիմա սէվտիյիմ վէ էլան նէ տէրէճէ տահա զիյատէ սէվմէքտէ օլտուղում իչին . պէնտէն էսիրկէմիչ օլտուղունըզ հագըզաթէ վագըֆ օլմագ . սի քի իթ վէ ըսրարընըզըն հիքմէթինի քէչֆ իթմէք իսթէտիմ . պինտէն ալէյհ անլատըմ քի հէր տիւրլի գապահաթտէն ալի վէ մասումարնըզ . ֆագաթ պիր թագըմ գավի տէլիլէրին տէ ալէյհինիգտէ զուհուր իթմէսինէ ազըլ էրտիրէմէյօրում . մէյտանտա նէֆսինիգէ այըտ օլմայան պիր սըրր օլտուղունը . Բօայալ մէյտանընա աշըզընըզլա միւլագի օլմագ իչին տէլիլ . շիւպհէսիզ ֆամլիլեանըզա մէնսուպ սատըզ պիր տօսթը պէօյիւք պիր մուլսաթարատան գուրթարմագ իչին կիթտիյինիգի անլայօրում . . . կէլիպ տէ պէյհուտէ սիգտէն թալէպ իթտիլիմ էրշահաթ վէ մալիւմաթը ալմագ իչին . էրպապը նա-

մուստան օլտուղունա շիւպհէմ օլմայան օ զաթը արատրմ
 օ ատէմէ եէմին թէքլիֆ իտէրէք մէրամըմը անլատաճագ
 վէ հագրգ աթընը սօրաճագ իտիմ, շիւպհէսիղ օ տա թալէ-
 պիմի րէտտ իթմէ, յէճէք իտի . նէ շարի քի պուլու շամատրմ
 . . . մուվապ զաթէն Խարիղտէն մուֆարէզ աթ իթմիշ օլմա-
 դըլա ալտէթինէ պէքլէմէ, յէ զարար վէրտիմ, լաքին պունա
 տա թահամմիւլ իտէմէտիմ . սիգէ ուզագ պուլունտուզճա
 հէր տագրգ ա էօլիւթօրում զանն իթտիմ . սիգի կէօրմէքտէն
 պաշգա պիր շէյ տիւշիւնէմէտիմ . իշթէ կէլտիմ, իշթէ
 եանընրգտա պուլունտութօրում :

Էթիյէն պիր իքի տագըզա զատար սիքիւթ իթտի,
 Պէրթ, սրգ սըզ նէֆէս ալըթօր վէ պաշընը էօնիւնէ էյմիշ
 օլտուղու հալտէ տիւշիւնիթօր իտի . **Վէճ** թապիպ թէքրար
 սէօզէ պաշլայարագ :

— Բընէ Մուլէն նամուսը պիր ատէմ տիր . էվվէթ,
 պունա իթիմատրմ վար տրը . դիրա տօթթարըմտան էն
 սատըզ վէ էն նամուսը պիր զաթ, մէրգու մըն հիւսնի հա-
 լինէ շէհատէթ իտիթօր . Բընէ պէնի պէօյլէ մէյուս, զէմնաք
 վէ բէրիշան պիր հալտէ կէօրիւնէ, միւթթարագ մէրհամէթ
 իտէր . հաղղնրպտա շիւպհէ հասըլ իթմէքտէ հապսըզ օլ-
 տուղումը եէմին իտէրէք իշթիքաֆ իթմէքտէն շէքինմէզ .
 էվվէթ, մասում օլտուղունուղը, կիճէ վաղթը խանէսինէ
 նէ **Իյն** կիթտիյինիղի խասպէր վէրիւր . սիզ օ կիճէ պաշգա
 պիր եէրտէ տէյիլ, պու զաթըն իգամէթ կեաճընա կիթմիշ
 իտինիպ տէյիլ մի, տէյինճէ, զէվալը **Ելթիմէ** պիր տէ-
 րէճէյէ զատար սիքիւնէթլէ ճէվապ օլարագ :

— Էվվէթ, էվվէթ, Բընէ Մուլէնին իգամէթ կահընա
 կիթմիշ իտիմ . ֆաղաթ միւսաատէնիղէ մաղրուրէն պիր
 շէյ սէօյլէյէճէյիմ . պու հարաքէթինիղի վէ շու սէօղլէրի-
 նիղի բէք զարիպ պուլութօրում . պանա իթիմատ իթմէյուպ
 տէ սիղճէ եապանճը տէմէք օլան պիր ատէմին սէօղ-
 լէրինէ նասըլ իթիմատ իտէպիլէճէքսինիղ . . . էօյլէ անլա-

թօրում քի Բընէ Մուլէնին սէօղլէրինէ պէնիմքինտէն զիյա-
 աէ ինանաճագ սընըզ . տէտիյինիղ կիպի պէնի ճիտտէն սէ-
 վէթօրսանըզ, մուհապէթին պու տիւլիսի հագըզաթէն հէմ
 բէք զարիպ կէօրիւնիւթօր վէ հէմ տէ գալպիմտէ բէք շօզ
 գանըլ եարէլէր աշըթօր . . . տէտի :

— (Հայգրքարագ .) Պէնի պէօյլէ զատր ու սիթէմէ,
 պէօյլէ հագսըզըլը իրթիքեապէ սէվգ իտէն, սիգէ օլան
 մուհապէթիմին քէմալի շիտտէթինտէն պաշգա պիր շէյ օլ-
 մատըզը անլամայօրմուսընըզ . էվվէթ, Բընէ Մուլէնին
 սէօղլէրինէ հէր հալտէ իթիմատրմ վար տրը . շիւնքի պիր
 էրքէյէ գարշը հայիզ օլտուղում սէլահիյէթի, հուզուրը-
 նըզտա պուլունտուղում զէման քէնտիմ տէ կէօրէմէյօ-
 րում . Բընէ Մուլէնէ հէր հալիմի հէր տէրտիմի սէօյլէյէ-
 րէք տէլայիլի գապիյէ թալէպ իտէպիլիլիմ . պունա տա
 գաթի սուրէթտէ իհթիյաճըմ վար տրը . եէմին իտէրիմ քի
 պու հարաքէթի զալպիմէ էմիյէթպախշ իթմէք իշին տէ-
 յիլ, սիգտէն շիւպհէյէնմէքտէ օլանլարըն կէօղլէրինի աչմագ
 իշին իլթիգամ իյլէթօրում . . .

— (Մաղրուրանէ պիր թապիլ իլէ .) Հագըլմտա շիւպհէ
 հասըլ իտէն քիմ օլութօր :

— (Մահճուպիյէթլէ .) Սիղի օ կիճէ Բօայայ մէյուտա-
 նընա կէթիւրիւպ կէթիւրմիշ օլան նամուսըլ աճուճամ Բիլէր
 Լօրիյօ տրը . պիրատէրինիղին բէսիլինի հալի պուլունան մէ-
 տայիօն տա անըն էլինէ կէշմիշ տիր . . . Պէրթ, սէվկիլի
 Պէրթճիյիմ, պէն սիգի զէվճէ սըֆաթը իլէ հայաթըմա շէրիք
 իթմէք արգուսըլա սէվէթօրում . . . պինտէն ալէյհ շիմ-
 տիյէ զատար պանա պապարգ իտէն պու զաթըն գիհնին-
 աէ, հէր տիւլիւ շիւպհէյի սիլիպ շըգարմագ լաղըմ տըր .
 պէնի պու նամուսըլ ատէմ պէօյիլի թտի, օ եէթիշտիրտի,
 էօմիլում օլտուզճա պիթթապի քէնտիսինին միննէթտարը-
 յըմ . Բօայայ մէյուտանընա կիթտիյինիղ կիճէ Բընէ Մուլէ-
 նին իգամէթ կեաճընտա պուլունմատըզընը տա պիլիթօրում .

պիշարէ ատէմին հազարգ եկրէ հարսա աթրլտրդընտան վէ օ կանատէ մահրուստա պուլունտուդունտան խապէրտարրմ պու հազարգ աթր նիշին պէնտէն յէթմ իթտինիզ .

— Մատէմ յի պուրայարընը պիլլյօրսուըզ , պէն սիզէ տահա նէ՞ սէօյլէյէպիլիրիմ .

— Բընէ իլէ միյանընըգտաթի մինասէպաթը խաֆլյէնին հիթմէթինի անյամազ իսթէրիմ .

— Սոն միւլազ աթըմըգտա պիր սէօզ սէօյլէյէմէտիլիմ կիպի . պու կիւն սէ սիզէ ճէվապ վէրմէք իզթիտարըմըն խարիճինտէն տիր . արամըգտա պիր կիրտապ , պէօյլիք պիր մանի բէյուս իտէն մազլիլի իսթար իլէ նիշին ըզթրրապաթըմը թաղէլէյօրսուըզ .

— (Աչիմ պիր հէյէճան իլէ .) Արամըգտա պիր կիրտապ մը վար , տէտինիզ .

— Ուլու վիլը ճէնապէ մուվաֆրզ օլան հալ . պէնի պու սուրէթլէ պաչգաճա մուզթարըպ իթմէմէք իտի . սիզին զէվճէնիզ օլամայաճաղըմ . . . պուներ բէք էյի անյայօրում . պէնտէն շիւպհէլէնիյօրսուըզ . պու շիւպհէ վէ թէրէտաիտ պիզի իլէլ էպէտ պիրի պիրիմիզտէն թէֆրիպ իտէր . իմտի պէնի ունուտուըզ տօզթօր էֆէնտի . . . պէնիմ կիպի սուալլէրինիզէ ճէվապ վէրմէք իզթիտար վէ սէլանիլէթտէն մահրում օլան Բընէ Սուլէնի , իսթիճվապ իլէ հազըգաթա վազըֆ օլաճաղըմ տէյու պէյհուտէ իւզիւլէյէթիլ .

Էթլյէն պու սէօզլէրտէն տէրէճէյի նիհայէտէ մէյուս օլտու , պիր արալըգ սէօզ սէօյլէմէյէ հազըրլանտը , ֆազաթ վազըթ պուլմատը , շիւնքի պու էսնատէ Պէրլթին վալիտէսի մատամ Անժէլին , տէրունինտէ վէֆաթ իթտիլի օտանըն գարուսը պիրտէն պիրէ աչըլաչազ մարինաճը մէյուտանէ շըգտը . Բընէ , մէմուլին դայրի օլան պու կէօրիւնիւշտէն տօլուս . ֆէվթէլատէ ըզհարը հայրէթ իտէն Էթլյէնէ եագլաշարագ .

— Մատմագէլ , հազգընըզ վար , ճէվապ վերմէք իգ-
թխարընը պէն տէ հայըզ տէ յիլիմ . ֆագաթ նամուսը պիր
ատէմ սըֆաթը իլէ տօղթօր Լօրիյօյա սէօզ վերէպիլիլիմ
քի , սիզ , մէլէք կիպի սաֆ վէ նամուսը պիր մախլիգ օլ-
տուղունուգտան , մուհապէթ ու հիւրմէթինէ հէր ճիհէթլէ
լիյազաթընըզ վար տրը . քէնտիլէրի տէ պու սէօզիմէ ի-
թիմատ իտէճէքլէր տիր , տէմէսի իլէ , Լիթիլէն , Պէրլին սօ-
զաղընտարի գօնադ տա պիլիլին կիւն կէօրմէքտէ օլտուղու
պու զաթըն եիւզիւնէ պագըպ .

— Սիզ . . . սի՛զ մի . . . տէյու հայգըրտը .

— Հալը հազըրտա մի շթէրիլէրինիգտէն օլան միսթրէս
տիգ թուրէնին մի տիրի ու մուրը պուլունան Լօրէն վէ տօսթ-
լարընըզտան միսի . Հանրի Տըլաթուր Վօտիյօնըն , հուզու-
գունը մի տաֆաատէ պուլունտուղու Բընէ Մուլէն տիր . . .
չիւպհէտէն խէլաս օլմագ իչին իյգահաթ թայէպինտէ պու-
լունմագ իւզրէ արամըչ , էլէ կէչիրէմէմիչ օլտուղունըզ Լը-
նէ Մուլէնի , իչթէ պու կիւն պիր թէսատիւֆ հուզուրունը-
զա սէվզ իթմիչ տիր . . . սիզ մահիր պիր թապիպ օլտու-
ղունըգտան , ինսանյարըն նէ հալտէ , նէ ախլապ տէ պու-
լունտուղլարընը տա եիւզիլինէ պագընճա անյայապիլիլիսի-
նիգ . . . իմսի պէն սէօզ սէօյլէր իքէն տրզգաթլա եիւզի-
մէ պագընըզ , եալանը իրթիքեապ իտուպ իթմէտիլիմի ան-
լայաճագ սընըզ . ուզուն միտտէթտէն պէրի հայաթը հէր
տիւրլի աղապ վէ իչկէնճէ իլէ զէհիրլէնմիչ օլան պու բա-
քիգէ չօճուգտան շիւպհէլէնիյօրսունըզ . . . ֆագաթ պու-
չիւպհէ՛ զէզալը հազգըտա բէք պէօյիք հազարէթլէրտէն
տիր . . . իհթիմալ քի եազըն վագըթտա պիր կիւն կէլէ-
ճէք քի պունը էյիճէ անյայաճագ սընըզ . հէր քէսին պագը
անվալը զահիրիլէսի նիչէ նիչէ իֆթիրալարա սէպէպիլէթ
վերէպիլիլի . ֆագաթ պիլմիչ օլունըզ քի մատմագէլ Պէրթ
հէր ճիհէթլէ մասում տրը , պէրայէթ վէ մասումիլէթինի
Իճէ օզ տէլիլէր իլէ իսպաթ իտէպիլիլիմ . ֆագաթ նա-

նասըլ քի տէրիմ պու կիւն օ սէլաճիլէթի հայիղ տէյիլիմ . պու , ֆամիլեայա այըտ պիր ~~բըր բըր քի~~ , զէմանը կէլմէտիքճէ վագըֆ օլամայաճագ սընըղ , սիղէ պունտան զիլատէ պիր սէօզ սէօյլէյէմէմ . պէնտէն նամուս իւզէրինէ եկմին իթտիրէրէք պիր սէօզ իսթէյէճէք իտինիղ , իշթէ օ սէօզի վէրիյօրում . . . արթըզ ինանտընըղ մը . . .

Բընէ Մուլէն , պու սէօզլէրի էօյլէ պիր շիվէյի իֆատէ իլէ սէօյլէյիշ իտի քի , էթիլէն Լօրիյօ արթըզ շիւպհէյէթէրէտտիտէ իմբեան թասսավլուր իտէմէյօր իտի . կէօղլէրի էօնիւնտէ բարլայան հագըզ ամ իտի . էլհասըլ հէր եիւզտէն մուգ ավէմէթէ միւգ թէտիր օլամայըս ճէվասս օլարագ .

— Էվվէթ միւսիւ ինանըրում , տէտի .

Ձէվալը եէթիմէ պու սէօզլէրի իշիտինճէ , թավըր Վիսանը իլէ ~~բըր բըր~~ մէսէրրէթտէն քէնալինի ալամատը . էթիլէն իսէ սէվկիլիսինին հուղուրընտա իսթիլհամքեարանէ պիր ~~վաշէթ~~ ալըս սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Պէրթճիլիմ , սէվկիլի Պէրթճիլիմ . . . բէճա իտէրիմ , էօմրիմ օլտուղ ճա նէֆսիմէ իթասս իտէճէյիմ . սլու մէճնունանէ հարաքէթիմտէն սօլայը պէնի աֆվ էթ . զաֆլէթ վէ ճէհալէթիմ եիւլիւնտէն տիշար օլտուղունըզ ազասս ուըզթըրասս արթըզ նիհայէթ վէրէրէք պէնի աֆվ իտինիղ , տէտի .

Կէնճ գըզ իքի էլլէրինի ուզաթտը , տօզթօր իսէ քէմալի արզու իլէ պու նաղիք էլլէրի էօրտիյի էսնաստէ , զէվալը եէթիմէ հագին պիր սէտա իլէ .

— Ահ , սիգի աֆվ իտէրիմ , տայիմա աֆվ իտէրիմ , տէտիյի սրբատա , Բընէ պու իքի կէնճին հայինտէն սօն տէրէճէ միլթէէսիր վէ կէօզլէրի նէմնաք օլտուղու հալտէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Շիտի արթըզ հէր շէյ մահվ օլտու , արթըզ սույի գաննէ մահէլ գալմատը տէմէք տիր . իմտի տօզթօր էֆլէնտի , միւսասատէ պույուրունըտա սիզէ պիր բէճատէ պույու-

նայրմ . պիղզաթ սիգի կէլիպ պուլարագ պու կիւն քէթմ
 Խօթիէն սրբոր խասկեր վերէնէյիմ կիւնէ գատար , Պէրթի
 կէօրմէք արզուսրնտան Փարիղ օլունըզ , պանա պունը տա
 վատ իտէրմիսինիզ .

— (Հայգըրարագ .) Սէվտիյիմի կէօրմէմէք . պէնտէն
 պիր մուֆարագաթ թալէպ իտիյօրսունըզ . ա՛հ , պու մու-
 ֆարէզաթ պէննէ էօլիւմ տիմէք տիր . . .

— Թէքրար իտերիմ քի , պու մուֆարէզաթ բէք ազ
 իմթիտատ իտէնէյի կիպի , պու րէնամը տա գապուլ իթմէ-
 նիզ զարուրի տիր .

— Տագաթ նիչին .

— Չիւնքի մատմագէլ իլէ պիրլիքտէ ճէտիտ պիր թէ-
 չէպպի ստէ պուլուննաճաղըզ , շու արալըզ քէնտիսինին հէր
 չէյտէն զիյատէ ճէսարէթէ իհիթիյաճը վար տըր . . .

— Պու նէ կիպի պիր թէչէպպիւս .

— Իչթէ պունը սորմայաճագսընըզ , զիրա յիմտիլիք ճէ-
 վապ վերէմէմ , սէօյլէմէք սրբասը կէթնէն պու մուամմայը
 տա պիղզաթ հալլ իտէնէյիմ . եալընըզ շունը պիլմիլ օլու-
 նըզ քի , սախթէ պիր նամ իլէ միսթրէս տիգ Թուրէնին
 գօնաղընտա պուլունտու շումըն , թէչէպպիւսաթըմըզա քիլլի
 թէալիդի վար տրր . տիւննատէ նէ գատար մուհիմ , նէ
 տէրէնէ մուգատտէս պիր իչ թասավվուր իտիլէպպիլիքտէ , իճ-
 րա իթմէք իսթէտիյիմիզ վազիթէտէ իչթէ օ նիսպէթտէ
 մուգատտէս տիր . հագըզաթտէն խասկըտար օլաճաղընըզ
 կիւնէ գատար ասլա ալայիք հայրէթ ըզհար իթմէյիմիզ .
 միւլահագասըզ պիր հարաքէթ , դաֆիլանէ պիր սիւալ , պի-
 գի եարը եօլտա պըրագարագ թէտապիր ա թէչէպպիւսա-
 թըմըզը ալթ իւսթ իտէպիլիր , սիգտէն կիզլէմէք իսթէմէմ .
 պուլունտու շումըզ մէվգը հագըզաթէն վէխիմ վէ մուխա-
 թարալը տըր . իմտի լիսանընըզտան պիգի Փէլաքէթէ տիւ-
 շար իտէնէք պիր քէլիմէ սատըր օլմայաճաղընա տայըր սիզ-
 տէն թէէմինաթ թալէպ իտերիմ . . .

44

Եթե՛ն, հագրգաթէն հալ ու մէվզըն բէք միւսհիշ վէ բէք խաթարէնկիզ օլտուղունը վէ պունըն քէնտիսինէ տէ թէպիւզի պուլունտուղունը թագտիր իլէ ճէվապ օլտուրագ .

— Մհ, մերագ իթմէյինիզ միւսիւ Բընէ, պունտան տօլայը սիզի եէմին իլէ թէլմին խտերիմ, իհրագը մուվաֆագըյէթ իտէճէյինիզ կիւնէ գատար սիքիթ իտուպ պէքլէյէճէյիմ . սիզ տէ շուրասըն ունու թմայընը քի պու իշտէ հէր տիրլի վէխամէթի կէօպէ ալտըրարագ, սիզէ մուավէնէթ իտէպիլէճէք պիր աաէմէ իհթիյան հասըլ օլտուրաս իշթէ պէն հագըրըմ . . . տէմէսի իւզերինէ, Բընէ, տօգթօրըն էլինի թութուպ սըգարագ .

— Սէօգիւնիզէ ինանըրըմ, պէնճէ պու տա պաշգանա մէտարը ճիւրաթ վէ ղայրէթ տիր, տէտի, Իթիյէն իսէ Գերթէ թէվճիհի խըթապ իլէ .

— Գէրթ, պու կիւնտէն իթիպարէն սիզի, նէ զէման լուզում կէօրիւր տէ շաղրրըրսանըզ օ զէման կէօրէճէյիմ . ֆագաթ եինէ պու կիւնտէն իթիպարէն ճէնապը Հագգըն հուզուրընտա պէնիմ զէվճէմսինիզ, տէտիքտէն վէ սօն տէֆա օլտուրագ կէնճ գըզըն էլլերինի էօրտիւքտէն սօնրա չըգըպ կիտինճէ, Բընէ Կէնճ գըզըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Մատմագէլ, կէօրտիւնիզ եա, սիզէ իւմիււվար օլմանըզը թավսիյէ իթմէքտէ հագգըմ վար իմիշ . տօգթօր հագըգաթէն նամուսը պիր գաթ տըր, սիզի տէ ճիտաէն սէվէյօր . շիմտիտէն քէնտիսինի ազըճըզ պու սըրրա վագըք իթտիյիմիզ իշին ֆէնա իթմէտիք զանն իտերիմ, տէմէսի իլէ, կէնճ գըզ գօրգունճ պիր թավր իլէ .

— Խայըր, խայըր, շայնա պու թէչէպպիւստէ մու .

վաֆֆագ օլամագսագ, բէտերիմին նէ հալտէ վէֆաթ իթտիյինէ վագըք օլմասընը իսթմէմէմ, տէտի .

— Գու արգունըզ տա եէրինէ կէթիրիլիր . ֆագաթ մուվաֆֆագ օլանագըզ . . . արթըգ պէնիմտէ կիթմէքլիյիմ լագըմ կէլիյօր . թէնպիհաթըմը ունու թմատընըզ տէյիմ մի .

— Սէրագ իթմէյինիզ, թէնպիհաթընըզը հարֆ պէ հարֆ ինրա իտէճէյիմ .

— Ատիյօ մատմագէլ, ճէսարէթ, իւմիւտ, սիզի միսթրէս տիգ Թուրէնին խանէսինտէ պէքլէյէճէյիմ . շայնա իթիյիլիզ սըրասա օրատա պուլունմայանագ օլտուրամ, գօնսէր թէրթիպաթընա տախիլ օլան օյունճուլարտան օլտուղունըզը սէօյլէրսինիզ, պու գատարը էլվէրիր .

Բընէ Մուլէն տէ պու սուրէթլէ նօթըր ճամ տը ճան սօգաղընտարի խանէտէն չըզըպ կիթտի .

Նասըլ քի տէտիք, Թէֆէր, Գանեօլէյէ կիտուպ Գարսօլէրի թէրէսինտէ պիր խանէ յիրալատըգտան սօնրա րօլիս իտարէ մէրքէզինէ կիթմէշ իտի . օտասընա կէլիր Կէլմէշ ասայիշ րէյիսինին քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտուղունը խապէր վէրտիլէր . Թէֆէր տէրհալ ամիրինին հուզուրունա չըգտը . Ասայիշ րէյիսի եագըխանէսի իւզերինէ գօնուլուշ էվրագը գարըշտիրըպ արատըզը քեագըտը պուլտուգտան սօնրա .

— Թէֆէր, ճիւ պիյէֆ նամընտա տիր ատէմ թանըյօր մուսընըզ, տէյինճէ, Թէֆէր պիր աղ տիւշիւնտիքտէն սօնրա .

— Իվլէթ էֆէնտիմ թանըրըմ, տէտիյինիզ ատէմ գալպագանյըգ թէօհմէթի իլէ պէշ սէնէ ամէլիյաթէ վէ ճն սէնէ գապթլիյէ նէղարէթի ալթընտա պուլունտուրմագա մահրիմ օլան պիր խապիս տիր, տէտի .

— Գուվլէյի հաֆըզանըզա հիշ տէյէճէք եօգ տըր .

էվվէթ այտանմայօրսունը , թա՛ քէնտիսի . պու առէմ պուն .
տան պիր այ էվվէլ հարրսխանէտէն ֆիրար իթմիշ , պու
կին խապիսին Բարիգտէ պուլունու պ Եինէ գալպ ազ Ե՛ ի-
մայ իթմէքլէ մէշղուլ օլմասրնա տայըր պաղը մայիւմաթ
այսրս . . .

— (Հայգրարագ .) Բարիգտէ մի . . . սախթէ պիր իամ
իլէ պուրատա պուլունույօր տէմէք տիր . . .

— Էվվէթ , պիր գաշ կին էվվէլ սէպիլի թախլիլէ ի-
տիլմիշ պիր մահրուս Տիւպիլէֆէ թէսատիւֆ իթմիշ , պու-
նը պիլտիրիօր . շիւպհէսիգ հիւքիւմէթին միւքեաֆաթընա
մազհար օլմագ իշին պանա եաղըպ կէօնտէրտիլի քեաղըտա
իմգասընր տա վազ իթմիշ .

— Պու մահրուս՝ Տիւպիլէֆի նէրէտէ կէօրտիւլինի սէօյ-
լէյօ՛ր մը .

— Աէնթ Անթուան սէմթինտէ կէօրմիւշ , Թէրրէմօնտ
նամընտա վէ պիրլիքտէ ֆիրար իթտիրլէրի տիկէր պիր ա-
տէմ տէ եանընտա պուլունույօր իմիշ . իշթէ պու իքի խա-
պիսի եազ այայըպ հիւքիւմէթէ թէսալիմ իթմէք վաղիֆէսինի
սիգէ հէվայէ իտիյօրում . սիղին տըգ գաթ ու թէտապիրի-
նիգէ իթիմատրմ պէրքէմալ տըր . . .

Պու էսնատէ տէսիսէ քեար Թէֆէրին զիհնինի դարիպ
պիր ֆիր իշղալ իթմէյէ պաշլատըղընտան կէօզլէրի բար-
լատը վէ ճէվապ օլարագ .

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ , պու կիճէտէն թէֆթիշէ
պաշլարրմ . ֆագաթ պիր թէվգըֆ միւղաքէրէսի համիլ
օլմագ լրղրմ իգթիգա իթմէգ մի . . .

— Իէք ալա , թէվգըֆ միւղաքէրէսինի պէր մի թատ
եարըվէրինիգ .

Թէֆէրին . պու կիպի հալլէրտէ պէր մի թատ եարտըղը
իշլէրին պիր նիւմու՛նէսինի կէօրտիւլիմիգ իշին պիգճէ մա-
լիւմ տիր . իմգալը միւղաքէրէրտէն պէշ օն թանէսի տա-
լիւմա չըգտանընտան էգսիք օլմատըղընտան , իճապընա կէօ-

րէ պունլարը իսթէտիլի կիպի տօլտուրապիլիյօր իտի .

Թէֆէր ասայիլշ րէյիսինին հուզուրընտան չըգըպ թաամ
իթմէք իշին պիր լօղանթայա կիրտի . էսնայի թաամտէ
քէնտի քէնտինէ .

— Տիւպիլէֆ տէ , Թէրրէմօնա տա էսկի մէշհուր սէրսէ-
րիլէրտէն տիր . էկէր պունլարը էլէ կէշիրէճէք օլուրսամ ,
չու կիւնլէրտէ միւհթամ օլտուղում իքի առէմի արայուպ
պուլմագ թտսավլուրաթըր իլէ իւղիւլմէյէ հիշ լուղում գալ-
մագ . . . պունլարը միւթլագա էլէ կէշիրմէլի , տէտի .

Թէֆէր , թաամընը իրմալ իթտիրտէն սօնրա տօղրու
խանէսինէ կիտէրէք էլպիսէսինի թէպտիլ իթտի . թանըն-
մայաճագ պիր հալէ կիրմէքլէ եաղըխանէլիք վաղիֆէսինի
իյֆա իտէն մասանըն քէնարընա օթուրարագ , չըգտանընըն
իշինտէն իքի թէվգըֆ միւղաքէրէսի չըգարտը . աչըգ խա-
նէլէրինէ Տիւպիլէֆ վէ Թէրրէմօնտ նամլարընը տօլտուրտու ,
պատէհու չըգտանընա պիր գաշ պանղա գայիմէսի վէ ճէ-
պինէ պիր րէվօլվէր Եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա սօգաղա չըգ-
տը , աղըր աղըր Պասթիլլ մէյտանընա վէ մի թէագըպէն
Աէնթ Անթուան սէմթինէ թէվէճէիւհ իթտի .

Գարանըգ , սար . իճրիլ-տըզ վէ րիս օլան պու սէմ-
թի , քէրէսթէ թիւճնարլարը վէ ապանօզ սաթանլար իշղալ
իթմիշլէր տիր . նագլ իտէճէյիմիգ վուգուաթըն ճէրէյան
իլլէտիլի զէմանտէ , պու եօլըն օրթասընտա պիր շարապ
մաղազասը պուլունույօր իտի . պու մէյխանէնին տախիլի օ
տէրէճէ րիս վէ մուրտար պիր հալտէ իտի քի , տայիմի մի-
տավիմլէրինտէն օլմայան պիր առէմին , էշիլինտէն աթլար
աթլամագ միլտէսի պուլանմագ գապիլ տէյիլ իտի .

Թէգեինաթը գըրըգ պիր գաշ մասա իլէ իւղէրլէրինէ
մէվղու պիր գաշ գատէհտէն իպարէթ օլան պու մահալին
իւսթ գաթը , ճամլը պիր այտընըրգտան ըշըգ այըյօր իտի .
պէշ օն գատէմէ մէրտիվէնտէն աշաղը կնիլինճէ , եան եանա
կէօրիլէն սիկէր իքի օտայա նիսպէթլէ , պու թարիֆ իթ-

տիլիմիդ մահալ, ատէթա պիր գօնագ տէրէճէսինտէ քէսպր էհէմիլիէթ իյլէյօր իտի :

Այլի՞ գաթտաքի իբի օտանըն թավանլարը էլ տօգուն-տուրուլապիլէճէք գատար ալլագ օլտուղու կիպի, տիվար-լար ըու թու պէթ իչինտէ պուլունույօր իտի : շուրայա պու-րայա թագրմիշ օլան գանտիլլէրին սէօնիւք զիյալարընտան, պու տէհէթամիղ մահալ բէք շիրքին պիր մէնղարէ թէշ-քիլ իյլէյօր իտի : պու մէյիսանէնին տայիմի վէ ազշամճը մի շթէրիլէրի կիւնտիւզքի մի շթէրիլէրէ պէնղէմէմէքտէ ի-տիլէր :

Ապանօղ իչլէյէն իշճիլէր կիւնտիւղլէրի պուրատա թամամ իտիյօրլար, ազշամ օլունճա պու նամուսլը իշճիլէր Եէրլի Եէրլինէ շէքիլէրէք օմէվգըը պիր թագըմ մէճհիւլ իւլ ահ-վալ սէրսէրիլէրէ թէրք իտիյօրլար իտի : պու սէրսէրիլէր պուրատա պիրլէշէրէք տօլանտըրճըրըզ վէ սըրգաթ կիպի թէշէպպիւսաթ իչին բըլանլարընը օրատա թէրթիպ իտէյօր-լար, իշլէրլինի օրատա գարարլաշտըյօրլար իտի :

Մէյիսանէճի տէսթկէահընըն արգասընա շէքիլիպ, վէրտիլի իշրէթին բարասընը բէշինէն ալմագ շարէսինտէն պաշլաս պիր շէյ տիւշիւնմէյօր իտի : վաղըթ վաղըթ մէյ-իսանէսի բօյիս թարաֆընտան պասըրլար իտի իսէ տէ, հիշ պիր տէֆասընտա էլէ պիր շէյ կէշիլիլէմէտիլինտէն, քէն-տիսինի մէսուլիլէթտէն գուրթարապիլիյօր իտի :

Ասայիշ բէյիսինին, Թէֆէրէ իսիմլէրի վէ բէսիմլէրինի խապէր վէրտիլի ատէմլէրտէն պիրիսի օլան Թէրրէմօնտ, Եաշընտ պաշընա մասալարտան պիրինին էօնիւնէ օթուրմուշ կազէթա օգույօր իտի : ատլը շանլը սէրսէրիլէրտէն օլան պու ատէմ, հէման ժան ժուտի կիպի պիր շէյ օլուպ, թագրիլէն օթուղ Եաշընտա գատար օլտուղու անլաշըյօր իտի :

Գաշընտա սէնաթքեարլարըն կիյտիլլէրի շապգալարտան սըրթընտա քէսթանէ բէնկինտէ գատիֆէտէն մա-

Եւլ շըրկըլը պիր շարէթ պուլունան պու հայլագ, կաղէթայր օգուճագլա մէշղուլ իքէն, էզհէր ճիհէթ քէնտիսինէ ագրան օլապիլէճէք պիր ատէմ պիր արալըզ կէլիպ մէրգուճըն գար-շըսընտա օթուրտու :

Գու Եէնի կէլէն ատէմ, գըսա պօյլու օլուպ մավի վէ գասպա շուհատան մամուլ պիր թագըմ էլպիսէ կիլմիշ իտի : պաշընտա պիր իշճի շապգասը պուլունույօր իտի : սաշլարը իլէ սագալը էբէյիճէ ուղուն իսէ տէ, պու սաշտա սագալ-տա էյրէթի իտի պու ատէմին գալպ աղճէ իմալ իտէն Տիւ-պիլէֆ օլտուղունը, օգույանլարըմըզ պէլքի տէ անլատրլար Թէրրէմօնտ գարշըսընա կէլիպ օթուրան պու ատէմ: Էլինի ուզաթմագլա պէրապէր, «Նէ վար նէ Եօգ» տէյինճէ, Տիւ-պիլէֆ :

— Շիմտի գօնուշմաղա պաշլարըղ, հէլէ պիր գատէհ պիր շէյ իշէյիմ զիրա բէք սուսաթըմ . . . տէյու ճէվապ վէրտիքտէն վէ իւսթ իւսթէ իքի գատէհ շարապ Եուվար-լատըգտան սօնրա :

— Էվվէթ, իշթէ շիմտի գալըպըն գըյաֆէթին Եօլունա կիլմիշ . . . տէյինճէ, Թէրրէմօնտ սուսիլինի թէրրար իտէրէք :

— Էյ նէ վար նէ Եօգ պագալըմ, տէտի :

— Իշ Եօլունտա կիթմէյօր, անճագ պէշ թանէ պէշ ֆըրանգլըգ սիւրէպիլտիմ :

— Գու տա Եիրմի պէշ ֆըրանգ իտէր :

— Մասրաֆտան իւշ ֆըրանգ թէնգիլ իտինճէ Եիրմի իքի ֆըրանգ գալըր, պու տա բէք ազ պիր շէյ . . . էյ սէն . . . սէն նէ Եարտըն պագալըմ :

— Պէնիմ թալիլիմ տահա միւսալիտ, պէն Եէտի թա-նէսինի սիւրտիւմ :

— Տէմէք օլույօր քի պու կիւն էլլի ֆըրանգ գատար պիր հասըլաթըմըզ վար :

— Գուտա մուճիպի մէմնունիլէթ տիր, ֆագաթ իշի Եօ-լունա գօյմաղա պիր շարէ տիւշիւնմէլի, սիքքէլէրին սէսի

բարլագ չըզմայօր . սաթընըլար ֆէնա ատէթ իթմիչիէր . էլ-
լէրինէ հէյնն բարայը տէսթկէհաճարը իւղէրինէ աթը վէրի-
յօրլար . . . տօղրուսը պէն եագայը էլէ վէրիւիղ տէյի գօր-
գույօրում , դիրա պու տէֆա տիւչար օլաճաղըմըղ միւճա-
զաթ պէշ սէնէ մահրիւմիյէթ տէն իպարէթ օլաճայաճաղ տըր ,
վէ անլայօրում քի պիր տահա գուչըպ խէլասը նէֆա իթ-
մէք միւմքին տէյի տիր :

— Տագաթ նէ եարարսըն , կիւղէլ եաչամայը , իխթի-
յար իթտիյիմիղ շու սէնաաթ սըրգաթտան տա եանրիսէճի-
լիքտէն տէ իյի տիր . . .

— Գէննէ պու տահա պէրպատ սրր :

— Աճայիպ , աճըղտան էօլէճէճմիյիղ , իչիմէ բէք ա-
լա եաչայըպ վագթըմըղը կէչիրիյօրուղ :

— Տօղրուսը պէն պիր տագըղա միւսթէրիհ օլաճայօ-
րում . հէր նէ հալ իսէ պիր աղ թաամ իտէլիմ . պուրայա
տա գալպ բարա՝ մը վէրէճէյիղ :

— Հայ հայ , պուրատատա սիւրէպիլիրիղ . . .

— Պուրատա իհթիյաթը տավրանմայը , մէխանէճի շէյ-
թան պիր հէրիֆէ պէնղէյօր :

— Կարսօնա վէր , օ հիշ ֆարգընուա օլաճաղ . . .

Պու էսնատէ համալ գըլաֆէթինտէ վէ էլլի եաչընտա
գատար պիր ատէմ , պու իքի գալպ ազճէ սիւրիւճինին
պուլունտուղլարը սալայա կիրտի . էթրաֆընա պիր կէօղ
կէղտիրիպ քէնտինէ պիր մէվըը արար կիպի կէօրիւնտի .
նիհայէթ թէրէմօնտ իլէ Տիւպիյէֆէ տօղրու իլէրիլէյէրէք
օթուրունճա , կարսօն հէյիղ :

— Նէ իսթէյօրսունըղ , տէյու սօրտու :

Համալ գըլաֆէթինտէրի ատէմ պօղուգ պիր սէտա
իլէ պիր շիշէ շարապ սըմարլատըղը էսնատէ , թէրէմօնտ
կարսօնը տուրտրարաղ վէ պէշ ֆըրանգըր պիր սիւրքէ
վէրէրէք :

Պիղիմ հիսապ ալթըղ դուրուշ իտէյօր . . . շունըն գու-

ալթըղ կէթիրինիղ . . . տէյիննէ , համալ գըլաֆէթինտէ-
րի ատէմ պու իքի արգատաչը տըղգաթլէ սիւզմէյէ պաշ-
լատը :

— Կարսօն , էլլինէ վէրիլէն սիւրքէյի էվիրուպ շէվիրէ-
րէք մուայէնէյէ պաչլատը . Տիւպիյէֆին պու հալտէն ճանը
սըղըլարագ :

— Ս գատար նէյէ պաղըյօրսունըղ , էլլինիղտէրի պէշ
ֆըրլագ տըր , տէտի . համալ գըլաֆէթինտէրի ատէմ տըղ-
գաթը արթըրտը , կարսօն իսէ մրըրլտանարագ :

— Պանա գալըրսա պու սիւրքէտէ պիր թօհաֆիյըղ կէօ-
րիյօրում , ֆագաթ էլպէթտէ սիղ տահա էլլի անլարսը-
նըղ . եօղ , եօղ . . . պու բարա պէննէ հէր հալտէ խալիս
սիւրքէյէ պէնղէմէյօր , տէյիպ , էլլինտէրի սիւրքէյի համալ
գըլաֆէթինտէրի ատէմին էօնիւնտէ պուլունան մասանըն
իւղէրինտէ աթը վէրտի , պօղուգ պիր սէս չըղտը :

Տիւպիյէֆ . - (Հայգըրարագ .) Խօգսա պունը գուր-
յուն մը զանն իտէյօրսունըղ :

Կարսօն . - Կուրչուն օլուպ օլմատըղընը պիլմէմ , ֆա-
գաթ պու պէնիմ իչիմէ հէյմէշ , լութֆէն պիր պաչլատընը
վէրինիղ :

Համալ գըլաֆէթինտէրի ատէմ պիր գէմանտէն պէրի
կիւլիւմէյօր իտի . պու էսնատէ էլլինի ուղատըպ էօնիւն-
տէրի սիւրքէյի ալտը , տըղգաթլէ պագտըղտան սօնրա ճիտ-
տի պիր հալ իլէ կարսօնա :

— Հայ պուտալա հայ , պու սիւրքէնին նէսի վար ,
քեաչրի պէօյլէ պին թանէսի էլիմէ կէչսէ . ալ սանա ալթը
զուրուշ պէն միւսիւլէրէ իսթ եանընը վէրիլիմ , տէյիննէ ,
Տիւպիյէֆ մուղաֆիլէրանէ պիր թէպէսսիւմ իլէ արգատա-
չընըն տիրսէյինի տիւրթտի . կարսօն տա բարատընը ալա-
րագ սավուշտը :

Պու էսնատէ համալ գըլաֆէթինտէրի ատէմ , սիւրքէ-
նին գուսուրընը վէրմէք իւզրէ ճէպլէրինի գարըշտըրտըղը

կիպի , գարշըսընտարի սերսերիկերտէ քէնտիսինէ ահմագ նագարը իլէ պագըպ պըլըգ ալթընտան կիւլի շէյօրլար իտի . համալ բարանըն գուսուրունը մասանըն պիր քիւշէսինտէ սայարագ , «Իշթէ ալընըզ» տէտիրտէն սօնրա , գարշըսընտարի իքի արգատաշտան գըրա պօյլուսընըն եիւզիւնէ ֆէվգէլատէ պիր տիգղաթլա պագարագ .

— Տիւպիյէֆ ճէնապլերի , պու տերէճէ իլերի կիթմէյինիգ , պու հարաքէթ սիգի խարապ վէ բերիյան իտէր . . . տէմէսի իլէ , սախթէքեար հերիֆ պիրտէն պիրէ նէյէ օղրատըղընը պիլմէտի , շաշըրտըղընտան աղզը աչըգ գալտը , Թէրրէմօնտ տա սափուշմաղա հազըրլանտը . ֆագաթ համալ մերգուճը պիր թավըը մախսուսի իլէ թէվգըֆ իտերէք .

— Պանա գարշը էմնիյէթսիզլիք կէօսթէրմէք պիր ֆայտէ պախշ իթմէզ . պէն տիւշմէն տէյիլիմ , պիլաքիս սիզին իլէ տօսթանէ կէօրիւշմէք իսթէտիմ . օթուրունըզ , օթուրունըզ յօճուգլարըմ պիր աղ գօնուշաճաղըզ , հաթտա միւքնալէմէմիզէ պիր լէթաֆէթ վէրմէք իչիւն սիզէ պիր շիշէտէ շարապ ըսմարլայաճաղըմ , տէյինճէ , իրի մահրուս ֆիրարլէրի եէքաիկէրինին եիւղլէրինէ պագտըլար . համալ գըլաֆէթիւնէքի ատէմ , եանի Թէֆէր իսէ միսթահզիյանէ կիւլէրէք .

— Էյ , Նէ վար , Նէ օլտունըզ , պու տերէճէ շաշըրտըզ գայմանըզ հագըգաթէն յայանը հայրէթ տիր . պէն սիզին իլէ պիր աղ գօնուշմաղ իսթէրիմ տէյօրում , հէլէ շէշաթ օթուրունըզ պագալըմ , տէմէսի իլէ , Թէրրէմօնտ տիւշերճէսինէ պիր իսկէմլէյէ օթուրտը , Տիւպիյէֆ տէ քէնտիսինի թօրլամագ , բէնկ վէրմէմէք զայրէթինտէ պուլունույօր իտի . Նիհայէթ սերպէսթանէ պիր թավը իլէ .

— Զօգ շէյ . . . ֆագաթ աֆիվ իտերսինիզ միւսիւ , պէշիւք պիր խաթատէ պուլունույօրսուներզ , պէն պու նամըն սահիպի տէյիլիմ վէ նէ տէմէք իսթէտիյինիգիտէ անլայամատըմ . . . տէտի .

Թէֆէր տէր հալ այաղա գայգալը , էլինի մուխաթիպին ումուզը իւզէրինէ վազ իտերէք վէ խաֆիֆ պիր սէս իլէ մըրըլտանարագ .

— Լաթիֆէնին սըրասը տէյիլ . . . հէման պու տագըգատա գուզու կիպի ուսլու օթուրմայաճագ օլուրսանըզ , ճէպիմտէքի թէվգըֆ միւզաքէրէլէրինի շէքիպ չըգալըրըմ . պիր իշարէթ իտէր իթմէզ եագայը էլէ վէրիւսինիզ . . . պիր շարեք սաաթա գատար պուլունաճաղընըզ մահալ բօլիմէրէզի տիր . . . պունըն իշինիգէ կէլիպ կէլմէտիյինի պիրագ տիւշիւնիւնիգ , տէյինճէ , Թէրրէմօնտ թէէսիւֆ իյմա իտէր պիր թավը իլէ .

— Իէվգըֆ . . . պէն պէօյլէ օլաճաղընը հըս իտէյօրուտըմ , տէտիյինտէ , Տիւպիյէֆ պիր թավըը ամիրանէ իլէ արգատաշընա .

— Աղզընը աչմա , կէօրիւշտըն եալ , պու էֆէնտի էյի պիր զաթա պէնզէյօր , տէտիրտէն սօնրա , Թէֆէրին եանընա օթուրարագ .

— Հայտէ արթըզ ճիտտի գօնուշալըմ , սիգ գուրնագ , շագաճը պիր ատէմսինիզ տէյիլ մի , պիզի հարըսխանէտէ կէօրմիւշիւնիգ . պուրատա կէօրիւնճէ թանըտընըզ , տէտիյինիգ թէվգըֆ միւզաքէրէլէրինինտէ ասլը ֆասլը եօգ . . . պիզիմ նէ կիպի պիր իշլէ մէշղուլ օլտուղումուղա վագըֆ օլարագ , իզթիզասը վար իսէ իշթիւրաք իթմէք իսթէյօրսունըզ տէյիլ մի . . . տէտի .

Թէֆէր . - Օգուճագ պիլիլիլիսինիզ .

Տիւպիյէֆ . - Էլպէթտէ . . .

Թէֆէր . - Էօյլէ իսէ շունը օգույունուզ տա էօյլէ ճէ-
վապ վէրինիզ .

Բօյիս մէմուրը ճէպինտէքի թէվզըֆ միւղարէրէլէրինի
չըզարըպ պու իրի հայլազըն կէօզլէրի էօնիւնէ վաղ իտի-
վէրինճէ , հայրէթլէրի պիր գաթ տահա արթտը . Թէֆէր
իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Կէօրիւյօրսուներզ ա՛ , մահբէստէն Ֆիրար իթմիշ օ-
լան Տիւպիյէֆ իլէ Թէրրէմօնտ իսիմլէրի եազըլը տըր , տէր
տէմէզ , Թէրրէմօնտըն վիճուտի թէբէտէն թըրնաղա գա-
տար թիթրէյէրէք .

— Պիզի պաղլայաճազ իսէնիզ պաղլայընըզ , մէսէլէյէ
նիհայէթ վէրիսին տէտիյինտէ , Տիւպիյէֆ արգատաչընըն
սէօղիւնի քէսէրէք .

— Նէ պուտալա հէրիֆսին պէ . միւսիւ , պիզիմլէ պիր
չիշէ շարապ իչէրէք պիր աղ գօնու շմազ թէքլիֆինտէ պու-
լունմուշ իտի . . . էլպէթաէ հազգըմըզտարի նիյէթ ու
թասաավօլը պիզնէ մուճիպի մէնֆաաթ տըր , տէտի .

Թէֆէր . - (Կիւլէրէք .) Տօղլուսը սէնին ֆէրասէթին
վար .

Տիւպիյէֆ . - Պազը վագրթ պէն իշի տէրհալ անլա-
րըմ , էվէլա սիզէ շունը սօրայըմ . սիւլ բօյիս խաֆիյէլէրին-
տէ նմիսինիզ . . .

— Էօյլէ կիպի պիր շէյիմ ,

— Ո հալտի պիզի տէրհալ թէվզըֆ իտէպիլիր իրէն
իթմէտինիզ . տէմէք օլույօր քի պիզէ իհթիյաճընըզ վար . . .

— Օլապիլիր ա ,

— Բէք ալա , մագսատընըզ նէ իսէ սէօյլէյինիզ .

— Ճիմտի սէօյլէյէճէյիմ , պէօյլէ պէշէր ֆրանգըզ
գալպ սիքքէլէր իմալ իթմէքլէ շօզ պիր բարա գաղանըլա-
մազ , հէմ տէ պու սէնաաթ բէք շօզ տէվամ իթմէզ .
չիմտի պէն սիզէ միսասատէ իթսէմ , կիւնին պիրինտէ պաշ-
գա պիր եէրտէ միւթլագա եազայը էլէ վէրէճէքսինիզ քի ,

պունըն տա նէթիճէսի միւէպպէտէն քիւրէք ճէզասը տըր .

Տիւպիյէֆ . - Օրասը մալիւմ , էյ սօնրա՛ . . .

Թէֆէր . - Սօնրասը մը , սէրպէսթ եաշամագլա պէրա-
պէր օն պին ֆրանգ գաղանմագ իսթէրմիսինիզ .

— Թէրրէմօնտ . - (Կէօղլէրինի աչըպ հայզըրարագ .)
իսթէրմիսինիզ մի տէտինիզ , պու պէնիմ պիւթիւն կիւն
բույասընը կէօրսիյիմ շէյ տիր .

Տիւպիյէֆ . - Պու բարայը սիզ մի վէրէճէքսինիզ .

— Էվվէթ ,

— Տէմէք օլույօր քի պիզէ եիրմի պին ֆըրանգ գա-
ղանտըրաճազ պիր իշ թէքլիֆ իտէճէքսինիզ . . .

— Օն իքի պին ֆրանգա գատար չըզըչպիլիւրիմ ,
ֆաղաթ պիր բարա զիյատէ վէրէմէմ . հէմտէ վէրէճէյիմ
գալպ բարա տէյիլ տիր . . .

Թէրրէմօնտ . - Ո ճիհէթտէն պահս իթմէյէ հաճէթ
եօզ տըր .

Տիւպիյէֆ . - Դապուլ իտէրիզ . թէքլիֆ իտէճէյինիզ
իշ նէ տիր .

— Բէք շօզ շէյլէր . . .

— Տէմէք քի պէօյիւճէք պիր օյուն օյնանաճազ .

— Պէլքի . . .

— Անլաշըլըյօր քի մուխաթարայը պիր իշ տիր . բարա-
լարը նէ սուրէթլէ թէէտիյէ իտէճէքսինիզ .

— Իլէ պաշլամագտան էվվէլ պէշ պին ֆրանգ վէրէ-
ճէյիմ . գուսուրը տա իշ պիթտիքտէն սօնրա .

— Մասրաֆ լազըմ տէյիլ մի ,

— Մասրաֆ պանա այրտ տըր .

— Պիզ հազըրըզ , պէշ պին ֆըրանգը վէրինիզ պա-
գալըմ .

— Պուրատա վէրէմէմ , գալգար պիր գահվէխանէյէ
կիտէրիզ օրատա սայարըմ . նէրէտէ իզամէթ իտէյօրսու-
նըզ .

Տիւպիյէֆ . - (Գուրնազճա կիւլէրէք .) Բարալար էլի-
միղէ կէշտլոյի սըրատա խապէր վէրիրիզ :

— Պանն էմնիյէթինիզ եօզ տէմէք օլույօր :

— Հայ , հայ , սիզէ էմնիյէթիմիզ վար տըր , ֆագաթ
պէն տայիմա իշլէրիմին եօլուշտա օլմասընը իսթէրիմ :

— Իգթիզա իտէրսէ պիր արապայը իտարէ իտէպիլի՛ր-
միսինիզ :

— Եվլէթ , հէմ տէ կերշէքտէն պիր արապաճը կիպի :

— Պանեօլէյի պիլիյօրմուսընըզ :

— Այըր ֆուրունլարը տէյիլ մի . տէվամըմ եօզ ֆա-
գաթ չօզ տէֆա իշիթտիմ :

Սաաթ ագչամըն օն պիրինէ կէլմիշ իտի . պու իւշ ալ-
չաք մախլիւզէլէր մէյխանէտէն չըգըպ քիւշիւր պիր գաղի-
նօյա կիրտիլէր . Թէֆէր ճէպինտէն գայիմէլէրի չըգա-
րըպ :

— Իշթէ բարա , մահայի իգամէթինիզի խապէր վէրի-
նիզ , տէմէսի իլէ , Տիւպիյէֆ գայիմէլէրի տրգգաթ մախ-
սուսէ իլէ պիրէր պիրէր կէօզտէն կէշլիրիպ ճէպինէ եկրլէշ-
տիրտիրսէն սօնրա :

— Շարանթօն սօզապընտա Չէ նօմէրօլու խանէտէ :

— Կայպ ազ ճէ իմայաթընտա գուլլանսըղընըզ ալաթ
ու էաէվաթ օրատա մը պուլունույօր :

— Եվվէթ , քեամիլէն օրատա . . .

— Իէք այա , պու ագչամ իգամէթ իթմէքտէ օլտու-
գունըզ խանէլէ կիրմէյէճէքսինիզ :

— Նիշի՛ն :

— Չիւքի պու կիճէ վէ եախօտ սապահա գարըը բօ-
լիալէրլէ պէրապէր իգամէթ կեահընըզը պասաճաղըմ , հէր
շէյի ալաճաղըմ . . . եալընըզ սիզ խարիճտէ գայաճագ-
սընըզ . . .

Թէրրէմնտ . - Ընյալըլտը , բօլիս մէրքէպինէ գարըը
պիր սատագաթ նըշանէսի , պիր տէլիլի շէյթանէթ իպրազ

խնայելով, պիտի առնուի սրբազան իշխանի մեղքը օր-
նազանով :

Տիւրքիւնք . - Տօղրուսը բէք կիւզէլ պիր Ֆիքիր . եա-
րըն պիրի պիրիմիզի Նէքէտէ պուլաճաղը :

— Եարըն սապահ սաաթ օնտա Մօնթրօվիլ պուլա-
րընտա պէնի պէքլէրսինիզ , օրատան գալգարագ Պանթօլէյե
տօղրու պիր ազ կէզինէճէյիզ . օրատա սիզէ կէօսթերէ-
ճէյիմ պաղը շէյլէր վար . . . էյ , եարըն կէօրիւշիբիզ ար-
գատաշար :

— Պաշ իւսթիւնէ եարըն կէօրիւշիբիզ :

Պու իւշ սէֆիլ մախլիւգ պու սուրէթլէ եէքտիկերին-
տէն այրըլտըլար . իքի հայտուտ , Թէֆէր իլէ մէրգուճըն հէ-
վալէ իտէճէյի իշ հազգընտա կէօրիւշիբիզ իզամէթկահ-
լարընա վասըլ օլտուլար . օտալարընա չըգար չըգմազ խալիս
իւլ այար պիր ազ բարալարը իլէ իմալ իթտիքլէրի գալպ
սիքքլէրի վէ եիւքտէ խաֆիֆ օլան էշեալարընը ալարըլար .
պու սիքքլէրտէն պէշ ան բարչասընըտա մասա իւզերինտէ
վէ կէօզէ շարբաճագ պիր սուրէթտէ պըրագտըրգտան սօնրա
աչաղա էնիպ Նէրօն կէշիտինէ տօղրու եօլա տիւզէլտիլէր .
մագսատարը օրատա պիր օտա քիրալայըպ կէճէյի կէշի-
մէք իտի :

Թէֆէրէ կէյիճէ , տօղրու բօլիս մէրքէզինէ կիտէրէք
տապիշ րէյիսինին հուզուրընա չըգտը . րէյիս քէնտիսինի
կէօրիւնճէ .

— Պիր հավատիս վար մը տէյու սօրտու :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , խապիսլէրի եօլտա եագալատըմ .
Փագաթ թէէսիւֆ իտէրիմ քի , թէվգըֆ միւզաքէրէլէրինին
հիւքմինի իճրա իթտիքէճէք պիր գապըթա մէմուրընա թէ-
տատիւֆ իտէմէտիմ . պինաէն ալէյհ քէնտիլէրինի թէկազըպ
իթտիմ . Նարանթօն սօգաղընտա Չէ նօմէրօլը խանէտէ ի-
գամէթ իտիյօլար , սապահա գարըր կիտիպ քէնտիլէրինի
եագալայաճաղըմ :

— Բէք ալա , պէն տէ սիգէ բէֆագաթ իտէճէյիմ , սաաթ պէչ պուչուգտա պիր արապա իլէ պուրատա պուլունընըզ :

— Պաչ իւսթիւնէ Էֆէնտիմ :

Թային իտիլէն սաաթտա ասայիչ բէյիսի բէֆագաթընտա Թէֆէր իլէ իւչ նէֆէր ժանտարմա պուլունտուղու հալտէ գալպազանյարրն օտասընը պաստըլար , ֆագաթ օգուեանյարմըգճա մայիւմ օլտուղու վէճէլէ , օ իքի սէրսէրիլէրտէն հիչ պիրինի օտայարընտա պուլումատըլար :

Պիթթապի պիր ազ թէհարրիյաթ իճրասը իլէ իթիֆա իթտիլէր . էլլէրինէ գուրչունտան իմալ իտիլէրէք եալտըզլանմըչ պէչ օն ալթուն իլէ իւչ պէչ բարչատա պէչէր ֆըրանգըզ կիւմիւչ սիքքէ կէչիրտիլէր . խապիսյէրի նազարըտըզգաթտան տուր թութմամագ , էվէ կիրտիլէրի էսնատէ հէման եագալամագ մէմուրիլէթի իլէ իքի նէֆէր բօլիսթային իթտիլէր . պատէհու ասայիչ բէյիսի մէվգըլը մէմուրիլէթինէ , Թէֆէր տէ իգամէթկեահընա շէքիլիպ կիթտիլէր :

Սաաթ օնա կէլինճէ Թէֆէր պէր մուճիպի գարար գալգըպ մէվգըֆէ կիթտի , Տիւպիլէֆ իլէ Թէրրէմօնտ քէնտիսինի պէքլէյօրլար իտի . Թէֆէր պիւսպիլիւն թէպտիլի գըլաֆէթ իթմիչ օլտուղունտան , հայլազլար մէրգումը կիւճ հալ իլէ թանըլապիլտիլէր . պիր ազ թաամ իթտիքտէն սօնրա իւչիւ պիրտէն պիր արապայա բագիպէն Պանեօլէյէ կիթտիլէր . գասապայա կիրէր կիրմէզ բօլիս խաֆիլէսի արապաճըլա տուրուպ պէքլէմէսինի էմր իթտի . օրատան Գարսօլէրի թէրէսինէ տօղրու բէֆիգըլէրի իլէ պէրապէր եիւրիլէրէք իլէրլէտի . էսնայի բահտէ :

— Շու կիթտիլիմիզ եօլը տըզգաթլա կէօղտէն կէչիրինիզ քի կիճէ վագթը ֆէնէրիլէրի սէօնմիւչ պիր արապայը , պու թարիգ իւզէրինտէ սէվգ ու իտարէ իթմէք սիգճէ գապիլ օլապիլսին , տէտի :

Տիւպիլէֆ . - Պունըն իչին ասլա մէրագ իթմէյինիզ . . . Միսիւ Սէրվանըն խանէսինէ վասըլ օլունճա , Թէրրէմօնտ կիլէրէք :

— Կալիպա պիգէ պիր սէյֆիլէ պախչ իտէճէքսինիզ , պէօլլէ պիր շէյ եաբարսանըզ բէք խօչլանըրըմ , տէմէսի իլէ , Թէֆէր :

— Պու խանէ տախիլինտէ եաբաճաղընըզ իչի պիթիւրտիքտէն սօնրա պու սէմթտէ օթուրումագտան խօչլանմայաճագսընըզ զանն իտէրիմ . վատ իթտիլիմ բարայը գազանտըղընըզ չէման , սիգէ պիր ազ Պէլճիգայը , Զվիցերիայը կիտուպ զիյարէթ իթմէնիգի թավսիլէ իտէճէյիմ , հագգընըզտա խայըրըլ օլան շէյ պու տըր , տէյինճէ , Տիւպիլէֆ :

— Զօգ շէյ , պու խանէ տախիլինտէ պիր ճինայէթ մի իճրա օլունաճագ տէյու մըրըլտանտըղընտա , Թէֆէր հիտտէթ իլէ :

— Սիգէ օն իքի պին ֆրանգը պուրատա օթուրուպ Իարիլին բանօրամա թարզընտա մէնզարէսինի թէմաչա իթտիրմէք իչին մի վէրէճէյիմ զանն իտիյօրսունըզ , տէյէրէք գարույը աչտը , արգատաչլարը իլէ պէրապէր պաղչէտէն կէչիպ էվէ կիրտիլէր :

Տիւպիլէֆ իլէ Թէրրէմօնտ միւտագըզ անէ պիր նազարլա խանէնին իչէրիսինի թէֆթիլ իթտիլէր . Թէֆէր արգատաչլարընա :

— Էյ նասըլ . . . հէր շէյի կէօրտիւնիլ մի . . . տէյու սօրտու :

— Էվվէթ :

— Իէք կիւզէլ . . . անախթարլարը սիգէ պըրագաճագըմ . . . պուրայա կէլիպ եէրլէչէճէքսինիզ . . .

— Բէք ալա :

— Իէնչէրիլէրի աչարագ պիր աթէչ իչալ իտէճէքսինիզ . . .

— Ալթէչ մի . . . ֆագաթ հէվա սըճագ . . .

— Զարարը եօզ , հեվայը թեպէս իտեր . էվէլ էմիրտէ կիտեր եագանագ շէյ թէտարիք իտերսինիզ , օտուն իսթէմէզ . շալը չըբը կիպի տերհալ բարլայաճագ շէյլէր թօբլայընըզ . . . պունըն մէնզարէսի տէ բէք խօշ տրր . պունու տա ալթ գաթըն սիր վէ եախօտ իքի օտասընտա եագընըզ .

— Պաշ իւսթիւնէ :

— Իէնսինիգի Պանեօլէտէ բէք ազ կէօսթէրինիզ . . . շալը չըբը թէտարիք իչին Գարսօլէրինին տիկէր պիր եօլունտան էնիպ կիտինիզ . . .

— Պիրսինիզ քի ինսանլարըն հայի աճայիպ տիր , պիր շէյի մէրագ իտերլէրսէ իսթիմէվապէ գալըչըբլար . պիզէ տէ պէօյլէ պիր հալ վաղը օլուրսա :

— Պէօյլէ պիր հալ վուգուինտէ քիմեէվի էճգա իսթիհարը իլէ մէշղուլ օլան միւսիւ Իբրուսիէր կօշէնին խըտմէթճիլէրի օլտուղունըզը սէօյլէրսինիզ .

Թէրրէմօնտ . - (Հայրէթ իլէ .) Պու միւսի կօշէ քիմ օլույօր :

— Օտա իշթէ պէնիմ . . .

— Իէք ալա , կիճէյի պուրատա մը կէչիրէճէյիզ :

— Էվվէթ , սաաթ օնա գատար իսթէտիյինիզ կիպի վագըթ կէչիրէպիրսինիզ . Ֆաղաթ էվտէ գարանմայըպ չըգանագ օլուրսանըզ տահա էյի օլուր :

— Սիզ մէրագ իթմէյինիզ . էյ նէ՝ զէման կէօրիւշէպիլէճէյիզ . . .

— Նարըն սապահ սաաթ օն պիրտէ Մօնթբարնաստաքի լօգանթատա :

— Օ զէման պիգի նէ՝ կիպի պիր խըտմէթտէ գուլլանաճաղընըզը անլայապիլէճէքմիյիզ :

— ԵՎՅԲ . ԷՍԵ պէն կիտիյօրոււմ . ալընըզ մասրաֆ օլարագ սիզէ իքի եիւզ ֆրանգ , եարըն սաաթ օն պիրտէ կէօրիւշիւրիզ :

Թէֆէր էվտէն չըգըպ թէրէտէն էնտի , գասապայա կիտէճէք եօլտա պըրագտըզը արապասընա բաքիպէն Բարիգէ տօղրու եօլա չըգտը :

Տիւպիյէֆ իլէ Թէրրէմօնտ եալընըզ գայրնճա քէմայի հայրէթլէ պու եէնի թանրտըզլարը ասէմին հալ ու հարաքէթի հագընտա տիւշիւնէրէք , հիշ պիր մանա չըգաբամատըլար . Պիր արալըզ Տիւպիյէֆ արգատաչընա :

— Պու թէտարիք իտուպ եագանագըմըզ շալը չըբը մէսէլէսի սէնի տիւշիւնտիւրմէյօր մը . պու գատար շալը չըբըլը թօբլայըպ ալէվլէմէյտէն նէ՝ հասըլ օլուր , տէտի :

— Զօգ շէյ , էվի ըսըթմագ իչին վէսսէլամ :

— Հէնուզ աթէշ եագանագ պիր մէվսիմտէ պուլունմայօրըզ . պիր տէ պու աթէշի ավուտա եագմայըպ տա ալթ գաթտարի օտայարտա եագմագ մէսէլէսի դարիպ տիր . պու թապիյի պիր շէյ տէյիլ . պանա գայրսա օ տէրէճէ աթէշ եագըլանագ օլուրսա , էվ տէ աթէշ ալըր եանար :

— Իլէրուտէ պէլքի պիր եանկըն վուգուա կէթիթմէք տիր :

— Պէնտէ էօյլէ ֆիլքր իտէյօրոււմ . . . հայտէ էօյլէ օլտուն , պիզէ նէ զարարը վար . վագաա մագսատ պիր հարիգ վուգուա կէթիթմէք օլտուլը անլաչըլըյօր , լաքին պունըն մէսուլիյէթի տէ միւսթէճիրէ այըտ տըր . պիզ շիմտի եագըլանագ շէյլէրին թէտարիքի իլէ մէշղուլ օլալըմ :

Տիւպիյէֆ իլէ Թէրրէմօնտ էվտէն չըգտըլար , ատի պիր սէյիրճի կիպի էթրաֆը թէմաշա իտերէք եօլա տիւզէլտիլէր . ալը շուգուրլարը մէվզըն մուհլիք մուխաթարաթը կէօզլէրինէ բէք դարիպ կէօրիւնիյօր իտի . Գարսօլէրինին տիվարլարը արգասընտա Մօնթբօվիլէ էնէճէք պիր եօլ կէօրիւլիյօր իտի . հէնուզ եաղմուրլար պաշլայըպ տա պու եօլը խարապ իթմէմիշ օլտուղունտան , պու թարիգտէն պիր արապա կէչիրմէք գապիլ իտի . Տիւպիյէֆ պու եօլը տըրգգաթլա թէֆթիշ իտերէք :

— Արապա պու եօլտան սեվգ խեճէք օլուրսա , էսէրի , նըչանէսի քեամիլէն զայս օլաճագ , տէտի :

— Տօղրուսը բէք կիւղէլ պիր Ֆիքիր :

Իքի արգատաշ գօնուչարագ Մօնթրօվիլէ Ատիլէք . քէնտիլէրինէ թէնպիհ օլունան շալը չըրըը.ՈՐ ալլայ բարասընը վէրտիլէր վէ Բըրասիլէր հօշէ նամընա պիր համմալա թէսլիմ իթտիլէր . միւ թէագըպէն թէֆէրին էմրի մուհիպին . ճէ ալթ գաթտարի օտալարտա պիր ազ աթէշ եագըլտը . պատէհու թէրրէմօնտ իլէ Տի սլիլէֆ թաամլարընը եէտիքտէն սօնրա եաթտըլար :

46

Թէֆէր , Բարիղէ ավտէթինտէ էվէլ պէ էվվէլ քէնտի իշի իլէ ճէչուլ օլտու . պատէհու բօլիս տաիրէսինտէն շըգըպ օ սըրատա թէսատի. ֆէն եօլտան կէշմէքտէ օլան 13 նօմէրօլը արապայը թէվգըֆ իլէ իշինէ աթլատը վէ սահիպի Բիլէր Լօրիյօա .

— Սէն Մարսէլ սօգաղընա նօմէրօ * * * , տէյու էմր վէրտի :

Բիլէր Լօրիյօ սիւրաթլա հէմ պէյկիրլէրի սիւրմէքտէ վէ հէմտէ քէնտի քէնտինէ .

— Սէն Մարսէլ սօգաղը նօմէրօ * * * , կէշէն կիճէ օ զարիպ միւշթէրիլի կէթիւրիւպ կէթիրտիլիմ սէմթ . աճէպա պու օ ատէմ մի . . . խա՛յըր օ տէյիլ , պու տահա կէնճ . օէսի տէ օ սէս տէյիլ , տէմէքտէ իտի :

Ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօ իքի կիւնտէն պէրի թէֆէր թարաֆընտան պիր կէօնա մայիւմաթ ալամամըշ իտի . պինաէն ալէյհ շէրիքը մէլանէթինի նասըլ պիր սապըրսըղլըգլա պէքլէմէքտէ օլտուղու մալիւմ տիր . թէֆէր օտասընա

կիրէր կիրմէնդ տիւղէ մէյտան վերմէքսիզին .

— Տիւգ հազրէթլէրի , եարըն ագչամ վատ պույուր-
տուղունըզ բարայր գազանապիլէճէյիմ , տէտի .

— Պու գըզըն էլինիզէ կէչտիյինի իսպաթ իթտիյինիզ
անտէ , իրի եիւզ պին ֆրանգլըզ չէրի ալաճագսընըզ .

Թէֆէր եարմըչ օլտուղու թէտապիրի պէր թաֆսիլ
տիւզէ հէքեայէ իթտիյինտէ , տիւգ .

— Ո եէթիմէ գըզը էլէ կէչիրտիյիմիզի քէնտի կէօզ-
լէրիմ իլէ կէօրմէտիքճէ իթիմաս ու էմսիյէթ հասըլ իտէ-
մէմ , տէտի .

— Եարըն կիճէ վազթը Տիւպիյէֆ իլէ Թէրրէմօնտ ,
Պէրթի կէթիրտիքլէրի սըրատա , պէնտէ պիզզաթ պուրայա
կէլէրէք սիզի ալրպ Պանեօլէ թէրէսինտէքի խանէյէ կէօ-
թիւրիւրիմ .

— Բէք ալա , պու իչ պիթտիքտէն սօնրա արթըզ պու-
րատա իգամէթիմ պէնճէ ազլ ու թէտպիրէ մուղայըր կի-
պի կէօրիւնիյօր . սիզ նէ տէրսինիզ .

— Պու թասավժուրընըզ պէնճէ հիւքիւմսիզ տիր ,
պուրատա գալմանըզ տահա էվլա տըր . մուխապէրաթը
անլամագ իւզրէ տիւն կիճէ գօնաղա կիթտիւնիզ մի .

— Խա՛յրր .

— Պու պէշիւք պիր խաթա տըր . շու արալըզ պիզճէ
մուճիպի իսթիֆատէ պիր հէվատիս գուհուր իտէպիլիր .

— Պու կիճէ կիտէր անլարըմ .

— Պէնի կէթիրէն արապա աչաղրտա տուրըյօր . պու
արապայա բաքիպէն կիտէր , պէնի տէ իգամէթ կեահըմա
պըրագըրսընըզ . մի թէագըպէն սիզի ալըպ գօնաղընըզա
կէօթիւրիւր վէ եէնէ պուրայա կէթիրիր .

— Բէք կիւզէլ .

— Իլլօտիյա Վարնի իլէ գօնուչաճաղընըզ գէման կէլ-
տի շաթտը . թերթիպ իլլէտիյի զիյաֆէթ եարըն ագչամ
վերիլէճէք . սիզ քէնտիսինի եարըն կիւնտիւզին կիտուպ

կէօրմէյի վէ սիգէ գարշը իսթիմալ իտէճէյի սիլահըն նասալը շէյ օլտուղունը անկամալըսընը :

Ժօրթ , թարիգ մէգամընտա պիր իշարէթլէ իրթիֆա իթտի . պատէհու Ուֆէրլէ պերասկը էվտէն չըգտըլար . Բիյէր Լօրիյօ մէվգըտա պէրլէմէքտէ օլուպ , թէֆէր , մէրգումա եագլաշարագ .

— Պէնի ալտըղընըգ եէյէ պրրագտըգտան սօնրա , արապա պու էֆէնտինին էմրինէ թապի օլաճագ վէ իւճրէթինիգի տէ քէնտիյէրի թէսվիյէ իտէճէքլէր տիր , տէտի :

— Անլատըմ էֆէնտիմ , նէրէյէ կիտէճէյիղ . . .

— Բօն . Լուի . Տիլիպ աօգաղը նօմէրօ * * * . . .

Պու սէմթ թէլաֆֆուգ օլտուղու էսնատէ Բիյէր Լօրիյօնըն վիճուտինէ խաֆիֆ պիր թիթրէմէ բէյտա օլտու . պէյկիրլէրի գաւշըլայարագ քէնտի քէնտինէ .

— Հիշ շիւպհէ իթմէմ քի պու պիր սրրգաթ թէշէպպիւսի տիր . պու եանընտաքի ատէմ տէ հէր հալտէ պիղիմ կէշէն կիճէքի մի շթէրի օլմալը . էվվէթ , ալտանմայօրում , պուճար նագարըմտա մագնուն ատէմլէր տիր , դայրէթ իտուպ տա պու ատէմին եիւզիւնի պիր աղ կէօրմէյիյիմ , տէտի :

Արապա թային իտիյէն նօգթայա կէլինճէ տուրտու , մի թէագըպէն տիւգ ճէնապլէրի արապատան էնիպ պաղչէ տիվարընա աչըլան գարույա տօղրու իլէրլէտի . իքի կիւնտէն պէրի կէլէն էվրագ միյանընտա էհէմմիյէթլի հիշ պիր շէյ պուլունմայօր իտի . պինաէն ալէյհ բէք ազ պիր զէման գարֆընտա արապատան էնտիյի մէվգըյա ավտէթ իթտի :

Բիյէր Լօրիյօ պու եապանճը մի շթէրինին եիւզիւնի կէօրմէյէ բէք զիյատէ արղու իտիյօր իտի . լաքին տիւգ արապայա եագլաշարըր էսնատէ բալթօսընըն քիւրքլի եագասընը գույագլաքընա գատար գալտըրտըրըր կիսլի . շապգասընը տա կէօղլէրինէ գատար էնտիրտիքտէն եիւզի կէօրիւմէյօր իտի . իիթիյար Լօրիյօ պուճտան մէյուս օլարագ

Ազգաբնակչության շարժումը պետք է պահպանվի պիր սէս իլէ .

— Միւսիւ , ներքէյէ կիտէճէյիղ , տէյու սօրտու .

— Պէնի ներէտէն ալմըլ իսէնիզ օրայա , եանի Ոէն Մարսէլ սօգաղընա .

Արապա թէքրար եօյա տիւզէլտի . Բիյէր Լօրիյօ քէնտի քէնտինէ .

— Պու . առէմին մագնունիյէթի նազարըմտա կիթտիքճէ արթըյօր , տէտի .

Նիհայէթ արապա Ոէն Մարսէլ սօգաղընա վասրլ օլտու , տիւզ տահա զիյատէ եիւզիւնի կէօղիւնի գարայարագ արապատան էնտի . արապա իւճրէթիւնի զիյատէսիլլէ թէտիյէ իտէրէք գարանլըգ եօյա սարտը . վաղրթ կիճէ եարըսը իտի . Բիյէր Լօրիյօ տա արապասընը սիւրբա չէքտիքտէն սօնրա եաթըպ ույուտը .

Լրթէսի կիւնի ալէսսապահ Բարիզ ուֆուգունը գաթը պիր սիս իհաթա իթմիշ իտի . Թէֆէր , էրքէնտէն բօլիս մէրքէզիւնէ կիթտի . միւթէագրպէն իլք կիւնրի գըյաֆէթլէ Մօնթրարնաս կէչիտինտէ վագը լօզանթայա վարըպ վէ պիր գապինէյէ կիւրէրէք իւչ քիշիլիք թաամ ըսմարլատը . պիր հօգգա գալէմ իսթէտի վէ մուսթասար պիր թէզկէրէ եագտը .

Թամ սասթ ոն պիրտէ Թէրրէմօնտ իլէ Տիւպիյէֆ կէլիպ ուսթալարընը պուլտուլար . Թէֆէր պունլարը կէօրիւր կէօրմէղ .

— Թէնպիհլէրիմի եօլը իլէ իճրա իթտինիլ մի , տէյու սօրտու .

Իրի հայտուտլար Էվին ալթ գաթընտա աթէշ եագտըզլարընը վէ դարու իլէ բէնչերէլէրիւնի սըգը սըգըյա գարատըզլարընը պիտիւրտիլէր . Թէֆէր .

— Էօյլէ իսէ աճախթարլարը պանա վերիւնիլ , տէտի .

Թէրրէմօնտ . - Անախթարլարը զը . . . ալթըգ պիլք րայա կիթմէյէճէքմիլիլ .

— Կիտէճէքսինիզ , ֆագաթ սիգտէն էվվէլ օրայա պէն կիտէճէյիմ :

Տիւպիյէֆ . - Նէ՛ տէմէք իսթէտիյիմիդի էլպէթտէ անլամըշսընը տըր . չամաշըրլարըմըզ վէ ալաթ էտէվաթըմըզ օրատա տըր , անլէրին գայ օլմասընը իսթէմէյօրուզ տա . . .

— Պուներն իշին ասլա մէրագ իթմէյինիզ :

Պու իշ իսապիս թամալարընը իտուպ գահվէլէրինի իշտիքտէն սօնրա , Տիւպիյէֆ քէլամէ ազազ իլէ :

— Արթըզ պիր ազ տա ճիտտի գօնուշայլամ քիմէրամ անլաշըլսըն . . . թէքլիֆ իթտիյինիզ իշտէ էօհտէմֆզէ իհալէ իտիլէճէք վէգայիֆին նէտէն իպարէթ օլտուղունը պու սապահ սէօյլէյէճէք իտինիզ , պու պիզէ մէրագ օլույօր , պուներ անլամագ իսթէյօրուզ . . . տէտի :

— Նիմտի սէօյլէյիպ սիզի պու մէրագտան գուրթարաճաղըմ . . .

Տիւպիյէֆ . - (Հայգըրարագ .) իսապէթ , իսապէթ , հայտէ ուսթանըղըմըզ , պագընըզ քէմալի արգու իլէ սիզի տինլէմէքտէյիզ :

— Արապայը իտարէ իտէպիլէճէյինիզի պանա հա՛նկընըզ սէօյլէմիշ իտինիզ :

Տիւպիյէֆ . - Պէն , պու պէնիմ բէք ալա էլիմտէն կէլիր :

— Իէք այա , օ հալտէ սաղլամ պիր արապա իլէ պիր աթ թէտարիք իթմէլիսինիզ :

— Գիրա իլէ պիր արապա թէտարիքի գապիլ տիր . . . ֆագաթ արապանը տա պիրլիքտէ պուլունմագ չարթ տըր . սիզ տէ պիրլիսինիզ թի պիշէ քիմսէ էմնիյէթ իտուպ տա աթընը արապասընը թէսլիմ իտէմէզ :

— Պուրասընը արթըզ սիզ տիւշիւնինիզ , հէր հալտէ պիր արապա լաղըմ . . . պէնիմ պուներնլա մէշղուլ օլմայա վագթիմ ասլա միւսաիտ տէյիլ տիր :

Թէրրէմօնտ . - Արապայը պուլուրուզ , պուներ տա պէն էրիհտէ իտէրիմ :

— Նասըլ թէտարիք իտէպիլէճէքսին :

— Իլպէթտէ պիր շէյ Եաբանագըմ , պու պապտէքի մէսուլիյէթ պանա այըտ տըր :

— Իէք կիւզէլ , Տիւպիյէֆին տէ արապանը գըյաֆէթինէ կիրմէսի լաղըմ տըր :

Տիւպիյէֆ . - Պու բէք գօլայ տըր , Թամըլ չարըսընա կիտինճէ լաղըմ օլան էլպիսէյի օն տագըգա գարֆընտա թէտարիք իտէպիլիթիմ :

— Պու ազչամ թէմամ սաաթ օնտա արապայը Նօթրը Տամ տը Շան սօգաղընտաքի ՂՅ նօմէրօլը խանէնին էօնիւնէ կէթիլէճէքսինիզ :

Թէրրէմօնտ . - Պիրիսի մի գաշըրլաճագ . էկէր պէօյլէ պիր շէյ իսէ բէք իօշլանըրըմ . . .

— Էվվէթ , բէք էյի անլատընըզ , պիրիսի գաշըրլաճագ . . . Տիւպիյէֆ արապանը մէվգըրնա օթուրաճագ . Թէրրէմօնտ , սէն տէ արապանըն իշինտէ պուլունաճագսըն :

— Էյ , սօնրա . . .

— Իէրտէլէր գալտըրըմայաճագ :

— Թապիլի . . .

— Արապանը , Եանի Տիւպիյէֆ մէվգըրնտան էնիպ գարուճըյա միւրաճաաթ իթմէքսիզին խանէնին իւշիւնճի գաթընա շըգաճագ , մէրտիվէնին գարըսընա թէսատիւֆ իտէն օտանըն գարուսընը չալաճագ . պիրիսի կէլիպ սիզէ գարըլը աչաճագ :

— Իիմ :

— Կէնճ պիր գըզ :

— Պու գըզա նէ՛ տէյէճէյիմ . . .

— Սատմազէլ Պէրթ Մօնսթիլիյէ սի՛ղմիսինիզ , տէյու սօրաճագսընըզ . մուվաֆըզ ճէվապ վէրիլսէ շու թէղքէրէյի քէնտիսինէ թէսլիմ իտէճէքսինիզ :

Թէֆէր, պիր աղ էվվէլ եազմըջ օլտուղու վարագայը չըգտանընտան չըգարըպ Տիւպիյէֆէ ուզաթտը . պու վարագա Դըլօտիյա վարնի թարաֆընտան եազըլան մէքթուպը հավի օլան վէ տիւգ Տըլաթուր-Վօտիյօնըն էլինէ կէչէն մավի զարֆ իւզէրինտէքի եազըլա թագլիտէն եազըլմըջ իտի .

Տիւպիյէֆ . - Պու քեազըտըն իչինտէ նէ՝ վար .

— Ագույապիիրսինիզ .

Տիւպիյէֆ, տէօրտէ պիւքիւլմիւշ օլան քեազըտը աչարագ շու սաթըրըարը օգուտը .

« Բընէ Մուլէն թարաֆընտան կէլէն պու արապաճըրը թէագըպ իտինիզ , հայրէթինիզէ մուճիպ պիր շէյ եօգտըր . »

Տիւֆիյէֆ . - Մուխթասար պիր շէյ , պու թէզըրիքէյի տէ թէպիւր իտէրիւմ . . . ֆագաթ գըզ գուլագ ասմազ վէ թէվֆիգը հարաքէթ իթմէգսէ . . .

— Սիզ օ **Էֆէթի** մէրագ իթմէյինիզ .

— Եա իսթիճվապէ գալըչըրսա .

— Իսթիճվապէ գալըչաճագ օլուրսա , հիշ պիր շէյտէն խապէրտար օլմատըղընըզը վէ եալընըզ քէնտիսինի ալըպ կէօթիւրմէյէ մէմուր օլտուղու նուղը սէօյլէրսինիզ .

— Մալիւմ . . . գատըն գըսմը մէրագըլը օլուր . **պէչքէ** նէրէյէ կէօթիւրիւլէճէյինիտէ սօրուպ անլամագ իսթէր .

— Շայէտ սօրաճագ օլուրսա , Բօայալ մէյտանընտէրսինիզ .

— Գեաֆի . . . արթըզ պու մինի մինի բիլիճին պէնի թէագըպ իթմէքտէն պաչղա պիր տէյէճէյի գալմազ .

— Էֆէթ , քէնտիսինի կէօթիւրիւր արապայա պինտիրսինիզ .

Թէրրէմօնտ . - Ֆէնա տէյիլ , պէնի արապատա պուլունճա պիրտէն պիրէ տէհչէթէ տիւչար օլմաղ մը .

— Օլապիլիւր , պէօյլէ պիր հալ վուգուրնտէ , « Մատմազէլ , գօրգմայընըզ , պէն , պէն տէ Բընէ Մուլէնին տօս .

Թըլըմ , մէսէլէ նահագգ ետրտէ գաթլ իտիլէն բէտէրինիզէ այրտ տըր « տէր տէմէլ տէհչէթի զայիլ օլուր հիշ գօրգուսը բէրվասը գալմազ .

Թէրրէմօնտ . - (Էլլէրինի Էքտիկէրինէ վուրարագ .) իչթէ թօհաֆ պիր մէսէլէ , իչի պիր աղ անլամապա պաչլատըճա բէք զիյատէ խօչլանըյօրում .

Տիւպիյէֆ . - Էյ սօնրա .

— Սօնրա տա արապայր Պանեօլէ թէքէսինէ սէվգ իտէճէքսինիզ .

— Ֆագաթ Բօայալ մէյտանընտան Պանեօլէ թէքէսի արասընտա եքէյիճէ ուզագ պիր մէսաֆէ վար տըր . գըզ իչին իչինտէ պիր էնթրիգա օլտուղու նը հըսս իտէպիլիւր . . . արապատան էնմէք իսթէյէպիլիւր . . .

— Պուտա օլապիլիւր , պէօյլէ պիր հարարէթտէ պուլունճագ օլուրսա մէն իտէր , թէհտիտ իտէրսինիզ .

— Ֆէրեատէ , իսթիմտատէ պաչլարսա . . .

Թէֆէր ճէպինտէն զայէթ քէսկին պիր պըչագ չըգարըպ մասա իւզէրինէ վազ իտէրէք .

— Իյճապ իտէրսէ քէնտիսինի պու նը իլէ սուստուրապիլիւրսինիզ . . . տէտի .

Թէրրէմօնտ . - (Թիթրիյէրէք .) Վուրմագ . . . արապա իչինտէ պիր **Էֆնայէթ** . . .

— Բէնտիսի իսթէմիշ օլաճագ , պէօյլէ պիր շէյտէն գօրգըյօրմուսընըզ .

Թէրրէմօնտ ճէվապ վէրմտի . Տիւպիյէֆ մանիտար պիր սուրէթլէ Թէֆէրլին եիւղիւնէ պագտը վէ միսթահզիյանէ պիր թավր իլէ .

— Ս պասպալըգ . . . սիզ քէօրէրլէրլինիզին գարընլարընը էյիճէ տօյոււմայօրսու նըզ , թօրը օն իբի պին ֆըրանգ , իչին իչինտէ կիյեօթին իլէ իտամ օլունմագ վար . . . պէյհուտէ եօրուլմայընըզ . . . պու պիլիւմ իչիմիզէ կէյմէզ . թէվգըֆ միւզաքէրլէրլինիզի չըգարընըզ , պիլի բօլիս մէր .

քէզինն կէօթիւրինից . . . վերտիլինից պէշ պին ֆրրանգը
տա կերի վերէյիմ . . . պունլարըն հերսիննէ բաղըյիմ . ֆա-
գաթ պու դասար պիր բարա իլէ պու իշի կէօրէմէմ .
պէօյլէ պիր հարաքէթտէ պու լունմաղ սէնաաթըն գատր օւ
գըյմէթինի թէնցիլ իտէր , տէտի .

Թէրրէմնա . - Լվվէթ , մէմալիքը Էճնէպիլէտէ հէր շէյ
պահալը տըր .

Թէֆէր տուտագլարընր ըսրրտը . դարշըսընտաքի սէր-
սէրիլէրի գանտրըմագ . Եօլա կէօթիլմէքիլիլն բէք մի շկիւ
օլաճաղընր կէօրիլօյ իտի . մամաֆիհ պիւսպիլիլն մէյուս
օլմայարագ .

— Պէն սիդի ճէսուր շէյլէր զանն իտէյօրուարմ . իթ-
թիֆագ իթմէմիշ մի իտիք , տէմէսի իլէ , Տիւ պիլէֆ .

— Ինսան Եարաճաղը իշի անլամատրդ ճա իթթիֆագէ
տախիլ օլամագ , տէտի .

— Պագաթ սիդէ թէրիֆ իտէճէյիմ իշին պէօյլէ պիր
շէյ օլաճաղընը բէք էյի պիլիլօյ իտիլից .

— Թապիլի , ֆագաթ պու տէրէճէ իլէրի կիտուպ տա
բիլիճ կիպի կէճճ պիր դրզըզագըն ճանրնա գաստ իտիլէճէ-
յինի , վէ օ մինասիլէթլէ պիլիլմ պաշըմըզ տա կիւրիլթիլէ
կէլէճէյինի հիսապա գօյմամըշ իտիլ .

Թէրրէմնա . - Թօհաֆ շէյ , բէք կիլ զէլ պիլիլսիլից քի
պու կիպի իշիլէն ալէլ աճէլէ կիլիլիլէմէղ , մէսէլէնին էսա-
սընա էթրաֆը իլէ վազըֆ օլմագ իղթիլգա իտէր .

Թէֆէր . - (Շիտտէթ վէ սասլըրսըղըլըզ իլէ .) Էլ վերիլ ,
նէ գասար իսթէյօրսունըզ .

Տիւ պիլէֆ . - (Թէրրէմնա մուգաֆֆէրաննէ պիր
զար աթֆ իտէրէր .) Էլլի պին ֆըրանց իսթէրիլ .

Թէրրէմնա . - Լվվէթ , պիր բարա աշաղը օլմագ .

Թէֆէր . - Պէն էյի Եաղալատընըզ , պօյմագ իսթէ-
յօրսունըզ . գարուրի մուվաֆագաթ յաղըմ կէլիլօյ . . .

Տիւ պիլէֆ . - Բարալար էթիլիլէ կէշէճէթ մի .

— Էպիլթ .

— Նմ զէմնա .

— Պու կիճէ , Պաննօլէ թէրէսինտէքի իտանէտէ .

— Պիր գըսմընը շիմտի բէշինէն իսթէրիլ , նէ գատար
վերէպիլէճէրսինիլ .

— Օն պիլ Ֆրրանց , Եանրմտա պունստան զիյատէ Եօզ
տըր .

— Շիմտի պուշը վէրինիլ , պու կիճէ գըզ արապատան
չըգմագտան Էվվէլ գուսուրընը , Եանի օթուզ պէշ պին ֆը-
րանցը տա իսթէրիլ . . .

— Լվվէթ , օ սըլտատա անլէրտէ էլինիլէ կէշէճէթ տիլ .

— Պապալըզ , մուխալիֆէթ իտէճէյ օլուրսանըզ իշ
պաշգալաշըր , Իըզը Եիննէ ալտըղըմըզ մահալէ կէօթիլիլ-
պըրագըրըզ .

— Մէրագ իթմէյինիլ , հէր հալտէ մէմուսն օլաճագ-
սընըզ .

Թէֆէր , ճինտլէթ շէրիլէրիլնէ մէսէլէյէ տալըր պաղը
թալիմաթ տահա վերտիլտէն սօնրա տօլրու մէվզըյը մէ-
մուրիլէթիննէ կիթտի .

Պիլլին սօզ սիլընտաքի գօնաղտա զիյաֆէթ թէտարի-
քնաթը հէման խիթամ պուլմագ ի զրէ իտի . պէօյիլ սա-
լընն օրթասընտա պիր թէաթրօ Եերի հաղըրլանտըզ կիպի .
պու սալօնըն իթիսալինտէքի յիլիլօյ օտա տա օյունճուլա-
րա թախսիս իտիլիլ իտի .

Էլ հասըլ Րընէ Մուլէն , տահա տօղրուտը գօնաղըն
միւտիլի ումուրը օլան Լօրէն , իհատէսիննէ իհալէ իտիլէն վա-
ղիֆէյի բէք բարլագ սուրէթտէ լյֆու իթմիլ օլտուղունտան ,

տէֆաթը միսթրէս տիգ Թուրէնին թէչէքքի րաթընա մազ հար օլմուչ իտի . պու էսկի աշիֆթէ , տիգ մօրթ Տրաթուր - Վօտիյոտան մէճպուրէն ալաճաղը քիլիլիլթիլի մէպլաղըն իմիտի իլէ , մասրաֆըն իլէրիսինէ կէրիսինէ պաղմայօր իտի :

Ետէ վաղթը պօնաղըն ալլիսինէ պիր արապա կիրտի . պու աշապատա թէրթիս իտիլէճէք թէաթըօնըն թէղեինաթը իլէ , մուշամա իլէրինէ թէրսիմ իտիլէն թապլօլար պուլունույօր իտի . Բընէ , Էշտըլ մէղքիլիլէյի պօշալթմաղտա օլան մաղաղա ուշաղընա .

— Թապլօլար թարիֆաթըմա մուվաֆըղ պիր սուրէթլէ եաքըլտը տէյիլ մի , տէտի :

— Էվվէթ միսի , մաղաղալարըմըղտան պիրինտէ իսթէտիյինիղ կիպի պիր մուշամա պուլապիյսիմ քի . պուլէվհա , պիր քէօքրի իլէ Սէն նէհրինին պիր գըսմընը իրայէ իտիյօր . էթրաֆընտա տա աղաճար , ֆէնէրլէր վար , թէմաշտէ շաեան պիր շէյ , ղտուգճա հաղին պիր թապլօ . . . իսթէտիյինիղ կիպի թապլօնըն պիր ճիհէթինէտէ պիր արապա րէսմ իթտիրտիմ .

— Բէք կիլէլ , կիտինիղտէ պու բէրաէլէրի սալօնտաքի բէրէ արպասընա պիղպաթ թալիգ իտինիյ .

Պու էսնատէ տէրունի էլպիսէ իլէ տօլու պիր սանտըգ կէլտիյինտէ , Բընէ պունըն օյունճուլարա թախսիս քիլէն օտայա կէօթիլիլլէմիսինի էմի իթտի , սալօնլարը կէլմէքսիլին պու օտայա տօղրու չըգմաղ իլին պիր մէրաիվէն պուլունտուղունտան , սանտըգ օրատան չըգարըլտը . օ սըրատա միսթրէս տիգ Թուրէն իլէ քէրիմէսինին պէրմիլթատ թաամ վաղթը հուլուլ իլլէտիյինտէն , Բընէ պունտան պիլիսթիֆատէ , Իլլիլի սօպաղընըն պիր քէօշէսինտէ քէնտիսինի պէլլէմէքտէ օլան ժան մուտիլի կէօրմէյէ կիլթտի . հայտուա մարինաճըլը կէօրիւնճէ .

— Հայ Ալլաճ միսթմահաղընը վէրսին , պէնի նէ գա-

տար պէջիկի՞ծ տին , պէն արթըզ . պու կիւն կէլմէ , յէճէճսին
զաննընտա պուլունույօր իտիմ , տէտի :

— Նէ՞ չարէ , պիղզարուր իշթէ պու սաաթտա եազայր
զուրթարբայ կէլէպիլտիմ :

— Նէ հալ իսէ , հայտէ պիր յօղանթայա կիտէլիմտէ
պիր ազ զօնու շայրմ :

Իրնէ իլէ ծան ժուտի պիր յօղանթայա կիրուպ օ-
թուրտուլար , էն էվվէլ ժան-ժուտի սէօզէ պաշլայրպ :

— Իշի նէ բատտէլէ կէթիրէպիլտին , տէյու սօրտու :

— Իշթէ պու ազ շամ խազինէնին անախթարլարընը է-
լէ կէշիրէճէյիզ . . .

— Իէրտէլէր հազըր մը :

— Գու սապահ ալտըմ . . .

— Գէնտէ էլպիսէլէրի կէօնտէրմիշ իտիմ :

— Նիմտի օտա կէլտի , շապզալար իլէ սազայլարտու
սանտրդրն իշինտէ մի :

— Խայրը , անլերի պիղզաթ պէն կէթիրէճէյիմ :

— Թէմամ , սաաթ օն պու շու գտա թանրնմայաճազ պիր
զըյաֆէթէ կիրմիշ օլտուղուն հալտէ կէլիպ մի սիւ Լօրէնի
սօրաճազսրն :

— Գունըն իշին մէրազ իթմէ , զա՛մէն պիլտիլէն պիր
ատէմ օլմազսամ՝ սէն պիլէ Ֆարգ իտէմէզսին , մասմապէլ
Գերթի խապէրտար իթտինի զ մի :

— Էվվէթ , յիրալամըշ օլտուղում արապա օն օն պիր
սուլարրնտա խանէսինէ կիտէճէճ , աբապտեը օտաարնա չը-
զըպ եայրնըզ և միւսիւ . Իրնէ թարաֆընտան կէլիյօրում՝
տէլէճէճ :

— Մհ , հէր իշ եօլունտա . . . Ֆազաթ լագրրտը ա-
րամըզտա գալսըն , վազըթ եազլաշտըզճա յէնաթմտէ պիր
թէէսիւր հրսս իտիյօրում :

— Նասըլ , նասըլ , սէնին կիպի սաղլամ , տէմիրէ պէն-
օէր պիր ատէմ . . .

— Հազարգաթէն օ թէրթիպաթը կէօրիւնճէ պաշգաւա-
յաճաղըմ . . .

— Գօրգ ու յօրմու սըն .

— Եօմբիւմօնէ հիշ պիր շէյտէն զօրգ մամ , էսկի իս-
թրրէլէր իլէ պիր աղ միւթէէսիր օյաճաղըմ , իշթէ պու գա-
աար . . . օ սըրատա եիրմի սէնէ էվվէլքի զէմանէ ավտէթլէ
քէնտիմի նէօյլի քէօրրիւսիւնտէ զանն իտէճէյիմ . . . հա
շիմտի իսթրըմա պիր շէյ կէլտի .

— Նէ՛ կիպի .

— Օյունա պաշլայըպտա հէր քէս թէմաշայէ տալտըզը
սըրատա , պէն պիր արայըզ թէրթիֆսիզճէ սավուշարագ ,
միսթրէս տիգ Թուրէնին եաղրխանէսինի զիյարէթ իտէպի-
լիրիմ . . . իլէրուտէ էլէ կէշիրէճէյիմիզ խաղինէյէ մահսու-
զէն պիր աղ բարա պուլապիլէճէյիմի իւմիւտ իտիյօրում . . .

— (Իսալարընը չաթարագ .) Պու ատէթա խըրսըզըզ
տէճէր տիր .

— Նէյէ խըրսըզըզ օյուն , ալէլ հիսապ պիր աղ բա-
րա ալաճաղըմ . . .

— Եա միսթրէս տիգ Թուրէն արատըզըմիզ գատըն տէ-
յիլ իսէ . . . օ հալտէ պիր շէյ կէօրտիւյիւ թազ տիրտէ տէր-
հալ եազալանըրըզ . խալըր , խալըր , սըրգաթ լազըմ տէ-
յիլ տիր , բարայը պաշգա սուրէթլէ էլտէ իտէպիլիրիզ .

Պու տէֆա ման-ժուտիինն ճանը սըզըտը , սուրաթը-
նը էքշիթտի վէ քէնտի քէնտիինէ .

— Պու նէ թէքէլլիֆ , պու շէյթան Բընէ հալա շիւպ-
հէտէն վարէսթէ տէյիլ կիպի կէօրիւնիւյօր . չօզ շէյ . . . է-
կէր քէնտիինի թանըմամըշ օյսամ ատէթա նամուսը պիր շէյ
օլտուղունա գայիլ օլաճաղըմ . հօշ նէ եարմաղ լազըմ կէ-
լէճէյինի պէն քիմնէյէ տանըշմամ ա , ֆըրսաթ տիւշէրսէ
պաշը պաշըմա իշի պէճէրիլիմ . . . տէտլյի սըրատա , Բընէ
սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Հէր ճիհէթլէ գարարըմիզ Եօլունտա տըր , արթըզ

պէն կիտէյիմ . զիրա իշիէրիմ չօզ տըր , պու աղչամ կէօ-
րիւշէճէյիլ . . . տէյէրէք լօզանթատան չըզըպ կիթտի .

ժան-ժուտի . եավաշ եավաշ Բընէտէն էմիլյէթինի պա-
տըրըյօր իտի . օ էսեատէ էվվէլէլէ Լօրէնին էլէ կէշիրմիշ օլ-
տուղու չըզտանընտան զուհուր իտէն պանգա գայիմէսինի ,
իատէ իթմէսինէ պիր սէպէպ տիւշիւնիւ պ պուլամասը , քէն-
տիսինին խըրսըզըզտան պաշգա պիր շէյ տիւշիւնտիւյիւ
եօզ իտի .

Սանիէն միսթրէս տիգ Թուրէնին պէօյլէ պիր վէսիլէ ի-
լէ խանէսինէ կիրուպտա , էլի պօշ չըզմագ մէսէլէսինէ պիր
տիւրլիւ ազըլ էրտիրէմէյօր իտի , Նէօյլի քէօրրիւսիւ ֆա-
ճիասընտա իշթիրաբը օլտուն օլմասըն պու գարընըն շէքմէ-
ճէսինտէն բարա աշըրմագ , Բընէ Սուլէն իշին պիր կէօնա
մէսուլիլյէթի ինթան իթմէյէճէյինի տիւշիւնիւյօր իտի . պէօյ-
լէ սուհուլէթլէ պիր իշ կէօրմէք գապիլ օլտուղու հալտէ ,
պու միւմանաթ , պու մուխալիֆէթ նէտէն նէշաթ իտիյօր
իտի .

ժան-ժուտի , պուրալարընը տիւշիւնէ տիւշիւնէ տալկըն
պիր հալտէ վէ նէրէյէ կիտէճէյինին ֆէրզինտէ օլամայա-
րագ . Պէրլին սօզաղընա տօղրու իլէրլէտի , պու էսնատէ
պուլունտուղու եէրէ օն աուրմ գատար պիր մէսաֆէտէ պիր
արապա տուրտու , իշինտէն սաշրսըր աղարմայա պաշլամըշ ,
սատէ ֆագաթ թէմիզ պիր սուրէթտէ կիլինմիշ պիր ատէմ
չըզտը .

ժան-ժուտի , պու ատէմի կէօրիւր կէօրմէզ նէյէ օղ-
րատըզընը պիլմէտի , պուլունտուղու նօզթատա մըլիւանմիշ
կիպի գալա գալտը , ալնընտանտա թէրլէր աղըյօր իտի .
պու ատէմ պիր միւտտէթ արապաճը իլէ գօնուլմաղա պաշ-
լատըլը սըրատա , քէնտի քէնտիինէ շու սէօղլէրի մըրըլ-
տանտը .

— Ալտանմայօրում , էվվէթ ալտանմայօրում , պու պիր
խէյալ տէյիլ , սաշլարը աղարմաղա պաշլամագլա պէրապեր

պու առէմ նէօյլի քէօբրիս սիւնտէրի շախսա պէնդէյօր .

Պու զաթ արապատան սյրրլրպ Պէրլին սօղ աղընա սարտը , միսթրէս տիգ Թուրէնին զօնաղը էօնիւնէ կէլինճէ տուրտու . ժան-ժուտի պուլունտուղու նօղ թաւտա տուրարագ .

— Ինկիլիգ գարըսընըն Եանընա կիտիյօր . . . Եէքտի կէրինի թանըյօրլար . . . Էկէր օ արատրղըմըղ գատըն խէ պու տա շէրիըը ճինայէթի օլան առէմ տիր . օխ , աղըպէթ Եագալատըմ . . . ահ , Բընէյի շիմտի էլէ կէչիբսէմտէ խապէր վէրսէմ , պիր Եէրտէ սագլանըր տա բէք չօղ Եանէր շիտէպիլիբ . . . տէտի .

Նախսը մէճհուլ գարույը շալտը , գարու աչըլընճա Իչերի կիրուպ գարըսընա չըգան ուշաղա .

— Միսթրէս տիգ Թուրէնի կէօրմէք խսթէրիմ , շու գարթը քէնտիլէրինէ թաղտիմ իտինիղ , տէյէրէք , ուշաղա պիր գարթ ուղաթտը , ուշագ գարթը ալմայըպ .

— Միւսիւ , մատամ բէք զիյատէ Եօրղուն վէ նիհայէթ տէրէճէտէ մէչղուլ օլտուղունտան հիչ պիր քիմսէյի կէօրմէք իսթէմէյօր , պու պապտէ պանա գաթի էմը վէրիլմիշ տիր , տէտի .

— Պէնիմ իչին միսթէսնա օլարագ պիր լուլթֆ ըզհար իտէճէքլէր տիր . . .

— Զանն իթմէմ .

— Պէն էմինիմ . . . քէնտիլէրինի միսթլագա կէօրմէք իսթէտիյիմի , Պըրունվայէտէն կէլտիյիմի սէօյլէյինիղ Եանրիբ .

— Պըրունվայէտէն մի .

— Էպէթ , հայտէ կիտուպ խապէր վէրինիգ .

Տիւգ , ուշաղըն էլինէ Եիւղ Ֆրանգլըղ պիր գայիմէ սըգըշտըրտը . ուշագ գարթը վէ գայիմէյի ալարագ պիր միւտտէթ թէրէտտիւտ իթտիբտէն սօնրա միսթրէս տիգ Թուրէնին նէզալինէ վարտը . Կըլօտիյա ուշաղը կէօրիւնճէ .

— Ֆըրանսուա , նէ իսթէյօրտունըղ , տէտի .

— Մատամ , էմըր ալիլէրինէ մուխալիֆ պիր հարաքէթտէ պուլունտուղումտան տօլայը Էվէլ էմիրտէ աֆլընըղըրէճա իտէրիմ . պիրիսի կէլտի , սէօղ անյամայօր . միսթլագա մատամը կէօրէճէյիմ տէյօր , պէնտէնիղ տէ կէլիպ խապէր վէրմէյէ մէճպուր օլտում .

— Կիմսէյի գապուլ իթմէտիյիմի պիլլիյօրտունըղ .

— Սէօղ տինլէմէյօր , ըսրար իտիյօր , հաթտա էլիմէ պիր գարթ վէրտի .

Կըլօտիյա Վարնի , իւղէրինտէ էլ Եաղըսը իլէ « Ֆըրէտէրիգ Պէրար » իսմի Եաղըրիլը օլան քհալըտա պիր նաղար աթֆ իտէրէք .

— Թանըտըղըմ առէմ տէյիլ , քիմ օլուրսա օլտուն տէֆ իտինիղ , տէտի .

— Կիթմէյօր էֆէնտիմ , իսթի պաչը թէմիղ պիր զաթտըր . Պըրունվայէտէն կէլտիյինի խապէր վէրմէքլիլիմիտէ այըըճա թէնսպիհ իթտի .

Պու սօն սէօղէրին Կըլօտիյա իւղէրինտէ տէրհալ թէէսիրի կէօրիւլտի , խայըն գատընըն վիճուտի թիթրէտի , պէնգի պէթի սարսարը քէսիլտի , գալպինէ իտանչէր սարլանմըչ կիպի մուլթարըպ օլտու . միսթլագա պու առէմին հէլրէսճէ մէճհուլ զանն իլլէտիյի սըրրա վագըֆ օլտուղունա գալըլ օլտու . պէօյլէ մուսիրրանէ գապուլինի թալէպ իտէն , Պըրունվայէտէն կէլտիյինի իխայար իլէ գապուլինէ գաթի պիր շարէ պուլան պու առէմ քիմ օլույօր իտի .

Կըլօտիյա , դայէթ էնտիլէնաք պիր հալտէ օթուրմագտա օլտուղու սանտալետէն գայգտը , իչէ բէնկ վէրմէմէյէ շալըշարագ միճէրրէտ պիր նէղաքէթ էսէրի օլմագ իւղրէ .

— Պու միսիւ Պէրարը քիլչիք սալօնա գապուլ իտինիղ , պէնտէ շիմտի կէլիյօրում , տէտի .

Կիւղէլ Սյիլիյա պու մուհալէրէտէ հաղըր պուլունմուչ օլմաղըլա ուշագ տըշարը չըգտրգտան սօնրա .

— Աննէճիլիմ , սիղի միսթլագա կէօրմէք իսթէյէն

պու առէմին թիմ օլտուղունը անլայապիլտինից մի, տէտի .
 — Բէք էյի անլայամատրմ , ֆաղաթ չօզ դէման էվ-
 վէլ Գըրունվայէտէ թանըտըղըմ զաթլարտան պիլի օլմայր .
 շիմտի կիտէր թիմ օլտուղունը անլարըմ տա եինէ կէլիլիւմ
 գըզըմ :

Ժօրժ Տրլաթուր-Վօտիյօ, Դըլօտիյանըն խուսուսի օտա-
 սընտա պուլունույօր իտի . հէքեայէմիղին մուգատտէմա-
 թընտա ժան-ժուտինին , պիլր քէօչէսինտէ սազլանմըչ օլ-
 տուղու պու օտա օզուեանլարըմըզա մալիւմ տիլ :

Ժօրժ , սէնէլէրճէ կէօրմէտիյի էսկի մէթըէսինին խա-
 նէսինէ այագ պաստըղը տագըզատան պէրի ֆէվգէլատէ
 պիլր թէէսիւր հըսս իտիյօր իտի . մա մաֆիհ էսնայի միւ-
 քեալէմէտէ մաղլուպիլէթ նըչանէսի կէօսթէրմէմէք ֆիլթրի
 իլէ օլանճա գուվվէթինի թօրլատը , սալիթ պիլր հալտէ
 եիլինի Դըլօտիյա իլէ միլթէվէֆա տիլ Թուրէնին ըէսիմ-
 լէրինէ տօղրու չէվիլտի , քէմալի տըզգաթլա պու իրի լէվ-
 հայը թէմաչա իթմէքտէ իլէն խաֆիֆ պիլր այագ սէսի ի-
 շիտիտի , տիլ գ ալտըրմատը , քէնտինի լէվհալարըն թէմա-
 շա վէ թէտըզը իլէ բէք զիյատէ մէչղուլ կէօսթէրիյօր
 իտի :

Դարու աչըլարագ միլթէագըպէն գարանտը . ժօրժըն
 եիլիլ սարսարը քէսիլմիչ իտի Դըլօտիյա , արգասընը գա-
 բույա տօղրու չէվիլմիչ օլտուղու իլին , եիլիլինի կէօրէմէ-
 տիյի պու միսաֆիլրէ տօղրու պիլր գաչատըմ իլէրէյե-
 րէք :

— Միսիւ , զիյարէթ թալէպինտէ ըսրար իտէն զաթ
 սիլմիլինիլ . . . տէյինճէ .

Ժօրժ , Դըլօտիյանըն սէսինի ի.իաէրէք եիլիլինի չէվիլ-
 տի . միսթրէս տիլ Թուրէն իլք նաղարտա քէնտինի թանը-
 տը , նէ եարաճաղընը շաչըրտը , վիճուտի սէրարա թիթրէ-
 յէրէք շու սէօզլէրի քէրէլէյէպիլտի :

— Սիլ . . . սիլմիլինիլ հա :

Տիւղ ճէնապլէրի իհիթիրամքեարանէ էյիլիպ սէլամլա-
յարազ .

— Էվվէթ , սէվկիլի մատամ , հուգուրընրգտա իսպաթը
վիճուտ իտէն պէնիմ , տէտի .

— Չազաթ պէօյլէ սախթէ պիր իսմ իլէ կէլմէնիզէ սէ-
պէպ նէ՞ օլույօր .

— Գուրէք սատէ պիր մէսէյէ տիր մատամ . . . լուծ-
ֆէն իրսալինէ ինայէթ պույրուլան տավէթնամէ իզէրիճէ ,
պու ազչամ դիյաֆէթիճիզաէ հազըր պուլունաճաղըմը իւ-
միւտ իտիյօր իտիլիզ . իսմիմի , բէսմիմի խապէր վէրմիշ օլ-
սա իտիմ , պու սապահ պէլլէ տէ պէնի գապուլ իթմէյէ-
ճէք իտիլիզ . պէն իսէ սիզի պիր տաղըզա վէֆթ իթմէքսի-
զին վէ անսըզըն կէօրմէք իսթէյօր իտիմ .

— Անսըզըն կէօրմէք մի . պունտան մազ սատընըզ նէ՞
օլույօր .

— Մազ սատըմ , պու հարաքէթտէ պուլունմազ սիզճէ
նէ տէրէճէ ճալիպը վէխամէթ օլտուղունը խապէր վէրմէք
տիր . իշթէ պու սաաթտա պիր արատա պուլունույօրուզ ,
միւսաատէ պույրընըզտա էսկի տօսթ կիպի գօնուչալըմ ,
իսթէրսէնիզ տօսթլուղումուզտա պազը օլսուն . . . էվվէլ
էմիրտէ մախտումըմըն իզտիվաճընա տայըր նէ տէմէք իս-
թէտիլիճիզի սէօյլէյիճիզ . իշթէ սիզի տինյէյօրում մատամ .

Միսթրէս տիզ Թուրէն , պիր տէրէճէյէ գատար թէէ-
սիրաթընա դալէպէ իտէպիլէրէք պիր սանտալսէ իզէրինէ
տիւչէրճէսինէ օթուրտու , հայրէթլէ էսկի աչըզընըն եիւ-
զինէ պազըյօր իտի . պիր գաչ սաճիլէ սիւքիթտէն սօնրա
տիւզ ճէնապլէրիճի , էսկի աչըզը ժօրթ կիպի թէլազզը ի-
տէրէք թէքլիֆսիզճէ շու սէօզլէրի մրըլտանտը .

— Ես՝ Ժօրծ , պէօյլէ ուղուն պիր միտտէթ մուֆարէ-
դաթ իւղէրինէ , պանա պունտան պաշղա սէօյլէ յէճէճ պիր
սէօզ պուլամատըն մը . . .

— Մատամ , պու մուֆարէդաթ սիզ արզու իթաթնը ,
պէն տէ պիզգարուր մուվաֆազաթ իթտիմ . պիթթապի ար-
թըգ սիզի տիւչիւնմէյօր իտիմ , էօյլէ զանն իտէրիմ ճի
սիզ տէ պէնի պիւքիւլլիյէ ունութմուչ իտինիզ :

— Գէլրի տէ պու պապտէ ալտանըյօրսունըզ :

— Ալֆիլի մատամ , պուրատան կիթտիքտէն սօնրա
թէէհիւլ իթտինիզ . պու հալտէ զիհնինիզ եինէ պէնրսի
մի մէշղուլ օլտու . . . էկէր հազըզաթ պու մէրքէզտէ իսէ .
չու դէվալլը սիզ թուրէն իչին պու հազըզաթէն պէօյլէ
պիր ինսաֆարըրգ տրր :

— Սիզի ունութմալլըմը , մուհասթէթիմաէն թէվլլիտ
իտէն պիր խաթրրէ օլմուդ իւզրէ թէլադգը իթմէյինիզ :

— Նէ գասար ֆէնա . . . կէնհիլք սայիգասը իլէ եա-
բըլան շէյլէրի ունութմազ սիզճէ տահա խալլըրը . տահա
էյի օլուր իտի :

— Գէն հիչ պիր շէյի ունութմամ , ապլա , ապլա՝ ու-
նութմամ :

— Հազարըզաթըզ . գուվլէյի հաֆըզա ինսան իչին էք-
սէրիէն թէհլիքէլէրի ճէլպ իտէր :

— Տիզ հազրէթլէրի , սիզ պու իթիգաթտա՝ մի պու-
լունույօրսունըզ :

— Եզլէթ , հէմ պիր հազըզաթ սէօյլէյօրու՝ , պիր
կէն կէլիգտէ պու հազըզաթը Նէֆարէիգտէ թէճըլիպէ
իթմէնիզի արզու իտէրիմ :

— (Ճիտոյի պիր թալր իլէ .) Տըզգաթ իտինիզ , զալի-
պա արամիզտա պիր դամիւազըրգ վուդու պուլմուչ . արթըզ
սիզէ հազըզաթը ըզհար իթմէք լազըմ կէլլիօր . պու հէն
պանա , վազ թը իլէ մարքի ժօրմ Տըլաթուր . Վ. օտիյօնըն մէթ-
րէսի Գըլլօտիյա Նամընա օլան թէհատիտաթընըզըն , միսթրէս
սիզ թուրէնէ . էրպապը նամուստան պուլունտուզը ումու-
մէն ինկիլիթէրա — հալիսինին թահաը թասսիգինտէ պու-
լունտան պիր զաթըն տույ դէվճէսինէ , հիչ պիր հիւքմ ու
թէէսիրի օլամազ . պու կիւն օ միսթրէս տիզ թուրէնէ գար-
չը պիրիսի թէհալուզի պիր հարաքէթտէ պուլունտաճազ օ-
լուրսա . էրպապը նուֆուզ վէ իզթիտարտէն միւտաֆապէ
հազըր բէք շօգ տօսթլարը վար . շուրասընը էյիճէ պիլինիզ
քի , պէնիմ հիչ պիր շէյտէն , հիչ պիր քիսէստէն իսէվի ու
իհթիլազըմ հօզ սըր . բէք շօգ քիպար վէ նամուսը ին-
սանէրէ գարչը տա պու սէօզի սէօյլէյէպիլլիրիմ . . .

Գու սօն սէօզլէրին հազըզը մանալէրի ժօրթճա մալլիմ
օլմալլըլա :

— Ազիզէմ՝ մատամ , սիզէ գարչը պիրիսի վար տա թէ-
ճալուզի պիր հարաքէթտէ պուլունտազ իսթէյօրսա , օ տա
պէն տէյիլիմ . պանա տիւչմէն նազարը իլէ պազըպ տա օ
եօլտա մուամէլէտէ պուլունտանըզ , հազըզաթէն գալպիմի
եարալսյօր . սիզէ էմիլիլէթ վէ իթիմասըմ՝ օլմատըզընը իյ-
թիլաֆ իտէպիլլիրիմ , ֆազաթ էօյլէ հիւճիւմ վէ թէճա-
վուզ կիպի պիր նիլէթիմ հօզ սըր . սիզ պէնի խանէնիզէ
սալիթ իթտինիզ , պէնտէ գալըլպ կէլտիմ , պու պիր ճի-
նայէթ մի ալր . ալէլ խուսուս մէքթուպընըզա իլալէ իթ-
միլ օլտուզունըզ սէօզլէր մէրազըմը մուճիպ օլտու . մալս-
տումըմա սայրը վաս իթտիլինիզ մալի մաթը ալմազ իչին
թաճիլ իթտիմ , բէճա իտէրիմ պէնի ինթիլարտէ պըրպ-
մալլընըզ . . . տէսի :

— Գէնիմ՝ մէրադըմտա սիզինրինտէն կէրի գալմազ .
միսթրէս տիզ թուրէնին . Գըլլօտիյա Վարնիտէն պաշղա պիր

գատուն օյմատըղընա նասըլ վագրֆ օյսպիլսինիզ .

— Հագըղընըտա պիր կեօնա շիւպհէյէ մէյտան վիր-
մէյէճէք պիր սուրէթտէ , պու մալիւմաթը Ինկիլթէրա սե-
ֆարէթիւնէսինսէն ալապիլտիմ .

— Պէնիմ Բարիգտէ պուլուլուղումա գաթի սուրէթ-
տէ վագրֆ օյտուղտան սօնրա , միւճէրրէտ պիր Ֆիլսրի թէ-
ճէսսիւս վէ մէրագ սիզի պուրայա սէվզ իսուպ կէթիրտի ,
տէյիլ մի .

— Շիւպհէսիզ . . . պաչգա նէ սէպէպ օլապիլիյի .

— (Աճը աճը կիւլէրէք .) Պիլիւսինիզ քի պու սէօզլէր
պէնիմ զայրէթիմէ տօզուներ .

— Սէվկիլի մատամ , արամըգտա ուզուն պիր միւտաթէթ
մուֆարէգաթ պուլուլուղտան պաչգա սաչրմ սագալըմտա
աղարմայա պաչլատր . արթըգ ճէվէսաթէ նիհայէթ վէյիլ
օյտուղում հիհէթլէ , արամըգտա սէրպէսթանէ զօնուչմագ-
տան պաչգա պիր կէօնա մինասիպէթ թասապիլար իսէմէ-
յօրում .

— Պու սէրպէսթիտէ վահշիյանէ վէ գանլը պիր սու-
րէթտէ օլմայը տըր , տէյիլ մի .

Կըլուտիյա , պու սըլատա հագըրգաթէն վահշիյանէ պիր
թավր թագընըպ , սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Հիլ պիր շէյ հըսս իթմէտինիզ մի , պիր կէօնա
շիւպհէ վէ թէրէտաիտինիզ հօգմը , տէմէսի իղէրինէ ,
ժօրթ ճէպրի նէֆս իլէ ճիտտի պիր հալ քէսպ իտէրէք վէ
ֆագաթ թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Ասլա . . . եայընըզ վէրմէք իսթէտիյինիզ մալիւմա-
թէ ինթիզար իտիյօրում , իշթէ պու գատար , տէտի .

— Վէրէճէյիմ մալիւմաթ պիր ալ ուզուն օլաճագ զանն
իտէրիմ .

— Սէօյլէյինիզ սէվկիլի մատամ , սիզի սինլէմէյէ վագ-
թիմ մի սախտ տիր .

— Սիւնասէպաթըմըզըն էվկիլինտէ ն մի պաչլայըմ .

— Գունա հաճէթ եօդ , պէնիմ մէճնունանէ հարաքեա-
թըմը , սիգին իդ պայրէրէսթանէ մուամէլաթընըդը թէքրար-
տէն սարֆը նազար իտինիդ , դիրա պու ըէք ատի պիր հի-
քեայէ տիր :

— Էօյլէ իսէ պիր դ աչ սէնէ աթլայարագ նէթիճէտէն
պահա իտէյիմ , շիմաի կէլիպ պէնի կէօրմէք իչին « Գըրուն-
վայէ » նամընը վասէթա իթիխապ իթմիշ իտինիդ :

— Սիգտէն դ ապուլ օլունմագ իչին պաշգ ա շարէ պու-
լամատրմ :

— Գու նամ աթթընտա հիգլէնմիշ օլան հալլէրի տիւ-
շիւնիւ պտէ թիթրէմէտինի՞դ մի , ուղագլաշմըշ օլան դէմանէ
իլճաի ֆիրբ ու նազար իլէ պօղագա գատար պօրճա պաթ-
տըղընըդ դէմանը , ումումրն թահգիրաթըր աթթընտա եաշա-
յըպտա պէնտէն պաշգա իւմիտինիդ պուլունմայան կիւն-
լէրի տէրխաթըր իթմէտինի՞դ մի , սիգէ սիդ իւնվանընը վէր-
ճէք , էլինիգէ ճէսիմ պիր սէրվէթ կէչլրմէթ իչին օ գատար
շալըշտըղըմը ունու թտունըդ մը :

— Էվվէթ , իսթիֆատէմէ խրոմէթ իթմէտինիդ տէյէ-
մէմ , ֆապաթ պէնտէ հիւսնի մուգապէլէտէ պուլունտում
գանն իտէրիմ . . .

— (Սիւսթահիյանէ կիւլէրէք .) Ճըրանսայր թէրբ ի-
տուպ կիթմէք շարթը իլէ պիր դ աչ եիդ պին ֆըրանդ սա-
տագա պուլուրմուշ իտինիդ , պէն սիգտէն պունը պէքլէմէ-
յօր իտիմ , վէ օ սըրատա հիտտէթիմտէն հէման բօլխսէ միւ-
րաճաաթլէ էսրարը մէյտանէ շըգարմագլըյըմա , սիգի բէն-
չէյի գանունէ թէսլիմ իթմէթմէքլիյիմէ ըլմագ գալմըշ ի-
տի . . . պու հարաքէթիլին նէթիճէսիտէ , հէր իքիմիղին մահվ
ու իտամը օլաճագ իտի . . . ճէսարէթ իտէմէտիմ , ինկիլթէ-
րատա միլթէպէր պիր դաթ իլէ իղտիվաճըմըդ վուգու պուլ-
տու , պիր դ աչ սէնէլէր մէսուտանէ եաշայարագ սիգի ու-
նու թմուշ իտիմ , ֆէլարէթ կէլիպ շաթտը , նիւայլէթ դէվ-
ճիմ պէնի հէման սէֆալէթ տէնիլէպիլէճէք պիր հալտէ պը-

բազմազան վեճակներ իմ տի . . . օ զէման սիզին միլեօնյարա մալիք պուլունսուլունըզ տիւշիւնտիմ . . . պու սէրվեթէ պու ինթիզամէ սայէմտէ նայիլ օլտուղունըզ իչին , հազդըյա պու սասաթէթտէն հիսսէտար օլտուղըզըմ լազըմ կէլէճէյինի թասսավվուր իմ տիմ , վէ . . .

— (Ահօղիւնի յէսէրէք .) Իչթէ պէն տէ պու նէթիճէյի պէքլէյօր իտիմ . տավէթնամէնիզէ իլավէթէն եազըյան պիլր գաչ յէլիմէտէն մագսատընըզ , մէրագըմը ճէլսլ իտուպ տա պէնի պուրայա կէթիլմէքտէն պաչգա պիլր շէյ օլմատըղընը տա բէք գօլայ անյատըմ . . . շիմտի իշ պիւսպիլթիւն մէյտանէ չըգտը . կէշմիշ գէմանլէրտէն պահա իլէ միւճէրբէտ պէնի խէվֆ ու աէհշէթէ տիւշար իտէրէք , հէր տիւրլի արգունըզա թապի իթմէք իսթէյօրսուներգ , ատէթա թէհտիտ իտիյօրսուներգ . ֆագաթ գանն իթմէմ յի շիմտի պանա պու եօլտարի թէհտիտամիլ սէօղլէրին պիլր թէէսիլթի օլապիլիին . . . վազթը իլէ սիզ պէնիմ շէրիքր ճիւնայէթիմ , տահա տօղրուսը մայէթիմտէ էմրիմէ թապի պիլր խըտմէթիքեար իտինիլ , հիսսպըմա շայրչտընըզ , պէն տէ խըտմէթիքնիզէ մուգապիլ սիզէ եիւզ պին ալթուն վէրտիմ . նամընը հէնուղ ունու թմամըշ օլմանըզ իզթիզա իտէն ման-մուտի պիշարէսի , պիլր գաչ ալթունտան պաչգա պիլր բարա ալամատը , նիհայէթիլնտէ տէ յէնտիսինի միւէպպէտէն սուստուրմագ իչին զէհիլլէտինիլ . . . իմտի արթըզ մուգատտէմաթտէն , թէհտիտաթտէն սարֆը նազար իտինիլ տէ շէլլէ էսկի տօսթ կիպի գօնու շայըմ . պէնիմ հիշ պիլր շէյտէն խէվֆ ու իհթիլրազըմ եօզ տրր . ֆագաթ հագզընըզտա էլիմտէն կէլէն մուտվէնէթի տէ զուսուր իթմէմ . . .

— (Նաշլարընը շաթարալ .) Աէրվէթիլնիզին եարըսընը . . .

— (Ամուղարընը շէրիպ կիւլէրէք .) Պէօյլէ տէրսէնիլ էլիլնիզէ պիլր շէյ կէշմէլ . . .

— Հայիլ օլտուղու՛մ սէլահիլլէթէ իսթիւնատէն պու թալէպտէ պուլունսուլօրըմ .

— Խայըր սէվիլիլի մատամ , խայըր , թէհտիտէ աւլա սէլահիլլէթիլնիլ եօզ տրր , հէմտէ էյի պիլմիշ օլունըզ յի պու եօլտարի թէհտիտաթտընըզ պիլր սէմէրէ պախշ իթմէգ . . . վազաա վազթը իլէ պիլ իթթիֆալ պիլր ճիւնայէթ իլգա իթմիշ իսէք տէ , ատիլլէյէ միւթէալիլիլ պիլր իշիմիլ եօզ տըր , յիլլէմ եէրիմիլզէ պիլր պաչգասը իտամ իտիլտի .

— (Հայըրարալ .) Աիզտէ հայա զէնկիլն վէ մէսուտ պիլր հալտէ եաշայօրսուներլ .

— Լվվէթ եաշայօրու՛մ , արթըզ պէնիմ իչին գանուներն պիլր ճէգա եօզ տըլ , սիզտէ մէզուներնըզ , շիւնքի մուրուրըզէման մէսէլէսի վար . . .

— Որասընը պէնտէ պիլլիյօրու՛մ , ֆագաթ կէշմիշ հայլլէրի գուրճալայըպ մէյտանէ չըզարըրու՛մ , օ զէման հայաթը մանէվիլլէնիլ , շէրէֆ ու հայսիլլէթիլնիլ զէհիլլէնմիշ բաթիւլ օլմուշ օլուր . Տըլաթուր-Վօտիլլօ նամը իչին պու իլէլ էպէտ սիլլինմէյէճէք պիլր գանըլլէքէ տիլ .

— Պու գան լէթէթ սիլլին իլզէրիլնիլզտէ սըչրայըպ պուլաշաճագ տրր .

— Պէնճէ նէ՛ հիւքմի վար , պէն նէ՛տէն իհթիլրալ իտէճէյիմ .

— Պիլր գըզընըզ վար , անըն իլզէրիլնէտէ սըչրայաճագ տըր . . .

— (Պարիտ պիլր թավը իլէ .) Պէն գըզըմըն նամընը լէքէտար իթմէքսիլլին , տօղրուտան տօղրույա ախզը ինթիզամ իտէմէզսէմ , պաչգալարընա թալիլմաթ վէրիլլիմ , յէնտիլի էլէ վէրմէմ . . . օ սուրէթլէ իշ մէյտանէ չըգար . զապըթա վէ ատիլլէնիլն պիլր մաղլու՛մը , նահագ եէրէ իտամ իլլէտիլի զահիլր օլուր .

— (Խայինանէ կիւլիւմսէյէրէք .) Բօլլը Բէվիլլէնիլն ֆամիլեասը մը , արթըզ օ ֆամիլեատան պիլր նըշանէ գալլ . . .

մամբը տրր . այէ յհիմտէ իսթիմալ իտէճէ յինիզ սիլահ պու իսէ . սիզէ խապէր վէրէ յիմ բի օ սիլահ գրբրմբը տըր . . .

Գըլօտիյա հայրէթլէ էսկի աշըղընըն եի զիւնէ պագըպ . բէնտի յէնտինէ .

— Աճէպա կերչէ՞ք մի . աէտի . Տիւզ ճէնապլերի իսէ պու էսնատէ Գըլօտիյանըն սիյմաւընտապի թէպէտտի լաթը կէօրիւնճէ . սէօղլէրինին թէէսիլսիզ գալմատըղընը թագտիր իլէ .

— Նուըր զիհնիսիզէ էյիճէ եկրիչտիլինիզ քի էլինիզտէ գալի պիր սիլահ կօզ տրր . . . Ֆազաթ զարարը եօզ . պէն սիզինյէ եինէ տայիրէ յի իթթիֆազէ տախիլ օյուրում միմբիւն մէրթէպէ արղուլէրինիզի իճրայէ զայրէթ իտէրիմ . աւլայօրում քի մուղայիպատէն խէյաս օլմազ . արզուսընտա պուլունույօրումնըր . բէրիմէնիզ իչին զէնիչն պիր զէվճ պուլմազ սէվտասընտասընըր . վալիտէլիք պէօյլէ օլմայր տրր . Ֆազաթ պէօյլէ պիր զէվճի տէրհայ էլէ կէչիրէմէ յէճէքսինիզ . տահա չօզ զէման պէրիէմէք իզթիզա իտէր . պուըն իչինտէ տայիմա հէրքէսին կէօղլիւնէ թօզ սէրրիք գամաշտըրմազ լազրմ կէլիլ . . . արղունըրն պու եի զտէնտէ հուսուլինէ պէն խրոմէթ իտէրիմ . . . եէքտիկէրիմիլէ տատըր տօսթ օյուրույ . իչթէ սիզէ պիր տահա սօրույօրում . նէ գատար բարայա իհիլիյաճընըր վար . աէտի .

— Տէմինճէք սէօյլէտիմ . սէրվէթինիլին եարրսընը .

— (Այաշա գայըրպ հայըրբարազ .) Հազըրթէն սիզին ազլընըրտան զօրընըր օլմալը . . . պէօյլէ նէթիճէսիզ սէօղլէր իլէ կէչիրէճէք վազթիմ եօզ . . . ատիյօ սէվկիլիմ . . .

— (Հայրէմնէ պիր թավր իլէ .) Տիւզ ճէնապլերի տուրունըր . . . պէն աէլի տէլիլիմ . մաղսատրմը հալա աւլայամատընըր . . . արթըր կէօնտէրաիլիմ տալէթնամէ յէ իչպէ իթտիլիմ պիր գաշ սէօղլիւն հիլմէթինի խապէր վէրէճէք զէմանտա կէլտի .

— Ողլումա տայըր մր .

— Էվվէթ . էվլատր մանէվինիզէ տայրր .

— Մանէվի օյտուն նէ օյուրսա օյտուն . պէնտէն սօնրա տիւզլիլիզ իւնվաճը օնա ինթիզայ իտէճէք տիր . . . նէ հալ իսէ . բէնտիսի իլէ մէչղուլ օլմանըր նէտէն նէչաթ իտիյօր .

— Հըսս իտէմէլօրմուսընըր .

— Կայր . հազըրթէն աւլայամայօրում .

— Լայլ իսէ պէն խապէր վէրէ յիմ մախտումընըր Հանրինին մատմազէլ իզապօ տը Լէյլիլէր իլէ իզտիվաճը վուգու պուլմայաճագ տրր .

— (Հայրէթլէ) Նիչին .

— Չիւքի պու կիւնտէն իթիպարէն պու մինասիպէթին մինգաթի օլմասը իզթիզա իտիյօր .

— Աման եա Բապպիմ . . . Ֆազաթ սէպէպ . մատամ սէպէպ . . .

— Պէնիմ պու պապտէ պիր Ֆիլըրի մախտուսըմ վար .

— Սիվ . . .

— Էվվէթ . մախտումընըրա սուրէթի գաթիլէտէ խապէր վէրէթիլ քի . արթըր նըչանլըսընըն իմք իզապօ տը Լէյլիլէր տէլիլ . Սիլիլիյա սիզ . Թարէն տիր . . .

— Բէրիմէնիզ հա . . .

— Էվվէթ քէրիմէմ . . .

— (Կահազահա իլէ կիլիլէրէք .) Տէլի մի օյտունըր մատամ . պու թէքլիֆինիզէ պու արզունըրա մուվաֆազաթ իտէճէ յիմի նա՞սըլ թասավվուր իտէպիլտիլինիզ . . .

— Էվվէթ . տիւչիւնտիւմ . հալա տէ օ թասավվուրտա պուլունույօրում . իչթէ պէնճէ հազըր սիւքիլիթ պու իզտիվաճ օլապիլիլ . . .

— Սիզին սիւքիլիթ իտուպ իթմէմէնիզ քէմքն վազիֆէսի .

— Տիւզ ճէնապլերի . պու սիչճէ պիլինճի տէրէճէտէ հայրըն էհէմիլիլէթ պիր մէսէլէ տիր .

— Կէրչէ՛ք մի :

— Կէօրէճէքսինից . Գըլօտիյա Վարնի պօջ զէմանլա-
րընտա թէրճիմէլի հալ թարղընտա պիլճիւմիէ խաթարաթը-
նը գայտ ու գապթ իթմիչ տիր . պունըն պիր գըսմլտա սի-
զինիէ պերապէր կէչիւտիյիմիզ զէմանլարը թասսիլիւ իտիյօր .
նասըլ օլտուղունըտա բէք ալա պիլիւսիսից . Գըլօտիյա պուն-
տա հէր կիւնրի վազաայր տէլիլ . հէր սաաթ վուզու պու-
լան հալլէրի իէֆէրրուաթը իլէ շէրհ կիլէմիչ տիր . Նոգաթ
պիր շէյ գալմամիչ տրր . սիզի թէէմիւն իտէրթիւմ զի պու խա-
թարաթ հազըզաթէն ճալիպի մէլազ պիր շէյ սլմնւչ տըր .
գըզըմըն մարթիզ Տըլաթուր . Վօտիյօ իւնվանընը իհրազ իթ-
մէսի իչին մուվաֆագաթ իթմէլէճէք օլուրսանըզ . պու գը-
սըմտան իքի սուրէթ իտրան իտէրէք պիրինի միւսիւ լը գօնթ
տը լիլլիյէրէ . տիկէրինիտէ էվլատը մանէվիլնիզէ կէօնտէրէ-
ճէլիմ . . . անյէր պունըն էհէմիլլէթինի բէք էլի թագտիր
իտէրլէր :

49

Ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօ պիր իքի սանիլլէ գատար հայ-
րէթլէ Գըլօտիյանըն եիւզիւնէ պագտըգտան սօնրա .

— Ալտանըյօրսունըզ . պէօլլէ սահիֆէլէր իչղայ իտէ-
ճէք պիր թագըմ հէզէեանըն պիր սաթըրընը պիլլէ օզու-
մայանագլար վէ պունը թէհտիա մէգամընտա թէլագղը ի-
տէճէքլէր տիր . սէվիլի մատամ . սէօղլումէ իթմատ իտի-
նիզ . . . էլիլնիպտէքի սիլան պունտան իպարէթ իսէ միւճա-
տէլէտէն ֆերաղաթ իթմէնիզի սիզէ խալիսանէ իթթար ի-
տէրիմ . տէտի .

— Խայրը . եալընըզ պու տէլիլ տիր . էլիմտէ պաչգա
պիր սիլան տահա վար .

— Անընտա գըլմէթի պու նիսպէթտէ տէլիլ մի .

— Պէն սէօլլէյիստէ գըլմէթինի սիզ թագտիր իտինիզ .
պիրատէրինիզի գաթ իթտիրտինիզ . սօնրա տա Գիսէպ Դօր-
թիսէլլի նամընտա պիր իթալեան իլէ տուէլլօ իտէրքէն վէ-
ֆաթ իթտիլինի իտտաա իտէրէք միրասընա գօնտունըզ . . .

— Եալան . եալան :

— Ինքեար իթմէքտէ Նէ՛ մանա վար . էլիմտէ իսպաթ
իտէճէք տէլիլ վար :

— Խայրը . էօլլէ պիր շէյ եօգ տրր .

— Էօլլէ մի գանն իտիյօրսունըզ . պիրատէրինիզի էօլ-
տիրմէք իչին սիլահը էլինէ թէսիլիմ իլլիտիլիմ պու խըտ-
մէթինէ մուգապիլ բարայը վէրտիլիմ էսնատէ . եէտինտէն
սաղամ պիր մագպուզ սլտըմ . պու մագպուզ տա էլիմտէ
տիր . մուրուրը զէման իլէ էհէմիլլէթի եօգ տըր տէլէճէք-
սինիզ . էվվէթ . օրասը էօլլէ տիր . ֆագաթ իչին իչինտէ միյ-
րաս մէսէլէսի վար . . .

— Ժօրթըն եիւզի սար սարը քէսիլտի . շաչըն շաչըն
Գըլօտիյանըն եիւզիւնէ պագարագ .

— Սիրան մը . տէյու գէքէլէտի :

— Մէսէլլէ պիր ազ նագարը սըզգաթընըզ . ճէլպ իթ-
մէլէ պաչլատը գանն իտէրիմ . . . պու տա թապիլի տիր . . .
յիւզի իչին իչինտէ բարա վար . վագաա վարիս սիզ իտի-
նիզ . ֆագաթ պիրատէրինիզին պիր վասիլլէթնամէսի պու-
լունմամագ շարթը իլէ :

— Սիզ տէ բէք էլի պիլիւսիսից զի . պու եօլտա պիր
վասիլլէթնամէ պուլունմամայը տրր :

— Էրէք գըլաֆէթինէ կիրուպ Պրրունվայէ թապիպի-
նին խանէսինէ պէն կիրտիլիմ իչին վասիլլէթնամէլի եագա-
լատըմ . պու մինասիպէթլէ պաչգա պիր քիմսէնին էլիւնէ
կէչմէտի :

— (Իթթրէք պիր սէս իլէ .) Գու գատիլլէթնամէ էլիլնիզ-
տէ՛ մի . . .

Գու ֆելաթէթ կիրտասլընտան գուրթուլու պտէ սահիլի
 «էլամէթէ վասըլ օլապիլմէք իշին», եինէ էսկի մէթընսինին
 հուգուրընտա պօյըն էլմէք. հէր տիւրլի ալգուլարընը իճ-
 բայէ դայրէթլէ պէրապէր, տէրմիւյան իյլէտիլի պիլճիւմէ
 շարթլարը դասուլ իթմէք լաղըմ կէլիլօր իտի.

Վօրժ, պիլ միւտտէթ տիւշիւնէրէք պունը բէք կիւզէլ
 թագտիր իթտի. էվէլ էմիրտէ Խէֆէլլէ գօնուչըպ պու
 պապտէքի բէլինի սօլմազ իւզրէ պիլ աղ վազըթ գազան-
 մազ արգուսընա տիւշտի.

Իբլօտիլյա, պու սըրատա տիւզիւն գալպէն նէ տէրէճէ
 մուզթարըպ օլտուգունը սիյմասընտան բէք էլի քէշֆ իտէ-
 մէլօր իտի. սօն պիլ տարպէ օլմազ իւզրէ.

— Տիւզ ճէնասպէրի, պու խուսուստա հիշ պիլ դայ-
 րէթտէ գուսուր իթմէլէճէլիմ. թէքիֆիթի գասուլ իթ-
 մէլէճէք օլուրսանըզ, սիզի մահվ ու բէրիշան իտինճէլէ
 գատար օյրաշարազ, հիշ օլմազսա կիւզէլ պիլ ինթիզամ
 ալմըշ օլուրում, նէ տէլէճէքսինիզ. . . տէմէսի իլէ, Վօրժ
 ճէպրի նէֆս իլէ մէթանէթ իպրազ իտէրէք պօղուզ պիլ
 սէս իլէ.

— Մատամ, թէքիֆիթինիզ եայընըզ պանա այիտ օլտա
 իտի բէլիմի շիմտի սէզլէր իտիմ, Փաղաթ իշին իշինտէ օղ-
 լում վար. . . պու մէսէլէ քեամիլէն օնա այիտ տիր, պու-
 նը սիզտէ անլարսընըզ, տէտի.

— Էվվէթ, անլայօրում.

— Հանրիլի կէօրիւ պ գանտըրմայըլըմ, սիզէ անճագ
 եարըն պիլ ճէվապ վէրէպիլիլիմ.

— (Միւսթահզիլյանէ.) Տահա տօղրուսը եարընա գա-
 տար ալէլհիմտէ իսթիմալ իթմէք իւզրէ պիլ սիլահ արա-
 յահագսընըզ.

— Խայըր, իսայըր, սիզէ գաթի սէպ վէրէպիլիլիմ քի,
 էջլէ պիլ ֆիքրիմ եօզ տըր.

— Օլտա տա պէնճէ հիշ պիլ էհէմիլէթի եօզ տըր.

— Էվվէ թ , պու կիւն օ վասիյէթնամէ տէ էլիմտէ տիր ,
 Խիսիւ Տըլաթուր վօտիյօնըն ալնրնտան սօուզ սօուզ
 թէրլէր ազըյօր վէ թէրէտէն թըրնազընու գատար թիթրէ-
 յօր իտի : Կըլօտիյա սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Դիրատէրինիզ պրրազ տըզը վասիյէթնամէտէ տէրլի-
 թինի , մէշրու զէվճէսի օլան Էսթէրտէն տօղան մախտումը-
 նա թէք իթմիշ տիր . . .

— Զօճուզ հայաթտա տէյի տիր :

— Հայտէ շօճուզ վէֆաթ իթմիշ օլտուն , վալիտէսի հէ-
 նուզ պէրհայաթ տըր . . . միրասը դասպ իթտիյիլիզի յէն-
 տիսինէ խապէր վէրէճէք օլուրսամ , մախտու մինէ ալիտ օ-
 լան պիր սէրվէթին նէ՝ սէլահիյէթլէ իւզէրինէ օթուրտու-
 ղունուզը , սիգտէն բէք կիւզէլ սօրապիլիլ :

— Էսթէր աիվանէ տիր , հէմ պու սաաթտա անընտա
 վէֆաթ իթմէտիյի նէ՝ մալիմ :

— Սիգէ թէքրար իտէրիմ յի Էսթէր պէրհայաթ տըր ,
 նէրէտէ օլտուղունը տա պիլիրիմ , իատէյի սըհհէթ իտէճէ-
 յինէ տէ ալա շիւսհէմ եօգ տըր . Ֆարգ իտէլիմ յի ազլը
 պաշընա կէլմէսին , յէնտիսինին մէշրուէն վարիս օլտուղունը
 հիւքիմէթ թաստիզ իտէճէք վէ պու հալտէ թարաֆընտան
 հիւքիմէթ աավաճը օլուպ պօղազընրզա սարլլաճագ տըր :

— Գանա պու վասիյէթնամէյի կէսթէրիլ միսինիզ :

— (Կիւլէրէք .) Խայըր , սիգէ էմնիյէթիմ եօգ տըր ,
 սէօզիւմէ իթիմատ իթմէմէք տէ սիզին իշին բէք ֆէնա տըր .
 պու վասիյէթնամէ խանէմտէ տէյիլ տիր , տահա էմին պիր
 եէրտէ տիր . . . մախտումընրզ Հանրի նէ կիւն քէրիմէմին
 զէվճի օլուրսա , վասիյէթնամէյի տէ օ կիւն եէտինիզէ թէս-
 լիմ իտէպիլիրիմ . . . իշթէ պէնիմ սօն թէքլիֆիմ պու տըր :

Տիւզ ճէնապլէրի պու էսնատէ ազիմ պիր էնտիշէ ի-
 շինտէ պուլունույօր . տիւշմիշ օլտուղու պու ֆէլաքէթ
 կիրտապընտան գուրթուլմաղա իմքեան թասավլուր իտէ-
 մէյօր իտի :

Ետքըն ճէ՛ վազըթ գաթի ճէվապ վերէճէ.բսինիզ .

— Էօյլէ վազթը .

— Բէք կիւզէլ . էօյլէյէ գատար սիգի պէ.բլէյէճէյիմ .

Յիւտիչիք պիւ իֆատէճիյիմ տահա վար .

— Նէ կիպի . ճէ՛ վար .

— Մէրագ իթմէյինիզ . ատի պիւր շէյ . ելուզ պին ֆը-
րանզ գատար պիւր բարայա իհթիյաճըմ վար .

— Պու կիւն մի .

— Էլվլէթ .

— Բէք կիւզէլ . իբի սաաթ սօնրա Սէն Մարսէլ սօգա-
ղընա պիւրինի կէօնտէրինիզ տէ . տէր հալ թարաֆըմտան
կիտուպ ալմագ իւզրէ ելուզ պին ֆրանզը հալի պիւր սէնէտ
թէսլիմ իտէյիմ .

— Կէօնտէրէճէյիմ ատէմ սիգի ճէ՛ նամ իլէ սօրատուն .

— Միւսիւ Ֆրէտէրիգ Պէրար . . . պու ատէմ պէնիմ
իչէրիմի թէսվիյէյէ մէմուր տըր .

— Պուրայա կէլմէք իչին իսմինի թագընտըղընըզ ա-
տէմ պու օյույօր էօյլէ՛ մի .

— Էլվլէթ . էհ արթըզ ատիյօ սէվկիլիմ . եարըն կէօ-
րիւշիւրէ .

— Ատիյօ էսկի տօսթում . եարըն հէր հալտէ թէչի-
ֆինիզէ պէ.բլէրիմ .

Իրլօտիյա . տիւզ ճէնապլէրինին պուզ քէսիլմիշ օլան
էլինի սըգարագ մէրտիվէնին ալթ գատէմէսինէ գատար
թէչի իթտի . միւթէագըպէն մէրտիվէնտէն շըգար իբէն
քէնտի քէնտինէ .

— Օիւ . իչթէ եագալատըմ . . . պէն օլամատըմ իսէ
Օլիվիյա կիւնին պիւրինտէ «Տիւշէս Տըլաթուր-Վօտիյօ» օլա-
ճագ տըր . պէն տէ միլիսն սահիպի օլաճաղըմ . ա՛հ . պուն-
տան պէօյիւք պիւր սաատէթ թասսավվուր օլունապիլիւր մի .
տէտի .

Տիւզ ճէնապլէրինէ կէլինճէ . միսթրէս տիւզ Թուրէնին

խանէսինտէն էօյլէ պիւր հալտէ շըգմրշ իսի չի . եիւզիւնի
վէ էթվար . հարաքէթինի կէօրէնլէրին . քէնտիսինի սէր-
խօշ զանն իթմէմէլէրի գասլիլ տէյիլ իտի . պու մէմուլին
ղայրի վէ շիտտէթի տարպէ քէնտիսինի բէք բէրիչան իթ-
միշ իտի . հէման Պէրլին սօգաղընըն պիւր քէօչէսինտէ պէք-
լէմէքտէ օլան արապասոնա աթլատը . Բօն-Լույի-Ֆիլիպ
սօգաղընա տօղլու հարաքէթ էմրինի վէրտի . արապա տէր
հալ հարաքէթ իթտի .

Փան-ժուտի . պու զէմանէ գատար Դըլօտիյանըն խա-
նէսի գարչըսընտա պիւր եէրտէ պէ.բլէյօր իտի . կէօրտիւլի
ատէմին նէօյլի քէօբրիսի ֆաճիասընըն ագթէօրլէրինտէն
օլան ատէմէ միւշապէհաթը թամմէսի . նիհայէթ տէրէճէտէ
նազարը տըզ գաթընը ճէլպ իթմիշ իտի .

Տիւզ արապայա լուքիպ օլտուղու սըրատա . Փան-ժու-
տի տէ արապանըն արգասընտաքի եայլարըն իւզէրինտէ
եէրլէչտի . արապա . թէֆէրլին իգամէթ իթմէքտէ օլտու-
ղու խանէնին Էօնիւնտէ տուրտու . ժօրժ էնիպ խանէյէ կի-
րինճէ . Փան-ժուտի տէ տէր հալ աթլայըպ եինէ պէ.բլէմէ-
յէ պաշատը . ազ պիւր զէման սօնրա տիւզ ճէնապլէրի կէ-
լիպ թէքրօք արապայա պինտի . Փան-ժուտի տէ եինէ մէվ-
զըննա եէրլէչտի .

Արապա Սէն Մարսէլ սօգաղընա կէլինճէ տուրտը .
տիւզ էնիպ պու տէֆա արապաճընըն իւճրէթինի վէրտի .
միւթէագըպէն պիզճէ մալիւմ օլան գարանլըզ վէ խարապ
խանէյէ կիրտի . Փան-ժուտի հէման արապաճընըն եանընա
սօգաղըպ իսթիճվապէ պաշատը իսէ տէ . արապաճը սէրթ
պիւր շէհրէ իլէ մէրգումը պաշընտան տէֆ իթտի . հայտուտ
քէնտի քէնտինէ .

— Նէ զարիսլ շէյ . իչկիյէ իւլֆէթի օլմասըզ տան պաշ-
գա սէօգտէ սէօյլէմէյօր . նէ թօհաֆ արապաճը . . . Էս-
նաֆը իչինտէ միւսթէսնա պիւր ատէմ . . . ֆագաթ պէն
միւթլագա պիւր շէյ անլամալըլըմ . տէյէրէք . ժօրժըն սա-

բբայ կեօգտէն նիհան օլտուղու դարանըզ Եօլա տօղրու թէ-
վէճճի հ իթտի .

Գու իսլէսինին գարուսը էօնիւնտէ օթուրմուչ օլան
գարուճը գատրն , Ժան-Ժուտըլի Եօլ իւղէրինտէ տուրտու-
րարազ .

— Նէրէյէ կիտիյօրսուներգ , տէյու սօրտու .

Ժան-Ժուտի , նէղարէթ վէ թէրպիյէյէ մուվաֆրգ պիր
սուրէթտէ դարուճը գատրնը սելլամյոյարազ , ուսթայրդլա
իսթիճվապէ սլաշլատը իսէ տէ , Եինէ մազ սատրնա մուվաֆ-
ֆազ օլամատը . ճէվապ արմազ իւմիտինտէ իրէն , պիչ-չի-
գարուճը քէնտիսինի իսթիճվապէ դայդըշտրղընտան , սեօղի
զըսա քէսիպ վէ սուրաթընը էքչիտիպ քէնտի քէնտինէ չու
սեօղլէրի մրրլտանարազ էքիտի կիթտի .

— Հայ Ալլահ պէլասընը վէրսին , պու գատար օղրաշ-
տըղըմ հալտէ ատրնը պիլէ էօյրէնէմէտիմ . ֆազաթ հիշ
չիւպհէ իթմէմ քի պուրատա իզամէթ իտիյօր . . . պու տա
քեաֆի . Պէրլին սօգաղընտարի խանէսէ իրի սաաթ գալ-
տը . . . Բընէ Մուլէն պու սաաթտա բէր դիյատէ մէշղու
տըր , պու ազչամ քէնտիսինի պու սրրտան տա խապէր-
տար իտէրիմ , օնըն շէյթանըզ տա պէնտէն դիյատէ մէհա-
րէթի վար տըր .

Տիւ պիլէֆ իլէ Թէրրէմօնտ արասպանը էլպիսէսի թէտա-
րիք իթմէք իւղրէ , Թէֆէրի Մօնթրարնաս կէչիտինտէ պը-
րազըպ Թանըլ սօգաղընա կիթմիչլէր իտի . օրատա յազըմ
օլան էլպիսէլէրի ալտըզտան սօնրա , Թէրրէմօնտ , Տիւ պի-
լէֆէ .

— Նիմտի նէրէյէ կիտէճէյիզ , տէյու սօրտու .

— Լիյան շրմէնտըֆէրինէ կիտուպ Եարը կիճէսէն սօն-
րա Զվիցերիյայէ տօղրու հարաքէթ իտէճէք իլք թըրէնին
վազթ ու սաաթընը անլամազ իսթէյօրում . . .

Պու իրի ալլազ մախիգ շրմէնտըֆէր իտարէխանէսինէ
միւրաճաաթլէ Զվիցերիյայա տօղրու հարաքէթ իտէճէք թը-
րէնին , սապահա դարչըր Բարիգտէն այրըլաճաղընը խապէր
ալտըլար . Թէրրէմօնտըն պունա ճանը սրզըլարազ .

— Նէ գատար կէճ , պիղճէ տահա էվվէլ սավուչմազ
լազըմ կէլիր , տէտի .

— Պունըն իչինտէ պիր շարէ վար . թամ Եարը կիճէ-
տէ հարաքէթ իտէն թըրէն իլէ Մօնթէնէպլոյա շրջարըզ ,
օրատա կէզինէրէք սապահ թըրէնինի պէքլէրիլ .

— Բէք էյի օլուր .

Գարիպէն Եինէ միւլազի օլմազ իւզրէ պու իրի հայ-
տուտտան այրըլարազ Պէրլին սօգաղընա ալտէթ իտէճէ-
յիլ .

Բընէ Մուլէն , խարիճի օլան իչէրինի թէսվիլէ իտ-
րէք , տիւ գ մօրթ Տըլաթուր-Վօսիյօ կիթտիքտէն պէշ օն
տազըզա սօնրա ալտէթ իթմիչ իտի . Թամ պու էսնատէ
Գըլօտիյա թարաֆընտան էմր ու տալէթ վուզու պուլտու-
ղունտան հէման օտասընա շրջտը .

Գըլօտիյա , մօրթտան բարալարը քէնտի ալմազ հէմտէ
Ճըրէտէրիք Պէրարըն քիմ օլտուղուներ անլամազ իւզրէ ,
պիղզաթ սիւզին խանէսինէ կիթմէյէ գարար վէրմիշ
տուղունտան , Բընէ , մէզպուրէյի կիլինմիշ պիր հալտէ պու
տու . Գըլօտիյա , Բընէյի կէօրիւճէ .

— Պիր ազ տըշարը շրգաճազըմ , պէն պուլունմատըղըմ
էսնատէ ալընաճազ շէյլէրին բուսուլասընը թանգիմ իթ-
տիմ , բէճա իտէրիմ պունլարը վազըթ վէֆթ իթմէյէրէք
ալտըրը վէրինիզ , տէտի .

— Պաշ իւսթիւնէ մատամ , արասպանըն հազըրլանմասը
իչին էմր վէրտինիլ մի .

— Խայրը , քիրա արասպանընա բաքիպ օլաճաղըմ .

— Մատամ , հէվա բէք ֆէնա տըր , Եալմուր Եալա-
ճազ .

— Զարարը եօզ չէմսիյէմ վար :

Ի՞րնէ հայրէթիւ միսթրէս տիգ Թուրէնին էօնիւնէ տիւ-
չէրէք սօզ ազ դարուսընը աչմագ իւղրէ մէրտիվէնտէն էն-
տի . դարսյը աչտըդտան սօնրա պիր միւտտէթ Գրլօտիյա-
նըն եիւզ թուլթուլ օլան գալտըրըմ իւղէրինտէ ատրմլա-
րընը շարըզլատարագ իլէրլէտիյինի թէմուշա իթտի . պու էս-
նատէ Ծրրանսուա նամընտաքի ուշագ նէզսինէ թէզարլու պ
իլէ :

— Նէ դարիպ ֆիլր միւսիւ Լօրէն . կիւզէլ աթլարը ա-
րապալարը պուլունսուստա , պէօյլէ եիւրիւյէրէք շամուր ի-
չինտէ չրգըպ կիթսին . . .

— Հագրգաթէն պէօյլէ պիր հէվատէ վէ պախուսուս
դիյաֆէթ վէրիլէճէյի պիր կիւնտէ , պու բէք դարիպ պիր
ֆիլր տիր :

— Ահ , միւսիւ Լօրէն , գատընլարըն շօճուզլարտան հիչ
ֆարղլարը եօզ տրը . մէսէյա մատամըն հիչ միսաֆիր գա-
պուլ իթմէյէճէյի մուգարրէր իքէն , սիղին պուրատա պու-
լունմատըղընըզ էսնատէ միսաֆիր գապուլ իտիչի դարիպ
տէյիլ մի :

— Պէօյլէ ելքէնտէն կէլէն միսաֆիր չի՛մ իտի . տօգ-
թօր Լօրիյօ՛ մը , եօզ սա միւսիւ Հանրի Տըլաթուր-Վօտիյօ՛
մը . . .

— Գունլարըն պիրիսիտէ տէյիլ . Խաչը պաշը պիր է-
ֆէնտի . պու կիւնէ կէլինճէյէ գատար պուրատա հիչ հէօր-
մէտիյիմիգ պիր գաթ . համըֆըն միսաֆիր գապուլ իթմէտի-
յինի «էլլէտիմ» ֆագաթ սօն տէրէճէ ըսրար իյէ միւթլագա
միսթրէս տիգ Թուրէնէ , յէնտիսինին Պրլունվայէտէն կէլ-
տիյինի խապէր վէրմէյիլիյիմի իսթար իթտի , պէնտէ պիղ-
դարուր . . .

Ի՞րնէ Մուլէն , Պրլունվայէ սէօղիւնի տույունճա պաշ-
տան այադա գատար թիթրէյէրէք :

— Պրլունվայէտէն հա . . . տէյու հայգըրտը :

— Էվլէթ , յէնտիսինի թանըյօրմուսընըգ :

— Խաչըր . . . էյ մատամ յէնտիսինի գապուլ իթտի
մի :

— Էվլէճէ գապուլ իթմէք իսթմէտի . ֆագաթ Պը-
րլունվայէտէն կէլտիյինի խապէր վէրտիյիմտէ հալի պաշգա-
լաշտը . տէրհալ պու էֆէնտիյի չիւչիք սալօնա չըգարմագ-
թընտէ էմի իթտի . յէնտիսի տէ պիր գաշ տագըզա գար-
ֆընտա կէլիպ պիրլէշտիլէր :

— Էրէյիճէ պիր գէման գօնուշտուլար մը :

— Պիր սաաթտան դիյատէ . . . էն սօնրա մատամ պու
էֆէնտիյի մէրտիվէնին ալթ գատէմէսինէ գատար թէչեի
իթտի :

— Պու էֆէնտինին իսմի նէ :

— Յիրէտէրիգ Պէրար . . . պու իսիմտէ պիր գաթ պի-
լիյօ՛րմուսընըգ :

— Պիլմէյօրու՛մ , վէ պէլրի տէ պիղիմ՝ վաղիֆէմիգ
տէյիլ :

— Խապիյի , թապլիյի :

Ի՞րնէ Մուլէն Յրանսուատէն այրըրու պղըր աղըր մէլ-
տիվէնտէն չըգար իքէն . յէնտի ջէնտինէ :

— Գու Յիրէտէրիգ Պէրար չի՛մ օլապիլիյ . միսթրէս
տիգ Թուրէն էվլէճէ գապուլ իթմէք իսթմէյու պտա ,
սօնրա Պրլունվայէ նամընը իչիտիր իւթմէզ գապուլ իթմէ-
սինտէն նէ՛ մանա չըգարապիլէճէյիգ . պէլիմ իչին հիւշ

— Լուծփէն իամինդի սեղանին պագայում .

— Լիսթրէս տիգ Խուրէն .

— Խէմամ . . . սիգէ մարտաւ . . . ալլընդ մատամ .

— Խէշէքփիւր իտերիմ .

Գրչօտիյա մէջթուպը այրըր այմաղ սիւրաթիւ պինիպ կէլտիյի արապայա իժկո այրու պիթատի էլլերի թիթրէյէրէք զարֆը աչընճա եիւգիւնտէ պիւ նուրը մէսէրրէթ բարլամազա պաշլատը . Գիւ հագըգա իչինտէ Ժօրթ Տըլաթուր-վօտիյօ իմղասընը հափի պիւ սէնէա պուլունույօյ իտի . Գըլտիյա յէնտի յէնտինէ .

— Իշ եօյունա կիւտի . արթըրգ տիգի եագայատըմ . պէնտէն գօրղըլօյ իչթէ եէնիտէն բէնջէյի գահրլմտա պուլունույօյ տէմէյ տիւր . պու կիւն եիւգ պին ֆրրանդ իթէրթմ եարըն իշ միսինի այրըրմ . գըղլմտա զարիպէն մարփիգ օլաճագ տըր . արթըրգ իգպալիմ բարլամազա պաշլատը . տէյէրէյ . արապաճընըն ճատընը աչրպ արապաճըլա .

— Լաթիֆ սօղապընտաքի պանդայա . տէյու էմր վէրթ .

Արատան պիւ սատթ գատար պիւ զէման կէշտի . Գըլտիյա եիւգ պին ֆրրանդըրգ պանդա գայիմէյէրի համիլ օլտուղու հայտէ իամէսինէ ավտէթիւ . տօղրու եաթագ օտասընա պիթիչիթ օլան յիւչիւթ օտայա կիւտի . Ողույան լայրմըրըն մալիմի օլտուղու վէճհլէ . տէրունինտէ մա հիւմ վէ գըլմէթտար էվրազընը մուհաֆագա էլլէտիյի ապանօղտան մամուլ եագըրխանէ պու օտատա պուլունույօյ իտի .

Գըլտիյա . եիւգ պին ֆրրանդըրգ գայիմէյէրի եագըրխանէնին իւգէրինէ գօլտու . շէքմէճէյէրտէն պիւրինի շէքտի վէ զարիյնի յիրամէ մալիւմ օլան պէօյիճէք պիւ չըգտանը չըղարըպ . գայիմէյէրի իչինէ եերլէշտիրէճէյի Ենտատէ պիւ ֆիլպի մանի օլտու . անճագ բերթավարգ իլէ կէօրիլէպիլէճէք պիւ տիւյմէյի սըղըշտըրըպ չըղտանըն կիզլի պիւ կէօ-

նկնկիւզ վէ միւտհիշ պիր թագրմ խաթըրէլէր թէվլիտ խոնն պու խամի , Բօայայ մէ յտանընտարի մէճնունէ տէ թէլաֆֆուզ իտլյօր իտի . . . պու հայ սօղրուսը պէննէ ճախար տրզ գաթ տրր . պու իշին իշինտէ պաղը էսրար վար քի միւթլագա վագթ ու զէմանը կէլիննէ մէյտանէ շրզ սօճաղ տրր , տէտի .

Միւթըէս տիզ Թուրէն , պիր քիրա արապասընա րաքիպէն Սէն Մարսէլ սօղաղընա կիթտի . մօրմըն , Ծըրէտէրիզ նամը իլէ Էսկի մէթըէսինին խանէսինէ կիտու պ միւլագաթ իթմէսի իւզէրինտէն իքի սասաթ կէշմիշ իտի , տիզ օտասընա ավտէթլէ պէքլէյօր իտի .

Պիր արապանըն կէլիպ իզամէթ իյլէտիյի խանէնին Էօնխանաէ տուրմասը նագարը տրզ գաթընը ճէլպ իթտի , ճամլը բէնչէրէլէրտէն պիրինին բէրտէսինի գալտրըրպ պապտը . Իրլօտիյանըն արապատան էնտիյինի կէօրիւննէ .

— Պիզգաթ կէլիյօր . . . պէն պէօյլէ օլաճաղընտան Էմին իտիմ , քիմնէյէ Էմնիյէթի Էօզ տրր , իհթիյաթլը տավրանտրզրմ իշին բէք խասպէթ իթմիշիմ , տէտի .

Միւթըէս տիզ Թուրէն , գարանըրզ Էօլտան կէլիպ խանէնին էշիինտէն աթլամըշ իտի . քէնտի քէնտինէ .

— Նէ գարիպ խանէ . . . պու խանէաէ նասըլ ինսան Էաշայապիլիր տէմէքտէ իքէն , գարուճը գատըն մէզպուրէյի թէվզըֆ իտէրէք .

— Մատամ , նէ խթէյօրսունըր , տէյու սօրտու .

— Միսիւ Ծըրէտէրիզ Պէրարը կէօրէճէյիմ ,

— Նիմտի շրզտը կիթտի .

— (Սէրթ պիր շէհրէ իլէ .) Չըզըպ կիթտի մի , Քազաթ պուրատա պէնի պէքլէյէճէք իտի .

— Սիդի պէքլէյէճէք իտի հա . . . պիր մէքթուպ պըրագմըշ տըր , իհթիմալ քի պու մէքթուպ սիդին իշին տիր .

— Պիր մէքթուպ մը պըրագտը . Էվվէթ , Էվվէթ , պու մէքթուպ պէնիմ իշին տիր .

զիւնի աչտր . չըղտանը էլէ կէշիբէնէրին այուներ տէրհալ կէօրիւ պ ֆէրդ խտկալիմէսի զայրի գապիլ խտի . մէզպուրէ քէնտի քէնտինէ .

— Մի թէ վէֆա տի գին վասիյէթնամէսի իլէ Գօրթի-սէյլինին մադ պուզր սլէնճէ պէօյիւ ք պիւ սէրվէթ աիւր , ան-լէրի պուրատա սաղլամալը յըմ քի . պիւ եասպանճը էլինէ կէշմէյէճէ յինտէն էմին օյալըմ , տէտի .

Իբլօտիյա պու իքի բարչա քեաղըտը չըղտանըն կիշլի կէօզիւնէ եէրլէշտիւտիւտէն սօնրա , կէթիւտիլի գայիմէլէրի տախի իչինէ գ օյաու . վէ չըղտանը քէմալի տրգ գաթլա եա-ղրխանէնին էն տէրին պիւ քի շէսինէ վաղ իթտի . պու սը-րատա խրտմէթճի գատրն եանրնա կէլէրէք , սաչլարընը թանդիմ իթմէք իւղրէ կէլմիշ օյան բէրու քեարըն պէքլէ-մէք տէ օյտու զուներ խապէր վէրտի . տէրհալ եէրինտէն գալ-գըպ կիթտի .

Սաաթ եէտիյէ եազրն Իբլօտիյա քէրթմէսի իլէ պէրա-պէր հազըրլանմըշ սիւ սլէնմիշ օյտու գլարը հալտէ , հէնուզ խալի օյան պէօյիւ ք սալօնա կիւտիլէր . շալկը վէ օյտու պաշ-լամաղտան էվվէլ տալէթիլիւտէն պաղըլարը իչին պիւ թաամ սօֆրասը թէրթիւ պիւտիլի խտի . Գու տալէթիլիւ-րին իչինտէ Հանրի Տըլաթուր-Վ. օսիյս իլէ սօզթօր էթիլէն Հօրիյօ տախի պու լու նտու զու նտան , վաղ թը մուպէնտէ հէր իքիսի տէ կէլտիլէր .

Հանրի , Բընէ Մուլէնին սըղ գաթլա եիւ զիւնէ պազըպ թանըմազ սըղըն կէշտի . մաքինաճը պու պէլայը աթլաթ-տըղ տան սօնրա արթըղ իլէրիսինի տի շիւնմէտի . շիւնքի է-վէլճէ տօղ թօրա սէիշ պիւ շէյ հայրէթինիլի մու ճիւպ օլմա-սըն . հիշ պիւ շէյ ալտըրմայընըղ ս տէմիշ , վէ էթիլէն տէ սիւ քի թ խտէճէյինէ սալըր սէօղ վէլմիշ խտի . հաթտա Բընէ պիւ թաղրիւպ սօզ թօրա եանաչարազ ս Վ. ատիլիլի ու-նու թմայընըղ ս տէտի .

Բիլէր Լօրիյօնըն եէկէնի պիւ պաշ իշարէթի իլէ եէնի-

տէն թէէմինաթ վէրտի , ֆիաղաթ մէրազը պիւ գաթ տա-հա պըթմըշ խտի , քէնտիսինտէն սագլանան սըրըրն նէ օլ-տուզուներ , Գէրթ իլէ Բընէ Մուլէնին նասըլ պիւ րօլ , նէ կիպի պիւր օյուն իճրա իլլէյէճէ քլէրինի տիւ շիւնմէյէ պաշ-լարը .

Միսթրէս տիղ Թուրէն , լմու ալէթինէ ս տէրէճէ տըղ-գաթ իլլէմիշ խտի քի . եիւրմի սէնէ էվվէլիսի հալինտէն հիշ ֆարզը եօզ խտի . Սիլվիյա իսէ գաթէն կէնճ վէ կիւղէլ օլ-տու գտան պաշղա , լմու ալէթի իլէ պիւ գաթ տահա քէսպը լէթաֆէթ իթմիշ խտի . անա իլէ գըղ բէյտէրբէյ սալօնա կիւրէն միսաֆիլիլիլիլի գայէթ նազիքեանէ վէ տիլինի վազանէ պիւ սուրէթտէ գապուլ իթմէք տէ խտիլէր .

Գէրլին սօղաղընտարի խանէտէն մու վազ գաթէն այրը-լարազ , պիւ աղ տա Մօնթ Բարնաս կէշիտինտէ պըրազմիշ օլտու զու մուղ Տիւ պիլիլի իլէ Թէրրէմօնտը թէազըպ իտէճէ-յիլ .

Գու իքի խայըն արգատաշ , եէմէ քլէրինի եէլիպ շարասլ-լարընըտա շազմիշլար խտի . պիւ արալըղ Թէրրէմօնտ ար-գատաչընա տօղրու էլիլիպ .

— Սաաթ տօգուզ , թամամ իշիմիլի տի շիւնէճէք եանի արապա մէսէլէսինի հալլ խտէճէք վազըթ տըր . . . տէտի .

— Գուներ մէրազ իթմէ , էլպէթտէ էլիմիլէ պիւ արա-պա կէշիլիլիլի , արապաճըլարըն օթուրուպ հայվանլարընա եէմ վէրտիլիլիլի վէ քէնտիլէրինին թաամ իթտիլիլիլի պիւ մէվգըլա կիթմէլիլիլի .

— Պէն էօյլէ մէվգըլարը պիլիլիլիլի , Սէն սօղաղը արա-պաճըլարըն մէրքէլի տիլ , մի շիթիլիլիլի էքաէրէնի պու մէվ-գըլա միւրաճուաթ խտէրլէր , արապաճըլար պուրատա թա-ամ խտէրլէր .

— Թամամ , օյալա կէլիպտէ թաամէ պաշլատըղլարը կանտէ իշ եօլունա կիլէր . շիմտի պէն էլպիտէլի կիլէրէք միւքէմէլ պիւ արապաճը օլուրում , տօլլու արգատաչլա-

բրմբգրն թօրլանտրցյալը սեփշէ կիտեր, սաղլամ՝ վէ կի-
զէլ տթը պիւ արապա բթթիխաս պտերից, պէն հայլանն
պաշնտան եւմ՝ թօրպասընը ալըպ հապրլանտրցրմ՝ Լանա-
տէ, սեճտէ պիւ շէյ իշմէյ պէհաճէ-թ իլէ մէյխանէյէ կի-
րէրէյ պարույր կէօշէթլէրսին, օրատան տէրհայ սափուշուր
կիտերից, հէր թարաֆ ամուր օրտուդունտան թէքէրէյէ-
րին սէսի բէյ օ դատար շրգմազ, պէն սօղլու. Նօթըր Տամ
ար Եան սօգաղընա կիտերիմ, սէնտէ արգամտան կէլիբսին,
օրատա պիւրլէլիից, օլմազ մը:

— Բէք կիզէլ օլուր:

— Պուպաթ աշրրաճաղըմըզ արապանըն նօմէրօսը կէ-
րինմէմէլի տիւր, սէն հէման կիթ պիւրազ սիյահ յեաղըտ
իլէ դամգ ալ, յեաղըտը քէսէր դամգը սիւրէրից վէ նօմ-
րօնըն իզէրինէ եարըշտրրը վէրիբից:

— Անյաշրլտը, իշթէ պէն կիտիլօրում:

Պիւրազ սօնրա թէրրէմօնտ էլինտէ սիյահ յեաղըտ իլէ
դամգ օլուտուդու հայտէ ամաէթ իթաի, միւթէտղրպէն իպի
արգատաշ եօլա տիւշէրէյ Մէն սօգաղընա կէլտիլէր, Փիւ-
վազը գալտրրմ պօյունտա պիւր խանէ էօնիւնտէ սըրա իլէ
իշ արապա տուրույօր իտի:

Մէզբիւր սօգաղտա վազը պիւր յոգանթանըն, տիւր-
քեանտան թէֆրից իտիլմիշ պիւր սալասընտա, իշ արապա-
հը պիւր մասանըն յէնարընա օթուրուպ աղըր աղըր թաամ
իթմէքտէ վէ շունտան պունտան դօնուշմազտա իրէն, պիւր
արալըզ պիւրտէն պիւրէ սէօզիւ քէստիլէր, տիւրքեանտան
տօղրու պիւր սէս իշիտէրէյ դուլազ գալտրթմըշլար իտի-
պու շէթարէթլի սէս օ յօղանթաճա հէր քէսին պիւրիլի վէ
թանրտրըր պիւր սէտա օլմազըլա, լօղանթաճընըն գարըսը
պիւրտէն պիւրէ:

— Մ, պապա Լօրիյօ սէ՛նմիսին, տէյու հայզըրտըզը
կիպի, լօղանթաճը՝ գարըսընա մէյտան վէրմէյէրէյ:

— Միւսիւ Լօրիյօ, թափան հաշլամասը վէ գըզարթ-

ճասը, գոյուն պուտը, գոթայեթ, հանրնրգ հանկրսրնտան իթեթըսէ անը վերէյիւմ. . . տէտի :

— Պանա կիւզէլ պիւ թաւիչան հաշլաւասը իլէ պիւր շի- շէտէ ալա հրնատուն շարապ վերիւր :

13 Նամէրօլը արապանըն սահիպի զիտրի սէպգաթ իտէն իւշ արապանընըն թաամ իթտիտրի սալալա կէշտի, տէր- հալ հիւսնի սուրէթտէ գապուլ օյունարազ մասանըն քե- նարընա օթուրտու, արապանընարտան պիւրի :

— Պապա Լօրիլ, պու սաաթտա պուլաատա պուլունու- յրնրգա սէպէպ նէ օյուլօր, տէլու սօրտու :

— Նիմտի նէօվպէթիմի սապտըմ, հայվանընըն ելմիմի վերտիմ, արթըրգ գարըն տօյուրմազ նէօվպէթիտէ պանա կէլտի :

— Նիճէյի տըշարտա կէշիթէ Ելտսինիզ տէմէք օյուլօր :

— Եվվէթ, ինսան աւըլ պէօյլէ հավատէ բարա գազա- նապիլի :

— Պէնտէ էօյլէ եարաճաղըմ. . .

— Նէօվպէթի՞ն մի վար . . .

— Տուրընըզ իշի սիզէ անլատայըմ, թօհաթ պիւր միւշ- թէրիլէ թէսատիւֆ իթտիմ քի պանա պախշիշ իլէ պերապէր արապանըն ալթը սաաթըրգ իւճըթիմիտէ ըլշիմէն վերտի, սաաթ օն պուլու գրատաէլերիմտէ Նօթըր Տամ տը Նան սօ- գաղընտա 19 Նամէրօլը իանէնիմ Էօնիւնէ կիտէճէյիմ վէ օ- բատան միմի միմի պիւր հանըմ ալաճաղըմ. . .

Սիլեր Լօրիլօ պու էանատէ պաշընը գալտըրտը վէ միւ- թէթէթէթ պիւր հալտէ :

— Նօթըր Տամ տը Նան սօգաղը, Նամէրօ 19, տուր, տուր, պէն պու խանէյի թանըլօրում, հէմ պու պանա պիւր վազաա իխթար իտիլօր, պէնիմտէ արապամու էօյլէ մի- նի միմի պիւր հանըմ պիմէրէք Բօայալ սօգաղընա կիտիպ կէլմիշ վէ արապատա պիւր միտալեան ունու թմուշ իտի :

— Պէլթի պու օ տըր :

— Էվվէթ , օ տրր , նազիր պիր շէյ , ֆազաթ բէք շէյ-թան , բէք գուրնազ , եկկէնիմ' պուտուլա ինսանլերտէն օլմատրըր հալտէ , պու գրգա ֆէնա հալտէ թու թուլմուշիտի . պերէքեաթ վերսին քի թէսասի ֆէն նէ շիշէք օլտուղունը անլատրմտա իշին էօնիւնիւ ալտրմ , արապանա ալրպ կէօթիւրէճէք հանրմըն իսմինի պիլիյօրմուսըն .

— Պէրթ Սօնսթիլլէ , իւչիւնճիւ գաթտա իգամէթ իտիյօր .

— Խա յէնտիսի , էյ նէ բէյէ կէօթիւրէճէքսին .

— Պէրլին սօգալընտա պիր գօնաղա , միսիւ Ռընէ Սուլէն նամընտա պիր գաթ թարափընտան կէլտիլէթի սէշիլէթիւրէք ալրպ կէօթիւրէճէյիմ .

— Պէշիլէք պիր գարույա շաթմըշ , հիշ շիպհէ եօզ չի պուտա աշըգանէ պիր թէլյազի տիր . նէ հալ իսէ օրասը սանա այիտ տէյիլ տիր , մատէմ քի բարանը ալմըշսըն սէնին վաղիֆէն ալրպ կէօթիւրմէք տիր .

— Նիւպհէսիգ , պիր գասաէհ տահա եուվարլատրդտան սօնրա կիտէճէյիմ .

54

Պու էսնատէ սաաթ օնա եազլաշմըշ իտի . շիտտէթի պիր եալմուր եալըլօր իտի . Տիւպիլէֆ իլէ Խէրրէմօնտ արապալարը մուպէնէյէ գօյուլտուլար . գաթէն գալապալըրը նատիր օլտն պու սօզագ , պու սաաթտա վէ պէօյլէ պիր հէվատէ պիսպիլիւն խալի վէ սիւքիլի իշինտէ պուլունտուղունտան , իքի սէֆիլ մախլիւգլէր հարաքէթլէրինտէ սէրպէսթ պուլունույօրլար իտի .

Տիւպիլէֆ . արապալարը մուպէնէ իլլէտիլի սըրատա Ռիլէր Էշիլլէթիւ արապալարընը ինթիխապ իլէ .

— Օ՛րս , իշխե՛ց հիւզել պիր արապա , հայվան տա ճրնս , հայտե չարբգ օլ , էվել էմիրտե քեաղըտը չրգար տա շու նամերօնըն ի զէրինէ եարըշտըր , տէմէսի իլէ , Խէրրէմօնտ միթէէսիֆանէ .

— Նամերօ ԱՅ . պու ուղուբսուզ նամերօյու արապայը ինթիխսայ իտէնէքսէն , պիգիմ իշին պէլա հաղըր տըր տէմէք տիր , տէտի .

— Գեօյլէ պաթըլ իթիգատյարա թէպսիլէթ իթմէք քեարը ազիլ տէյիլ տիր . հայտե չարբգ օլ քեաղըտը եարըշտըր .

Խէրրէմօնտ պամպըր քեաղըտը ի զէրինէ եարըշարրըպ նամերօյը գարատը . պու սրբատա Տիպիլէֆ տէ հայվանըն պաշրնտան եէմ՝ իօրպասընը այըպ կէմի թագտը . միթէազըպէն Խէրրէմօնտա .

— Հայտե արապայա կիր տէ օթուր պագայըմ , տէր տէմէգ հէման արապանըյա մախսուս օյան մէվղըյա չրգըպ թէրպիլէյի էլինէ այտը , Խէրրէմօնտ տէ արապայա կիրուպ օթուրտը , արապա աղըր աղըր եիւրիմէյէ պաշատը , թէքերլէյիերին սէտասը շամուրըր գալտըրըմ ի զէրինտէ անճագ իշիտիլէպիլյօր իտի .

Լօգանթատան եիրմի ատըմ գատար ուզապլաշընճա Տիպիլէֆ տէօնիւպ արգասընա պագտը , քիմնէնին տըշարը չրգմատըղընը կէօրիննէ զէմուր հայվանա հրզըր պիր գամչը կնտիրտի . պու կիպի մուամէլէյէ այըշմամըշ օյան պէյկիր , ճան աճըսը իլէ տէօրթ նալ զօշմաղա պաշատը , Թամ սաաթ օնտա Իիլէր Լօրիլյօնըն չալընմիշ արապասը նօթըր Տամ՝ տը նան սօղաղընտա ԱԾ նամերօյը խանէնին էօնիւտէ տուրտու . Տիպիլէֆ եէրինտէն աթյայըպ արապաստան չրգմագտա օյան Խէրրէմօնտա .

— Սէն շու . պէյկիրին պաշընը թութ զի պիր եէրէ գըմըլտանմասըն , մէրտիվէնտէն կնտիլիմի իշիտիննէ իհթիլյաթլը տավրան . խուսուսի իլէ պիգիմ ուսթանըն թէնպէհի

ունութմա, մինի մինի հանրմա գարջը հիւրմէթ ու լիայէթ
օլունանագ, տէտի:

— Սէն օրասընը մէրագ իթմէ, պէն էօյէ շէյլերի էյի-
նէ անլարըմ . . . Տիւպիյէֆ գարույա տօղրու թէվէննէն
իթտի, ֆագաթ գարույը գարայը պուլարագ պիր գաչ տէ-
ֆա շալտը. գարունը գատրն գօրտունը շէքիպ տէ սախթէ
արապանընըն իշերիյէ կիրտիյիսի վէ մէրտիվէնտէն չըգտըղը-
նը կէօրիւննէ:

— Պէշլէ նէրէյէ՞ կիրտիյօրտունը, տէյու սօրտու:

— Իւշիւննի գաթտա մէրտիվէնին գարջըսընտաքի օ-
տատա սաքին մատմագէլ Պէրթի արայօրում:

— Վիմին թարաֆընտան կէլիյօրտունը:

— Միւսիւ Րընէ Մուլէն թարաֆընտան, քէնտիսինի
ալըպ տէ . . .

— Կիվերիւ, չըգընըլ . . .

Այլագ հէրիֆ, քէմալի սիւրաթլա մէրտիվէնտէն չը-
գըպ գարույը շալտը. Պէրթ, շապգասը պաշընտա վէ եի. զի
գալըն պիր նիգապ իլէ մէսթուր օլտուղու հալտէ զուհուր
իթտի. Րընէ Մուլէն իլէ վէրիլէն գարար միւնիպիւննէ կէնն
գըլ վագթիւնտէն էվվէլ հազըր պուլունույօր իտի. Տիւպի-
յէֆին սէօլ սէօյլէմէսինէ լուղում գալմատը. պու խապիսի
կէրչէքտէն արապանը գանն իտուպ, լաթիֆ պիր շիվէ իլէ:

— Միւսիւ Րընէ Մուլէն թարաֆընտան կէլիյօրտունը
տէյիլ մի, տէյիւննէ. Տիւպիյէֆ վիրուտինէ ինթիգար ի-
տիլտիյիստէն տօլայը տիւշարը հայրէթ օլուպ:

— Էվլէթ մատմագէլ, սիզի ալըպ կէօթիւրմէք իւզրէ
կէլտիյիսի տէ շու քեաղըտլա խապաթ իտէպիլիւրիմ . . . տէ-
յերէք, խապիս հէրիֆ Թէֆէր թարաֆընտան եաղըլան
քեաղըտը Պէրթէ ուզաթտը. կէնն գըլ պու քեաղըտա աս-
լա էհէմիյէթ վէրմէյերէք:

— Պիլիյօրում, պիլիյօրում, սիզ էնինիլ պէնտէ շիմ-
տի կէլիյօրում, տէտի:

Տիւպիյէֆ, Թէֆէրին եաղտըղը քեաղըտը ճէպինէ աթ-
տը. մէրտիվէնտէն էնտիյի զէման շու սէօպլէրի մըրըլտանը-
յօր իտի:

Ձօգ շէյ . . . պիր ատէմին իամի եատ օլունմագլա իշ
հէման եօլունա կիրտի. հէմ տէ պէնի պէրլէյօր իմիլ կիպի
հաղըրլանմըլ. պէշլէ ուսթա պիւթիւն պու շէյլերի էվէլ-
տէն եօլունա գօյմուլ . . . տօղրուսը պու հէրիֆ բէք շէյ-
թան, բէք եաման շէյ . . .

Պիր գաչ տագըգա սօնրա Պէրթ արապանըն եանընտա
պուլունույօր իտի. սախթէ արապանը այագ իւզերինտէ
տուրմուլ օլտուղու հալտէ:

— Կիրինիլ մատմագէլ . . . պուրատա պիր ատէմ տա-
հա կէօթտիլիւնիլտէն տօլայը շէքինմէյիւնիլ, պու տա Րընէ
Մուլէնին տօսթլարընտան պիրիտի տիր, տէմէսի իւզերիննէ,
տիկէր հայտուտ ինթիյաթքեարանէ պիր թավը իլէ զէվ-
գըրգըրագը սէլամիլայարագ:

— Հէմտէ սասրգ պիր տօսթ. պու միւ հթէրէմ Րընէ
տօղրուսըղըլա սիզի պէյլէյօր, տէտի:

Պէրթ պու հալլէրտէն ասլա գանն ու շիւպհէյէ տիւշ-
մէյիպ տէր հալ արապայա կիրտի. Տիւպիյէֆ գարուսընը
գարար իքէն:

— Մատմագէլ, պիլմէնիլ լագըմ կէնի թի կիտէնէյի-
միլ մահալ էրէյիճէ ուզագ տըր, սագըն ճանընըլ սըգըլ-
մասըն, տէտի:

Պու էսնատէ Րէն սօգաղընտան տօղրու պիր արապանըն
սիւրաթլա կէլտիլի իշիտիլիյօր իտի, սախթէ արապանը քէն-
տի քէնտիսինէ:

— Պիզի պուրատա քիմսէ կէօրմէմէլի տիր, հէման տէ-
միրի գալտըրմայը, տէյերէք պէյկիրի գամըլատը, արապա
չըմէնտըֆէր կիպի պիր սիւրաթլէ հարաքէթ իթտի. Տիւպի-
յէֆ եիրմի ատըմ գատար իլէրլէտիլքտէն սօնրա տէօնիւպ
արգասընա պագտըղընտա, տիկէր պիր արապանըն 19 նօ-

մէրօլու խանէնին էօնիւնտէ տուրտուղընը կէօրտի :

Եւօգարըտա խապէր վէրտիյիմիգ վէճհլէ , պու արապա .
 ճը Բըճէ Մուլէնտէն իւճրէթինի բէշինէն այմըշ օլմաղըլա ,
 վաղթըլըլա խըտմէթինի իյֆա իթմէք ի զրէ լօղանթատան
 չըղըպ արապասընըն եանընա կէլտիյի էսնատէ , գալտըրըմ
 պօլընտա տէօրթ արապա եէրինէ իւշ արապա կէօրտիյին-
 տէն տէրհալ լօղանթայա կիրուպ :

— Լօրիյօ , Լօրիյօ , պուրայա կէլիր իքէն արապանը կէ-
 թիրմէտի՞ն մի , տէյինճէ , Լթիյէնին իթթիյար ամուճասը
 իույլանարազ :

— Լաթիֆէնին սըրասը մը եա , տէտի :

— Լաթիֆէ մաթիֆէ իթմէյօրում :

— Եէ տէյօրսուն , 13 նամէրօլը արապամ գարունըն
 էօնիւնտէ տէյի՞լ մի :

— Իայըր , եէմին իտէրիմ ըի սէնին արապան կէօ-
 րիւնմէյօր . . . չալմըչլար տէմէք օլուր :

Բիյէր Լօրիյօ իլէ տիկէր արապաճըլար տըչարը ֆըրու-
 տըլար . Լօրիյօ սայիգայի եէա ու հիտտէթլէ աղղընա կէլէնի
 սէօյլէյօր իտի . Նիրմի պէշ սէնէտէն պէրի պու սէնաթլէ
 մէչղուլ օլտուղու հայտէ , հէնուղ պաչընա պէօյլէ պիր շէյ
 կէլմէմիշ իտի :

Ճիւղար սօգաղար արանտը , նատիրէն կէլիպ կէչէնլէր-
 տէն սօրույտը , հիշ պիր թարաֆտա պիր արապա կէօրիւլ-
 մէյօր , հիշ յիմսէտէն պիր մալիւմաթ այընամայօր իտի :
 Պէրթի այմաղա կիտէճէք օլան արապաճը հաղըրլանարազ :

— Բօյխ մէրքէզինէ միւրաճաաթլէ շիքեպլէթ վէ պե-
 յանը հալ իթմէլիսին . . . տէյիլէք , Նօթըր Տամ տը Շան
 սօգաղընա տօղրու եօլա տիւզէլտի , վէ Տիւպլէթիմ թամ
 13 նամէրօլը արապա իլէ ուղաղչաչտըղըր էսնատէ , օտա սէմ-
 թի մագսուտէ վասըլ օլտու . գարույր չալընճա աչըլարազ ,
 գարունըր գատըն :

— Չօգ շէյ . . . կալիպա պու աղչամ արապաճըլար

Եւքտիկէրի իլէ պուրատա պիւրէշմէք իւզրէ սէօզ վերմիշ-
յէր, տէյու հայգրրտըգ տան սօնրա, սիզ նէ իսթէյօրսու-
նըգ, տէտի:

— Պու էվտէ իգամէթ իտէն մատմազէլ Մօնսթիյէ նա-
մընտա պիր . . .

— Սնլատըմ, նամուսլը պիր զԵՆԾԵՆՆ տըր . . . սիզի
պուրսյա քիմ կէօնտէրտի:

— Միսիւ Բընէ Մուլէն:

— Չօճուղում, էօյլէ իսէ կէճ գալտրնըգ:

— Կէճ մի կէլտիմ, ալ սաննա պիր թօհաֆլըգ տահա.
հիսապ իտէրսէք մուայէն օլան վաղրթտան պէշ տագըգա
տա էվլէ կէլտիմ:

— Ոլապիլիր . . . սիզին պու խըտմէթ իյֆա իտիլտի:

— (Նաչգըն պիր հալտէ.) Պիզիմ խըտմէթ իյֆա մի ի-
տիլտի. Մատամ լութֆէն հագըգաթը սէօյլէյինիզ, պէն
բարամը բէշին ալտըմ, նամուսը տայիրէսինտէ բարա գա-
զանան ինսանյարտանըմ. պու գըզըղազըն պէնի պէքլէմէսի
լաղըմ կէլիր իքէն նա՛սըլ օլուր տա գայգար կիտէր . . .

— Ղարիպ շէյ. տէմէք օլույօր քի մատմազէլ Պէրթի
պու ազչամ ալըպ կէթիւրմէք իշին եայրնըգ սէչէ թէն-
պիհ օլունամըշ . . . մատմազէլ Պէրթ սիգտէն պէշ տագը-
գա էվլէլ պուրայա կէլէն սիսլի պիր արապաճընըն արա-
պասը իլէ կիթտի, սիննաէն ալէյհ արթըգ սէնտէ կիտէպի-
լիրսին:

— Ծագաթ պու օլմայանագ շէյ . . .

— (Ղիտտէթլէ.) Էյ արթըգ ուզատըյօրսուն. սաննա
հագըգաթը հալի սէօյլէտիմ, մատմազէլ Պէրթ կիթտի,
միսթէճիրլէրիմ քեամիլէն կէլտիլէր, պէնտէ շիմտի կիտիպ
եաթմանսղըմ. հայտէ պագայըմ գարչըմտա տուրմա:

Եամուսլը արապաճը պաչընը էօնիւնէ էյիպ մրըլտա-
նարագ:

— Հայ Սլլահ պէլասընը վէրսին, ֆագաթ պէն կէճէք-

մեծիչ իտիմ, պունա նէ՛ մանա վերեճեյից . տօղրու . Պերլին սօգաղընտաքի խանէյէ կիտիպ իշի խապէր վերմէլիյիմ . հիշ օլմագաա պէնի պիր տօլանտրրճը զանն իթմէյէ քիմսէնին սէլահիյէթի գալմազ . տէյերէք . Պերլին սօգաղընա տօղրու եօլա չըգ տր .

Թէֆէրին . Ժօրժ Տրլաթուր Վօտիյօյա ս Պու ագչամ սիգի կէլիր ալըրըմ . տէտիյինի . օգույանյարըմըղ ունութմամրչլար տըր զանն իտերիզ . Տիւգ ճէնապլէրի միսթրէս տիգ Խուրէնտէն այրըլըր այրըլմազ Թէֆէրին խանէսինէ կիթմիշ . լաքին խապիսի էվինտէ պուլամամըչ իտի . Տիւգ քէնաի իգամէթ կեահընտա քէմալի սապրսրըղըղլա Թէֆէրի պէքլէմէքտէ իքէն . խապիսը մէրգուժ սաաթ տօգուղ պուչուգ տա արգը վիճուտ իտերէք . Ժօրժա .

— Տիւգ ճէնապլէրի . միսթրէս տիգ Ժուրէնի կէօրտիւնից մի . պու տիւշմէնի եօլա կէթիրմէք իչին հուզուրընըղ քիֆայէթ իթտի՞ մի .

— Կըլօտիյայը կիտուպ կէօրտիւմ . . . Ֆագաթ թէէսիւֆ իտերիմ քի ալտանըյօր իմիչիմ . պու գատրնըն էլինտէ գալի սիլահլար վար . իշթէ պու մէսէլէյէ տայրըլ էվէլ էմիրտէ սիղինլէ միւզաքէրէյէ կիրիշմէք իսթէյօրուժ . պէլքի պանա կիւզէլ պիր նասիհաթ պիր մալիւմաթ վերէպիլիբսինիզ .

— Պու մէսէյէյէ տայրը եօլտա կիտեր իքէն ալիգ ու ամիգ տիւշիւնիրիզ . . . Պերթի էլէ կէչիրտիյիմիգի կէպլէրինիզ իլէ կէօրմէք արգուսընտա իսէնիզ . շու տազըղատա թէմամ կիտիլէճէք գէման տըր .

— Հայ հայ . հայ հայ .

— Էօյլէ իսէ վագըթ վեֆթ իթմէյէլիմ . իսթիխտամ իթտիյիմ ատէմլէրին իշ կէօրէճէքլէրի գէման հուլուլ իտիյօր . . . բարալուր հազըր մը .

— Եվ վէժ .

— Թէք կիւզեւ, կիտէլիմ .

Թէքէր իլէ տիւզ զարուներն էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ
օլան արապայա պինտիլէր . Թէքէր արապանքյա .

— Մօնթրէվիլ սօզաղընա, իսթիհէքեամաթ զարուսը
էօնիւնէ զատար, տէյու էմր վէրիննէ, արապա տէրհալ
հարաքէթ իթտի . Թէքէր տէ .

— Տիւզ հաղրէթլէրի, իսթէրսէնիզ զօնուշայլմ, Գըլօ-
տիյա բարա մը իսթէյօր, տէմէսի իլէ, տիւզ պաշընը սալ-
լայարագ .

— Եվ վէժ, հէմ շօզ, թիւլիյէթլի բարա իսթէյօր,
տէտի .

— Նէ զատար .

— Սէրվէթիմին նըսֆընը թալէպ իտիյօր .

— (Հայգըրարագ .) Իւշ միլեօնտան պիյատէ . . .

— Իսթէտիյի պունտան իպարէթտէ տէյիլ, թէքիմէսի-
նի օղլու մա թէգվիհ իթմէք իսթէյօր .

— (Հայրէթլէ հայգըրարագ .) Օխ, օխ, պու գատըննէ՛
պէօյիք պիր նուֆուզու իգթիտարէ մալիք իմիշ, պէօյլէ պիր
թալէպտէ պուլունմագ իչին հաղրգաթէն էլինտէքի սիլսահ-
լարըն բէք գալի բէք սաղլամ օլմասը լաղըմ կէլիյօր . . .

— Եվ վէժ, էյիմտէքի թիւահլար բէք միւտհիշ տիր . . .
էսրարըմըզը իֆշա իտէնէք էսպապըն պիր զըսմընա մալիք
պուլունույօր . . . Եանի իսթէրին պէրհայաթ օլտուղունը պի-
լիյօր վէ պու մէննունէնին իատէյի աֆիլյէթ իտէպիլէնէյին-
տէնտէ իւմիւտվար կէօրիւնիւյօր . . .

— Իհթիմալ թի պու գատըն, հարաքեաթ ու մուտէ-
լաթըմըզը թէքթիշ իթմէք իչին պիր ատէմ իսթիխտամ ի-
տիյօր, պիլֆարզ իսթէր թէսպը իֆագաթ իթմիշ օլսուն տէ-
յէլիմ, պէօյլէ օլմագլա Գըլօտիյա վարնի նէ՛ ֆայիտէ հա-
սըլ իտէնէք .

Տիւզ, պիրատէրինին վասիյէթնամէսի Գըլօտիյանըն Եէ-

իլէ իգտիվածքնս մուվաֆազ ասի իտէճէ քսիւիլ, պուշտան պաշգա շարէ եօգ, ֆազ ասի պիրաստերինիղին եազըպ պըրազ մըշ օլտուղու վասիյէթնամէնին, հազըգ ասիէն պուզատընըն էլինտէ օլուպ օլմատըղընս գանաասիը քեամիլէ հասըլ իտինիգ :

— Վասիյէթնամէնին էլինտէ պուշտանմասընս էմինիմ, զիրս պէօյլէ պիր քեաղըտ պուշտանմամըշ օլտա, պէնի օգատար թէհտիտ իտէմէգ իտի, պուշտան պաշգա էլինտէ տիկեր պիր քեաղըտ տահա վար իսէ տէ, պու օգատար մուխաթարայը տէյիլ տիր :

— Տիկեր քեաղըտ նէ օլույօր :

— Պիրատերիմի պիր գըրըն ասարպէսի իլէ եերէ սերմիշ օլան Գօրթիսէյի եէտինտէն այրնան մազպուղ սէնէտի :

— Պու հալտէ մուգապէմէթէ իմքեան գալմայօր, հէր հալտէ օղլունըղ Օլիվիյա տիգ Ինուրէնի դէվճէլիյէ գապուլ իթմէլի տիր :

— Հանրի պէօյլէ դարիպ պիր իգտիվածէ նասըլ մուվաֆազ ասի իտէր :

— Պու սուալէ ճէվապ վերէպիլէ Էէք տէ եալընըգ սիգսինիգ :

— Օղլում, մատմազէլ տը Լէյլիյերի սէվէյօր վէ իգտիվածլարրտա գարարաշտըրըլտը :

— Իգտիված գարարարընըն պօզուլտուղը տայիմա կէօրիւլմիշ տիր :

— Պու պանսա միւմքիւնսիղ կէօրիւնիւր, Հանրի բազը օլմայաճագ տըր :

— Իէտէրլիք նուֆուզունըղը իսթիմալ իլէ զալէպէ Իտէրսինիլ :

— Պու բէք միւշկիւլ օլուր . . . (Պիր ազ տիւշիւնտիւքտէն սօլուա) արթըգ գօնաղըմա ավտէթ իտուպ եէրլէշմէք լազըմ կէլիյօր :

— Շիւպհէսիղ . . . պուշտա տա հիշ պիր վէխամէթ

տինտէ պուլունտուղընը վէ անը էլտէ իթմէք միւ մշին օյմա-
տըղընը պէյան իտինճէ , բօլիս միւֆէթթիչի քէմայի հայ-
րէթլէ .

— Օ՛ , պու գատըն նէ պէօյիք պիր իգթիտարէ , Նճ՛
պէօյիք պիր գուվվէթէ մալիք պուլունույօր , տէյու մըրըլ-
տանար .

— Էվվէթ , էվվէթ , հէմտէ հէր շէյի կէօղինէ քէս-
տիրմիշ տիր .

— Էյ , թէքլիֆլէրինի գապուլ իտէճէքմիսինիզ .

— Սօն ճէվապը վէրմէք ի գրէ եարընա գատար մի հ-
լէթ թալէպ իթմիմ , մազսատըմ սիզինլէ մի գաթէրէ իթմէք
իտի . նէ նասիհաթ իտէրսէնիզ անա կէօրէ հարաքէթ իտէ-
ճէյիմ .

52

Թէֆէր , պիր գաշ տագրգա գատար տիւ շիւնտիւքտէն
սօնրա քէլամա աղազ իտէրէք , շու սէօղլէրի սէօյլէտի .

— Տիւգ հազրէթլէրի , եագայը էլէ վէրմիշսինիզ . . .
շիմտի իրի մէսէլէ վար . եա րէզալէթ վէ ինթամ իտէճէյի
խարասլիյէթի վէ եախօտ պէօյիք պիր ֆէտարեարլըգլա
թէքլիֆլէրինի գապուլ իթմէնիզ լազըմ կէլիյօր , իրի գատըն
սիզի քիւլիյէն մահվ իտէպիլիր , պունլարտան պիրիսի Գէրթ
տիր յի արթըգ պու ճիճէտէն իթիպարէն պու եիւգտէն օլան
գօրգու պէրթարաֆ օյտու տէմէք տիր . . . շիմտի եալընըգ
Գըլտիյա Վարնիյէ գարըը միւ շկիւլ պիր մէվգըտա պուլու-
նույօրսունըգ , նէ օլուրսա օյտուն րահաթընըգը վէ սէլամէ-
թինիզի իլթիզամ իթմէյիտիչ . . . պու տիւրլիւ ահվալտէ
ինսան պէլանըն Էհվէնինի իլթիյար իթմէլի տիր . պինսէն
ալէյհ մախտու մընըղըն միսթրէս տիգ թուրէնին քէրիմէսի

Թէհլիպէ եօզ տըր . ֆագաթ պիր իքի կիւն տահա սապր իթմէլիսինիզ , պու միւ տակթ զարֆընտա պէլքի նակէհանի պիր շէյ վուզու պուլուր . . Դըլօտիյա , Ան Մարսէլ սօզազընտա իզամէթ իթտիյինիզի պիլիյօր մը :

— Լիվվէթ . ֆագաթ Ֆըրէտէրիզ Պերար նամընը մասլահաթկիւզարըմ օլան ատէմին իսմինի զանն խոլյօր :

— Պու զաննտա պուլունմասը խապէթ օլմուշ , նէ հալ իսէ եարըն սիզ եինէ քէնտիսինի զիյարէթ խոինիզ . պու իզտիվաճ իշին սօն տէրէճէյէ զատար շալըշահազընըզա տալըր թէէմինաթ վէրինիզ . . պունըն իւզէրինէ սիզէ պիր գաշ կիւն տահա միւհլէթ վէրիւ . Էսթէրէ կէլինճէ , անըն իշին ասլա մէրազ իթմէյինիզ , անլաշըլըյօր քի Դըլօտիյա պու գատընըն Շարանթօն խասթախանէսինտէ պուլունտուղունտան խապէրտար տէյիլ տիր . օլսա պիլէ եանընա կիտէպիլմէսի իմրեանըն խարիճինտէ տիր . տիւզ հազրէթլէրի միւսաատէնիզլէ շիմտիտէ պիր ազ իշլէրիմիզուէն պահա իտէլիմ :

— Իէք կիւզէլ :

— Սիզէ էվվէլճէտէ սէօյլէմիշ իտիմ քի պու խուսուստա քէլլէմի գօլթուղումա ալըշազ շալըշըյօրու մ . .

— Պէնտէ վատիմի իյֆայէ հազըրըմ , Պանեօլէ թէրէսինտէքի խանէտէն չըզար չըզմազ իքի եիւզ պին ֆըլանգը հավի օլան սէնէտի էլինիզէ թէսլիմ իտէճէյիմ :

— Պու իշ իշին էլլի պին ֆըրանգ զատար պիր մէսարիֆ օլմուշ տըր , մալիւմինիզ տիր քի պէօյլէ իշլէրտէ իւշէ պէշէ պագըլմազ . . .

— Պու էլլի պին ֆըրանգըտա պաշգահա վէրիրիմ :

— Տիւզ հազրէթլէրի , պու զըզա նիսպէթլէ Դըլօտիյա վարնի բէք օ զատար մուհլում պիր մէվգը իշլալ իթմէտիյի հալտէ քէնտիսինէ իւշ միւեօն վէրույէ հազըրսընըզ . . . խուսուսի իլէ պու գատըն նէֆսինէ այրու պիլ թէհլիպէտէ պուլունմայօր . պէն իսէ քէլլէմի գօլթուղումա ալըյօրու մ . . . պունըն իշին իքի եիւզ պին ֆըրանգ քեաֆի տէյիլ տիր . . .

— Տահա զիյատէ նէ՝ իսթէյօրսունըդ :

— Իքի միսյինի , եանի տէօրթ եիւզ պին Քրրանգ :

— (Հիտտէթ վէ իթիրաղ մէգամրնտա) Պագաթ . . .

— (Սէօղիունի քէսերէք) Տիւզ հազրէթլէրի , իթիրաղ բարա իթմէզ , պու շարթ իշինիզէ կէլմէզսէ իսթիխտամ իթտիյիմ՝ ասէմլէր Պէրթի ալտրգլարը եէրէ կէօթիւրիւպ պըրագրըլար . . . իշթէ պու գատար :

Ժօրթ իշին պուտա թահամիւլ օլունմայաճագ պիր թէհտիտ իտի . Պագաթ Գըլօտիյա կիպի պու խայլն շէրիյինին արգուսընա գարշը մուգավէմէթտէ դայրի գապիլ օլտուղունտան , պօղուգ պիր սէս իլէ :

— Պօղաղբմա սարըլըյօրսունըդ . . . դարարը եօգ , հալու մէվղըտան իսթիֆատէ իթմէք իսթէյօրսունըդ . . . պունատա բէք էյի , իսթէտիյինիւզ գատար բարայա մալիք օլաճաղընըղտան էմին օլունըղ , տէմէսի իլէ , Թէֆէր պաշընը էյերէք :

— Իէք կիւզէլ , պէնիմ տայիմա սէօղիունիւզէ իթիմատըմ վար տրր տիւզ հազրէթլէրի , տէտի :

Պու էսնատէ արապա տուրտու , իքի արգատաշ էնտիլէր , Թէֆէր արապաճընըն իւճրէթինի վէրիպ սալտըգտան սօնրա Պանեօէյէ տօղրու եօլա տիւզէլտիլէր , եալմուր քէսիլմիշ իտի իսէտէ , բույի սէմա միւրէքքէպ կիպի սիյահ վէ եօլտա խալի վէ սիւքիթ իշթտէ պուլունույօր իտի :

Թէֆէր իլէ արգատաշը սէրի ատըմլար իլէ եիւրիտիւքլէրինտէն , ապ պիր միտտէի՝ դարֆընտա քէօյէ վասըլ օլուպ , Գարսօլէրի թէրէսինէ շըգմաղա պաշլատըլար . էրէյիճէ տէվամ իտէն եաղմուրտան եօլար պօղուլմուշ վէ թէրէյէ գարիպ օլան շուգուրլար շամուրտան պիր գաթ տահա ֆէնալաշմըշ վէ ատէթա պիրէր կիրտասլ հայինի ալմըշ իտի . պու արայրդ Թէֆէր շէրիքը ճինայէթինէ :

— Տիւզ հազրէթլէրի , պէնտէն ու պագլաշմայրնըղ , հայաթընըղը թէհտիլէրի իլգա իթմիշ օլուրսունըղ , պու ճի-

վարըն հէր թարաֆը պիրէր ֆէլաքէթ ուշուրումը տրր , հէ-
լէ պագրարընըն տէրինիլի բէ.ք տէհչէթլի տիր , տէտի .

Իքի խայըն արգատաշ սիւրաթլա վէ սաքիթ պիր հայտէ
էրէյիճէ եիւրիւտիւկեր Թէֆէր պէօյիւք պիր տիվարէ մէր-
պութ պիր գաբոււնըն էօնիւնէ կէլինճէ տուրտու , գաբույր
աչտը վէ խէվֆ ու տէհչէթինտէն թիթրէմէ.քտէ օլան տիւգի
էվվէլճէ պահճէյէ վէ սօնրա խանէյէ իտխալ իյէ պիր իտարէ
լամպասը եագտը , ժօրթ էթրաֆընա պիր կէօղ կէգտիրիպ .

— Նէ գատար հիւզնէնկիզ պիր էվ . . . տէյինճէ , Թէ-
ֆէր կիւլէրէք .

— Մամաֆին բէ.ք կիւզէլ պիր էվ տիր , հիշ պիր գու-
սուրը եօգ , հէր թարաֆը տէմիր չըպըզլար վէ բարմագլըզ-
լար իլէ մուհաթ . . . հէլէ բէնչէրէլէրին գանատլարը գա-
րանաճագ օլուրսա , տըշարըյա զիյա աքս իթմէք իհթիմալի
եօգ , տէտի .

Պու էսնատէ ալթ գաթտա եըզըլան օտուն գըրընթը-
լարը , չալըլար վէ թալաչլար տիւգին նագարը տըզգաթընը
ճէլպ իլէ .

— Պունչարը էվտէ՝ մի պուլտոււնըզ , տէյու սօրտու .

— Խայըր , պէն կէթիրթտիմ .

Ժօրթ իշի անլատը , էլլէրի խաֆիֆ պիր սուրէթտէ թիթ-
րէյէրէք .

— Աթէշ . . . տէյու մրըլտանտը .

Թէֆէր թաստիգ մաղամընտա պիր պաշ իշարէթի իլէ
մուգապէլէ իտինճէ , տիւգ սէօղիւնէ տէվլամ իտէրէք .

— Եանկըն ուզագ տան կէօրիւլիւր վէ տէրհալ իմտատէ
եէթիշիրիէր , տէտի .

— Նէտէն սօնրա , թուրամպահըլար եէթիշիպ կէլին-
ճէյէ գատար պուրատա զիւլան պաշգա պիր շէյ պու-
լամաղլար .

— Մագաթ գրգ ֆէրեսատ վէ խթիստատէ գըյամ ի-
տէրսէ .

— Սիդի թէ.քրար թէէմին իտէրիմ .քի ֆէրեատընը պիր
քիմսէյէ իշիթտիրէմէզ . . . խուսուսի իյէ եանկընտան էվվէլ
ճանը չըգարսա ֆէրեատէտէ լուգու մ գալմաղ . . . հէլէ եան-
կըն հէր շէյի սիյէր սիւրիւրիւր , էվ յեամիլէն եանտըզ տան
սօնրա ճինայէթտէն հիշ էսէր գալմաղ . . .

Ժօրթ դաչլարընը չաթտը , եիւղիւ դօրդունճ պիր հալ
քէսպ իթտի , պու սըրասա Թէֆէր սաաթընա պագա-
րագ .

— Սաաթ օնը շարեէ.ք կէշէյօր , տիւգ հազրէթլէրի սիզ
պուրատա գալընըզ , պէն պիր աղ տըշարըյա չըգըպ սաթմ
լէրիմի պէքլէյէճէյիմ , նէրէտէ իսէ շիմոի կէլիլէր . . . տէ-
յէրէք , սէյֆիյէնին մէրտիվէնի իւզէրինէ չըգտը վէ էթրա-
ֆընը տինլէմէյէ պաչլատը .

Պիշարէ Պէրթին հէր տիւրլի շիպհէտէն ազատէ պիր
հայտէ 13 նօմէրօլը արապայա պինտիլի մալիմիմիզ տիր ,
արապա հարաքէթ իթտիրտէն սօնրա , Թէրրէմօնտա .

— Միւսիւ , սիզ Բընէ Մուլէնին սօսթլարընտանսընըզ ,
տէյիլ մի , տէյու սօրտու .

— Էվվէթ մատմապէլ . . . պանա բէք զիյատէ էմիլէթի
վար տըր .

— Միսթրէս տիգ Թուրէնին գօնաղընա կիտիշիմէ սէ-
պէպ նէ օլտուղոււնը պիլիյօրմուսընըզ . . .

Պու սուալ պիրտէն պիրէ Թէրրէմօնտըն հայրէթինի մու-
ճիպ օլտու , Ֆագաթ բէնկ վէրմէմէք իշին հէման քէնաթիթ
Թօրլայըզ .

— Միւսիւ Բընէ Մուլէն պու խուսուստա պանա պիր
շէյ սէօլլէմէյուպ անճագ սիզէ բէֆագաթ իթմէքլիլիմի բէ-
ճա իթտի , եալընըզ շու գատարընը պիլիյօրու մ քի մէսէլէ
վէ թէշէպպիւս , մաղլումէն խտամ իտիլմիշ օլան բէտէրճի-
լինիզէ այըտ տըր , տէմէսի իւզէրինէ Պէրթ պիլիլէթ իթ-
ի— 55

տի . ֆազաթ պիր ազ սօնրա արապանըն գարուսընտան պա-
գարագ .

— Շիմտի նէրէտէյիզ . . . տէյու սօրտու .

— Բըխթըմլարա եագլաշըյօրուզ .

— Տէմէք օլույօր քի եագընտա Գօնգօրտիյա մէյտանը-
նա վասըլ օլաճաղըզ .

— Շիւպհէսիզ . . .

Պու սըրատա Տիւպիյէֆ , Աէն նէհրի սահիլինին սօյ ճի-
հէթինէ սաբարագ վէ քէմալի սիւրաթլա արապայը սիւրէ-
րէք Ավրսթէրլից քէօրրիւսիւնէ վասըլ օլտու . Պէրթ ֆէնէր-
լէրին Աէն նէհրինին սիյահ սուլարը իւզէրինէ աքս իթմէքտէ
օլտուղունը կէօրիւպ .

— Իշթէ Աէն նէհրի իւզէրինտէն կէչէյօրուզ , պէն կի-
տէճէյիմիզ մահալի պու գատար ուղագ պանն իթմէյօր ի-
տիմ , տէտի իսէ տէ , Թէրրէմօնտ ճէվապ վէրմէյիննէ պի-
շարէ գըզըզազ պիրտէն պիրէ .

— Յագաթ արապանը եօլը շաշըրմըլ օլմալը , պու ա-
տէմ հանկը եօլտան կիտիյօր . . . տէյու հայգըրտը .

— Աէրագ իթմէյինիզ մատմազէլ , պիթթապի Բընէ
Մուլէն թարաֆընտան վէրիլէն թալիմաթէ կէօրէ հարաքէթ
իտիյօր .

Պու էսնատէ արապա Պէրսի քէօրրիւսիւնէ վասըլ օլ-
մուշ իտի . մի թէագըպէն շրմալ ճիհէթինէ սաբար , գէվալ-
ը եէթիմէնին գալպի շիտտէթլէ շարբարագ .

— Պէն նէրէյէ կէօթիւրիւլիւյօրում , տէյու հայգըրըն-
ճա , հայտուտ պիշարէ գրգա եագլաշարագ .

— Նէրէյէ կէօթիւրիւլմէնիզ լազըմ կէլիյօրսա թապիյի
օրայա կիտիյօրսունըզ , տէտի .

— Յագաթ պէն Պէրլին սօղաղընա կիտէճէք իտիմ ,
սիզտէ բէք էյի պիլիւրսինիզ քի պէնի օրատա պէքլէյօրլար .

— Թէքրար իտէրիմ քի պէն պաշգա հիշ պիր շէյէ վա-
գըֆ տէյիլիմ .

Պէրթ պիր ազ թօրանըպ արապանըն էօն ճամլարընը
նազիք բարմազլարը իլէ թըզըրտաթտը վէ « արապանը . . .
արապանը » տէյու հայգըրտը . Տիւպիյէֆ իշին ֆարգընա
վարմըլ օլմաղըլա գամշըյը շագըրտաթմաղա վէ պիր շարգը
օգումաղա պաշլասար , Պէրթ իսէ եէնիտէն ճամը վուրուպ .

— Պու արապանըսա սաղըր մը տըր նէ տիւ , տէյու
հայգըրտըղընտա , Թէրրէմօնտ կիւլէրէք .

— Էվվէթ , պիր ազ աղըր իշիտիյօր զանն իտէրիմ , պէյ-
հուտէ պաղըրըպ շաղըրըպ իւզիւլմէյինիզ , իշիթտիրէմէյէ-
ճէքսինիզ , տէտի .

Պէրթ իշի էյիճէ անլատը , պիրտէն պիրէ պէնզի մօս մօր
քէսիլտի , հէման արապանըն գարուսընը աշըպ տըշարը ֆըր-
լանմագ իսթէտի , Թէրրէմօնտ սօյ էլի իլէ պիլէյինտէն եա-
գալատը վէ սաղ էլի իլէ տէ Թէֆէրին Սօնթ Բարնասս կէչի-
տինտէ վէրմիշ օլտուղու խանշէրի բարլատըպ .

— Մուխալիֆ պիր հարտքէթինիզի կէօրէճէք օլուրսամ
թավուզ կիպի պօղազար իշինիզի պիթիլիլիմ , ալէյիննէ ,
գէվալըր չօճուգ քէնտինի զայպ իթմէ տէրէճէսինէ կէլիպ .

— Աման եա Բապպիմ . . . քիմիլէրին էլինէ սիւշմի-
չիմ . . . տէյէրէք վէ պու խսայըն հէրիֆտէն միւմքիւն մը-
թէպէ ուզագ պուլունմագ կմէլի իլէ արապանըն պիր քէօ-
չէսինէ շէքիլտի , իւրըն հէրիֆին կէօզլէրի գարանըզ իշին-
տէ վահշի հայվան կէօզիւ կիպի բարլատըր իտի . Պէրթ պիր
իպի տագըզա գատար սապր իտէպիլիպ խաֆիֆ պիր սէս ի-
լէ .

— Բէք կիւզէլ . . . իշթէ սիւքիւթ իտիյօրում , ֆագաթ
պէնի նէրէյէ կէօթիւրիւլյօրսունըզ , տէյու սօրտու .

— Կիթտիլինիզտէ անլարսընըզ .

— Անլաշըլտը , սիզ սէֆիլ վէ ալչագ ինսանլարտանսը-
նըզ .

— Իսթէսիլինիզի սէօյլէյէպիլիւրսինիլ . . . պաղըրըպ շա-
ղըրմատա նէ իսթէրսէն սէօյլէ .

պէջքի կիւնիւն պիրիւնտէ հէր իրիսի ալէյհինտէ մէտարը
հիւնհա վէ թէօհմէթ պիր իմարէ օլուր . . .

53

Նիհայէթ իւլ էմր 13 նամէրօյր արապա, պին տիրլի
միւշկիւլաթ իլէ Գարսօլէրի թէրէսինէ վասըլ օլտու . պալ-
լը հայինի քէսպ իտէն շամուրլը եօլ իւզէրինտէ արապա-
նըն խաֆիֆ կիւրիւլթիսիւ Թէֆէրին գուլաղընա վասըլ օ-
լուր օլմաղ տէրհալ երիւիւնէ պիր մապէ կէշիրտի, միւ-
թէագըպէն Տիւպիյէֆէ եագլաշըպ .

— Էյ նէ խապէր, տէյինճէ, խապիսը մէրգում .

— Եագ ալատրգ, ֆագաթ պիղպարուր գամա շէքիլտի,
անտէն սօնրա շէյթան գըղ նասըլ պիր տու քաշա թուլուլ-
տուղուներ հրսս իսինճէ սէսի քէստի, գուգու կիւլի օլտու .

Գու էսնատէ Թէրրէմօնտ կէնճ գըղը արապատան էն-
տիրտի . զէվալլը եէթիմէ արապանըն եանընտա երիզի գա-
բալը պիր ի շիւնճի շախս սահա կէօրիւնճէ արթըղ խէվֆ
ու տէհշէթի սօն տէրէճէյէ վարտը . հայտուտ իսէ .

— Պիշիյոտուներգ եա, ֆէրեատէ գալըղշանագ օլուր-
սանըղ գարըլում . . . տէյիպ վէ էլինտէքի խանշէրին ուճը
իլէ Թէֆէրի իրայէ իլէ .

— Գու էֆէնտիյի թէագըպ իտինիզ, սէսի .

Թէֆէր պահճէյէ կիրտի, եէթիմէ տէ արգասընա տիւ-
շիւպ երւրիւմէյէ պաշլատը . Ժօրթ Տըլաթուր-Վօտիյօ իսէ
այագ սէսլէրինի իշիտինճէ պիլա իխթիյար թէրէտէն թըրնա-
ղա գատար թիթրէմէյէ պաշլատը .

Գէրթ իւշ մուհաֆըղ արասընտա օլտուղու հալտէ իսթ
գաթա չըգարըլըպ կէնիշճէ պիր օտայա իտխալ իտիլտի .

— (Մէլուսանէ հայգրրարագ .) Եկե՛ք ինձն ճան գուրթարան եօզ մը :

Ի՛կերէմնա իրինճի տէֆա վէ ֆադաթ սուհա դիլատէ պիր շիտտէթլէ պիշտէթ իթի վէրտի , վէ պու տէֆա պիր էլի իլէ աղղընը դարայըպ խանչէրին սուճունըտա կէօյսիւնէ տայաթտը :

Պու էսնատէ Տիւպիյէֆտէ թու թտուրտու դու շարգընըն սօն բարչասընը օգույօր իտի . Պէրթ իսէ պու սէֆէր քէնտինտէն կէշօթ պիր հայտէ եաստըղա տայանըպ դույտը . զէվալլըր գըղճըղաղ Բընէ Մուլէնին տիւշմէնլէրինի վէ էլլէրինէ տիւշտիլի պու ալչագ տտէմլէրին անը տա մահվ իթմէք թէշէպպի սինտէ պուլունմամարը իհիթիմալինի տիւշիւնէրէք , պու Ֆէլաքէթտէն խէլասէ իմրեան թասավվուր իտէմէյօր իտի . պիր արալըղ էթիլէնին խէլայի մուհապէթի զիհնինի իշղալ իթտի . պիշտէ գըղ օլաթիֆ խայալաթտէն , քէնտիսինճէ ասըլ մէտարը հայաթ օլան օ մուհապէթտէնտէ իլէլ էպէտ մահրում գալաճաղղնա հիւքմ վէրտիլինտէն հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պայատը :

Ի՛կերէմնա , խանչէր էլինտէ օլտուդու հայտէ զէվալլըյը պիր տագըղա պիլէ նագարը տըղգաթտան ալլըմայր իտի . կէնճ գըղ իսէ քէնտիսինի ճէնապը Հագըղն մէրհամէթինէ թէվտի իտուպ , էլլէրինտէ էսիր օլտուդու ատէմլէրէ գարըը մուխայիֆէթտէ պուլունմամաղա գարար վէրտի :

Կէնճ գըղըն թիթրէմէքտէ օլան էլլէրի օ թէէսսիր էսնասընտա արապանըն եաստըղարը արասընա օըղըշմըշ օլմաղըլա , պիր արալըղ բարմաղը պիր շեաղըտ բարչասընա սօգունտը , քեաղըտը ուսուլէթլէ ալըպ պուրուշտուրբարագ էլտիվէնինին արասընա սօգտու վէ քէնտի քէնտինէ շու միլթայատէ պուլունտու :

— Ի՛ն պիլիր պէլքի պու քեաղըտ բարչասը պու սէֆիլ վէ ալչագ մախլի գլէրին իւզէրինտէն տիւշմիւշ տիւր :

պու հայրեր քենտիսինէ ֆէնա պիր բիւյա կիպի կէօրիւնիօր
իտի . Թէրրէմօնտ . էլինտէ.քի քի.չի.ք պիր լամպայը մասա-
նըն իւզէրինէ վազ իտէրէք .

— կէօրիւյօրսունըղ քի բէնչէրէլէրտէ քեամիլէն տէմիր
չըպըզլար վար . . . գաչըպ գուրթուլմագ միւմրին տէ.իլ
տիր . տէ.տի . Պէրթ ճէվապ վէրմէյուպ տիւ շէրճէսինէ պիր
սանտալեա իւզէրինէ օթուրտու . Թէրրէմօնտ պիչարէ.քի օ-
հայտէ պրբագարագ վէ գարբյը է.յիճէ իւզէրինտէն քի-
լիտլէյէրէք օտատան չըգտը . աչաղըյա էնտիյի էսնատէ
Տիւպիյէֆ տէ զըպը նասըլ գարբտըզլարընը վէ եօլտա նէ-
լէր օլտուղունը Թէֆէր ին տիւ գ. ճէնասպլէրինէ հէքեայէ ի-
տիյօր իտի .

Միւսիւ Տըլաթուր-Վատիյօ պիր մէնտիլ իյէ եիւղիւնին
պէօյի.ք գըսմընը սէթը իթմիլ օլտուղունտան թանընմայօր
իտի . նիհայէթ Թէրրէմօնտ սէօղէ գարբչըպ .

— Իշթէ պիգ տէրիւհտէ իթտիյիմիլ խըտմէթի եօլը ի-
լէ իյֆա վէ իբմալ իթտիք . միւսիւ կօչէ , գարարլաչտըրը-
լան բարայը հէման շիմտի վէրինիլ , արապայը Մօնթրօվիլ
եօլունտա պըրագըպ սավաչաճաղըղ , տէ.յիճէ , տիւ գ մու-
ղարրէր օլան բարայը պիւ մասա իւզէրինէ վազ իթտի . Տիւ-
պիյէֆ բարալարը ճէպինէ եէրլէչտիւրտիլրաէն սանրա մէմա-
լիլի էճնէպիյէտէն պիւրինէ կիթմէք իւզրէ Թէֆէրին վէրտի-
յի իքի բասարօրթլարը տա ճէպինէ գօյտու , վէ միւթէա-
զըպէն .

— Ալլահա ըսմարլատըղ էֆէնտիլէր . . . պահտընըզ
եավէր օլտուն , տէտի .

Թէրրէմօնտ , տօլապ կիպի պիր եէրաէն էքէյիճէ պէօ-
յիւճէք պիր բարէթ չըգարըպ գօլթուղը ալթընա ալարագ .
Տիւպիյէֆ իլէ պէրապէր պահճէյէ կէչտիլքլէրի սըրատա .
Տիւպիյէֆ .

- Պիր շէյ ունութմատըղ ա' , տէյու սօրտը .
- Իսյըլ , ուֆագ թէֆէք ալաթ ու էտէվաթըմ պու-

նըն իյինտէ տիր , եինէ պուսլար իյէ շօղ իչ կէօրէպիլիրիգ .
չանթա իչէրիսինտէ տէ պէչէր ֆրանգըղ գուրչուն սիքքէ-
լէրտէն էլլի թանէսի տուրույօր . . .

— Աէն հալա պու սէվտատէ մի պուլունույօրսըն , պու
պաչըմըզը կէօզ կէպը պէլայէ սօղմագ տրբ . շարբղ շուն-
լարը պիր եէրէ աթըր վէր .

Թէրրէմօնտ , քէմայի թէլէսի.ֆ իյէ ճէպիւտէքի քիւ-
չի.ք շանթայը չըգարտը վէ իչինտէքի գալպ սիքքէլէրի քեա-
միլէն տիւլարտան պահճէյէ սօղրու ֆրրլաթտը . քիւչի.ք
չանթատա պիլիյիտէ էլլինտէն գաչըպ պահճէյէ տիւչտի .
սիքքէլէր քեամիլէն խալի պիր քէօչէյէ վէ պիր շուգուր ի-
չէրիսինէ տիւչմիւչ իսէ տէ . եայրնրպ պիր թանէսի եէրտէ
վէ մէլտանտա գալտը . Պատէհու իքի արգատաչ արապա-
յա բագիպէն եօլա չըգտըլար վէ Իարա ըլսթըմը իւզէրին-
տէ արապայը թէվզըֆ իթտիլէր .

Տիւպիյէֆ քէնտիսինի արապաճը գըյաֆէթինէ թահ-
վիլ իտէն էլպիսէյի չըգարըպ Աէն նէհրինէ աթը վէրտի .
Թէրրէմօնտ տա պու սըրատա պօշ տուրմայըպ Բիյէր Լօրի-
յօնըն արապասընտաքի նօմէրօ իւզէրինտէ եարըչտըրըլան
քեաղըտը գօբարըպ չըգարտը . պատէհու իքի խայրնլար չը-
մէնտըֆէր մէվզըֆրնա սօղրու եօլա տիւզէլտիլէր .

Արատան պէչ օն տագըղա սօնրա տա տէվրէ չըգմըչ
օլան գարագօլ նէֆէրաթը . 13 նօմէրօյը արապա իլէ պէյ-
կիրինին պուլունտուղու նօղթատան կէչէրէք . հէր իքիսինի
տէ գարագօլխանէյէ կէօթիւրտիլէր .

Պիչարէ Պէրթին , Գարսօլէրի թէքէսինտէքի գարտնըգ
սէյֆիյէյէ աղլայըպ սըզլամագսըզըն վէ քէմայի ճիւրաթ ու
մէթանէթլէ կիրտիյի օգուեանլարըմըզըն մայիւ մի տիր . կէնճ
գըզըն օ սըրատա պէչլէ պիր հայտէ պուլունմասը , հալ ու
մէվզը իլէ զայրի միւթէնասիպ օլտուղունա էն զիյատէ տըզ .

գաթ խառն տիւ գ ճէնապէրի . պունտան տօյայը ~~տիւ~~ շար
հայրէթ օլարագ Թէֆէրէ .

— Գու գըզ միւթլագա պիր շէյուն իւ միւսվար պու
լունույօր . տէտի .

— Նէտէն իւ միւսվար օլապիլէճէք .

— Շիւպհէսիզ Բընէ Մուլէնէ իւ միւս ու իթիմատը վար
տըր .

— (Ումուզլարընը շէքերէք .) Գունըն պիլզէ նէ էհէմ
միլէթի օլապիլիլ .

— Բէք շօզ . Բընէ Մուլէն մահիր պիր աաէմ տիր .
հաթտա սիզտէն տահա զիյատէ ուսթա տըր . շիւնքի սիզէ
քէնտիսինի թաշուատա զանն իթտիրիյօր . հալ պու քի էլ
եէվմ Բարիզտէ տիր վէ պիր կիւն պիլէ Բարիզտէն այրըլ
մամըլ տըր .

— Գէօլէ պիր Ֆիքրէ նասըլ գու վիլէթ վերէպիլիյօրսու
նըզ .

— Իսթիլստամ իթտիլիլիզ աաէմլէրաէն պիրիլնին շիմ
տի սէօլէտիլի սէօզլէրի իշիթմէտիլիզ մի . Սիզին պու գը
զը գաշըրմազ իշին թային իթմիլ շտուղունըզ սաաթ . Բը
նէ Մուլէն իլէ պիրլէշմէք իւ զրէ թային իթտիրլէրի վագթ
ու սաաթա թէզարուպ վէ թէվագուֆ իթմիլ . հաթտա
գօլայըլգլա էլէ կէշիրլ պիլմէքլիլիմիզ տէ պու սայէտէ տիր
քի . պունտա պաշգանա թէշէքքիլ օլունուք . պու գուր
նազ վէ տէսիսէքեար աաէմ սէպա նէ իսմ վէ շէօհրէթ
իլէ քէնտիսինի կիզլէյօր . իշիթէ ասըլ պուրասընը արաշաբ
ըլպ պուլմայր .

— Տիւգ հազրէթլէրի . հէր նէ օլուրսա օլաուն . Գէր
թին պուրատան դայպ օլմասը միւմրիւնսիզ տիր . Լիվլէթ
Բընէ Մուլէնին Բարիզտէ օլաուղու վէ գարանլըզ իշինտէ
ալէյհիմիզտէ շալըշալըշ շիւպհէսիզ տիր . Ֆազաթ էն զի
յատէ մէտարը իսթիլնատը օլան պու գըզը նէ գատար ա
րայըպ թարասա էլէ կէշիրլէմէյէճէք տիր . էլհասըլ Գէրթին

իզալէյի վիճուտի հէր սուրէթլէ սիզի սահիլի սէլամէթէ շը
գարանագ տըր .

— Գու գըզ միւթլագա էօլտիրիլէճէք մի .

— (Հայրէթլէ եիւզիւնէ պագարագ .) Գու սուայինիզ
բէք դարիպ տիր . պու գըզ հայաթտա պուլունտուզնա պիր
տագըզա բահաթ իտէմէյէճէյինիզի սէօլլէյէն սիզ տէ
յիլմիսինիզ . շիմտի պունտան իհիթիրագ իթմէնիզի հազը
գաթէն բէք դարիպ պուլույօրում . Խայըր տիւգ հազրէթլէ
րի . արթըգ իհիթիրագ իւլէճէք զէման կէշտի . Գէրթ սազ
պըրագըլանագ օլուրսա պու կիճէքի վագաալէր հէր իքիմի
զիտէ մահվ իտէր . հայտէ վատ իթտիլիլիլիզ բարա իշին պիր
սէնէտ իմզալայընըզտա իշիմիզէ պագալըմ .

— Բէք կիւզէլ . շիմտի պիր շէք իմզա իտէրէք սիզի
հարաքեաթընըզտա սէրպէսթ պըրագըրըմ . Ֆապաթ պու
իշիտէ աաէմլէրիլիզտէն պիրիլնէ եարտըրմայր իսիլնիզ . պիզ
գաթ պու գըզը վուրուպ էօլտիրմէյէ միւզթէտիր օլապի
լէճէքմիսինիզ .

— Նֆշին վուրուպ էօլտիրէյիմ .

— Էօլտիրիլէճէք տէյիլ մի եա .

— Լիպէթտէ . պու տագըզատան սօնրա եիւզիւնիւ
պիլէ կէօրմէյէճէյիզ . տիւշիւնիւնիւզ քի քէնալիսի եօգարթի
օտատա հարս իտիլմիլ տիր . ալթէշ տէրհայ հէր թարաֆը
իսթիլա իտէճէք . . . հայտէ սիզ շէքի իմզալայընըզտա
պէնտէ շու շալը շըրթըլը աթէշլէյիմ .

Գու էանատէ տիւզին տէ Թէֆէրին տէ վիճուալէրինէ պիր
թիթրէմէք արըզ օլաու . իւսթ գաթտան ճանսըրաշ պիր
Ֆէրեատ վէ ավագ ավագ իսթիլնատ սէտալարը իշիտիլտի .
Թէֆէր .

— Բէնշէրէլլէրտէն պիրիլնի աշըպ Ֆէրեատընը իշիթտիր
մէյէ շալըշըյօր . կիտիպ ազգընը գարամայը . տէմէքտէ ի
քէն . կիճէնին տէրին սիւքիւնէթի ալաաընտա աճը աճը պիր
Ֆէրեատ տահա իշիտիլիլնէ . տիւգ .

— Նէ՛ Եաբմայը . տէ՛յու սօրտու :

— Հայ Ալլահ պելառընը վերսին , տահա շիմտի էօլ-տիւրմէյէ լուգում կէօրմէյօր իտիւմ , ֆագաթ էօյյէ Եաբ-մազ լազըմ կէլիյօր , հէմ պիւ տագըգա վէֆթ իթմէմէլի... կէլինիզ էֆէնտիմ , կէլինիզ . . .

Պու սրբատա ժօրժըն իւկվֆ ու տէհչէթի հիտտէթէ մինգայիպ օլտու զունտան :

— Ա՛հ , պու գըզը կէպէրթմէլի , էվվէթ էօլտիւրմէլի... տէ՛յու հայգըրարագ մէրտիվէնէ տօղյու կիթմէքտէ իրէն , թէֆէր զարիպ պիւթէպէսսիւմ իլէ տիւ զին էլինէ պիւ գա-մա վերէրէք :

— Հիչ օլմագսա շու՛ք ալճըչ , տէտիյինտէ , տիւգ պու սիւահը ալարագ աէլի կիպի պիւ հալտէ մէրտիվէնէլէրտէն չըգաք , թէֆէր խապիսիտէ մէրգումըն ալգասը սըրա չը-գըյօր իտի :

Ձէվալլը Եէթիմէնին էվէ կիրտիյի վէ օտայա չըգալըը էսնատէ գօյուն կիպի սէսի սէտասը իշիտիյմէտիյի հալտէ , սօնրատան պէօյլէ աճը աճը ֆէրեատէ պաշլամասընըն սէ-պէպինի պէյան իսէլիմ , Պէրթ օտատա Եալընըզ գալընճա քէնալ քէնտինէ :

— Նու հալտէ պէնիմ էսարէթ ալթընտա պուլունտու-ղումա շիւպհէ Եօգ տըր . ֆագաթ պունտան հայաթըմա պիւ զարպ կէլմէզ զանն իսէրիմ , շիւպհէսիզ Րընէ Մուլէ-նին պազը էսրարը քէշֆ օլունմուշ տըր տա պէնի քէնաիսին-տէն թէպէիա իթմէք իսթէյօրլար . պէնտէ սապր իտէրիմ... էլպէթտէ անլայահագլարընը անլատըգտան սօնրա պէնիտէ սալը վէրիւլէր , տէմէքտէ վէ ֆագաթ հագըգաթը պիւ տիւրլիւ քէշֆ իտէմէմէքտէ իտի :

Պիւ արալըգ արապատա վէ Եաստըգ արասընտա էլէ կէշիւտիյի քեազըտը խաթըրլատը , պու քեազըտ արապա-ճըրլարըն միւշթէրիւլէրէ կէօսթէրմէք մէճպուրիյէթինտէ պու-լունտու գլարը Եաֆթալարտան պիւրի օլուպ , պաշ թարա-

Ֆրնտա ա 13 ո նօմէրօ կէօրիւլիւյօր իտի . կէնճ գըզ մէսէր-րէթլէ քէնտի քէնտինէ :

— Իշինտէ պուլունտուղում արապանըն նօմէրօսը , պու հայիգի էհէմիլիէթ պիւր նըչանէ տիւ . շու պէլատէն խէլաս օլունճա պունը Րընէ Մուլէնէ վէրիւլէթ , իհիթիմուշ քի պու-նը իլէ տիւշմէնիւրին իզինի պուլապիլիւր , տէտի , վէ հէման 13 նօմէրօ ալթընտաքի մաթպու սաթըրլարը օգոյարագ պիւրտէն պիւրէ պօղուզ պիւր ֆէրեատ գօրարտը . միւթէա-զըպէն թիթրէյիպ քէքէլէյէրէք :

— Խա՛յրը , իա՛յրը . . . պու միւլթին օլամազ . . . ֆա-գաթ իշտէ մէյտան տա տըր , տէտի , Ձէվալլը Եէթիմէնին պու տէրէճէ հայրէթ ու թէէսիրինի մուճիպ օլան շու քէ-լիմէլէր էտի :

ա Բիյէր Լօրիյօ , սէնաթը արապահը , Օտինօ սօգաղը նօմէրօ 7 ո :

Իշթէ պու քէլիմէլէրին միւթալաասընտան նէ տէյէճէ-յինի շաշըրըպ :

— Բիյէր Լօրիյօ . . . Եա՛ . . . պու էթիյէնին ամուճասը տըր . արապա քէնաիսինին . . . արապտը մէվգըընտա օ-թուրան տա քէնաիսի իտի . տէմէք օլույօր քի մահվըմը իլթիզամ իտէն օ ալչազ մաթիլիզլէր իլէ իշթիւրարը վար . օ , օտա՛ միւ պանա տիւշմէն . սէվտիյիմ ատէմին էն Եագըն ազրապասընտան պիւր զաթ . . . ա՛հ , նէ՛ պէօյիւք ճինայէթ . . . նէ՛ պէօյիւք ալչագլըզ . . . արթըզ գօրգմալըյըմ . էվվէթ , պու պէլատէն խէլաս օլմալըյըմ , տէտի :

Պէրթ արթըզ տիւ շիւնէմէյօր իտի , զիհնի պիւսպիւ-թիւն քէրիյան օլտու . իշթէ օ զէման օլանճա գուվլէթի իլէ ֆէրեատէ , իսթիմտատէ պաշլատը :

Պու էսնատէ գաբունըն շիտտէթլէ աշըլալըընը իշիտին-ճէ , զէվալլը Պէրթ քէնտիսինի , պիւրիսի մասգէլի վէ տիկէ-րի տէ Եիւ զիւնին գըմիւ ազամյնը պիւր մէնաիլ իլէ սէթը իթմիշ իքի ատէմ հուգուրընտա պուլունճա , օլտուղու Եէր-

տէ գալա գալտը . Թէ՛ֆէր խապիսի էվլէլ էմիրտէ հիտտէթ ու շիտտէթլէ կիտիպ բէնչէրէ.յի գարայարագ .

— Պէտպահտ , անլաշըլտը քի սէն զօր իլէ էօլիւմի տա- վէթ իտիյօրսըն , տէտի :

Պէրթ , էլինտէ բըչագլա պիր թավըր թէհախաքեարա- նէ իլէ տի.քին քէնտինէ տօղրու կէլտլինի կէօրիւնէ պիր ճէսարէթ հասըլ իթտի , տիկէր պիլ քէօչէյէ ֆըրլատը վէ հայգըրարագ շու սէօզլէրի թէքրարատը :

— Ալչա՛գ , ալչա՛գ , պէնի էօլտիւրէճէքմիսին . Ժօրթ իսէ պիչարէ գըզը պիլէյինտէն եագալայըս :

— Սո՛ւս , սո՛ւս տէյօրում , պտղըրտը :

Կէնճ գըզ տիշի արսլանլար կիսի պիր քէրրէ սըչտայըպ էլինտէն գուրթուլտու , կէօզլէրինտէն աթէշ ֆըրլամագտա օլտուղու հալտէ :

— Ա՛հ , մէկէր սիգ զաթիլլէրտէն իմիշտինիգ , հէմտէ եէտլէրինտէ մագլուպ օլան պիչարէլէրէ եի.զլէրինի կէօս- թէրմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէն ալչագլարտան , օտիւրի ճա- նիլէրտէն իմիշտինիգ , տէմէսի իլէ , տի.գ զագապանէ գա- մայը գայտրարագ :

— Տահա սո՛ւսմայաճագմըսըն տէյու հայգըրտը :

Պու թէհտիտ իւզէրինէ Պէրթին կէրի շէքթիւնի լա- զրմ կէլիր իքէն , եըլտըրըմ կիպի պիր սիւրաթլէ տի.գին ի.գէրինէ եիւրիտի . վէ նիգապ մէգամրնտա եի.գիւնտէ պուլունան մէնտիլի գալտըրմասը իլէ , Ժօրթըն մօս մօր քէ- սիլմիշ սիյմասը մէյտանէ չըգտը . գէվալլը եէթիմէ հայ- րէթլէ կէրի շէքիլիպ :

— Ի՛օայալ մէյտանընտաքի խանէտէ կէօրտիւլիւմ ա- տէս . . . Իլնէ Մուլէնին օտաարնա կիւն խըրսըզ . . . տէյու քէքէլէտի , տիւգ իսէ ազիմ պիր հիտտէթ ու շիտտէթլէ :

— Էվվէթ , իլթէ պէն օտտէմիմ . . . եիւզիւմէ տըզ- գաթլա պագ , զիլա պիր տահա կէօրմէյէճէքսին , հէր թա- րաֆտա Իլնէ Մուլէնիտէ սէնի տէ արաեան պէնիմ , Պըրօւն-

վայէ թապիպինիտէ պէն էօլտիւրթտիւմ , պտպանըն գաթիլ սըֆաթը իլէ իտամրնտա պէն սէպէպ օլտոււմ , շիտի սա- նա սէօյլէտիլիւմ պու սէօզլէրի քիմնէյէ սէօյլէյէմէյէճէք- սին , շիտի սէնինտէ ճանընը չըգարաճագըմ , տէյէրէք . է- լինտէքի գամայը պիչարէ եէթիմէնին կէօյսիւնէ սարլատը , տէրհալ խայընըն մօսմօր քէսիլմիլ օլան եի.գիւնէ տօղրու գան ֆըչըրմադա պաշլատը :

Պէրթ զայէթ հագին պիր սէտա իլէ պիրտէն պիրէ եէ- րէ սէրիտի . Թէ՛ֆէր իսէ :

— Պու իչտէ օլտու պիթտի , պու գըզտա ալաճագընը ալտը . . . տիւգ հագրէթլէրի արթըզ սավուչալըմ , տէտի :

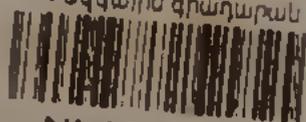
Ժօրթըն կէօզլէրի գալտըրըն , եի.զիւ գան թէր իչինտէ գալմըշ իտի . վիճտանի պիր ըզթըրապըն թագեիգի ալթըն- տա պուլունույօր . իրթիքեապ իթտիլի ճինայէթտէն գօր- գույօր իտի . արգասընտա՝ եէրէ սէրտիլի պիչարէնին հալինէ պագմագ սըղըն ալագլարը թիթրէյէրէք օտատան չըգտը , հալա գամա էլինտէ օլտուղու հալտէ պահճէյէ վասըլ օլ- տու :

Թէ՛ֆէր իսէ տէրհալ ալթ գաթտաքի օտալարա էնիպ թօրլանրլան շալը չըրբըլը ալթէլէտի , հէման ալթէշ ալէվ- լէր իլէ թուլթուչմադա պաշլատը . միւթէագըպէն պահճէյէ չըգըպ տէլի կիպի պիր հալտէ պուլունան տիւգ իլէ պիր- լէշտի :

ԻՒԹԱՄԸ ՃԻԼՏԻ ՍԱՆԻ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1007008

